

PARLAMENTO
DE GALICIA

BOLETÍN OFICIAL DO PARLAMENTO DE GALICIA

XI lexislatura
Número 503
8 de xuño de 2023

SUMARIO

1. Procedementos parlamentarios

1.3. Procedementos de control e impulso

1.3.6. Proposicións non de lei

1.3.6.2. Proposicións non de lei en Comisión

1.3.6.2.4. Proposicións tramitadas

COMISIÓN 4ª, EDUCACIÓN E CULTURA

Aprobación sen modificacións

I 48229 (11/PNC-004127)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Vázquez Domínguez, Sandra e sete deputados/as máis

Sobre as actuacións que debe realizar a Xunta de Galicia para conmemorar o 40 aniversario da Lei de normalización lingüística

[195895](#)

Rexeitamento das iniciativas

I 47625 (11/PNC-004098)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Díaz Varela, Noa Susana e Otero Lago, Noelia

Sobre as actuacións que debe levar a cabo o Goberno galego para mellorar as bibliotecas de Galicia e o sector do libro

[195895](#)

I 53096 (11/PNC-004556)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Queixas Zas, Mercedes e Bará Torres, Xosé Luís

Sobre as actuacións que debe levar a cabo a Xunta de Galicia para declarar bens de interese cultural os bens mobles das Torres de Meirás

[195895](#)

COMISIÓN 8ª, PESCA E MARISQUEO

Aprobación sen modificacións

I 49280 (11/PNC-004200)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Egerique Mosquera, Teresa e seis deputados/as máis

Sobre as actuacións que debe levar a cabo a Xunta de Galicia para que as actividades de percebeiros e bateiros se desenvolvan de xeito coordinado e en igualdade de condicións

[195896](#)

1.4. Procedementos de información

1.4.1. Informacións remitidas pola Xunta de Galicia

1.4.1.1. Informe anual sobre a situación da violencia de xénero en Galicia

■ 54094. Informe anual para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero 2022 (11/IAVX-000004) [195907](#)

■ 54095. Informe das prestacións periódicas para mulleres que sofren violencia de xénero 2022 (11/IAPP-000004) [196260](#)

■ 54097. Informe sobre as violencias sexuais exercicio 2022 [196327](#)

1.4.4. Preguntas

1.4.4.3. Preguntas para resposta por escrito

Admisión a trámite e publicación

■ 53878 (11/PRE-018296)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Queixas Zas, Mercedes e 2 máis

Sobre a internacionalización do teatro galego en lingua galega, as funcións da Agadic e do CDG, e a oportunidade de aproveitar o festival de Mérida coa representación do espectáculo *Shakespeare en Roma* en versión orixinal [196418](#)

■ 53888 (11/PRE-018297)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 2 máis

Sobre as previsións do Goberno galego referidas ás necesidades materiais do edificio que alberga a Asociación de Pais e Nais a prol das Persoas con Discapacidade Intelectual en Ourense (Aspanas), así como respecto das súas consideracións no tocante a diversos aspectos da súa situación actual [196421](#)

■ 53902 (11/PRE-018298)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Queixas Zas, Mercedes e Lourenzo Sobral, Manuel Antonio

Sobre as condicións do edificio do Centro Público Integrado Castro Baxoi, de Miño, e as previsións da Xunta en relación coa súa mellora e o reforzo do profesorado [196426](#)

■ 53917 (11/PRE-018299)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Gallego Sanromán, María Leticia e Seco García, Martín

Sobre os criterios seguidos polo Goberno galego na concesión dun premio a unha coñecida xornalista e empresaria relacionado coa contribución ao impulso do Xacobeo 2021-2022, o nivel de transparencia e obxectividade do procedemento e os méritos acadados por esta persoa para obter esta distinción [196429](#)

I 53928 (11/PRE-018300)**Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia****Rodríguez Dacosta, María del Carmen e Seco García, Martín**

Sobre a participación da Xunta de Galicia no denominado Proxecto da castaña da Deputación de Ourense, o balance dos seus resultados e a planificación de investimentos neste sector ata 2024 nas provincias de Lugo e Ourense

[196432](#)**I 53934 (11/PRE-018301)****Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia****Rodríguez Dacosta, María del Carmen e Seco García, Martín**

Sobre a postura da Xunta de Galicia ante as alegacións sindicais en relación coa modificación da relación de postos de traballo para a creación de novas brigadas helitransportadas destinadas á loita contra os incendios forestais e o cronograma que manexa o Goberno para esta modificación

[196436](#)**I 53943 (11/PRE-018302)****Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia****Gallego Sanromán, María Leticia e 2 máis**

Sobre as previsións da Xunta de Galicia no que concirne á elaboración de medidas de ciberseguridade para as pequenas e medianas empresas e para os pequenos concellos, así como no referido a campañas de prevención e á formación no ensino secundario nesta materia

[196439](#)**I 53947 (11/PRE-018303)****Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia****Arangüena Fernández, Pablo e 3 máis**

Sobre a postura do Goberno galego ante a normativa medioambiental europea, o seu cumprimento e a relación dos incendios forestais cos espazos de Rede Natura

[196442](#)**I 53952 (11/PRE-018304)****Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia****Arangüena Fernández, Pablo e Castro Rey, Paloma**

Sobre o funcionamento da Comisión para a planificación e impulso de proxectos que financia o instrumento Next Generation EU e o grao de cumprimento dos seus obxectivos, así como respecto da creación do Comité Técnico de Fondos de Recuperación

[196444](#)**I 53961 (11/PRE-018305)****Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia****Arangüena Fernández, Pablo e Castro Rey, Paloma**

Sobre as consideracións e previsións que ten a Xunta de Galicia en relación coa adaptación das súas políticas medioambientais para axustarse aos compromisos derivados do Marco mundial Kunming-Montreal da diversidade biolóxica subscrito por España

[196447](#)**I 53966 (11/PRE-018306)****Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego****Bará Torres, Xosé Luís e Lourenzo Sobral, Manuel Antonio**

Sobre as previsións do Goberno galego no que atinxe ao calendario, á compatibilidade coa actividade docente e á información á comunidade escolar respecto das obras de rehabilitación integral do IES Valle-Inclán, de Pontevedra

[196451](#)

I 53971 (11/PRE-018307)**Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego****Tabarés Pérez-Piñeiro, Iago e 2 máis**

Sobre os equipos do Instituto de Medicina Legal de Galicia, a adecuación do cadro de persoal á carga de traballo e as políticas seguidas e previstas pola Xunta relativas a procedementos selectivos, así como a súa consideración sobre a externalización da emisión de informes psicosociais

[196454](#)**1.4.5. Respostas a preguntas****I 53985 - 45221 (11/PRE-014795)****Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego****Presas Bergantiños, Noa e 3 máis**

Sobre as medidas previstas polo Goberno galego para paliar as consecuencias da inflación nos sectores máis vulnerables

[196458](#)**I 53984 - 45225 (11/PRE-014796)****Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego****Presas Bergantiños, Noa e 2 máis**

Sobre as actuacións que vai promover o Goberno galego para garantir o dereito do acceso á enerxía

[196461](#)**I 53983 - 46393 (11/PRE-017655)****Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego****Tabarés Pérez-Piñeiro, Iago e 2 máis**

Sobre as inspeccións realizadas á residencia Nuestra Señora de Fátima do Barco de Valdeorras

[196464](#)**I 53982 - 50493 (11/PRE-017950)****Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia****Díaz Varela, Noa Susana e 2 máis**

Sobre as previsións da Xunta de Galicia de aceptar a cesión do Concello de Santiago de Compostela dunha parcela para a construción dun novo aparcadoiro para o Complexo Hospitalario Universitario de Santiago

[196467](#)**I 53981 - 52006 (11/PRE-018107)****Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia****Castro Rey, Paloma e 2 máis**

Sobre o plan funcional do Hospital Gran Montecelo, de Pontevedra, en relación coa forma e as prazas do aparcadoiro

[196469](#)**I 53921 - 53142 (11/PRE-018222)****Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego****Presas Bergantiños, Noa e 2 máis**

Sobre as previsións do Goberno galego en relación coa loita contra a pobreza das e dos pensionistas nas comarcas de Ourense

[196471](#)**I 53980 - 53158 (11/PRE-018224)****Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**

Díaz Varela, Noa Susana e 2 máis

Sobre as incidencias do servizo de transporte do alumnado do Instituto de Educación Secundaria Félix Muriel, de Rianxo

[196474](#)

1.5. Procedementos relativos a outras institucións e órganos

1.5.4. De ámbito europeo

1.5.4.1. Unión Europea

■ Resolución da Presidencia, do 7 de xuño de 2023, pola que se admite a trámite o escrito das Cortes Xerais polo que se achega documentación relativa á Consulta sobre a aplicación do principio de subsidiariedade relativo á Proposta de Regulamento do Parlamento Europeo e do Consello sobre a concesión de licenzas obrigatorias para a xestión de crise e polo que se modifica o Regulamento (CE) nº 816/2006 (Texto pertinente para efectos do EEE) [COM (2023) 224 final] [COM (2023) 224 final anexo] [2023/0129 (COD)] {SEC (2023) 173 final} {SWD (2023) 120 final} {SWD (2023) 121 final} {SWD (2023) 122 final}

-11/UECS-000298 (54108) Consulta sobre a aplicación do principio de subsidiariedade relativo á Proposta de Regulamento do Parlamento Europeo e do Consello, sobre a concesión de licenzas obrigatorias para a xestión de crise e polo que se modifica o Regulamento (CE) nº 816/2006 (Texto pertinente para efectos do EEE) [COM (2023) 224 final] [COM (2023) 224 final anexo] [2023/0129 (COD)] {SEC (2023) 173 final} {SWD (2023) 120 final} {SWD (2023) 121 final} {SWD (2023) 122 final}

[196477](#)

2. Elección e composición do Parlamento, réxime e goberno interior, organización e funcionamento

2.4. Organización e funcionamento do Parlamento

2.4.3. Convocatorias

■ Sesión plenaria (día 13 de xuño de 2023, ás 10.00 horas)

[195901](#)

1. Procedementos parlamentarios

1.3. Procedementos de control e impulso

1.3.6. Proposicións non de lei

1.3.6.2. Proposicións non de lei en Comisión

1.3.6.2.4. Proposicións tramitadas

COMISIÓN 4ª, EDUCACIÓN E CULTURA

A Comisión 4ª, Educación e Cultura, na súa sesión do 7 de xuño de 2023, adoptou os seguintes acordos:

Aprobación sen modificacións

- 48229 (11/PNC-004127)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Vázquez Domínguez, Sandra e sete deputados/as máis

Sobre as actuacións que debe realizar a Xunta de Galicia para conmemorar o 40 aniversario da Lei de normalización lingüística

BOPG nº 446, do 01.02.2023

Sométese a votación e resulta aprobada sen modificacións por 9 votos a favor, 0 votos en contra e 3 abstencións.

O texto aprobado é o seguinte:

«O Parlamento de Galicia insta a Xunta de Galicia a elaborar unha programación especial para conmemorar o 40 aniversario da Lei de normalización lingüística.»

Rexeitamento das iniciativas

- 47625 (11/PNC-004098)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Díaz Varela, Noa Susana e Otero Lago, Noelia

Sobre as actuacións que debe levar a cabo o Goberno galego para mellorar as bibliotecas de Galicia e o sector do libro

BOPG nº 441, do 25.01.2023

Sométese a votación e resulta rexeitada por 5 votos a favor, 7 votos en contra e 0 abstencións.

- 53096 (11/PNC-004556)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Queixas Zas, Mercedes e Bará Torres, Xosé Luís

Sobre as actuacións que debe levar a cabo a Xunta de Galicia para declarar bens de interese cultural os bens mobles das Torres de Meirás

BOPG nº 489, do 03.05.2023

Sométese a votación e resulta rexeitada por 5 votos a favor, 7 votos en contra e 0 abstencións.

Santiago de Compostela, 7 de xuño de 2023

María Montserrat Prado Cores

Vicepresidenta 2ª

COMISIÓN 8ª, PESCA E MARISQUEO

A Comisión 8ª, Pesca e Marisqueo, na súa sesión do 6 de xuño de 2023, adoptou os seguintes acordos:

Aprobación sen modificacións

- 49280 (11/PNC-004200)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Egerique Mosquera, Teresa e seis deputados/as máis

Sobre as actuacións que debe levar a cabo a Xunta de Galicia para que as actividades de percebeiros e bateeiros se desenvolvan de xeito coordinado e en igualdade de condicións

BOPG nº 450, do 08.02.2023

Sométese a votación e resulta aprobada sen modificacións por 7 votos a favor, 5 votos en contra e 0 abstencións.

O texto aprobado é o seguinte:

«O Parlamento de Galicia insta a Xunta de Galicia a:

1. Dar continuidade á aplicación das medidas propostas para a recolección, produción e xestión da mexilla, especialmente daquelas dirixidas á disposición de áreas con presenza de mexilla e da análise das causas que poden afectar a súa fixación e existencias.

2. Continuar co diálogo para que ambas as actividades se desenvolvan de xeito coordinado e en igualdade de condicións, e se asegure o entendemento e beneficio mutuo dos intereses das dúas partes.»

Santiago de Compostela, 6 de xuño de 2023

María Montserrat Prado Cores

Vicepresidenta 2ª

1.4. Procedementos de información

1.4.1. Informacións remitidas pola Xunta de Galicia

1.4.1.1. Informe anual sobre a situación da violencia de xénero en Galicia

A Mesa do Parlamento, na súa sesión do día 6 de xuño de 2023, adoptou os seguintes acordos:

— 54094. Informe anual para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero 2022 (11/IAVX-000004)

Admítese a trámite e acórdase o traslado á Comisión 5ª, Sanidade, Política Social e Emprego, e mais aos portavoces dos grupos parlamentarios e a publicación no *Boletín Oficial* e na páxina web do Parlamento de Galicia.

— 54095. Informe das prestacións periódicas para mulleres que sofren violencia de xénero 2022 (11/IAPP-000004)

Admítese a trámite e acórdase o traslado á Comisión 5ª, Sanidade, Política Social e Emprego, e mais aos portavoces dos grupos parlamentarios e a publicación no *Boletín Oficial* e na páxina web do Parlamento de Galicia.

— 54097. Informe sobre as violencias sexuais exercicio 2022

Admítese a trámite e acórdase o traslado á Comisión 5ª, Sanidade, Política Social e Emprego, e mais aos portavoces dos grupos parlamentarios e a publicación no *Boletín Oficial* e na páxina web do Parlamento de Galicia.

Santiago de Compostela, 6 de xuño de 2023
María Elena Candia López
Vicepresidenta 1ª

A Mesa do Parlamento, na súa sesión do día 6 de xuño de 2023, adoptou os seguintes acordos:

1.4.4. Preguntas

1.4.4.3. Preguntas para resposta por escrito

Admisión a trámite e publicación

- 53878 (11/PRE-018296)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Queixas Zas, Mercedes e 2 máis

Sobre a internacionalización do teatro galego en lingua galega, as funcións da Agadic e do CDG, e a oportunidade de aproveitar o festival de Mérida coa representación do espectáculo *Shakespeare en Roma* en versión orixinal

- 53888 (11/PRE-018297)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 2 máis

Sobre as previsións do Goberno galego referidas ás necesidades materiais do edificio que alberga a Asociación de Pais e Nais a prol das Persoas con Discapacidade Intelectual en Ourense (Aspanas), así como respecto das súas consideracións no tocante a diversos aspectos da súa situación actual

- 53902 (11/PRE-018298)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Queixas Zas, Mercedes e Lourenzo Sobral, Manuel Antonio

Sobre as condicións do edificio do Centro Público Integrado Castro Baxoi, de Miño, e as previsións da Xunta en relación coa súa mellora e o reforzo do profesorado

- 53917 (11/PRE-018299)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Gallego Sanromán, María Leticia e Seco García, Martín

Sobre os criterios seguidos polo Goberno galego na concesión dun premio a unha coñecida xornalista e empresaria relacionado coa contribución ao impulso do Xacobeo 2021-2022, o nivel de transparencia e obxectividade do procedemento e os méritos acadados por esta persoa para obter esta distinción

- 53928 (11/PRE-018300)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Rodríguez Dacosta, María del Carmen e Seco García, Martín

Sobre a participación da Xunta de Galicia no denominado Proxecto da castaña da Deputación de Ourense, o balance dos seus resultados e a planificación de investimentos neste sector ata 2024 nas provincias de Lugo e Ourense

- 53934 (11/PRE-018301)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Rodríguez Dacosta, María del Carmen e Seco García, Martín

Sobre a postura da Xunta de Galicia ante as alegacións sindicais en relación coa modificación da relación de postos de traballo para a creación de novas brigadas helitransportadas destinadas á loita contra os incendios forestais e o cronograma que manexa o Goberno para esta modificación

- 53943 (11/PRE-018302)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Gallego Sanromán, María Leticia e 2 máis

Sobre as previsións da Xunta de Galicia no que concirne á elaboración de medidas de ciberseguridade para as pequenas e medianas empresas e para os pequenos concellos, así como no referido a campañas de prevención e á formación no ensino secundario nesta materia

- 53947 (11/PRE-018303)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Arangüena Fernández, Pablo e 3 máis

Sobre a postura do Goberno galego ante a normativa medioambiental europea, o seu cumprimento e a relación dos incendios forestais cos espazos de Rede Natura

- 53952 (11/PRE-018304)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Arangüena Fernández, Pablo e Castro Rey, Paloma

Sobre o funcionamento da Comisión para a planificación e impulso de proxectos que financia o instrumento Next Generation EU e o grao de cumprimento dos seus obxectivos, así como respecto da creación do Comité Técnico de Fondos de Recuperación

- 53961 (11/PRE-018305)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Arangüena Fernández, Pablo e Castro Rey, Paloma

Sobre as consideracións e previsións que ten a Xunta de Galicia en relación coa adaptación das súas políticas medioambientais para axustarse aos compromisos derivados do Marco mundial Kunming-Montreal da diversidade biolóxica subscrito por España

- 53966 (11/PRE-018306)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Bará Torres, Xosé Luís e Lourenzo Sobral, Manuel Antonio

Sobre as previsións do Goberno galego no que atinxe ao calendario, á compatibilidade coa actividade docente e á información á comunidade escolar respecto das obras de rehabilitación integral do IES Valle-Inclán, de Pontevedra

- 53971 (11/PRE-018307)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Tabarés Pérez-Piñeiro, Iago e 2 máis

Sobre os equipos do Instituto de Medicina Legal de Galicia, a adecuación do cadro de persoal á carga de traballo e as políticas seguidas e previstas pola Xunta relativas a procedementos selectivos, así como a súa consideración sobre a externalización da emisión de informes psicosociais

1.4.5. Respostas a preguntas

Coñecemento das respostas, remisión ás deputadas e aos deputados e publicación

- 53985 - 45221 (11/PRE-014795)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 3 máis

Sobre as medidas previstas polo Goberno galego para paliar as consecuencias da inflación nos sectores máis vulnerables

- 53984 - 45225 (11/PRE-014796)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 2 máis

Sobre as actuacións que vai promover o Goberno galego para garantir o dereito do acceso á enerxía

- 53983 - 46393 (11/PRE-017655)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Tabarés Pérez-Piñeiro, Iago e 2 máis

Sobre as inspeccións realizadas á residencia Nuestra Señora de Fátima do Barco de Valdeorras

- 53982 - 50493 (11/PRE-017950)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Díaz Varela, Noa Susana e 2 máis

Sobre as previsións da Xunta de Galicia de aceptar a cesión do Concello de Santiago de Compostela dunha parcela para a construción dun novo aparcadoiro para o Complexo Hospitalario Universitario de Santiago

- 53981 - 52006 (11/PRE-018107)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Castro Rey, Paloma e 2 máis

Sobre o plan funcional do Hospital Gran Montecelo, de Pontevedra, en relación coa forma e as prazas do aparcadoiro

- 53921 - 53142 (11/PRE-018222)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e 2 máis

Sobre as previsións do Goberno galego en relación coa loita contra a pobreza das e dos pensionistas nas comarcas de Ourense

- 53980 - 53158 (11/PRE-018224)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Díaz Varela, Noa Susana e 2 máis

Sobre as incidencias do servizo de transporte do alumnado do Instituto de Educación Secundaria Félix Muriel, de Rianxo

Santiago de Compostela, 6 de xuño de 2023

María Elena Candia López

Vicepresidenta 1ª

1.5. Procedementos relativos a outras institucións e órganos

1.5.4. De ámbito europeo

1.5.4.1. Unión Europea

Resolución da Presidencia, do 7 de xuño de 2023, pola que se admite a trámite o escrito das Cortes Xerais polo que se achega documentación relativa á Consulta sobre a aplicación do principio de subsidiariedade relativo á Proposta de Regulamento do Parlamento Europeo e do Consello sobre a concesión de licenzas obrigatorias para a xestión de crise e polo que se modifica o Regulamento (CE) nº 816/2006 (Texto pertinente para efectos do EEE) [COM (2023) 224 final] [COM (2023) 224 final anexo] [2023/0129 (COD)] {SEC (2023) 173 final} {SWD (2023) 120 final} {SWD (2023) 121 final} {SWD (2023) 122 final}

-11/UECS-000298 (54108) Consulta sobre a aplicación do principio de subsidiariedade relativo á Proposta de Regulamento do Parlamento Europeo e do Consello, sobre a concesión de licenzas obrigatorias para a xestión de crise e polo que se modifica o Regulamento (CE) nº 816/2006 (Texto pertinente para efectos do EEE) [COM (2023) 224 final] [COM (2023) 224 final anexo] [2023/0129 (COD)] {SEC (2023) 173 final} {SWD (2023) 120 final} {SWD (2023) 121 final} {SWD (2023) 122 final}

No Rexistro Xeral do Parlamento de Galicia tivo entrada, co número 54108, escrito das Cortes Xerais polo que se achega documentación relativa á solicitude da Comisión Mixta para a Unión Europea en relación coa Consulta sobre a aplicación do principio de subsidiariedade relativo á Proposta de Regulamento do Parlamento Europeo e do Consello, sobre a concesión de licenzas obrigatorias para a xestión de crise e polo que se modifica o Regulamento (CE) nº 816/2006 (Texto pertinente a

efectos do EEE) [COM (2023) 224 final] [COM (2023) 224 final anexo] [2023/0129 (COD)] {SEC (2023) 173 final} {SWD (2023) 120 final} {SWD (2023) 121 final} {SWD (2023) 122 final}.

Conforme o establecido na norma segunda das Normas reguladoras do procedemento para o control do principio de subsidiariedade nos proxectos lexislativos da Unión Europea (nos BOPG núms. 276, do 16 de xullo de 2010, e 446, do 7 de abril de 2011), resolvo:

1º. Trasladar o referido escrito á Comisión 1ª, Institucional, de Administración Xeral, Xustiza e Interior, e mais aos portavoces dos grupos parlamentarios e ordenar a súa publicación no *Boletín Oficial do Parlamento de Galicia*.

2º. Conforme o disposto na norma terceira das citadas normas, no prazo dos dez días naturais seguintes á remisión do proxecto de acto lexislativo, os grupos parlamentarios poderán presentar propostas de ditame motivado nas que deberán expoñer as razóns polas que consideran que o proxecto de acto lexislativo da Unión Europea resulta contrario, en todo ou en parte, ao principio de subsidiariedade.

As propostas de ditame motivado presentaranse ante a Mesa, que as cualificará e admitirá a trámite se reúnen os requisitos establecidos neste acordo.

A ausencia de propostas de ditame determinará a finalización do procedemento.

3º. Dar conta desta resolución na próxima reunión da Mesa que teña lugar.

Santiago de Compostela, 7 de xuño de 2023
Miguel Ángel Santalices Vieira
Presidente

2. Elección e composición do Parlamento, réxime e goberno interior, organización e funcionamento

2.4. Organización e funcionamento do Parlamento

2.4.3. Convocatorias

Sesión plenaria (día 13 de xuño de 2023, ás 10.00 horas)

A Presidencia, de conformidade co disposto no artigo 53 do Regulamento do Parlamento, resolveu convocar o Pleno do Parlamento para realizar unha sesión o próximo día 13 de xuño de 2023, ás 10:00 horas, no pazo do Parlamento.

De acordo coa Xunta de Portavoces e a Mesa, na reunión do día 6 de xuño de 2023, a orde do día da sesión é a seguinte:

Punto 1. Texto lexislativo

1.1 Debate de toma en consideración da Proposición de lei, para presentar perante o Congreso dos Deputados, do G. P. do Bloque Nacionalista Galego, orgánica de traspaso de funcións e servizos da

Administración xeral do Estado á Comunidade Autónoma de Galicia en materia de ordenación e xestión do litoral (doc. núm. 52026, 11/PPLC-000007)

Publicación da iniciativa, BOPG nº 474, do 29.03.2023

Punto 2. Comparecencia

2.1 54105 (11/CPP-000129)

Da conselleira de Política Social e Xuventude, por petición propia, para informar sobre a campaña de verán 2023 *O verán que sempre vas lembrar*

Publicación da iniciativa, BOPG nº 502, do 07.06.2023

Punto 3. Mocións

3.1 54001 (11/MOC-000160)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Otero Lago, Noelia

Sobre a convocatoria de bolsas para o estudantado (Moción consecuencia da Interpelación doc. núm. 50311, publicada no BOPG núm. 461, do 1 de marzo de 2023, e debatida na sesión plenaria do 30 de maio de 2023)

Publicación da iniciativa, BOPG nº 502, do 07.06.2023

3.2 54008 (11/MOC-000161)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Torrado Quintela, Julio

Sobre a reversión da titularidade de terreos portuarios de uso urbano aos concellos. (Moción consecuencia da Interpelación doc. núm. 51154, publicada no BOPG núm. 467, do 15 de marzo de 2023, e debatida na sesión plenaria do 30 de maio de 2023)

Publicación da iniciativa, BOPG nº 502, do 07.06.2023

3.3 54014 (11/MOC-000162)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Ortega Otero, Marina

Sobre a política da Xunta de Galicia en materia de protección de menores en situación de risco e desamparo. (Moción consecuencia da Interpelación doc. núm. 33049, publicada no BOPG núm. 303, do 5 de abril de 2022, e debatida na sesión plenaria do 30 de maio de 2023)

Publicación da iniciativa, BOPG nº 502, do 07.06.2023

3.4 54015 (11/MOC-000163)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Rivas Cruz, Xosé Luís

Sobre o abandono de explotacións agrarias. (Moción consecuencia da Interpelación doc. núm. 49972, publicada no BOPG núm. 458, do 22 de febreiro de 2023, e debatida na sesión plenaria do 30 de maio de 2023)

Publicación da iniciativa, BOPG nº 502, do 07.06.2023

Punto 4. Proposicións non de lei

4.1 50866 (11/PNP-004204)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Rodríguez Rumbo, Matilde Begoña e Caballero Miguez, Gonzalo

Sobre as actuacións que debe levar a cabo a Xunta de Galicia para facer constar como se materializaron os fondos do Mecanismo de Recuperación e Resiliencia recibidos do Estado

Publicación da iniciativa, BOPG nº 465, do 08.03.2023

4.2 53040 (11/PNP-004393)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Tabarés Pérez-Piñeiro, Iago e dous deputados/as máis

Sobre as actuacións que debe levar a cabo a Xunta de Galicia para promover a dignificación do servizo de asistencia xurídica gratuíta

Publicación da iniciativa, BOPG nº 489, do 03.05.2023

4.3 53348 (11/PNP-004423)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Amigo Díaz, María Encarnación e seis deputados/as máis

Sobre as actuacións que debe levar a cabo a Xunta de Galicia para mellorar a prevención da fragilidade osteomuscular e a asistencia ás persoas que a padecen

Publicación da iniciativa, BOPG nº 492, do 10.05.2023

4.5 3363 (11/PNP-004425)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Rodríguez Dacosta, María del Carmen e dous deputados/as máis

Sobre as actuacións que debe levar a cabo a Xunta de Galicia para elaborar un plan estratéxico de loita contra a sinistralidade laboral

Publicación da iniciativa, BOPG nº 492, do 10.05.2023

4.5 53572 (11/PNP-004446)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Freire Vázquez, María Begoña e seis deputados/as máis

Sobre a demanda que debe realizar a Xunta de Galicia ao Goberno de España para que desenvolva as negociacións oportunas dirixidas a acadar un pacto nacional pola vivenda

Publicación da iniciativa, BOPG nº 494, do 16.05.2023

4.6 53591 (11/PNP-004448)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Pontón Mondelo, Ana e dezoito deputados/as máis

Sobre a resolución que debe adoptar o Parlamento de Galicia en relación co uso de vehículos oficiais na Deputación de Ourense

Publicación da iniciativa polo procedemento de urxencia, BOPG nº 494, do 16.05.2023

Punto 5. Interpelacións

5.1 37443 (11/INT-001929)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

González Albert, María e dous deputados/as máis

Sobre a política do Goberno galego en materia de prevención de incendios

Publicación da iniciativa, BOPG nº 353, do 01.08.2022

5.2 46669 (11/INT-002259)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Rodil Fernández, Olalla e dous deputados/as máis

Sobre o Servizo de Axuda no Fogar

Publicación da iniciativa, BOPG nº 438, do 19.01.2023

5.3 53530 (11/INT-002579)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Seco García, Martín e Rodríguez Dacosta, María del Carmen

Sobre as axudas para os investimentos en transformación e comercialización de produtos agrarios

Publicación da iniciativa, BOPG nº 494, do 16.05.2023

Punto 6. Preguntas para resposta oral do presidente da Xunta de Galicia

6.1 54079 (11/POPX-000109)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Álvarez Martínez, Luis Manuel

Sobre a valoración que fai do impacto das políticas do Goberno central en Galicia nos últimos anos

Publicación da iniciativa, BOPG nº 502, do 07.06.2023

6.2 54088 (11/POPX-000110)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Pontón Mondelo, Ana

Sobre a valoración da utilidade do seu goberno á hora de defender os intereses de Galicia

Publicación da iniciativa, BOPG nº 502, do 07.06.2023

Punto 7. Preguntas ao Goberno

7.1 54062 (11/PUP-000340)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Rodríguez Rumbo, Matilde Begoña

Sobre os compromisos adquiridos pola Xunta de Galicia con cada unha das empresas interesadas nos fondos Next Generation-EU

Publicación da iniciativa, BOPG nº 502, do 07.06.2023

7.2 54089 (11/PUP-000341)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Prado del Río, Paula e seis deputados/as máis

Sobre a opinión do Goberno galego respecto da convocatoria de eleccións xerais o próximo 23 de xullo

Publicación da iniciativa, BOPG nº 502, do 07.06.2023

7.3 52958 (11/POP-008157)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Balseiro Orol, José Manuel e seis deputados/as máis

Sobre a negativa do Goberno de España a tramitar a obra de reconstrución dos viadutos do Castro, na A-6, pola vía de emerxencia e de xeito simultáneo en ambos os sentidos de circulación

Publicación da iniciativa, BOPG nº 486, do 26.04.2023

7.4 51766 (11/POP-008006)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Queixas Zas, Mercedes e dous deputados/as máis

Sobre as medidas previstas polo Goberno galego para protexer o conxunto muralístico de Urbano Lugrís do edificio en ruínas da rúa Olmos, da Coruña

Publicación da iniciativa, BOPG nº 474, do 29.03.2023

7.5 53676 (11/POP-008240)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Fernández Alfonso, Ramón e Queixas Zas, Mercedes

Sobre as previsións da Xunta de Galicia para restaurar e poñer en valor o conxunto patrimonial formado polo cruceiro, a fonte e a ermida de Santa Margarida do Val, no concello de Narón

Publicación da iniciativa, BOPG nº 496, do 24.05.2023

7.6 51398 (11/POP-007948)

Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia

Díaz Varela, Noa Susana e tres deputados/as máis

Sobre a creación de centros 24 horas de atención integral a vítimas de violencia sexual en toda Galicia

Publicación da iniciativa, BOPG nº 471, do 22.03.2023

7.7 54059 (11/PUP-000339)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Rodil Fernández, Olalla

Sobre as consideracións da Xunta de Galicia respecto do impulso dunha mellora na protección das mulleres en situación de violencia machista

Publicación da iniciativa, BOPG nº 502, do 07.06.2023

7.8 49690 (11/POP-007657)

Grupo Parlamentario Popular de Galicia

Amigo Díaz, María Encarnación e seis deputados/as máis

Sobre as iniciativas que está a impulsar a Xunta de Galicia co obxecto de facer fronte ao déficit de médicos

Publicación da iniciativa, BOPG nº 458, do 22.02.2023

7.9 52295 (11/POP-008078)

Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego

Presas Bergantiños, Noa e dous deputados/as máis

Sobre as actuacións previstas polo Goberno galego para dotar dun servizo de pediatría de calidade os centros sanitarios de Verín e da comarca de Monterrei

Publicación da iniciativa, BOPG nº 480, do 12.04.2023

Os grupos parlamentarios poderán presentar emendas ás mocións e ás proposicións non de lei ata seis horas antes do inicio da sesión, ao abeiro do disposto no artigo 161.2 do Regulamento.

Santiago de Compostela, 6 de xuño de 2023

Miguel Ángel Santalices Vieira

Presidente

Coa finalidade de dar cumprimento ao preceptuado na Disposición adicional cuarta da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, trasládolle o **"Informe anual de violencia de xénero exercicio 2022"**, para a súa remisión aos Grupos Parlamentarios.

Santiago de Compostela,

A directora xeral de Relacións Institucionais e Parlamentarias

(ASINADO DIXITALMENTE)

Sr. Presidente do Parlamento de Galicia

INFORME

ANUAL DE VIOLENCIA DE XÉNERO

EXERCICIO 2022

XUNTA
DE GALICIA

Informe anual de violencia de xénero 2022

Informe elaborado por:

Secretaría Xeral da Igualdade

Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade

Xunta de Galicia

Abril de 2023

ÍNDICE

1. PRÓLOGO	2
2. ANÁLISE E MAGNITUDE DA VIOLENCIA DE XÉNERO NA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA AO LONGO DO ANO 2022	6
2.1 Introdución	6
2.2 Chamadas por violencia de xénero ao 016. Comparativa co resto das Comunidades Autónomas	17
2.3 Vítimas mortais por violencia de xénero. Galicia 2022.....	19
2.4 Violencia xénero: Casos 2022	23
2.5 Ordes de protección solicitadas e adoptadas nos Xulgados de Violencia sobre a Muller. Galicia 2022. Comparativa cos datos globais do territorio español.....	30
2.6 Denuncias e renuncias presentadas nos Xulgados de Violencia sobre a Muller. Galicia 2022. Comparativa co total presentadas no territorio español	33
3. MEDIDAS E ACTUACIÓNS LEVADAS A CABO POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA AO LONGO DO ANO 2022, NO MARCO DA LEI 11/2007, GALEGA PARA A PREVENCIÓN E O TRATAMENTO INTEGRAL DA VIOLENCIA DE XÉNERO	36
3.1 Introdución	36
Título I: Prevención da violencia de xénero	37
Capítulo I: Medidas de sensibilización contra a violencia de xénero	37
Capítulo II: Medidas de investigación e de formación en materia de violencia de xénero.....	103
Capítulo III: Medidas no ámbito educativo	128
Título II: Protección e asistencia fronte á violencia de xénero.....	154
Capítulo I: Medidas no ámbito sanitario e psicolóxico	155
Capítulo II: Medidas no ámbito xudicial.....	169
Capítulo III: Outras medidas de apoio e protección	175
Capítulo IV: Medidas no ámbito da formación e do emprego	184
Capítulo V: Medidas de carácter económico.	206
Título III: Da organización do sistema de protección e asistencia integral e especializada fronte á violencia de xénero.....	235
DISPOSICIÓNS ADICIONAIS.....	317

1. PRÓLOGO

O presente informe da cumprimento ao disposto na Disposición Adicional Cuarta primeira da Lei Galega 11/2007 do 27 de xullo para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, modificada pola Lei 12/2016, do 22 de xullo, que obriga ao Goberno da Xunta de Galicia a remitirlle ao Parlamento de Galicia, con carácter anual, un informe sobre a situación da violencia de xénero en Galicia, contando coas achegas de todos os departamentos implicados na prevención e no tratamento desta problemática, que constitúe un atentado contra a integridade, a dignidade e a liberdade das mulleres, independentemente do ámbito no que se produza.

Esta Lei constitúe un fito histórico no ordenamento xurídico xa que é a primeira lei galega elaborada para a prevención e o tratamento da violencia de xénero e que foi aprobada co voto favorable de todos os grupos parlamentarios, o cal indica o grao de sensibilización e de concienciación sobre a importancia do fenómeno da violencia de xénero na nosa sociedade.

Así mesmo, esta lei segue o camiño iniciado no marco do Estado español, grazas a sucesivos adiantos lexislativos en materia de loita contra a violencia de xénero; así, a Lei orgánica 11/2003, do 29 de setembro, de medidas concretas en materia de seguridade cidadá, violencia doméstica e integración social dos estranxeiros; a Lei orgánica 15/2003, do 25 de novembro, pola cal se modifica a Lei orgánica 10/1995, do 23 de novembro, do Código Penal; ou a Lei 27/2003, do 31 de xullo, reguladora da orde de protección das vítimas da violencia doméstica, que estableceu un novidoso sistema de coordinación dos órganos xudiciais e administrativos, concentrando nunha única resolución xudicial a adopción de medidas de natureza civil e penal e a activación dos instrumentos de protección social destinados ao amparo e apoio das mulleres que sofren violencia de xénero. A Lei Orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero, recoñece un feito diferencial de xénero; recolle no artigo 19, co título «Dereito á asistencia social integral», que «as mulleres vítimas de violencia de xénero teñen dereito a servizos sociais de atención, de emerxencia, de apoio e acollemento e de recuperación integral. A organización destes servizos por parte das comunidades autónomas e das corporacións

loais responderá aos principios de atención permanente, actuación urxente, especialización de prestacións e multidisciplinarianidade profesional».

Pola súa banda, a Lei orgánica 10/2022, do 6 de setembro, de garantía integral da liberdade sexual estende e desenvolve para as violencias sexuais os aspectos preventivos, de atención, sanción, especialización ou asistencia integral, coa finalidade de dar cumprimento ás obrigas globais en materia de protección dos dereitos humanos das mulleres, as nenas e os nenos fronte ás violencias sexuais. Ademais, como novidade, desenvólvese o dereito á reparación, como un dos eixos centrais da responsabilidade institucional para lograr a completa recuperación das vítimas e as garantías de non repetición da violencia.

Cómpre destacar as modificacións lexislativas operadas no Parlamento galego nos anos 2016, 2021 e 2022, nos que se procedeu á modificación da *Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero*.

Así, a **Lei 12/2016**, do 22 de xullo, pola que se modifica a *Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero*, mellora substancialmente a cobertura económica das mulleres vítimas, pois garante **un prazo de solicitude aberto durante todo o ano** para a prestación periódica regulada no artigo 39, á vez que establece como **potenciais beneficiarias desa prestación tamén ás vítimas de trata con fins de explotación sexual**.

A **Lei 14/2021**, do 20 de xullo, modifica a *Lei 11/2007* para incluír, dentro do concepto de violencia de xénero, a **violencia vicaria**, entendida como o homicidio, asasinato ou calquera outra forma de violencia exercida sobre as fillas ou fillos da muller ou de calquera outra persoa estreitamente unida a ela, por parte de quen sexa ou fose o seu cónxuxe ou por quen mantivo con ela unha relación análoga de afectividade inda sen convivencia, ampliando, en consecuencia, o concepto de violencia de xénero do artigo 1 da lei, así como recoñecendo explicitamente este tipo de violencia como unha forma de violencia de xénero, recolléndoa como tal no artigo 3 da lei.

A través da **Lei 15/2021**, do 3 de decembro, inclúese a **violencia dixital de xénero** como unha forma de violencia de xénero, definíndoa como *"todo acto ou conduta de violencia de*

xénero cometido, instigado ou agravado, en parte ou na súa totalidade, polo uso das novas tecnoloxías da información e a comunicación (TIC), como Internet, plataformas de redes sociais, sistemas de mensaxería e correo electrónico ou servizos de xeolocalización, coa finalidade de discriminar, humillar, chantaxear, acosar ou exercer dominio, control ou intromisión sen consentimento na privacidade da vítima; con independencia de que o agresor garde ou non relación conxugal, de parella ou análoga de afectividade no presente ou no pasado, ou de parentesco coa vítima. Igualmente, terán a consideración de actos de violencia dixital contra a muller os exercidos por homes do seu contorno familiar, social, profesional ou académico."

E a Lei 7/2022, do 27 de decembro, de medidas fiscais e administrativas ampliou novamente o concepto de violencia de xénero, ao incluír expresamente como tal a explotación sexual. Así, para os efectos desta lei, "entenderase vítima de explotación sexual aquela muller que realice o exercicio da prostitución, incluídos os actos pornográficos ou a produción de material pornográfico, con obtención de lucro por parte dunha terceira persoa, física ou xurídica, cando a vítima se atope nunha situación de vulnerabilidade persoal ou económica ou se lle impoñan condicións gravosas, desproporcionadas ou abusivas".

Outras Comunidades Autónomas que tamén aprobaron leis especificamente dirixidas a sensibilización, prevención e tratamento da violencia de xénero son:

- Andalucía: Lei 13/2007, de 26 de novembro, de medidas de prevención e protección integral contra a violencia de xénero, modificada pola Lei 7/2018, de 30 de xullo.
- Aragón: Lei 4/2007, de 22 de marzo, de Prevención e Protección Integral ás Mulleres Vítimas de Violencia en Aragón.
- Canarias: Lei 16/2003, de 8 de abril, de prevención e protección integral das mulleres contra a violencia de xénero, modificada pola Lei 1/2017, do 17 de marzo.
- Cantabria: Lei 1/2004, de 1 de abril, Integral para a Prevención da Violencia Contra as Mulleres e a Protección ás súas Vítimas.
- Castela- A Mancha: Lei 4/2018, de 8 de outubro, para unha sociedade libre de Violencia de Xénero en Castela-A Mancha.
- Castela e León: Lei 13/2010, do 9 de decembro, contra a Violencia de Xénero en Castela e León.
- Cataluña: Lei 5/2008, de 24 de abril, do dereito das mulleres a erradicar a violencia

machista.

- Comunidade de Madrid: Lei 5/2005, de 20 de decembro, Integral contra a Violencia de Xénero da Comunidade de Madrid, modificada pola Lei 3/2018, de 22 de xuño.
- Comunidade Foral de Navarra: Lei Foral 14/2015, do 10 de abril, para actuar contra a violencia cara as mulleres, modificada pola Lei Foral 3/2018, do 19 de abril.
- Comunidade Valenciana: Lei 7/2012, do 23 de novembro, integral contra a violencia sobre a muller no ámbito da Comunitat Valenciana.
- Extremadura: Lei 8/2011, do 23 de marzo, de igualdade entre mulleres e homes e contra a violencia de xénero en Extremadura.
- Illes Baleares: Lei 11/2016, de 28 de xullo, de Igualdade de Mulleres e Homes.
- La Rioja: Lei 11/2022, do 20 de Setembro, contra a violencia de xénero.
- País Vasco: Lei 4/2005, de 18 de febreiro, para a Igualdade de Mulleres e Homes, modificada pola Lei 1/2022, de 3 de marzo, da segunda modificación da Ley para a igualdade de Mulleres e homes.
- Principado de Asturias: Lei do Principado de Asturias 2/2011, do 11 de marzo, para a igualdade de mulleres e homes e a erradicación da violencia de xénero.
- Región de Murcia: Lei 7/2007, de 4 de abril, para a Igualdade entre Mulleres e Homes, e de Protección contra a Violencia de Xénero na Rexión de Murcia, modificada pola Lei 3/2008, do 3 de xullo, pola Lei 11/2016, de 15 de xuño e pola Lei 3/2019, do 20 de marzo.

É este o décimo quinto ano consecutivo, (2008-2022), no que en Galicia se fai balance das políticas públicas implementadas polo Goberno galego en materia de violencia de xénero, proporcionando información detallada sobre as actuacións e medidas desenvolvidas desde a Xunta de Galicia nesta materia.

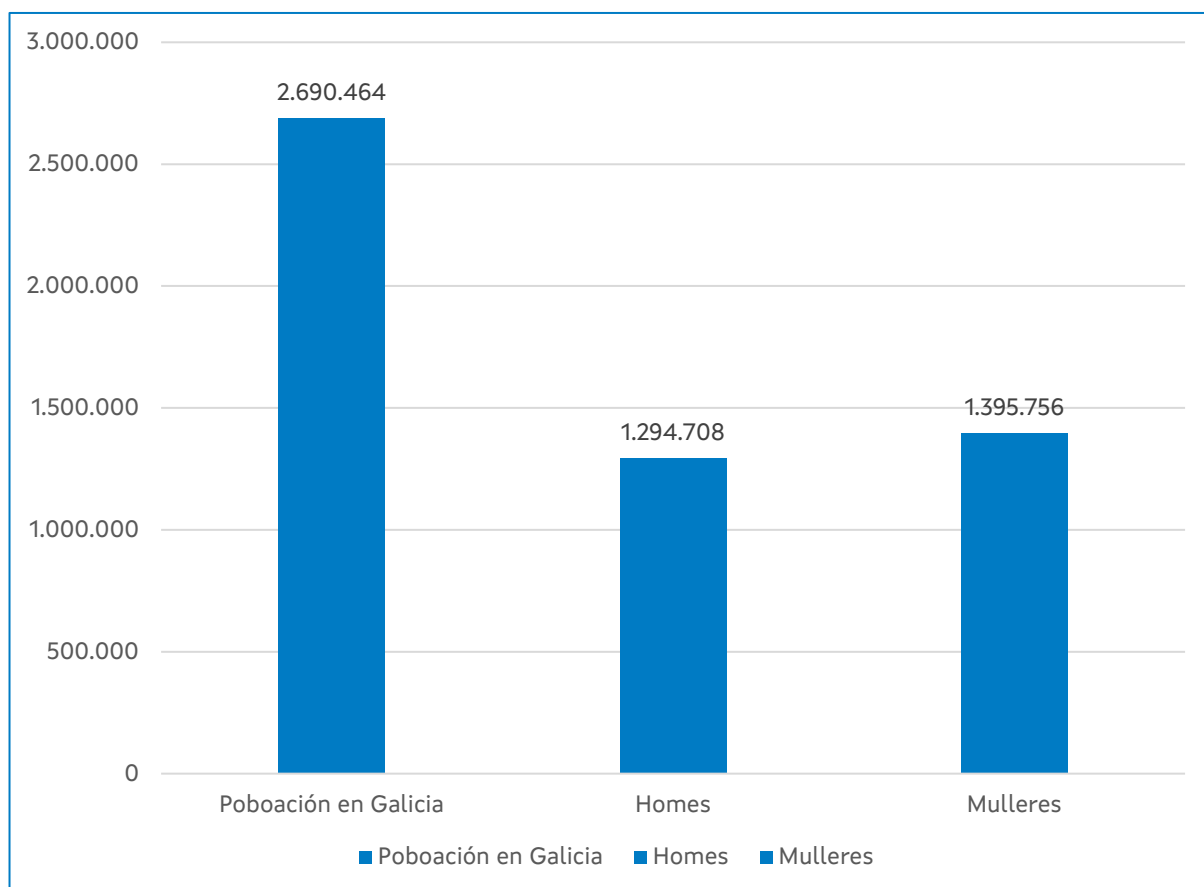
Este informe está organizado seguindo a estrutura da propia lei galega para facilitar o seu obxectivo principal, que é verificar o seguimento de todos os compromisos e medidas nela establecidos, e incorporando unha breve introdución con datos estatísticos relativos á poboación feminina galega no ano obxecto de referencia.

2. ANÁLISE E MAGNITUDE DA VIOLENCIA DE XÉNERO NA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA AO LONGO DO ANO 2022

2.1 Introducción

A poboación en Galicia, en 2022, ascende a 2.690.464 persoas, das cales 1.294.708 son homes (48,12%) e 1.395.756 (51,88%) son mulleres, que constitúen no seu conxunto o 5,65% da poboación estatal, 47.615.034 persoas.

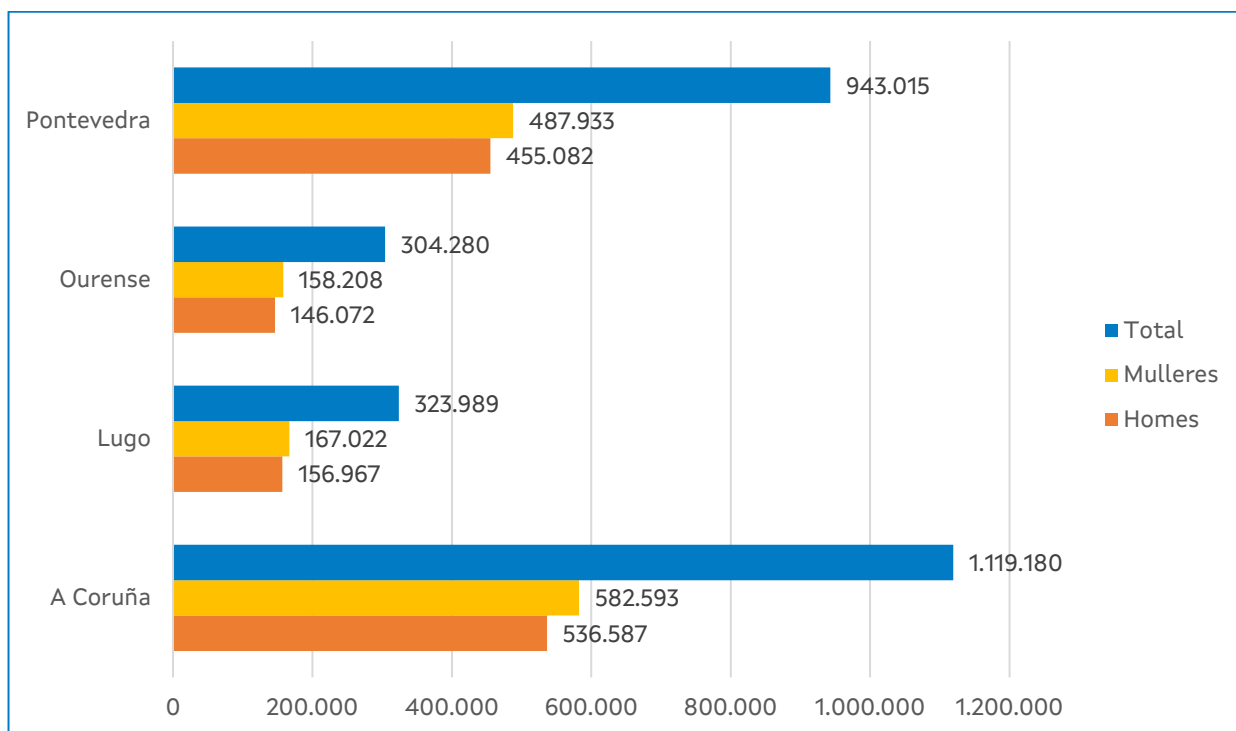
Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

■ **Cifras oficiais da poboación segundo provincia e sexo. Ano 2022**

Provincia	Homes		Mulleres		Total	
A Coruña	536.587	19,94%	582.593	21,65%	1.119.180	41,60%
Lugo	156.967	5,83%	167.022	6,21%	323.989	12,04%
Ourense	146.072	5,43%	158.208	5,88%	304.280	11,31%
Pontevedra	455.082	16,91%	487.933	18,14%	943.015	35,05%
Total	1.294.708	48,12%	1.395.756	51,88%	2.690.464	100,00%

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

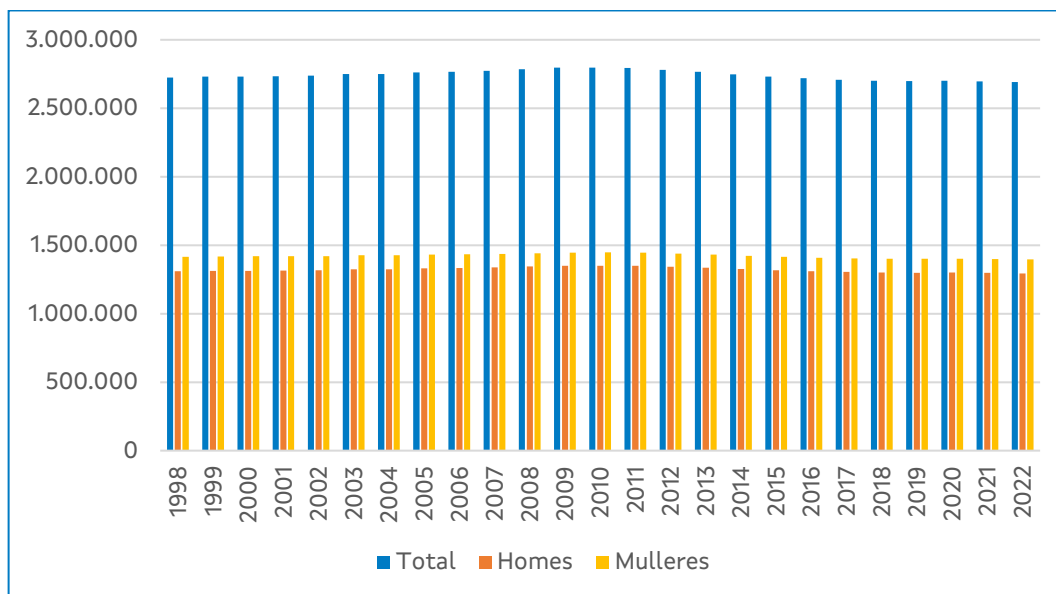

▪ **Evolución da poboación. Galicia 1998-2022:**

Ano	Total	Homes	Mulleres
1998	2.724.544	1.310.415	1.414.129
1999	2.730.337	1.312.881	1.417.456
2000	2.731.900	1.312.391	1.419.509
2001	2.732.926	1.314.078	1.418.848
2002	2.737.370	1.316.721	1.420.649
2003	2.751.094	1.324.385	1.426.709
2004	2.750.985	1.324.987	1.425.998
2005	2.762.198	1.330.703	1.431.495
2006	2.767.524	1.333.797	1.433.727
2007	2.772.533	1.337.159	1.435.374
2008	2.784.169	1.344.268	1.439.901
2009	2.796.089	1.349.603	1.446.486
2010	2.797.653	1.350.547	1.447.106
2011	2.795.422	1.349.591	1.445.831
2012	2.781.498	1.343.328	1.438.170
2013	2.765.940	1.335.122	1.430.818
2014	2.748.695	1.325.657	1.423.038
2015	2.732.347	1.317.054	1.415.293
2016	2.718.525	1.309.809	1.408.716
2017	2.708.339	1.304.392	1.403.947
2018	2.701.743	1.300.609	1.401.134
2019	2.699.499	1.298.964	1.400.535
2020	2.701.819	1.300.153	1.401.666
2021	2.695.645	1.297.301	1.398.344
2022	2.690.464	1.294.708	1.395.756

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

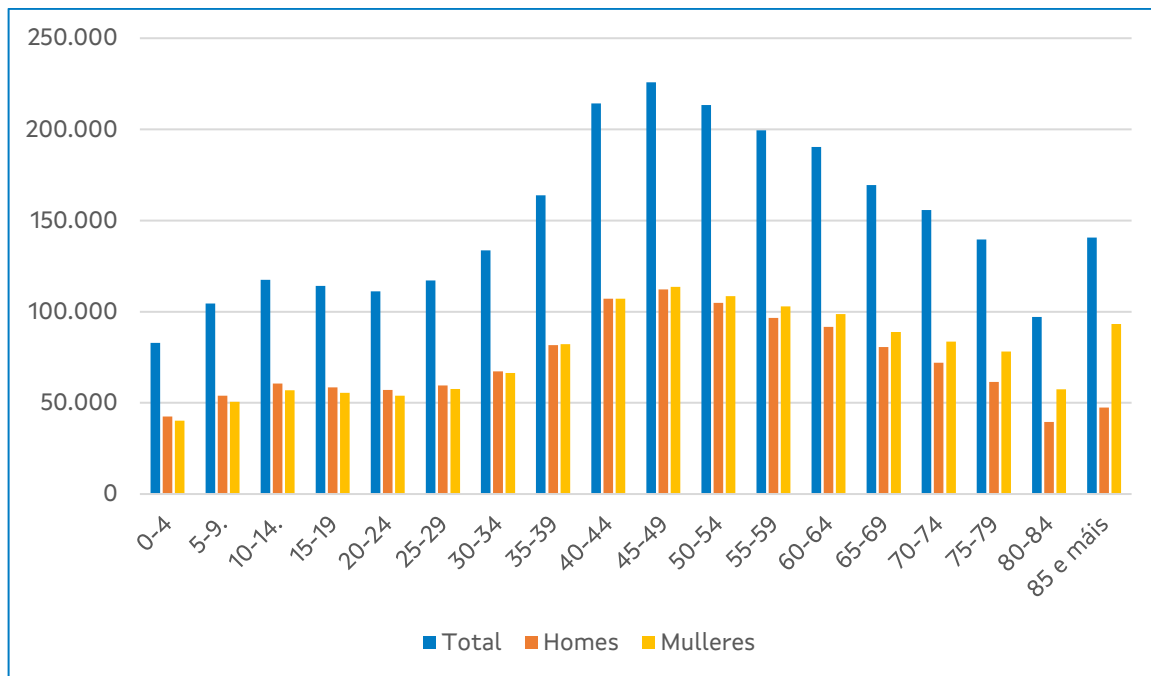
■ **Poboación por sexo e grupos quinquenais de idade. Ano 2022:**

Idade	Total	Homes	Mulleres	% mulleres
0-4	82.826	42.589	40.237	1,50%
5-9	104.468	53.907	50.561	1,88%
10-14	117.452	60.524	56.928	2,12%
15-19	114.094	58.539	55.555	2,06%
20-24	111.093	57.084	54.009	2,01%
25-29	117.134	59.487	57.647	2,14%
30-34	133.664	67.272	66.392	2,47%
35-39	163.792	81.611	82.181	3,05%
40-44	214.218	107.123	107.095	3,98%
45-49	225.890	112.256	113.634	4,22%
50-54	213.318	104.776	108.542	4,03%
55-59	199.451	96.580	102.871	3,82%
60-64	190.434	91.691	98.743	3,67%
65-69	169.539	80.616	88.923	3,31%
70-74	155.698	72.091	83.607	3,11%
75-79	139.592	61.509	78.083	2,90%
80-84	97.054	39.602	57.452	2,14%
85 e máis	140.747	47.451	93.296	3,47%
Total	2.690.464	1.294.708	1.395.756	51,88%

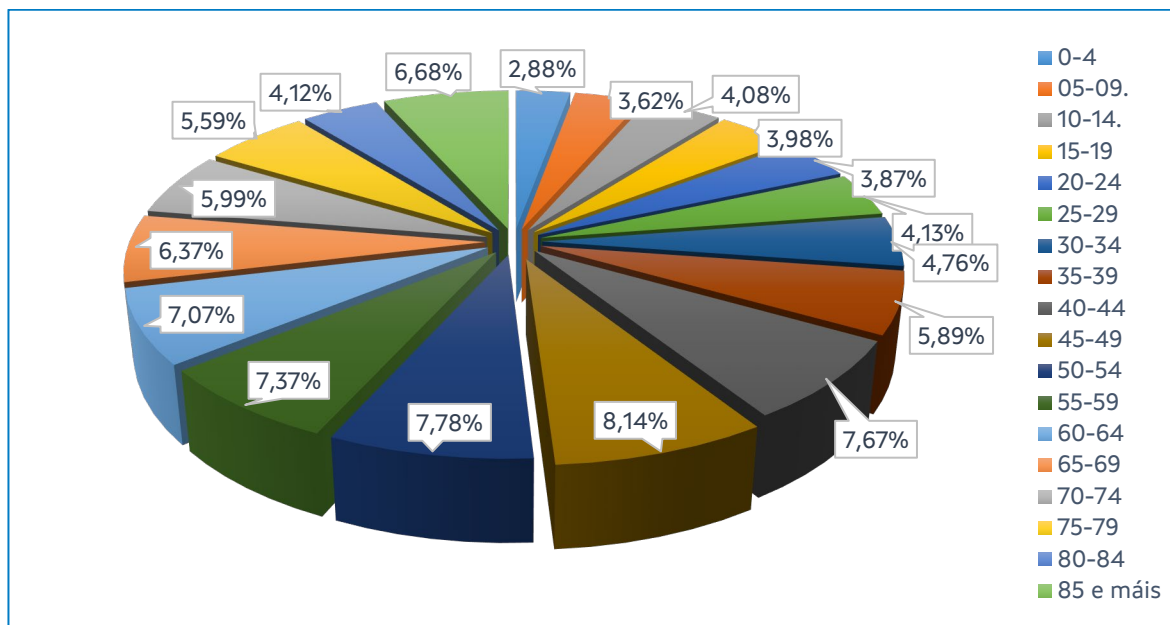
Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

■ **Comparativa da poboación segregada por sexos e grupos quinquenais de idade:**

■ **% de mulleres por grupos quinquenais de idade. Galicia 2022:**

■ **Evolución da taxa de nacementos segundo sexo. Galicia 1996 – 2021**

Ano	Total	Homes	Mulleres
1996	18.597	9.529	9.068
1997	18.683	9.647	9.036
1998	18.538	9.621	8.917
1999	18.784	9.691	9.093
2000	19.418	10.052	9.366
2001	19.361	9.955	9.406
2002	19.327	9.987	9.340
2003	20.423	10.539	9.884
2004	20.621	10.652	9.969
2005	21.097	10.867	10.230
2006	21.392	11.075	10.317
2007	21.752	11.216	10.536
2008	23.175	11.981	11.194
2009	22.537	11.572	10.965
2010	22.047	11.500	10.547
2011	21.594	11.256	10.338
2012	21.089	10.990	10.099
2013	19.727	10.084	9.643
2014	19.630	10.262	9.368
2015	19.387	10.032	9.355
2016	19.062	9.773	9.289
2017	18.445	9.471	8.974
2018	16.560	8.542	8.018
2019	15.718	8.179	7.539
2020	15.247	7.752	7.495
2021	15.263	7.758	7.505

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

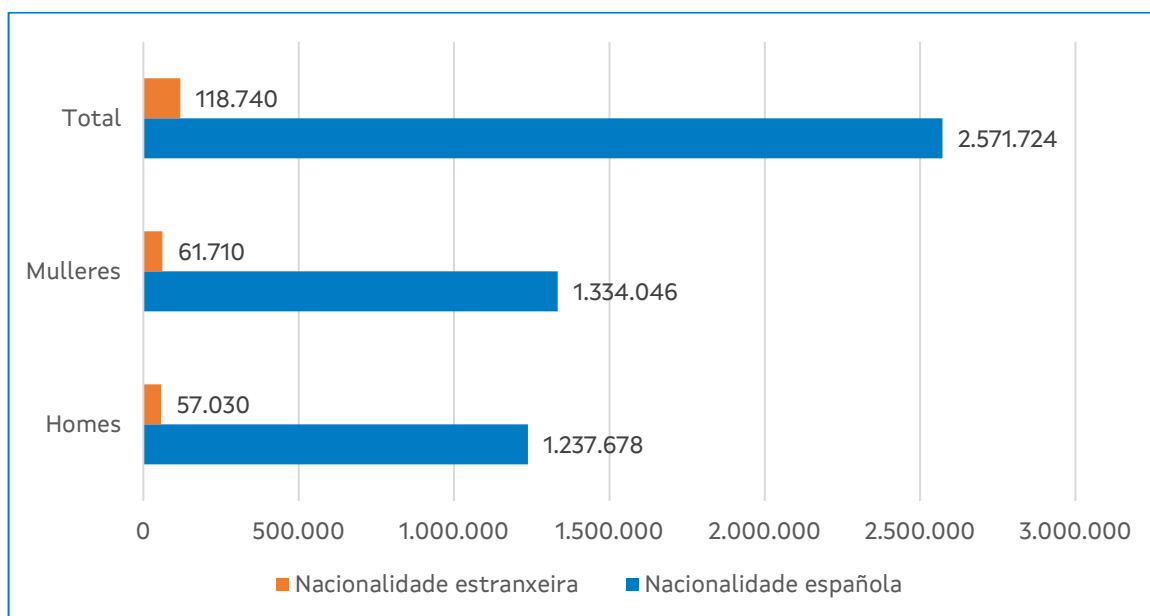
En Galicia, ao igual que no resto do mundo, nacen máis homes que mulleres; sen embargo, ao ter as mulleres unha esperanza de vida superior á dos homes, ao final da vida, a proporción queda equilibrada ou incluso sobreviven máis mulleres.

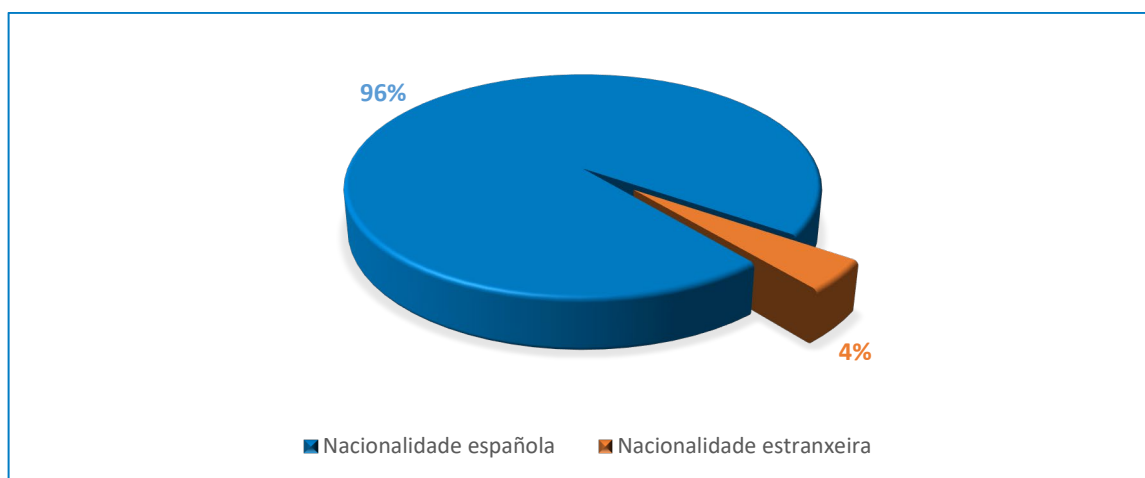
■ **Poboación segundo nacionalidade e sexo. Galicia 2022**

	Nacionalidade española	Nacionalidade estranxeira	TOTAL
Homes	1.237.678	57.030	1.294.708
Mulleres	1.334.046	61.710	1.395.756
Total	2.571.724	118.740	2.690.464

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

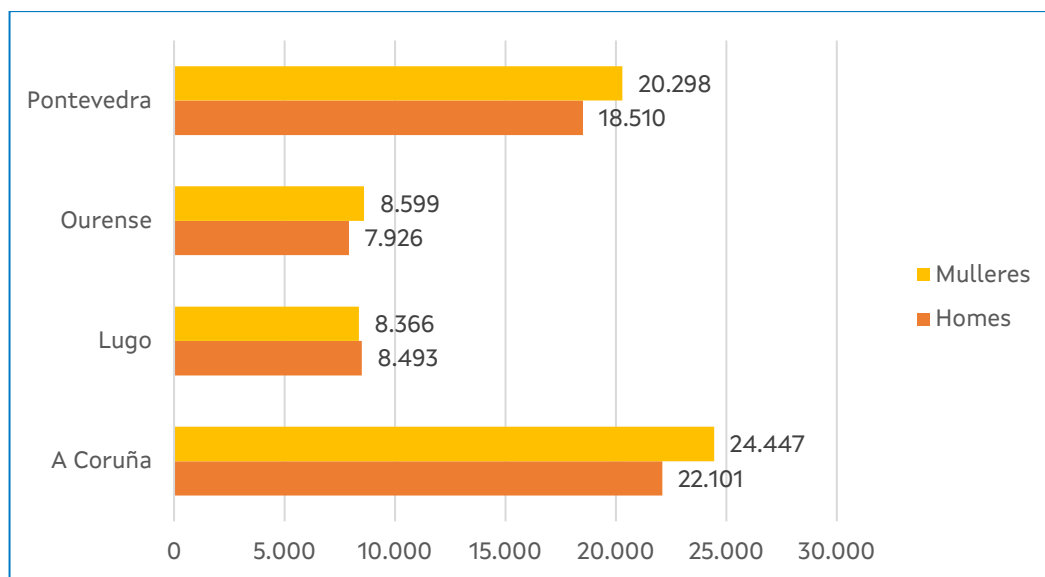
Proporción de mulleres españolas e estranxeiras

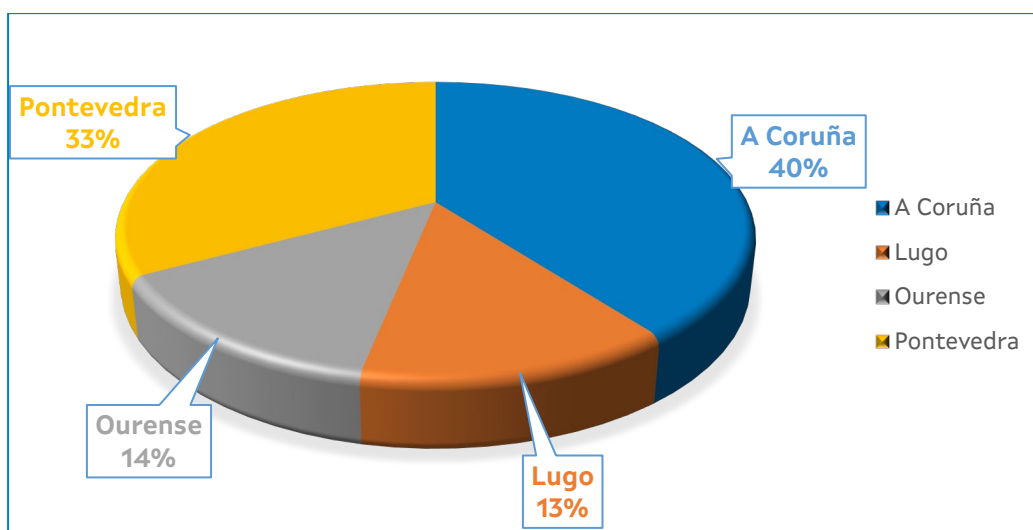
■ **Poboación estranxeira distribuída por provincias. Galicia 2022**

Provincia	Total	Homes	Mulleres	% mulleres
A Coruña	46.548	22.101	24.447	20,59%
Lugo	16.859	8.493	8.366	7,05%
Ourense	16.525	7.926	8.599	7,24%
Pontevedra	38.808	18.510	20.298	17,09%
Total	118.740	57.030	61.710	51,97%

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

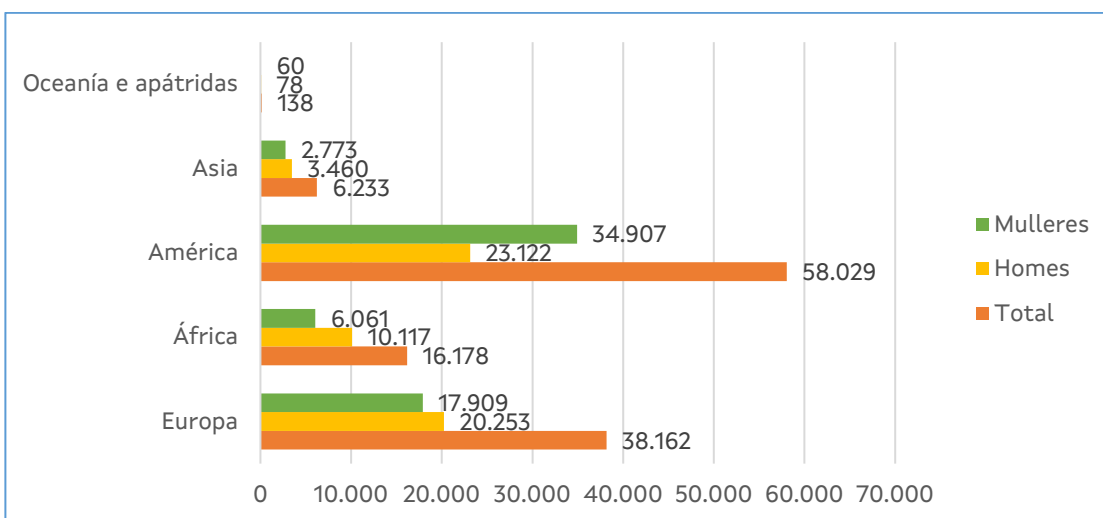
% de mulleres estranxeiras distribuídas por provincia

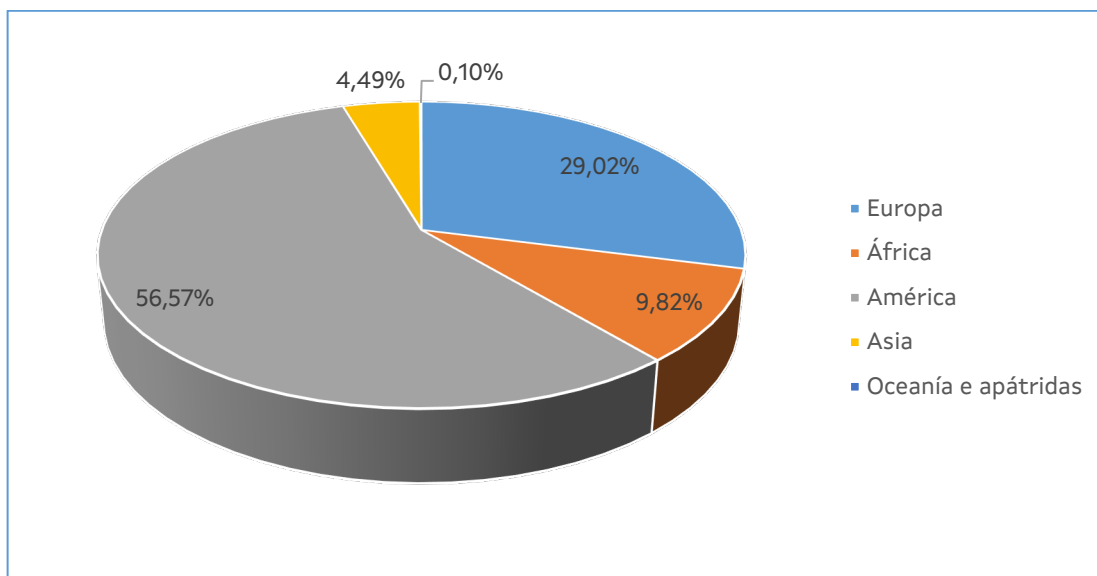
■ **Poboación estranxeira segundo sexo e lugar de nacemento. Galicia 2022**

	Total	Homes	Mulleres	% mulleres
Europa	38.162	20.253	17.909	29,02%
África	16.178	10.117	6.061	9,82%
América	58.029	23.122	34.907	56,57%
Asia	6.233	3.460	2.773	4,49%
Oceanía e apátridas	138	78	60	0,10%
Total	118.740	57.030	61.710	100,00%

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

% de mulleres estranxeiras segundo nacionalidade

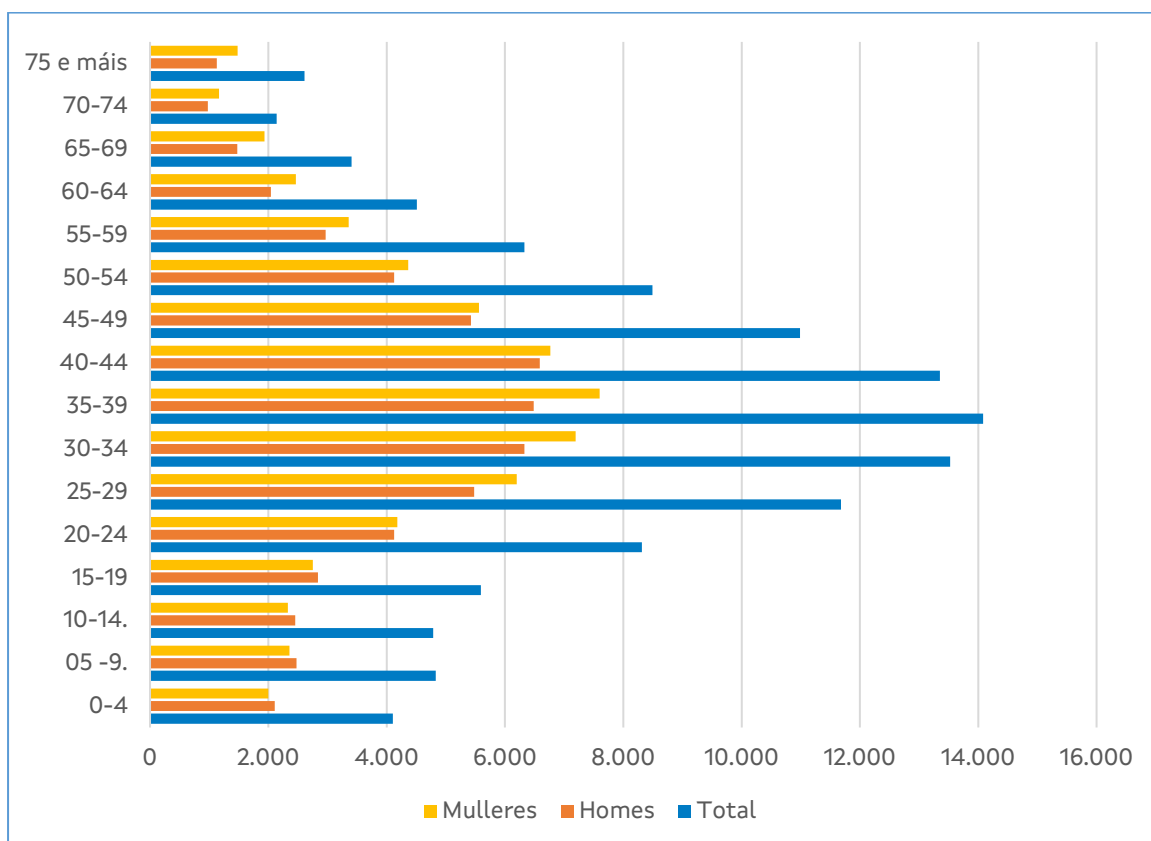

■ **Poboación estranxeira segundo idade. Galicia 2022**

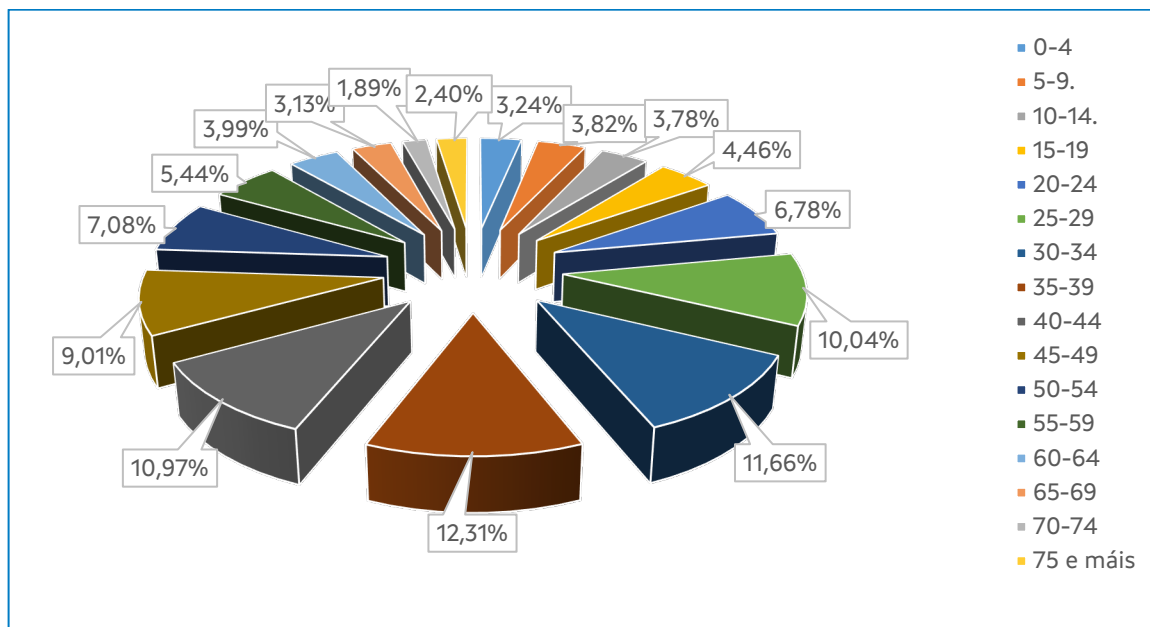
Idade	Total	Homes	Mulleres	% Mulleres
0-4	4.106	2.107	1.999	3,24%
5-9	4.830	2.474	2.356	3,82%
10-14	4.787	2.457	2.330	3,78%
15-19	5.592	2.838	2.754	4,46%
20-24	8.312	4.129	4.183	6,78%
25-29	11.678	5.481	6.197	10,04%
30-34	13.525	6.330	7.195	11,66%
35-39	14.085	6.487	7.598	12,31%
40-44	13.354	6.586	6.768	10,97%
45-49	10.985	5.424	5.561	9,01%
50-54	8.491	4.124	4.367	7,08%
55-59	6.330	2.971	3.359	5,44%
60-64	4.508	2.044	2.464	3,99%
65-69	3.407	1.473	1.934	3,13%
70-74	2.141	975	1.166	1,89%
75 e máis	2.609	1.130	1.479	2,40%
Total	118.740	57.030	61.710	100,00%

Fonte: IGE, INE. Padrón municipal de habitantes

% de mulleres estranxeiras por grupos de idade

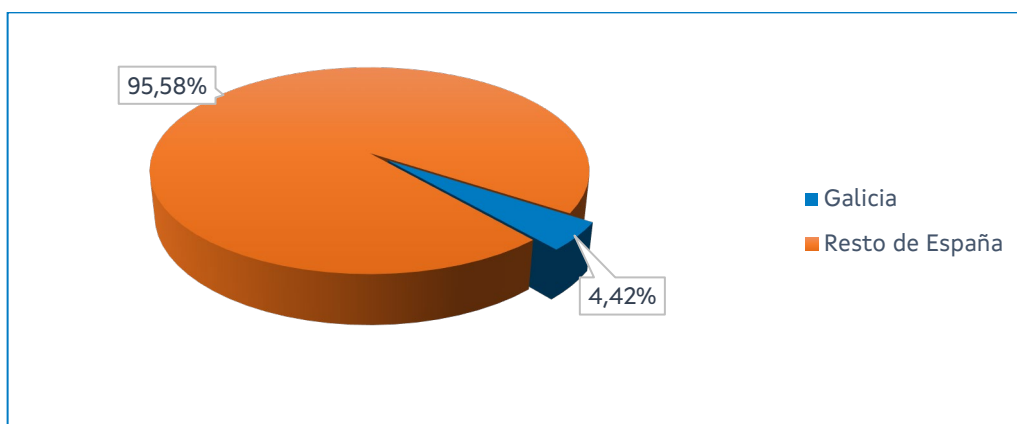

2.2 Chamadas por violencia de xénero ao 016. Comparativa co resto das Comunidades Autónomas

Desde a súa posta en marcha en setembro do 2007, o teléfono 016 ofrece información e asesoramento xurídico en materia de violencia de xénero as 24 horas do día os 365 días do ano, ten carácter gratuíto e caracterízase pola universalidade na prestación do servizo especializado, que se efectúa en 52 idiomas: castelán, galego, catalán, euskera, inglés, francés, alemán, portugués, chino mandarín, ruso, árabe, romanés, búlgaro, e outros 39 idiomas a través dun servizo de teletradución.

A prestación do servizo de información compete a un equipo de persoas especializadas en violencia de xénero, producíndose unha derivación automática das chamadas de emerxencia e urxencia aos centros 112 autonómicos.

A cifra total de chamadas referentes á violencia de xénero atendidas polo 016 desde o **1 de xaneiro de 2022 ata o 31 de decembro de 2022** no conxunto de España, foi de **93.924**, das cales **4.148 foron efectuadas desde Galicia**.

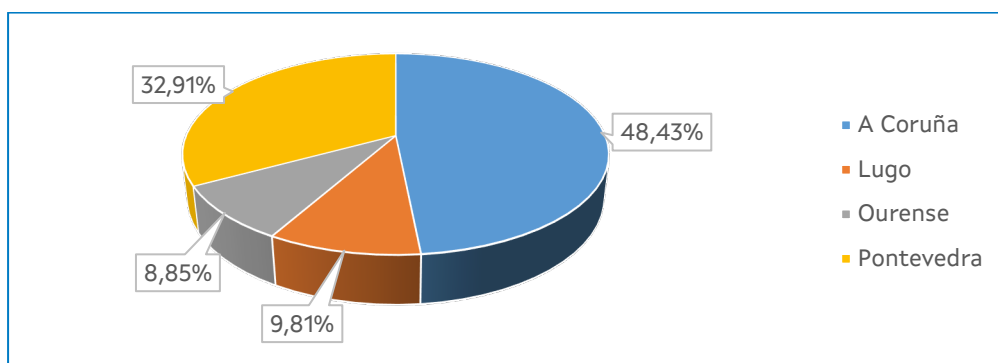

Provincia	Nº	%
A Coruña	2.009	48,43%
Lugo	407	9,81%
Ourense	367	8,85%
Pontevedra	1.365	32,91%
Total na provincia de Galicia	4.148	100,00%

Fonte: Ministerio de Igualdade

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/>

Das **93.924** chamadas recibidas a cifra mais elevada de chamadas correspóndese coa Comunidade de Madrid (23.181), seguida de Andalucía (11.974), de Cataluña (9.672) e da Comunidade Valenciana (9.633). **Galicia, cun rexistro de 4.148 chamadas** posicionase nun sétimo lugar.

Comunidade autónoma	Número de chamadas	%
Comunidad de Madrid	23.181	24,68%
Andalucía	11.974	12,75%
Cataluña	9.672	10,30%
Comunitat Valenciana	9.633	10,26%
Canarias	7.316	7,79%
No consta	5.652	6,02%
Galicia	4.148	4,42%
Castilla y León	3.450	3,67%
Región de Murcia	2.893	3,08%
Castilla-La Mancha	2.785	2,97%
Principado de Asturias	2.359	2,51%
Aragón	2.341	2,49%
País Vasco	2.054	2,19%
Extremadura	1.652	1,76%
Illes Balears	1.567	1,67%
Cantabria	1.166	1,24%
Comunidad Foral de Navarra	1.127	1,20%
La Rioja	682	0,73%
Melilla	153	0,16%
Ceuta	119	0,13%
Total	93.924	100,00%

Fonte: Ministerio de Igualdade

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/>

2.3 Víctimas mortais por violencia de xénero. Galicia 2022

■ Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero

Galicia non rexistrou en 2022 ningunha **muller vítima mortal por violencia de xénero**, dos 49 casos rexistrados no conxunto de España ao remate do ano 2022.

Das dezasete CC.AA. e dúas cidades autónomas, Andalucía, con 11 casos rexistrados de mulleres asasinadas por violencia de xénero, sitúase como a comunidade autónoma co maior número de mulleres asasinadas por violencia de xénero en 2022. Castilla-La Mancha, Cataluña e a Comunidade autónoma de Madrid, con 7 casos confirmados (14,29% do total), son as segundas comunidades autónomas en número de casos.

CC.AA.	Nº Casos	%
Andalucía	11	22,45%
Aragón	2	4,08%
Principado de Asturias	1	2,04%
Canarias	2	4,08%
Castilla y León	3	6,12%
Castilla-La Mancha	7	14,29%
Cataluña	7	14,29%
Comunitat Valenciana	3	6,12%
Extremadura	1	2,04%
Comunidad de Madrid	7	14,29%
Región de Murcia	2	4,08%
Comunidad Foral de Navarra	1	2,04%
País Vasco	1	2,04%

Fonte: Ministerio de Igualdade

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/>

- Evolución do número de mulleres vítimas mortais por violencia de xénero en mans da súa parella ou ex parella por CC.AA. (período:1999-2022)

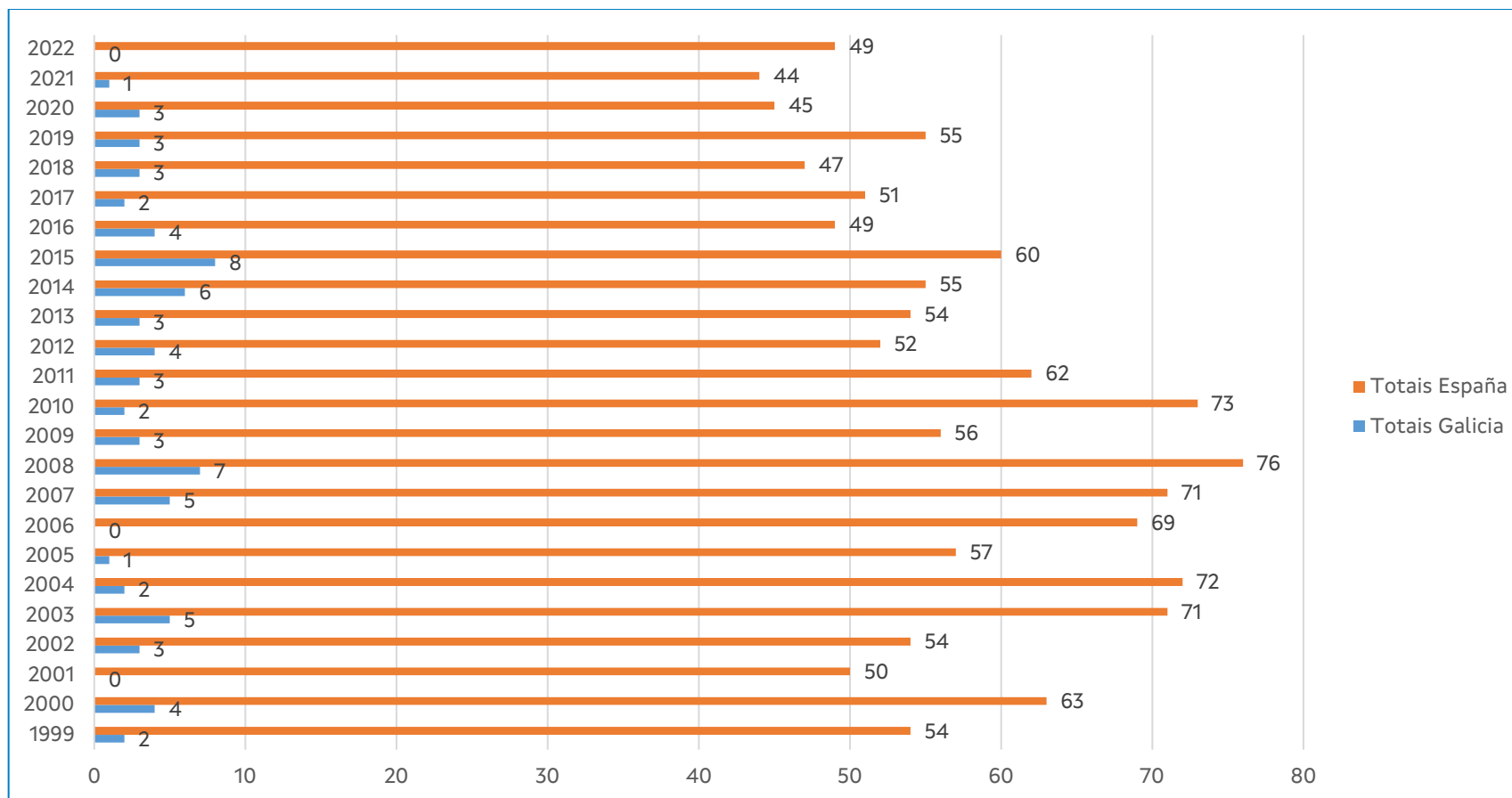
CC.AA.	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Andalucía	13	10	12	10	13	19	9	21	8	9	14	18	17	8	11	10	14	5	7	12	13	9	8	11
Aragón	0	0	1	3	2	2	4	1	2	1	0	2	2	1	2	0	1	3	0	3	1	0	2	2
Asturias	1	0	2	0	2	0	1	3	2	1	0	5	2	1	1	0	3	2	0	3	0	2	1	1
Baleares	3	1	2	4	4	2	4	3	1	1	1	2	1	2	2	3	1	6	0	1	1	3	1	0
Canarias	2	5	5	7	6	2	6	4	6	5	5	7	3	2	2	1	3	3	4	2	8	3	0	2
Cantabria	1	0	0	0	1	2	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	2	1	1	0
Castilla y León	3	3	1	4	4	2	4	3	3	6	1	4	2	2	3	3	2	6	0	2	3	1	3	3
Castilla - la Mancha	5	3	2	0	2	4	2	4	5	3	1	3	1	4	4	0	1	2	6	2	0	4	1	7
Cataluña	9	8	7	7	12	11	8	10	12	10	10	11	9	13	4	13	6	6	8	7	9	8	9	7
Com. Valenciana	6	7	9	9	7	9	6	8	10	10	9	8	8	6	9	7	11	6	8	2	7	5	7	3
Extremadura	1	1	0	1	1	2	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	2	0	0	0	0	1
Galicia	2	4	0	3	5	2	1	0	5	7	3	2	3	4	3	6	8	4	2	3	3	3	1	0
Madrid	4	17	6	4	5	5	4	5	9	11	5	7	9	6	9	7	4	3	8	5	7	3	7	7
Murcia	1	1	2	0	3	4	2	3	2	4	2	1	2	0	0	0	1	0	3	1	1	2	0	2
Navarra	1	1	0	1	1	1	2	0	1	3	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2	0	0	1	1
País vasco	1	2	1	1	0	4	3	3	2	3	2	2	2	2	1	3	3	1	2	2	0	1	2	1
La Rioja	1	0	0	0	2	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sevilla	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Valencia	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0
Total	54	63	50	54	71	72	57	69	71	76	56	73	62	52	54	55	60	49	51	47	55	45	44	49

Fonte: Ministerio de Igualdade

Lace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/>

Evolución totais

Fonte: Ministerio de Igualdade

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/>

▪ Menores vítimas mortais por violencia de xénero

Galicia non rexistrou en 2022 ningún/ningunha menor vítima mortal por violencia de xénero. No conxunto de España rexistráronse un total de 2 menores vítimas mortais por violencia de xénero.

CC.AA.	Nº casos	%
Comunitat valenciana	1	50%
Comunidade de Madrid	1	50%
TOTAL	2	100%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

2.4 Violencia xénero: Casos 2022

▪ Características dos casos de mulleres vítimas mortais por violencia de xénero en España no ano 2022

- *Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, e presuntos agresores, segundo grupos de idade*

Grupos de idade	Mulleres vítimas mortais		Presuntos agresores	
	Número	%	Número	%
15 anos ou menos	0	0,00%	0	0,00%
16-17 anos	1	2,04%	0	0,00%
18-20 anos	3	6,12%	2	4,08%
21-30 anos	6	12,24%	2	4,08%
31-40 anos	10	20,41%	10	20,41%
41-50 anos	16	32,65%	19	38,78%
51-60 anos	6	12,24%	8	16,33%
61-70 anos	3	6,12%	3	6,12%
71-84 anos	3	6,12%	5	10,20%
>=85 anos	1	2,04%	0	0,00%
Total	49	100,00%	49	100,00%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

- *Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, e presuntos agresores, segundo país de nacemento*

País de nacemento	Mulleres vítimas mortais		Presuntos agresores	
	Número	%	Número	%
España	33	67,3%	30	61,2%
Outro país	16	32,7%	19	38,8%
Total	49	100,00%	49	100,00%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

- *Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, segundo tipo de relación sentimental e de convivencia co presunto agresor*

Tipo de relación	Número	%
Parella	17	34,7%
Exparella ou parella en fase de ruptura	32	65,3%
Total	49	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

Convivencia	Número	%
Convivían	34	69,4%
Non convivían	11	22,4%
Non consta	4	8,2%
Total	49	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

- *Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, segundo características relacionadas coa tutela institucional*

Denuncia previa/continuación do proceso por parte da vítima	Número	%
Con unha ou máis denuncias previas	21	42,9%
<i>Interpostas pola vítima</i>	18	85,7%
<i>Interpostas por outros</i>	3	14,3%
Sen denuncia previa	28	57,1%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

Casos con denuncia previa	Número	%
Continuación do proceso	13	56,5%
Non continuación do proceso	6	26,1%
Non consta	4	17,4%
Total	23	100,00%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

- *Casos con constancia institucional de violencia de xénero. Solicitud, adopción e vixencia de medidas de alonxamento en favor da vítima*

Solicitud/Vixencia de medidas concedidas	Número	%
Con medidas solicitadas pola vítima	10	43,5%
Con medidas solicitadas por outros	0	0,00%
Existían medidas de oficio	1	4,3%
Non consta solicitudes de medidas	12	52,2%
Total Casos con constancia institucional (denuncias e outras) de violencia de xénero	23	100,00%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

Casos con medidas adoptadas	Número	%
Total Casos con medidas adoptadas	11	100,00%
Vixentes	5	45,5%
Non vixentes	6	54,5%
<i>Por renuncia da vítima</i>	0	0,00%
<i>Por fin do período de vixencia</i>	3	50,00%
<i>Por outros motivos</i>	3	50,00%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

- *Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, con medidas de alonxamento vixentes quebrantadas polo presunto agresor*

Quebrantamento de medidas de alonxamento	Número	%
Sen oposición da vítima	1	20,00%
Con oposición da vítima	2	40,00%
Non consta	2	40,00%
Total	5	100,00%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

- *Presuntos agresores de mulleres vítimas mortais por violencia de xénero, segundo tentativa de suicidio*

Tentativa de suicidio	Número	%
Suicidio consumado	10	20,4%
Tentativa non consumada	9	18,4%
Non houbo tentativa	30	61,2%
Total	49	100,00%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

- **Características dos casos das mulleres vítimas mortais por Violencia de Xénero en Galicia no ano 2022**

Características dos casos de mulleres vítimas mortais por Violencia de Xénero en Galicia no ano 2022
Non se recollen ningún caso de vítimas mortais por Violencia de Xénero en Galicia no ano 2022.

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

■ **Características das/dos menores vítimas mortais por violencia de xénero en España no ano 2022**

- *Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai e presuntos agresores, segundo grupos de idade*

Intervalo de idade	Menores vítimas mortais		Presuntos agresores	
	Número	%	Número	%
< 1 anos	0	0,0%	/	/
1-2 anos	0	0,0%	/	/
3-4 anos	0	0,0%	/	/
5-6 anos	1	50,00%	/	/
7-8 anos	0	0,0%	/	/
9-10 anos	0	0,0%	/	/
11-12 anos	1	50,00%	/	/
13-14 anos	0	0,0%	/	/
15-17 anos	0	0,0%	0	0,0%
18-20 anos	/	/	0	0,0%
21-30 anos	/	/	0	0,0%
31-40 anos	/	/	1	50,0%
41-50 anos	/	/	1	50,0%
51-60 anos	/	/	0	0,0%
61-70 anos	/	/	0	0,0%
71-84 anos	/	/	0	0,0%
≥ 85 anos	/	/	0	0,0%
Total	2	100,0%	2	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

- *Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai e presuntos agresores, segundo país de nacemento*

País de nacemento	Menores vítimas mortais		Presuntos agresores	
	Número	%	Número	%
España	1	50,0%	1	50,0%
Outro país	1	50,0%	1	50,0%
Total	2	100,0%	2	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

- Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai e presuntos agresores, segundo parentesco co presunto agresor e convivencia da súa nai con este

Tipo de relación	Número	%
Filla/o	2	100,0%
Outra relación	0	0,0%
Total	2	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

Convivencia	Número	%
Convivían	1	50,0%
Non convivían	1	50,0%
Non consta	0	0,0%
Total	2	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

- Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai, segundo características relacionadas coa tutela institucional desta

Datos actualizados	Número	%
Con unha ou máis denuncias previas	1	50,00%
<i>Interpostas pola nai</i>	1	100,0%
<i>Interpostas por outros</i>	0	0,00%
Sen denuncia previa	1	50,00%
Total	2	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

Casos con denuncia previa	Número	%
Continuación do proceso	1	100,00%
Non continuación do proceso	0	0,00%
Non consta	0	0,00%
Total	1	100,00%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

- Menores vítimas mortais en casos con constancia institucional de violencia de xénero. Solicitude, concesións e vixencia de medidas de protección a favor da vítima menor e/ou da súa nai ou titora legal

Solicitude/vixencia de medidas concedidas	Número	%
Con medidas solicitadas pola súa nai/ titora legal	1	100,0%
Con medidas solicitadas por outros	0	0,0%
Existían medidas de oficio	0	0,0%
Non consta solicitude de medidas	0	0,0%
Total Casos con constancia institucional	1	100%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

Casos con medidas adoptadas	Número	%
Vixentes	1	100,0%
Non vixentes	0	0,0%
Por renuncia da nai	0	0,0%
Por fin do período de vixencia	0	0,0%
Por outros motivos	0	0,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

- Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai con medidas de alonxamento vixentes quebrantadas polo presunto agresor

Quebrantamento de medidas de alonxamento	Número	%
Sen oposición da nai	0	0,0%
Con oposición da nai	0	0,0%
Non consta	1	100,0%
Total	1	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

- Menores vítimas mortais en casos de violencia de xénero contra a súa nai, segundo tentativa de suicidio

Tentativa de suicidio	Número	%
Suicidio consumado	0	0,0%
Tentativa non consumada	1	50,0%
Non houbo tentativa	1	50,0%
Total	2	100,0%

Fonte: Ministerio de Igualdade

<http://www.violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMenores/home.htm>

2.5 Ordes de protección solicitadas e adoptadas nos Xulgados de Violencia sobre a Muller. Galicia 2022. Comparativa cos datos globais do territorio español

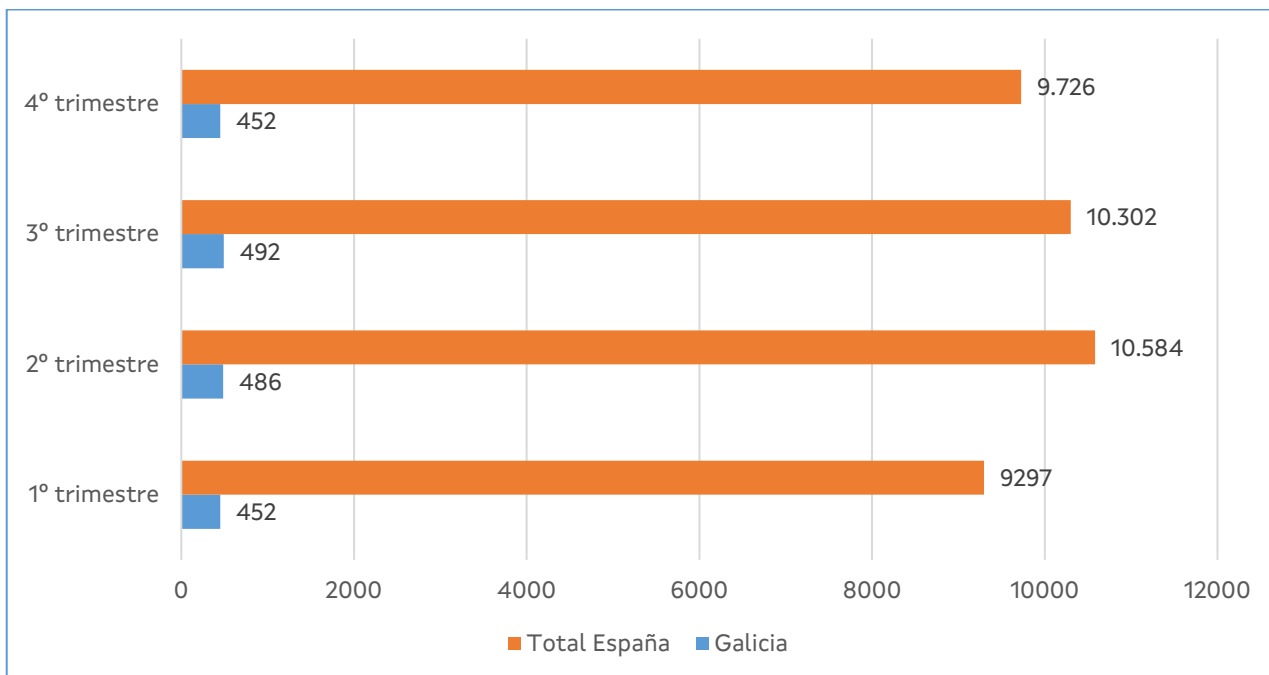
Nos xulgados de violencia sobre a muller, no ano 2022, incoáronse, no territorio español, un total de 39.909 solicitudes de ordes de protección e medidas (dos artigos 544 ter e 544 bis), das cales foron adxudicadas 27.229 o 68% das solicitudes). Das 39.909 solicitudes, atribúenselle a Comunidade Autónoma de Galicia 1.882 solicitudes, das que se resolveron favorablemente 1.267 (o 67% do total).

Total ordes de protección e medidas solicitadas e adoptadas						
Período	Territorio	Incoadas	Resoltas adoptadas	Resoltas inadmitidas	Resoltas denegadas	% adoptadas
1º trimestre	Galicia	452	322	6	124	71,24%
	Total España	9.297	6.488	21	2.787	69,79%
2º trimestre	Galicia	486	344	1	141	70,78%
	Total España	10.584	7.183	61	3.341	67,87%
3º trimestre	Galicia	492	304	0	188	61,79%
	Total España	10.302	6.873	37	3.392	66,72%
4º trimestre	Galicia	452	297	0	155	65,71%
	Total España	9.726	6.685	55	2.985	68,73%
Total	Galicia	1.882	1.267	7	608	67,32%
	Total España	39.909	27.229	174	12.505	68,23%

Fonte: Consejo General del Poder Judicial

Enlace: <https://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Estadistica-Judicial/Estadistica-por-temas/Datos-penales--civiles-y-laborales/Violencia-domestica-y-Violencia-de-genero/Datos-sobre-Violencia-sobre-la-mujer-en-la-estadistica-del-CGPJ/>

Ordes de Protección e Medidas de protección e seguridade das vítimas dos artigos 544 ter y 544 bis por CC.AA.

CC.AA.	Incoadas	Inadmitidas	Resoltas. Adoptadas	%	Resoltas. Denegadas	%
Andalucía	8.474	61	6.422	76%	1.991	23%
Aragón	951	9	801	84%	141	15%
Asturias	868	3	661	76%	203	23%
Illes Balears	1.396	0	1.123	80%	273	20%
Canarias	1.854	0	1.329	72%	525	28%
Cantabria	405	0	255	63%	150	37%
Castilla y León	1.678	3	1.245	74%	430	26%
Castilla-La Mancha	1.718	3	1.284	75%	431	25%
Cataluña	5.454	17	2.552	47%	2.885	53%
Comunitat Valenciana	5.458	52	4.518	83%	888	16%

Ordes de Protección e Medidas de protección e seguridade das vítimas dos artigos 544 ter y 544 bis por CC.AA.

CC.AA.	Incoadas	Inadmitidas	Resoltas. Adoptadas	%	Resoltas. Denegadas	%
Extremadura	912	12	696	76%	204	22%
Galicia	1.882	7	1.267	67%	608	32%
Madrid	5.564	1	2.587	46%	2.976	53%
Murcia	1.552	6	1.228	79%	318	20%
Navarra	414	0	297	72%	117	28%
País Vasco	1.030	0	713	69%	317	31%
La Rioja	299	0	251	84%	48	16%
España	39.909	174	27.229	68%	12.505	31%

Fonte: Consejo General del Poder Judicial

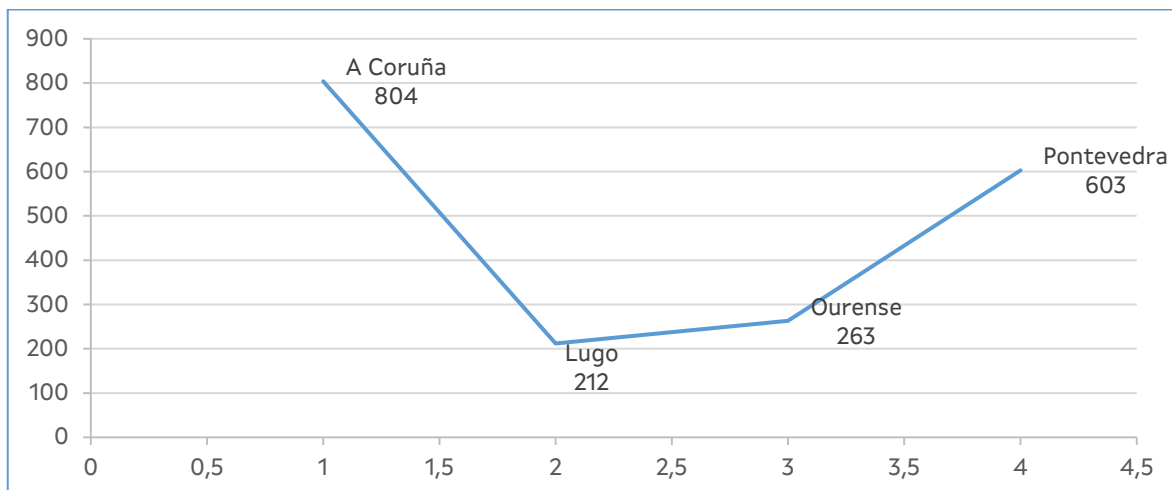
Dentro da Comunidade Autónoma de Galicia, foi na provincia da Coruña na que máis ordes de protección e medidas se incoaron (804), e onde máis se adoptaron (620). A menor porcentaxe de adoptadas en relación coas incoadas dáse na provincia de Pontevedra (53%), e a maior porcentaxe de ordes de protección e medidas adoptadas foi nas provincias de Ourense (77%) e A Coruña (77%) seguidas de Lugo (59%).

Ordes de protección e medidas solicitadas e adoptadas en Galicia por provincias					
Provincia	Incoadas	Resoltas adoptadas	Resoltas inadmitidas	Resoltas denegadas	% adoptadas
A Coruña	804	620	3	181	77%
Lugo	212	125	0	87	59%
Ourense	263	202	4	57	77%
Pontevedra	603	320	0	283	53%
Total	1.882	1.267	7	608	67%

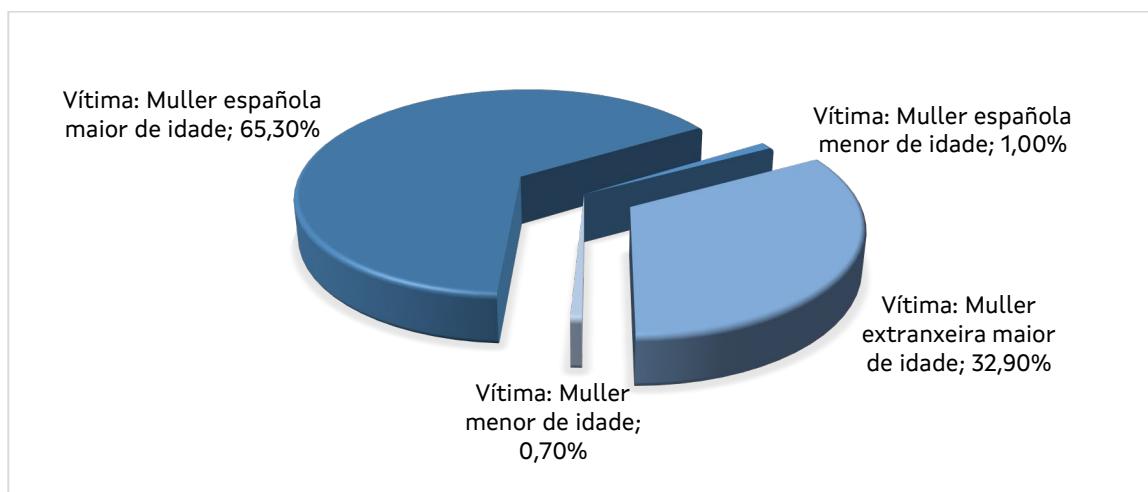
Fonte: Consejo General del Poder Judicial

Enlace: <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Estadistica-Judicial/Estadistica-por-temas/Datos-penales--civiles-y-laborales/Violencia-domestica-y-Violencia-de-genero/Datos-sobre-Violencia-sobre-la-mujer-en-la-estadistica-del-CGPJ/>

▪ **Distribución das Ordes e medidas de protección e seguridade por tipo de vítima**

Fonte: Consejo General del Poder Judicial

2.6 Denuncias e renuncias presentadas nos Xulgados de Violencia sobre a Muller. Galicia 2022. Comparativa co total presentadas no territorio español

Nos xulgados de violencia sobre a muller, no ano 2022, rexistráronse, no conxunto do territorio español, un total de 182.073 denuncias por violencia de xénero, ao mesmo tempo que se contabilizaban 16.839 renuncias por acollerse a vítima á dispensa de declarar como testemuña (un 9,5% do total). Das 182.073 denuncias, compútanselle á Comunidade Autónoma de Galicia 7.029 (3,8%), das cales en 351 a vítima acolleuse á dispensa de declarar como testemuña (un 0,2% do total).

Denuncias e renuncias presentadas nos Xulgados de Violencia sobre A Muller					
Período	Territorio	Denuncias recibidas	Renuncias (a vítima acóllese á dispensa de declarar como testemuña)	Ratio renuncias/denuncias	Ratio ordes/denuncias
1º trimestre	Galicia	1.695	88	5,2%	28,00%
	Total España	41.765	3.809	9,1%	23,00%
2º trimestre	Galicia	1.813	97	5,4%	26,80%
	Total España	45.743	4.167	9,1%	23,80%
3º trimestre	Galicia	1.854	80	4,3%	26,50%
	Total España	49.479	4.344	8,8%	21,50%
4º trimestre	Galicia	1.667	86	5,2%	27,5%
	Total España	45.091	4.519	10%	22,4%
Total 2022	Galicia	7.029	351	5%	27,2%
Total 2022*	España	182.073	16.839	9,2%	22,6%

Fonte: Consejo General del Poder Judicial

Enlace: <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Estadistica-Judicial/Estadistica-por-temas/Datos-penales--civiles-y-laborales/Violencia-domestica-y-Violencia-de-genero/Datos-sobre-Violencia-sobre-la-mujer-en-la-estadistica-del-CGPJ/>

**Datos dos informes trimestrais e anual de 2022 do CGPJ. Na dada de elaboración do presente informe, non existindo corrección algunha, obsérvase que nas sumas dos datos dos informes trimestrais non coinciden co total de España que aparecen no informe anual.*

Dentro da Comunidade Autónoma de Galicia, foi na provincia da Coruña na que máis denuncias se recibiron nos xulgados de violencia sobre a muller (2.932), seguida de Pontevedra (2.332). A ratio entre renuncias, por acollerse a vítima á dispensa de declarar como testemuña, e denuncias é do 9,7% na provincia de Lugo, do 6,10% na provincia de A Coruña, do 3% en Pontevedra e do 2,42% en Ourense. É na provincia da Lugo na que a ratio entre ordes de protección incoadas e denuncias recibidas é maior (29%).

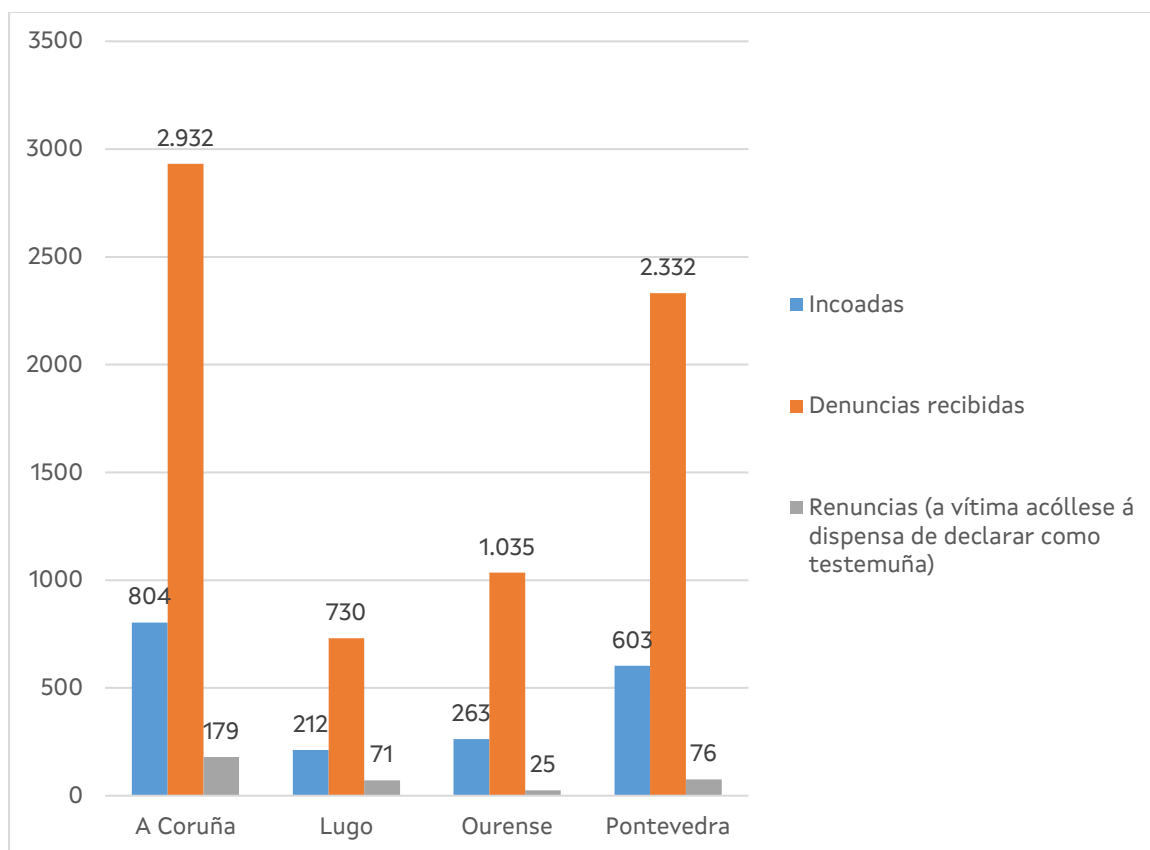

Denuncias e renuncias presentadas nos Xulgados de Violencia sobre a Muller de Galicia por provincias

Provincia	Denuncias recibidas	Renuncias (a vítima acóllese á dispensa de declarar como testemuña)	Ratio renuncias/denuncias	Ratio ordes/denuncias
A Coruña	2.932	179	6,10%	27%
Lugo	730	71	9,73%	29%
Ourense	1.035	25	2,42%	25%
Pontevedra	2.332	76	3,3%	26%
Total	7.029	351	5%	27,2%

Fonte: Consejo General del Poder Judicial

Enlace: <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Estadistica-Judicial/Estadistica-por-temas/Datos-penales--civiles-y-laborales/Violencia-domestica-y-Violencia-de-genero/Datos-sobre-Violencia-sobre-la-mujer-en-la-estadistica-del-CGPJ/>

3. MEDIDAS E ACTUACIÓNS LEVADAS A CABO POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA AO LONGO DO ANO 2022, NO MARCO DA LEI 11/2007, GALEGA PARA A PREVENCIÓN E O TRATAMENTO INTEGRAL DA VIOLENCIA DE XÉNERO

3.1 Introducción

A Lei parte de 7 principios xerais que orientan todo o seu contido:

1- A violencia é considerada como unha forma extrema de desigualdade entre homes e mulleres. Segundo este principio, constitúe unha das formas máis graves de discriminación cara as mulleres, e por conseguinte, atenta radicalmente contra o principio de igualdade, principio constitucional do noso Estado Democrático e de Dereito.

Este postulado leva implícito que as políticas para loitar contra a violencia dirixida ás mulleres, están intimamente vinculadas ao logro da igualdade entre as persoas e que, en definitiva, o obxectivo último de toda intervención en violencia de xénero deba ir dirixido a modificar a estrutura básica e universal de desigualdades e asimetría nas relacións entre homes e mulleres.

2- O carácter integral tradúcese en varios aspectos. Por un lado, a erradicación da violencia é unha cuestión pública e compete aos poderes públicos a súa abordaxe, tanto na prevención como no tratamento. Por outro lado, obriga a todas as instancias a intervir na totalidade dos danos ocasionados ás vítimas e en todas as fases do proceso (detección, denuncia, asistencia, recuperación, reinserción, etc.).

3- O seu tratamento é complexo, transversal e multidisciplinar e esixe incorporar un enfoque global.

4- Os instrumentos de intervención deben partir dunha análise diferenciada e sistemática das necesidades específicas de ambos sexos e do diferente impacto que as políticas públicas teñen sobre mulleres e homes, na formación especializada en xénero dos operadores públicos e no desenvolvemento de accións combinadas dirixidas ás mulleres e accións xerais para toda a sociedade.

- 5- Incorpora a lei o concepto de vitimización secundaria: unha persoa que resulta vitimizada pola vivencia de situacións de maltrato pode volver a ser vitimizada ao recorrer ás institucións ou a profesionais de axuda se estes non fan un axeitado manexo da intervención. Evitar a segunda vitimización ou retraumatizacións debe ser un obxectivo inmediato e, para iso, a lei contempla medidas que garanten a especialización e a formación en xénero de todos os colectivos profesionais que interveñen no proceso e a integridade psicolóxica, autonomía social e económica das mulleres, a través da disposición dos recursos axeitados.
- 6- Así mesmo, promulga os principios de cooperación e coordinación: estes principios deben inspirar as actuacións de todos os poderes públicos para optimizar os recursos, os mecanismos e a eficiencia das políticas, así como a participación dos colectivos e asociacións de mulleres; en definitiva, a organización da sociedade civil fronte ao maltrato.
- 7- Tamén está presente o principio de equidade territorial: Con este principio a lei pretende asumir a realidade da dificultade de acceso aos recursos e á información de moitos colectivos de mulleres, especialmente ás que viven no medio rural. Así, o desenvolvemento da rede de recursos e mecanismos de protección deberá ter en conta sistemas de compensación destes desequilibrios territoriais.

Título I: Prevención da violencia de xénero

Neste apartado faise referencia ás disposicións adoptadas e enfocadas a abordar diferentes medidas de prevención da violencia de xénero, como son as dirixidas a unha axeitada sensibilización social, resaltando o papel que deben cumprir os medios de comunicación, as medidas de investigación e formación e, por último, as medidas no ámbito educativo.

Capítulo I: Medidas de sensibilización contra a violencia de xénero

Artigo 6. Deseño, elaboración e difusión de campañas.

Artigo 7. Fomento do movemento asociativo.

Artigo 8. Actividades culturais e artísticas.

Artigo 9. Tratamento da información.

Artigo 10. Convenios de autorregulación.

Artigo 11. Contidos e publicidade en relación coa violencia de xénero.

Ao longo do ano 2022 e coa finalidade de favorecer que todos os colectivos, ámbitos públicos e privados, así como toda a sociedade en xeral, acaden unha sensibilidade cara este grave problema social e sobre o que urxe dar unha resposta eficaz, leváronse a cabo desde diversos departamentos da Xunta de Galicia importantes actuacións neste sentido:

Artigo 6: Deseño, elaboración e difusión de campañas

➤ Campaña do 25 de novembro 2022: Día Internacional contra a violencia de xénero

Con motivo da conmemoración do Día Internacional contra a violencia de xénero, no marco das campañas institucionais que se realizan anualmente o 25 de novembro, a **Secretaría Xeral da Igualdade reeditou a campaña "NON á violencia de xénero"**.

Con este lema, a Xunta quere dicirlle NON a todas as formas de violencia recollidas na Lei 11/2017, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia xénero, é dicir, a violencia física, psicolóxica, económica e sexual, así como os abusos sexuais, o acoso sexual e a trata de mulleres e nenas con fins de explotación. A campaña tamén di non ao maltrato, ao maltratador e ao machismo.

Co obxectivo de sensibilizar á cidadanía e buscar a complicidade de toda a sociedade para erradicar a violencia contra as mulleres, a Xunta de Galicia, a través da Secretaría Xeral de Medios, difundiu activamente a campaña institucional en prensa escrita, radio, internet e portais dixitais:

- Número de spots elaborados: 2, un para Internet e redes sociais e outro para TV.
- Número de impresións de internet en medios dixitais: 3.485.501
- Número de cuñas de radio elaboradas: 2 cuñas, que se emitiron 412 veces.
- Anuncios publicitarios sobre a campaña coa emisión de 68 pases na Televisión de Galicia e nunhas 30 cuñas nas emisoras de radio galega que se emitiron entre o 15 e o 25 de novembro de 2022.
- Publicación de 27 anuncios nos xornais da comunidade.
- Número de soportes exteriores con campaña: 60 valos repartidos por toda Galicia e tres autobuses nas cidades de Vigo, A Coruña e Santiago de Compostela.

- Número de persoas potenciais receptoras da campaña: Estímase que a campaña chegou ao 80% das galegas e dos galegos maiores de 14 anos. Unhas 1.920.000 persoas que viron, de promedio, máis de tres veces os anuncios.

Ademais, e como en aos anos anteriores, o Consello da Xunta aprobou unha Declaración Institucional con motivo do día 25 de novembro.

➤ **Outras actuacións levadas a cabo pola Xunta entorno ao día 25 de novembro foron:**

- **Andaina contra a violencia de xénero: "Camiño ao respecto"**

O 20 de novembro de 2022, máis de 5.600 persoas sumáronse a que foi a décima edición da Andaina contra a Violencia de Xénero que organiza a Xunta con motivo do 25-N, Día Internacional contra a Violencia de Xénero, e que percorreu o traxecto que vai do Monte do Gozo á Praza do Obradoiro en Santiago de Compostela en sinal de rexeitamento á violencia de xénero e en apoio ás súas vítimas.

A participación na andaina tamén se puido realizar na modalidade virtual, dispoñible ata o 27 de novembro, compartindo imaxes camiñando polos seus concellos ou nas redes sociais, acompañadas do hashtag *"#camiñoaorespecto"* por e-mail contacto@caminoaorespecto.gal ou por Whatsapp.

Participaron nesta iniciativa uns centos de persoas, alén dos outros miles que o fixeron de maneira virtual.

- **Concurso de imaxes gráficas e pezas audiovisuais con motivo do 25 de Novembro de 2022, Día internacional contra a violencia de xénero, dirixido aos centros educativos**

Con motivo da celebración do 25 de novembro, a Secretaría Xeral da Igualdade e a Dirección Xeral de Ordenación e Innovación Educativa convocan un Concurso de imaxes gráficas e pezas audiovisuais, cuxo obxecto é a realización de traballos coa finalidade de promover a reflexión sobre a loita contra a violencia de xénero dentro dos centros educativos de Galicia, a través dunha acción que fomente a participación cidadá no rexeitamento público e frontal contra a violencia de xénero e sensibilizar sobre a importancia de valores como o respecto e a igualdade entre mulleres e homes.

Pode participar calquera centro educativo de ensino non universitario que imparta ensinanzas de primaria, ESO, bacharelato, formación profesional e ensinanzas especiais de artes plásticas e deseño da Comunidade Autónoma de Galicia, mediante equipos constituídos por un ou unha docente e cun máximo de 8 alumnas e alumnos.

Establécense tres categorías de participación (1ª categoría: alumnado de 5º e 6º de primaria e 1º e 2º da ESO e de educación especial; 2ª categoría: alumnado de 3º e 4º da ESO e 1º e 2º de bacharelato, de FP básica, de ciclos de grao medio e de ciclos de grao superior; e 3ª categoría: alumnado das ensinanzas especiais de artes plásticas e deseño) e dúas modalidades, "Imaxe gráfica", consistente na realización dun traballo gráfico (cartel, cómic, ilustración, debuxo...), e "Peza audiovisual", consistente na realización dun traballo audiovisual (curtas, videoclips, performances, flashmob, danza, videopoemas, textos recitados...).

Máis de cen centros educativos participaron na convocatoria, á que se presentaron 140 lemas con mensaxes de rexeitamento da violencia machista.

Todos os traballos foron avaliados por un xurado composto polas persoas integrantes da Comisión asesora de publicidade non sexista, a Secretaría Xeral da Igualdade, e a Consellería de Educación.

Os centros, e lemas gañadores nas distintas categorías foron:

- 1ª categoría: alumnado de 5º e 6º de primaria e 1º e 2º da ESO e educación especial.

Modalidade imaxe gráfica:

- 1º posto: alumno do IES Anxel Fole, de Lugo polo traballo **"Non sexas o seu xoguete"**.
- 2º posto: alumno do Colexio Santo Ángel, de Ourense por **"Sempre hai portas por abrir"**.

Modalidade audiovisual:

- 1º posto: Traballo en equipo do alumnado do CEIP Mestre Martínez Alonso de Pontevedra por **"Entendes ou non"**.
- 2º posto: Traballo en equipo do alumnado do CEIP Pintor Antonio Fernández de

Pontevedra, por ***"Trata como queiras que te traten!!"***

- 2ª categoría: alumnado de 3º e 4º da ESO e 1º e 2º de bacharelato, de FP básica, de ciclos de grao medio e de ciclos de grao superior.

Modalidade de imaxe gráfica:

- 1º posto: traballo en quipo do alumnado do IES de Sar, de Santiago de Compostela por ***"O amor non morde"***.
- 2º posto: traballo en quipo do alumnado do IES Salvaterra de Miño, de Salvaterra de Miño por ***"Abre os ollos, están matando mulleres"***.
- Accésit: CIFP Leixa, de Ferrol polo cartel ***"A violencia non che dá poder"***.

Modalidade audiovisual:

- 1º posto: alumnado do IES Fernando Blanco, de Cee por ***"Control virtual, violencia real"***.
- 2º posto: alumnado do IES Monte Castelo, de Burela por ***"Non cales, fala"***

➤ **OUTRAS ACTUACIÓNS NO ÁMBITO DA PREVENCIÓN E DA SENSIBILIZACIÓN FRONTE Á VIOLENCIA DE XÉNERO**

- **Campaña Agresión OFF: Eu digo non á violencia sexual**

No ano 2022 desenvolveuse unha nova edición da campaña Agresión Off, para sensibilizar á cidadanía contra as violencias sexuais e outorgarlle a información necesaria para facerlle fronte. Desde o 26 de setembro ata o 23 de decembro instaláronse puntos de información pública en feiras, festivais, concertos e eventos que se celebraron por toda Galicia, co obxectivo de chegar ás mozas que se congregan nos mesmos. Os expositores ofreceron actividades lúdico formativas, con dinámicas de participación activa a través do xogo, con materiais pedagóxicos de igualdade e talleres, dirixidas tanto a persoas adultas como menores de idade. A campaña, que chegou tamén aos centros educativos, desenvolveuse en 43 concellos galegos, todos eles están incluídos na Rede de entidades locais contra a violencia de xénero constituída no ano 2012 a través dun convenio de colaboración asinado entre a Xunta e a Federación Galega de Municipios e Provincias (Fegamp).

Durante desta campaña, desenvolvéronse as seguintes actuacións:

- Actividades de información sobre a violencia sexual en particular, e sobre a violencia de xénero en xeral, coa finalidade de sensibilizar e concienciar ao público asistente da importancia de romper coas condutas violentas e non igualitarias, tanto nas relacións sociais como de parella, principalmente entre a xente nova.
- Realización de actividades lúdico formativas diversas.
- Distribución de material de prevención e atención a vítimas da violencia sexual.

Datos:

N.º de eventos nos que se desenvolveu a campaña: 43

N.º de persoas participantes nas accións de sensibilización: 6.726 (4.036 mulleres e 2.690 homes)

Material distribuído no marco da campaña: 31.949 unidades

○ **IV Xornada de sensibilización e prevención da violencia sexual na mocidade. Agresión off nas Universidades**

O 14 de novembro a Secretaría Xeral de Igualdade, en colaboración coas Oficinas para a Igualdade de Xénero das tres universidades galegas, organizaron a cuarta edición das Xornadas Agresión OFF, que se celebrou en Santiago de Compostela.

A xornada consistiu nun programa de relatorios arredor da violencia de xénero na contorna universitaria, as experiencias nos campus europeos e norteamericanos, o traballo en igualdade e a prevención da violencia contra as mulleres nas universidades españolas, as medidas para afrontala nos campus galegos e os retos e oportunidades fronte ás violencias machistas. As sesións de conferencias desenvolvéronse no Salón de Actos da Facultade de Medicina e Odontoloxía da USC. Ademais, a xornada incluíu tamén unha sesión de tarde, destinada á exposición de traballos académicos elaborados polo alumnado en materia de violencia nos campus e á realización de obradoiros de autodefensa fronte as violencias dixitais, narrativas das violencias de xénero e novas masculinidades, que tiveron lugar no

Auditorio da Facultade de Ciencias da Comunicación da USC.

Participaron nesta campaña, tanto de xeito presencial como por conexión online, máis de 222 persoas.

○ **Campaña “Non debería pasar, pero pasa”**

O obxecto desta campaña é dar visibilidade e concienciar sobre aquelas condutas e accións que son consideradas violencia de xénero e que deben ser rexeitadas no día a día da sociedade en xeral, xa que certas accións, como o acoso na rúa, a violencia psicolóxica, emocional, física e sexual, tal e como indican os números, estanse a incrementar de xeito evidente. Así, trátase de dar visibilidade a situacións cotiás que as mulleres sofren de xeito constante e que son consideradas violencia machista, reforzando o seu rexeitamento a través de medios audiovisuais, como son anuncios de televisión, radio e publicidade exterior.

Datos da campaña:

- Nº de insercións en prensa: 60
- Nº de insercións en prensa internacional: 2
- Nº de impresións en medios dixitais: 10.681.666
- Nº de cuñas de radio emitidas: 419
- Nº de emisións TV: 29
- Nº soportes exteriores coa campaña: 53
- Nº de persoas potenciais receptoras da campaña: 2,77 millóns
- Nº de mulleres que viven no rural potenciais receptoras da campaña: 780.000
- Nº de insercións complementarias de cuñas en medios dixitais: 50
- Nº de insercións complementarias de banners en medios dixitais: 25

○ **Campaña “Igualdade followers”**

Campaña realizada en colaboración coa Asociación de Periodistas Galicia (APG) coa que se pretende trasladar a sociedade en xeral, e en concreto a mocidade en xeral, mensaxes contra a violencia de xénero, a prol da igualdade e contras as discriminacións.

Dezasete persoas relevantes do mundo do deporte, da moda, do xornalismo, da investigación ou as artes, participaron nesta iniciativa, coa finalidade de recompilar testemuñas de personaxes relevantes desde un punto de vista multidisciplinar, para achegarlle á sociedade como identificar, primeiro, e despois como combater as desigualdades que aínda persisten.

Datos da campaña:

- Nº de impresións en medios dixitais:
 - Instagram: 13,5 mil
 - Facebook: 6,5 mil
 - Twitter: Máis de 18,9 mil
 - Nº incremento de *followers* nos perfís oficiais:
 - Instagram: 383
 - Facebook: 215
 - Nº de interaccións totais: 650
- **Difusión das campañas informativas fronte á violencia de xénero e ás agresións sexuais no evento internacional "Galicia Classic Surf Pro"**

No ano 2022 volveuse renovar a colaboración co Clube Praia de Pantín para a difusión de campañas do Goberno galego contra a violencia de xénero no "Abanca Pantín Classic Galicia Pro 2022", un campionato mundial considerado como un dos principais eventos internacionais deportivos de surf, que conta cun público moi numeroso, maiormente xente moza.

A finalidade é apoiar o labor de información e difusión que no ámbito da prevención e sensibilización contra a violencia de xénero desenvolve este Clube no marco da Galicia Classic Surf Pro, campionato mundial do que o Clube é organizador, dentro das medidas previstas no Pacto de Estado contra a violencia de xénero, en concreto as referidas ao desenvolvemento de campañas de prevención e sensibilización fronte a violencia de xénero, que teñan como destinatarios principais as nenas e os nenos, adolescentes e mocidade,

para que interioricen a igualdade como un valor esencial para a convivencia entre mulleres e homes.

Este evento deportivo tivo lugar entre o 9 e o 17 de xullo de 2022 e no stand do Clube praia de Pantín proporcionouse información sobre prevención da violencia de xénero. Ademais, tamén se realizou a difusión a través de soportes físicos e dixitais, integrando as campañas contra a violencia de xénero da Xunta de Galicia nos soportes utilizados e nas ferramentas de marketing dixital do evento, e activando as ditas campañas tamén en redes sociais.

○ **Elaboración de materiais diversos para a promoción da igualdade e a prevención da violencia de xénero**

Continúase durante o ano 2022 coa elaboración de materiais diversos para a promoción da igualdade e a prevención da violencia machista nos centros educativos, a través do programa "Donas de si", incluído dentro do Plan Proxecta, en desenvolvemento das medidas do Pacto de Estado contra a violencia de xénero:

- Púxose ao dispor dos centros educativos o acceso á película "Emilia Pardo Bazán, A Condesa Rebelde", que relata a vida da escritora galega Emilia Pardo Bazán. Mediante este proxecto posibilitouse o visionado da película en todos os centros educativos de primaria e secundaria de Galicia, coa finalidade de facilitar que este alumnado poda achegarse á mensaxe educativa sobre a figura de Emilia Pardo Bazán.
- Edición das fichas didácticas "Aprende coas mulleres galegas", nas que se inclúen actividades para coñecer e afondar na vida de diferentes mulleres referentes intelectuais de Galicia, coa finalidade de concienciar sobre a invisibilización destas mulleres e amosar as súas contribucións e o seu coñecemento á sociedade.

○ **Proxecto de empoderamento de mulleres migrantes en situación de vulnerabilidade e risco de exclusión social**

Tamén se renovou no ano 2022 o convenio de colaboración coa Fundación Juan Soñador para o desenvolvemento do Proxecto Malaikas, de empoderamento de mulleres migrantes en situación de vulnerabilidade e risco de exclusión social, con intervención nas cidades de A Coruña, Lugo, Ourense e Vigo.

A Fundación Juan Soñador é unha entidade de carácter social sen ánimo de lucro, que ten entre as súas actividades fundacionais “Desenvolver proxectos de promoción social de barrio populares cun alto índice de problemática social, mediante proxectos socioeducativos, culturais, de ocio e tempo libre, de educación de rúa, de promoción da muller e igualdade de xénero”. Dentro do seu programa Teranga, de atención integral a persoas migrantes, encádrase o proxecto Malaikas, para o empoderamento de mulleres migrantes en situación de vulnerabilidade e risco de exclusión social, que ten entre os seus obxectivos incrementar as redes de apoio social das mulleres, mellorar o seu benestar emocional e a posibilidade de afrontar situacións persoais, familiares e sociais, a través de espazos grupais e comunitarios, así como sensibilizar á cidadanía sobre a situación das mulleres migrantes, a través dun enfoque de igualdade e xénero.

Este proxecto desenvólvese, en cada cidade, cun grupo de mulleres coas que se realizaron actividades de acollida diaria; encontros formativos, obradoiros e encontros grupais, fomentando a estabilidade do grupo para crear un vínculos; encontros lúdico festivos (con saídas en grupo, excursións pola cidade, festas de aniversarios, celebracións, gastronomía, etc. abertos a todas as mulleres que participan no espazo de acollida); encontros de alianzas, favorecendo as relacións entre as participantes incluso fora do espazo do centro; así como a creación dun espazo de sensibilización, para dar visibilidade e comunicar á cidadanía a situación das mulleres migrantes.

Empregáronse as redes sociais, facebook, twitter, así como a propia páxina Web da Fundación Juan Soñador.

Resultados:

Accións desenvolvidas	
Obxectivos de participación	Resultados
Acollida e información	276 mulleres
Obradoiros formativos	108 mulleres
Espazos lúdico-festivos	35 mulleres
Encontros de alianzas	23 mulleres

➤ **Accións contra a violencia de xénero entre poboación refuxiada e desprazada**

Durante o ano 2022, a **Dirección Xeral de Relacións Exteriores e coa Unión Europea**, da Vicepresidencia segunda e Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes, en colaboración co Comité español do Alto Comisionado das Nacións Unidas para os Refuxiados (ACNUR) e a Axencia de Nacións Unidas para os refuxiados de Palestina en España (UNRWA- España), desenvolveu diferentes proxectos dirixidos á prevención da violencia de xénero e atención e tratamento das vítimas, ao abeiro do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero:

- **Loita contra a violencia sexual e de xénero (VSX) e a discriminación socioeconómica das mulleres na República Democrática do Congo (RDC)**

Proxecto de acción humanitaria nun contexto de desastre por conflitos armados latentes, con violación sistemática dos dereitos humanos, sobre todo da muller, e máis especificamente da muller refuxiada centroafricana, coa finalidade de garantir o dereito á seguridade, á integridade física e á igualdade entre homes, mulleres e nenas refuxiadas centroafricanas residentes na provincia de Nord-Ubangui na RDC, e no cal se desenvolveron as seguintes liñas de traballo:

- 1.-Promoción da participación activa de mulleres e nenas en órganos comunitarios de decisión como son os comités de refuxiados/as e comité de mulleres.
- 2.-Denuncia da vulneración de dereitos das persoas refuxiadas centroafricanas durante as actividades de capacitación e mobilización social.
- 3.-Loita contra a violencia sexual cara ás mulleres e as nenas, e fortalecemento das capacidades das organizacións de defensa e promoción de DDHH como son as estruturas comunitarias de protección- comités de refuxiados/as e grupos de mulleres.
- 4.-Asistencia legal a sobreviventes de violencia sexual e de xénero (VSG) nun contexto moi deficitario en canto ao acceso a servizos neste ámbito e atención psicosocial a nenas.
- 5.-Promoción social que está intimamente ligada con procesos educativos que privilexian a capacitación, como no caso das formacións sobre actividades xeradoras de ingresos,

sobre prevención de VSG e apoio psicosocial e legal ademais de técnicas de sensibilización e mobilización social.

En concreto, creáronse 11 grupos de homes implicados na loita contra a violencia de xénero, cada un composto por 10 membros (4 en Bili e 7 en Gbadolite). Ademais, realizáronse 10 sesións de promoción dos dereitos das mulleres e as nenas, tanto as refuxiadas centroafricanas como as congoleñas das comunidades de acollida das zonas de Gbadolite, Yakoma, Bili, Zongo e Libenge.

Realizáronse tamén 8 formacións de 176 axentes sobre primeiros auxilios psicolóxicos en Gbadolite, Bili, Libenge, Zongo e Yakoma (88 Mulleres e 88 Homes) fronte ás 3 previstas neste proxecto-. 90 refuxiados e 86 membros da comunidade de acollida participaron nestas formacións. Estas formacións facilitaron o rexistro posterior de 352 casos de incidentes de violencia de xénero de mulleres- deles 175 casos de violación (perpetrados na súa maioría nos campos e entre a propia poboación refuxiada centroafricana) e a derivación temperá a servizos de asistencia médica, psicosocial e legal e de reinserción socio-económica nalgún dos casos.

- **Protección e atención fronte a violencia machista para as mulleres vítimas e sobreviventes de violencia de xénero dos campos de poboación refuxiada de Palestina na Franxa de Gaza**

A intervención realizada contribuíu a garantir o dereito das mulleres refuxiadas de Palestina na Franxa de Gaza á liberdade, á seguridade e á vida, libres de violencia machista durante o ano 2022. O proxecto fortaleceu o sistema de prevención e atención ás vítimas de violencia de xénero. Contratouse localmente a 11 terapeutas, que foron responsables da prevención, atención e tratamento das mulleres vítimas de violencia machista en once centros de saúde de UNRWA na Franxa de Gaza. 2.069 mulleres foron atendidas en sesións de prevención, atención e tratamento de casos de violencia de xénero nas sesións individuais. No marco das sesións individuais, tratáronse 1.075 casos de violencia de xénero. Detectáronse ademais 630 casos de mulleres que sofren violencia de xénero: o 56 % dos casos detectados de violencia machista foron derivados ao servizo de asesoría xurídica e o 38% dos casos de violencia de xénero detectados foron remitidos ao servizo de

asesoramento xurídico. O 89,4% das participantes nas sesións de psicoeducación e sensibilización sobre a violencia de xénero foron mulleres. Ademais, 6.612 persoas participaron nas sesións psicoeducativas e de sensibilización comunitaria.

- **Servizos integrados para a prevención e resposta aos problemas de protección da infancia, incluída a violencia de xénero no distrito de acollida de refuxiados de Yumbe – Uganda**

O obxectivo desta intervención era reforzar a contorna de protección dos nenos e as nenas nas comunidades de refuxiados e de acollida do distrito de Yumbe, en Uganda. Para logralo, traballouse co fin de reforzar o sistema de protección do Goberno de Uganda a nivel de distrito. Así mesmo, proporcionáronse servizos directos de prevención e resposta aos nenos e as nenas de Bidibidi, o maior asentamento de refuxiados de Uganda e das comunidades de acollida circundantes.

Entre as estratexias empregadas cabe citar: a) a celebración de reunións trimestrais periódicas de coordinación multisectorial dirixidas polo Goberno Local do Distrito de Yumbe, co apoio de UNICEF e outros asociados, b) o fortalecemento da funcionalidade da vía de remisión para a xestión dos casos de protección da infancia e c) o reforzo dos coñecementos e as capacidades en materia de protección da infancia, a través formación e a titoría das estruturas comunitarias e os provedores de servizos (sanitarios, policía e benestar social), para mellorar as capacidades a diferentes niveis en materia de prevención, identificación, mitigación e resposta aos riscos e necesidades de protección infantil.

No marco do mesmo, 790 nais/pais/coidadores/as (436 homes, 354 mulleres) foron atendidos/as a través de programas para nais/pais. Tamén, se formou a 238 persoas de estruturas comunitarias, incluídos 88 Comités de Protección da Infancia (43 homes, 45 mulleres) e 150 persoas traballadoras para-sociais (88 homes, 62 mulleres). Ademais, 600 nenos/as (294 nenos, 306 nenas) que sufriron violencia foron atendidos polos servizos de saúde, traballo social ou xustiza/aplicación da lei a través de programas de UNICEF. Así mesmo, 251 nenos/as (121 nenos, 130 nenas) non acompañados/as e separados/as accederon ao coidado familiar ou unha alternativa adecuada e 5.303 nenos/as (2.796 nenos, 2.507 nenas) accederon a apoio psicosocial e de saúde mental.

- **Servizos integrados de prevención e resposta á violencia de xénero e protección infantil para nenos e nenas refuxiadas en Uganda**

Trátase dunha intervención executada en colaboración con "UNICEF Comité Español", coa finalidade de mellorar a prestación de servizos directos de prevención e resposta para as nenas e nenos sobreviventes de diferentes formas de violencia sexual e de xénero, incluída a violación, o matrimonio infantil e forzado, o embarazo na adolescencia entre outras, a través dos servizos de xestión dos casos e actividades psicosociais baseadas na comunidade, do asentamento de refuxiados de Yumbe. Tamén se celebraron reunións de reflexión coas estruturas comunitarias. No marco desta intervención facilitouse que nenas e nenos se beneficiaran de servizos fundamentais. Así, chegouse a 807 nais a través de programas de crianza; 3.111 persoas participaron en accións de sensibilización sobre a igualdade de xénero; identificáronse 199 casos de violencia; atendéronse 97 nenas vítimas de violencia e 2.158 menores participaron en accións de sensibilización.

- **Actuacións de sensibilización contra a violencia de xénero no ámbito deportivo**

En 2022 a Fundación Deporte Galego desenvolveu, ao abeiro do Pacto de Estado contra a violencia de xénero, campañas de prevención e sensibilización fronte á violencia de xénero, cuxos destinatarios/as principais foron as nenas e nenos, adolescentes, mozos/as e público en xeral, para que interioricen a igualdade como valor esencial para a convivencia real efectiva e real entre homes e mulleres. As accións desenvolvéronse en espazos deportivos, a través dun plan específico de patrocinio a equipos femininos que compitan na máxima categoría de ámbito nacional. Ademais, a través do Plan de Patrocinio Deportivo aos Equipos de Alta Competición de Galicia, traballouse no deseño e transmisión de contidos relacionados coa loita pola tolerancia, igualdade e non violencia no deporte e na vida, entendendo esta actuación como un medio fundamental para a educación da sociedade sen discriminación e que incumbe a todas as persoas.

A difusión de mensaxes e slogans realizouse tanto en soporte físico (lonas e cartelería), como a través de web e redes sociais. No caso do patrocinio a deportistas participantes nos xogos olímpicos e paralímpicos de Tokyo 2020, tivo unha importante difusión entre as persoas que os seguen a través das redes sociais.

Os partidos celebrados polos equipos patrocinados provocaron un gran número de impactos directos, polas asistentes tanto visitantes e locais, nos que se exhibían logos en camisetas, pancartas, etc. Ademais, estes partidos foron retransmitidos e as redes sociais e web dos equipos fixeron difusión de logos e mensaxes a favor da igualdade e en contra de todo tipo de violencia.

- **Obradoiros "Violencia de xénero e o novo contexto dixital"**

Actividade formativa coa que se pretende, principalmente, sensibilizar sobre a violencia nas redes e a ciberviolencia de xénero no contexto da internet. Para iso trabállase na transmisión de coñecementos e conceptos básicos relacionados co xénero, a igualdade, o respecto á intimidade, e unha boa convivencia na rede e bo uso das redes sociais. Todo iso con enfoque de xénero, e tratando de eliminar estereotipos que perpetúan actitudes sexistas tamén no contexto dixital.

Estes obradoiros foron ofertados aos centros educativos participantes no programa "Por 365 de respecto e igualdade", desenvolvido pola Secretaría Xeral da Igualdade dentro do Plan Proxecta da Consellería Educación Universidade e Formación Profesional. Tamén se ofertou ás entidades locais galegas adheridas á Rede Galega de Entidades Locais contra a Violencia de Xénero, ao abeiro do convenio de colaboración asinado coa FEGAMP.

No ano 2022 desenvolveuse esta actividade nun total de 20 localidades das catro provincias galegas.

- **"Hai saída grazas a ti", encontro-debate sobre a abordaxe da violencia de xénero**

Como outra das actuacións ofertadas ás entidades locais galegas adheridas á Rede Galega de Entidades Locais contra a Violencia de Xénero, inclúese a actuación "Hai saída grazas a ti", un encontro-debate sobre a abordaxe da violencia de xénero, con especial énfase na xente moza.

No ano 2022 desenvolveuse esta actividade nun total de 8 localidades das catro provincias galegas.

- **Prevención de situacións de violencia de xénero: curso de defensa persoal e autcapacidades para mulleres e mozas**

A través do convenio de colaboración asinado coa Federación Galega de Loita (Fegaloita), desenvolveuse un proxecto de empoderamento e autcapacidades con mulleres en xeral, e con vítimas da violencia de xénero e sexual en particular, a través de accións de adestramento físico e psíquico, así como da creación de protocolos de actuación para a prevención de situacións de violencia, no marco da Rede de Entidades Locais contra a Violencia de Xénero. Ademais, a Secretaría Xeral de Igualdade facilitálle á Federación Galega de Loita material informativo e de sensibilización a prol da eliminación da violencia de xénero para distribuílo nas súas accións formativas e pon ademais á súa disposición contidos sobre violencia de xénero para incluír no seu programa formativo. Pola súa parte, instrutores e instrutoras de Fegaloita, cualificados e con experiencia en técnicas de intervención en violencia de xénero, encárganse de formar ás mulleres participantes nos cursos de defensa persoal fronte á situacións de violencia de xénero.

No ano 2022 desenvolveuse esta actividade nun total de 60 localidades, das catro provincias galegas, todas elas adheridas á Rede Galega de Entidades Locais contra a Violencia de Xénero.

- **Charlas informativas sobre agresións sexuais e violencia sexual**

Estas charlas, a cargo de persoal especializado, é outra das actuacións ofertadas pola Secretaría Xeral da Igualdade ás entidades locais galegas adheridas á Rede Galega de Entidades Locais contra a Violencia de Xénero, ao abeiro do convenio de colaboración asinado coa FEGAMP.

No ano 2022 desenvolveuse esta actividade nun total de 15 localidades, das catro provincias galegas.

- **Charlas sobre o tratamento da violencia de xénero na publicidade e nos medios audiovisuais**

Entre as actuacións ofertadas pola Secretaría Xeral da Igualdade aos centros educativos participantes no programa "Por 365 días de respecto e igualdade", dentro do Plan Proxecta,

atópase esta charla sobre o tratamento da violencia de xénero na publicidade e nos medios audiovisuais, (véxase páxina 130). cuxo obxectivo é aprender a identificar o sexismo nos medios de comunicación, sinaladamente na publicidade, así como achegarlle ao alumnado ferramentas para facilitar unha ollada crítica en clave de igualdade de xénero; analizar e reflexionar sobre o sexismo nos medios de comunicación e o impacto destes na reprodución dos estereotipos de xénero e valorar a igualdade por razón de xénero como un principio básico e de calidade na publicidade.

No ano 2022 realizáronse estas charlas nun total de 24 centros educativos.

- **Charlas sobre a violencia machista nas relacións de parella na mocidade**

Estas charlas son impartidas por persoal especializado do Centro de Recuperación Integral para mulleres que sofren violencia de xénero de Santiago, e foron ofertadas aos centros educativos participantes no programa “Por 365 días de respecto e igualdade”.

No ano 2022 realizáronse estas charlas nun total de 28 centros educativos. (véxase páxina 130).

- **Reserva de praza en campamentos de verán 2022, para fillos e fillas de mulleres vítimas da violencia de xénero**

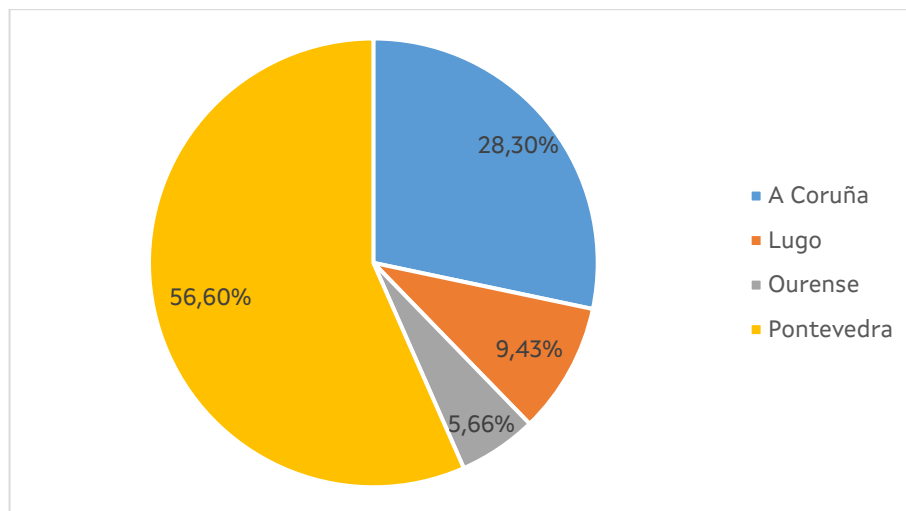
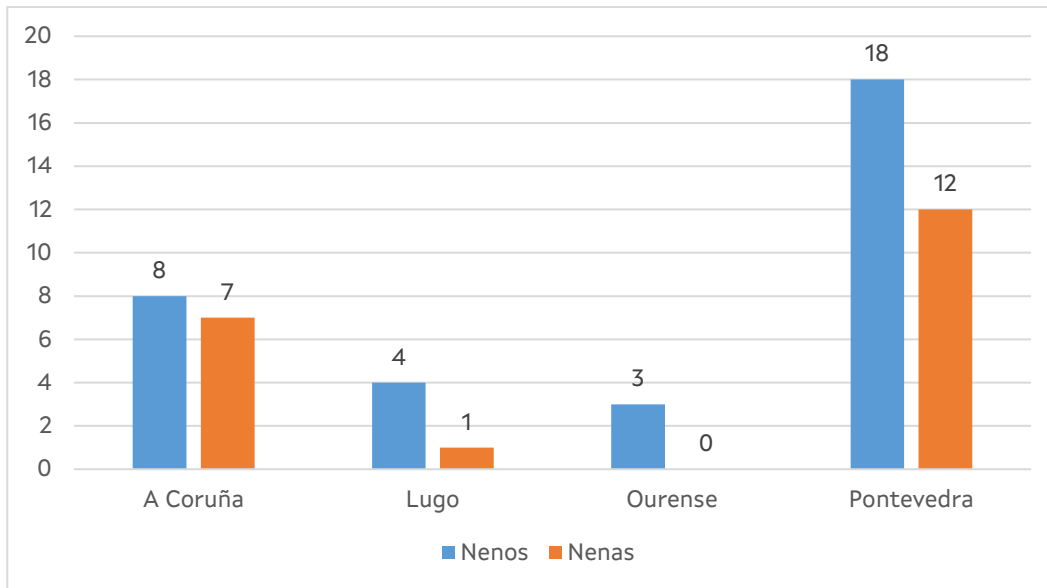
En colaboración coa Dirección Xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado, da Consellería de Política Social, ofertóuselles ás e aos menores dependentes de mulleres vítimas de violencia de xénero que residen ou residiron nos últimos anos nalgún centro de acollida, a posibilidade de participar preferentemente nos campamentos xuvenís organizados dentro do programa Campaña-Verán 2022, a través dunha reserva específica de prazas, coa finalidade de que as/os rapaces empreguen o seu tempo libre vacacional participando en actividades de carácter lúdico, cultural, deportivo e formativo, que sirvan non só para divertirse senón tamén para o enriquecemento persoal e vital.

Nº rapazas e rapaces beneficiarios destas prazas:

Provincia	Nenos	Nenas	Total
A Coruña	8	7	15
Lugo	4	1	5
Ourense	3	0	3
Pontevedra	18	12	30
Total	33	20	53

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

■ Prazas en Residencias xuvenís

A Consellería de Política Social, a través da Dirección xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado, desenvolveu a Orde do 5 de xullo de 2022, pola que se determinan as bases reguladoras e se convocan prazas e bolsas para as residencias xuvenís dependentes da Consellería de Política Social e Xuventude para o curso 2022-2023 (códigos de procedemento BS303B, BS303C e BS303D). Na citada convocatoria, do total de prazas reservouse un 9% para mozas que sufran violencia de xénero ou para mozos e mozas cuxas proxenitoras a sufrisen, e establécese, así mesmo, coma un dos criterios de adxudicación de prazas ser muller vítima de violencia de xénero ou persoa solicitante cuxa proxenitora a sufrise.

Convocatoria para o curso académico 2022-2023: 221 prazas.

Concello	Residencia	Nº Prazas BS303B (persoas estudantes non bolseiras)	Nº Prazas BS303C (persoas estudantes colaboradoras bolseiras)	Nº Prazas BS303D (persoas traballadoras)	Violencia xénero
Lugo	Centro Residencial Xuvenil "LUG". Lugo	66	4	6	7
Ourense	Florentino López Cuevillas. Ourense	50	5	5	5
Vigo	Altamar. Vigo	72	6	7	7

Fonte: Dirección Xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado

■ Subvencións a proxectos de acción voluntaria para programas de prevención e sensibilización fronte á violencia de xénero

A través da Orde do 12 de maio de 2022, da Consellería de Política Social, regúlanse as bases e convócanse para o ano 2022 as subvencións para entidades de acción voluntaria e entidades locais enmarcadas no programa Servizo de voluntariado xuvenil (código de procedemento BS320A). Tal e como se establece no artigo 2.1, entre os proxectos de acción voluntaria a desenvolver por persoas mozas de idades comprendidas entre os 16 e os 30 anos, inclúense aqueles que desenvolvan "actividades relacionadas coa igualdade de xénero ou aquelas que desenvolvan medidas orientadas á prevención e sensibilización en materia de violencia de xénero".

▪ Centros Quérote+

Os centros Quérote+, dependentes da Dirección Xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado, realizan un traballo de información e asesoramento á mocidade en temas relacionados coa sexualidade e a afectividade. Trátase dun servizo orientado a previr condutas abusivas nas relacións entre sexos e a promover os vínculos afectivos saudables e a equidade entre xéneros. Neste marco, a prevención da violencia de xénero é un tema transversal a todas as actuacións que se realizan desde estes centros. (véxase páxina 131)

No ano 2022, desde este servizo atendéronse a 3.663 persoas en temáticas relacionadas coa sexualidade e realizáronse un total de 473 obradoiros en centros educativos, asociacións e concellos, cun total de 10.064 participantes, nos que se traballou a prevención da violencia de xénero.

Así mesmo, desde este servizo trabállase de xeito individual con menores no cumprimento de medidas xudiciais educativas derivadas de delitos sexuais e violencia de xénero.

Tamén se levaron a cabo diferentes actividades de deseño e difusión de campañas relacionadas especificamente coa violencia de xénero. De feito, no marco do *Día Internacional da eliminación da violencia contra a muller* púxose en marcha o proxecto *"Receita do Bo Trato"* no que se distribuíron 5.000 manteis de papel con contido relacionado coas prácticas de bo trato nas relacións afectivas, como reclamo para visibilizar a responsabilidade afectiva como elemento vertebrador das relacións. A entrega do material divulgativo levouse a cabo nos comedores das tres residencias xuvenís da Consellería de Política Social e Xuventude e nos dous centros residenciais da Consellería de Educación.

Vinculado a esta acción, tamén se desenvolveron dúas intervencións educativas nos devanditos centros, cun total de 30 persoas participantes, para promover actitudes dirixidas a impulsar valores de convivencia respectuosos, sensibilizar e concienciar á mocidade respecto da importancia de crear e manter relacións afectivas de bo trato e adestramento en habilidades para a igualdade.

No ámbito formativo colabórase coa Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades a través do Plan Proxecta, no que actualmente xa están

implicados 32 centros educativos. Con este programa preténdese dotar de ferramentas ao alumnado no seu proceso de crecemento e maduración no ámbito da educación para a convivencia entre os sexos.

En concreto, durante o curso académico 2021-2022 realizouse unha oferta formativa a través do CAFI para profesorado baixo o nome “*A educación sexual na aula*”, que contou con 50 persoas participantes, na que se traballaron ferramentas para o desenvolvemento do bo trato e prevención de violencia de xénero.

- **Información, prevención, sensibilización e formación no ámbito da violencia de xénero no medio rural**

Dentro do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero, a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade e a Consellería do Medio Rural asinaron no ano 2022 un novo acordo de colaboración, co obxectivo de levar a cabo, a través da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural (AGADER), accións de formación, prevención e sensibilización fronte á violencia de xénero co fin de contribuír á erradicación desta violencia no ámbito rural.

No marco desta colaboración desenvolveuse o proxecto denominado “Alma Rural”, que consistiu na celebración dun evento o 15 de outubro do 2022, con motivo do Día internacional das mulleres rurais, o cal serviu para dar a coñecer e fomentar a creación de novos proxectos ao mesmo tempo que potenciar os xa existentes, dándolle visibilidade tanto a estes como ás mulleres que foron capaces de idealos e executalos.

Participaron nestas actuacións un total de 175 persoas (140 mulleres e 35 homes).

Artigo 7: Fomento do movemento asociativo

- **Convocatoria de axudas económicas destinadas a fomentar o asociacionismo e a participación das mulleres**

No Diario Oficial de Galicia do 21 de abril de 2022 publicouse a Resolución do 9 de maio de 2022 da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se establecen as bases reguladoras das axudas destinadas a fomentar o asociacionismo e a participación das mulleres, e se

procede á súa convocatoria para o ano 2022, cuxa finalidade é fortalecer e consolidar o movemento asociativo e potenciar a participación social e a calidade da vida das mulleres galegas a través das seguintes liñas:

- a) Liña 1: consolidación do movemento asociativo, destinada a compensar gastos correntes que orixine o mantemento e funcionamento das asociacións de mulleres e das súas federacións.
- b) Liña 2: promoción de actuacións e actividades singularizadas en materia de igualdade, de prevención da violencia de xénero e de acompañamento das vítimas, con especial incidencia nas mulleres rurais, mulleres maiores e/ou mulleres en situación de vulnerabilidade, no marco do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero.

Para o seu financiamento destinouse un crédito por un importe total de 326.366€, dos cales 176.366€ se destinaron á Liña 1 e 150.000€ á Liña 2. Dentro da liña 2 subvenciónase a promoción de actuacións e actividades singularizadas en materia de igualdade, de prevención da violencia de xénero e de acompañamento das vítimas, con especial incidencia nas mulleres rurais, mulleres maiores e/ou mulleres en situación de vulnerabilidade, no marco do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero.

No ano 2022 concedéronse un total de 47 axudas. Non obstante, o número total de asociacións de mulleres beneficiarias foi de 65, posto que algunhas das asociacións de mulleres rurais ás que se lle concedeu a axuda agrupan a outras pequenas asociacións de mulleres. A todas elas hai que engadir 32 federacións ou confederacións de mulleres participantes, o que suma un total de 81 entidades beneficiarias.

Como datos estatísticos a salientar desta convocatoria, sinalar que se realizaron un total de 12 actuacións en materia de prevención da violencia conta a as mulleres e acompañamento das vítimas. Participaron nas actividades desta convocatoria un total de 7.571 persoas (6.321 mulleres e 1.250 homes) e, en concreto, 89 mulleres vítimas de violencia de xénero.

- **Convocatoria de axudas e subvencións a entidades de iniciativa social sen ánimo de lucro, para programas para mulleres en situación de especial vulnerabilidade. (Inclúe as vítimas de violencia de xénero como colectivo de especial vulnerabilidade)**

No Diario Oficial de Galicia do 18 de xaneiro de 2022 publicouse a Resolución do 23 de decembro de 2021, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se establecen as bases reguladoras e se convocan as subvencións a entidades de iniciativa social sen ánimo de lucro para programas dirixidos a mulleres en situación de especial vulnerabilidade.

Ao abeiro desta convocatoria subvencionouse o desenvolvemento de programas de recursos integrais de atención especializada dirixidos específica e exclusivamente a mulleres en situación de especial vulnerabilidade, entre as que se inclúen as mulleres vítimas de violencia de xénero ou vítimas de violencia doméstica, e realizados por entidades de iniciativa social sen ánimo de lucro rexistradas na área de igualdade do Rexistro Único de Entidades Prestadoras de Servizos Sociais (RUEPSS).

Ás subvencións obxecto desta convocatoria destinouse no ano 2022 un crédito por un importe total de 1.400.000€.

Foron beneficiarias desta axuda, 4 entidades, por un importe total de 81.864,52 euros.

DENOMINACIÓN PROGRAMA
Programa senlleiras
Rede veciñal de mulleres
Programa APICO 2021/2022: plan de loita, información e apoio integral para as vítimas de violencia de xénero
Programa Mimosa 2021/2022

- **Convocatoria de axudas económicas destinadas a financiar actividades de promoción da igualdade e de prevención da violencia de xénero para as asociacións de nais e pais do alumnado de centros educativos de Galicia**

No Diario Oficial de Galicia do 21 de marzo de 2022 publicouse a Resolución do 9 de marzo de 2022, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se establecen as bases reguladoras e se convocan as axudas destinadas a financiar actividades de promoción da igualdade e de

prevención da violencia de xénero, financiadas en desenvolvemento do Pacto de Estado contra a violencia de xénero, para as asociacións de nais e pais do alumnado de centros educativos de Galicia.

Ao abeiro desta convocatoria subvencionouse a realización de programas e actividades de difusión, información e formación para a promoción da igualdade e a prevención da violencia de xénero, a realizar polas AMPAS, federacións e confederacións de AMPAS, dirixidos ao alumnado de centros educativos non universitarios e/ou ás familias e á comunidade educativa, e que responderan a algunha ou algunhas das tipoloxías recollidas no eixe 1 das medidas do Pacto de Estado contra a violencia de xénero.

O crédito orzamentario total para o financiamento destas axudas foi de 400.000 €.

Como principais datos estatísticos, destacan os seguintes:

- N.º de AMPAS beneficiarias: 668
- N.º de federacións ou confederacións de Ampas beneficiarias: 9
- N.º de accións de formación ou difusión realizadas coas familias: 20.859
- N.º de accións de formación ou difusión realizadas co alumnado: 789
- N.º de centros educativos que participaron nas actividades: 331
- N.º Alumnado participante:

Alumnado participantes	Mulleres	Homes
Educación infantil (3 a 5 anos)	12.675	5.637
Educación primaria (6 a 11 anos)	13.239	12.675
Educación secundaria	5.854	4.999
Bacharelato/FP	1.107	1.161
TOTAL	32.875	24.472

Artigo 8: Actividades culturais e artísticas

▪ Exposición Express-arte

"Express Arte" é unha mostra do traballo feito polas participantes, versionando obras de arte pictóricas, ofrecendo unha perspectiva diferente das realidades representadas nos cadros.

Esta exposición foi ofertada pola Secretaría Xeral da Igualdade aos centros educativos que desenvolven o programa "Por 365 días de respecto e igualdade", programa de prevención da violencia de xénero desde o ámbito educativo dentro do Plan Proxecta, e aos concellos que forman parte da Rede de entidades locais contra a violencia de xénero, no marco do Acordo de Colaboración asinado coa FEGAMP.

Os centros educativos nos que estivo a exposición foron o IES Ramón Otero Pedrayo de Ourense e o IES Perdouro de Burela.

Ademais tamén expuxo nos concellos de Coirós, Piñor, Monterrei e Muxía.

▪ **Exposición "Á Violencia de Xénero...Dille Non!"**

A exposición "*Á Violencia de Xénero... Dille NON!*", impulsada pola Xunta de Galicia, está dirixida a axudar á mocidade a recoñecer, identificar e rexeitar condutas sexistas e nocivas nas súas relacións, a visibilizar e crear conciencia social e a impulsar valores como o da liberdade, a tolerancia e o respecto.

Xunto coa exposición, a Secretaría Xeral da Igualdade facilita un caderno divulgativo baseado en dita exposición e que tamén ten por finalidade a prevención e sensibilización da xente moza sobre a violencia de xénero.

Esta exposición foi ofertada pola Secretaría Xeral da Igualdade aos centros educativos que desenvolven, dentro do Plan Proxecta da Consellería de Educación, Universidade e Formación Profesional, o programa "*Por 365 días de respecto e igualdade*", de prevención da violencia de xénero desde o ámbito educativo, e aos concellos que forman parte da Rede de Entidades locais contra a violencia de xénero, no marco do Acordo de Colaboración asinado coa FEGAMP.

Esta exposición presentouse en 12 centros educativos ademais de en 11 concellos ao longo de Galicia.

- **"Golpes". Espectáculo teatral pedagógico que analiza o impacto da violencia de xénero e tenta concienciar á mocidade na súa prevención**

O espectáculo, denominado "Golpes", da compañía a Antena, dirixido por Xosé Leis e protagonizado pola actriz Estíbaliz Veiga, é un espectáculo directo, que xoga co impacto directo da posta en escena, sen trucos dramáticos ou de escenografía.

Golpes é a vida de Pamela, unha rapaza que nos conta a súa vida, os seus sonhos, como era romántica, que aprendeu dunha relación que non debeu vivir. Tratando e previndo a desigualdade desde onde nacen as relacións (a adolescencia).

Esta actuación foi ofertada pola **Secretaría Xeral da Igualdade** aos centros educativos que desenvolven, dentro do Plan Proxecta da Consellería de Educación, Universidade e Formación Profesional, o programa "Por 365 días de respecto e igualdade", de prevención da violencia de xénero desde o ámbito educativo, e aos concellos que forman parte da Rede de entidades locais contra a violencia de xénero, no marco do Acordo de Colaboración asinado coa FEGAMP.

"Golpes" representouse en 15 centros educativos, así como en 17 concellos.

- **Exposición "Cartas de Amor"**

Cartas de Amor é unha mostra do cómic galego sobre violencia de xénero, xa convertida nunha ferramenta de uso continuado desde a Secretaría Xeral da Igualdade, que ten como finalidade sensibilizar á poboación máis nova sobre a existencia de violencia nas súas relacións de parella, nos seus modos de relacionarse. Axudarlles a decatarse de que formas e modos de comportamento habituais como as demostracións de celos, o control sobre a vestimenta da parella, as súas chamadas telefónicas, mensaxes e correos electrónicos, a limitación dos seus movementos en relación ás súas amizades, son en realidade demostracións dun comportamento violento, e polo tanto a eliminalo.

A mostra "Cartas de amor" tamén forman parte dos recursos ofertados pola Secretaría Xeral da Igualdade aos centros educativos participantes no programa "Por 365 de respecto e igualdade", programa de prevención da violencia de xénero desde o ámbito educativo

desenvolvido dentro do Plan Proxecta da Consellería Educación Universidade e Formación Profesional e das actividades ofertadas aos concellos que forman parte da Rede de entidades locais contra a violencia de xénero, no marco do Acordo de Colaboración asinado coa FEGAMP.

“Cartas de amor” expúxose en 13 centros educativos, e tamén nos concellos de Tordoia, Valdoviño, Muíños, Ourense e Bueu.

- **Actuacións de sensibilización e prevención da violencia de xénero dos departamentos dependentes da Secretaría Xeral de Cultura (Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades)**

Actividades dos Arquivos

Arquivo de Galicia (Santiago de Compostela)

Durante o ano 2022, no Arquivo de Galicia leváronse a cabo actividades de difusión coa finalidade de contribuír a concienciar á sociedade sobre a necesidade de eliminar calquera limitación que poda afectar á liberdade das persoas por razón do seu xénero. En concreto realizáronse as seguintes:

- 1) Exposición virtual: *Mulleres sobranceiras: Entre a economía doméstica e o mundo empresarial.*

Mulleres sobranceiras é unha serie de mostras documentais que o Arquivo de Galicia organiza para celebrar o Día Internacional da Muller, o día 8 de marzo de cada ano. No ano 2022 dedicouse a reflexionar sobre o papel tradicionalmente desempeñado polas mulleres na economía familiar, tanto no ámbito doméstico como a través da súa incorporación ao mercado laboral. Para iso seleccionáronse 36 documentos procedentes de fondos públicos e privados custodiados no Arquivo de Galicia ilustrativos, por unha banda, da tradicional dedicación a traballos non retribuídos dentro do ámbito familiar e, por outra, da tímida incorporación ao traballo remunerado mostrando exemplos de mulleres que conseguiron escapar dese papel secundario chegando a ter os seus propios negocios.

2) Actividade nas redes:

Foron publicadas na conta institucional de Facebook 7 noticias, tres delas difundindo a exposición de Mulleres sobranceiras e outras 4 difundindo documentos que poñen de relevo diferentes aspectos relacionados coa condición feminina:

2 de marzo: Inauguración da exposición *"Mulleres sobranceiras: Entre a economía doméstica e o mundo empresarial"*.

"O próximo martes 8 de marzo terá lugar a inauguración da nova exposición da serie Mulleres Sobranceiras que o Arquivo de Galicia adica cada ano ao Día da Muller. Trátase dunhas 36 pezas entre documentos textuais, fotografías, planos e debuxos que reflicten a inferior consideración do traballo remunerado feminino con respecto ao masculino ata finais do século XX. A asunción de responsabilidades no traballo doméstico é causa de que na maioría de ocasións o seu salario teña a consideración de mero complemento da economía familiar. Mais, a pesar de todo, houbo mulleres que conseguiron escapar dese papel secundario chegando a ter os seus propios negocios, mesmo en actividades tan "masculinas" como as estacións de servizo ou o comercio de importación..."

Xa sabedes, o martes día 8 estades todos convidados. A hora está aínda por confirmar, vos iremos informando".

7 de marzo: Inauguración da exposición: *"Mulleres sobranceiras: Entre a economía doméstica e o mundo empresarial"*.

"Todo listo para a inauguración da exposición mañá ás 11:00 horas. A través de seis vitrinas pretendemos unha mirada aos documentos desde unha perspectiva de xénero que nos permita comprender o papel desenvolvido polas mulleres na economía familiar ao longo da historia, tanto no ámbito doméstico como a través da súa participación no mercado laboral."

8 de marzo: Inauguración da exposición: *"Mulleres sobranceiras: Entre a economía doméstica e o mundo empresarial"*.

"Hoxe ás 11:00 tivo lugar a inauguración oficial da exposición "Mulleres sobranceiras: entre a economía doméstica e o mundo empresarial". Esta exposición forma parte da serie que cada

ano organiza o Arquivo de Galicia con motivo de Día Internacional da Muller. Nesta ocasión pretendemos reflexionar sobre o papel tradicionalmente desempeñado polas mulleres na economía familiar, tanto no ámbito doméstico como no do mercado laboral. A exposición pode visitarse todos os días da semana, en horario de mañá e tarde, no edificio do Arquivo e Biblioteca de Galicia ata o vindeiro mes de decembro"

14 de marzo de 2022: A formación das nenas.

O ensino ata practicamente os anos setenta do pasado século contemplaba para a muller un papel secundario xa que a súa formación estaba dirixida aos traballos do fogar. Deste xeito a Lei Moyano (1857), aínda que fai obrigatorio o ensino feminino por primeira vez en España, reserva para os nenos a formación en temas como industria, comercio, xeometría ou agrimensura, reservando para as nenas coñecementos das labores propias do seu sexo, o debuxo aplicado as labores ou a hixiene doméstica.

No libro da biblioteca de Ramón Bustelo, patriarca da familia Bengoechea e home preocupado pola formación da súa prole, atopamos as nocións que as nenas deben aprender nas escolas e colexios de primeiro ensino.

Arquivo de Galicia. Santiago de Compostela. Casa da Banca e Comercio Bengoechea. CBCB398.

21 de marzo de 2022: O teito de cristal nas "belas artes".

A recensión xeográfica e estatística de España do ano 1914 recolle, entre outros moitos aspectos, un apartado adicado ás belas artes. Nel recóllense nun dos seus apartados "a escasa influencia da muller no desenvolvemento da arte" con datos tales como que só o 8% das obras de pintura expostas foron realizadas por mulleres.

A ninguén lle estraña a situación neses anos, mais se analizamos a actual non é moito mellor, pois só o 20% das obras expostas eran feitas por mulleres artistas, e iso que representan o 70% das persoas licenciadas en belas artes. A este ritmo a igualdade chegará mais alá do ano 2150.

Arquivo de Galicia. Santiago de Compostela. Casa de Banca e Comercio Bengoechea. CBCB446.

5 de setembro de 2022: Un caso de malos tratos.

Realizouse a presentación dun caso de malos tratos acaecido no 1744. Nel, Pascual Calvo, veciño da freguesía de San Xoán de Visantón (actual concello de Santiso), querélase criminalmente contra o seu irmán Xoán Calvo para quen pide prisión. O motivo está en que a cuñada do demandante casouse co fillo do demandando, pasando esta a vivir na casa dos seus pais políticos. Mais non foi tratada por eles como unha filla, senón todo o contrario, pasando a sufrir un inferno de malos tratos (a palabra "*porrazos*" menciónase en varias ocasións xunto cun intento de esganala) que a levan a fuxir da casa.

Nunha sociedade patriarcal observamos como en toda a querela non se menciona nunha soa ocasión o nome da muller que sofre o maltrato, só a coñecemos como a cuñada de, a muller de ou a nora de. Parece non ter unha existencia propia.

Arquivo de Galicia. Santiago de Compostela. Pazo de Golmar. G637/95.

5 de decembro de 2022: O servizo social da muller, un deber nacional.

O Decreto 378 do 7 de outubro de 1937 establecía o Servizo Social da Muller para "*aplicar as aptitudes femininas en alivio das dores producidas na presente loita*". Afectaba as mulleres entre 17 e 35 anos que deberían cumprir 6 meses de servizo no coidado do soldado e dos enfermos, en comedores infantís, cociñas de irmandade, etc. O seu cumprimento non era obrigatorio pero era necesario a súa participación para o exercicio de funcións públicas ou obtención de títulos profesionais.

A partir de 1940 esténdese a súa obrigatoriedade ao tempo que se lle daba unha orientación formativa. Deste xeito as obreiras e persoal feminino que cobraban xornal diario ou semanal, as que pretendían a obtención do pasaporte ou do carné de conducir ou as que querían pertencer a algunha asociación recreativa ou cultural, debían de cumprir un servizo no que ademais do traballo se recibía formación "*para a súa futura misión na vida*

dentro do fogar e da familia".

Arquivo de Galicia. Santiago de Compostela. Fondo Olga Gallego. G6068-02

14 de decembro do 2022: Sororidade no século XVIII.

Aínda que o termo se incorpora oficialmente á lingua no ano 2018 procedente do activismo e da literatura feminina da denominada segunda vaga do feminismo dos anos 60, o certo é que podemos atopar múltiples exemplos de solidariedade entre mulleres ao longo da historia.

Hoxe presentamos esta doazón de Susana Barbeita a Andrea de Barbazán, a quen recolleu orfa do Hospital Real para o seu servizo como criada, e que, despois de 26 anos do que chama vida "juntas en mixta compañía", lle deixa todos os seus bens no caso de falecemento. Tamén ten a previsión, se algún dos seus familiares quixera reclamar a herdanza, de manifestar que lle debe a Andrea 12 ducados por cada ano ao seu servizo, a pagar polo familiar que reclame os seus bens.

Arquivo de Galicia. Santiago de Compostela. Pazo de Golmar, GP644-27

Indicadores de consultas ao arquivo por xénero no ano 2022:

A continuación, facilítase información sobre o número de persoas usuarias do centro durante o ano 2022 desgregadas por sexos:

Nº total	1.564
Homes	877
Mulleres	659
Sen identificar (correo electrónico):	28

Arquivo do Reino de Galicia (A Coruña)

As principais accións desenvolvidas polo arquivo neste ámbito teñen que ver coa realización de actividades de difusión para dar visibilidade ás mulleres e a violencia e discriminación que se exerceu sobre elas ao longo da historia, presente nos documentos.

Durante o ano 2022, o Arquivo desenvolveu diversas actividades de difusión para dar visibilidade ás mulleres. A principal foi a exposición virtual que, como todos os anos, celebrou con motivo do Día Internacional da Muller.

Esta exposición, así como as outras que se levaron a cabo no Arquivo, difundíuse no sitio web do arquivo (<https://arquivosdegalicia.xunta.gal/gl/arquivo-reino-galicia/nova/mulleres-e-o-mar>), na sección de novas da páxina web e a través do perfil en Facebook (@arquivodereinodegalicia).

1. Exposicións.

Día Internacional da Muller 2022: *As mulleres e o mar* (Virtual)

Esta exposición buscou darlle visibilidade ao traballo das mulleres no mar. Esta exposición tivo un formato físico e outro dixital e empregou maioritariamente fondos nos que estaba presente a muller.

2. Actividades.

Pescuada no arquivo: *A Vida na Galicia do XVIII [cap. 1-5]* (publicación).

Esta actividade elaborouse a partir de fondos nos que predominaba a presenza da muller.

3. Redes sociais: Facebook.

Entre as novas publicadas nesta rede social, as mulleres que foron mencionadas para poñer de relevo algún rasgo salientable da súa condición xurídica e social dependente foron as seguintes:

Nova	Data
Pescuda no arquivo: A vestimenta 01	2022-01-14
Pescuda no arquivo: A vestimenta 02	2022-01-21
Pavlova	2022-01-24
Arquiveiras	2022-02-02
Tumba	2022-02-23
Xardín	2022-02-25
Mulleres	2022-03-08
Exposición	2022-03-09
Mulleres	2022-03-16
Mestras	2022-03-23
Conduta	2022-04-29
Incidente	2022-05-11
Diversión	2022-05-20
Aceite	2022-06-17
Habitación	2022-07-07
Pantón	2022-08-05
Montederramo	2022-08-10
Seguro	2022-08-17
Retrato	2022-09-05
Xoana	2022-09-12
Condesa	2022-12-14

Polo que respecta aos asentos descritivos dos fondos realizados durante o ano 2022 non é posible facer selección previa, xa que non se pode alterar nin saber o contido dos documentos. A proporción de mulleres nos documentos descritos é aproximado:

Fondo	Porcentaxe rexistros descritivos referidos a mulleres
Audiencia Provincial da Coruña	30%
Delegación de Economía e Facenda. Redención de censos de bens relixiosos	25%
Real Audiencia de Galicia	47 %

Fondo	Porcentaxe rexistros descritivos referidos a mulleres
Colección fotográfica	34 %
Goberno Civil	20 %

Arquivo Histórico Provincial de Lugo

En outubro de 2022 estendeuse a desagregación por sexos que se viña facendo sobre as persoas usuarias en sala, ás persoas que realizan consultas a distancia e por escrito, co fin de obter datos fiables sobre as persoas consultantes. En anos sucesivos, este reconto farase para todo o ano.

- As persoas usuarias en sala no ano 2022:

Nº total	2.526
Homes	1.396
Mulleres	1.113
Sen determinar	17

- Persoas que consultaron a distancia sen desagregar (xaneiro – setembro): 887

- Persoas que consultaron a distancia (outubro/décembro):

Nº total	300
Homes	148
Mulleres	145
Sen determinar	7

- Persoas usuarias totais:

Nº total	3.713
Homes	1.544
Mulleres	1.258
Sen determinar	24
Sen desagregar	887

Arquivo Histórico Provincial de Ourense

No Arquivo Histórico Provincial de Ourense hai que destacar entre as principais accións desenvolvidas nesta materia:

1. Publicacións en redes sociais:

- 8 de marzo, realización de dúas actividades de difusión:

No número 93 da publicación Fronda, correspondente aos meses de marzo-abril de 2022 e titulado *"A muller na industria ourensá: UTECO-COREN"*, tratouse a incorporación da muller ourensá ao traballo industrial asalariado a través do exemplo desa cooperativa. Dúas fotografías procedentes do fondo da Organización Sindical-AISS ilustran o traballo feminino no matadoiro e factoría de polos situada en Santa Cruz de Arrabaldo (Concello de Ourense).

E publicouse tamén o vídeo titulado *"Castigo do adulterio durante o Antigo Réxime: O caso de Bárbara de Carranza"*. Neste audiovisual abórdase a desigualdade de trato que se lle daba no pasado ao adulterio segundo o cometese un home ou unha muller. Dá pé para tratar ese tema o relato que nos deixou o escribán Fernán Pérez de Lemos sobre o axustizamento público de Bárbara de Carranza o 24 de abril de 1570 a mans do seu propio marido na praza Maior de Ourense por ter cometido ela o *"delito"* de adulterio. Este vídeo foi a primeira entrega da serie titulada *"Petiscos de Historia a través de documentos do Arquivo Histórico Provincial de Ourense"*.

2. Estatísticas:

ANO 2022			
	PERSOAS	HOMES	MULLERES
Consultas - usuarios	664	421	243
Visitas	629	300	329
Obradoiros	1.209	545	664
Campamentos verán	29	15	14
Visitas teatralizadas	1.243	574	669
Total	3.774	1.855	1.919

Arquivo Histórico Provincial de Pontevedra

No Arquivo Histórico Provincial de Pontevedra, hai que destacar entre as principais accións desenvolvidas nesta materia:

- 1) Accións co motivo do día Internacional dos Arquivos: 10 de Xuño de 2022.
 - Exposición o 10 de xuño: *"A muller nos documentos do Arquivo Histórico Provincial de Pontevedra"*.

Como todos os anos, co gallo da celebración do Día Internacional dos Arquivos, o Arquivo Histórico Provincial de Pontevedra organiza, entre outras actividades, unha exposición dedicada este ano a destacar o labor da muller.

A través da exposición de 38 documentos, fotografías, carteis, imaxes... dos séculos XVI-XX, custodiados neste arquivo, móstrase o papel desenvolvido pola muller.

- Conferencia: *"Nunca invisibles: as mulleres nos documentos da Idade Moderna"*.

Impartida pola catedrática de Historia Moderna da Universidade de Santiago de Compostela, dona Ofelia Rey Castelao (recentemente premiada co Premio Nacional de Historia de España), poñendo de manifesto o papel da muller, máis ou menos silencioso, da muller a través de documentos dos séculos XVI-XVII.

A conferencia foi transmitida en directo a través de streaming.

2) Publicacións en Redes Sociais:

- 8 de marzo. Día da Muller Traballadora

Preténdese compartir varios documentos que permiten comprobar, por comparativa cos datos actuais, o importante aumento da presenza das mulleres en cargos municipais en España (Fondo: Sección Feminina).

As estatísticas de participación política da muller nos anos 1975 e 1976 amosan que as alcaldesas non chegan ao 1% do total, mentres que nas últimas eleccións municipais de 2019 xa representan un 22%.

Con respecto ás concelleiras, o incremento é aínda maior, pois as cifras pasan de menos dun 2% en 1975 a un 41% en 2019.

En conclusión, os datos reflicten avances moi positivos do papel da muller nos ámbitos do público e da política, pero tamén poñen de manifesto que aínda queda camiño por percorrer na loita para alcanzar unha verdadeira igualdade.

- 18 de febreiro de 2022. A pontevedresa Elisa Patiño, primeira aviadora galega e unha das pioneiras en Europa.

Máis información no #Albumdeg Galicia: http://consellodacultura.gal/album-de-galicia/detalle.php?persoa=30048&fbclid=IwAR1ecxg9xzHDXi3AvOJ6LJE_-3wnKX0soEDp7BEwFgcZdrPDtNbQjt4TvNQ

Noticia compartida do Consello da Cultura Galega.

- 23 de febreiro de 2022. Rosalía de Castro

No #DíadeRosalía compartiuse unha publicación do Arquivo Histórico Provincial de Ourense. Trátase dunha partitura da súa famosa poesía "Negra Sombra", publicada no poemario "Follas Novas" en 1880.

- 25 de novembro de 2022. Día Internacional de Eliminación da Violencia contra a Muller.

Mulleres moídas a paus por bruxería.

Este triste suceso ocorreu en 1723, cando Catalina Janeiro e a súa filla Magdalena Corbal, veciñas da parroquia de Mourente (Pontevedra), foron agredidas por Roque Álvarez e o seu caseiro, porque as acusaban de bruxería e de enfeitizar a súa vaca. (Fondo: Concello de Pontevedra).

Móstrase tamén a transcripción de parte do documento.

"... dichos acusados y sin ablar palabra alguna de proposito y casso pensado se llegaron junto nosotras agarrando dicho Roque Alvares en mi y dicho su cassero en la referida mi hija y cada uno con su palo que llevaban en las manos nos dieron con ellos muchos golpes y porrazos por todo el cuerpo con fuerza y violencia".

Publicación propia.

- 3) Descricións en Digiarch (Galiciiana) de fondos coa temática referida á muller, co fin de potenciar o coñecemento do seu papel ao longo da historia.

Memoria Democrática:

Xunta Provincial de Protección da Muller de Pontevedra.

Delegación Provincial da Sección Feminina de Pontevedra.

Preténdese dar a coñecer esta documentación desde unha perspectiva de xénero. A descrición destes fondos é de gran importancia para que os/as investigadores/as poidan coñecer e estudar o papel da muller na época franquista e no s. XX.

- 4) Rolda de prensa: Presentación do Comodato do Fondo da fotografía Mary Quintero. 27 novembro de 2022.

Fotógrafa pioneira en varias técnicas, destaca polos seus retratos retocados de familias e mulleres, constituíndo un fondo de interese sociolóxico e antropolóxico, reflectindo o gusto da moda en cada momento histórico. Co valor engadido de ser muller e saber captar a sensibilidade estética da sociedade galega, en xeral, e da viguesa en particular.

5) Estatísticas

- Dun total de 2.569 consultas atendidas polos/as técnicos/as do arquivo, 1.299 foron feitas por mulleres.
- Dun total de 174 persoas investigadoras 50 foron mulleres e, destas, 30 novas investigadoras.

Actividades dos Museos:

No que respecta aos museos, entre as funcións dos museos contempladas na Lei de museos e outros centros museísticos de Galicia, cabe salientar a de facilitar o acceso ao seu patrimonio cultural e aos seus fondos con respecto aos principios de igualdade e non discriminación; a de promover a pluralidade, integrando perspectivas e axentes sociais diversos e buscando a formación crítica e a participación e a divulgación científica; así como a de promover o respecto dos dereitos humanos e a igualdade de xénero.

A realización de actividades con perspectiva de xénero e promoción do respecto dos dereitos humanos e a igualdade de xénero nos sete museos xestionados pola Secretaría Xeral de Cultura, inclúen numerosas actuacións culturais sobre o papel da muller na sociedade, na historia e na realidade actual, que se materializan a través de actividades, conmemoracións e exposicións realizadas por e para mulleres ou nas que a presenza da muller é relevante. Durante o ano 2022, como cada ano, leváronse a cabo actividades de difusión coa finalidade de contribuír a concienciar á sociedade sobre a necesidade de eliminar calquera limitación que poda afectar á liberdade das persoas por razón do seu xénero. En concreto realizáronse as seguintes:

Exposicións:

1) Museo das peregrinacións e de Santiago:

- *"Chacona. A Canción de Santiago"*

Datas: 8 Xullo a 30 de Outubro 2022

Comisariada por Fernando Reyes Ferrón. A exposición ten como centro argumental a chacona, unha forma musical de grande importancia na cultura occidental, que tivo enorme difusión en todos os ámbitos sociais e foi versionada por todos os grandes compositores a partires do século XVII.

Esta mostra demostrará, por primeira vez, que a chacona ten a súa orixe en Santiago de Compostela e máis concretamente na Catedral. A grande aportación da exposición será que o canto que o peregrino inglés William Wey trascribe no seu diario de peregrinación (1456) é a primeira chacona escrita da historia. Nalgunhas obras, como nos gravados de Jacques Callot, no século XVII, mostran diferentes situacións de danza e de intrepretación musical cunha gran presenza de mulleres non só como cantantes ou actrices virtuosas, senón tamén como instrumentistas e mesmo directoras de grupos de música.

- *"Camiñamos para parar"*

Datas: 4.11.2022 // 29.01.2023

Comisariada por Gema Sesar. O Museo das Peregrinacións leva dende o ano 2018 colaborando co Encontro Internacional de Cadernos de Viaxe Compostela Ilustrada a través de exposicións e outras actividades que se celebraron no centro como clases maxistras. É un proxecto que busca enfrontarnos con esa eterna frase de «como me gustaría facer o Camiño, namentres o traballo, as responsabilidades, outras viaxes e, sobre todo, pensar que temos que reservar moitos días van deixando atrás esa idea unha e outra vez. Nesta peregrinación dáselle a volta ao concepto; o sentido do camiño é interromper a vida diaria e poñer os días diante de todo o demais. Abandónanse as supostas prioridades e os seus protagonistas colgan unha mochila co necesario para os nove días que dedicaron a percorrer o Camiño de Inverno.

A mostra está formada polos debuxos, en formato postal que mostra os espazos e as sensacións deste camiño, e que realizaron o debuxante galego Miguelanxo Prado e a xornalista visual norteamericana Rita Sabler.

2) Museo etnolóxico de Ribadavia:

- *"Tecedeiras. Arte e talento na sombra"*

Datas: 02.05.2022 // 30.06.2022

Organización: produción propia

Creacións artesanais de, entre outras: Josefa Y., Felisa Carral, Josefa Vázquez Arjiz, Pura Vázquez Torres, Dolores Fernández M.L., Hortensia Taboada, Josefa Crespo Costa e Erundina de Paramá.

Na mostra expóñense varias pezas do enxoval doméstico tradicional, formada por unha colección de colchas ou cobertores seleccionadas entre máis de noventa pezas de tecido popular galego, e que enriquece as pezas xa habitualmente mostradas no museo. Trátase posiblemente dunha das maiores coleccións privadas en Galicia, na que están presentes obras de toda a xeografía e están representadas a práctica totalidade das técnicas, tecidos e materiais empregados polas nosas tecedeiras ata ben entrada a metade do século XX. Móstranse tamén exemplares de tinguiduras, libros de bordados, nobelos e un tear de flocos (da colección do Museo).

- *"EPIS e ferramentas da man das bombeiras e dos bombeiros forestais"*

Datas: 21.10.2022 // 31.01.2023

Organización: produción propia

Mostra da Colección Roi Juan López Muriel que recolle a evolución dos grupos especializados na loita contra os lumes forestais e do seu equipamento, así como a incorporación da muller ao corpo de Bombeiros e Bombeiras Forestais de Galicia.

- *"Regresar"*

Datas: 02.09.2022 // 30.09.2022

Organización: OMIX Ribadavia. Comisaria: Raquel Díaz

Exposición de presentación dun proceso de creación do libro ilustrado de Raquel Díaz sobre a historia recente da Beira Alta, no interior de Portugal, narrada a través da memoria popular.

3) Museo de belas artes da Coruña:

- *"Identities"*

Datas: 20 de Decembro de 2022 // 31 de Xaneiro de 2023

O Museo de Belas Artes da Coruña presenta a exposición dos traballos realizados ao longo dos talleres do programa "Identities, as artes para a inclusión social" unha experiencia sociocultural iniciada en 2018, e promovida pola Asociación de Amigos do Museo de Belas Artes da Coruña baixo a coordinación e supervisión do equipo técnico do museo, e subvencionada pola Deputación provincial da Coruña e a área de Benestar do Concello da Coruña.

Destinado a colectivos en situación de vulnerabilidade, o proxecto pretende facer unha reflexión e tomar conciencia das raíces e da identidade propia en todas as súas variantes: cultural, xeográfica, emocional e persoal, tanto individual como colectiva.

O medio para lograr este obxectivo será a posta en marcha dunha serie de talleres de artes plásticas impartidos por unha selección de artistas da cidade, nos que traballarán diferentes técnicas (debuxo, escultura, colaxe, gravado, pintura, etc.) para representar, a través dos xéneros artísticos, as distintas formas de asumir a identidade de cada un, da súa contorna e espazo, dos seus obxectos emotivos ou simbólicos, dos episodios do seu pasado e presente e das emocións que todos estes elementos provócanlles.

Edición 2022:

Temática: o autorretrato, a paisaxe e o bodegón

Artistas invitados: Héctor Francesch, Óscar Cabana, Luisa Valdés, Lara Pintos, Bea Lema, Faura Balsa, Jano Ilustra, Iria del Castelo, Manel Cráneo e Isabel Pintado.

Entidades participantes: Ecodesarrollo Gaia, grupos da Cruz Vermella (a través dos programas Empezar de 0, Muller en risco e Migrantes), Hogar de Santa Lucía, Hogar Sor Eusebia, Centro Ocupacional Pascual Veiga, Amigonianos, ACCEM, e Fundación Juan Soñador.

4) Museo Massó:

- *Crece co mar. Os gozos e as sombras dunha vila mariñeira*

Datas: 31.05.2019 Organización: Museo Massó. Comisaria: Covadonga López de Prado Nistal.

Proxecto expositivo de longa duración que pretende abordar a xénese e desenvolvemento histórico da vila de Bueu condicionada polo seu grao de implicación na explotación dos recursos do mar e, máis concretamente, na industria da conserva de peixe. Identifícanse os axentes principais que deron lugar e víronse involucrados nunhas transformacións sociais, económicas e culturais de gran alcance para mostrar como estas transformacións foron configurando a identidade desta vila mariñeira. Xunto a este percorrido de configuración histórica dun territorio e da súa memoria colectiva, visibilízase o contrapunto crítico de como os testemuños históricos desta identidade foron destruídos en tempo récord, desde os inicios do século XXI ata o día de hoxe.

Faise especial fincapé no peso que tiveron as mulleres neste proceso dende a Prehistoria como axente fundamental na explotación e transformación dos recursos do mar e dentro do sector pesqueiro e da industria conserveira.

5) Museo do castro de Viladonga:

- 50 anos de escavacións no castro de Viladonga. 1971 – 2021

Datas: De febreiro a decembro de 2022

Exposición que recolle os 50 anos de escavacións no castro e na que se fixo un esforzo

por recuperar as imaxes de mulleres que participaron nos distintos traballos: arqueoloxía, restauración, conservación, debuxo arqueolóxico etc.

Conmemoracións:

a) Día internacional da muller, 8 de marzo

1. **Museo das Peregrinacións e de Santiago:** Evento en liña.

O Museo das Peregrinacións e de Santiago é unha institución de encontro cultural coa sociedade onde crear, compartir e formar.

Nos contidos do Museo, a súa presenza se materializa coas mulleres creadoras e as mulleres artistas, tantos séculos invisibilizadas, pero tamén coas musas, estereotipo o que foi relegada moito tempo nesta disciplina.

Igualmente, a súa figura destaca no traballo interno do Museo, onde está moi presente a pegada feminina. Son moitas as mulleres que dende fai anos levan traballando nesta casa para facer chegar cada día a nosa mensaxe a todas e todos vós. Detrás de cada iniciativa, cada exposición, cada actividade, hai un grupo de traballadoras ás que hoxe poñemos no seu pedestal: directoras, conservadoras, restauradoras, técnicas, bibliotecarias, administrativas, educadoras, bolseiras, guías, vixiantes de sala, vixiantes de seguridade, limpadoras e as voluntarias.

<https://www.instagram.com/p/Ca2nfy5sE3T/?igshid=MDJmNzVkMjY%3D>.

2. **Museo de belas artes da Coruña:** Lembranza da figura de Emilia Pardo Bazán. Evento en liña.

No día internacional da Muller o Museo de belas artes de Coruña lembrou a figura de Emilia Pardo Bazán pola súa defensa da educación da muller e dos seus dereitos na sociedade do século XIX a través dunha exposición no museo dedicada ao seu legado. Vídeo completo: <https://bit.ly/LegadoEmiliaPardoBazán>

3. **Museo arqueolóxico de Ourense:** Evento en liña.

O Museo na celebración do día internacional da Muller baixo o lema *"Igualdade de xénero para un mañá sostible"* inspirouse nunha imaxe tradicional para amosar tres

xeracións de galegas ofrecendo o produto do seu traballo.

<http://www.musarqourense.xunta.es/actividades/dia-internacional-da-muller-2022/>

<https://www.facebook.com/musarqourense>

4. **Museo do Castro de Viladonga:** Conmemoración “*Día internacional da Muller*”.

Data: 8 de marzo de 2022

Para celebrar o Día Internacional da Muller reivindicáronse aquelas tarefas que se relegaron a un segundo plano precisamente por ser, na súa maior parte, levadas a cabo por mulleres. Isto acentúase na prehistoria e na historia antiga, onde as actividades domésticas fundamentais para a reprodución do grupo pasan moitas veces desapercibidas. É por isto que durante unha semana presentamos tres pezas do museo directamente relacionadas coa vida doméstica no castro de Viladonga: O muíño e o traballo da moenda, as olas atendendo ao uso e a súa fabricación e as pesas de tear formando parte da produción de tecido.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=463746095344863&set=a.211213210598154>

5. **Museo do viño:** Evento en liña.

Vídeo conmemoración “Día Internacional da Muller”

Como cada 8 de marzo o Museo do Viño de Galicia únese ás reivindicacións feministas tan necesarias na actualidade. O papel da muller na sociedade é inmenso e por iso non se pode dar ningún paso atrás na defensa da igualdade pola que hoxe, e cada día, loitan milleiros de mulleres.

<https://www.instagram.com/stories/highlights/17881931822561732/>

6. **Museo Massó:** “*As mulleres e o traballo do mar en terra*”.

Evento en liña. Micro vídeo realizado cunha selección do noso Arquivo o fotográfico que mostra as distintas actividades desempeñadas polas mulleres e co que se pretende reivindicar o importantísimo e, aínda, pouco valorado, traballo feminino no sector marítimo- pesqueiro.

<https://museomasso.blogspot.com/2022/03/8-de-marzo.html>

b) Día das letras galegas, 17 de maio

1. **Museo do Castro de Viladonga.**

O museo decidiu visibilizar a figura dunha muller xornalista da contorna nunha lectura dramatizada dos poemas de Florencio Delgado Gurriarán.

c) Outras conmemoracións:

1. Día internacional dos museos. 18 de maio. Museo do Castro de Viladonga.

A compañía Cal e Canto dirixida por Ana Ortega e Carlos Castro, trouxo ao Castro un espectáculo de danza, mimo, ambientación musical e manipulación de grandes obxectos voadores.

A noite dos museos

A través de distintas propostas: unha verbena tradicional, un grupo de danzas da contorna, e un grupo de música barroca, organizouse unha xornada festiva con participación masivamente familiar.

2. Día internacional da muller e da nena na ciencia. 11 de febreiro de 2022. Museo do Castro de Viladonga.

Aproveitando a celebración do Día da muller e da nena na ciencia o museo rescatou e difundiu nas súas redes sociais a figura de Ángela García Blanco, socia fundadora da Asociación Profesional de Museólogos de España e que dirixiu durante moitos anos o departamento de difusión do Museo Arqueolóxico Nacional (MAN).

3. Día das escritoras. 18 de outubro. Museo das peregrinacións e de Santiago.

Evento en liña. Día das escritoras . 19 de outubro.

A Biblioteca Nacional de España celebrou a sétima edición do Día das Escritoras, co obxectivo de reivindicar o labor e o legado das mulleres escritoras. Como en anos anteriores, a biblioteca do Museo quixo unirse a unha celebración tan necesaria facendo unha publicación en Facebook para dar valor a todas esas voces femininas que hoxe coñecemos e tamén a todas aquelas que nalgún momento da historia foron silenciadas ou ignoradas pola súa condición de muller, animando aos seus usuarios a iniciar a lectura dalgún dos seus textos.

Actividades:

1. Museo de Belas Artes da Coruña: Programa identidades

O programa IDENTIDADES é unha experiencia educativa de inclusión a través das artes plásticas, na que se traballa sobre a identidade individual e colectiva na que participan colectivos que sufriron malos tratos e violencia de xénero. No proxecto a arte é un vehículo para expresar emocións e experiencias. Os obradoiros son impartidos por artistas que traballan en diversas técnicas como collage, gravado, ilustración ou pintura. Temos programado unha nova edición para o ano 2023 onde participaran entidades como a Cruz Vermella cos seus programas de Mulleres en risco, Empezar de 0 ou Migrantes. Tamén prevista a participación da Fundación Hogar de Santa Lucía con mulleres sen teito e vítimas de violencia de xénero.

2. Museo De Belas Artes da Coruña: Programa educativo para escolares

Dentro do programa educativo de museo para o curso escolar 2021-2022 ofrécense dous percorridos para diferentes idades vencellados ás mulleres artistas representadas no museo:

- E elas... Onde están?

Visita dinamizada para 4º, 5º e 6º de Educación Primaria

Obxectivos:

- Achegarse a unha visión da historia da arte na que as mulleres son as protagonistas.
- Coñecer as dificultades que as mulleres tiveron ao longo da historia para ser recoñecidas profesionalmente como artistas.
- Descubrir exemplos de mulleres artistas da antigüidade e da contemporaneidade.
- Reflexionar sobre moitas das mensaxes, non sempre explícitas, que as imaxes nos envían.

- Promover valores de igualdade e a non discriminación por razóns sociais, raciais ou de xénero.
- Fomentar o debate e a reflexión en temas sociais que nos afectan a todos e todas.

<https://museobelasartescoruna.xunta.gal/gl/educacion/visitas/e-elas-onde-están>

- As mulleres no museo

Visita dinamizada para 1º, 2º, 3º, 4º ESO e Bacharelato

Obxectivos:

- Achegarse a unha visión da historia da arte na que as mulleres son as protagonistas.
- Coñecer as dificultades que as mulleres tiveron ao longo da historia para ser recoñecidas profesionalmente como artistas.
- Descubrir exemplos de mulleres artistas da antigüidade e da contemporaneidade.
- Relacionar a arte con outros eidos culturais como a literatura.
- Reflexionar sobre moitas das mensaxes, non sempre explícitas, que as imaxes nos envían.
- Promover valores como a igualdade e a non discriminación por razóns sociais, raciais ou de xénero.

<https://museobelasartescoruna.xunta.gal/gl/educacion/visitas/mulleres-no-museo>

3. Museo Arqueolóxico provincial de Ourense: Visitas guiadas á Sala de exposicións

- “Escolma de escultura”.

Data: 26 de maio.

Visita de 9 reclusos (todos homes) do cárcere de Pereiro de Aguiar.

Este tipo de público implica, para quen realiza e imparte a visita guiada, un engadido de sensibilización cara certos aspectos relacionados coa linguaxe

empregada e os contidos. Tratamos de aportar unha linguaxe inclusiva, contidos que incidan en temas de igualdade de xénero e sobre todo procuramos lograr que o visitante se sinta partícipe e protagonista da visita e goce dunha experiencia positiva e enriquecedora.

Data: 27 de setembro.

Visita de 10 mulleres da Asociación Juan Soñador (Teranga, Ourense). Esas mulleres están en programas de apoio por temas de exclusión social: inmigración, violencia, carencia de estudos...

4. Museo etnolóxico de Ribadavia

- Achegas da antropoloxía social e cultural para crear museos máis inclusivos

Data: Primeiro trimestre do curso 2022/2023.

Organización: MER e UVIGO.

Co alumnado de Antropoloxía Cultural da UVIGO, realizouse un produto multimedia que permita a revisión de xénero das exposicións do Museo Etnolóxico en base ás achegas das persoas maiores desenvolvéndose as seguintes competencias:

- Mostra bibliográfica en actualización na rede social Pinterest

Taboleiro de Pinterest de acceso público no que se van actualizando estudos sobre as mulleres en Galicia, desde o punto de vista antropolóxico, sociolóxico, histórico, económico, da educación, de xénero.... todos estes libros pódense consultar na Biblioteca do Museo Etnolóxico.

<https://www.pinterest.es/museoetnoloxico/estudios-sobre-as-mulleres-en-galicia/>

5. Museo Massó

- O museo Massó enfocase

O Museo Massó desenvolveu no ano 2022 un programa transversal de enfoque de xénero baixo a denominación de O Museo Massó enfocase co que pretende incentivar a autoestima das nenas e mulleres e promover e difundir dende todas as actuación do museo os valores de igualdade entre mulleres e homes, especialmente poñendo un especial énfase na formación das novas xeracións. Neste ámbito os maiores esforzos están dirixidos a evitar que as nenas e as adolescentes se identifiquen con roles e modelos de submisión.

- Implicación na campaña contra a violencia de xénero

O Museo Massó participa dende fai anos nas campañas de sensibilización contra a violencia de xénero, e mantén permanentemente visible na área de acollida dos visitantes a carteleira cos slogans destas campañas.

- Itinerario temático guiado *"As mulleres do mar e o traballo en terra"*

Datas: 15 de marzo, 7 de abril, 6 de maio, 17 de xuño, 15 de decembro.

O Museo Massó ten incorporado de forma transversal o enfoque de xénero nas visitas guiadas á exposición permanente. De forma específica abórdase o enfoque de xénero dentro da súa oferta de visitas guiadas temáticas co itinerario monográfico guiado *"As mulleres do mar e o traballo en terra"*, centrada nos traballos asignados tradicionalmente ás mulleres dentro do sector marítimo-pesqueiro, destacando a súa relevancia económica e social. Este tema abórdase desde unha perspectiva de xénero facendo fincapé na discriminación laboral en salarios, na nula promoción e na falta de recoñecemento polo seu traballo na empresa, na sociedade e no ámbito familiar.

- Itinerario guiado antiga fábrica de salgadura de mourisca

Datas: 22 e 26 de maio, 10, 14, 16 de xuño, 10, 31 de xullo, 7, 28 de agosto, 11, 17 de

outubro, 30 novembro, 7, 31 de decembro.

O Museo Massó facilita un monitor para visitar a antiga fábrica de salgadura da praia de Mourisca. O obxectivo é dar a coñecer a historia da industria salgadeira de Bueu, reivindicar a súa importancia histórica como actividade económica na comarca e o papel que as mulleres xogaron nas industrias do mar, así como contribuír a que a cidadanía aprenda a recoñecer e valorar o patrimonio marítimo e a arquitectura tradicional vinculada ao mundo do mar.

- Obradoiro *"Atrapadas na rede"*

Datas: 23 de xullo e 13 de agosto

Obradoiro práctico para coñecer as técnicas de confección das redes de pesca e os distintos tipos de artes. O obradoiro é impartido por dúas redeiras en activo e ten por obxecto poñer en valor o traballo das redeiras e mostrar o nivel de cualificación que ten este oficio, así como e as condicións precarias no que se desenvolve.

- Obradoiro *"A Sal do Mar"*

Datas: 17 de marzo, 21 e 26 de maio

Este taller pretende facer comprender o papel fundamental do sal na conservación dos alimentos e a importancia da súa comercialización ao longo da historia, chegando a alcanzar grandes repercusións económicas e políticas.

Un dos obxectivos deste obradoiro é dar a coñecer o papel fundamental que a man de obra feminina desempeñou no desenvolvemento da industria da salga e a falta de recoñecemento e invisibilidade das mulleres na historia económica de Galicia.

- Obradoiro *"Singradura violenta no museo Massó"*

Data: 27 de decembro

Actividade dirixida a nenas e nenos na que se integra a perspectiva de xénero con fins didácticos e de conformación dunha cidadanía máis igualitaria. Neste obradoiro trabállanse, dende un punto de vista crítico, os roles de xénero no sector pesqueiro e na industria conserveira.

- As recetas de Amalia Bolibar Segueiros

Actividade en liña

Preténdese achegar ao público algunhas das receitas do caderno de Amalia Bolibar Segueiros que hoxe conserva o Museo Massó . Amalia pertence á terceira xeración dunha saga de fomentadores cataláns que no século XIX estableceron en Bueu fábricas de salgadura. As familias Massó e Bolibar emparentaron en distintas xeracións, incluíndo o casamento dos irmáns Gaspar e José Mª Massó con Amalia e Ángeles Bolibar

Trátase dunha homenaxe ás mulleres destas familias de emprendedores que eran afastadas da xestión das empresas e o seu cometido era o de servir, mediante a concertación dos seus matrimonios, como vía para acadar alianzas de intereses entre as distintas familias de empresarios mantendo o control do sector pesqueiro e conserveiro.

<https://museomasso.blogspot.com/2022/08/recetario-amalia-bolibar-segueiros.html>

- Foro do Mar

Data: 18 de xuño Xornada aberta do Plan da Cultura Marítima de Galicia no Museo do Mar de Galicia.

A directora do Museo Massó realizou unha intervención crítica nesta xornada aberta en calidade de asesora do Plan da Cultura Marítima de Galicia, co obxecto de que fora incorporado o enfoque de xénero xa que a importante aportación das mulleres neste sector fora completamente ignorado.

O asesoramento nesta materia prolongouse con outras aportacións acadando o noso obxectivo.

- Calendario Museo Masso 2023 *"As mulleres do mar e o traballo en terra"*

Actividade en liña

Calendario do ano 2023 realizando unha selección do noso Arquivo fotográfico que mostra as distintas actividades desempeñadas polas mulleres e co que se pretende reivindicar o importantísimo e, aínda, pouco valorado, traballo feminino no sector marítimo-pesqueiro.

<https://drive.google.com/file/d/1NFIEFCsKtS8wRAKXFU-LLpxJN30CkZO3/view>

6. Museo do Castro de Viladonga

O Museo do Castro de Viladonga trata de transmitir unha Historia inclusiva, facendo un esforzo por darlle visibilidade ao papel da muller na Prehistoria e Historia Antiga procurando adoptar unha postura crítica á hora de abordar ás actividades e os contidos das exposicións. Durante o ano 2022 tratouse sobre todo de reivindicar aquelas tarefas que pola súa visibilización como tarefas asociadas á mulleres, non se lle daba a importancia e o valor que verdadeiramente tiñan. As fusaiolas, os pondera, as cerámicas, os muíños, os espazos do castro fálannos de actividades de mantemento, imprescindibles para o desenvolvemento da vida no castro e esa relevancia é o que intentamos difundir e traballar coas nosas actividades.

1. Obradoiros didácticos

- A botica no castro

Data: 26 de xuño de 2022.

O obxecto do obradoiro é reflexionar sobre o aproveitamento dos recursos naturais que se podería facer durante a etapa de ocupación do castro de Viladonga. Co obradoiro pretendíamos tamén recuperar os saberes que foron transmitidos ate vai pouco tempo polas mulleres, sobre as propiedades de moitas das plantas da nosa contorna e as técnicas de recolección, secado e conservación. A actividade foi dirixida por Lola Tourón quen recibiu a súa formación por transmisión oral da súa tía.

O obradoiro acolleu a 17 persoas, o 90% mulleres.

- Obradoiro experimental cerámica castrexa

Datas: 24 e 25 de setembro de 2022.

En moitos ámbitos o traballo de olaría tradicional estivo vinculado a unha produción masculina, a figura do oleiro destacaba sobre a figura da oleira que quedaba relegada a tarefas de apoio. Este dato é moi discutido xa que está demostrado a presenza de comunidades nas que o traballo da olaría era desenvolvido principalmente por mulleres.

O obradoiro trata de dar a coñecer a técnica de elaboración de pezas das cerámicas feitas a man que aparecen no castro. No seu desenvolvemento ademais da técnica abórdase o seu uso e a implicación e importancia do traballo da muller nas tarefas relacionadas coa olaría facendo alusión ao debate sobre a participación da muller nas pezas feitas a torno.

O obradoiro acolleu a 17 persoas, o 90% mulleres.

- Obradoiro experimental o tecido na antigüidade

Data: 15 de outubro de 2022.

O obxectivo do taller é dar a coñecer o proceso de elaboración de tecido durante a Idade do Ferro e a romanización. Resaltando o papel da muller tanto na fabricación da fibra como na elaboración das pezas. No obradoiro faise tamén unha introdución á utilización do tear por parte da muller e a posible elaboración de excedentes que serían utilizados para intercambio resaltando unha vez máis unha tarefa que durante épocas quedaba relegada ao sector reprodutivo e sacada do sector produtivo precisamente por ser considerada unha tarefa "feminina" e polo tanto de simple apoio a economía doméstica.

O obradoiro acolleu a 10 persoas con participación de tan só un home, aínda que desde o museo estase tentando que precisamente teñamos unha maior

participación masculina nestes talleres.

- Obradoiro *“E si facemos xoguetes en familia”*

Data: 17 de decembro de 2022.

Con este taller pretendíamos unha participación colaborativa familiar na elaboración dun xoguete, cun dobre obxectivo, por unha banda a reflexión sobre outro tipo de xoguetes onde a materia prima é o que atopamos na natureza e onde desenvolvemos habilidades e destrezas mediante a súa elaboración, e por outra banda o traballo familiar colaborativo, onde nenos, nenas, papás, mamás, avós e avoas puidesen gozar dunha xornada conxunta.

O taller tivo unha grande acollida participando os grupos familiares, tanto papás como mamás, avós e avoas.

Participaron 26 persoas entre nenos, nenas e persoas adultas con un 60% de participación feminina.

- Presentación *“O latexo do tempo humano. Facendo visible o efémero da vida cotiá durante a idade do ferro”*

Data: 19 de novembro de 2022.

Co obxectivo de resaltar a importancia da investigación nos centros museísticos e de destacar tamén a presenza da muller na investigación, contamos con María Martín-Seijo que nos fixo unha magnífica exposición dos seus últimos traballos sobre os materiais efémeros datados na Idade do Ferro aparecidos en Castromaior, Castrolandín, As Laias, Castro de Cortegada, Castro de Laxos/Alto do Castro e Castro de Ourantes.

O acto rematou coa proxección do documental *“O latexo do tempo humano. Tres pezas tres artesáns”*. Unha vez máis nesta presentación destacou a presenza de materiais asociados a tarefas de mantemento, tan importantes no período de ocupación do castro.

2. Actividades con escolares

Co respecto os grupos escolares realizouse dous tipos de tarefas: Obradoiros experimentais e visitas guiadas con apoio didáctico.

- Visitas guiadas con apoio didáctico

Son visitas que se desenvolven adaptadas aos distintos niveis escolares e nas que ademais de tratar de adaptarnos aos contidos curriculares a través das fichas de traballo con que conta o museo tratamos de que o alumnado faga unha reflexión con perspectiva de xénero.

- Diaporama e análise de estereotipos

Utilizamos o diaporama da sala 3, de feito xa van máis de 10 anos nos que se reproducen distintos ámbitos: unha lareira, un taller onde se traballa o ferro, un espazo onde se prepara o coiro e un espazo de fiado. Este diaporama creemos que recolle determinados estereotipos que se manexan incluso nos nosos días e mediante a súa visualización abrimos un debate sobre a utilización dos espazos no castro.

- Análise crítico sala II

Na sala II do Museo están as vitrinas que recollen o traballo do ferro, do bronce e do vidro na parte esquerda e tres vitrinas que recollen cerámicas de distintas fases na parte dereita. Aproveitamos esta sala para confrontar uns traballos sempre asociados á figura masculina e outros asociados á figura feminina, cuestionando os parámetros da museoloxía tradicional.

Tanto na análise do diaporama como da Sala II adaptase aos distintos niveis educativos procurando introducir novas miradas sobre o pasado.

- Obradoiros para escolares

Desde marzo a xuño desenvolvéronse unha serie de obradoiros experimentais con

escolares onde ademais de aprender técnicas de elaboración de pezas de cerámica, pezas de tecido ou a importancia do lume nas comunidades da Idade do Ferro, reflexionouse sobre o papel da muller nestas actividades.

En total pasaron polas actividades escolares mais de 3000 nenos e nenas.

- Campamentos culturais de verán

Datas: Desde o 18 de xullo ao 2 de setembro

Campamento de verán cuxo principal obxectivo foi a conciliación da vida familiar e na que se primou a participación de nenos e nenas de familias monoparentais e familias vítimas de violencia de xénero.

Participaron 66 nenos e nenas e o campamento desenvolveu actividades inclusivas.

- Adquisicións bibliográficas

Durante todo o ano 2022 foise incorporando á biblioteca do Museo bibliografía relacionada cos recentes estudos de xénero e inclusión aplicados á arqueoloxía e a museoloxía..

- Nadal cultural 2022

Contos do mundo: Actividade de contacontos realizada por Soledad Felloza onde a través de distintos contos se abordaba a inclusión de culturas diversas.

7. Conxunto etnográfico das pallozas do cebreiro

- I Encontro de Cestería no Camiño

O encontro de cestería buscaba reunir no Cebreiro a un grupo de cesteiros e cesteiras que durante unha xornada puidesen amosar o seu saber facer, contrastando técnicas, materiais, usos tradicionais e contemporáneos.

A cestería que coñecemos como tradicional considerouse durante moitos anos como oficio de homes.

Na actualidade na recuperación do oficio están tomando un papel protagonista moitas mulleres. Aquí en Galicia, Maruja de Mazaricos e Idoia Cuesta, por poñer un exemplo de cestería tradicional e contemporánea, están a desenvolver un papel importante. É por isto que desde o museo se puxo empeño en que o traballo das mulleres cesteiras estivese presente. Tendo en conta isto, o encontro reuniu a 6 cesteiros e 7 cesteiras procedentes de diversos lugares que elaboraron unha peza á súa elección durante 7 horas no exterior da Palloza Museo.

Alí podían acercarse as persoas que visitan diariamente o Cebreiro a contemplar, preguntar e compartir.

O Encontro rematou cunha mesa redonda que contou coa participación de Xosé Carlos Sierra Rodríguez, María Martín Seijo e Mercedes Vieites cuxo tema de debate foi “A artesanía como produto cultural”.

Regueifas no camiño: O encontro acompañouse coa participación de Lupe Blanco e Kike Estévez cun desafío oral improvisado que serviu para dar a coñecer unha parte da nosa cultura. Unha vez mais o museo buscou a incorporación da figura feminina.

Actividades nas bibliotecas:

A Subdirección Xeral de Bibliotecas e do Libro puxo en marcha, como nos anos anteriores, o programa ler conta moito.

Este programa ten como obxectivo poñer a disposición dos titulares das bibliotecas públicas actividades de dinamización bibliotecaria e cultural que lles permitan confeccionar a programación de dinamización cultural das súas bibliotecas.

Na súa edición de 2022, incorporáronse ao catálogo 196 actividades identificadas como orientadas especificamente a promover a igualdade entre homes e mulleres e/ou a loita contra a violencia de xénero que supoñen un 33% do contido do catálogo.

Estas actividades, no seu conxunto foron programadas por 113 bibliotecas nun total de 140 ocasións. Tendo en conta o número total de actividades realizadas con cargo a este

programa, as desta temática constitúen un 20% do total.

Como actividades orientadas especificamente a promover a igualdade e sensibilizar sobre a violencia de xénero, leváronse a cabo as seguintes:

- Execución de actividades específicas nas bibliotecas públicas xestionadas pola Consellería, financiadas con fondos procedentes do Pacto de Estado en materia de violencia de xénero.

Nas 6 bibliotecas públicas de xestión autonómica, con sede nas cidades da Coruña, Santiago de Compostela, Lugo, Ourense, Pontevedra e Vigo, realizáronse un total de 26 actividades culturais e de animación e lectura para a promoción da igualdade e a prevención da violencia de xénero. As actividades realizadas abranguen unha ampla variedade na que se atopa obradoiros de temática feminista, contacontos, un roteiro sobre mulleres na historia local, clubs de lectura feminista, espectáculos como maxia, teatro e mesmo un curso de defensa persoal feminina.

- Exposición *"¡Pobre Asunción!: a violencia de xénero na prensa"*

Entre o 8 de marzo e o 21 de maio de 2022, a Biblioteca Pública de Ourense foi a sede da exposición *"¡Pobre Asunción!: a violencia de xénero na prensa"* coa que se repasa a evolución do tratamento destes sucesos ao longo da historia, e que durante os meses anteriores tivo a súa sede na Biblioteca de Galicia.

"¡Pobre Asunción!" é o epitafio na tumba de Asunción González, unha moza ourensá de 16 anos primeira vítima documentada de violencia de xénero en Galicia en 1891, que dá nome e inspira, a esta exposición coa que a Xunta de Galicia reforza o seu compromiso para visibilización da violencia machista.

- Mostras e exposicións dedicadas a autoras

Na Biblioteca de Galicia realizáronse dúas exposicións con mulleres no centro de atención:

1. *Constelación Luz*, sobre a vida e a obra de Luz Pozo Garza. Foi realizada en colaboración co Arquivo de Galicia.
2. *María Casares, a conquista da existencia*. Unha muller galega que triunfou en Francia como actriz, musa do existencialismo; unha muller comprometida cos seus ideais

republicanos, coa liberdade, coa solidariedade...

- Clubs de lectura

Nas bibliotecas de Pontevedra Antonio Odriozola e de Santiago Ánxel Casal, reuníronse periodicamente 2 clubs de lectura directamente dedicados á muller e a promover a voz literaria feminina e sobre o feminismo, son os chamados *Con voz de muller e feminista*. Reúnense quincenalmente e a maioría dos seus 21 compoñentes son mulleres.

- Colección

Na biblioteca de Galicia, nas seis bibliotecas públicas de xestión autonómica e na maioría do resto das máis de 300 que integran a Rede de Bibliotecas Públicas de Galicia hai unha sección da colección dedicada ás mulleres escritoras e/ou sobre o feminismo. Baste como exemplo a biblioteca feminista da Biblioteca Pública de Santiago Ánxel Casal ou a sección dedicada á muller da Biblioteca de Galicia.

Tamén a biblioteca de Galicia ten unha sección da súa colección dedicada á diversidade sexual.

Fundación Cidade da Cultura de Galicia

1. Exposicións

a. Comisarias

Dos dez proxectos expostos organizados no ano 2022, a metade foron comisariados por mulleres:

- **Pilar Corredoira**, historiadora da Arte Contemporánea, comisaria de exposicións, investigadora no eido da arte galega dos séculos XX e XXI e unha das maiores coñecedoras da traxectoria e persoal universo creativo de Jorge Castillo. Exposición "*Castillo Escultor*"
- **Lucía Laín**, fotógrafa e documentalista, licenciada en Ciencias da Información pola Universidade Complutense de Madrid. Dende 1994 traballa en proxectos documentais, editoriais e expositivos.

Exposicións: *"O Camiño Portugués. Lembranzas de Mar e Pedra"* (exposición celebrada no Museo Centro Gaiás entre o 27 de outubro de 2021 e o 29 de xaneiro de 2022, e actualmente de itinerancia en Tui até o 28 de xaneiro de 2023) e *"A Vía da Prata. Aires do Sur"* (Do 7 de xuño e o 4 de setembro de 2022 no Museo Centro Gaiás, en itinerancia no 2023 en Cáceres)

- **Montserrat Pis Marcos**, historiadora da arte, profesional de museos e comisaria de exposicións. Actualmente traballa como conservadora e comisaria en The Holburne Museum, Bath-Reino Unido.

Exposición: *"Camiños creativos"* do 10 de novembro de 2022 ata o 9 de abril de 2023

- **Carlota Ojea** foi a comisaria da exposición *"María Casares – Pedro Soler. Collioure 1989"*, unha mostra de obxectos e pezas inéditas pertencentes ao recital que realizou María Casares na cidade francesa de Collioure en 1989. Esta exposición presentouse no marco do Festival Escenas do Cambio, e que permaneceu ata o 28 de agosto de 2022.
- **Déborah García Bello** foi unha das comisarias de *"Galicia Futura"*. Deborah é licenciada en química e actualmente está a realizar o doutoramento en Químicana Universidade da Coruña sobre a divulgación científica a través da relación entre a ciencia e a arte contemporánea.

b. As artistas

Partindo da premisa: *"como imaxinas a Galicia futura?"*, a exposición **"Galicia Futura"** formulou un suxestivo diálogo entre arte e ciencia, entre tecnoloxía e creatividade. Todo desde un punto de vista diverso e coral. É por iso que se traballou conscientemente na igualdade desde a construción do programa expositivo (desenvolvido por 11 homes e 13 mulleres) ata a rigorosa escolma de cada peza. Así, a mostra abranguía obras destacadas que representaron no seu momento un pulo decidido cara ao futuro en diversos eidos. O programa expositivo incluíu obras de Noemí Chantada, María Núñez, María Gutiérrez, Estíbaliz Espinosa, Lucía Estévez, María Lado, Lucía Aldao, Giovanna Lopalco, Sofía Trigo (Wöyza), Xulia Pisón, Clara Cerviño e Lucía García Rey.

Alén de Galicia Futura, foron varias as exposicións que incluíron artistas esenciais da Historia da Arte, como *“Camiños creativos”*, exposición que aínda se está a desenvolver na actualidade (entre o 10 de novembro de 2022 e o 9 de abril de 2023), que contén obras de pintoras como Maruja Mallo, fotografía de Cristina García Roderó e audiovisuais de grandes nomes da performance, como Marina Abramović ou Mona Hatoum. Inclúe tamén unha aplicación que crea melodías a partir do movemento das mareas realizada pola artista británica Victoria Evans, pinturas elaboradas con pigmentos da cinza de lumes dos montes galegos da artista valenciana afincada en Galicia Irene Grau, ou obras de performers como Dora García ou Honi Ryan.

Como exposición dedicada á arte contemporánea como espazo de reflexión sobre os símbolos, significados e sentidos cos que dotamos e construímos os lugares, así como sobre a relación da obra artística cos espazos que habita, *“De lugares e cousas. Colección de Arte Banco Sabadell”* (celebrada no Museo Centro Gaiás entre 21 de outubro de 2022 e o 16 de abril de 2023) é outra das grandes mostras deste ano que inclúe obras de mulleres artistas do talle de Esther Ferrer, Susana Solano, Cristina Iglesias, Dora García, Alicia Framis, Montserrat Soto, Mar Arza, Irma Álvarez-Laviada, Itziar Okariz, Teresa Solar Abboud, Ángela de la Cruz e Ana Jotta.

2. Semana celebración do día internacional da eliminación da violencia contra a muller

Ao redor da data do 25 de novembro de 2022, organizáronse as seguintes actividades para conmemorar o Día Internacional da eliminación da violencia contra a muller.

- Seguridade violeta

Un obradoiro dirixido ao alumnado de ensino secundario no que as persoas participantes reflexionan sobre a maneira na que nos relacionamos con outras persoas, tomando conciencia sobre comportamentos, actitudes e expresións que en moitos casos agochan violencias ou posturas machistas non sempre fáciles de detectar. Mediante esta actividade procurouse o debate e a participación activa,

contribuíndo á construción de vínculos sans entre as e os adolescentes, desbotando condutas nocivas e prexuizos, mediante xogos de rol e interacción entre o alumnado.

Datas: 22 de novembro de 2022. Lugar: Aula 1, Biblioteca e Arquivo de Galicia. Espazo Off, Cidade da Cultura.

- Punto de información

Tratouse dun punto informativo dirixido a todo o público, no que se divulgou co obxectivo de tomar conciencia sobre as violencias machistas. Foi un lugar para o diálogo e para e compartir experiencias, mais tamén para coñecer o impacto de todas aquelas accións que menoscaban a dignidade, a estima e a integridade física e mental das mulleres e nenas. Contou cun espazo expositivo e o desenvolvemento de diferentes actividades enfocadas á sensibilización da cidadanía en relación á eliminación da violencia contra a muller.

Datas: 25 de novembro de 2022. Lugar: Andar 0, Museo Centro Gaiás.

- Festexando a igualdade

A última actividade realizada na semana contra a violencia machista consistiu nunha xincana familiar para descubrir as contribucións da loita feminista a prol de acadar unha sociedade máis xusta e igualitaria, concienciando sobre aspectos de igualdade, corresponsabilidade e coeducación. Para a realización da actividade, as persoas participantes organizáronse en diferentes equipos para superar un conxunto de probas repartidas nun percorrido polo andar -1 do museo e complementar cada un dos retos e xogos desta xincana, promovendo de xeito diferente e divertido os valores de sororidade e corresponsabilidade.

Datas: 26 de novembro de 2022. Lugar: Andar -1, Museo Centro Gaiás.

Artigos 9 e 10 Tratamento da información e Convenios de autorregulación

Actuacións da Secretaría Xeral de Medios da Xunta de Galicia en relación á prevención e ao tratamento da violencia de xénero

O día 8 de marzo de 2022, Día Internacional da Muller, a Secretaría Xeral de Medios levou a cabo unha campaña institucional en prensa escrita, radio e edicións dixitais de medios de comunicación co obxectivo de contribuír a unha crecente e efectiva igualdade entre mulleres e homes.

O día 25 de novembro de 2022, Día Internacional Contra a Violencia de Xénero, esta secretaría levou a cabo unha campaña institucional en prensa escrita, radio e edicións dixitais de medios de comunicación co obxectivo de sensibilizar á cidadanía e buscar a complicitade de toda a sociedade para erradicar a violencia contra as mulleres e conseguir o rexeitamento social cara os maltratadores.

Tratamento da violencia machista na CRTVG durante 2022

1. Normativa

Durante o ano 2022, a CRTVG seguiu aplicando as recomendacións sobre o tratamento informativo da violencia contra as mulleres propostas polo Consello de Administración da CRTVG. Este documento, accesible no portal corporativo (<http://www.crtvg.es/crtvg/portal-de-transparencia/responsabilidade-social-corporativa/autoregulacion/recomendacions-do-consello-de-administracion-da-crtvg-sobre-o-tratamento-informativo-da-violencia-contra-as-mulleres>).

As informacións relacionadas coa violencia de xénero son obxecto dun tratamento serio, delicado e rigoroso que prime ante todo o respecto extremo ás vítimas.

Entre outros criterios, destácase a conveniencia de extremar o celo no manexo das fontes de información e das declaracións, incidindo tamén na idea de que os medios públicos galegos non se limitan ao tratamento dos feitos dramáticos senón que tamén divulgan os casos en que as mulleres conseguen liberarse dos malos tratos para que sirvan de exemplos a outras vítimas. Sempre se inclúe nas informacións o número de teléfono de

atención aos casos de violencia machista. A CRTVG mantén un convenio coa Secretaría Xeral de Igualdade para realizar accións conxuntas nesta materia, a promoción da igualdade e a loita para a eliminación da violencia de xénero.

Ademais, as novas normas reguladoras da comunicación comercial audiovisual da CRTVG, aprobadas polo Consello de Administración no mes de outubro de 2018 e dispoñibles no Portal de Transparencia da Corporación inclúen un capítulo específico sobre a imaxe da muller (Capítulo 3).

O documento é accesible en:

<http://www.crtvg.es/files/Normasreguladorascomunicacincomercial24102017.pdf>

2.- Contidos nos medios públicos

A CRTVG esforzase para tratar a diario aqueles temas que axuden a poñer luz sobre a necesidade de erradicar a violencia contra a muller, as noticias que se produzan nese eido e, por desgraza, os feitos negativos, os casos de violencia, para que nunca se agoche ou se minimice esta realidade. Pero tamén as positivas, como as medidas das diferentes administracións para loitar contra esta violencia e educar en igualdade; ou as historias de superación de mulleres que recuperan as súas vidas tras seren vítimas de maltrato.

A modo de resumo, co gallo do último 25N de 2022 os contidos da TVG puxeron aínda máis o seu punto de mira nesta cuestión non só chegado o propio 25 de novembro, senón tamén nos días previos a esta data. Entre outros contidos, pódense citar:

- No caso do 'Bos días' entrevistouse o 25 de novembro a Conselleira de Promoción do Emprego e Igualdade, María Jesús Lorenzana, e visitou en directo o centro de formación profesional CIFP da Xunqueira de Pontevedra, que acolleu actividades de formación aos alumnos sobre a violencia machista. En 'A Revista' entrevistouse a secretaria xeral de Igualdade da Xunta de Galicia, Susana López Abella. No mesmo informativo dedicouse tempo ao testemuño dunha muller vítima de violencia machista e a coñecer, desde o interior do cárcere de Teixeiro (A Coruña), a historia dunha muller integrada no equipo de fútbol sala masculino do centro.

No plano cultural, o espazo 'ZigZag' ofreceu unha reportaxe sobre a Ópera Papagena, unha ópera electrónica sobre a loita contra o sexismo, e, xa na fin de semana, os informativos da TVG emitiron unha reportaxe sobre a formación que ofrece a Asociación Galega de Medicina Familiar e Comunitaria aos sanitarios para detectar casos de violencia machista.

- 'Quen anda aí?' e 'Hora galega', os *magazines* de entretemento da canle pública, visibilizaron o xoves 25 esta eiva social desde distintos vértices. O primeiro ofreceu unha reportaxe sobre unha vítima de violencia de xénero, sobrevivente do ataque da súa exparella, que intentou matala mentres durmía. A continuación, 'Hora galega' fíxose eco da iniciativa do Centro de Información Municipal ás Mulleres de Ourense que, despois de detectar un alarmante aumento nos casos de violencia de xénero en adolescentes, deseñou un programa que aborda a prevención da violencia machista nos máis novos.
- No programa 'Luar' á noite escoitáronse cancións que abordan esta temática nas voces de varios artistas. Mentres, na G2, o programa de cinema 'Clac' emitiu a película 'María Solinha' e no tempo de coloquio do programa falouse doutras películas que trataron o tema do machismo en distintos momentos históricos
- A Radio Galega ofreceu unha entrevista a Ángeles Carmona, presidenta do Observatorio contra a Violencia Doméstica e de Xénero do Consello Xeral do Poder Xudicial, abriu a cobertura dos informativos da Radio Galega, que o domingo entrevistou tamén a María Jesús Lorenzana, conselleira de Promoción do Emprego e Igualdade. O espazo de temática social 'Convivir' emitiu o capítulo 'Mentres dormes' do podcast 'Superando a ficción', da xornalista da CRTVG Cristina García, co que gañou o Premio Sesé Mateo de Xornalismo Ético no Tratamento e Comunicación da Violencia de Xénero do Concello de Redondela.
- 'Galicia por diante' contou coa participación de María Canosa, autora do libro *"saíza a punkiereteira"*, que se presentou na xornada do 25N e que conta unha historia para o público adolescente arredor da violencia machista. No tempo da tarde radiofónica, o programa 'A tarde' contou coa cantante e compositora portuguesa María do Ceo, quen

presentou 'Morada de bágoas', un adianto do seu novo disco, cun sinxelo que trata o tema da violencia de xénero.

3.- Publicidade

En canto á publicidade, o 25 de novembro, Día contra a Violencia Machista, en aplicación do convenio de colaboración coa Secretaría Xeral de Igualdade, a TVG emitiu publicidade de balde da campaña institucional.

A CRTVG forma parte do Observatorio Galego de Violencia de Xénero constituído en 2014 e que conta con representantes das administracións, da Xustiza, sindicatos, asociacións de mulleres e medios de comunicación coma a CRTVG para traballar coordinadamente para atallar o machismo e as mortes e agresións.

A CRTVG forma parte desde 2015 da Comisión Asesora de Publicidade non sexista do Observatorio Galego de Violencia de Xénero, e participa activamente neste foro de asesores no que se valoran as denuncias daqueles casos de publicidade que fan un posicionamento non axeitado do papel da muller na sociedade.

Así mesmo, a CRTVG está integrada na asociación Autocontrol de Publicidade, organización da que participa todo o sector da publicidade en España. Esta entidade ten vixente un código de conduta ou normas reguladoras da emisión de mensaxes publicitarias e de televenda que atende, entre outros aspectos, o cumprimento dos principios da igualdade de xénero e persegue, de oficio e tamén en resposta a reclamacións, a emisión de contidos sexistas a través das mensaxes comerciais.

4.- Campañas RSC

Todas as campañas RSC da CRTVG, as bautizadas como #AcciónsG atenden transversalmente á perspectiva de xénero. Pero ademais, unha das campañas anuais céntrase na participación das mulleres galegas na actividade social e económica de Galicia. Baixo o paraugas de #AcciónsG, a CRTVG promove estas campañas para actuar, sensibilizar, provocar o cambio e mellorar a sociedade desde unha sólida perspectiva de xénero.

A CRTVG comezou 2022 asinando un convenio coa entidade Executivas de Galicia coa finalidade de dotar de maior visibilidade as profesionais galegas que destacan nos seus diferentes ámbitos competenciais, e que están reunidas no directorio de 'Referentes Galegas' editado pola entidade.

Nos seus contidos, na xestión de RRHH e na comunicación institucional, a igualdade de xénero forma parte do ADN da CRTVG, que impulsa ademais campañas específicas e se fai eco das promovidas polo tecido social galego, ao longo de todo o ano.

Artigo 11: Contidos e publicidade en relación coa violencia de xénero

- **A Comisión asesora de publicidade non sexista**

Na sección 2ª do capítulo III, do Decreto 157/2012, do 5 de xullo de 2012, e dependendo do Observatorio Galego da Violencia de Xénero e con carácter permanente, creouse o pasado 20 de novembro de 2014 a **Comisión Asesora de Publicidade Non Sexista**, que ten como obxecto asesorar e orientar as entidades, asociacións, axentes publicitarios que o requiran, ofrecendo criterios alternativos para eliminar o sexismo nas mensaxes publicitarias e incorporar accións positivas que cooperen á erradicación de todo tipo de discriminación por razón do sexo das persoas.

Desde a súa constitución no ano 2014 e ata o 31 de decembro de 2021 a Comisión recibiu un total de 84 denuncias, na súa maioría relacionadas con carteis e anuncios con connotacións sexistas. No ano 2022 non se recibiron denuncias por publicidade sexista sobre bens ou servizos de consumo, o cal se debe, en gran medida, á implementación dentro do sector da publicidade de códigos de autorregulación.

Capítulo II: Medidas de investigación e de formación en materia de violencia de xénero.

Artigo 12. Potenciación da investigación sobre a violencia de xénero.

Artigo 13. Rexistros administrativos.

Artigo 14. Formación nas universidades.

Artigo 15. Formación da totalidade das e dos profesionais.

Este capítulo da lei fai fincapé na necesidade de coñecer con maior profundidade o fenómeno da violencia de xénero, as súas causas e consecuencias, os aspectos xurídicos e sociais, pero tamén as repercusións de carácter psicolóxico sobre as vítimas, así como os perfís dos maltratadores, entendendo que o maior coñecemento provocará unha resposta máis eficaz nos ámbitos de prevención, intervención, recuperación e castigo e reeducación dos maltratadores.

Artigo 12: Potenciación da investigación sobre a violencia de xénero

Neste apartado cómpre mencionar ao **Observatorio Galego da Violencia de Xénero**, como órgano colexiado e institucional de Galicia encargado do estudo, da avaliación e do seguimento das políticas contra a violencia de xénero que se desenvolvan en Galicia. (véxase páxina 346).

A **Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades** realizou un labor tanto de recollida de información relevante para a prevención e loita contra a violencia de xénero como de colaboración na súa produción.

A este respecto, a consellería colaborou na elaboración do informe estatal "Igualdad y violencia contra las mujeres en la adolescencia en España, El papel de la escuela", coordinando a recollida de mostras representativas dos equipos directivos, profesorado e alumnado de 3º e 4º da ESO, bacharelato, FP básica en 23 centros docentes galegos, co fin de coñecer a súa percepción de incidencia da violencia de xénero en persoas menores de idade. Este estudo forma parte dunha serie de publicacións periódicas realizadas pola Delegación do Goberno contra a Violencia de Xénero, unha nova colección de publicacións na colección "Aulas por la igualdad" do Ministerio de Educación Formación Profesional que procura coñecer o impacto da violencia de xénero en poboación escolar.

O estudo foi difundido desde o portal educativo a través da sección de igualdade: <http://www.edu.xunta.gal/portal/node/36087>

- **Accións de promoción de formación, investigación, sensibilización e prevención da violencia de xénero no ámbito universitario**

A **Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade** asinou novamente tres convenios de colaboración coas 3 universidades galegas, a Universidade da Coruña, a Universidade de Santiago de Compostela e a Universidade de Vigo.

O obxecto destes convenios foi o desenvolvemento de medidas do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero, con diversas actuacións relativas a formación en prevención da violencia de xénero, do machismo e das condutas violentas, a educación emocional e sexual e a igualdade. Ademais tamén se realizaron estudos, formacións, campañas, investigacións sobre a violencia de xénero e establecemento de un sistema de análise estatístico que recolla as violencias machistas que sofren as mulleres que exercen a prostitución.

Datos:

Nº de cursos realizados: 40

Nº de participantes: 2.934

Nº de xornadas: 1

Nº de actividade de sensibilización: 13 (asistiron máis de 800 persoas)

Nº de proxectos/traballos/Estudos de investigación: 4

Nº de enquisas: 2

Nº de concursos: 2

Material de difusión: 1.00 folletos + 15 guías + 2.500 "manteis"

Artigo 13: Rexistros administrativos

- **Seguimento do Plan Galego de Estatística: 2022: Área de violencia de xénero:**

O Programa Estatístico Anual da Comunidade Autónoma de Galicia para o 2022, aprobado polo Decreto 2/2022, do 2 de xaneiro, establece como unha das operacións estatísticas a realizar pola Secretaría Xeral da Igualdade, a estatística de violencia de xénero, na que se

recollen os datos correspondentes aos expedientes tramitados no primeiro semestre do ano 2022.

Por outra banda, o Programa Estatístico Anual da Comunidade Autónoma de Galicia para o 2023, aprobado polo Decreto 224/2022, do 29 de decembro establece como unha das operacións estatísticas a realizar pola Secretaría Xeral da Igualdade, a estatística de violencia de xénero, na que se recollen os datos correspondentes aos expedientes tramitados no segundo semestre do ano 2022 e o total.

Unidades estatísticas:

☐ **Prestacións económicas directas**

- **Axuda de pagamento periódico a vítimas da violencia de xénero** (véxase pág. 206).
- **Axuda de pagamento único ás vítimas de violencia de xénero** (véxase páxina 215).
- **Indemnización establecida no artigo 43 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero** (véxase páxina 227).

☐ **Prestacións de servizos**

- **Atención polo Punto de Coordinación das Ordes de Protección** (véxase páxina 309).

Expedientes de seguimento de medidas de protección de mulleres vítimas de violencia de xénero.

- **Acreditacións da Condición de Violencia de Xénero.**

Solicitudes e expedición de certificacións/acreditacións da condición de vítima de violencia de xénero.

- **Certificación acreditativa da condición de vítima de violencia de xénero**, para os efectos da incorporación ao programa de inserción laboral deste colectivo.

O artigo 2º.b da Orde do 2 de maio de 2006 establece como un dos documentos que debe acompañar á solicitude de incorporación ao programa, a Certificación acreditativa da condición de vítima, expedida polo Punto de Coordinación das Ordes de Protección, dependente da Secretaría Xeral da Igualdade.

Datos Estatísticos 2022

1.- Expedientes de concesión de axudas de pagamento único

Provincia	Nº resolucións favorables		
	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	91	92	183
Lugo	11	8	19
Ourense	19	14	33
Pontevedra	40	40	80
Total	161	154	315

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nacionalidade beneficiarias	2022	
	Nº beneficiarias	%
Española	239	75,87%
Estranxeira	76	24,13%
Total	315	100%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

2.- Expedientes de concesión de axudas de pagamento periódico

Provincia	Nº resolucións favorables		
	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	128	135	263
Lugo	35	33	68
Ourense	36	35	71
Pontevedra	86	83	169
Total	285	286	571

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nacionalidade beneficiarias	2022	
	Nº beneficiarias	%
Española	421	73,73%
Estranxeira	150	26,27%
Total	571	100%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

3.- Expedientes de concesión da indemnización regulada no artigo 43 da lei galega 11/2007

Nº resolucións favorables			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	8	6	14
Lugo	2	1	3
Ourense	1	1	2
Pontevedra	0	1	1
Total	11	9	20

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nacionalidade beneficiarias	2022	
	Nº beneficiarias	%
Española	15	75,00%
Estranxeira	5	25,00%
Total	20	100%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

4.- Atención polo Punto de Coordinación das Ordes de Protección

Novos expedientes seguidos			
Nº expedientes			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	318	305	623
Lugo	57	51	108
Ourense	68	70	138

Novos expedientes seguidos			
Nº expedientes			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
Pontevedra	133	141	274
Total	576	567	1.143

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Medidas de protección comunicadas			
Nº ordes de protección			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	327	358	685
Lugo	59	64	123
Ourense	74	70	144
Pontevedra	138	124	262
Total	598	616	1.214

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

5.- Certificación acreditativa da condición de vítima de violencia de xénero, para os efectos da incorporación ao programa de inserción laboral deste colectivo

Nº certificacións emitidas			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	1	1	2
Lugo	0	0	0
Ourense	5	0	5
Pontevedra	2	0	2
Total	8	1	9

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

6.- Informe técnico da Secretaría Xeral da Igualdade para os efectos da concesión de vivenda en aluguer

Nº informes emitidos			
Provincia	1º semestre	2º semestre	Total
A Coruña	0	4	4
Lugo	1	16	17
Ourense	0	12	12
Pontevedra	0	4	4
Total	1	36	37

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Artigos 14 e 15: Formación nas universidades e formación da totalidade das e dos profesionais

- **Decreto 70/2017, do 13 de xullo, polo que se regula a formación en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero do persoal ao servizo de Administración da Comunidade Autónoma de Galicia**

Este Decreto, publicado no Diario Oficial de Galicia do 1 de agosto de 2017, regula a formación en xénero da totalidade do persoal da Administración pública e dáse así cumprimento á Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, que establece que a Xunta garantirá, nos termos que se establezan regulamentariamente, e promoverá, mediante os instrumentos necesarios, a formación en igualdade de todos e todas as profesionais que traballan en ámbitos relacionados directa ou indirectamente coa violencia de xénero. En especial, dos e das profesionais da sanidade, dos servizos sociais, educativos, das forzas e corpos de seguridade e das operadoras e operadores xurídicos, mediante o deseño de programas específicos de formación en materia de violencia de xénero e poñéndooos á disposición de calquera ente, organismo ou departamento, e da sociedade en xeral, para a súa aplicación nas diversas accións formativas.

Ademais, no caso do persoal de novo ingreso que acceda á condición de persoal funcionario de carreira ou laboral fixo da Administración xeral, as actividades formativas para a obtención do nivel básico de coñecemento terán carácter obrigatorio.

No marco deste Decreto, sinálanse a continuación as accións formativas desenvolvidas no marco da Xunta de Galicia

- **Formación para persoal no ámbito da Administración pública 2022**

O impulso á formación en materia de igualdade, que constitúe unha liña estratéxica do Plan de formación da Escola Galega de Administración Pública (EGAP), persegue o obxectivo de que o maior número de empregados/as públicos/as poida contar cunha formación específica sobre estes contidos e adquirir unha perspectiva crítica na materia e de que contribúa a que as distintas administracións públicas de Galicia poidan ser parte activa no avance cara á consecución da igualdade real e efectiva e a erradicación da violencia de xénero na sociedade.

As actividades formativas na materia foron convocadas mediante Resolución do 15 de marzo de 2022 pola que se convocan as actividades de formación continua en materia de igualdade e violencia de xénero para o persoal ao servizo das administracións territoriais, institucionais e entes públicos instrumentais do sector público da Comunidade Autónoma, así como do persoal da Administración de xustiza de Galicia e de administración e servizos (PAS) das tres universidades galegas.

A continuación, recóllense as actividades formativas desenvoltas, atendendo á modalidade de impartición:

- Na modalidade de **teleformación** desenvóléronse as seguintes actividades formativas:

Actividades desenvoltas na modalidade de teleformación				
Título	Edicións	Prazas	Horas/ed	Persoas destinatarias
A educación emocional como ferramenta para promover a igualdade	1	50	20	Persoal ao servizo da Admón. xeral da CA de Galicia, das entidades públicas instrumentais e da Admón. institucional; das entidades locais; da Admón. de xustiza e do PAS do Sistema Universitario de Galicia (UDC, USC e UVigo)
Acompañamento social e apoio as mulleres que sofren violencia de xénero	1	50	25	
Aproximación á violencia de xénero	2	100	30	
Básico en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero	7	350	20	
Ciberviolencias sexistas. Novos espazos para a violencia de xénero	1	50	25	
Conciliación da vida persoal, familiar e laboral	5	250	30	
Formación básica en igualdade de xénero nas administracións públicas	3	150	20	
Formación básica para a sensibilización e prevención da violencia de xénero	5	250	20	
Integración da perspectiva de xénero na xestión pública	2	100	30	
Linguaxe administrativa non sexista e imaxe igualitaria na práctica da xestión pública	3	150	30	
Muller, medios de comunicación e TIC	2	100	30	
O enfoque de xénero no deseño, execución e avaliación de plans, programas e proxectos	3	150	25	
Violencia de xénero na adolescencia e Xuventude	1	50	30	
Sexting, sextorsión, violencia de xénero Dixital	4	200	20	
A educación emocional como ferramenta para promover a igualdade	1	50	20	
Básico en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero	1	50	20	

Actividades desenvoltas na modalidade de teleformación				
Título	Edicións	Prazas	Horas/ed	Persoas destinatarias
Aproximación á violencia de xénero	1	50	30	
Violencia de xénero na adolescencia e Xuventude	1	50	30	
Acompañamento social e apoio as mulleres que sofren violencia de xénero	1	50	25	
Ciberviolencias sexistas. Novos espazos para a violencia de xénero	1	50	25	
Linguaxe administrativa non sexista e imaxe igualitaria na práctica da xestión pública	1	50	30	
Total	47	2350	535	

Fonte: Escola Galega de Administración Pública. Xunta de Galicia

- As actividades impartidas na modalidade **presencial** foron as seguintes:

Actividades desenvoltas na modalidade presencial*				
Título	Edicións	Prazas	Horas/ed	Persoas destinatarias
Comunicación incluínte nas administracións públicas	1	25	15	Persoal ao servizo da Admón. Xeral da CA de Galicia, das entidades públicas instrumentais e da Admón. institucional; das entidades locais; da Admón. de xustiza e do PAS do Sistema Universitario de Galicia (UDC, USC e UVigo)
Detección e intervención ante a violencia de xénero nos centros de maiores, centros de día e centros de axuda a domicilio	1	25	15	
Estratexias para a eliminación de estereotipos de xénero no exercicio da actividade profesional	1	24	15	
Violencia familiar. Violencia sobre a muller e os menores. A violencia vicaria.	1	35	14	
Total	4	109	59	

Fonte: Escola Galega de Administración Pública. Xunta de Galicia

- Na modalidade de **telepresenza**, que se basea na retransmisión en directo das sesións formativas, desenvolveuse unha actividade formativa:

Actividades desenvoltras na modalidade de telepresenza				
Título	Edicións	Prazas	Horas/ed	Persoas destinatarias
Diversidade afectivo-sexual, identidades de xénero e non discriminación das persoas LGTBI+	1	30	15	Persoal ao servizo da Admón. Xeral da CA de Galicia, das entidades públicas instrumentais e da Admón. institucional; das entidades locais; da Admón. de xustiza e do PAS do Sistema Universitario de Galicia (UDC, USC e UVigo)
Empoderamento feminino e crecemento persoal	1	30	15	
Total	2	60	30	

Fonte: Escola Galega de Administración Pública. Xunta de Galicia

- Na modalidade de **autoformación**, que posibilita o acceso á formación dun xeito máis autónomo e flexible, ofertáronse as seguintes actividades:

Actividades desenvoltras na modalidade de autoformación			
Título	Prazas*	Horas/ed	Persoas destinatarias
Básico en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero	200	20	Persoal destinado nas administracións territoriais, institucionais e entes públicos instrumentais do sector público da comunidade autónoma, así como o persoal da Administración de xustiza de Galicia e de administración e servizos (PAS) das tres universidades do Sistema universitario de Galicia (SUG)
Formación básica en igualdade de xénero nas administracións públicas	200	20	
Formación básica para a sensibilización e prevención da violencia de xénero	200	20	
Linguaxe administrativa non sexista e imaxe igualitaria na práctica da xestión pública	200	30	
Total	800	90	

*Fai referencia ás prazas ofertadas para a realización das probas de certificación dos coñecementos, as cales dan dereito á obtención do correspondente diploma acreditativo.

Na anualidade 2022 formáronse no marco das actividades específicas promovidas pola EGAP en materia de igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero un total

de 2.992 empregados/as públicos¹: 2.357 recibiron o correspondente diploma tras teren participado nas correspondentes actividades formativas, e 635 obtiveron o certificado logo de ter superado as probas de certificación no marco do programa de autoformación.

As actividades formativas desenvoltas na modalidade de teleformación, presencial e telepresenza supuxeron, así pois, un total de 53 edicións e 2.519 prazas formativas en actividades de carácter específico. O número total de alumnos/as que se formaron nos cursos impartidos nas tres modalidades formativas foi de 2.357 alumnos/as.

En canto á modalidade de autoformación, ofertáronse 800 prazas dirixidas a que o alumnado certifique os coñecementos adquiridos a través dos contidos que a EGAP pon á súa disposición.

En 2022, accederon a estes contidos específicos na modalidade de autoformación un total de 4.827 persoas, e foron 635 as que certificaron os seus coñecementos nestas materias, ao ter superado as correspondentes probas de avaliación.

- **Actividades (non específicas en materia) que inclúen contidos sobre igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero**

A EGAP incorpora tamén contidos sobre esta materia na programación didáctica doutras actividades formativas, como poden ser as seguintes:

- Incorporación de cláusulas sociais e de xénero na contratación pública

Nesta actividade abordouse como planificar un contrato incorporando cláusulas sociais e de xénero, e explicáronse cales son os condicionantes da aplicación deste tipo de criterios na compra pública, así como a implementación deses criterios. Foron 35 as persoas que se formaron nesta materia.

- Contratación estratéxica

Esta actividade, que se desenvolveu na modalidade de autoformación, propiciou a análise da consecución de intereses sociais e ambientais a través da contratación pública, atendendo á potencialidade da contratación pública como instrumento para

¹ Na anualidade anterior foron 2.828 as persoas que se formaron nestes contados específicos.

promover, entre outras cousas, a igualdade de xénero, abordando con carácter específico a “promoción da igualdade de xénero a través da contratación pública”. Foron 288 as persoas que accederon a estes contidos formativos e 127 as que certificaron os coñecementos ao ter superado as probas de certificación.

- Manual de estilo do DOG e outras publicacións institucional

Nesta actividade, que se impartiu tamén na modalidade de autoformación e na que se promove o uso dunha linguaxe igualitaria e non estereotipada, formáronse 257 persoas, e foron 79 as que obtiveron o correspondente diploma.

- Módulo I. A actividade dos xulgados de garda: actuacións propias e alleas aos xulgados de instrución

Esta actividade formativa dirixida especificamente ao persoal da Administración de xustiza ten por obxecto proporcionar coñecementos específicos de xestión procesual, atendendo aos procedementos especiais relativos a menores, estranxeiros e vítimas de violencia de xénero. Foron 47 as persoas que se formaron nestes contidos.

- **Actividades formativas que inclúen contidos sobre xénero organizadas ao abeiro de convenios de colaboración**

En 2022 organizáronse, no marco de diversos convenios de colaboración, as seguintes actividades formativas de carácter específico:

- Actividade *Linguaxe administrativa non sexista e imaxe igualitaria na práctica do Servizo Público de Emprego*, de 30 horas de duración cada unha delas, e nas que se formaron un total de 63 persoas.
- Actividade formativa específica sobre “*Formación básica en igualdade de xénero nas administracións públicas*”, de 20 horas de duración, e na que se formaron 40 persoas.
- Realización de 9 edicións do curso *Prevención de riscos laborais. Nivel básico*, de 60 horas de duración cada unha delas, nas que se aborda a prevención de riscos desde a perspectiva de xénero. Formáronse nestes contidos un total de 900 persoas.
- Actividade formativa *Prevención de riscos laborais en actividades de tempo libre*, na que

formaron 100 persoas.

En 2022 foron, polo tanto, 1.103 as persoas que se formaron nestes contidos específicos ao abeiro de diversos convenios de colaboración.

- **Formación de profesionais do ámbito sanitario**

En relación á prevención e tratamento da violencia de xénero as actuacións desenvolvidas no ámbito competencial do Servizo Galego de Saúde, da Consellería de Sanidade, durante o exercicio 2022 son as seguintes:

- Xornada “*Violencia de Xénero: Cribado e diagnóstico desde os servizos de saúde*”. Mesa redonda sobre o tema con profesionais de varias comunidades autónomas, e distribución de material divulgativo en todos os centros do Servizo Galego de Saúde.
- Publicación na web dos vídeos das xornadas realizadas en relación coa violencia de xénero: <https://www.sergas.gal/Violencia-de-xenero/Videos-Xornadas>.
- Canle específica sobre violencia de xénero, onde se publica todo o relacionado co tema (vídeos informativos, xornadas e entrevistas, procedementos, normativa e informes anuais con datos epidemiolóxicos e rexistro dos casos).
- Publicación de vídeos de axuda para profesionais cando se atopan na consulta mulleres que están en situación de violencia de xénero.
- Realización dunha nova edición dos cursos de formación para o persoal do Servizo Galego de Saúde:
 - Curso online “*Básico en Igualdade de oportunidades e control da violencia de xénero*” na modalidade de autoformación, dirixido a profesionais non sanitarios da rede do Servizo Galego de Saúde. Nº de persoas que remataron: 2.370
 - Curso online “*A violencia cara ás mulleres: Como detectala e pautas de actuación desde o Servizo Galego de Saúde*”, dirixido a profesionais sanitarios. Nº de alumnado que remataron: 2.183
- Realización de cursos sobre a violencia de xénero, dirixidos a profesionais en formación das Facultades de Fisioterapia, Enfermaría e Educación e Graduado social.

- Curso "Atención ás mulleres en situación de violencia de xénero." Nº de persoas que remataron: 360
 - Realización de talleres de formación e información á poboación sobre a violencia de xénero, a través da Escola Galega de Saúde para a Cidadanía.
 - Talleres "Prevención da violencia de xénero". Nº de alumnado: 115
 - Publicouse pola ORDE do 6 de outubro de 2021 o I Plan de Igualdade entre Mulleres e Homes no Servizo Galego de Saúde, onde, entre outras, recóllense as seguintes medidas no seu "Eixo 5: Atención a situacións de especial protección: Violencia de xénero, acoso sexual, acoso ou discriminación por razón de sexo e da orientación ou identidade sexual", a desenvolver para o período 2021-2024.
- 5.1- Protección das traballadoras en situación de violencia de xénero.
- Comisións de servizo tramitadas por razón de violencia de xénero: 2
 - Cambios de área e outras actuacións por razón de violencia de xénero no marco da selección temporal: 2
- 5.6- Promoción do principio de igualdade das persoas.
- Conferencia "Micromachismos e macromachismos que permiten a violencia de xénero" impartida o 1 de xuño de 2022.
- 5.8- Actualización da guía informativa para traballadoras en situación de violencia de xénero.
- Presentada na Comisión de Igualdade de 18/02/22 – Difundido documento cuadrático en formato electrónico e físico.
- 5.9.-Atención as traballadoras en situación de violencia de xénero.

- **Plan de Formación anual do servizo de voluntariado e participación**

Desde a Consellería de Política Social e Xuventude, a través da Dirección xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado, no marco do Plan de formación conxunto para a xuventude e

o voluntariado, realizáronse un total de 14 cursos, tanto en formato presencial como online, orientados á formación específica en materia de prevención e de adopción de medidas de sensibilización e formación na área de igualdade:

- *Voluntariado e transformación social*, que incluía un módulo específico sobre violencia de xénero segundo as bases e principios do Pacto de Estado. Ao abeiro deste curso presencial formáronse 4 persoas.
- *Rse e voluntariado corporativo contra a violencia de xénero*. Outra forma de entender o voluntariado. Ao abeiro deste curso online formáronse 8 persoas.
- *A planificación de proxectos de voluntariado*, que incluía un módulo sobre a aproximación xeral ao Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero. Ao abeiro deste curso presencial, que contou con dúas edicións, formáronse 12 persoas.
- *Formación en igualdade para a prevención e o enfrontamento á violencia de xénero*. Ao abeiro deste curso online formáronse 64 persoas e no seu formato presencial, 4. Este curso contou con dúas edicións.
- *Voluntariado interxeracional, posta en valor da experiencia vital desde a perspectiva de xénero*. Ao abeiro deste curso online formáronse 37 persoas.
- *Os beneficios do voluntariado no conxunto da sociedade*, cun módulo específico sobre aproximación xeral ao Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero. Ao abeiro deste curso online formáronse 15 persoas.
- *Formación e convivencia do voluntariado: non á violencia de xénero*. Ao abeiro deste curso presencial formáronse 24 persoas.
- *Novas tecnoloxías como ferramentas para persoas voluntarias*, cun módulo específico sobre Aproximación xeral ao Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero. Ao abeiro deste curso online formáronse 44 persoas.
- *A relevancia do voluntariado na economía circular*, que incluía un módulo específico sobre violencia de xénero segundo as bases e principios do Pacto de Estado. Ao abeiro deste curso online formáronse 39 persoas.
- *Metodoloxías creativas para ampliar o voluntariado*, cun módulo específico sobre aproximación xeral ao Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero. Ao abeiro deste

curso online formáronse 36 persoas.

- *Formación en igualdade e prevención da violencia de xénero* para monitorado de ocio e tempo libre. Curso presencial no que se formaron 20 persoas.
- *Formación en Igualdade de xénero nos espazos de lecer*, ao abeiro deste curso online formáronse 25 persoas.

- **Formación de profesionais do ámbito educativo: Formación do profesorado**

A través Plan Anual de Formación do Profesorado, a Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades canaliza anualmente a oferta formativa que se poñerá ao dispor do persoal en activo en centros públicos e concertados. Para reforzar a oferta formativa e estimular a súa demanda, o Plan Anual de Formación do Profesorado presenta unha sección específica co título "Igualdade, coeducación e prevención da violencia de xénero" co fin de dotar de espazo específico a temática.

Este plan pódese consultar no portal educativo; os datos relativos ao ano 2022 (e que producen consecuencias nos cursos 2021/22 e 2022/23) son os seguintes:

- Plan Anual de Formación do Profesorado 2021/22:
<http://www.edu.xunta.gal/portal/node/34344>
- Plan Anual de Formación do Profesorado 2022/23:
http://www.edu.xunta.gal/portal/sites/web/files/paf_2022-23_gal.pdf

Dentro do Plan podemos atopar distintas opcións a través das cales se poden paliar as distintas necesidades e intereses en materia coeducativa:

- ✓ Plans de formación permanente do profesorado para centros docentes públicos e seminarios e grupos de traballo en centros docentes concertados.
- ✓ Licenzas de formación para docentes ou grupos de docentes en activo.
- ✓ Escolas de nais e pais (ENAPAS).
- ✓ Actividades formativas (cursos, xornadas, congresos) para docentes.

- Plans de formación permanente do profesorado

Denomínase plan de formación permanente do profesorado (PFPP) a demanda formativa concreta que realiza un centro educativo público para responder a unha detección de necesidades por parte do seu claustro. A consellería xestiona esta demanda a través do centro de formación e recursos ao que está asignado o centro educativo, quen o asesora na busca dos recursos máis axeitados para dar resposta á necesidade que quere cubrir.

Desde o curso 2017/2018 inclúese a obrigatoriedade de realizar (de non telo realizado previamente) un módulo de formación específica en inclusión, convivencia e igualdade (módulo ICI) independentemente da temática do PFPP co fin de garantir que o profesorado participante no PFPP adquire os coñecementos necesarios para a aplicación das normas e protocolos relacionados coa inclusión, coa convivencia e coa igualdade. A través del, garántese que o profesorado adquire o saber necesario para aplicar os protocolos relacionados, por exemplo, coa intervención en caso de violencia de xénero.

O total do profesorado certificado desde 2017/18 no módulo ICI foi de 23.587 persoas, o que supón o 75,96% do total do profesorado galego (31.392 docentes segundo o informe Datos e cifras do ensino non universitario, publicado en setembro de 2020 e consultable na seguinte ligazón: <http://www.edu.xunta.gal/portal/node/1196>). En canto ao ano natural 2021, certificaron nesta actividade 906 homes e 2500 mulleres. Este curso realízase sempre no primeiro semestre de cada ano, correspondendo cos trimestres 2º e 3º do curso escolar.

No curso escolar 2022/23 (que afecta ao 2º semestre do ano 2022) estanse a desenvolver 1023 PFPP en Galicia, os cales decidiron facer unha aposta concreta para afondar na formación do seu persoal docente.

No que se refire aos centros que contan con PFPP o impacto tamén é relevante: no curso 2019/20 constan 879 centros con PFPP; e no 2020/21, 907; e no 2021/22, 1066, o que constitúe case o 100% dos centros educativos; este dato de impacto vén determinado polas instrucións recibidas ao inicio do curso escolar, que motivaron que a totalidade dos centros desenvolvesen un PFPP.

- Licenzas de formación

As convocatorias de licenzas de formación constitúen unha ferramenta idónea tanto para a creación de materiais curriculares dixitais coeducativos como para a creación e actualización dos contidos educativos dos cursos non presenciais para a formación do profesorado que están dispoñibles na plataforma de formación en rede da Consellería (PLATEGA).

O profesorado debe preinscribir a súa proposta para recibir o asesoramento que precise para axustala aos requirimentos técnicos e metodolóxicos esixidos na convocatoria.

A última convocatoria publicada é a Resolución do 8 de xuño de 2021. Pódese consultar no portal educativo a convocatoria e toda a información relacionada con ela: <https://www.edu.xunta.gal/portal/node/35059>

No curso 2021/22 concedéronse 32 licenzas a docentes para a elaboración de materiais didácticos, das cales 5 licenzas foron propostas para a elaboración de materiais coeducativos.

- Escolas de nais e pais

O Plan Anual de Formación do Profesorado recolle nunha sección específica o tratamento das ENAPAS (Escolas de nais e pais), de tal xeito que a participación do centro en determinada proposta de acción formativa leva parella a obriga de realización dunha actividade paras as familias. Así, podemos atopar actividades inscritas dentro das ENAPAS en asociación cos distintos PFPP, con algunhas actividades de formación específicas para familias dentro do Plan Anual de Formación do Profesorado, en actividades conxuntas co profesorado ou noutras actividades realizadas conxuntamente con entidades e/ou asociacións.

Con todo, cómpre salientar que no curso no curso 2021/22, 316 centros docentes están a desenvolver a liña de actuación 2 (IGUÁLA-T) dentro de Contratos-programa CP Inclúe polo que contan cunha liña de PFPP en materia de igualdade, o cal garante que en boa medida moitos deles estarán a realizar actividades para as familias en prevención e loita contra a violencia de xénero. O mesmo é de aplicación nos centros cun PFPP con temática específica de igualdade.

- Actividades formativas

As actividades formativas que promove a Consellería a través de xornadas, cursos e congresos aos que pode asistir cada docente en distintas modalidades adaptadas ás súas necesidades e circunstancias (presenciais, en rede e mixtas) e como se recolle no Plan Anual de Formación do Profesorado de 2022/2023, na convocatoria de cada ano ofértanse actividades na epígrafe "*Inclusión, convivencia e coeducación*" encamiñadas á:

- *Formación básica en igualdade e coeducación, prevención e loita contra a violencia de xénero*, cunha duración mínima de 20 horas.
- *Formación básica en igualdade e coeducación no ámbito educativo*, cunha duración mínima de 30 horas.
- *Actividades formativas vencelladas ao Plan Proxecta de innovación educativa*.
- *Actividades de formación avanzada*, cunha duración mínima de 20 horas, dedicadas a afondar nos aspectos vencellados á coeducación, á prevención primaria e secundaria da violencia machista na escola, á educación con perspectiva de xénero, ás datas de conmemoración do calendario escolar en relación coa igualdade e á comunicación igualitaria, entre outras.

Procúrase que esta oferta formativa sexa diversa en distintos parámetros sobre a educación e concienciación en materia de violencia de xénero en canto a temática, aos colectivos destinatarios, así como as modalidades de realización facilitando así a conciliación.

Dentro de toda esta oferta de cursos de formación destácase a implantación da actividade "Formación inicial en igualdade". Trátase dun curso de 20 h de formación en rede que se oferta como de obrigado cumprimento para todo o persoal docente que accede á función pública a través das oposicións aos distintos corpos de persoal docente non universitario.

Esta actividade figura recollida de xeito explícito na convocatoria de oposicións desde a entrada en vigor do *Decreto 70/2017*, e realízase no curso seguinte ao da realización da convocatoria. Cómpre indicar que en 2022 tivo lugar a realización deste curso para o profesorado que superou as probas de acceso no verán de 2022. 2.046 persoas no curso 2021 e 2.011 persoas ata xaneiro do presente curso.

Máis alá das actividades específicas xa comentadas, é importante indicar que os contidos relacionados coa igualdade están presentes como parte constituínte doutras actividades formativas. Nomeadamente podemos singularizar os cursos de formación para o desenvolvemento da función directiva (150 horas en rede para o curso inicial, e 75h para o de reciclaxe), de obrigada realización para todo o persoal docente que aspira a formar parte dun equipo directivo.

- **Formación de profesionais dos Centros de Información ás Mulleres de Galicia 2022**

No ano 2022 a Secretaría Xeral da Igualdade organizou e desenvolveu o IV Plan de formación do persoal dos CIM de Galicia, para abordar asuntos que as/os súas/seus profesionais tratan no seu traballo diario.

Este plan constou dun total de 31 horas de formación, distribuídas en catro accións formativas: tres cursos online, de 9 horas de duración cada un, e unha xornada presencial de 4 horas.

O primeiro curso celebrouse entre o 2 e 9 de novembro co título *Análise da interseccionalidade e a diversidade de xénero*. Neste módulo abordáronse diversos aspectos de temática social de forma interseccional, como son a diversidade funcional, incidindo nas súas repercusións nas persoas maiores, e a diversidade sexual na mocidade para dotar ao persoal dos CIM das ferramentas necesarias para unha correcta comunicación desde o coñecemento, o respecto e a liberdade. De xeito máis específico tratáronse, entre outros, contidos sobre sensibilización e información a familiares de persoas LGTBI; pautas de expresión e acción para o persoal de atención ao público e recursos educativos e de atención sexual; e recursos de atención social para dar cobertura a persoas de avanzada idade en situación de dependencia.

O segundo curso, *Amparar, entender e fortalecer: a abordaxe psicolóxica da violencia de xénero*, realizouse do 11 ao 18 de novembro, e centrouse na intervención psicolóxica en vítimas de violencia de xénero, baixo un enfoque múltiple, distintas metodoloxías e exemplos de intervención, xunto co traballo en terapias fronte ás distintas condutas e

trastornos psicolóxicos. Tratouse tamén a xestión das relacións familiares e das consecuencias da violencia de xénero noutros membros da familia.

As ferramentas legais para o cambio. Abordaxe xurídica da violencia de xénero é o título do terceiro curso, que se desenvolveu entre o 28 de novembro e o 5 de decembro, e no cal se afondou na cobertura legal da violencia de xénero, incluíndo entre os contidos específicos as actualizacións legislativas en violencia de xénero; formación sobre a modificación do artigo 156 do Código Civil e as implicacións para a terapia con menores; dereito procesal, exposición do proceso; e segredo profesional e obriga de denunciar imposta legalmente, ou obriga de informar con relación ás profesionais dos CIM.

A última xornada presencial tivo lugar en Santiago de Compostela, o 14 de decembro, e versou sobre a *Rede CIM: A importancia do autocoidado entre o persoal*, facendo fincapé na dotación de ferramentas para que o persoal do centros sexa máis consciente do propio estado e poida xestionar as repercusións que ten o traballo na súa propia saúde. Tamén se abordaron os principais problemas físicos e psicolóxicos que se derivan e como contribuír á súa resolución.

En total, participaron en cada unha das accións formativas máis de 120 persoas integrantes dos Centros de Información á Muller de Galicia.

- **Formación para profesionais da psicoloxía 2022**

Os convenios de colaboración asinados entre a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade e o Colexio Oficial de Psicoloxía de Galicia "para a atención psicolóxica a mulleres que sofren violencia de xénero, e complementariamente para as súas fillas e fillos menores e outras persoas do seu entorno familiar que vivan ou padezan situacións de violencia de xénero (PAPMVX), para a atención psicolóxica a homes con problemas de control de violencia no ámbito familiar (Programa Abramos o Círculo)", e tamén "para a posta en marcha dunha quenda de garda psicolóxica especializada e permanente para mulleres e os seus fillos e fillas menores, que sofren violencia de xénero na Comunidade autónoma de Galicia", recollen no seu clausurado que as psicólogas e psicólogos de ambos programas, deberán de cursar as actividades de formación continua que a este respecto se establezan,

elaborándose, para este fin e de xeito conxunto, programas formativos mínimos.

Tamén se establece que, de estimarse oportuno, se incorporarán a esta formación as e os profesionais dos centros, oficinas e puntos de información ás mulleres que se determine, así como outros/as profesionais que estean colaborando no tratamento da violencia contra as mulleres.

Leváronse a cabo as seguintes accións formativas ao abeiro dos anteditos convenios:

- Xornada Interna de Traballo dos Programas de Intervención en Violencia de Xénero do COPG.
 - Formación inicial e acto de benvida para os e as novas terapeutas dos Programas.
 - Curso "Intervención psicolóxica focalizada en situacións de homicidio por violencia de xénero: intervención transdiagnóstica en adultos e menores, baseada en procesos e regulación emocional"
 - Curso "Cultivo da presenza compasiva".
- **Formación para Forzas e Corpos de Seguridade 2022**

A Academia Galega de Seguridade Pública desenvolve anualmente formación na materia de violencia de xénero, como materia troncal e pilar dentro dos plans de formación continua e selectiva de acceso e promoción interna aos Corpos da Policía Local, e colabora na formación da Policía Nacional e da Garda Civil, de acordo co convenio subscrito entre a Xunta de Galicia e o Ministerio do Interior para a súa formación.

Durante o ano 2022 leváronse a cabo 14 actividades formativas, ofertando mais de 1.100 prazas na materia de prevención e tratamento da violencia de xénero, e desenvolveu un itinerario formativo de especialización dirixido as forzas e corpos de Seguridade Pública que desenvolven as súas tarefas en Galicia.

Deste xeito, relatase a continuación por áreas formativas os cursos levados a cabo durante o ano 2022:

- Realización de cursos de formación continua no servizo de formación en Seguridade Pública dirixido a persoal dos Corpos da Policía Local, Policía Nacional, Garda Civil e

Policía Autonómica: curso superior de intervención policial en violencia de xénero: 100 horas de formación na modalidade en liña. Visión completa dende todos os eidos da violencia de xénero, dende a actuación inicial, o tratamento do home maltratador, o protocolo cero e a violencia dixital entre outros temas; Lei Orgánica 10/2022, do 6 de setembro, de garantía integral da liberdade sexual (en liña); seminario Vioxen; orde de protección (en liña).

- Realización de cursos de formación inicial e de promoción interna dos Corpos da Policía Local de Galicia: 5 cursos sobre a materia de violencia de xénero co seguinte contido: a violencia de Xénero. Tipos de violencia. Factores de risco; a muller vítima de violencia de xénero. Os seus dereitos como vítima; primeira intervención policial en casos de violencia de xénero.

Ademais, na materia denominada “intervención psicolóxica” o alumnado formouse no trato persoal á vítima de violencia de xénero. Este curso selectivo, contou con un total de 117 alumnos e alumnas procedentes de 33 concellos galegos.

Tamén se levou a cabo cursos de acceso a categoría de vixiante municipal, no que recibiu formación básica na materia de violencia de xénero, así como seis edicións do curso básico de auxiliar de policía local, con un total de 16 horas lectivas na referida materia.

Segundo os datos indicados dende a Academia Galega da Seguridade Pública, dende o ano 2011 o número de cursos ou actividades realizadas establececese en 184 (37 de formación de promoción e 147 de formación continua), dos cales 14 (6 de formación de promoción e 8 de formación continua) foron realizados este ano 2022.

Desta maneira, cuantifícanse os números de alumnos e alumnas formados dende o ano 2011 en un total de 4.615 persoas (2.423 alumnado da Policía Local, 558 alumnado de unha unidade adscrita e 1.634 correspondentes ao alumnado doutros corpos), dos cales 623 (317 alumnado da Policía Local, 21 alumnado de unha unidade adscrita e 285 correspondentes ao alumnado doutros corpos) foron formados este ano 2022.

Capítulo III: Medidas no ámbito educativo

Artigo 16.Actitudes.

Artigo 17.Escolarización inmediata en caso de violencia de xénero.

Artigo 18.Edición e adaptación de materiais.

Artigo 19.Revisión e adaptación do currículo educativo.

Artigo 20.Plans de acción tutorial.

Artigo 21.Proxectos educativos e curriculares de centro.

Artigo 22.Consellos escolares e Consello Escolar de Galicia.

Artigo 23.Inspección educativa.

Para a prevención da violencia de xénero, a educación e a formación en igualdade da comunidade educativa é unha cuestión fundamental. A desaparición dos prexuízos e estereotipos de xénero desde a escola é absolutamente imprescindible para lograr xeracións futuras corresponsables, igualitarias e tamén máis felices. É por iso que se presta unha especial atención a todas as actuacións desenvolvidas no eido educativo, ao marxe da formación dos e das profesionais, xa mencionadas.

Artigo 16: Actitudes

Cómpre aclarar que no ámbito de actuación da Consellería de Educación, Formación Profesional e Universidades, as accións de sensibilización social non se canalizan a través das actuacións que comunmente se desenvolven desde outros ámbitos mediante campañas a través de distintas canles de comunicación e difusión social. No ámbito educativo a abordaxe da sensibilización e da detección precoz das preocupacións sociais, como é a violencia de xénero, realízase principalmente a través da oferta curricular específica, a través de programas educativos, a través das conmemoracións sinaladas no calendario escolar e doutras accións de centro que adoitan compilarse no plan de igualdade de cada centro docente. Con estas accións búscase xerar sinerxías de cambio social desde o propio centro educativo baseadas nunha proposta deseñada desde a Consellería pero desenvolvida xenuinamente polos centros adaptándoa ao seu contexto educativo e ás necesidades detectadas.

- Orde de calendario escolar

Para canalizar accións relacionadas coa educación en valores, a orde de calendario escolar recolle para cada curso escolar unha listaxe de conmemoracións de obrigada celebración por parte dos centros docentes que constitúe unha das oportunidades de maior visibilización das accións de sensibilización dos centros educativos. Entre elas figura o 25 de novembro, Día Internacional contra a Violencia de Xénero, como se pode ver na última orde de calendario escolar publicada: *Orde do 20 de maio de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 2 de xuño)*: https://www.xunta.gal/dog/Publicados/2022/20220602/AnuncioG0655-240522-0001_gl.html.

Esta conmemoración constitúe unha das actividades de maior relevo social dos centros docentes, como se pode comprobar anualmente na hemeroteca e nas páxinas web dos propios centros.

- Programas educativos

Alén desta proposta de conmemoración, de obrigado cumprimento para todos os centros docentes, a Consellería promove programas educativos de participación voluntaria dirixidos á comunidade escolar para a abordaxe da educación en valores e da convivencia. Estas propostas de acción canalízanse a través do Plan Proxecta e dos Contratos-Programa (especificamente a través da liña de actuación 2 IGUÁLA-T da convocatoria de CP Inclúe). Ademais, a Consellería coopera no desenvolvemento do Plan Director para a convivencia e a mellora da seguridade nos centros educativos e nos seus contornos, que constitúe unha iniciativa de ámbito estatal emanada desde a Secretaría de Estado de Seguridade.

- **Plan Proxecta**

Neste programa de innovación educativa participan distintos departamentos da Xunta de Galicia e do Goberno estatal. A través desta iniciativa canalízanse como oferta única a proposta diversa e accións encamiñadas a traballar a educación en valores de xeito

curricular. A través do Plan Proxecta búscase a integración na planificación xeral anual de programas de impacto actitudinal arredor dun importante número de temas incluídos dentro da educación en valores: educación ambiental, violencia de xénero, hábitos de vida saudable, patrimonio cultural, participación social, educación para o consumo etc. Pódese consultar a convocatoria e a oferta de programas nas seguintes ligazóns no portal educativo:

<https://www.edu.xunta.gal/portal/planproxecta>.

<http://www.edu.xunta.gal/portal/planproxecta/programas>

A continuación recollemos aqueles programas que inciden directamente sobre a promoción da igualdade e a sensibilización e prevención en situacións de violencia de xénero:

No curso 2022-2023 a **Secretaría Xeral da Igualdade** está a desenvolver novamente dous programas educativos no marco do Plan Proxecta: "Por 365 días de respecto e igualdade" e "Donas de si".

a) Por 365 días pola igualdade: O programa "Por 365 días de respecto e igualdade: prevención da violencia de xénero no ámbito educativo" ten como obxectivo principal proporcionarlle ás mozas e aos mozos galegos, desde a escola, formación e ferramentas que lles permitan coñecer e recoñecer a violencia contra as mulleres, e actuar na súa prevención, fomentando a autoestima, a autonomía, o coñecemento da construción social das súas identidades sexuais e a asignación de roles, o que permitirá traballar na eliminación de estereotipos sexistas e de falsas crenzas. O Programa é un dobre convite ao profesorado: por un lado, para reflexionar en primeira persoa sobre a violencia de xénero, e en segundo lugar, para compartilo co seu alumnado a través das actividades propostas.

Neste programa participan **31 centros** no curso escolar 2022/23 (ano natural 2022).

b) Donas de si: O programa "Donas de si" ten como obxectivo principal a visibilización e posta en valor da participación e produción das mulleres como pezas fundamentais na configuración e no desenvolvemento da sociedade galega

contemporánea, de xeito que se recoñeza o seu papel político, social, artístico e cultural e se supere a visión tradicional que presenta as súas achegas como puramente anecdóticas e/ou secundarias. Para iso propón realizar unha aproximación de conxunto, que teña en conta a variable de xénero, a figuras relevantes da nosa historia para construír e divulgar a memoria histórica feminina de Galicia.

Neste programa participan **75 centros** no curso escolar 2022/23 (ano natural 2022).

Outros programas do Plan Proxecta que inciden directamente sobre a promoción da igualdade e a sensibilización e prevención en situacións de violencia de xénero:

- a) **Quérote+:** Para o curso 2022/23 o programa "Quérote+" (desenvolvido pola Consellería de Política Social) proponlles aos centros participantes formación relacionada con ciclo de vida adolescente. A través dunha colaboración entre os centros de ensino e os centros Quérote+ o programa busca dotar de ferramentas ao profesorado para o desenvolvemento persoal do alumnado no seu proceso de crecemento e maduración no ámbito da educación para a convivencia entre os sexos (educación sexual, modelos de amor e de parella, uso das tecnoloxías nas relacións). Para conseguir o tratamento curricular da educación afectivo-sexual integral e lograr un maior impacto educativo, o programa propón realizar un proxecto interdisciplinario integrado en distintas programacións didácticas para asegurar o tratamento curricular.

Neste programa participan **32 centros** no curso escolar 2022/23 (ano natural 2022).

- b) **Rapazas emprendedoras nas TIC:** O programa "*Rapazas emprendedoras nas TIC*" ten como obxectivo fomentar o emprendemento das rapazas de secundaria a través das Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TIC). O programa está relacionado con varias iniciativas a nivel europeo, como o proxecto europeo "*ICT-Go-Girls! Promoting Entrepreneurship Among Secondary School Girls through*", no que participa a Secretaría Xeral de Igualdade, e o "*Girls in ICT Day*", promovido pola *International Telecommunication Union (ITU)* a nivel

internacional.

Neste programa participan **15 centros** no curso escolar 2022/23 (ano natural 2022)

- c) **Xente con Don:** Este programa ten como obxectivo previr o VIH e as demais infeccións de transmisión sexual (ITS) na mocidade galega de educación secundaria, bacharelato e de ciclos formativos, promovendo as prácticas sexuais seguras e o respecto polos dereitos das persoas afectadas.

Neste programa participan **4 centros** no curso escolar 2022/23 (ano natural 2022).

- d) **Galicons-net (modalidade Consumo e xénero):** O obxectivo deste programa é realizar un proxecto de innovación educativa que incorpore a perspectiva de xénero na educación para o consumo responsable.

Nesta modalidade participan **2 centros** no curso escolar 2022/23 (ano natural 2022).

- e) **De Ítaca a Avalon:** O obxectivo deste programa é promover unha cidadanía galega crítica, responsábel e comprometida coa erradicación das desigualdades sociais e especialmente coa promoción de sociedades libres de violencias machistas (ODS 4 y ODS 5), desde a coeducación.

Neste programa participan **2 centros** no curso escolar 2022/23 (ano natural 2022).

Pódese consultar toda a Resolución de Plan Proxecta 2022/23 e toda a información referida a estes programas na seguinte ligazón:

<http://www.edu.xunta.gal/portal/planproxecta>

PLAN PROXECTA 2022/23				
PROGRAMA	NÚMERO DE CENTROS	NÚMERO DE PROFESORES	NÚMERO DE PROFESORAS	TOTAL PROFESORADO PARTICIPANTE
Donas de si	75	138	639	777
Por 365 días de respecto e	31	69	219	288

PLAN PROXECTA 2022/23				
PROGRAMA	NÚMERO DE CENTROS	NÚMERO DE PROFESORES	NÚMERO DE PROFESORAS	TOTAL PROFESORADO PARTICIPANTE
igualdade				
Quérote+	2	2	5	7
De Ítaca a Ávalon	15	25	86	111
Rapazas emprendedoras nas TIC	4	2	21	23
Xente con Don	4	2	21	23
Galicons-net (modalidade "consumo e xénero")	2	3	22	25
TOTAIS	161	297 (20,57%)	1.147 (79,43%)	1.444

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

A distribución da participación por provincias repártese do seguinte xeito:

NÚMERO DE CENTROS PARTICIPANTES NO PLAN PROXECTA 2021/22					
PROGRAMA	A CORUÑA	LUGO	OURENSE	PONTEVEDRA	TOTAL
Donas de si	28	13	13	21	75
Por 365 días de respecto e igualdade	8	6	7	10	31
Quérote+	12	7	5	8	32
De Ítaca a Ávalon	0	0	1	1	2
Rapazas emprendedoras nas TIC	2	2	4	7	15
Xente con Don	0	1	1	2	4
Galicons-net (modalidade "consumo e xénero")	2	3	3	7	15
TOTAIS	52	32	34	57	174

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- Contratos-programa:**

A actuación IGÚALATE dentro de Contratos-Programa ofrécese por primeira vez diferenciada dentro do apartado de convivencia, ofrecéndose como modalidade dirixida para aqueles centros que queiran afondar na coeducación. Con ela promóvese o desenvolvemento de accións que interveñan no fomento da coeducación, promoción da

igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, prevención e tratamento da violencia de xénero, promoción do respecto pola diversidade afectivo-sexual, prevención e tratamento da LTBIfobia e outras medidas semellantes.

Por outra parte, trátase tamén de fomentar nos centros docentes os valores, as actitudes e as prácticas que permitan mellorar o grao de aceptación e cumprimento das normas e avanzar no respecto á diversidade e no fomento da igualdade entre mulleres e homes.

LIÑA DE ACTUACIÓN 2 IGUÁLA-T (CP inclúe)
Curso 20/21: 228 centros
Curso 21/22: 316 centros
Curso 22/23: 367 centros

Neste curso escolar 2022/23 participaron **367** centros na modalidade IGUÁLA-T (dentro do CP inclúe), a súa distribución por provincias é a seguinte:

LIÑA DE ACTUACIÓN 2 IGUÁLA-T (CP inclúe) por provincias
A Coruña: 123 centros
Lugo: 33 centros
Ourense: 34 centros
Pontevedra: 177 centros

O número de **profesorado** participante nesta liña é de **5.796**.

A información relacionada cos contratos-programa podemos atopala no seguinte enlace, no portal educativo: <http://www.edu.xunta.gal/portal/cpinclue>

- **Plan Director para a convivencia e a mellora da seguridade nos centros educativos e nos seus contornos:**

Desde o curso 2013-2014 este Plan ofrece aos centros educativos a posibilidade de solicitar charlas informativas/formativas impartidas por persoas expertas das Forzas e Corpos de Seguridade do Estado sobre diferentes temáticas que favorezan a mellora da convivencia e o achegamento do seu labor profesional á cidadanía ao mesmo tempo que facilita actuacións en consonancia coa Acción Titorial e as propostas do Plan de Convivencia desenvolvidas nos centros. Entre os temas abordados atópanse a violencia

de xénero.

Segundo a Delegación do Goberno, nos anos 2020 e 2021 por mor da pandemia realizáronse unicamente intervencións de urxencia para atender demandas concretas de centros educativos .

Os últimos datos dispoñibles correspóndense co curso 2021-2022. Realizáronse 3.511 intervencións das cales 383 referíanse á violencia de xénero.

Artigo 17: Escolarización inmediata en caso de violencia de xénero

O disposto neste artigo da Lei 11/2007 desenvólvese no Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, nos seguintes termos:

Artigo 28. Alumnado afectado por medidas de violencia de xénero e/ou acoso escolar.

1. A consellería con competencias en materia de educación asegurará, dentro do seu ámbito competencial e de acordo co establecido no artigo 17 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, a escolarización inmediata do alumnado que se vexa afectado por cambios de centro derivados de situacións de violencia de xénero. Así mesmo, os centros educativos prestarán atención especial á inclusión e normalización do dito alumnado.
2. Nos casos en que sexa necesario un cambio de centro por motivos de violencia ou acoso escolar, garantirase a escolarización inmediata do alumnado afectado.

O artigo 13 do Decreto 254/2012, do 13 de² decembro, polo que se regula o procedemento

² Este decreto quedou derogado polo Decreto 13/2022, do 3 de febreiro, polo que se regula a administración de alumnado en centros docentes sostidos con fondos públicos que imparten ensinanzas de segundo ciclo de educación infantil, de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato reguladas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. (DOG. Núm. 29 do 11/02/2022)

A Lei orgánica 3/2020, do 29 de decembro, pola que se modifica a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, introduce nesta varios cambios, entre outros, os que afectan os criterios de admisión e a súa ponderación. Neste punto, a modificación

para a admisión do alumnado en centros docentes sustentados con fondos públicos que impartan ensinanzas de 2º ciclo de educación infantil, de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato reguladas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, establece que a Administración educativa asegurará a escolarización inmediata do alumnado que se vexa afectado por cambios de centro derivados de actos de violencia de xénero ou acoso escolar, e adoptará as medidas necesarias para que os centros educativos lle presten especial atención.

O artigo 46.3 da Orde do 12 de marzo de 2013 pola que se desenvolve o citado Decreto 254/2012 concreta que corresponde á Inspección educativa constatar a efectiva concorrencia da situación de violencia de xénero e, de ser o caso, adoptar as medidas necesarias para a inmediata escolarización do alumnado afectado.

Segundo a información facilitada polos Servizos Territoriais de Inspección Educativa, durante o ano 2021 houbo **82** alumnos e alumnas afectados por cambio de centro derivado de **61 casos** de violencia de xénero, dado que en **34** casos hai varios irmáns/irmás implicados/as. A distribución por provincias é a seguinte:

A Coruña			Lugo			Ourense			Pontevedra		
Nº casos	Alumnos/as afectados/as		Nº casos	Alumnos/as afectados/as		Nº casos	Alumnos/as afectados/as		Nº casos	Alumnos/as afectados/as	
	Nenos	Nenas		Nenos	Nenas		Nenos	Nenas		Nenos	Nenas
19 (en 10 caso hai irmáns/ás)	15	13	9 (en 8 caso hai irmáns/ás)	5	9	5 (SEN casos con irmáns/ás)	2	3	24 (en 16 casos hai irmáns/ás)	21	12

Fonte: Consellería de Cultura, Educación e Universidade

Para dar cumprimento ao establecido no artigo 17 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, a consellería de Política Social, recolle nas Resolución do 8 de marzo de 2022 pola que se convoca o procedemento de adxudicación de prazas nas escolas infantís 0-3 dependentes da Axencia Galega de servizos

supuxo, basicamente, fixar novos criterios de admisión como o da condición de vítima de violencia de xénero, así como establecer un cambio na súa ponderación, non podendo superar o 30% da puntuación máxima.

Sociais e do Consorcio Galego de Servicios de Igualdade e Benestar, un procedemento extraordinario de ingresos urxentes en escolas infantís para os fillos/as das mulleres que se atopen nunha casa de acollida e/ou sexan vítimas de violencia de xénero.

As admisións en escolas infantís realizadas ao longo do ano 2022-23 foron as seguintes:

PROVINCIA	AXENCIA	CONSORCIO	TOTALES
A Coruña	1	3	4
Lugo	0	2	2
Ourense	1	1	2
Pontevedra	0	2	2
TOTALES	2	8	10

No ano 2022 rexistráronse 2 casos de nenos/as fillos/as de mulleres vítimas de violencia de xénero que accederon á casa niño de Navia de Suarna e a unha das casas niño de Láncara como consecuencia da aplicación desta prioridade

Artigo 18: Edición e adaptación de materiais

Tal e como establece a Disposición adicional cuarta da LOE (Lei orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación, segundo o texto consolidado):

Disposición adicional cuarta. Libros de texto e demais materiais curriculares.

1. No exercicio da autonomía pedagóxica, correspóndelle aos órganos de coordinación didáctica dos centros públicos adoptar os libros de texto e demais materiais que deban de utilizarse no desenvolvemento dos diversos ensinos.

2. A edición e adopción dos libros de texto e demais materiais non requirirán a previa autorización da Administración educativa. En todo caso, estes deberán adaptarse ao rigor científico adecuado ás idades dos alumnos e ao currículo aprobado por cada Administración educativa. Así mesmo, deberán reflectir e fomentar o respecto aos principios, valores, liberdades, dereitos e deberes constitucionais, así como aos principios e valores recolleitos na presente Lei e na Lei Orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de Medidas de Protección Integral contra a Violencia de Xénero, aos que debe de axustarse toda a actividade educativa.

3. A supervisión dos libros de texto e outros materiais curriculares constituirá parte do proceso

ordinario de inspección que exerce a Administración educativa sobre a totalidade de elementos que integran o proceso de ensino e aprendizaxe, que debe velar polo respecto aos principios e valores contidos na Constitución e ao disposto na presente Lei.

Así, no proceso normal de inspección, realízase esta función.

Artigo 19: Revisión e adaptación do currículo educativo

Tanto o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia como o Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia establecen o obxectivo da igualdade entre mulleres e homes na sociedade como finalidade primordial dos distintos niveis educativos, incluíndo tamén diversas referencias nos contidos concretos dos currículos.

Tamén os decretos aprobados nos últimos anos que regulan cada currículo de ciclos formativos e as ensinanzas especiais teñen como denominador común a presenza deste obxectivo.

Todos os desenvolvementos curriculares están suxeitos ao pertinente informe en materia de igualdade polo que este extremo está garantido.

Os decretos dos currículos de ciclos formativos de formación profesional publicados a partir do exercicio 2016 garanten a perspectiva de xénero nos contidos, nos procedementos, nas actitudes e nos valores que conforman o currículo neste nivel educativo, segundo o artigo 19 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.

A xustificación atópase na inclusión, nos currículos das ensinanzas de cada ciclo formativo de formación profesional, dun obxectivo de carácter xeral que contén a finalidade da prevención da violencia de xénero cuxa literalidade é a seguinte: Analizar e valorar a participación, o respecto, a tolerancia e a igualdade de oportunidades, para desenvolver os valores do principio de igualdade de trato e non discriminación entre homes e mulleres nin por ningunha outra condición nin circunstancia persoal nin social, así como a prevención da violencia de xénero e o coñecemento da realidade homosexual, transexual, transxénero e intersexual.

Así mesmo, o traslado deste obxectivo ao currículo de cada módulo profesional está avalado polo establecido no artigo 34 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, polo que se establece a ordenación xeral da formación profesional do sistema educativo de Galicia. Este artigo refírese ao posterior desenvolvemento do currículo a través das programacións elaboradas para cada módulo profesional.

Estas programacións concretan e adaptan o currículo ás características do contorno socio-productivo, tomando como referencia o perfil profesional do ciclo formativo a través dos seus obxectivos xerais e dos resultados de aprendizaxe establecidos para cada módulo profesional.

- **Ciclo superior de promoción de igualdade de xénero**

Cómpre destacar o desenvolvemento da medida M19 do *I Plan de actuacións para a igualdade* coa publicación do currículo autonómico do ciclo de grao superior de Promoción de Igualdade de Xénero a través do Decreto 28/2018, do 21 de xuño (DOG do 13 de agosto), pertencente á familia profesional de Servizos socioculturais e á comunidade. Este Decreto entrou en vigor no curso 2018/19, aínda que o ciclo arrancou con currículo BOE no curso anterior. Neste curso escolar 2022/23 (ano natural 2022) continúa impartíndose no CIFP Xunqueira (Pontevedra) e no CIFP Leixa (Ferrol) como no curso anterior. Ademais, nos centros sostidos con fondos públicos, a oferta foi ampliada ao réxime para as persoas adultas en modalidade distancia nun novo centro, o CIFP Compostela, engadindo 50 novas prazas na oferta do ciclo.

Os datos de participación no ciclo de grao superior de Promoción de Igualdade de Xénero nos centros sostidos con fondos públicos son os seguintes:

Datos identificativos do centro				1º curso		2º curso	
				Alumnas	Alumnos	Alumnas	Alumnos
A Coruña	Ferrol	15021469	CIFP Leixa	13	2	19	2
Pontevedra	Pontevedra	36014489	CIFP Xunqueira	18	1	16	3

As ocupacións relacionadas con este título están relacionadas coa promoción e apoio en materia de igualdade efectiva de mulleres e homes.

Así mesmo, dentro dos obxectivos xerais deste currículo (art. 9) atópanse os seguintes

relacionados directamente coa violencia de xénero:

- Detectar factores potenciais de risco, aplicando instrumentos e indicadores de avaliación, para deseñar estratexias preventivas da violencia de xénero.
- Aplicar protocolos de actuación analizando os procesos de vitimización secundaria, para pór en práctica programas e accións de prevención de violencia de xénero.
- Seleccionar protocolos de actuación, interpretando a normativa legal en materia de dereitos, servizos e recursos de protección, para asesorar e acompañar as mulleres en situación de violencia de xénero.
- Deseñar estratexias e materiais de formación e sensibilización, analizando as necesidades e as características da poboación destinataria, para desenvolver accións de intervención socioeducativa en materia de igualdade e en prevención da violencia contra as mulleres.

A cualificación profesional SSC451_3, sobre Promoción para a igualdade efectiva de mulleres e homes, determina este currículo e inclúe unha unidade de competencia específica relacionada con "detectar, previr e acompañar no proceso de atención a situacións de violencia exercida contra as mulleres". O módulo profesional do ciclo formativo que desenvolve integramente esta competencia é o de Prevención da violencia de xénero.

Finalmente, os módulos profesionais que se enumeran a continuación tamén garanten a perspectiva de xénero nos seus contidos:

- *Metodoloxía da intervención social.* Este módulo contén aspectos relacionados coa identificación das principais manifestacións de violencia de xénero como un reflexo da desigualdade entre homes e mulleres.
- *Información e comunicación con perspectiva de xénero.* Recolle o tratamento informativo da violencia de xénero.
- *Intervención socio-educativa para a igualdade.* Desenvolve as funcións de organización desta intervención, a súa execución e avaliación, así como xestión da calidade de dita intervención.

- *Formación en centros de traballo.* Este módulo garante que o futuro técnico superior realiza operacións de preparación da actividade de promoción de igualdade ou prevención da violencia de xénero, entre outras.

- **Educación de persoas adultas**

En canto aos contidos relacionados coa educación para a paz, non violencia e igualdade nos programas educativos destinados a persoas adultas recolleemos deseguido os seguintes:

En relación coa educación básica, na Orde do 20 de marzo de 2018 pola que se regula a educación básica para as persoas adultas e se establece o seu currículo na Comunidade Autónoma de Galicia establécense os seguintes contidos relacionados coa educación para a paz, non violencia e igualdade:

- **Competencias clave:**

- Competencias sociais e cívicas:

Potencian actitudes inspiradas no exercicio da liberdade, o respecto, a tolerancia, a igualdade e a non discriminación. Deste xeito, a persoa prepárase para participar na actividade social e cívica, de acordo con valores socialmente establecidos, e axúdase a tomar conciencia democrática.

- Competencia da conciencia e expresións culturais:

Erradicación dos usos discriminatorios da linguaxe.

- **Obxectivos xerais:**

Mostrar actitudes solidarias e tolerantes, valorando as situacións en que se deben realizar proxectos comúns e rexeitando todo tipo de discriminacións debidas á raza, ao sexo, á clase social, ás crenzas e a outras características individuais, sociais e culturais.

- **Estándares de aprendizaxe:**

- Manifesta unha actitude crítica e de rexeitamento ante calquera manifestación artística que implique discriminación social, cultural, étnica ou de xénero.
 - Manifesta sensibilidade ante as mensaxes que supoñan algún tipo de discriminación racial, cultural, de xénero ou social.

- Valora a importancia dunha convivencia pacífica e tolerante entre os diferentes grupos humanos en relación cos valores democráticos e cos dereitos humanos universalmente compartidos e actúa en consecuencia.
- Identificar expresións habituais que evidencien calquera tipo de discriminación.
- Aplicar as normas que rexen a cortesía na comunicación oral, respecta as quenadas e as opinións alleas e emprega unha linguaxe non discriminatoria.
- **Contidos:**
 - Actitude crítica e de rexeitamento ante calquera manifestación artística que denote discriminación racial, cultural, de xénero ou social.
 - Actitude crítica ante as mensaxes procedentes dos medios de comunicación social e da publicidade, mostrando especial sensibilidade ante os que supoñan algún tipo de discriminación sexual, social ou racial.
 - Lectura crítica e reflexiva que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios.
- **Criterios de avaliación:**
 - Usar unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.
 - Favorecer a través da linguaxe a formación dun pensamento crítico que impida discriminacións e prexuizos.
 - Manifestar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura de calquera tipo de texto para detectar prexuizos e discriminacións.
- **Orientacións metodolóxicas:**

Cómpre ter en conta que a linguaxe é unha ferramenta esencial para pensar e crear, establecer a ordenación de pensamentos e ideas, elaborar esquemas e representacións e utilizar as diferentes manifestacións culturais para enriquecerse, gozar e manter unha actitude de aceptación, tolerante e crítica cara a calquera manifestación que implique discriminación.

- **Tratamento da violencia de xénero nos currículos galegos das áreas de materias das distintas etapas educativas**

A Normativa que regula na Comunidade Autónoma de Galicia as etapas educativas de educación infantil, educación primaria, educación secundaria obrigatoria e de bacharelato, os currículos das áreas e materias das catro etapas educativas regúlanse concretamente na normativa seguinte:

- Decreto 150/2022, do 8 de setembro, polo que se establece a ordenación e o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Decreto 155/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Decreto 156/202, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo da educación secundaria obrigatoria na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Decreto 157/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

Ademais, o currículo das optativas da etapa de bacharelato regularase a través dunha orde específica (en fase final de tramitación normativa).

En xeral, cabe destacar que todas as etapas educativas abordan a violencia de xénero, tanto na súa regulación xeral como forma de tratamento particular en algunhas áreas ou materias. A continuación preséntase un resumo dos aspectos máis salientables de cada etapa.

- **Educación infantil**

Na educación infantil establécese como obxectivo de etapa:

e) Relacionarse coas demais persoas en igualdade e adquirir progresivamente pautas elementais de convivencia e relación social, así como exercitarse no uso da empatía e a resolución pacífica de conflitos, evitando calquera tipo de violencia.

E ademais a descrición da competencia clave CC-Competencia Cidadá fai alusión á resolución pacífica de conflitos deste xeito:

CC-Competencia cidadá: Co obxectivo de sentar as bases para o exercicio dunha cidadanía democrática, ofrécense nesta etapa modelos positivos que favorezan a aprendizaxe de actitudes baseadas nos valores de respecto, equidade, igualdade, inclusión e convivencia e que ofrezan pautas para a resolución pacífica e dialogada dos conflitos. [...].

De forma máis específica, a área de Crecemento en Harmonía inclúe como contido a prevención da violencia no bloque 4. Interacción socioemocional na contorna. A vida coas demais persoas.

- **Educación primaria**

Na educación primaria, tanto a introdución do Decreto 155/2022, do 15 de setembro, como no artigo 7 que regula os obxectivos da etapa se fala de prevención de violencia e actitudes contrarias á violencia. Tamén o artigo 17 de elementos transversais menciona os tipos de violencia.

Artigo 7. Obxectivos da etapa

c) Adquirir habilidades para a resolución pacífica de conflitos e a prevención da violencia, que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito escolar e familiar, así como nos grupos sociais con que se relacionan.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas.

Artigo 17. Elementos transversais

2. Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia, a pluralidade e o respecto polo Estado de dereito.

Por outra banda, o descriptor 3 da competencia clave CC-Competencia cidadá menciona as formas de discriminación ou violencia:

CC-Competencia cidadá: CC3. Reflexiona e dialoga sobre valores e problemas éticos de actualidade, comprendendo a necesidade de respectar diferentes culturas e crenzas, de coidar a contorna, de rexeitar prexuizos e estereotipos, e de opoñerse a calquera forma de discriminación ou violencia.

Respecto ao tratamento específico nas áreas desta etapa, as seguintes áreas inclúen algunha referencia á violencia de xénero:

- Ciencia Sociais, nos cursos 2º, 3º, 4º e 4º (por exemplo fai referencia á *Cultura da paz e non violencia; O recoñecemento da vítimas da violencia*).
- Educación Física, en todos os cursos da etapa (por exemplo fai referencia a *...actuación discriminatoria e de violencia...; condutas que favorezan a convivencia e a igualdade de xénero, inclusivas e de respecto aos demais, en situacións motrices: estratexias de identificación de condutas contrarias á convivencia ou discriminatorias, etc.*)
- Educación en Valores Cívicos e Éticos, área que se imparte en 6º curso (fai referencia a *contribuír a xerar unha convivencia respectuosa, non sexista e comprometida co logro da igualdade e a corresponsabilidade efectivas e coa erradicación da violencia de xénero, a partir do coñecemento e da análise crítica da situación secular de desigualdade entre mulleres e homes* e indica como contidos: *A cultura da paz e da non violencia ou a igualdade e a corresponsabilidade entre mulleres e homes, a prevención dos abusos e a violencia contra as mulleres e a conduta non sexista*. Tamén no bloque 5. Manifestación da cultura motriz hai dous criterios de avaliación relacionados directamente coa violencia:
 - CA5.1. *Identificar e abordar condutas vinculadas ao ámbito corporal, á actividade física e ao deporte que afecten negativamente a saúde e a convivencia, adoptando posturas de rexeitamento á violencia, á discriminación e aos estereotipos de xénero, e evitando activamente a súa reprodución.*
 - CA5.4. *Convivir mostrando no contexto das prácticas motrices habilidades sociais, diálogo na resolución de conflitos e respecto ante a diversidade, xa sexa de xénero,*

afectivo-sexual, cultural, de orixe nacional, étnica, socioeconómica ou de competencia motriz, e mostrando unha actitude crítica e un compromiso activo fronte aos estereotipos, ás actuacións discriminatorias e á violencia, con especial fincapé no fomento da igualdade de xénero.

- Lingua Castelá e Literatura, en todos os cursos da etapa xa que fai mención nun dos obxectivos da área ao falar de a *erradicación das infinitas violencias e as crecentes desigualdades*.
- Lingua Galega e Literatura, en todos os cursos da etapa xa que fai mención na súa introdución ao referirse a *prevención de calquera tipo de violencia, incluíndo, en todo caso, a violencia de xénero e a aposta pola cultura da paz*.

- **Educación secundaria obrigatoria**

Na etapa de educación secundaria obrigatoria, o Decreto 156/2022, do 15 de setembro, cita na súa xustificación a *prevención da violencia de xénero*, e tanto no artigo 7. Obxectivos da etapa como no artigo 18. Elementos transversais alude de xeito directo a violencia:

Artigo 7. Obxectivos da etapa

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

Artigo 18. Elementos transversais

3. Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia, a pluralidade e o respecto polo Estado de dereito.

O descriptor 3 da competencia clave CC-Competencia cidadá tamén fai referencia do seguinte xeito:

CC-Competencia cidadá: CC3. Comprende e analiza problemas éticos fundamentais e de actualidade, considerando criticamente os valores propios e alleos, e desenvolvendo xuízos propios para afrontar a controversia moral con actitude dialogante, argumentativa, respectuosa e oposta a calquera tipo de discriminación ou violencia.

En canto ás materias que aluden de xeito máis directo á violencia de xénero, destacan as seguintes:

Dixitalización en 4º curso, con alusión a *situacións de violencia e de risco na rede*, dentro do bloque de ética e seguridade dixital.

Educación en Valores Cívicos e Éticos en 3º curso, tanto no obxectivo 2 como no bloque 2. Sociedade, xustiza e democracia na redacción do CA2.4 e dos seus contidos asociados:

CA2.4. Tomar consciencia da loita por unha efectiva igualdade de xénero e do problema da violencia e explotación sobre as mulleres, a través da análise das diversas xeracións e correntes do feminismo e das medidas de prevención da desigualdade, a violencia e a discriminación por razón de xénero e orientación sexual, mostrando igualmente coñecemento dos dereitos LGTBIQ+ e recoñecendo a necesidade de respectalos.

A prevención da explotación e a violencia contra nenas e mulleres.

A atención ás vítimas da violencia.

Educación Física, en todos os cursos da etapa. En 1º e 2º a través dos criterios de avaliación CA1.6 e en 3º e 4º a través do CA4.2:

CA1.6. Facer uso con progresiva autonomía das habilidades sociais, do diálogo na resolución de conflitos e do respecto ante a diversidade de competencia motriz, mostrando unha actitude crítica e un compromiso activo fronte aos estereotipos e ás actuacións discriminatorias e fronte a calquera tipo de violencia, facendo respectar o propio corpo e o dos demais.

CA4.2. Relacionarse e entenderse co resto de participantes durante o desenvolvemento de diversas prácticas motrices con autonomía e facendo uso efectivo de habilidades

sociais de diálogo na resolución de conflitos e respecto ante a diversidade de competencia motriz, e situándose activamente fronte aos estereotipos e ás actuacións discriminatorias e fronte a calquera tipo de violencia, facendo respectar o propio corpo e o dos demais.

Xeografía e Historia, no obxectivo 6 fala de *evitar calquera tipo de discriminación e violencia*, e xa no 3º curso concreta a través do contido *Igualdade de Xénero e formas de violencia contra as mulleres. Actitudes e comportamentos sexistas*. En 4º curso ademais engadese como contido de ampliación do anterior *A situación en España e Galicia*.

Neste informe, para cada unha das etapas educativas, indícanse aqueles artigos que fan referencia á violencia de xénero dun xeito directo, así como os elementos curriculares concretos de cada área, materia ou ámbito para cada un dos cursos que conforman cada unha das etapas.

- **Bacharelato**

Na etapa de Bacharelato, o Decreto 157/2022, do 15 de setembro, menciona a prevención da violencia de xénero na súa xustificación normativa, e alude á violencia tanto no artigo 7. Obxectivos da etapa como no artigo 19. Elementos transversais:

Artigo 7. Obxectivos da etapa

b) Consolidar unha madurez persoal, afectivo-sexual e social que lles permita actuar de forma respectuosa, responsable e autónoma, e desenvolver o seu espírito crítico. Prever, detectar e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais, así como as posibles situacións de violencia.

Artigo 19. Elementos transversais

3. Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia, a pluralidade e o respecto polo Estado de dereito. Igual que nas etapas anteriores, o

descriptor 3 da competencia clave CC-Competencia cidadá fai referencia directa á violencia:

CC-Competencia cidadá. *CC3. Adopta un xuízo propio e argumentado ante problemas éticos e filosóficos fundamentais e de actualidade, afrontando con actitude dialogante a pluralidade de valores, crenzas e ideas, rexeitando todo tipo de discriminación e violencia, e promovendo activamente a igualdade e a corresponsabilidade efectiva entre mulleres e homes.*

As materias que fan referencia directa á violencia de xénero son as que seguintes:

Educación Física, fala de estratexias para abordar calquera forma de violencia no obxectivo 3 e no criterio de avaliación 4.2:

CA4.2. Establecer mecanismos de relación e entendemento co resto de participantes durante o desenvolvemento de diversas prácticas motrices con autonomía e facendo uso efectivo de habilidades sociais de diálogo na resolución de conflitos e respecto ante a diversidade de competencia motriz, e situándose activa, reflexiva e criticamente fronte aos estereotipos, as actuacións discriminatorias e a violencia, así como coñecer as estratexias para a súa prevención, detección precoz e abordaxe.

Lingua Castelá e Literatura cita no seu obxectivo que se deben abordar temas como a erradicación das diferencias violencias(incluída a violencia de xénero)...

Lingua Galega e Literatura cita no seu obxectivo que se deben abordar temas como a erradicación das diferencias violencias(incluída a violencia de xénero)...

No proxecto de Orde de optativas da etapa de bacharelato, a materia de **Literatura Galega do Século XX e da Actualidade** nas súas liñas de actuación indica que ...*a clase de literatura galega, a través da lectura e comentario de textos escollidos, pode converterse nunha canle de expresión das distintas problemáticas que lles poden afectar ás alumnas e aos alumnos dunhas aulas cada vez máis diversas (identidade de xénero, adaptación sociocultural, acoso escolar, violencia doméstica...).*

- **Conclusión**

A normativa regula que en todas as etapas educativas debe tratarse a temática da violencia de xénero, tanto na etapa de educación infantil como na etapa de bacharelato. A xustificación dos Decretos que regulan os currículos na Comunidade Autónoma de Galicia cita a importancia de que o sistema educativo non pode permanecer alleo aos continuos cambios sociais que deben ter un reflexo na aprendizaxe das persoas ao longo da vida, destacando que hai temáticas que se deben ter presentes como é a prevención da violencia de xénero. Existindo áreas ou materias que nos seus elementos curriculares citan literalmente a violencia de xénero ou a violencia en xeral (que polo contexto no que se recolle no texto legal debe levar a incluír a violencia de xénero), o mandato normativo no seu articulado afecta a todos os centros, aos profesionais da educación e ao alumnado, polo que ao citar a violencia de xénero xa sexa na introdución xustificativa da norma, nalgún artigo ou na descrición das competencias clave debe entenderse que en toda a ordenación das etapas educativas existe un tratamento para loitar contra a violencia de xénero.

Artigo 20: Plans de acción titorial

Os plans de acción titorial de todos os niveis educativos, conforme ao previsto na Lei 11/2007, deben recoller explicitamente apartados específicos destinados a potenciar modificacións nos modelos masculino e feminino, así como unha orientación de estudos e profesións baseada nas aptitudes e capacidades das persoas e non en estereotipos sexistas.

Tanto na Lei Orgánica 2/2006 do 3 de maio, de Educación como na Lei Orgánica 3/2020, do 29 de decembro que a modifica, faise referencia a importancia de traballar a igualdade entre homes e mulleres. Tal como se recolle nos seguintes apartados:

No artigo 18 da Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación en referencia a organización, no punto 6 fai mención a importancia da acción titorial no acompañamento no proceso educativo individual e colectivo do alumnado, fomentando en cada etapa o respecto mutuo e a cooperación entre iguais, con especial atención á igualdade de xénero.

No punto 2 da disposición adicional vixésimo quinta. Fomento da igualdade efectiva entre

homes e mulleres, reflíctese que os centros educativos incorporarán medidas para desenvolver a igualdade efectiva entre homes e mulleres nos plans de acción titorial e de convivencia.

Artigo 21: Proxectos educativos e curriculares de centro

Os proxectos educativos de centro incorporarán a perspectiva de xénero na súa elaboración e no seu desenvolvemento. Os proxectos curriculares propiciarán medidas de coeducación nos contidos, nas actitudes e nos procedementos.

No marco normativo que establece os principios xerais de funcionamento do sistema educativo, o de igualdade sitúase nunha posición destacada que permite consideralo estratéxico no exercicio da boa gobernanza das políticas públicas educativas. Así, observamos a presenza do principio de igualdade de xeito explícito na lexislación educativa entre os fins da educación, os elementos transversais e os obxectivos das distintas etapas educativas. Da súa concreción na vida dos centros pódese dar conta a través dos distintos documentos organizativos do centro, que detallamos deseguido.

Dentro da súa autonomía pedagóxica e organizativa, os centros de ensino dispoñen de instrumentos documentais a través dos cales se pode canalizar o seu traballo a prol da consecución dunha escola plenamente coeducativa, isto é, que considere nuclear o principio de igualdade e que o exprese a través dunha perspectiva de xénero que posibilite observar as desigualdades sociais que existen entre homes e mulleres.

Desde o punto de vista da organización escolar e os seus instrumentos normativos internos, adoptando como obxectivo a construción dunha escola coeducativa, o centro debe recoller este obxectivo nos seguintes documentos:

- Proxecto educativo (PE). Segundo o art. 121 da Lei orgánica 2/2006, do 3 maio, de educación, o Proxecto educativo debe recoller os valores, os obxectivos e as prioridades de actuación do centro e, ademais, os contidos relacionados coa atención á diversidade, á acción titorial e ao plan de convivencia. Polo tanto, dará conta da abordaxe do principio de igualdade en toda a súa extensión.
- Normas de organización, funcionamento e convivencia (NOFC). O art. 124 da Lei orgánica

8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa, establece que, dentro da súa autonomía, os centros establecerán as súas NOFC de acordo coas necesidades do seu contexto educativo. Así, constitúese tamén como un instrumento de relevo á hora de establecer as normas que favorezan o seguimento do cumprimento do principio de igualdade.

- Programación Xeral Anual (PXA). O art. 125 da Lei orgánica 2/2006, do 3 maio, de educación indica que a PXA debe recoller todos os aspectos relativos á súa organización e funcionamento, incluídos os proxectos, o currículo, as normas e todos os plans de actuación acordados e aprobados. Así pois, constitúe o documento máis integrador das propostas de acción no ámbito da igualdade.
- Memoria anual (MA). A MA é un documento que ten como finalidade avaliar o grao de cumprimento da programación xeral anual e no que dar conta das propostas concretas de mellora. Será un documento de traballo importante á hora de comprobar a eficacia das políticas de igualdade desenvolvidas desde o centro.
- Plan de convivencia. Segundo a Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres constitúe un fin e un principio informador das normas sobre convivencia (art. 3.b)7; ademais, no que se refire aos dereitos do alumnado, recóllese o dereito a recibir unha formación integral coeducativa (art. 7.1.a), e entre os seus deberes recóllese o respecto pola igualdade de dereitos entre mulleres e homes (art. 7.2.c). Tendo en conta estas bases, prescribíense indicacións na elaboración do Plan de convivencia, do que se di que deberá integrar o principio de igualdade entre mulleres e homes (art. 10.1); ao tratar as medidas para a prevención, detección e tratamento das situacións de acoso escolar, indícase que se debe recoller de xeito explícito a integración da perspectiva de xénero para poder previr eficazmente situacións de acoso das nenas e mozas (art. 30.1).
- Segundo o Decreto 8/2015, do 8 de xaneiro, polo que se desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar, establécese que o plan de convivencia inclúe entre os seus obxectivos xerais a prevención, detección e eliminación da violencia de xénero (art. 12.e). En canto ao plan de convivencia, establécense entre os seus obxectivos xerais o fomento da igualdade entre homes e mulleres (12.c) e a prevención da violencia de xénero (12.e).

Para garantir o seu cumprimento, indícase que entre as actuacións, programas e medidas que leven a diante os centros para a mellora da convivencia deben desenvolver actividades dirixidas á sensibilización da comunidade educativa na igualdade entre homes e mulleres para previr posibles situacións de violencia de xénero (art. 21.c). Tamén entre as medidas complementarias para a mellora da convivencia indícase que se poderán desenvolver programas específicos para traballar a igualdade entre homes e mulleres (art.24.2).

Cómpre anotar que o dito decreto tipifica como condutas gravemente prexudiciais para a convivencia os actos de discriminación grave contra membros da comunidade educativa por razón de sexo (38.b).

Por último, sinalar como novidade a publicación da Instrución do 6 de setembro de 2019, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, para a elaboración de plans de igualdade no curso 2019/2020, nos centros docentes sostidos con fondos públicos de niveis non universitarios da Consellería de Educación, Universidade e Formación Profesional. Esta instrución ten por obxecto regular a elaboración do plan de igualdade dos centros docentes sostidos con fondos públicos que impartan as etapas de educación infantil, primaria, secundaria ou formación profesional.

Ten carácter básico é de obrigado cumprimento para os centros educativos aos que vai dirixida. Nela establece o procedemento para que cada un deles, dentro da súa autonomía, adapte o plan á súa realidade contextual e educativa. O plan de igualdade elaborado formará parte do Proxecto educativo de cada centro, e desenvolverase anualmente no marco da súa Programación xeral anual. Como plan de centro, a súa elaboración será responsabilidade do equipo directivo. Para realizar esta tarefa poderá contar coa colaboración do Departamento de Orientación e do persoal con formación en igualdade.

Pola súa banda, os centros integrados de formación profesional, rexidos pola súa instrución específica, desenvolveron tamén accións coeducativas coa achega do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero e desenvolveron os seus respectivos plans de igualdade. No curso 2022/23 os 24 CIFP dependentes da Consellería contan con cadanseu plan de igualdade.

Artigo 22: Consellos escolares e Consello Escolar de Galicia

Desde o punto de vista organizativo, o artigo 126.2 da Lei orgánica 2/2006, do 3 maio, de educación, establece que unha vez constituído o Consello Escolar do centro, este designará unha persoa que impulse medidas educativas que fomenten a igualdade real e efectiva entre homes e mulleres. Esta medida cumprirase tanto no caso dos centros públicos (art. 126.2) como no caso dos concertados (disposición derogatoria única).

O Consello Escolar de Galicia en colaboración co departamento da Xunta de Galicia competente en materia de igualdade, participa na elaboración dun informe anual sobre a situación da coeducación e prevención da violencia de xénero nos centros educativos de Galicia. Así mesmo, desde o ano 2016 forma parte del a persoa que exerce a subdirección xeral de Promoción da Igualdade na Secretaría Xeral da Igualdade (o último nomeamento publicouse no Decreto 66/2020, do 12 de marzo (DOG do 4 de maio).

Artigo 23: Inspección educativa

Os servizos de inspección educativa do departamento da Xunta de Galicia competente en materia de educación velan polo cumprimento e pola aplicación de todos os principios recollidos no capítulo III da Lei, destinados a fomentar a igualdade real entre mulleres e homes. Corresponden ao ámbito da autonomía dos centros e ao control específico da Inspección educativa.

Titulo II: Protección e asistencia fronte á violencia de xénero

Capítulo I: Medidas no ámbito sanitario e psicolóxico.

Capítulo II: Medidas no ámbito xudicial.

Capítulo III: Outras medidas de apoio e protección.

Capítulo IV: Medidas no ámbito da formación e emprego.

Capítulo V: Medidas de carácter económico.

Neste apartado compréndense as medidas enfocadas a regular as actuacións tanto dos poderes públicos como do persoal profesional co fin de garantir unha asistencia sanitaria,

xurídica, social e psicolóxica integral á mulleres vítimas de violencia de xénero. Medidas de protección tales como dispositivos de alarma (Atenpro), programas de reeducación, etc. Así mesmo, faise referencia ás distintas prestacións e axudas económicas para as mulleres en situación de violencia, como a prestación periódica establecida pola Xunta de Galicia, dirixida a posibilitar a súa autonomía e independencia económica.

Capítulo I: Medidas no ámbito sanitario e psicolóxico

Artigo 24. Dereito á atención sanitaria.

Artigo 25. Atención psicolóxica.

Artigo 26. Protocolo de actuación.

Artigo 27. Rexistro de casos.

Artigo 24: Dereito á atención sanitaria

Desde a **Consellería de Sanidade, Servizo Galego de Saúde**, realízanse cursos para información e formación básica respecto á prevención e atención as mulleres en situación de violencia de xénero (véxase páxina 117).

Ademais no ámbito sanitario, cada caso de violencia cara as mulleres detectado rexístrase mediante un parte de lesións cuberto polo persoal facultativo na aplicación informática lanus. (véxase páxina 168).

A saúde das mulleres de Galicia segue a ser unha prioridade, como así o testemuña o desenvolvemento realizado do primeiro Plan Integral de Atención Sanitaria e Social da Muller publicado no ano 1999 e do Plan de Atención Integral á Saúde da Muller de Galicia (2007). Todos eles, comparten un mesmo obxectivo, dar resposta ás necesidades e problemas de saúde que aparecen ao longo do ciclo vital da muller, de forma integral, promovendo a saúde física, mental e social de todas as mulleres de Galicia, mellorando a calidade da atención prestada e garantindo a prestación dos servizos sanitarios, cos medios ao seu alcance, a todas as mulleres, independentemente do lugar onde residan.

Artigo 25: Atención psicolóxica

Recoñécese na lei o dereito á asistencia psicolóxica gratuíta para as e os menores e para outras persoas dependentes que vivan ou padezan situacións de violencia de xénero, que comprenderá medidas de apoio psicosocial específicas e adaptadas ás súas características e necesidades.

Toda a asistencia sanitaria do Servizo Galego de Saúde é gratuíta e no protocolo de actuación contéplase a derivación ao servizo de saúde mental para ser atendidas por persoal facultativo da psicoloxía ou psiquiatra cando se considere necesario.

Dicir que dento do Plan de Saúde Mental de Galicia poscovid-19, período 2020-2024 abórdanse varios proxectos para a consecución dos obxectivos que a continuación se detallan:

- Obxectivo 3.4: Mellorar a atención en materia de saúde mental das mulleres vítimas de violencia de xénero.

Proxectos:

- Realizar formación en materia de saúde mental e xénero.
 - Mellora da coordinación cos dispositivos de atención ás vítimas de violencia de xénero.
 - Inclusión no programa de atención a mulleres con problema de violencia de xénero a atención en materia de saúde mental.
- Obxectivo 4.3: Favorecer a accesibilidade aos equipos de saúde mental infanto-xuvenil. Inclúe un proxecto para a creación de vías rápidas para a atención a menores vítimas de violencia de xénero ou maltrato intrafamiliar, co fin de atender de xeito precoz ás necesidades en saúde mental dos/ das menores vítimas de violencia de xénero.

Actualmente, a muller vítima de violencia de xénero, que é atendida a nivel de atención primaria e precisa de apoio psicolóxico, é derivada de maneira preferente á Unidade de Saúde Mental de referencia ou con carácter urxente a un servizo de urxencias, para prestarlle a atención psicolóxica ou psiquiátrica que precisa.

Tendo en conta a importancia de previr a violencia de xénero e realizar unha detección precoz, en aquelas situacións de especial vulnerabilidade como son o embarazo e puerperio, os documentos asistenciais que abordan o proceso asistencia de atención á muller durante o embarazo e puerperio, inciden na importancia de que os e as profesionais realicen unha detección e atención precoz ás mulleres vítimas de violencia de xénero, mediante a valoración sistemática da presenza de indicadores de sospeita de violencia de xénero e no caso de identificalos aplicar o Procedemento de intervención en saúde de violencia de xénero.

- **Programa de atención psicolóxica a mulleres e menores que sufran violencia de xénero e complementariamente a outras persoas do seu entorno familiar que vivan ou padezan estas situacións de violencia de xénero**

Este programa está dirixido a aquelas mulleres que estean a sufrir ou teñan sufrido violencia de xénero, coa finalidade de ofertarlles recursos terapéuticos que lles axuden a afrontar a situación que sufriron e a reforzar a súa autoestima, ademais de ser un apoio na recuperación ou adquisición de habilidades que lles permitan lograr a autonomía e a integración na vida social e laboral, e complementariamente a menores e outras persoas do seu entorno familiar delas que teñan pasado pola mesma situación.

O programa xestiónase a través dun **Convenio de colaboración entre a Secretaría Xeral da Igualdade e o Colexio Oficial de Psicoloxía**, e conta cunha psicóloga coordinadora e unha rede de profesionais que levan a cabo a súa intervención en toda a Comunidade Autónoma de Galicia. Así mesmo, préstase un servizo telefónico de asesoramento e derivación para a atención terapéutica personalizada.

Inclúese ademais no convenio, a cobertura da asistencia domiciliaria en caso de morte por violencia de xénero con carácter de urxencia e en días non laborables, de ser preciso, así como a colaboración co Centro Autonómico de Recuperación Integral para Mulleres que Sofren Violencia de Xénero, no apoio terapéutico e psicolóxico das súas usuarias, e a garantía de acceso ás persoas con discapacidade auditiva e/ou da fala.

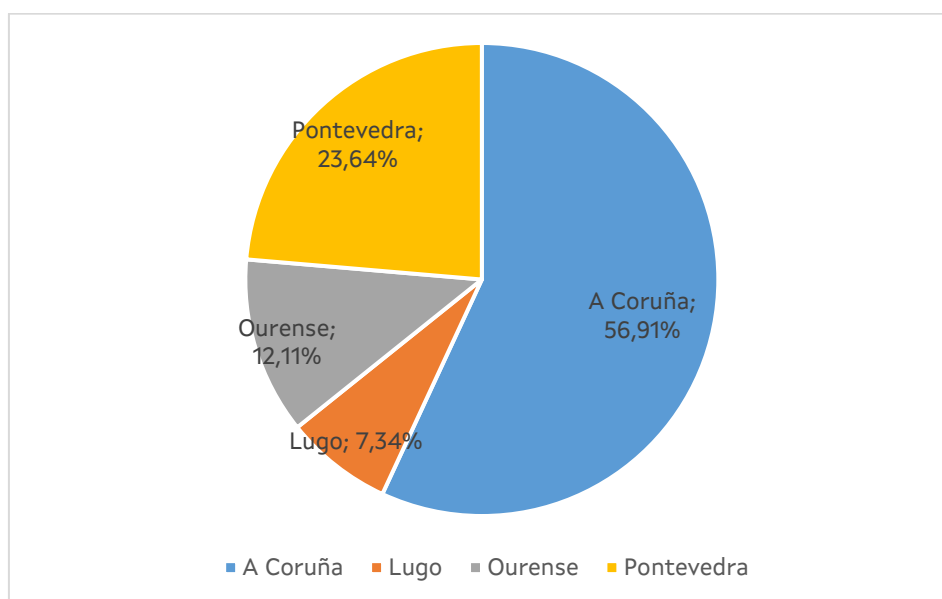
No ano 2022 beneficiáronse deste programa **1.049 persoas** e participaron na intervención un total de **86 profesionais da psicoloxía**.

Persoas usuarias:

Total			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
597	77	127	248
Total: 1.049			

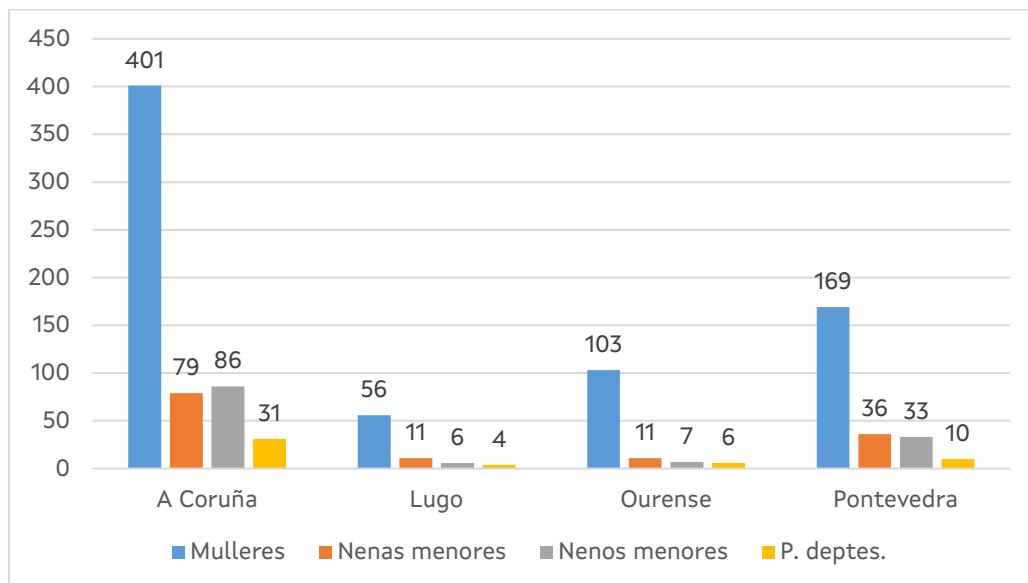
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Provincia	Mulleres	Nenas menores	Nenos menores	P. deptes.	TOTAL
A Coruña	401	79	86	31	597
Lugo	56	11	6	4	77
Ourense	103	11	7	6	127
Pontevedra	169	36	33	10	248
Total	729	137	132	51	1.049

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

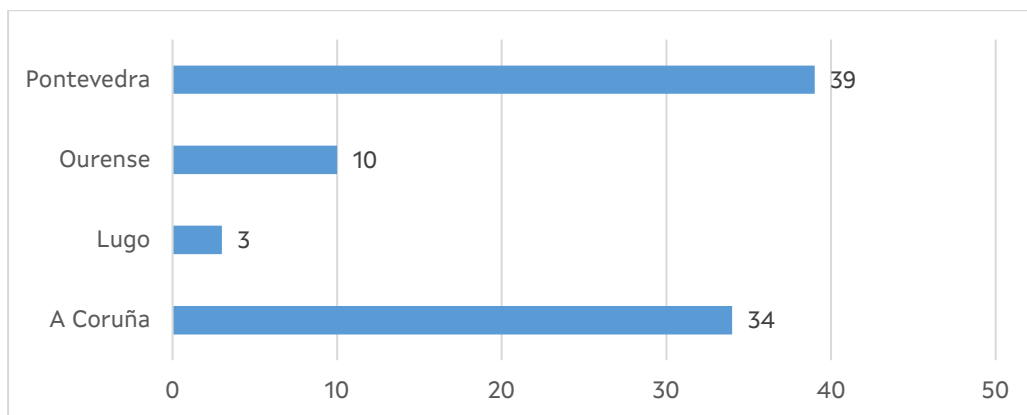

Rede de terapeutas:

Participación psicólogas/os do programa			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
34	3	10	39
Total: 86			

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- Programa Abramos o Círculo**

O programa Abramos o Círculo é un programa de atención psicolóxica especializada e de apoio dirixido a homes que adoptan actitudes inadecuadas nas relacións coa súa parella, coa súa familia, e que desexan adquirir novos modos de comportamentos exentos de

agresividade.

O programa ofrece dúas áreas de intervención: información e atención, e intervención psicolóxica personalizada. Xestiónase a través dun **Convenio de colaboración entre a Secretaría Xeral da Igualdade e o Colexio Oficial de Psicoloxía de Galicia.**

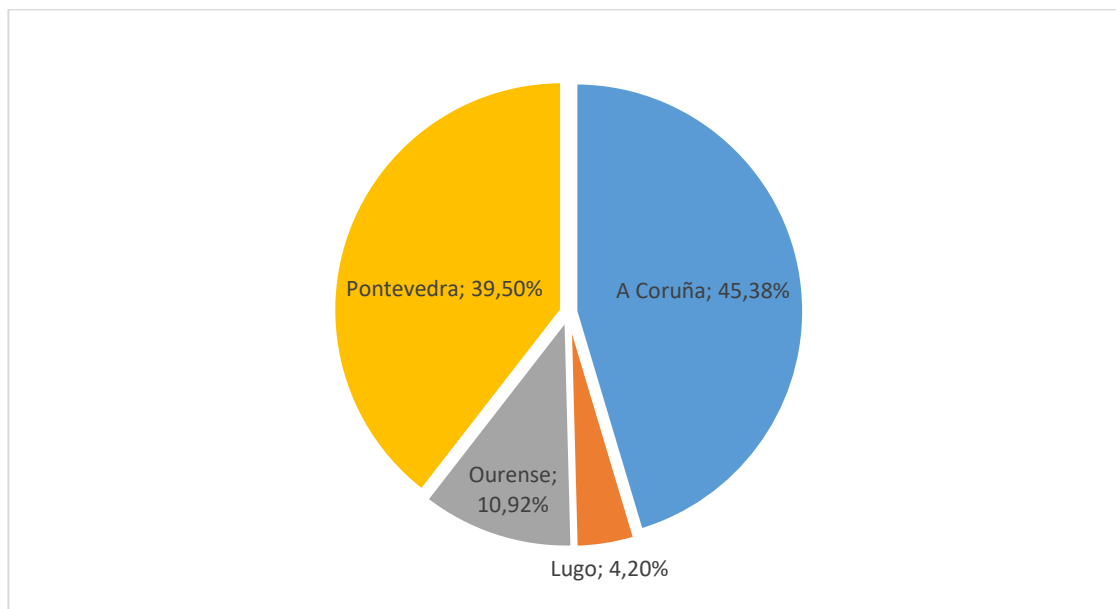
O programa conta cun/cunha psicólogo/a coordinador/a e cunha rede de profesionais que levan a cabo a intervención profesional e inclúe a garantía de acceso ás persoas con discapacidade auditiva e/ou da fala.

No ano 2022 beneficiáronse deste programa un total de **119 homes** e participaron na intervención **54 profesionais da psicoloxía.**

Homes usuarios:

Beneficiarios			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
54	5	13	47
Total: 119			

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Rede de terapeutas:

Participación psicólogas/os do programa			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
25	2	4	23
Total: 54			

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Servizo de Quenda de Garda Psicolóxica para as mulleres vítimas de violencia de xénero e os seus fillos e fillas menores**

O servizo de quenda de garda psicolóxica, especializada e permanente, para mulleres e os seus fillos e fillas menores que sofren violencia de xénero desenvólvese a través dun **Convenio de colaboración entre a Secretaría Xeral da Igualdade e o Colexio Oficial de Psicoloxía de Galicia.**

A atención ten carácter inmediato para as posibles situacións de urxencia, e préstase a requirimento das forzas e corpos de seguridade en todos os partidos xudiciais da Comunidade Autónoma de Galicia.

O procedemento de activación comeza cunha chamada ao Teléfono de información ás mulleres (900 400 273), operativo as 24 horas do día dos 365 días do ano, que á súa vez se pon en contacto coa persoa da quenda de garda correspondente para garantir a presenza inmediata dunha psicóloga ou psicólogo no lugar sinalado polas forzas e corpos de seguridade.

Nº de profesionais que integran a quenda de garda: 23

Nº de mulleres atendidas: 74

Nº de menores atendidos/as: 3

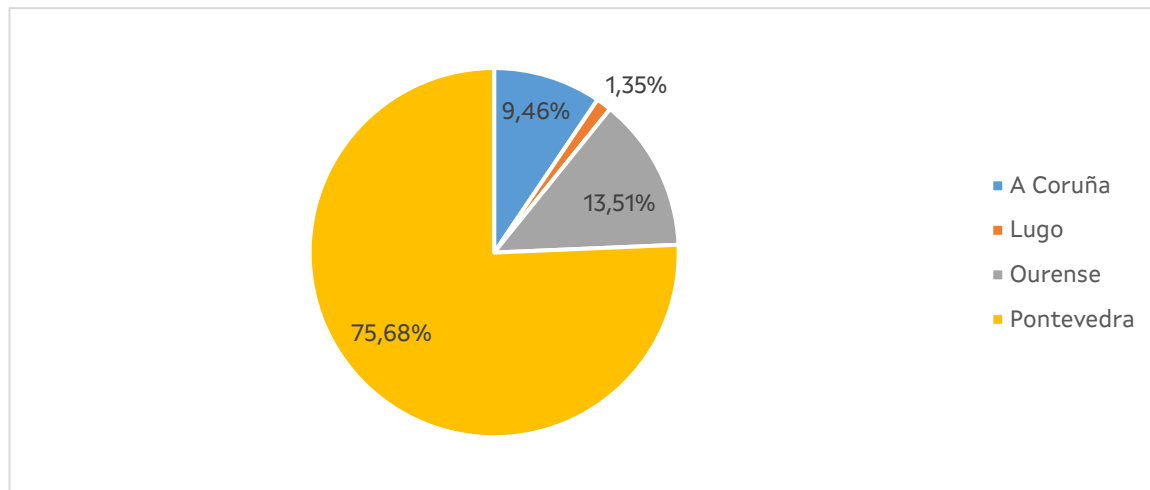
Nº de persoas con discapacidade atendidas: 2

Nº de persoas inmigrantes: 24

Nº mulleres atendidas no Servizo de quenda de garda psicolóxica			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
7	1	10	56
Total: 74			

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Programa de Asesoramento e Terapia familiar con nenos e nenas que sufriran de maneira directa a violencia de xénero**

As situacións de violencia contra as mulleres afectan tamén as e os menores que se atopan no medio familiar, vítimas directas ou indirectas desa violencia, que necesitan de atención e medidas específicas que non teñen porque coincidir coas necesidades das nais; e ambas as dúas partes consideran prioritario potenciar unha intervención específica e especializada con menores expostos a situacións de violencia de xénero que tenten paliar, os efectos desa violencia.

Por isto a Secretaría Xeral da Igualdade considera de especial interese o desenvolvemento de programas específicos e especializados dirixidos a estes/as menores dado que se trata dun colectivo especialmente vulnerable.

Este programa é desenvolvido coa colaboración da **Fundación Meniños**, coa que xa viña colaborando en anos anteriores no desenvolvemento deste programa, que conta cun Centro de asesoramento e terapia familiar dirixido a familias que precisan solucionar problemas relacionados cos seus fillos e fillas e resolver dúbidas sobre o proceso educativo

e cunha experiencia de intervención con familias e infancia, cunha traxectoria de máis de 15 anos e que está integrado por psicólogos/as e terapeutas familiares especialistas en intervención familiar con infancia en dificultade social.

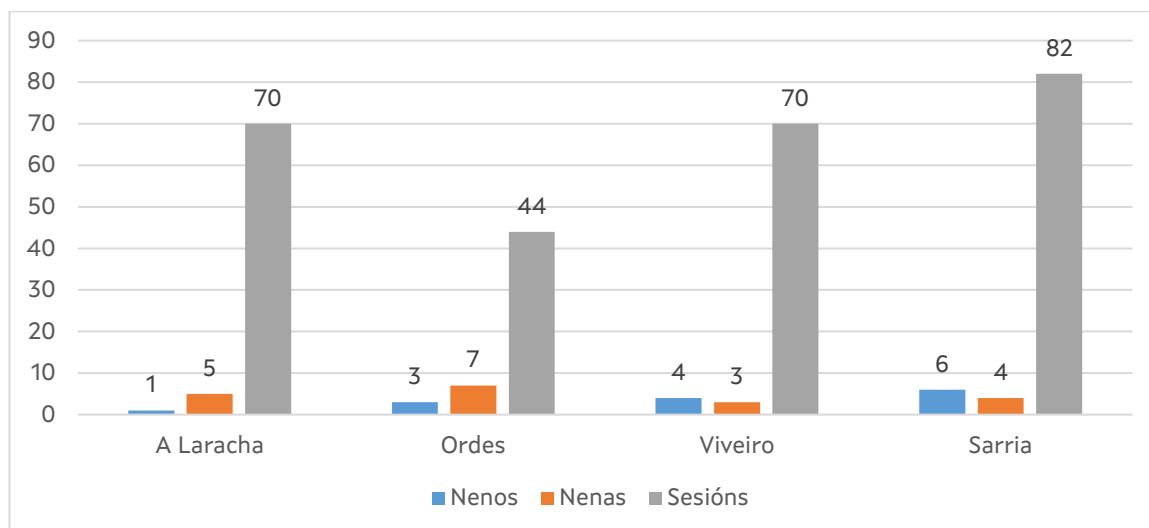
O programa de intervención está formulado coa finalidade de actuar sobre as necesidades fundamentais dos nenos e nenas e adolescentes que sufriron de maneira directa ou indirecta a violencia de xénero promovendo a súa recuperación e benestar psicosocial.

Como en anos anteriores, no 2022 o programa desenvolveuse a través de sesións individuais de traballo terapéutico cos nenos e nenas, integrándose e complementándose co resto do traballo da rede de recursos que existen para o tratamento, e aglutinando a todas as persoas do núcleo familiar afectado, incluíndo un traballo conxunto coas nais. O programa no ano 2022 desenvolveuse nas localidades das provincias da Coruña e Lugo, levándose a cabo ao longo do ano 266 sesións terapéuticas con 33 familias .

Datos 2022:

Entidades locais	Casos	Nenos	Nenas	Sesións
A Laracha	6	1	5	70
Ordes	10	3	7	44
Viveiro	7	4	3	70
Sarria	10	6	4	82
Total	33	14	19	266

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Programas de intervención con mulleres vítimas de abuso e violencia sexual**

Este programa é desenvolvido pola Fundación Meniños en colaboración coa **Secretaría Xeral da Igualdade**.

Persoas destinatarias:

- Mulleres vítimas de abuso e violencia sexual, que mostran desaxustes físicos, emocionais, condutuais e relacionais como consecuencia do abuso.
- Familiares ou persoas, baixo o consentimento da vítima, que cumpran un papel imprescindible na recuperación.
- Equipos profesionais da rede que traballan coa vítima (profesionais de centros de acollida cando houbo unha medida de protección, profesionais sanitarios, etc.)

O procedemento de intervención é unha axuda psicolóxica por parte de profesionais con formación específica na atención ás vítimas de abuso sexual e trauma relacional, no contexto dunha relación segura e voluntaria. As intervencións, tanto desde o modelo de traballo como no seu desenvolvemento técnico están fundamentadas seguindo a evidencia científica dentro do campo da psicoloxía, e a atención sociosanitaria.

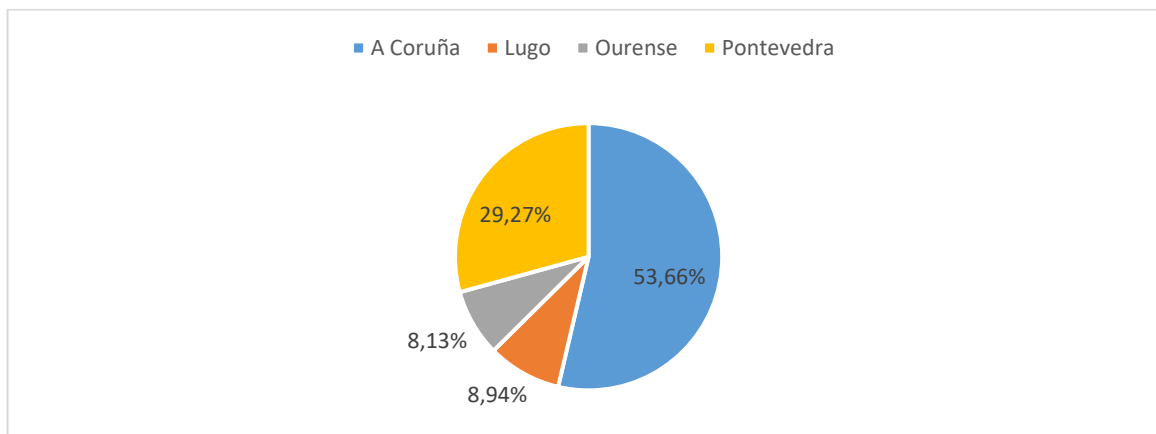
As intervencións vinculadas o programa leváronse a cabo nas cidades de Lugo, Coruña, Ourense e Vigo.

No ano 2022 atendéronse un total de 123 casos dos cales se realizaron un total de 1.057 sesións individuais.

Programa de intervención con mulleres vítimas de abuso e violencia sexual			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
66	11	10	36
Total: 123			

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

• Programa Recorpórate

No ano 2022 e como complemento á intervención terapéutica púxose en marcha o Proxecto Recorpórate, a través do cal se trata de impulsar a recuperación integral das mulleres vítimas de violencia sexual a través da combinación dunha intervención psicolóxica e un adestramento físico de forza nun contorno de seguridade que teña en conta as súas necesidades específicas tanto físicas como emocionais, cuxos obxectivos son:

- Reducir a sintomatoloxía traumática.
- Mellorar a autoestima e a sensación percibida de benestar.
- Potencia estratexias de activación e autocoidado.

Número de mulleres beneficiarias
15

• Programas de intervención con nenos, nenas e adolescentes vítimas de abuso sexual

Programa da **Consellería de Política Social** desenvolvido en colaboración coa Fundación Meniños, ten como finalidade o tratamento terapéutico en menores vítimas das diferentes formas de abuso sexual infantil e o asesoramento e acompañamento ás familias e equipos profesionais dos que depende o seu coidado.

Persoas destinatarias:

- Nenos, nenas e adolescentes vítimas de abuso sexual infantil que mostran desaxustes emocionais, cognitivos e/ou de conduta como consecuencia do abuso sexual infantil.

- Familiares non agresores e principais persoas responsables do coidado dos nenos e das nenas xa que cumpran un papel imprescindible na recuperación.
- Equipos profesionais que traballan na contorna de nenos e nenas abusadas (equipos técnicos do menor, profesionais de centros de acollida, profesionais da educación social, traballo social, pediatría, ámbito escolar, e demais profesionais implicados na rede de atención á infancia).

Metodoloxía:

O programa de intervención terapéutica está baseado na evidencia científica, empregando a terapia cognitiva-condutual focalizada no trauma (TF-CBT) e a Terapia Familiar Baseada no Apego (TFBA).

Obxectivos:

- Desenvolvemento dun contexto de seguridade e de prevención de novas situacións traumatizantes.
- Acompañar ao neno e á nena e ás persoas adultas coidadoras na adquisición de estratexias e habilidades para afrontar as consecuencias do abuso.
- Elaboración dunha narrativa adecuada do trauma e promover a integridade da identidade e benestar bio-psicosocial do neno ou da nena.

Nº de participantes: 109 (91 mulleres e 18 homes).

Artigo 26: Protocolo de actuación

A **Consellería de Sanidade, Servizo Galego e Saúde**, publicou o documento “*Violencia de xénero: Procedemento de cribado e actuación en saúde*”. Este procedemento incorpórase como mellora da atención sanitaria á muller en situación de violencia de xénero; cuxo obxectivo é aumentar a detección precoz da violencia de xénero, mellorar a atención das mulleres nas consultas de saúde e homoxeneizar as actuacións sanitarias no Sistema sanitario público de Galicia, mellorar a vida das mulleres e axudar a erradicar a violencia de xénero da nosa sociedade.

Co inicio do desenvolvemento da aplicación de rexistro no aplicativo IANUS para o seu uso polas/os profesionais.

Desde o “grupo de traballo de violencia de xénero e saúde” do Servizo Galego de Saúde, elaboráronse os Procedementos de intervención en saúde e cribado e trabállase na posta en marcha do cribado sistemático a nivel de atención primaria.

A violencia de xénero constitúe un grave problema de saúde, presente en todos os ámbitos sociais e culturais. As mulleres que sofren violencia de xénero e as súas fillas e fillos atópanse nunha situación de extrema vulnerabilidade. O ámbito sanitario convértese nun contexto privilexiado para identificalas, polo que os servizos e os/as profesionais dos servizos sanitarios teñen un papel moi relevante, e deben actuar con prontitude e homoxeneidade.

Por iso, constituíuse o grupo de traballo de profesionais para o desenvolvemento do “*Procedemento de actuación ante unha agresión sexual*” así como o “*Procedemento para garantir a protección das mulleres en situación de violencia de xénero nos centros sanitarios do Servizo Galego de Saúde*”.

Todos os procedementos atópanse dispoñibles na páxina web do Servizo Galego de Saúde: <https://www.sergas.gal/Violencia-de-xenero?idcatgrupo=11582>

Ademais, desde o 2022 Galicia conta xa cun protocolo unificado de actuación ante casos sospeitosos de submisión química no seu sistema sanitario “*Procedemento de actuación do Servizo Galego de Saúde ante casos de sospeita de submisión química*”.

Este protocolo define as substancias máis habituais nos casos de submisión química e os indicadores de sospeita que deberá ter en conta o persoal sanitario tanto de atención primaria como de urxencias hospitalarias, indicando sempre a derivación a estas últimas no caso de sospeita.

Pódese consultar o procedemento na seguinte ligazón:

[https://www.sergas.es/Asistencia-sanitaria/Documents/1589/Procedemento_submisión
química_V5.pdf](https://www.sergas.es/Asistencia-sanitaria/Documents/1589/Procedemento_submisión_química_V5.pdf)

Artigo 27: Rexistro de casos

No ámbito sanitario, estase a traballar na mellora do rexistro de información clínica na historia electrónica (IANUS) en relación coa violencia de xénero, tanto psicolóxica como física, co fin de poder rexistrar adecuadamente a información mediante a utilización de extensións de códigos CIAP-2 específicas, aprobadas polo Ministerio de Sanidade, que permitan a súa correcta codificación para logo poder exportar esa información de maneira automatizada e así realizar un seguimento periódico da detección realizada polo equipo de profesionais de atención primaria e hospitalaria.

As extensión dos códigos relacionados coa violencia de xénero son as que a continuación se detallan:

Z12 Problemas de relación entre cónxuxes

Z12.01 Violencia psicolóxica (abuso, maltrato psicolóxico) por parte da parella ou exparella.

Z25 Problemas derivados de violencia/ agresións

Z25.00 Violencia física (abuso, maltrato físico) por autor non especificado.

Z25.01 Violación, agresión sexual por autor non especificado.

Actualmente existe a posibilidade de obter información sobre violencia de xénero a partires dos partes de lesións cubertos polos/as facultativos/as de atención primaria e hospitalaria en IANUS, así como a través dos rexistros sanitarios do CMBO (neste caso recóllese a información daquelas mulleres con lesións que requiren ingreso hospitalario) e do Sistema de xestión intelixente dos Servizos de Urxencias Hospitalarias e Puntos de Atención Continuada (SIGUR).

Capítulo II: Medidas no ámbito xudicial

Artigo 28. Atención xurídica.

Artigo 29. Asistencia letrada.

Artigo 30. Exercicio da acción popular.

Artigo 31. Comparecencia da Xunta de Galicia nos procedementos penais iniciados por causas de violencia de xénero.

Artigo 32. Intervención da administración.

Artigos 28 e 29: Atención xurídica e asistencia letrada

A Lei 1/1996, do 10 de xaneiro, de asistencia xurídica gratuíta recoñece ás vítimas de violencia de xénero o dereito de asistencia xurídica gratuíta, que se lles prestará de inmediato, con independencia da existencia ou non de recursos para litigar (artigo 2.g).

Un dos trazos máis salientables da regulación galega en materia de asistencia xurídica gratuíta establecida polo Decreto 269/2008, do 6 de novembro, polo que se aproba o seu regulamento, atópase na incorporación de quendas de oficio específicas para a asistencia xurídica de mulleres maltratadas pois requiren unha atención especializada.

Deste xeito dáse cumprimento ao establecido nos artigos 28 e 29 da Lei galega 11/2007, de 27 de xullo, para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, os cales, prevén que os servizos de orientación xurídica dos colexios profesionais da avogacía de Galicia garantan a atención xurídica especializada en materia de violencia de xénero a través de profesionais con formación específica (art. 28.2), así como a dispoñibilidade na totalidade dos colexios profesionais da avogacía de Galicia dunha quenda de oficio en materia de violencia de xénero (29.3).

O citado Regulamento de asistencia xurídica de Galicia, expresamente estableceu a constitución dunha quenda de garda permanente durante as 24 horas do día, atendida por letrados e letradas especializados/as, para a prestación do servizo de asistencia letrada a

mulleres vítimas de delitos de violencia de xénero (artigo 29.2 do Decreto 269/2008), así como o requisito complementario de formación para os/as avogados/as especializados/as que realicen a asistencia xurídica e a defensa en xuízo deste colectivo (artigo 30.2).

Así mesmo, de acordo coa modificación operada na Lei 1/1996, do 10 de xaneiro, de asistencia xurídica gratuíta, a través da Lei 42/2015, do 5 de outubro, esta quenda permanente de garda para a prestación do servizo de asistencia letrada ás vítimas de violencia de xénero comprende tamén o servizo de asesoramento xurídico *previo* á interposición da denuncia (art. 24). Dita modificación estableceu que nestes delitos de violencia de xénero serán *defendidas polo mesmo profesional da avogacía en todos os procedementos*, sempre que sexa posible, garantindo así a súa intimidade e diminuindo a posibilidade de revitimización (art. 2.g).

Neste ámbito, o total de actuacións certificadas polos Colexios de Avogados do ano 2022 en aplicación do módulo establecido (*defensa xurídica da muller en dilixencias policiais, orde de protección e procedementos administrativos relacionados coa violencia de xénero e doméstica*) elevouse a un total de **3179 asuntos**, cun custo total para a Comunidade Autónoma de **368.652.54 €**.

Na seguinte táboa reflíctense de xeito desagregado os devanditos datos correspondentes ao ano 2022:

COLEXIO DE AVOGADOS	1º TRIMESTRE 2022		2º TRIMESTRE 2022	
	Asuntos	Importe	Asuntos	Importe
A Coruña	168	20.573,28€	219	26.818,74€
Lugo	125	15.307,50€	78	9.551,88€
Ourense	65	7.959,90€	65	7.959,90€
Pontevedra	147	18.001,62€	185	22.655,10€
Santiago	58	7.102,68€	64	7.837,44€
Ferrol	29	3.551,34€	50	6.123,00€
Vigo	132	16.164,72€	82	10.041,72€
Galicia	724	88.661,04€	743	83.027,88€

COLEXIO DE ABOGADOS	3º TRIMESTRE 2022		4º TRIMESTRE 2022	
	Asuntos	Importe	Asuntos	Importe
A Coruña	121	14.817,66 €	280	35.722,40 €
Lugo	97	11.878,62 €	113	14.416,54 €
Ourense	80	9.796,80 €	137	17.478,46 €
Pontevedra	170	20.818,20 €	190	24.240,20 €
Santiago	42	5.143,32 €	74	9.440,92 €
Ferrol	58	7.102,68 €	61	7.782,38 €
Vigo	154	18.858,84 €	135	17.223,30 €
Galicia	722	88.416,12 €	990	126.304,20 €

COLEXIO DE ABOGADOS	TOTAL	
	Asuntos	Importe
A Coruña	788	97.932,08 €
Lugo	413	51.154,54 €
Ourense	347	17.478,46 €
Pontevedra	692	85.715,12 €
Santiago	238	29.524,36 €
Ferrol	198	24.559,40 €
Vigo	503	62.288,58 €
Galicia	3179	368.652,54 €

Fonte: Vicepresidencia segunda e Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes.

O incremento no número de asuntos débese a un cambio de metodoloxía no pago da asistencia xurídica gratuíta no ámbito da violencia de xénero. O 28 de decembro de 2021 firmouse un novo acordo entre a Xunta de Galicia e o Consello da Avogacía Galega sobre a compensación económica pola asistencia letrada na asistencia xurídica gratuíta para o período que vai dende o 4º trimestre de 2021 ata o 3º trimestre de 2025. En dito acordo houbo unha redefinición dalgúns códigos do baremo que se utilizan para os pagos aos/ás avogados/as da quenda de oficio.

Ata o terceiro trimestre de 2021 o baremo que se aplicaba recollía un código específico para determinar o número de asuntos e os importes que se pagaban aos/as avogados/as das vítimas de violencia de xénero. Con este código retribuíase un único tipo de intervención (a comparecencia para a orde de protección), mentres que a asistencia á vítima na comisaría incluía no apartado xenérico de asistencias en comisaría (para todo tipo de vítimas e tamén, sobre todo, para infractores/as).

A partires da aplicación do novo baremo acordado co Consello da Avogacía (4º trimestre de 2021) cambiou a metodoloxía, de modo que no epígrafe de violencia de xénero pasan a recóllense as asistencias en comisaría ás vítimas de violencia de xénero, aínda que non presenten denuncia.

Artigos 30 e 31: Exercicio da acción popular e Comparecencia da Xunta de Galicia nos procedementos penais iniciados

En xullo de 2013, a Xunta de Galicia aprobou o Acordo polo que se aproba o protocolo para o exercicio da acción popular por parte da Administración xeral da Comunidade Autónoma de Galicia nos procedementos penais en casos de morte por causa de violencia de xénero.

Segundo dito protocolo cada vez que a Secretaría Xeral da Igualdade teña constancia dunha morte por violencia de xénero, dará traslado inmediato de toda a información á Asesoría Xurídica Xeral da Xunta para que prepare a comparecencia.

Ademais, a Secretaría Xeral da Igualdade será a encargada de recadar toda a información posible sobre os casos deste tipo de violencia, tamén de xeito inmediato e protocolizado, para activar, se fose necesario, os recursos de carácter social que se puideran precisar: apoio a menores, atención psicolóxica, axudas económicas, etc.

Por parte da Asesoría Xurídica Xeral da Xunta de Galicia leváronse a cabo durante o ano 2022 diversas actuacións ao abeiro da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, e segundo o acordo do Consello da Xunta de Galicia do 11/07/2013, sobre o persoamento en exercicio da acusación popular en todos os procesos penais por violencia de xénero con resultado de morte no territorio da Comunidade Autónoma de Galicia, consistentes estas na personación e/ou na intervención na práctica de dilixencias e formulación de escritos procesuais nas dilixencias previas seguintes:

- Procedemento do Tribunal de Xurado nº4/2022, do que coñece a Sección Segunda da Audiencia Provincial de A Coruña. Os trámites que se realizaron por parte do/a letrado/a da Xunta de Galicia no ano 2022 son relativos a presentacións de alegacións no procedemento de execución da condena imposta na sentenza.
- Procedemento do Tribunal de Xurado n.º 45/18, do que coñece a Sección Segunda da Audiencia Provincial de A Coruña. O trámite que se realizou por parte do/a letrado/a da Xunta de Galicia no ano 2022 foi a petición de custas procesais a favor da Xunta de Galicia causadas durante a sustanciación do procedemento xudicial.
- Procedemento do Tribunal de Xurado n.º 110/2022 do que coñece a Sección Segunda da Audiencia Provincial de A Coruña. Os trámites que se realizaron por parte do/a letrado/a da Xunta de Galicia no ano 2022 son os seguintes:

- 1.4.2022: asistencia a vista sobre a situación persoal e procesal do acusado.

- 4,5 e 6 de xullo do 2022: asistencia ao xuízo oral.

Ese mesmo procedemento deu lugar ao recurso de apelación n.º 1/2022 do que coñeceu o TSXG. Os trámites que se realizaron nese recurso de apelación por parte do/a letrado/a da Xunta de Galicia no ano 2022 son os seguintes:

- 28.9.2022: presentación do escrito de impugnación do recurso de apelación presentado polo condenado ante o TSXG.

- 12.12.2022: asistencia a vista no TSXG sobre o recurso de apelación.

- Procedemento Tribunal de Xurado n.º 356 /2019, do que coñece o Xulgado de Primeira Instancia e Instrución nº2 de Caldas de Reis. Os trámites que se realizaron por parte do/a letrado/a da Xunta de Galicia no ano 2022 son os seguintes:

- 15.3.2022: asistencia a declaracións

- 30.8.2022: asistencia a audiencia preliminar

- 5.09.2022: escrito de conclusións preliminares

Na actualidade este procedemento esta pendente da celebración do xuízo oral os días 6 e

13 de marzo de 2023 na Sección Segunda da Audiencia Provincial de Pontevedra.

- Procedemento Tribunal de Xurado n.º 798/2020, do que coñece o Xulgado de violencia sobre a Muller nº1 de Vigo. Os trámites que se realizaron por parte do/a letrado/a da Xunta de Galicia no ano 2022 son os seguintes:
 - 25.1.22: presentación do escrito de acusación.
 - 5.9.22: presentación escrito conclusións provisionais.
 - 2.12.22: asistencia a vista sobre a situación persoal e procesal do acusado.
 - 19.12.22: escrito de acusación.

Na actualidade este procedemento está pendente da celebración do xuízo oral na Sección 5 da Audiencia Provincial de Pontevedra os días 19 e 23 de xuño de 2023.

Casos con persoación da Xunta de Galicia crimes violencia de xénero:

ANO	PROVINCIA	Nº PERSONACIÓNS
2013	Ourense	1
2013	Pontevedra	1
2014	A Coruña	2
2014	Lugo	1
2015	Ourense	1
2015	Pontevedra	5
2016	A Coruña	1
2016	Pontevedra	1
2017	A Coruña	1
2018	A Coruña	2
2019	Pontevedra	1
2020	Lugo	1
2020	Pontevedra	1
2021	-	0

ANO	PROVINCIA	Nº PERSONACIÓNS
2022	-	0
Total 2013-2022	GALICIA	19

Fonte: Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Xustiza e Turismo

Artigo 32: Intervención da Administración

Nos centros de protección e de reforma de menores realízanse actuacións de sensibilización sobre a prevención e o tratamento da violencia de xénero individual e colectiva a través das diferentes intervencións educativas e psicolóxicas desenvoltas cos/as menores.

Nos centros de protección realizáronse 269 actividades (obradoiros, charlas, videoforums, etc.) coa participación de 1423 nenos, nenas e adolescentes.

Nos centros de cumprimento de medidas xudiciais realizáronse 133 actividades dirixidas a 502 mozos e mozas.

En todos estes centros desenvolvéronse 65 actividades formativas dirixidas ao persoal educador que presta servizos neles.

Capítulo III: Outras medidas de apoio e protección

Artigo 33. Deseño e implantación de dispositivos de alarma.

Artigo 34. Programas de intervención con homes en relación coa violencia de xénero.

Artigo 33: Deseño e implantación de dispositivos de alarma

• Dispositivos de control telemático de medidas e penas de afastamento

En xullo de 2009, os Ministerios de Igualdade e de Interior puxeron a disposición da xudicatura un sistema de dispositivos de alarma que permite o control das medidas de afastamento en materia de violencia de xénero.

O Sistema de Seguimento articúlase de acordo coas pautas e regras que, no seu caso, establece a Autoridade Xudicial que acorda a súa utilización e de conformidade co

disposto en dous Protocolos de Actuación:

- Protocolo de actuación do sistema de seguimento por medios telemáticos do cumprimento das medidas e penas de afastamento en materia de violencia de xénero, aprobado por medio do Acordo subscrito entre o Ministerio de Xustiza, o Ministerio do Interior, o Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, o Consello Xeral do Poder Xudicial e a Fiscalía Xeral do Estado, o 11 de outubro de 2013.
- Protocolo de actuación no ámbito penal do sistema de seguimento por medios telemáticos do cumprimento das medidas e penas de afastamento en materia de violencia de xénero, aprobado por medio do Acordo subscrito entre o Consello Xeral do Poder Xudicial, o Ministerio de Xustiza, o Ministerio do Interior, o Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade e a Fiscalía Xeral do Estado, o 19 de outubro de 2015.

O sistema permite verificar o cumprimento das medidas cautelares de afastamento da vítima impostas nos procedementos que se seguen por violencia de xénero en que se estime oportuno, acorde coas pautas e regras que, no seu caso, establece a Autoridade Xudicial e de conformidade co disposto no Protocolo. Na mesma maneira, o sistema proporciona información actualizada e permanente das incidencias que afecten ao cumprimento das medidas impostas, así como das posibles incidencias, tanto accidentais como provocadas, no funcionamento dos elementos de vixilancia empregados. Os avisos que xera o sistema son de dous tipos: alarma e alerta, graduados de maior a menor risco.

Existen dous tipos de compoñentes do sistema: dispositivo para o inculpado e dispositivo para a vítima.

No conxunto de España contabilizáronse, a 31 de decembro do 2022, un total de 3.056 medios telemáticos activos no marco das medidas de afastamento no ámbito da violencia de xénero. Andalucía é a primeira comunidade autónoma con 1.148 dispositivos activos, seguida de Comunidade Valenciana con 393 e Madrid con 298. **Galicia é a sexta Comunidade Autónoma, con dispositivos activos a finais de 2022, cun total de 151.**

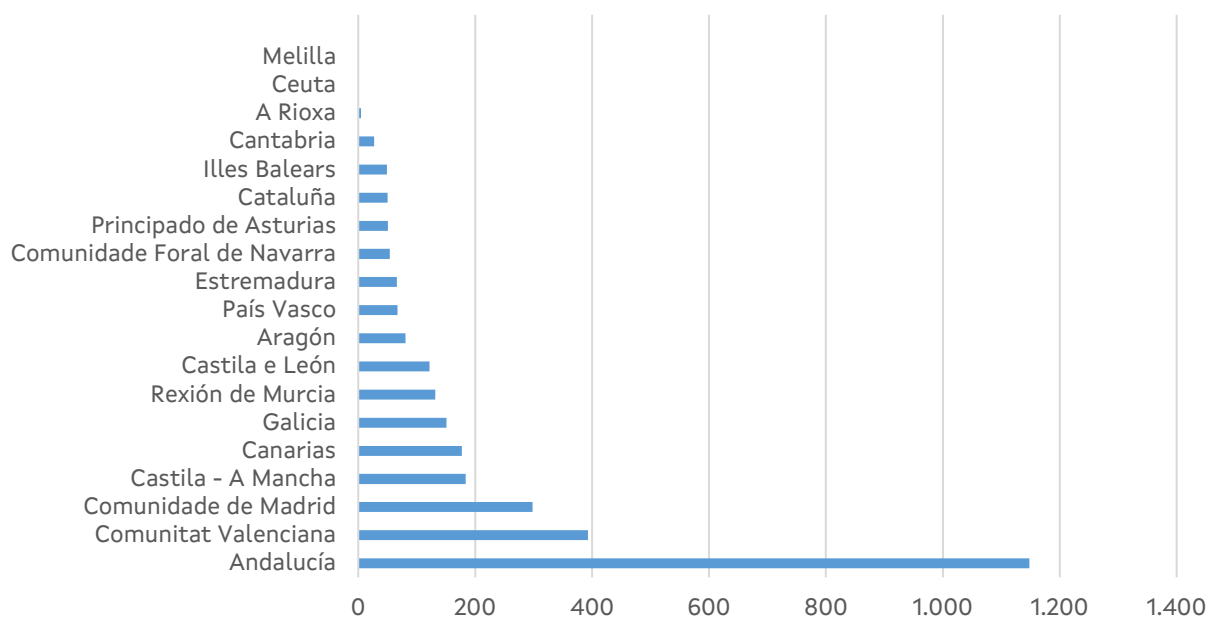

Sistema de seguimento por medios telemáticos das medidas de afastamento no ámbito da violencia de xénero. Total Comunidades Autónomas.

Comunidade Autónoma	Activos a 31/12/2022
Andalucía	1.148
Comunitat Valenciana	393
Comunidade de Madrid	298
Castila - A Mancha	184
Canarias	177
Galicia	151
Rexión de Murcia	132
Castila e León	122
Aragón	81
País Vasco	67
Extremadura	66
Comunidade Foral de Navarra	54
Principado de Asturias	51
Cataluña	50
Illes Balears	49
Cantabria	27
A Rioxa	5
Ceuta	1
Melilla	0
TOTAL	3.056

Fonte: Ministerio de Igualdade Delegación do Goberno para a violencia de xénero
 Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es>

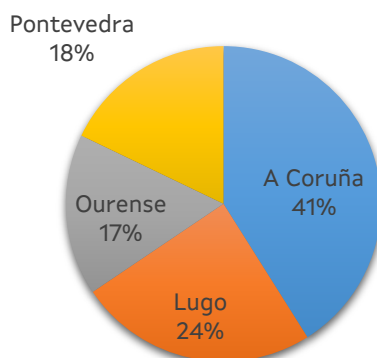
Sistema de seguimento por medios telemáticos das medidas de afastamento no ámbito da violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia no ano 2022.

Provincia	Instalacións 2022	Desinstalacións 2022	Activos a 31 de decembro de 2022
A Coruña	182	120	62
Lugo	122	85	37
Ourense	98	73	25
Pontevedra	173	146	27
Total	575	424	151

Fonte: Ministerio de Igualdade Delegación do Goberno para a violencia de xénero

Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es>

Activos a 31 de decembro de 2022

- **Servizo Telefónico de Atención e Protección para Víctimas de Violencia de xénero (ATENPRO)**

O Servizo telefónico de Atención e Protección para vítimas da violencia de xénero (ATENPRO), é unha modalidade de servizo que, coa tecnoloxía adecuada, ofrece ás vítimas de violencia de xénero, unha atención inmediata e a distancia, asegurando unha resposta rápida ás eventualidades que lles poidan sobreir, as 24 horas do día, os 365 días do ano e sexa cal for o lugar en que se atopen.

Os obxectivos específicos do servizo son os seguintes:

- Proporcionar seguridade e tranquilidade ás usuarias do servizo e por extensión, ao seu círculo de persoas achegadas, ofrecéndolles apoio, información e asesoramento, e garantíndolles a comunicación interpersoal, ante calquera necesidade relacionada coa súa situación de violencia de xénero, as 24 horas do día, contribuíndo así á súa recuperación.
- Potenciar a autoestima e a calidade de vida das usuarias do servizo, contribuíndo a crear unha rede social de apoio na súa contorna habitual e animándoas a que manteñan, con plena seguridade, contacto coa contorna familiar e social non agresora.
- Garantir unha atención inmediata e adecuada ante situacións de emerxencia, a través de persoal especializado, proporcionando seguridade á usuaria e mobilizando os recursos oportunos, en función do tipo de emerxencia que se produciu.
- Realizar un seguimento activo da situación en que se atopan as usuarias, a través do contacto periódico co centro de atención.

No conxunto de España a finais de 2022 había 17.062 usuarias en alta do servizo ATENPRO. A cifra mais elevada de usuarias do servizo ATENPRO en alta ao remate de 2022, correspondía á Comunidade Valenciana (3.451) seguida de Andalucía (3.187), Cataluña (2.851) e Madrid (1.897). **Galicia, cun rexistro de 703 altas ocupaba o oitavo lugar.**

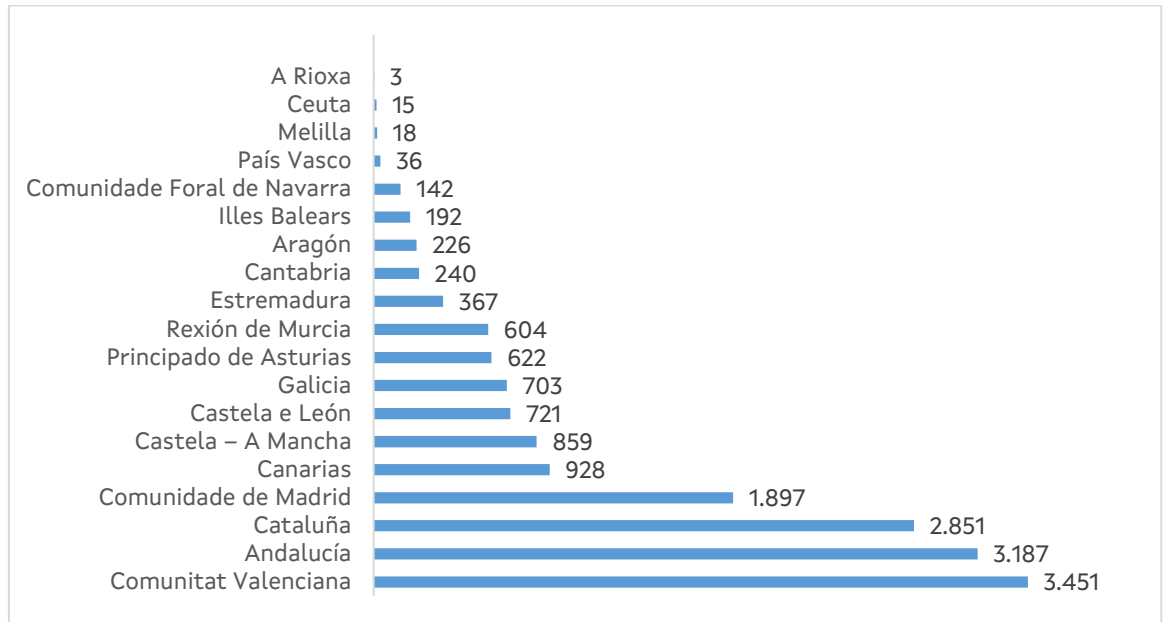

Servizo ATENPRO

Comunidade autónoma	Altas a 31/12/2022
Comunitat Valenciana	3.451
Andalucía	3.187
Cataluña	2.851
Comunidade de Madrid	1.897
Canarias	928
Castela – A Mancha	859
Castela e León	721
Galicia	703
Principado de Asturias	622
Rexión de Murcia	604
Estremadura	367
Cantabria	240
Aragón	226
Illes Balears	192
Comunidade Foral de Navarra	142
País Vasco	36
Melilla	18
Ceuta	15
A Rioxa	3
Total	17.062

Fonte: Ministerio de Igualdade Delegación do Goberno para a violencia de xénero
 Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es>

Evolución das cifras de usuarias do servizo telefónico de atención e protección para vítimas de violencia de xénero en Galicia no ano 2022:

	Altas a 31 de decembro de 2022
A Coruña	430
Lugo	38
Ourense	39
Pontevedra	196
Total	703

Fonte: Ministerio de Igualdade Delegación do Goberno para a violencia de xénero
 Enlace: <http://estadisticasviolenciagenero.igualdad.mpr.gob.es>

• Sistema de seguimento integral da violencia de xénero: VIOGEN

O 26 de outubro de 2015 asinouuse o Convenio de colaboración entre o Ministerio do Interior e a Comunidade Autónoma de Galicia, para integrar o Punto de coordinación das ordes de protección de Galicia co Sistema de seguimento integral nos casos de violencia de xénero (Sistema Viogén). A través deste convenio articúlase o xeito en que van colaborar a Secretaría de Estado de Seguridade, do Ministerio do Interior, que xestiona o Sistema Viogén, e a Comunidade autónoma de Galicia, que xestiona a aplicación do PCOP de Galicia, para a integración de ambas aplicacións. O seu obxecto é integrar a aplicación do Punto de

coordinación das ordes de protección de Galicia co Sistema de seguimento integral nos casos de violencia de xénero (Sistema Viogén).

O Sistema de Seguimento Integral de violencia de xénero, coñecido como VIOGEN, é unha aplicación informática desenvolvida pola Secretaría de Estado de Seguridade do Ministerio do Interior que pretende acadar os seguintes obxectivos:

- Aglutinar as diferentes institucións públicas que teñen competencias en materia de violencia de xénero
- Integrar toda a información de interese que se estime necesaria
- Facer predición do risco
- Atendendo ao nivel de risco, realizar o seguimento e protección ás vítimas en todo o territorio nacional
- Efectuar un labor preventivo, emitindo avisos, alertas e alarmas, a través do "Sistema de notificacións automatizadas", cando se detecte algunha incidencia ou acontecemento que poida por en perigo a integridade da vítima.
- Buscando establecer unha tupida rede que permita o seguimento e protección de forma rápida, integral e efectiva das mulleres maltratadas, e dos seus fillos e fillas, en calquera parte do territorio nacional.

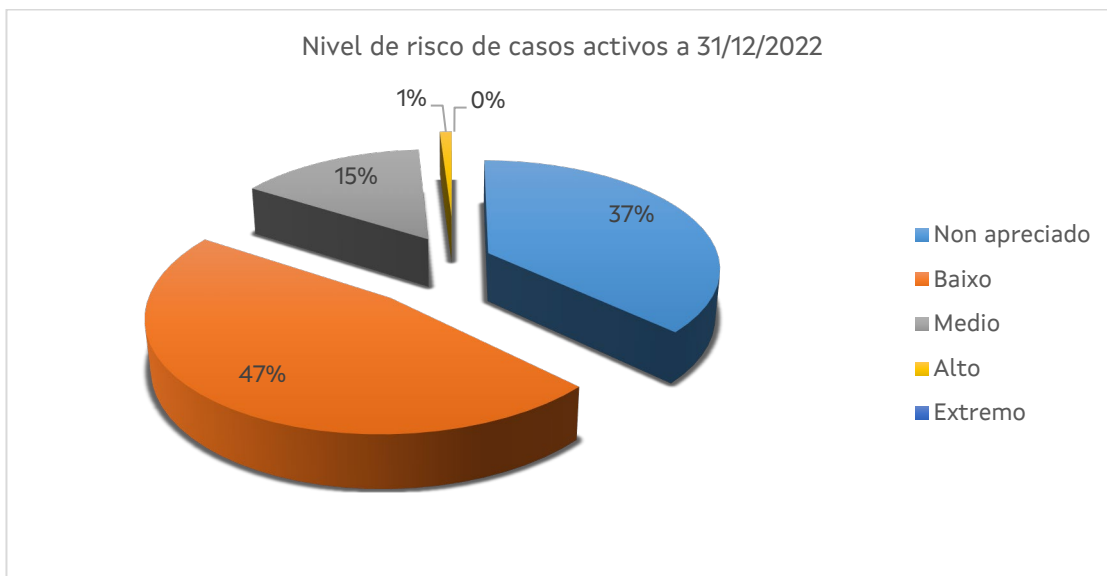
Datos dos casos activos en Galicia, por provincia, no sistema VIOGEN a 31 de decembro de 2022, segundo o nivel de risco:

Nivel de Risco	Provincia				Total
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	
Non apreciado	715	223	169	482	1.589
Baixo	947	273	141	630	1.991
Medio	274	104	50	226	654
Alto	18	2	5	16	41
Extremo	0	0	0	0	0
Total	1.954	602	365	1.354	4.275

Fonte: Ministerio de Igualdade Delegación do Goberno para a violencia de xénero

Ligazón: <https://www.interior.gob.es/opencms/es/servicios-al-ciudadano/violencia-contra-la-mujer/estadisticas-sistema-viogen/>

Artigo 34: Programas de intervención con homes en relación coa violencia de xénero

- **Proxecto Fénix, de Medidas de Intervención Integral con Menores Agresores de Violencia de xénero**

No ano 2022 a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, asinou un convenio de colaboración coa Asociación para Proxectos Globais de Inserción e Integración Socio Laborais- Alar Galicia.

Este convenio dá resposta á medida 220 do Pacto de Estado en materia de violencia de xénero que recolle a necesidade de traballar coas Comunidades Autónomas para que na rehabilitación dos menores agresores en casos de violencia de xénero se aplique perspectiva de xénero. E a medida 189 que recolle a necesidade de impulsar coas Comunidades Autónomas competentes na materia, a asistencia psicolóxica aos agresores desde o momento da denuncia, para reducir o nivel de estrés e agresividade e previr danos á vítima.

A entidade Alar-Galicia é unha entidade sen ánimo de lucro con personalidade xurídica propia e plena capacidade de obrar, que desenvolve accións dirixidas a colectivos con dificultades para incorporarse á vida social normalizada, fundamentalmente con menores e con mulleres monoparentais en risco de exclusión, recollendo no artigo 2 dos seus

estatutos como unha das finalidades da Asociación, a de deseñar e desenvolver medidas de actuación globais para a incorporación social e laboral das persoas que se atopan nos límites da marxinación e da exclusión social, entre elas, poboación menor de idade.

A través deste convenio a entidade Alar-Galicia desenvolve unha intervención integral con menores que exercen violencia de xénero contra súas parellas ou ex-parellas, así como con aqueles que manifesten condutas machistas no seu entorno máis próximo. Ten como ámbito de actuación toda Galicia e a atención prioritaria a menores con cargos penais que exercen ou exerceron a violencia de xénero, así como a intervención en centros de menores e nos Centros de Intervención Educativa en Medios Abertos (Ciemas).

Entre os obxectivos concretos que perseguen as sesións pódense destacar os seguintes: coñecer as emocións implicadas na agresión, aprender a controlar as emocións negativas, identificar as crenzas e pensamentos que sustentan a violencia de xénero, modificar os hábitos agresivos, coñecer a perspectiva de xénero e as súas implicacións e aumentar o autoconecemento.

- Nº de participantes nas accións: 50.
- Nº de sesións grupais realizadas: 140.
- Nº de sesións individuais: 48.
- Idade dos participantes: 16-18 anos.

Capítulo IV: Medidas no ámbito da formación e do emprego

Artigo 35. Medidas específicas no ámbito da formación e do emprego.

Artigo 36. Plans de igualdade nas empresas.

Artigo 37. Obriga de confidencialidade no ámbito laboral.

Artigo 35: Medidas específicas no ámbito da formación e do emprego

A Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade, en virtude do establecido na Orde do 2 de maio de 2006 (DOG nº 89, de 10 de maio) pola que se regula o programa de fomento da inserción laboral das mulleres vítimas de violencia, contempla en todas as medidas de emprego xestionadas, a estas mulleres como colectivo preferente. Así mesmo, as vítimas de violencia de xénero teñen acceso preferente aos programas de mellora da empregabilidade,

en concreto, aos servizos de orientación profesional e aos cursos de formación ocupacional, aos programas mixtos de formación-emprego, a través da súa participación en escolas obradoiro, casas de oficios e obradoiros de emprego, e aos programas de cooperación ou experienciais, a través dun contrato temporal de 12 meses de duración.

Informes emitidos polo Punto de Coordinación das Ordes de Protección en 2022 para os efectos da incorporación de mulleres vítimas de violencia de xénero ao Programa de inserción laboral:

Provincia	Nº informes emitidos
A Coruña	2
Lugo	0
Ourense	5
Pontevedra	2
TOTAL	9

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

O Servizo Público de Emprego de Galicia ten establecido un **protocolo de actuación para o tratamento das mulleres vítimas de violencia de xénero**.

Este protocolo está baseado nos acordos SISPE que foron establecidos no Grupo de Traballo de Tratamento de vítimas de violencia de xénero (VVX). Unha muller vítima de violencia de xénero poderá rexistrar a súa condición na aplicación do Servizo Público de Emprego de Galicia (oficinas de emprego), quedando rexistrada como tal no aplicativo SICAS coa condición especial VVX, así como indicar se desexa que os seus datos sexan tratados ou non como confidenciais. A confidencialidade traducirase na protección dos datos da muller vítima de violencia de xénero, é dicir, na ocultación de todos os datos da persoa en todos os dominios da información. Soamente os usuarios/as con perfil de "titor/a" ou "coordinador/a" estatal poderán visualizar eses datos e xestionar as accións a realizar coas vítimas de violencia de xénero.

En cada unha das oficinas de emprego do Servizo Público de Emprego de Galicia hai, polo menos, unha persoa titora das vítimas, para garantir a confidencialidade dos datos das mulleres vítimas que así o demanden.

Os titores e titoras de VVX serán as persoas usuarias da aplicación que poderán visualizar os

datos das vítimas, e polo tanto as persoas xestoras ás que elas deberá dirixirse para realizar calquera xestión na oficina. Toda vítima de violencia de xénero debe ter asignado/a unha persoa titora, teña ou non activado o Indicador de confidencialidade.

Outras medidas implemmentadas pola **Dirección Xeral de Formación para o Emprego e Orientación**, no ano 2022, en relación á prevención e o tratamento da violencia de xénero, foron as seguintes:

- Instrución conxunta da Dirección Xeral de Formación para o Emprego e Orientación e a Secretaría Xeral da Igualdade, para regular o procedemento de incorporación das participantes dos Programas de Inserción Laboral dirixidos a mulleres en situación de violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia.

Regula de forma conxunta o procedemento de selección das mulleres participantes no programa de inserción regulado na Resolución do 20 de xullo de 2021 da Secretaría Xeral da Igualdade pola que se establecen as bases que rexerán a concesión de subvencións a entidades sen ánimo de lucro para programas de deseño e implementación de itinerarios personalizados e accións específicas que favorezan a inserción sociolaboral de mulleres en situación de violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia e se procede á súa convocatoria para os anos 2021 e 2022 (véxase páxina 199).

Esta instrución regulaba as actuacións neste procedemento dos seguintes destinatarios:

- Oficinas de emprego do Servizo Público de Emprego de Galicia (Emprego Galicia).
- Subdirección xeral do Servizo Público de Emprego. Servizos de Formación para o Emprego e Orientación das Xefaturas Territoriais: persoas coordinadoras de VVX.
- Entidades beneficiarias das subvencións para o desenvolvemento de programas de deseño e implementación de itinerarios personalizados e accións específicas que favorezan a inserción sociolaboral de mulleres en situación de violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Centros de Información ás Mulleres, centros da Rede galega de Acollemento, Centro

de Recuperación Integral para Mulleres que sofren violencia de xénero e outros servizos públicos que traballen no eido da violencia de xénero.

- Unidades Administrativas de Igualdade das Xefaturas territoriais da Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade.

- Subdirección xeral para o Tratamento da Violencia de Xénero (Secretaría Xeral da Igualdade)

- Instrución conxunta entre a Dirección Xeral de Formación para o Emprego e Orientación e a Secretaría Xeral da Igualdade, para regular o procedemento de selección das traballadoras a contratar ao abeiro das axudas para fomento da contratación de mulleres que sofren violencia de xénero no ámbito de colaboración coas entidades locais galegas.

Regula de forma conxunta o procedemento de selección das traballadoras a contratar ao abeiro da Resolución do 23 de decembro de 2021, da Secretaría Xeral da Igualdade pola que se establecen as bases que rexerán a concesión, en réxime de concorrencia non competitiva, de subvencións destinadas ao fomento da contratación de mulleres que sofren violencia de xénero no ámbito de colaboración coas entidades locais galegas, no marco do Pacto de Estado contra a violencia de xénero, e se procede á súa convocatoria para o ano 2022 (véxase páxina 194).

Esta instrución regula as actuacións neste procedemento dos seguintes destinatarios:

- Oficinas de emprego.
- Servizos de Formación para o Emprego e Orientación das Xefaturas Territoriais: Persoas coordinadoras de VXX.
- Subdirección xeral do Servizo Público de Emprego (Dirección xeral de Formación para o Emprego e Orientación).
- Entidades locais beneficiarias das subvencións destinadas ao fomento da contratación de mulleres que sofren violencia de xénero.
- Unidades Administrativas de Igualdade das Xefaturas territoriais da Consellería de

Promoción do Emprego e Igualdade.

- Subdirección xeral para o Tratamento da Violencia de Xénero (Secretaría xeral da Igualdade).
- Procedemento TR301V. Bolsas e axudas para persoas traballadoras desempregadas que participen en accións formativas de formación profesional para o emprego.

As persoas traballadoras desempregadas que asistan ás accións de formación a que se refire esta orde e que teñan a condición de muller vítima de violencia de xénero, terán dereito a percibir unha axuda de dez euros por día de asistencia, acumulables, de ser o caso, ao resto de bolsas e axudas que poidan corresponderlle

Normativa aplicable:

- Orde do 21 de outubro de 2021 pola que se establecen as bases reguladoras e se procede á convocatoria de subvencións para a concesión directa de bolsas e axudas para persoas traballadoras desempregadas que participen en accións formativas de formación profesional para o emprego correspondentes aos exercicios de 2021 e 2022 (DOG nº 209 do 29 de outubro de 2021).
- Orde do 24 de outubro de 2022 pola que se establecen as bases reguladoras e se procede á convocatoria de subvencións para a concesión directa de bolsas e axudas para persoas traballadoras desempregadas que participen en accións formativas de formación profesional para o emprego correspondentes aos exercicios 2022 e 2023 (DOG nº 206 do 28 de outubro de 2022).
- Procedemento TR301K. Formación para o emprego dirixida a persoas traballadoras desempregadas.
 - Consideración de ausencia xustificada para os permisos por violencia de xénero.
 - Criterio de preferencia para a participación nos cursos.
 - Impártense módulos formativos transversais sobre igualdade de xénero e de oportunidades entre mulleres e homes, e sobre corresponsabilidade familiar e

doméstica.

Normativa aplicable:

- Orde do 16 de abril de 2021 pola que se establecen as bases reguladoras para as accións formativas do Plan formativo para o emprego (persoas traballadoras desempregadas) da Comunidade Autónoma de Galicia para o período 2021-2023, e se realiza a súa primeira convocatoria para os exercicios 2021 e 2022 (DOG nº81 do 30 de abril de 2021).
- Orde do 13 de maio de 2022 pola que se modifica parcialmente a Orde do 16 de abril de 2021 pola que se establecen as bases reguladoras para as accións formativas do Plan formativo para o emprego (persoas traballadoras desempregadas) da Comunidade Autónoma de Galicia para o período 2021-2023, e se realiza a súa segunda convocatoria para os exercicios 2022 e 2023 (DOG nº 102 do 30 de maio de 2022).
- Procedemento TR301P. Accións formativas con compromiso de contratación dirixidas prioritariamente ás persoas traballadoras desempregadas.
 - Nos criterios de avaliación técnica barémase o compromiso da empresa de que un mínimo do 20 % das persoas que se contrate, arredondado de ser o caso, ao enteiro superior, sexan menores de 30 anos, vítimas de violencia de xénero, persoas paradas de longa duración ou persoas en risco de exclusión social (o incumprimento posterior deste compromiso dá lugar a penalizacións).

Para estes efectos enténdese por vítimas de violencia de xénero aquelas que teñan tal consideración de acordo co disposto no artigo 1 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero. Inclúense dentro do concepto de violencia de xénero, en aplicación da Lei 14/2021, do 20 de xullo, e da Lei 15/2021, do 3 de decembro, modificadoras ambas da Lei 11/2007, a violencia vicaria e a violencia dixital.

- Consideración de ausencia xustificada para os permisos por violencia de xénero.

- Impártense módulos formativos transversais sobre igualdade de xénero e de oportunidades entre mulleres e homes, e sobre corresponsabilidade familiar e doméstica.

Normativa aplicable:

- Orde do 6 de maio de 2022 pola que se establecen as bases reguladoras para o período 2022-2024 e se procede á primeira convocatoria das subvencións para o financiamento das accións formativas con compromiso de contratación en unidades formativas das empresas, para o exercicio 2022-2023 (DOG nº 95 do 18 de maio de 2022).
- Procedemento TR302A. Plan de formación para o emprego para persoas traballadoras ocupadas.
 - Non se aplica ningún criterio directamente vinculado coa violencia de xénero.
 - Consideración de ausencia xustificada para os permisos por violencia de xénero.
 - Impártense módulos formativos transversais sobre igualdade de xénero e de oportunidades entre mulleres e homes, e sobre corresponsabilidade familiar e doméstica.

Normativa aplicable:

Orde do 9 de febreiro de 2021 pola que se establecen as bases reguladoras para a concesión de subvencións no marco do Plan de formación para o emprego (persoas traballadoras ocupadas) e se procede á súa convocatoria para os exercicios 2021 e 2022 (DOG nº35 do 22 de febreiro de 2021).

- Procedemento TR332A: Programas integrados de emprego

- Maior valoración das solicitudes de subvención que atenden no seu proxecto ás mulleres vítimas de violencia de xénero. As mulleres vítimas de violencia de xénero están incluídas no colectivo de persoas que concede unha maior puntuación na valoración das solicitudes.

Normativa aplicable:

Orde do 4 de maio de 2022 pola que se establecen as bases reguladoras para a concesión de subvencións para a posta en práctica de programas integrados de emprego de Galicia, e se convocan para o ano 2022 (código de procedemento TR332A).

- Procedemento TR353A. Obradoiros duais de emprego

- Prioridade no acceso das vítimas de violencia de xénero aos contratos de formación e aprendizaxe. As mulleres vítimas de violencia de xénero están incluídas no colectivo de persoas que teñen preferencia para participar nos obradoiros duais de emprego.

Normativa aplicable:

Orde do 21 de febreiro de 2022 pola que se establecen as bases reguladoras das axudas e subvencións para os obradoiros duais de emprego da Comunidade Autónoma de Galicia, e se procede á súa convocatoria para o ano 2022 (código de procedemento TR353A).

- O programa de mellora das capacidades dixitais para mulleres residentes no medio rural (10,4 millóns de euros), destinado ao reforzo das competencias dixitais e a cualificación profesional de mulleres residentes no medio rural. Contou con 20.086 mulleres beneficiarias no 2022.

En 2022, dentro das actuacións realizadas pola Secretaría Xeral de Apoio ao Emprego, Traballo Autónomo e Economía Social, o Plan Emprega Muller determinou o acceso preferente e apoios de maior intensidade para as mulleres en varias das ordes de axudas no eido do emprego por parte da Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade.

1. O programa Galicia Emprega (TR342C), coa súa liña específica dirixida a mulleres (5 millóns de euros), con apoios para á contratación, á transformación dos contratos temporais en indefinidos ou ben os incentivos ao incremento da xornada laboral; que ademais conta cun bono de formación para as persoas contratadas. Un programa co que se contrataron a 587 mulleres en 2022.

Orzamento: 5.000.000 euros

Mulleres beneficiarias: 587

2. O programa "Muller 22" (TR770A) (6 millóns de euros), con incentivos á contratación de mulleres para facilitar a súa incorporación ao mercado laboral. Con incentivos por contratación de 6.000 euros, chegou a 886 mulleres no ano 2022

Orzamento: 6.000.000 euros

Mulleres beneficiarias: 886

- O programa Aprod Rural (TR351G) (7M€). As mulleres teñen preferencia no proceso de contratación.
- O programa de promoción do emprego autónomo (TR341D) (12M€). A contía base correspondente (2.000 euros ou 4.000 euros) incrementarase nun 25% se a persoa beneficiaria é muller.

Orzamento: 12.500.000 euros.

Persoas beneficiarias: 3.343 (52% mulleres)

- O programa para axudar as persoas traballadoras autónomas á contratación indefinida do primeiro, segundo e terceiro traballador/a (TR349F) (1,3M€). A contía base correspondente (4.000 euros ou 6.500 euros) incrementarase nun 25% se a persoa incorporada é muller.
- O programa para a posta en marcha de pequenas empresas de nova creación (TR807I) ou empresas de base tecnolóxica (TR340E) (2,5M€). No primeiro dos programas (TR807I), a contía base correspondente (2.000 euros ou 4.000 euros) incrementarase nun 25% se a persoa incorporada é muller. No segundo dos programas (TR340E), a contía base correspondente (6.000, 8.000, 9.000 ou 10.000 euros) incrementarase nun 25% se a persoa

incorporada é muller.

- Programas de Cooperación. Subvención para entidades sen ánimo de lucro que contraten persoas traballadoras desempregadas para a realización de servizos de interese xeral e social (TR352A) (8,5M€). Neste programa terán preferencia, entre outros colectivos con especiais dificultades de inserción laboral, as mulleres (especialmente as vítimas de violencia de xénero).
- Aprol- Economía Social (3,8M€), para o fomento do emprendemento na economía social:
 - Programa I: fomento do emprego en cooperativas e sociedades laborais (TR802G). Por cada persoa que se incorpore con carácter indefinido e a xornada completa, a subvención ascenderá a 6.000€ con carácter xeral, esta contía incrementarase un 25% se a persoa incorporada é muller (bonificacións acumulables entre si).
 - Programa II: fomento do acceso á condición de persoa socia (TR802J). Igual que no caso anterior, as contías de axuda, que poden ser de 3.000€ ata 6.000€, incrementáranse un 25% se persoa incorporada é muller (bonificacións acumulables entre si).
- ES-TRANSFORMA (proxecto de orde, anterior código de procedemento TR802R; 1,5M€). Esta orde aborda a transformación en cooperativas ou sociedades laborais dos negocios sen relevo xeracional, das sociedades mercantís e das persoas traballadoras autónomas, que xa estiveran exercendo unha actividade económica. Co obxecto de incorporar ás mulleres nestes novos proxectos empresarias de economía social, os importes das axudas a percibir increméntanse en 3.000 euros no caso de que as entidades beneficiarias estean formadas maioritariamente por mulleres e tamén no caso de que na actividade económica da nova entidade beneficiaria as mulleres contratadas nos grupos ocupacionais se atopen subrepresentadas.

O Instituto de Seguridade e Saúde Laboral de Galicia (ISSGA) implementou as seguintes medidas en relación á prevención e o tratamento da violencia de xénero no ano 2022

1. Desenvolvemento da perspectiva de xénero e fomento do uso de datos desagregados por sexo nos estudos, informes, estatísticas e outros materiais publicados polo ISSGA.
 - Anuario de sinistralidade laboral en Galicia 2021.
 - Boletín trimestral de información estatística das enfermidades profesionais.
 - Sinistralidade laboral nos servizos de aloxamento e de comidas e bebidas Galicia 2014-2018.
 - Sinistralidade laboral dos condutores profesionais Galicia 2014-2018.
2. Campaña de promoción da prevención e redución da sinistralidade laboral dirixidas a sectores feminizados.
 - Ola Saúde! Contornos laborais saudables: promover a creación de contornas laborais saudables que permitan protexer, promover e apoiar a seguridade e saúde no traballo e o benestar das persoas traballadoras.
 - Corta o risco químico, peitea con seguridade: concienciación e integración da prevención do risco químico en salóns de peiteado e tratamentos de beleza polo uso continuo e cotiá de tinguiduras e outros produtos perigosos.
 - Mobilización de persoas con mobilidade reducida: documentos no que se describen os principais aspectos básicos da mobilización de persoas, así como as técnicas de mobilización e as axudas técnicas para facilitar a mobilización.

Axudas dirixidas ás entidades locais galegas para a contratación de mulleres vítimas de violencia de xénero

No Diario Oficial de Galicia do 19 de xaneiro de 2022 publicouse a Resolución do 23 de decembro de 2021, da **Secretaría Xeral da Igualdade**, pola que se establecen as bases que rexerán a concesión, en réxime de concorrencia non competitiva, de subvencións destinadas ao fomento da contratación de mulleres que sofren violencia de xénero no ámbito de colaboración coas entidades locais galegas, no marco do Pacto de Estado contra a violencia

de xénero, e se procede á súa convocatoria para o ano 2022, cun importe de 1.424.016 euros.

Esta convocatoria tivo unha grande aceptación polo que se publicou unha nova Resolución o 12 de agosto de 2022 pola que se realiza a segunda convocatoria do ano 2022 das subvencións destinadas ao fomento da contratación de mulleres que sofren violencia de xénero no ámbito de colaboración coas entidades locais galegas, no marco do Pacto de Estado contra a violencia de xénero. O importe desta convocatoria ascendeu a 980.119,28.

A súa finalidade é contribuír a que as mulleres acaden unha maior autonomía a través da promoción da súa independencia económica e do seu empoderamento, e reforzando ao mesmo tempo as posibilidades dunha posterior inserción laboral estable, co obxectivo fundamental de lograr a súa plena integración na vida económica e social.

Podían ser beneficiarias destas subvencións os concellos galegos, mediante solicitude individual ou mediante solicitude conxunta de agrupación ou asociación de concellos, mancomunidades de concellos de Galicia e consorcios locais de Galicia, constituídos exclusivamente por concellos, así como as entidades resultantes dunha fusión municipal.

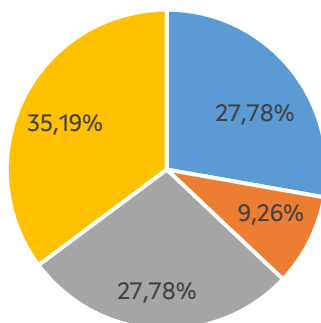
A contía da subvención a conceder ás entidades locais beneficiarias era, por cada muller contratada a tempo completo, a equivalente á necesaria para sufragar durante o período de contratación, ata un máximo de 12 mensualidades, as retribucións salariais brutas totais, incluída a parte proporcional das pagas extraordinarias e as cotas á Seguridade Social a cargo da entidade empregadora, na mesma cantidade que a fixada para o salario, segundo convenio colectivo ou normativa laboral aplicable vixente no momento de formular a solicitude e acorde coa súa categoría profesional.

Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables	Nº mulleres contratadas
A Coruña	54	15	37
Lugo	21	5	9
Ourense	33	15	19
Pontevedra	53	19	36
TOTAL	161	54	101

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Concellos beneficiarios por provincias

■ A Coruña ■ Lugo ■ Ourense ■ Pontevedra

- Mulleres contratadas ao abeiro desta subvención segundo nacionalidade:

NACIONALIDADE	Nº BENEF.	%
Española	87	86,14%
Estranxeira	14	13,86%
Total	101	100%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- Mulleres contratadas ao abeiro desta subvención segundo idade:

Idade	Nº beneficiarias	%
<20	1	0,99%
21-25	11	10,89%
26-35	26	25,74%
36-45	28	27,72%
46-55	31	30,7%
56-65	4	3,96%
TOTAL	101	100%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Fomento da contratación por parte de entidades sen ánimo de lucro de mulleres que sofren violencia de xénero

No Diario Oficial de Galicia do 1 de xullo de 2022 publicouse a Resolución do 15 de xuño de 2022, da **Secretaría Xeral da Igualdade**, pola que se establecen as bases reguladoras das subvencións destinadas ao fomento da contratación, por parte de entidades sen ánimo de lucro, de mulleres que sofren violencia de xénero financiadas con fondos REACT-UE no marco do programa operativo FSE Galicia 2014-2020 como parte da resposta da UE á pandemia da COVID-19, e se convocan para o ano 2022 (código de procedemento SI461B).

A súa finalidade é contribuír a que as mulleres acaden unha maior autonomía a través da promoción da súa independencia económica e do seu apoderamento, e reforzando ao mesmo tempo as posibilidades dunha posterior inserción laboral estable, co obxectivo fundamental de lograr a súa plena integración na vida económica e social.

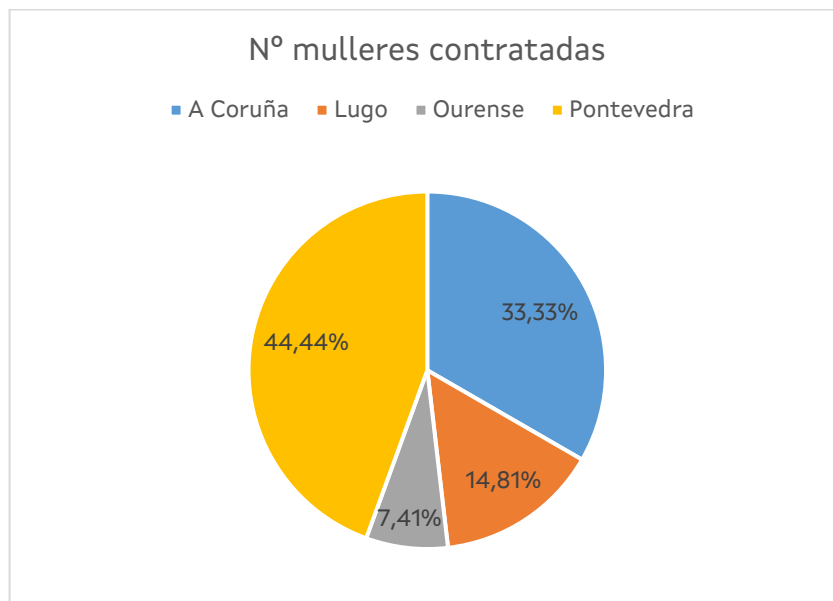
Ás subvencións obxecto desta convocatoria destínase un crédito por un importe total de 550.000 euros.

Datos da convocatoria do ano 2022:

Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables	Nº mulleres contratadas
A Coruña	13	6	9
Lugo	5	2	4
Ourense	6	2	2
Pontevedra	11	6	12
TOTAL	35	16	27

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- Mulleres contratadas ao abeiro desta subvención segundo nacionalidade:

NACIONALIDADE	Nº BENEF.	%
Española	22	81,48%
Estranxeira	5	18,52%
Total	27	100

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- Mulleres contratadas ao abeiro desta subvención segundo idade:

Idade	Nº beneficiarias	%
21-25	1	3,70%
26-35	6	22,22%
36-45	12	44,44%
46-55	7	25,93%
56-65	1	3,70%
TOTAL	27	100

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Axudas á mobilidade xeográfica como consecuencia da contratación por conta allea ou polo establecemento por conta propia

No Diario Oficial de Galicia do 2 de setembro de 2022 publicouse a Resolución do 12 de agosto de 2022, da **Secretaría Xeral da Igualdade**, pola que se establecen as bases reguladoras das subvencións para facilitar a mobilidade xeográfica das mulleres vítimas de violencia de xénero, no marco do Pacto de Estado contra a violencia de xénero, e se convocan para o ano 2022(código de procedemento SI451B).

O obxecto desta resolución é establecer as bases que rexen a concesión de subvencións destinadas a facilitar a mobilidade xeográfica das mulleres vítimas de violencia de xénero cando, a causa desa situación de violencia, se viran obrigadas a cambiar a súa residencia habitual como consecuencia da súa contratación por conta allea ou establecemento por conta propia.

Considérase que existe mobilidade xeográfica cando, como consecuencia da contratación por conta allea ou polo establecemento por conta propia, se produza un traslado efectivo da residencia habitual na Comunidade Autónoma de Galicia a outra localidade de destino que se atope a máis de 50 quilómetros da localidade de orixe. Subvencionarase a mobilidade xeográfica dentro da Comunidade Autónoma de Galicia ou ben desde a Comunidade Autónoma de Galicia a outras localidades situadas dentro do territorio español.

Para a concesión destas subvencións destinouse crédito por importe de 40.000 euros financiados con fondos do Pacto de Estado contra a violencia de xénero, correspondentes á Comunidade Autónoma de Galicia para 2022.

No ano 2022 houbo 1 beneficiaria desta liña de axudas.

Programa específico de inserción laboral, dirixidos a mulleres en situación de violencia de xénero.

A **Secretaría Xeral da Igualdade** puxo en marcha no ano 2016 unha liña de axudas, destinadas a entidades sen ánimo de lucro, para o desenvolvemento de programas de inserción laboral dirixidos a mulleres en situación de violencia de xénero na Comunidade

Autónoma de Galicia.

A súa finalidade é apoiar a estas mulleres na súa integración ou reintegración no mercado laboral, como elemento clave para unha recuperación integral, tendo en conta que a falta de recursos propios, fundamentalmente dun posto de traballo, dificulta en moitas ocasións a ruptura da situación de violencia.

As persoas destinatarias finais dos programas son as mulleres vítimas de violencia de xénero, inscritas no Servizo Público de Emprego de Galicia como demandantes de emprego. A Secretaría xeral da Igualdade e o Servizo Público de Emprego de Galicia coordinadamente regularon mediante unha instrución o procedemento de selección específico para a incorporación das mulleres en situación de violencia de xénero ao programa.

Nestes programas establécese de xeito obrigatorio un obxectivo cuantitativo de inserción laboral das mulleres participantes neles, que serán de polo menos o 10% das participantes, que deberán acadar a súa inserción laboral no período subvencionable.

Actuacións dos programas de inserción laboral:

1- Itinerario de inserción (obrigatorio)

2.- Formación para o emprego, incluíndose neste apartado as accións formativas que teñan como finalidade adquirir as competencias clave, a formación lingüística, formación en *coaching* e/ou intelixencia emocional ou a formación relativa ás características da sociedade de acollida no caso de mulleres inmigrantes, así como formación dirixida ao autoemprego e á constitución de cooperativas.

3.- Actuacións de apoio á conciliación, que consistirán na posta á disposición de servizos de atención persoal e/ou familiar, no fogar ou nun recurso comunitario, dirixidos a facilitar a participación das mulleres en situación de violencia de xénero nas accións comprendidas no seu itinerario de inserción socio-laboral ou en formación para o emprego.

4.-Bolsas para as participantes no programa, que consistirá nunha axuda económica para compensarlles os gastos en que poidan incurrir (transporte, desprazamentos, teléfono, internet...) por participar no programa, que incentive a súa participación nel.

Módulos subvencionables:

- Módulo para o itinerario de inserción
- Módulo para accións de formación para o emprego
- Módulo para medidas de apoio á conciliación
- Módulo para bolsas de participación

A Secretaría Xeral da Igualdade, no ano 2021, no DOG nº 137, do 20 de xullo, publicou a Resolución do 6 de xullo de 2021, pola que se establecen as bases que rexerán a concesión de subvencións a entidades sen ánimo de lucro para programas de deseño e implementación de itinerarios personalizados e accións específicas que favorezan a inserción sociolaboral de mulleres en situación de violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia, se se procede á súa convocatoria para os anos 2021 e 2022, no marco do Pacto de Estado contra a violencia de xénero.

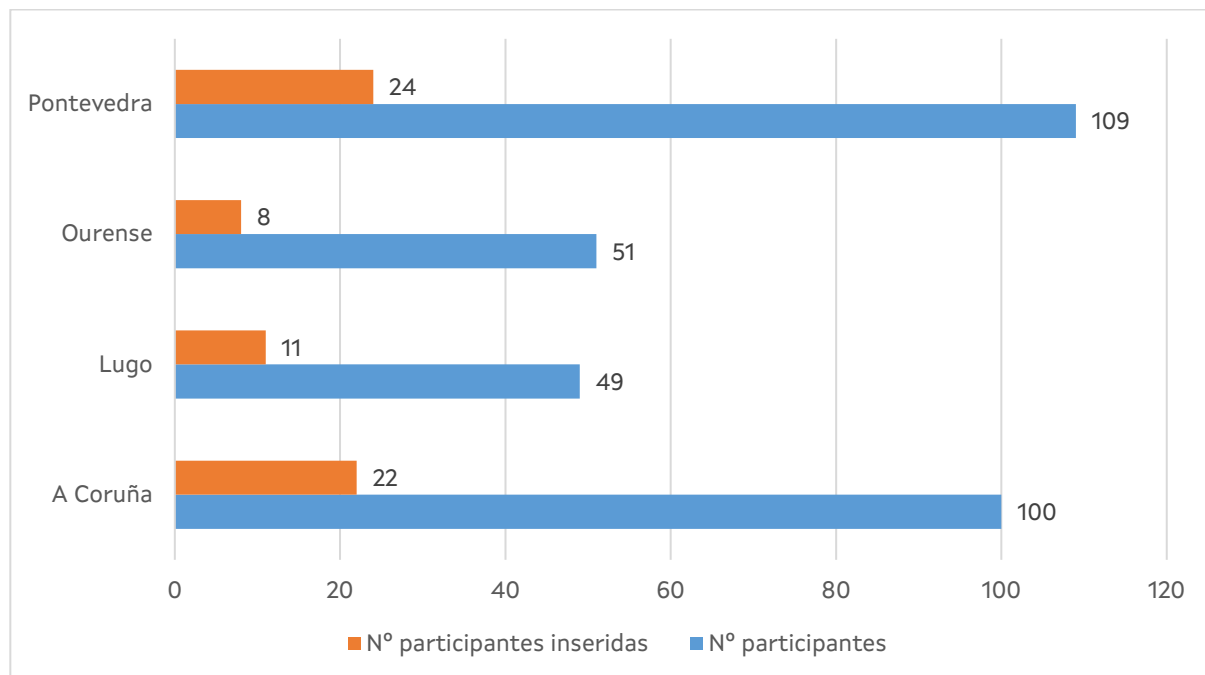
Ás subvencións obxecto desta convocatoria destinouse un crédito total de 680.000 euros, financiados con fondos finalistas do Estado, que os Orzamentos Xerais do Estado destinan ao desenvolvemento ou ampliación das medidas recollidas no Pacto de Estado contra a violencia de xénero.

Mulleres en situación de violencia de xénero beneficiarias dos programas específicos de inserción laboral 2021-2022

PROGRAMA ILVX 2021-2022			
Provincia	Nº participantes	Nº participantes inseridas	% participantes inseridas
A Coruña	100	22	22,00 %
Lugo	49	11	22,45 %
Ourense	51	8	15,69 %
Pontevedra	109	24	22,02 %
TOTAL	309	26	8,41 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

A **Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade** está a desenvolver en colaboración con Cruz Vermella un convenio de colaboración para o desenvolvemento e execución dun programa de formación e inserción para mulleres vítimas de violencia de xénero ou de trata e explotación sexual con compromiso de contratación dentro do Plan de Recuperación, Transformación e Resiliencia, financiado pola Unión Europea-Next Generation EU.

O obxecto do convenio é o deseño, desenvolvemento, realización e seguimento do Programa de formación e inserción para mulleres vítimas de violencia de xénero ou de trata e explotación sexual con compromiso de contratación, cuxo obxectivo é a atención personalizada ás mulleres que participen e cuxo fin último é mellorar a súa empregabilidade.

Os requisitos para ser participante neste programa son:

- Ser muller maior de idade ou emancipada e estar desempregada e inscrita como demandante de emprego no Servizo Público de Emprego de Galicia.
- Ter cesado a convivencia co agresor ou coa persoa coa que mantivera sobre ela unha relación de dominación.
- Estar empadroada e ter residencia efectiva na Comunidade Autónoma de Galicia e, no

caso das mulleres estranxeiras, ter permiso de residencia.

- Acreditar a situación de violencia a través de calquera das formas previstas no artigo 5 da Ley 11/2007, de 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.

A través deste programa desenvolveranse actuacións de carácter persoal, social, formativas e de inserción laboral que permitan ás mulleres vítimas de violencia de xénero, de trata ou explotación sexual, adquirir habilidades, recursos e ferramentas necesarias para superar as secuelas do maltrato e alcanzar competencias profesionais requiridas para o seu acceso a un emprego que lle proporcione autonomía, así como un recoñecemento e integración social.

As actuacións a desenvolver serán:

1.- Formativas:

- Itinerarios de inserción social e laboral: consistente nunha formación que abrangue, entre outros, os seguintes contidos:
 - Realización de diagnose de empregabilidade e elaboración de perfís profesionais
 - Desenvolvemento de ferramentas de recuperación e motivación persoal
 - Obradoiros de alfabetización dixital e busca de emprego
- Capacitación profesional: consistente en impartir a formación necesaria adaptada e vinculada aos ocos de mercado e as ofertas de traballo existentes.

2.- Prospección empresarial: que identifique as oportunidades de emprego para as mulleres participantes, a obtención dunha diagnose do tecido empresarial e o contacto coas empresas para sensibilizar e informar do programa.

3.- Inserción profesional: que consistirá nun contrato de traballo de alomenos de 6 meses.

A duración máxima das accións formativas será de 624 horas nun período máximo de 6 meses. Das mulleres participantes 14 terán que ser insertadas no mercado laboral cun contrato de traballo de 6 meses.

Esta iniciativa busca, polo tanto, apoiar ás vítimas de violencia de xénero a que acaden unha maior autonomía e empoderamento a través da realización duns itinerarios personalizados de integración social e laboral. Preténdese dotar ás mulleres de confianza e autoestima e a súa vez darlles unha formación axeitada ao que o mercado de traballo solicita para que consigan unha inserción laboral estable, con fin último de lograr a súa plena integración na vida económica e social.

Artigo 36: Plans de igualdade nas empresas

Dentro das competencias da **Dirección Xeral de Relacións Laborais, da Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade**, na Orde do 29 de decembro de 2021 pola que se establecen as bases reguladoras do Programa de axudas para implantar a igualdade laboral, a conciliación e a responsabilidade social empresarial (RSE), e se procede á súa convocatoria para o ano 2022 (códigos de procedemento TR357C, TR357D e TR357B) (DOG nº 24 do 4 de Febreiro de 2022) valórase a existencia de medidas de apoio ás mulleres que sofren violencia de xénero nos plans de igualdade subvencionados, e estrutúrase en tres liñas de axudas:

- Liña I. Elaboración e implantación de plans de igualdade (TR357C) nos termos definidos no capítulo III do Real decreto 901/2020, do 13 de outubro, polo que se regulan os plans de igualdade e o seu rexistro e se modifica o Real decreto 713/2010, do 28 de maio, sobre rexistro e depósito de convenios e acordos colectivos de traballo.
- Liña II. Conciliación (TR357D) que, pola súa vez, comprende tres subliñas:
 - Subliña II.1. Incentivos para fomento do teletraballo. Incentivarase a adopción de acordos laborais de teletraballo.
 - Subliña II.2. Incentivos para o fomento da flexibilidade horaria. Incentivarase a adopción de acordos laborais de flexibilidade horaria.
 - Subliña III.3. Subvencións para a adquisición de elementos tecnolóxicos que posibiliten o teletraballo.
- Liña III. Certificacións de RSE (TR357B). Subvencionarase a obtención dunha certificación ou informe de verificación ou validación de códigos de conduta, normas ou estándares en materia de responsabilidade social empresarial. Poderán ser as que

se relacionan ou equivalentes: empresa familiarmente responsable-EFR (conciliación), *Global Reporting Initiative (GRI)*; *United Nations Global Compact (Pacto Mundial)*; *ISO 19600, SGE 21, Global Accountability 1000 (AA 1000)*; *EMAS, ISO 14000 (ambiente), SA 8000, IQNet SR10, BEQUAL (discapacidade), ISO 45001 (seguridade e saúde laboral)*, certificación empresa saudable, así mesmo selo horarios racionais (SHR).

Na liña de axudas para a elaboración de Plans de igualdade a orde, en fase de tramitación, prevé entre os criterios de ponderación do artigo 30 que o plan de igualdade inclúa medidas de apoio á insercións, permanencia e promoción laboral das mulleres en xeral, e as que sofren violencia de xénero en particular. A inclusión desta circunstancia no plan de igualdade supón outorgar á solicitude a máxima puntuación prevista na orde.

A liña de axuda para a implantación de accións de responsabilidade social baséase na obtención dunha certificación ou informe de verificación ou validación de códigos de conduta, normas ou estándares en materia de responsabilidade empresarial. Poderán ser as que se relacionan ou equivalentes: Empresa familiarmente responsable-EFR (conciliación), *Global Reporting Initiative (GRI)*; *United Nations Global Compact (Pacto Mundial)*; *ISO 19600, SGE 21, Global Accountability 1000 (AA 1000)*; *EMAS, ISO 14000 (ambiente), SA 8000, IQNet SR10, BEQUAL (discapacidade), ISO 45001 (seguridade e saúde laboral)*, Certificación Empresa saudable, así mesmo Selo Horarios Racionais (SHR). De entre todas estas, existen referencias claras e precisas ás prácticas non discriminatorias entre xéneros nas seguintes: Principios do pacto mundial, GRI Avaliación de dereitos humanos 2016.

Artigo 37: Obriga de confidencialidade no ámbito laboral

A obriga de confidencialidade que establece este artigo da Lei 11/2007, tanto para o empresariado, a representación sindical como as entidades formadoras, leva aparellada a necesidade de adoptar as medidas necesarias que garantan a seguridade dos datos relativos ás circunstancias persoais das mulleres que sufriron violencia de xénero, seguindo en todo caso as directrices marcadas polo Regulamento (UE) 2016/679 do Parlamento Europeo e do Consello, de 27 de abril de 2016 relativo á protección das persoas físicas no que respecta ao tratamento de datos persoais e á libre circulación destes datos e polo que se derroga a Directiva 95/46/CE (Regulamento xeral de protección de datos e pola Lei orgánica 3/2018, de

5 de decembro, de protección de datos persoais e garantía dos dereitos dixitais.

Capítulo V: Medidas de carácter económico.

Artigo 38. Valoración de rendas.

Artigo 39. Prestacións periódicas.

Artigo 40. Outras prestacións.

Artigo 41. Procedemento abreviado para a percepción da renda de integración social de Galicia.

Artigo 42. Axudas escolares.

Artigo 43. Fondo Galego de Garantía de Indemnizacións.

Artigo 44. Dereito de acceso á vivenda.

Artigo 45. Acceso prioritario ás vivendas de promoción pública.

Artigo 46. Equipamentos sociais especializados.

Artigo 38: Valoración de rendas

Segundo o artigo 38 da Lei 11/2007, galega para a prevención e tratamento integral da violencia de xénero, co fin de favorecer a autonomía das mulleres que estean en situación de violencia de xénero, e para os efectos do dereito a percibir a renda de integración social de Galicia e as outras axudas económicas previstas nesta lei, quedan excluídos do cómputo das rendas os ingresos do agresor. Véxase tamén as medidas previstas no artigo 42.

Artigo 39: Prestacións periódicas

- **Axudas de pagamento periódico**

O Diario Oficial de Galicia publicou, con data 7 de xaneiro de 2019, a Resolución da Secretaría Xeral da Igualdade do 17 de decembro de 2018, pola que se aproban as bases reguladoras para a concesión da prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero, prevista no artigo 39 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, modificada pola Lei 12/2016, do 22 de xullo. Estas bases reguladoras foron modificadas a través da Resolución do 12 de febreiro de 2019

(DOG, nº 36, do 20 de febreiro), e da Resolución do 17 de decembro de 2021 (DOG, nº 246, do 24 de decembro).

Esta resolución establece no seu artigo 2.1 que o prazo de presentación de solicitudes permanecerá aberto con carácter permanente durante todos os exercicios e no artigo 3.4 o carácter permanente desas bases reguladoras.

Mediante Resolución do 21 de decembro de 2021, da Secretaría Xeral da Igualdade, convócase para o ano 2022 a prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero, prevista no artigo 39 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, modificada pola Lei 12/2016, do 22 de xullo (DOG núm. 2, do 4 de xaneiro de 2022).

A finalidade destas axudas é proporcionarlles apoio económico ás mulleres que sofren violencia de xénero para tentar garantirles unhas condicións suficientes de independencia económica respecto do agresor ou da persoa que manteña sobre ela unha relación de dominación para os casos das mulleres vítimas de trata con fins de explotación sexual, e mais tentar axudalas a romper coa situación de violencia, que lles posibilite dar o primeiro paso ou consolidar a ruptura dunha situación na que corren perigo.

Para os efectos desta axuda tamén terán a consideración de vítimas de violencia de xénero as mulleres que padeceran violencia vicaria ou violencia "por interpósita persoa", con resultado de morte.

Os datos relativos á concesión desta axuda no ano 2022 son os seguintes:

Ingresos	Contía axuda por mes
Ingresos ≤ IPREM vixente. Carácter xeral.	600 €
Ingresos ≤ IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo// ou discapacidade da vítima ≥ 33%	650 €
Ingresos ≤ IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade ≥ 33%	700 €
Ingresos ≤ IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo.	700 €
Ingresos ≤ IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade ≥ 33%	800 €
Ingresos ≤ IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade ≥ 65% ou teñan recoñecido grao de dependencia de acordo coa Lei 39/2006, do 14 de decembro.	800 €
Ingresos > IPREM e ≤ 1,5 veces IPREM. Carácter xeral.	300 €
Ingresos > IPREM e ≤ 1,5 veces IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo// ou discapacidade da vítima ≥ 33%	350 €
Ingresos > IPREM e ≤ 1,5 veces IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade ≥ 33%	400 €
Ingresos > IPREM e ≤ 1,5 veces IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo.	400 €
Ingresos > IPREM e ≤ 1,5 veces IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade ≥ 33%	500 €
Ingresos > IPREM e ≤ 1,5 veces IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade ≥ 65% ou teñan recoñecido grao de dependencia de acordo coa Lei 39/2006, do 14 de decembro.	500 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e ≤ dobre IPREM . Carácter xeral.	200 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e ≤ dobre IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo// ou discapacidade da vítimas ≥ 33%	250 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e ≤ dobre IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade ≥ 33%	300 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e ≤ dobre IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo.	300 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e ≤ dobre IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade ≥ 33%	400 €
Ingresos > 1,5 veces IPREM e ≤ dobre IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade ≥ 65% ou teñan recoñecido grao de dependencia de acordo coa Lei 39/2006, do 14 de decembro.	400 €

Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables	Nº resolucións desfavorables
A Coruña	315	263	38
Lugo	85	68	13
Ourense	89	71	14
Pontevedra	224	169	42
Total	713	571	107

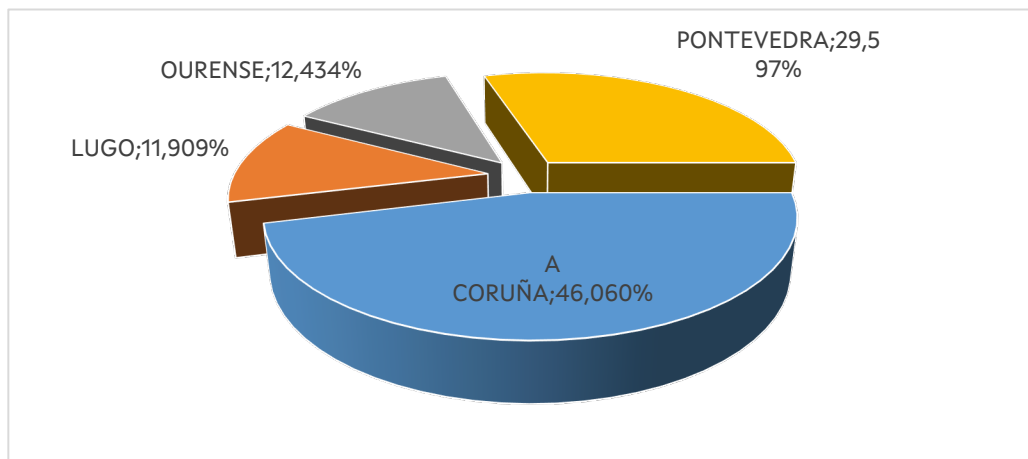
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias das axudas por provincias

Provincia	Nº Benef.
A Coruña	263
Lugo	68
Ourense	71
Pontevedra	169
Total	571

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

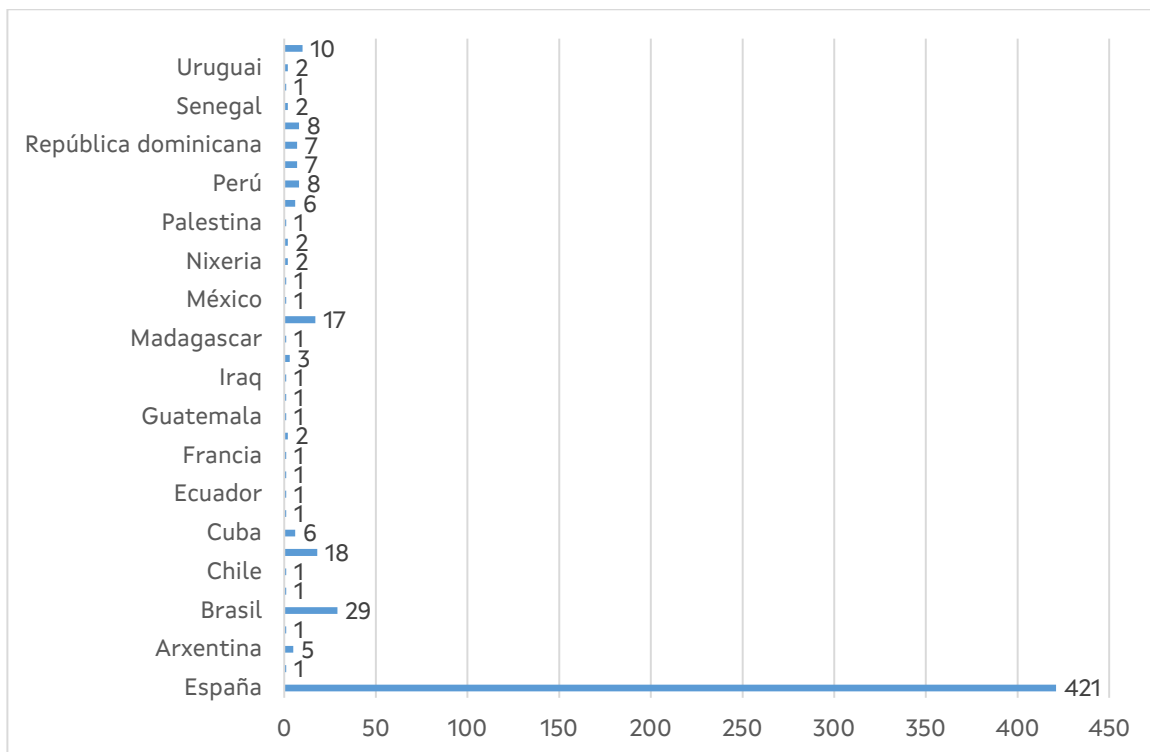
Nº de beneficiarias segundo nacionalidade

NACIONALIDADE	Nº BENEF.	%
España	421	73,73%
Alxeria	1	0,18%
Arxentina	5	0,88%
Bolivia	1	0,18%
Brasil	29	5,08%
Bulgaria	1	0,18%
Chile	1	0,18%
Colombia	18	3,15%
Cuba	6	1,05%
Eslovaquia	1	0,18%
Ecuador	1	0,18%
Etiopía	1	0,18%
Francia	1	0,18%
Guinea Ecuatorial	2	0,35%
Guatemala	1	0,18%
Haití	1	0,18%
Iraq	1	0,18%

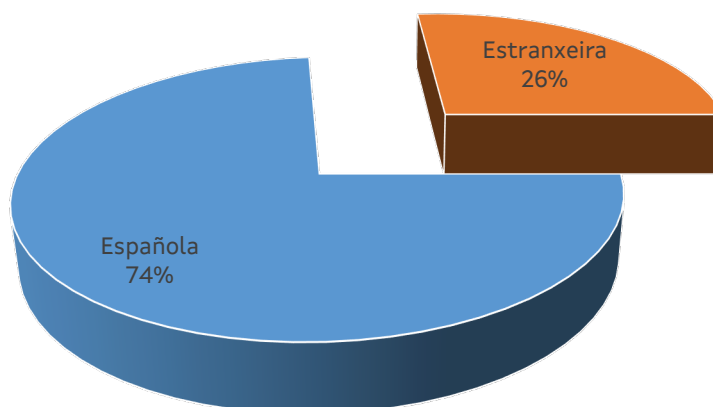
NACIONALIDADE	Nº BENEF.	%
Italia	3	0,53%
Madagascar	1	0,18%
Marrocos	17	2,98%
México	1	0,18%
Nicaragua	1	0,18%
Nixeria	2	0,35%
O Salvador	2	0,35%
Palestina	1	0,18%
Paraguai	6	1,05%
Perú	8	1,40%
Portugal	7	1,23%
República dominicana	7	1,23%
Romanía	8	1,40%
Senegal	2	0,35%
Siria	1	0,18%
Uruguai	2	0,35%
Venezuela	10	1,75%
TOTAL	571	100,00%

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nacionalidade	Nº benef.	%
Española	421	73,73 %
Estranxeira	150	26,27 %
TOTAL	571	100,00 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

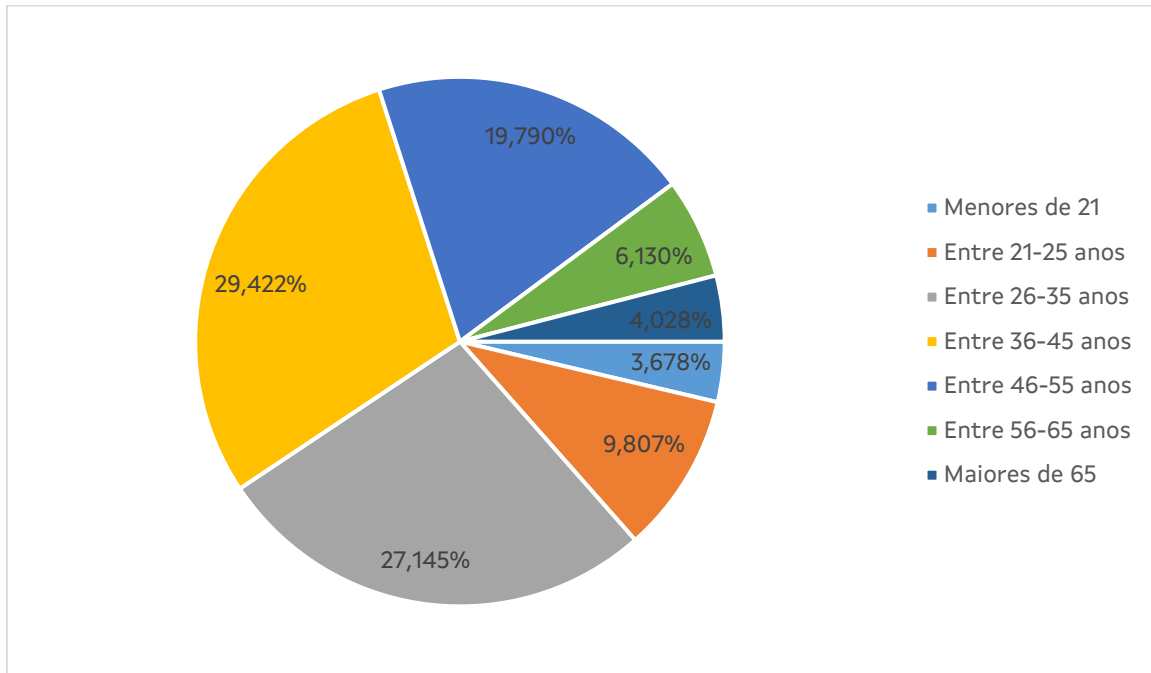

Nº de beneficiarias segundo idade

Idade	Nº benef.	%
≤ 20	21	3,68 %
21-25	56	9,81 %
26-35	155	27,15 %
36-45	168	29,42 %
46-55	113	19,79 %
56-65	35	6,13 %
≥ 66	23	4,03 %
TOTAL	571	100,00 %

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

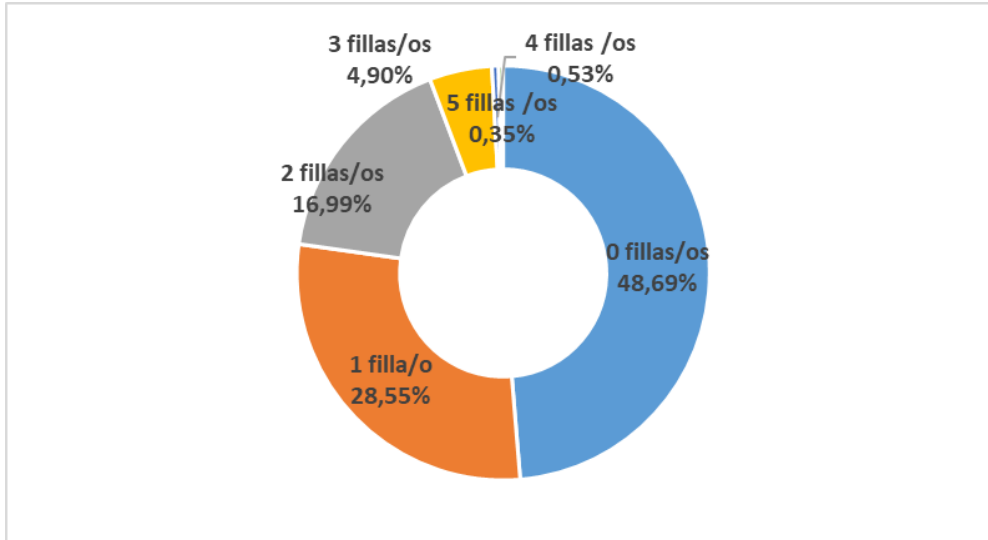

Nº de beneficiarias segundo nº de fillas e fillos a cargo

Nº fillas/os	Nº benef.	%
0 fillas/os	278	48,69 %
1 filla/o	163	28,55 %
2 fillas/os	97	16,99 %
3 fillas/os	28	4,90 %
4 fillas /os	3	0,53 %
5 fillas/os	2	0,35%
TOTAL	571	100,00 %

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

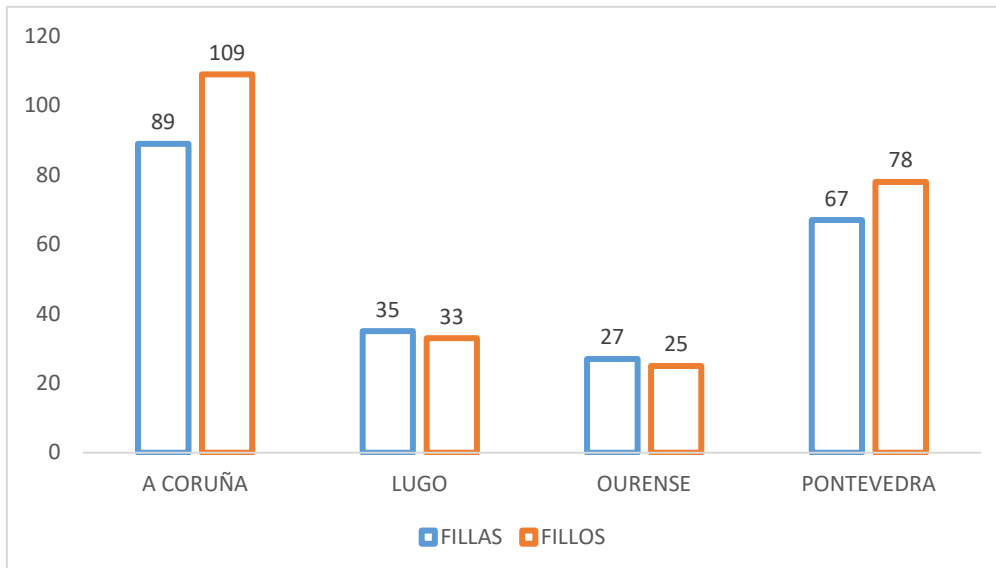

Nº de fillas/os a cargo das beneficiarias por provincia

Provincia	Nº fillas	Nº fillos	Total
A Coruña	89	109	198
Lugo	35	33	68
Ourense	27	25	52
Pontevedra	67	78	145
Total	218	245	463

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias con discapacidade

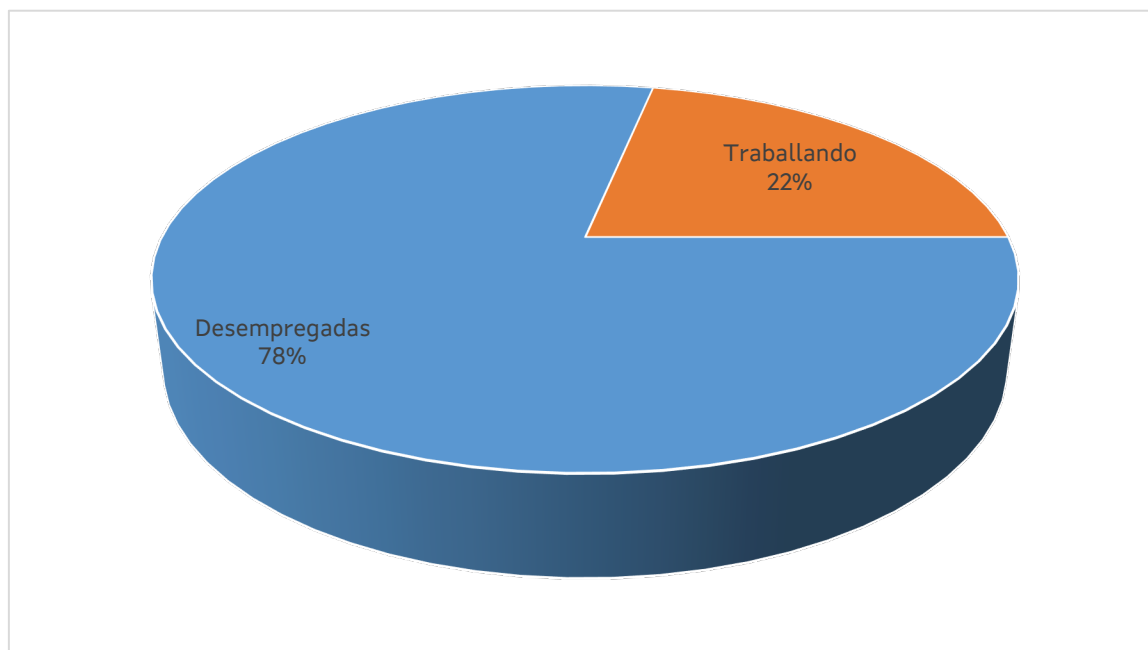
Provincia	Nº benef. con discapacidade	Nº benef. con fillas/os con discapacidade
A Coruña	23	11
Lugo	3	1
Ourense	4	0
Pontevedra	14	7
TOTAL	44	19

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias segundo situación laboral

Provincia	Desempregadas	Traballando
A Coruña	204	59
Lugo	50	18
Ourense	62	9
Pontevedra	130	39
TOTAL	446	125

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Artigo 40: Outras prestacións

- **Axudas de pagamento único**

No Diario Oficial de Galicia do 4 de xaneiro de 2022 publicouse a Resolución do 21 de decembro de 2021, da **Secretaría Xeral da Igualdade** pola que se convocaban as axudas establecidas no artigo 27 da Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero, e no artigo 43 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero para a súa convocatoria para o ano 2022.

O obxecto desta resolución é establecer as bases que rexen a concesión das axudas previstas nos devanditos textos legais. A finalidade das axudas establecidas na antedita lei orgánica é proporcionarlle apoio económico ás mulleres que sofren violencia de xénero; a das indemnizacións previstas na lei galega é facer valer o dereito recoñecido por sentenza xudicial ditada por xulgados e tribunais con sede no territorio galego.

Mediante esta resolución convocáronse dúas liñas de axuda. Unha delas é a axuda económica de pagamento único para mulleres vítimas de violencia de xénero, que, residindo na Comunidade Autónoma de Galicia, acrediten insuficiencia de recursos e unhas especiais dificultades para obter un emprego.

Beneficiarias:

- Mulleres vítimas de violencia de xénero.

Requisitos:

Os requisitos necesarios para a obtención desta axuda están recollidos na publicación do Diario Oficial de Galicia do 4 de xaneiro de 2022. Destaca a de ser vítima de violencia de xénero.

A contía económica da axuda é a seguinte:

Tipoloxía	Importe do subsidio de desemprego
Con carácter xeral	6 meses
1 familiar ou menor acollido pola vítima	12 meses
Discapacidade da vítima ≥ 33 % (sen responsabilidades familiares)	12 meses
2 ou mais familiares ou menores acollidos pola vítima, ou 1 familiar e 1 menor.	18 meses
1 familiar ou menor acollido pola vítima, e conxuntamente discapacidade da vítima ou da persoa dependente ≥ 33 %	18 meses
2 ou máis familiares ou menores (ou 0 1 familiar e 1 menor) acollidos pola vítima, e conxuntamente, discapacidade ≥ 33 % da vítima ou da persoa dependente	24 meses
Vítima, ou familiar ou menor acollido con discapacidade ≥ 65 %	24 meses

Os datos relativos á concesión desta axuda no ano 2022 son os seguintes:

Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables
A Coruña	237	183
Lugo	31	19
Ourense	55	33
Pontevedra	111	80
Total	434	315

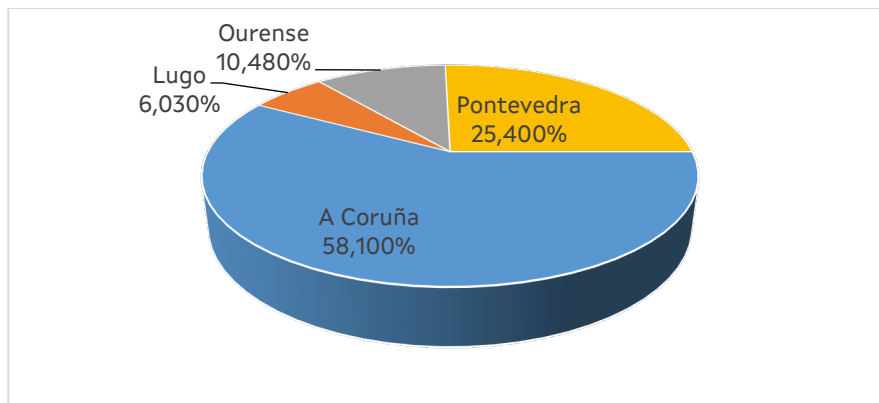
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias por provincia

Provincia	Beneficiarias
A Coruña	183
Lugo	19
Ourense	33
Pontevedra	80
Total	315

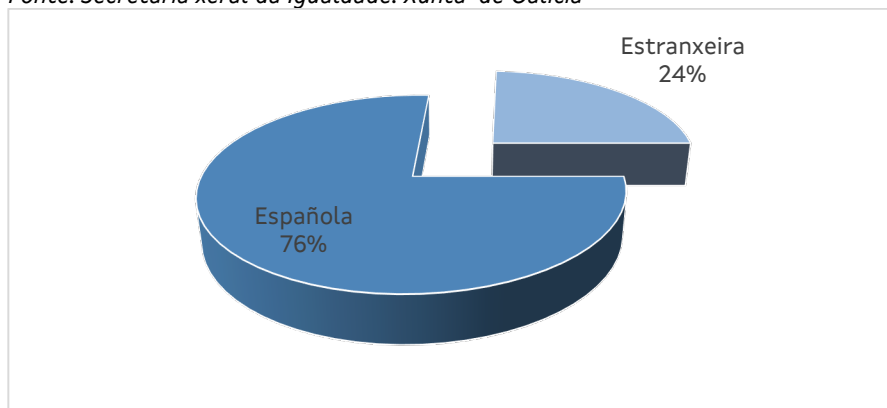
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de beneficiarias segundo nacionalidade

Nacionalidade	Nº benef.	%
Española	239	75,87 %
Estranxeira	76	24,13%
Total	315	100,00 %

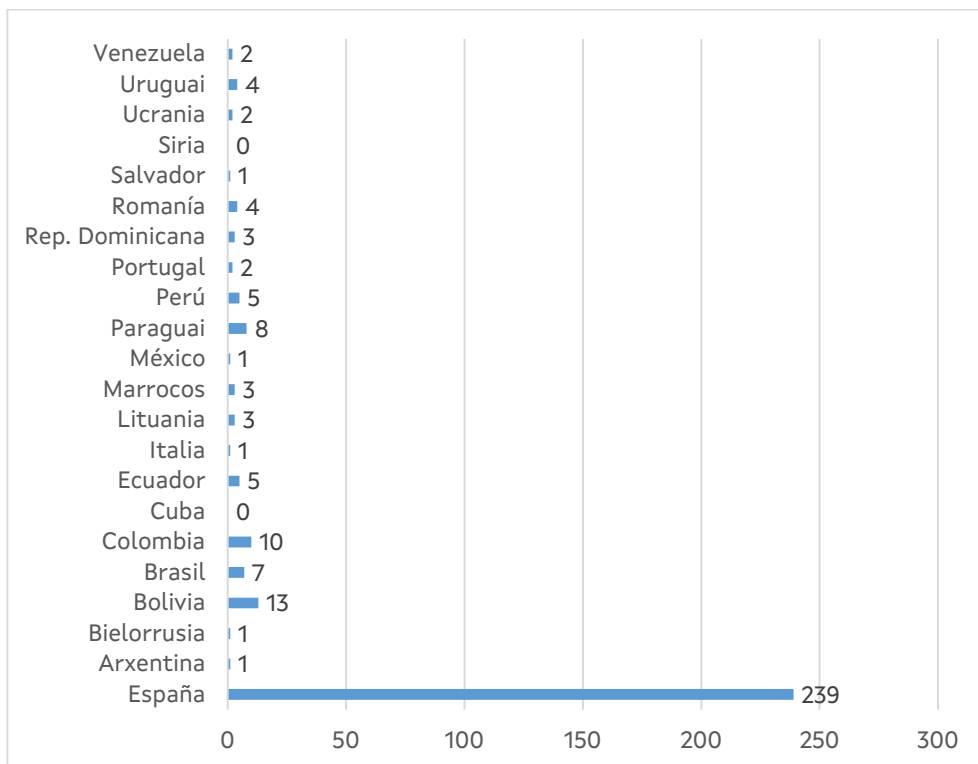
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nacionalidade	Nº benef.	%
España	239	75,9%
Arxentina	1	0,3%
Bielorrusia	1	0,3%
Bolivia	13	4,1%
Brasil	7	2,2%
Colombia	10	3,2%
Cuba	0	0,0%
Ecuador	5	1,6%
Italia	1	0,3%
Lituania	3	1,0%
Marrocos	3	1,0%
México	1	0,3%
Paraguai	8	2,5%
Perú	5	1,6%
Portugal	2	0,6%
Rep. Dominicana	3	1,0%
Romanía	4	1,3%
Salvador	1	0,3%
Siria	0	0,0%
Ucrania	2	0,6%
Uruguai	4	1,3%
Venezuela	2	0,6%
TOTAL	315	100,0%

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

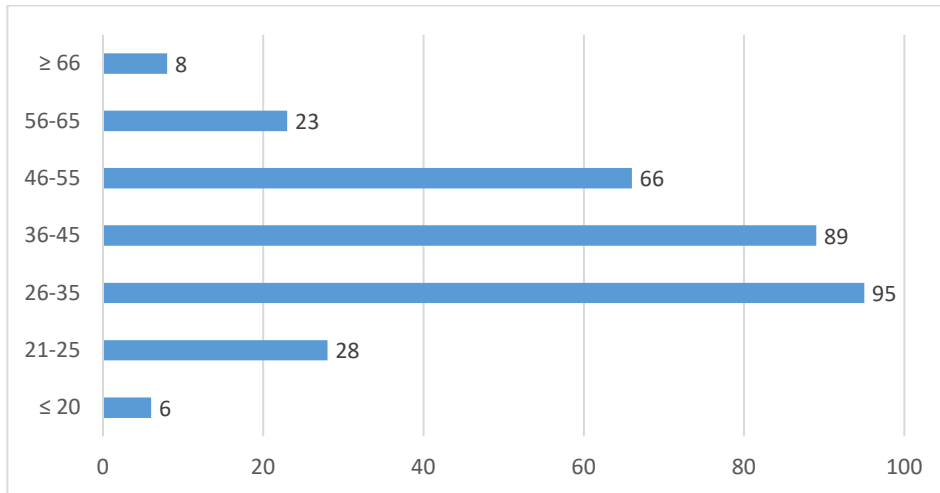

Nº de beneficiarias segundo idade

Idade	Nº benef.	%
≤ 20	6	1,9%
21-25	28	8,9%
26-35	95	30,2%
36-45	89	28,3%
46-55	66	21,0%
56-65	23	7,3%
≥ 66	8	2,5%
Total	315	100,00%

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade .Xunta de Galicia

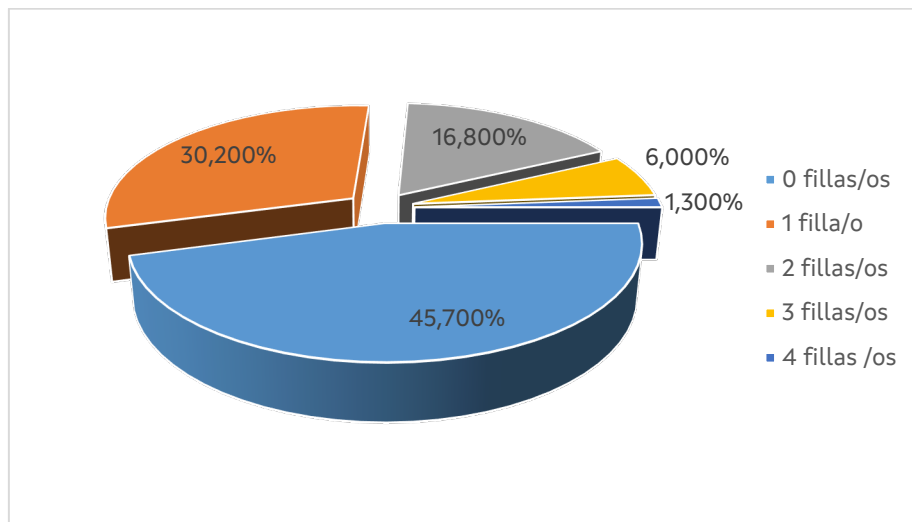

Nº de beneficiarias segundo nº de fillas e fillos a cargo

Nº fillos/as	Nº benef.	%
0 fillas/os	144	45,7%
1 filla/o	95	30,2%
2 fillas/os	53	16,8%
3 fillas/os	19	6,0%
4 fillas /os	4	1,3%
Total	315	100,00%

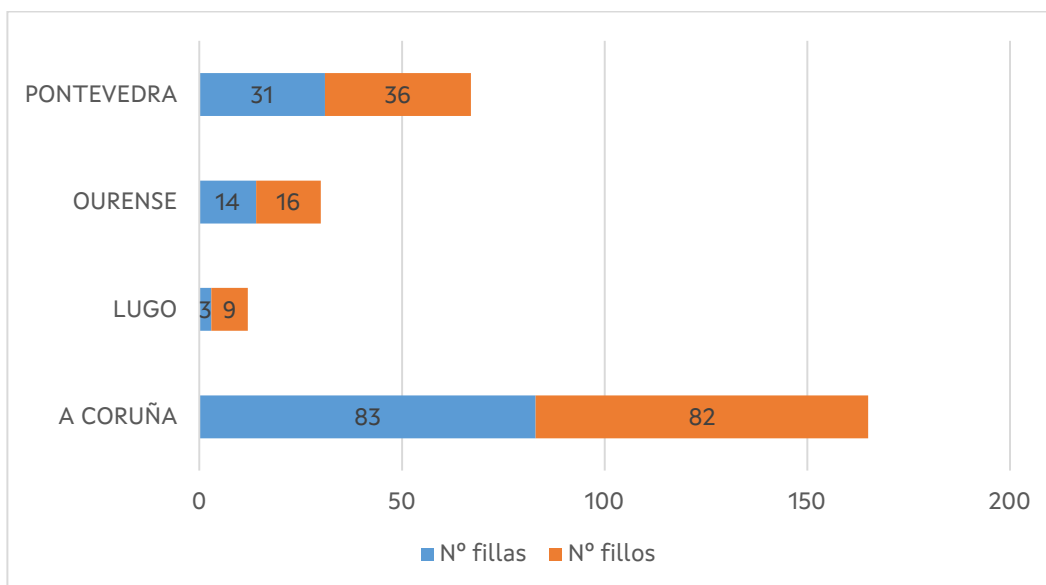
Fonte: Secretaría xeral da Igualdade .Xunta de Galicia

Nº de fillas e fillos a cargo das beneficiarias por provincia

Provincia	Nº fillas	Nº fillos	Total
A CORUÑA	83	82	165
LUGO	3	9	12
OURENSE	14	16	30
PONTEVEDRA	31	36	67
Total	131	143	274

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade .Xunta de Galicia

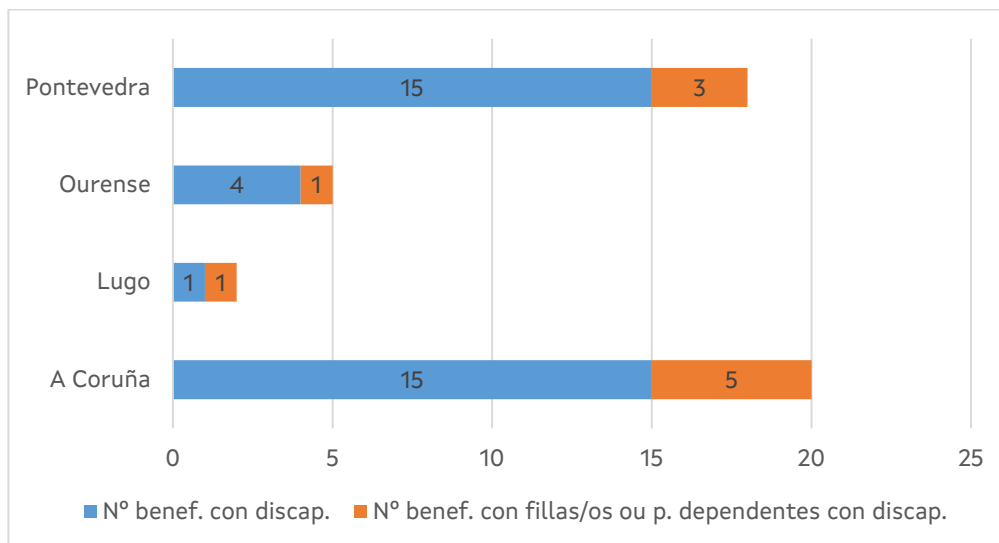

Nº de beneficiarias con discapacidade

Provincia	Nº benef. con discap.	Nº benef. con fillas/os ou p. dependentes con discap.
A Coruña	15	5
Lugo	1	1
Ourense	4	1
Pontevedra	15	3
Total	35	10

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade .Xunta de Galicia

- **Axudas de indemnización económica dirixidas ás fillas e fillos menores de 30 anos das vítimas mortais por violencia de xénero, así como a mulleres que resultasen gravemente feridas como consecuencia dunha agresión por violencia de xénero**

No Diario Oficial de Galicia do 27 de decembro de 2021 publicouse a Resolución do 14 de decembro de 2021, da **Secretaría Xeral da Igualdade** pola que se regulan as bases para a concesión, en réxime de concorrencia non competitiva das axudas de indemnización económica, dirixidas ás fillas e fillos menores de 30 anos das vítimas mortais por violencia de xénero, así como a mulleres que resultasen gravemente feridas como consecuencia dunha agresión por violencia de xénero, no marco do Pacto de Estado contra a violencia de xénero, e se procede á súa convocatoria para o ano 2022.

A finalidade das axudas é dar cumprimento a varias das medidas do Pacto de Estado en materia de Violencia de Xénero, e proporcionarlle apoio económico ás persoas citadas no punto anterior, cunha indemnización de axuda directa, co obxecto de garantir que o feito causante (morte da nai ou lesións graves, por mor de violencia de xéneros) supoña un menor prexuízo económico para os fillos e fillas orfos, e para as propias vítimas gravemente feridas, cando o feito causante se producira con posterioridade ao 1 de xullo de 2020.

Mediante esta resolución convocáronse dúas liñas de axuda:

1. Axudas de indemnización económica dirixidas ás fillas e fillos menores de 30 anos das

vítimas mortais por violencia de xénero, e que dependeran economicamente da súa nai e/ou do seu pai agresor, sempre que na data do falecemento da súa nai cumprisen algún dos requisitos indicados na publicación do Diario Oficial de Galicia do 27 de decembro do 2021

2. Axudas de indemnización dirixidas ás mulleres que resultasen gravemente feridas, con lesións que requiran hospitalización, como consecuencia dunha agresión por violencia de xénero, sempre que na data en que produciran os feitos se cumprisen os requisitos indicados na publicación do Diario Oficial de Galicia da mesma data:

Para a concesión destas indemnizacións destinouse crédito polo importe de 70.000 euros. O financiamento enmárcase nos fondos do Pacto de Estado contra a violencia de xénero correspondentes á Comunidade Autónoma de Galicia para 2022.

O importe das indemnizacións reguladas nesta resolución fíxase na cantidade de sete mil euros (7.000 €) por cada persoa beneficiaria.

Os datos relativos á concesión desta axuda no ano 2022 son os seguintes:

- **Axudas de indemnización económica dirixidas ás fillas e fillos menores de 30 anos das vítimas mortais por violencia de xénero, e que dependeran economicamente da súa nai e/ou do seu pai agresor:**

Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables	Nº resolucións desfavorables
A Coruña	1	1	0
Lugo	0	0	0
Ourense	0	0	0
Pontevedra	0	0	0
Total	1	1	0

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade .Xunta de Galicia

- **Axudas de indemnización dirixidas ás mulleres que resultasen gravemente feridas, con lesións que requiran hospitalización, como consecuencia dunha agresión por violencia de xénero:**

Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables	Nº resolucións desfavorables
A Coruña	3	0	3
Lugo	0	0	0
Ourense	0	0	0
Pontevedra	1	0	1
Total	4	0	4

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade .Xunta de Galicia

Todas as solicitudes foron consideradas como resolucións desfavorables.

Artigo 41: Procedemento abreviado para a percepción da Renda de Integración Social de Galicia

A **Dirección Xeral de Inclusión Social**, en aplicación da Lei 10/2013, do 27 de novembro, de Inclusión social de Galicia, desenvolve unha tramitación abreviada da prestación RISGA, que se aplicará nos seguintes supostos:

- Vítimas de violencia de xénero
- Supostos de violencia doméstica
- Vítimas de explotación sexual-laboral en redes de trata de seres humanos.

Os aspectos máis destacables deste procedemento son:

- Os trámites para a concesión da RISGA terán carácter de urxencia e tramitaranse con carácter prioritario ás demais solicitudes.
- O concello deberá remitir o informe de valoración social no prazo de 15 días. O proxecto de integración social e, se é o caso, o de integración socioeducativa dos e das menores poderá remitirse con posterioridade.
- A resolución de concesión deberá ditarse e notificarse no prazo dun mes desde a

presentación da solicitude, sen prexuízo dos supostos de suspensión expresamente contemplados.

- Entenderanse estimadas aquelas solicitudes nas que, constando no expediente a recepción do informe de valoración social con proposta de concesión da prestación, non se ditase resolución expresa no prazo dun mes desde a súa presentación, e interrompido se concorren as causas de suspensión contempladas no propio proxecto.
- Os efectos económicos prodúcese desde o día seguinte ao da data da recepción do informe de valoración social.

En concreto, no ano 2022 tramitáronse ao abeiro deste procedemento 23 expedientes, presentando todos eles a problemática da violencia de xénero.

Artigo 42: Axudas escolares

Polo que se refire ás axudas escolares que dependen da **Subdirección Xeral de Recursos Educativos Complementarios** existe a previsión de gratuidade do pagamento dos prezos públicos e tarifas de comedor escolar no caso de familias vítimas de violencia de xénero.

Polo que se refire ás axudas dependentes da **Subdirección Xeral de Centros**, desenvólvense 3 medidas específicas:

1ª. Medida: Orde do 29 de abril de 2022 pola que se regula a participación no fondo solidario de libros de texto e se convocan axudas para adquirir libros de texto e material escolar destinadas ao alumnado matriculado en educación primaria, educación secundaria obrigatoria e educación especial en centros docentes sostidos con fondos públicos para o curso escolar 2022/23.

Esta convocatoria, publicada no DOG do 18 de maio de 2022, contempla os supostos derivados de situacións de violencia de xénero no ámbito familiar, recolléndose expresamente (nos artigos 3 e 4), que:

"Artigo 3.3. Nos casos de violencia de xénero non se terán en conta os ingresos do agresor para determinar a renda per cápita da unidade familiar."

"Artigo 4.3. Non terá a consideración de membro computable: b) O agresor nos casos de violencia de xénero"

No ano 2022 recibíronse 1.158 solicitudes.

2ª. Medida: Orde do 20 de maio de 2022 pola que se convocan prazas de residencia nos centros residenciais docentes da Coruña, Ourense e Vigo para realizar estudos postobrigatorios non universitarios no curso 2022/23 (DOG do 06 de xuño).

Na citada convocatoria, e aos efectos de determinar os membros computables da unidade familiar e a súa renda, reflíctese o seguinte:

"Artigo 9. Membros computables da unidade familiar.

3 Non terán a consideración de membros computables da unidade familiar:

b) O agresor nos casos de violencia de xénero.

Artigo 10. Determinación da renda da unidade familiar.

5. Nos casos de violencia de xénero quedan excluídos do cómputo os ingresos do agresor."

Ademais, a convocatoria prevé a concesión dunha puntuación de 4 puntos no baremo para os supostos de violencia de xénero (artigo 15).

Presentáronse 3 solicitudes que acreditaron esta circunstancia.

3ª. Medida: No Diario Oficial de Galicia do 08 de xuño de 2022 publicouse a Orde do 20 de maio de 2022 pola que se convocan prazas de colaboradores bolseiros nos centros residenciais docentes da Coruña, Ourense e Vigo para o curso académico 2022/23.

Na citada orde recóllese a mesma previsión respecto da composición da unidade familiar e o cálculo da súa renda per cápita, no senso de excluír ao agresor como membro computable así como os seus ingresos.

Non se presentaron solicitudes que acreditasen esta circunstancia.

Dentro do ámbito universitario, no marco competencial da **Secretaría Xeral de Universidades**, publícase o Decreto 121/2022, do 23 de xuño, polo que se fixan os prezos públicos pola prestación de servizos académicos e administrativos nas universidades do Sistema universitario de Galicia para o curso académico 2022/2023. Este decreto, no seu artigo 12.6, establece a exención do pagamento para vítimas de violencia de xénero:

"12.6 Vítimas de violencia de xénero.

De conformidade co previsto na Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de

protección integral contra a violencia de xénero, as persoas que teñan a condición de vítimas de violencia de xénero, así como os seus fillos e fillas e menores de idade suxeitos á súa tutela e garda e custodia, terán dereito á exención do pagamento dos prezos públicos por servizos académicos. En consecuencia, deberán aboar unicamente os prezos da tarifa terceira.

Os menores que estivesen suxeitos á tutela e garda e custodia das mulleres vítimas de violencia de xénero continuarán gozando da exención prevista anteriormente unha vez que acaden a maioría de idade.

A condición de vítima de violencia de xénero acreditarase no momento da formalización da matrícula, mediante calquera das formas previstas no artigo 5 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero. Para estes efectos, o documento acreditativo da dita condición deberá estar adoptado ou emitido no prazo de 5 anos inmediatamente anteriores á data de formalización da matrícula.

Declarada a exención por este motivo, manterase durante o período ordinario de realización deses estudos.”

Artigo 43: Fondo Galego de Garantía de Indemnizacións

Mediante Resolución do 21 de decembro de 2021, da **Secretaría Xeral da Igualdade** (DOG nº 2 do 4 de xaneiro de 2022) convócanse dúas liñas de axuda: as establecidas no artigo 27 da Lei Orgánica 1/2004 do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero (véxase detalle no artigo 40), e as establecidas no artigo 43 da Lei 11/2007 do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero. Esta segunda liña de axudas ten por obxecto proporcionar axuda económica en forma de indemnización dirixida ás mulleres que sofren violencia de xénero e/ou ás e aos menores ou persoas dependentes delas polos danos e prexuízos ocasionados como consecuencia da situación de violencia.

Trátase de indemnizacións fixadas mediante sentenza xudicial ditada por xulgados e tribunais con sede no territorio galego, no caso de incumprimento, por insolvencia, por parte do obrigado a satisfacelas.

Beneficiarias:

- As mulleres que sufran violencia de xénero.
- As persoas menores de idade que dependan dunha muller que sufra violencia de xénero.
- As persoas maiores de idade que dependan economicamente dunha muller que sufra violencia de xénero.
- As persoas dependentes baixo o coidado dunha muller que sufra violencia de xénero.

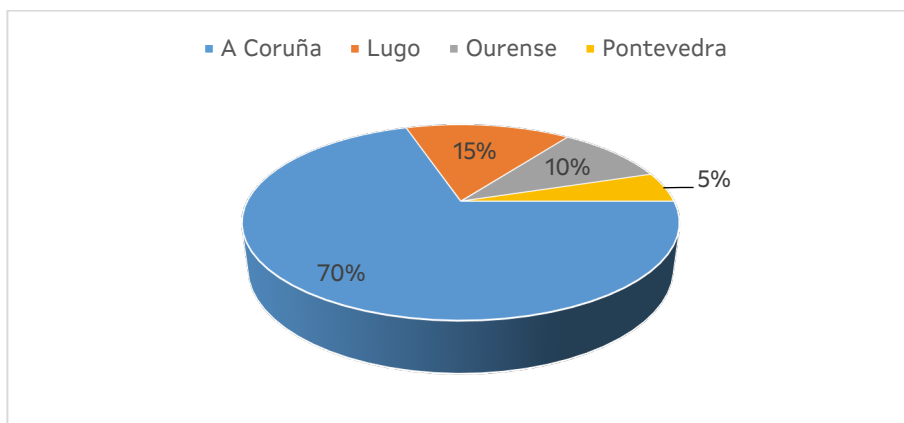
Os datos relativos á concesión desta indemnización no ano 2022 son os seguintes:

Provincia	Total solicitudes	Nº resolucións favorables
A Coruña	19	14
Lugo	4	3
Ourense	2	2
Pontevedra	4	1
Total	29	20

Nº de persoas beneficiarias por provincia

Provincia	Nº beneficiarias
A Coruña	14
Lugo	3
Ourense	2
Pontevedra	1
TOTAL	20

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade Xunta de Galicia

Nº de persoas beneficiarias segundo idade e sexo

	Mulleres	Total
Maiores de idade	19	19
Menores de idade	1	1
Total	20	20

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade.Xunta de Galicia

Nº de persoas beneficiarias segundo nacionalidade

Nacionalidade	Nº benef.	%
Españolas	15	75,0%
Estranxeiras	5	25,0%
Total	20	100,00 %

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade.Xunta de Galicia

Nº de fillas e fillos a cargo das beneficiarias por provincia

Provincia	Nº fillas	Nº fillos	Total
A CORUÑA	6	4	10
LUGO	4	0	4
OURENSE	1	0	1
PONTEVEDRA	0	0	0
Total	11	4	15

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Artigos 44 e 45: Dereito de acceso á vivenda e acceso prioritario ás vivendas de promoción pública

As actuacións realizadas polo **Instituto Galego da Vivenda e Solo** da **Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda** durante o ano 2022 respecto das vítimas de violencia de xénero son as que seguen:

- **Programa do bono de alugueiro social destinado ao alugamento de vivendas para as vítimas de violencia de xénero, con financiamento do Pacto de Estado contra a violencia de xénero**

O 24 de febreiro de 2022, a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade e o Instituto Galego da Vivenda e Solo da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda, asinaron un novo acordo para seguir desenvolvendo medidas previstas no Pacto de Estado contra a violencia de xénero, destinadas a asegurar a existencia de recursos habitacionais suficientes e dignos para as mulleres vítimas de violencia de xénero.

Por Orde do 11 de abril de 2019 establecéronse as bases reguladoras das subvencións do Programa do bono de alugueiro social destinado ao alugamento de vivendas para as vítimas de violencia de xénero, con financiamento do Pacto de Estado contra a violencia de xénero (DOG nº 78 do 24 de abril de 2019).

Segundo o artigo 2 das bases reguladoras de ditas subvencións, estas están destinadas a atender as seguintes unidades de convivencia:

- As das mulleres vítimas de violencia de xénero nunha relación de convivencia e de dependencia económica do seu agresor ou, no caso de mulleres vítimas de trata con fins de explotación sexual, de dependencia da persoa que mantivese sobre ela unha relación de dominación.

Terán tamén esa consideración as mulleres que padecesen violencia vicaria ou violencia por interpósita persoa, con resultado de morte.

- As das fillas e fillos menores de 30 anos das vítimas mortais por violencia de xénero, calquera que sexa a natureza da súa filiación, que se encontrasen nunha situación de dependencia económica da nai ou do agresor no momento do falecemento da vítima.

Os requisitos que deben cumprir estas unidades de convivencia para acceder ás axudas son os establecidos no artigo 3 da citada Orde do 11 de abril de 2019.

Mediante Resolución do 2 de maio de 2022, convocáronse para o ano 2022, as subvencións do Programa do bono de alugueiro social destinado ao alugamento de vivendas para as vítimas de violencia de xénero con financiamento do pacto de Estado contra a violencia de

xénero (DOG nº 90 do 10 de maio de 2022).

Esta resolución ten por obxecto convocar a prórroga ata o 31 de decembro de 2022 das subvencións do Programa do bono de alugueiro social destinado ao alugamento de vivendas para as vítimas de violencia de xénero para todas as persoas que resultasen beneficiarias deste programa nos anos 2019, 2020 e 2021.

O orzamento total destinado a estas subvencións foi de 320.215€.

Ademais, a través da Resolución do 2 de maio de 2022 aprobouse a concesión directa da axuda complementaria á do Programa do bono de alugueiro social destinado ao alugamento de vivendas para vítimas de violencia de xénero (DOG núm. 90, do 10 de maio de 2022), por importe de 539.102,48 euros.

Estas axudas son complementarias ás subvencións concedidas ás persoas beneficiarias do Programa do bono de alugueiro social destinado ao alugamento de vivendas para as vítimas de violencia de xénero e teñen a finalidade de subvencionar, conxuntamente con estas, o importe mensual da renda do alugueiro da vivenda.

O número de concesións e a contía das subvencións concedidas no ano 2022 son as seguintes:

Convocatoria	Concesións con efectos en 2022	Importe concesións 2022
2ª prórroga 2019	20	69.232 €
1ª prórroga 2020	12	41.186€
2ª prórroga 2020	37	32.800€
1ª prórroga 2021	73	83.675€
Total	142	226.893 €

- **Programa do bono de alugueiro social do Plan RehaVita 2015-2020**

- Subvención:

Mediante Resolución do 28 de decembro de 2021 convócanse, para o ano 2022, con financiamento plurianual, as subvencións do programa do bono de alugueiro social do Plan

RehaVita, Plan galego de rehabilitación, alugueiro e mellora do acceso á vivenda 2015-2020 (DOG núm. 250 do 30 de decembro de 2021).

O programa do bono de alugueiro social segue a recoller como un dos colectivos beneficiarios destas axudas o das vítimas de violencia de xénero que teñan dificultades para asumir o custo do alugamento dunha vivenda e que no momento da solicitude se atopen residindo nun recurso de acollida dos integrados na Rede galega de acollemento para este colectivo e adscrito a unha administración pública.

Por outra parte, a Resolución do 28 de decembro de 2021 regula a concesión directa da axuda complementaria á dos programas do bono de alugueiro social. (DOG núm. 250 do 30 de decembro de 2021), así como tamén a Resolución do 2 de maio de 2022, que da mesma maneira tamén regula a concesión directa da axuda complementaria á dos programas do bono de alugueiro social. (DOG núm. 88 do 6 de maio de 2022).

- Prestación:

Mediante a resolución do 1 de xullo do 2022 establecéronse as bases reguladoras das axudas do bono de alugueiro social e se procede á súa convocatoria. (DOG 133, do 13 de xullo de 2022).

O punto quinto do artigo 33 da Lei 18/2021, do 27 de decembro, de medidas fiscais e administrativas, modifica a disposición adicional vixésimo primeira da Lei 8/2012, do 29 de xuño, de vivenda de Galicia, denominada «Axudas do bono de alugueiro social e do bono de alugueiro social para vítimas de violencia de xénero outorgadas pola Administración autonómica», establecendo que, para os efectos do previsto na alínea a) do número 2 do artigo 2 da Lei 9/2007, do 13 de xuño, de subvencións de Galicia, as axudas do bono de alugueiro social e do bono de alugueiro social para vítimas de violencia de xénero outorgadas pola Administración autonómica teñen a consideración de axudas prestacionais de carácter asistencial.

No Boletín Oficial del Estado núm. 16, do 19 de xaneiro de 2022, publicouse o Real decreto 42/2022, do 18 de xaneiro, polo que se regula o bono alugueiro mocidade e o Plan estatal para o acceso á vivenda 2022-2025, o cal prevé o programa de axudas ás vítimas de violencia de xénero, persoas obxecto de desafiuzamento da súa vivenda habitual, persoas sen fogar

e outras persoas especialmente vulnerables.

O artigo 41 do citado Real decreto 42/2022, do 18 de xaneiro, establece que as comunidades autónomas convocarán procedementos de concesión das axudas mediante convocatorias abertas de forma continuada e permanente, e que se pode acceder á axuda tamén a través do recoñecemento dunha prestación ás persoas que cumpran os requisitos para seren beneficiarias deste programa.

A Comunidade Autónoma de Galicia, a través do Instituto Galego da Vivenda e Solo, nunha aposta decidida por facilitar o acceso á vivenda aos colectivos máis vulnerables, aprobou a Resolución do 1 de xullo de 2022 co obxectivo de que poidan acceder a unha vivenda en réxime de alugueiro a través do bono de alugueiro social.

O número de concesións e a contía das subvencións concedidas no ano 2022 a través destas axudas son as seguintes:

Convocatoria	Concesións con efectos no exercicio 2022	Importe concesións 2022
2º prórrogas extra 2018	1	2.500€
2ª prórroga 2019	2	5.965€
1ª prórroga extra 2019	5	13.650€
1ª prórroga 2020	4	17.400€
2ª prórroga 2020	1	3.150€
1ª prórroga 2021	1	2.915€
2022	5	18.525€
Total	19	64.105€

Convocatoria	Concesións con efectos no exercicio 2022	Importe concesións 2022
Concesión inicial	54	303.106,74€
Prórrogas de convocatorias anteriores	19	76.605,24€
Total	73	379.711,98€

- **Adxudicación de vivendas de promoción pública a favor de mulleres vítimas de violencia de xénero.**

No ano 2022 adxudicouse un total de 1 vivenda, en réxime de alugueiro, polo procedemento especial de adxudicación directa das vivendas de promoción pública ao colectivo das mulleres vítimas de violencia de xénero.

Artigo 46: Equipamentos sociais especializados

Desde a **Dirección Xeral de Maiores e Persoas con Discapacidade, da Consellería de Política Social**, en casos de detección ou denuncia de violencia de xénero contra mulleres maiores e mulleres adultas con discapacidade, materialízase mediante actuacións coordinadas cos diversos axentes implicados (profesionais dos recursos sanitarios, sociais, de seguridade e xudiciais) e a tramitación da solicitude de ingreso preferente en centro residencial por emerxencia social e a adxudicación inmediata do servizo.

O artigo 16, letra b), do Decreto 15/2010, do 4 de febreiro, polo que se regula o procedemento para o recoñecemento da situación de dependencia e do dereito ás prestacións do sistema para a autonomía e atención á dependencia, o procedemento para a elaboración do Programa Individual de Atención e a organización e funcionamento dos órganos técnicos competentes, establece os malos tratos físicos e/ou psíquicos como un dos supostos de estimación dunha emerxencia social.

Así, ao abeiro do citado artigo 16, letra b) do Decreto 15/2010, do 4 de febreiro, durante o ano 2022 tramitáronse 12 emerxencias sociais e a conseguinte adxudicación inmediata do servizo residencial.

Na provincia da Coruña tratáronse 4 expedientes de emerxencia social no eido de mulleres maiores, 1 en Lugo derivada dunha situación de violencia domiciliaria por parte da súa filla e 7 na provincia de Pontevedra (víctima de violencia de xénero).

Por outra banda, os supostos de violencia de xénero establécense como un criterio de valoración na convocatoria de axudas para a posta en marcha de casas do maior, tal como reflicte o artigo 14.1, letra c) da Orde do 26 de xaneiro de 2022 polo que se regulan as bases que rexerán o procedemento de concesión de axudas para a posta en marcha de casas do maior, e se procede a súa convocatoria en réxime de concorrència competitiva para os anos 2022 e 2023 (DOG, núm. 29 do 11 de febreiro de 2022).

Titulo III: Da organización do sistema de protección e asistencia integral e especializada fronte á violencia de xénero

Neste título faise referencia á organización do sistema de protección e asistencia integral e especializada, mediante a coordinación establecida desde a Rede galega de acollemento, incorporando todos os servizos e programas para a información, atención e recuperación das mulleres.

Artigo 47.-Criterios básicos.

Artigo 48.-Rede galega de acollemento.

Artigo 49.-Creación do Centro de Recuperación Integral para Mulleres que sofren violencia de xénero.

Artigo 50.-Rede de información ás mulleres.

Artigo 51.-Servizo de Atención 24 horas.

Artigo 52.-Punto de Coordinación das Ordes de Protección.

Artigo 53.-Puntos de encontro familiar.

Artigo.54 Creación de oficinas de atención ás vítimas dos delitos.

Artigo 55.-Titularidade e xestión dos servizos.

Artigo 56.-Confidencialidade da información.

Artigo 47: Criterios básicos

Dentro dos criterios básicos recollidos no artigo 47 da Lei 11/2007, a Secretaria Xeral da Igualdade garante que na totalidade dos centros, servizos e recursos que conforman a rede de asistencia social integral ás mulleres que sofren violencia de xénero, a intervención se realiza desde una perspectiva de xénero.

- **Servizo de Quenda de garda social para mulleres vítimas de violencia de xénero**

O servizo de quenda de garda social, especializada e permanente, para mulleres que sofren violencia de xénero desenvólvese a través dun Convenio de colaboración entre a Secretaría de Emprego e Igualdade, a través da Secretaría Xeral da Igualdade e o Colexio Oficial de Traballo Social de Galicia.

Trátase dun servizo de quenda de garda social, especializada e permanente, para mulleres e os seus fillos e fillas menores que sofren violencia de xénero cuxos obxectivos son os seguintes:

- Facilitar un servizo de apoio integral, onde as mulleres e menores ou maiores dependentes ao seu cargo, reciben atención en crise, apoio social, tratamento e asesoramento social, e posterior derivación e ligazón cos dispositivos especializados.
- Establecer unha intervención individualizada e coordinada coas distintas institucións, que resolva de forma áxil situacións de crises ou necesidades de atención social especializada.
- Facilitar información sobre os recursos e itinerarios de axuda social, económica, asistencial etc., ao dispor das vítimas de violencia de xénero en Galicia.
- Prestar soporte aos centros especializados que estean a intervir coas mulleres vítimas de violencia de xénero para acompañamento e apoio en distintas xestións administrativas ou doutra índole.

Nº de profesionais que integran o quenda de garda: 55.

Nº de accións formativas: 1.

Nº de asistentes á acción formativa: 49.

Nº de materiais informativos elaborados: 1.

- **Acompañamento e asesoramento na xestión dos trámites administrativos así como no apoio socio-educativo que precisen as fillas e fillos orfos das vítimas mortais da violencia de xénero en Galicia**

En 2022 a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, mantivo a colaboración co Colexio Oficial de Xestores Administrativos de Galicia, cos Colexios Oficiais de Graduados Sociais de Galicia, con AGAXEN, (Asociación Galega de Profesionais da Auditoría Sociolaboral de Xénero e da Prevención do Acoso e da Violencia de Xénero nas Organizacións) e co Colexio de Educadoras e Educadores Sociais de Galicia (Ceessg), para o acompañamento e asesoramento na xestión dos trámites administrativos así como no apoio socio-educativo que precisen as fillas e fillos orfos das vítimas mortais da violencia de xénero en Galicia.

Este convenio encádrase no marco das medidas 172, 210, 213 e do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero.

A súa finalidade é o desenvolvemento dun programa integral de apoio aos menores na Comunidade Autónoma de Galicia, para o acompañamento e asesoramento na xestión dos trámites administrativos que precisen as fillas e fillos orfos e menores de 30 anos, das vítimas mortais da violencia de xénero en Galicia, así como ás persoas que asumen a súa patria potestade, garda, custodia ou acollemento permanente (no caso de menores de 18 anos). Ademais, o convenio contempla o apoio socio-educativo para as fillas e fillos menores das vítimas mortais da violencia de xénero en Galicia, sempre que sexa preciso.

O Colexio Oficial de Xestores Administrativos de Galicia e os Colexios Oficiais de Graduados Sociais de Galicia colaboran apoiando a estes menores e ás persoas que asumen a súa custodia, no acompañamento e asesoramento na xestión dos trámites administrativos.

O Colexio de Educadoras e Educadores Sociais de Galicia colabora no apoio socio-educativo para as fillas e fillos menores.

AGAXEN, Asociación Galega de Profesionais da Auditoría Sociolaboral de Xénero e da Prevención do Acoso e da Violencia de Xénero nas Organizacións, actúa como nexo de coordinación en todo o procedemento.

Pola súa parte, a Xunta de Galicia asume todos os custos derivados das accións levadas a cabo, sempre co consentimento expreso por parte dalgunha da persoas que asuman a patria potestade, garda, custodia ou acollemento permanente no caso de orfos/as menores de idade, ou dos propios fillos/as orfos/as no caso de maiores de idade e menores de 30 anos.

Nº de casos con acompañamentos en trámites administrativos: 5.

- **Colaboración coa Federación de Asociacións de Persoas Xordas de Galicia (FAXPG) para garantir unha atención integral ás mulleres xordas que sofren violencia de xénero**

En 2022 a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade asinou un convenio de colaboración coa FAXPG, para garantir unha atención integral ás mulleres xordas que sofren violencia de xénero, no marco do Pacto de Estado contra a violencia de xénero.

A Federación de Asociacións de Persoas Xordas de Galicia vén traballando desde a súa fundación no desenvolvemento en accións que melloren a situación e a calidade de vida das persoas xordas, ante as Administracións e a sociedade en xeral e esixindo, como prioritario, o dereito a expresarse na súa propia lingua, a Lingua de Signos Española, e o acceso á información e a formación a través da mesma e conta cun Servizo de Intérpretes e Guías-Intérpretes de Lingua de Signos e cun Servizo Especializado de Atención a Persoas Xordas, distribuídos en 7 Axencias FAXPG situadas nas principais cidades de Galicia, así como cun servizo de formación.

O obxectivo principal do convenio asinado é contribuír a mellorar a atención ás mulleres xordas e xordo-cegas que sofren violencia de xénero en Galicia, coa posta en marcha dun servizo de intérpretes en lingua de signos desde o momento de presentación da denuncia, así como apoiar a formación das e dos profesionais que traballan neste eido.

As actuacións desenvolvidas ao abeiro deste convenio foron:

- Servizo de intérpretes con atención prioritaria ás mulleres vítimas de violencia de xénero xordas e xordo-cegas.

Neste servizo atendéronse a 4 mulleres coas que se fixeron intervencións como acompañamentos a servizos sociais, a atención psicolóxica ou a dependencias policiais.

- Formación específica dirixida a profesionais de atención especializada a mulleres xordas:

O curso de formación en modalidade e-learning desenvolveuse do 18 de maio ao 1 de xuño de 2022, cunha duración de 15 horas, e cun día de Aula Virtual o 30 de maio de dúas horas de duración. O tema a tratar foi *“violencia de xénero en colectivos vulnerables: menores e mulleres con discapacidade”*.

A formación tivo como obxecto *“identificar as situacións de risco en canto á violencia de xénero en menores e mulleres con discapacidade, coñecer o marco normativo e as obrigacións legais a este respecto e clarificar o procedemento para a atención e a protección das vítimas da violencia machista”*.

Na formación participaron 16 mulleres profesionais desa entidade.

- Formación dirixida a futuros profesionais.

Ao longo destes meses, dende o servizo de atención ás persoas xordas (SAPS), leváronse a cabo unha serie de accións dirixidas á formación e sensibilización dos futuros profesionais que poderán intervir coas mulleres xordas que se atopen en situación ou en risco de padecer violencia de xénero.

Impartíronse 7 charlas polas Traballadoras Sociais e, en colaboración coas Mediadoras Comunicativas, persoas xordas con amplo coñecemento da comunidade xorda e especialistas en lingua de signos, que realizan intervencións de acompañamento e mediación lingüística con mulleres xordas vítimas de violencia de xénero.

As accións foron desenvoltas en ciclos superiores de formación profesional e universidades con titulacións do eido dos servizos sociais e, polo tanto, potenciais profesionais que traballarán neste ámbito, coma pilar fundamental e atención inmediata ás mulleres vítimas.

Nestas charlas participaron un total de 287 persoas.

- Xornadas dirixida a mulleres xordas sobre sensibilización e prevención de situacións de violencia.

Desenvolvéronse dúas charlas presenciais nas cidades da Coruña e de Vigo, levadas a cabo polas psicólogas do servizo de atención ás persoas xordas baixo o título: *“Previr e afrontar prácticas de risco”*. As persoas destinatarias das sesións foron mulleres xordas as cales sofren unha dobre discriminación, por ser muller e persoa con discapacidade.

Nestas charlas participaron un total de 25 persoas.

- Desenvolveuse o Webinar *“Prevención da Violencia de xénero. Experiencia positiva dentro do movemento asociativo”*, impartido pola Agrupación de mulleres xordas “10 de febreiro” de Granada, en modalidade telemática, no que se trataron temas sobre

experiencias positivas dentro do movemento asociativo, prevención da violencia a través da atención social e como, dende o movemento asociativo, se presta o apoio preciso para que as mulleres xordas salgan adiante das situacións nas que se ven envoltas.

Nesta sesión participaron 21 persoas.

- **Programa DEDALEIRA-Unidade QUERELAR: Detección e identificación de situacións contra a liberdade e indemnidade sexual en mulleres con discapacidade**

No ano 2022 a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade, a través da Secretaría xeral da Igualdade, asinou un novo convenio de colaboración coa Asociación de Mulleres con Discapacidade de Galicia (ACADAR) para o mantemento do servizo Dedaleira, especializado en información e asesoramento afectivo-sexual para ás mulleres con discapacidade e a súa contorna.

A súa finalidade é manter o funcionamento do Servizo DEDALEIRA: servizo especializado de información e asesoramento afectivo-sexual, destinado ás persoas con discapacidade, no que se inclúe asesoramento individualizado, accións de formación grupal, e o acompañamento e a atención a persoas que viviron ou están a vivir situacións de abusos; de atención e promoción da autonomía afectivo-sexual para as persoas con discapacidade e a súa contorna (familiares, amizades, profesionais, institucións...), que inclúe unha unidade específica de detección e identificación de situacións contra a liberdade e a indemnidade sexual: QUERELAR.

Os obxectivos específicos son:

Obxectivo específico 1: Mantemento do servizo de Dedaleira.

Actividades:

- Mantemento e ampliación dun equipo de traballo especializado.
- Revisión e mellora dos protocolos de actuación.
- Divulgación do servizo.
- Prestación do servizo a través da orientación, información e asesoramento de forma presencial, telefónica e online, no que se dea información accesible e

adaptada, se atendan demandas específicas, se busquen solucións a dificultades concretas e do desenvolvemento de intervencións individualizadas e adaptadas ao perfil e ás necesidades de apoio de cada persoa, así como da prestación de apoio psicosocial.

Obxectivo específico 2: Manter a unidade de prevención, detección e intervención en situacións contra as liberdades e indemnidade sexual (Unidade Querelar).

Actividades:

- Valoración dos casos e asesoramento para a toma de decisións
- Atención psicolóxica individual e grupal.
- Asesoramento legal.
- Asesoramento/Intermediación cos axentes xudiciais para axustes de procedementos.

Obxectivo específico 3: Desenvolvemento de formación específica e profesional dirixida a persoas con discapacidade, a súa contorna afectiva, equipos profesionais que traballa no ámbito da discapacidade, centros educativos de educación especial e/ou axentes xudiciais.

Actividades:

- Deseño, execución e avaliación de actividades formativas sobre educación afectivo-sexual, prevención, detección e intervención ante/de situacións violencia e/ou abuso.
- Deseño, execución e avaliación de actividades formativas ante necesidades/situacións específicas.

Obxectivo específico 4: Manter a unidade de abordaxe e intervención ante situación e/ou relación de desigualdade (Unidade Co-Respecto).

Actividades previstas:

- Deseño, execución e avaliación de actividades formativas sobre educación afectivo-sexual, novas formas de relacionarse e solución de conflitos.
- Deseño, execución e avaliación de actividades formativas sobre sensibilización e prevención de situacións de violencia e/ou abuso.

- Deseño, execución e avaliación de actividades formativas ante necesidades/situacións específicas.

Obxectivo específico 5: Mantemento da web específica do servizo.

Obxectivo específico 6: Avaliación do servizos.

Datos de participación nas accións formativas:

	Formacións grupais a persoas usuarias	Formacións grupais a persoal profesional	Formacións grupais a familias	Intervencións individuais e de parellas	TOTAL
ACCÍONS	60	5	1	62	128
MULLERES	58	16	21	7	102
HOMES	88	0	3	6	97
TOTAL PARTICIPANTES	146	16	24	13	199

- **Proxecto: Guía para a prevención da violencia sexual dixital: Recurso para a sensibilización e prevención da violencia sexual dixital nas mulleres e nenas con discapacidade**

A violencia de xénero ten múltiples formas de manifestarse e, co avance das Tecnoloxías da Información e Comunicación (TIC) así como a importancia que acadou Internet nos nosos días, sendo un contexto vital de socialización, coñecemento, traballo, etc., a violencia dixital e en especial a violencia sexual dixital, consolidouse como unha nova realidade á que lle facer fronte.

Este proxecto foi desenvolvido pola Secretaría Xeral da Igualdade, da Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade, en colaboración coa entidade Asociación de mulleres con discapacidade de Galicia que dirixe parte do seu labor para visibilizar, previr e erradicar os diferentes tipos de violencia contra as mulleres con discapacidade e promover os seus dereitos en todos os ámbitos da sociedade, entre os que é preciso destacar a sexualidade.

Polo tanto, vese como unha prioridade traballar para mudar a situación das mulleres con discapacidade, especialmente cando se trata de violencia.

De aí a necesidade de crear un material específico que permita coñecer a violencia dixital en todas as súas vertentes, en especial a violencia sexual dixital. Este recurso/guía para sensibilización é de aplicación en diferentes etapas da vida, contribuíndo deste xeito a previr, identificar e erradicar este tipo de violencia.

Elaborouse unha guía de violencia dixital vivida por mulleres e nenas con discapacidade, en galego e en castelán.

Difundiuse a guía/caderno didáctico, nunha xornada de presentación en centros de persoas con discapacidade e centros educativos, abarcando as catro provincias galegas, coa finalidade de sensibilizar sobre a violencia sexual dixital tanto dentro do colectivo da discapacidade como dentro do conxunto da mocidade galega. Levouse a cabo unha campaña de difusión nos medios para dar a coñecer e concienciar sobre a violencia sexual dixital, pero tamén para difundir e promocionar o uso e distribución dos materiais creados, ademais de publicitar a xornada levada a cabo en cada centro, destinada á maior cantidade de persoas no conxunto da sociedade galega. Para isto, elaboráronse diversos contidos destinados á difusión do proxecto en distintas plataformas.

Elaborouse unha enquisa online, de carácter anónimo, na cal se medían numerosos aspectos relacionados coas características socio demográficas, a discapacidade, as TIC, a propia violencia sexual dixital, a relación entre a idade e a experiencia coa violencia e a relación, tamén, da idade coa experiencia da denuncia.

Artigo 48: Rede galega de acollemento

A Rede Galega de Acollemento está composta pola Casa de acollida e pisos de transición á vida autónoma da Coruña, a Casa de acollida de Ferrol, os Pisos de acollida de Lugo, a Casa de acollida de Ourense e o Centro de emerxencia de Vigo. No ano 2018 incorporouse a este protocolo unha vivenda para mulleres con enfermidade mental que sofren violencia de xénero en Burela (Lugo), mediante convenio asinado coa Asociación de axuda ao enfermo mental A Mariña e no ano 2020 incorpórase un recurso de curta estancia en Chantada (Lugo) a través dun convenio asinado co Congregación Hermanas Mercedarias de la Caridad.

Os diferentes centros de acollida, que no seu conxunto configuran a rede galega de acollemento, son recursos especializados residenciais e temporais que ofrecen acollida, atención e recuperación ás mulleres que sofren violencia de xénero e ás e aos menores ao seu cargo que requiren dun espazo de atención e protección debido a situación de indefensión ou risco debido a situación de violencia de xénero.

As normas e requisitos específicos dos centros establécense regulamentariamente (véxase páxina 287).

- **Rede galega de acollemento: Centros de acollida e vivendas tuteladas**

Ante a situación de indefensión en que se atopan moitas mulleres en situación de violencia de xénero, nalgúns casos con grave perigo para elas e os seus fillos e as súas fillas, a Xunta de Galicia ten articulada unha rede de casas de acollida, cunha conexión entre elas, de tal xeito que as mulleres galegas que o precisen, por atoparse na referida situación de indefensión, teñan un lugar de referencia onde acudir.

En colaboración cos concellos e outras institucións vense prestando, en distintas localidades, este servizo, co obxecto de que dispoñan dun tempo e un espazo no que poidan reorientar a súa situación persoal, facilitándolles as ferramentas elementais, tanto económicas coma psicosociais.

Centros de acollida			
Provincia	Nº centros	Titularidade	Nº de prazas dispoñibles
A Coruña	2	Municipal	28
Lugo	3	Municipal /Entidade	26
Ourense	1	Entidade	10
Pontevedra	1	Municipal /autonómica	20

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

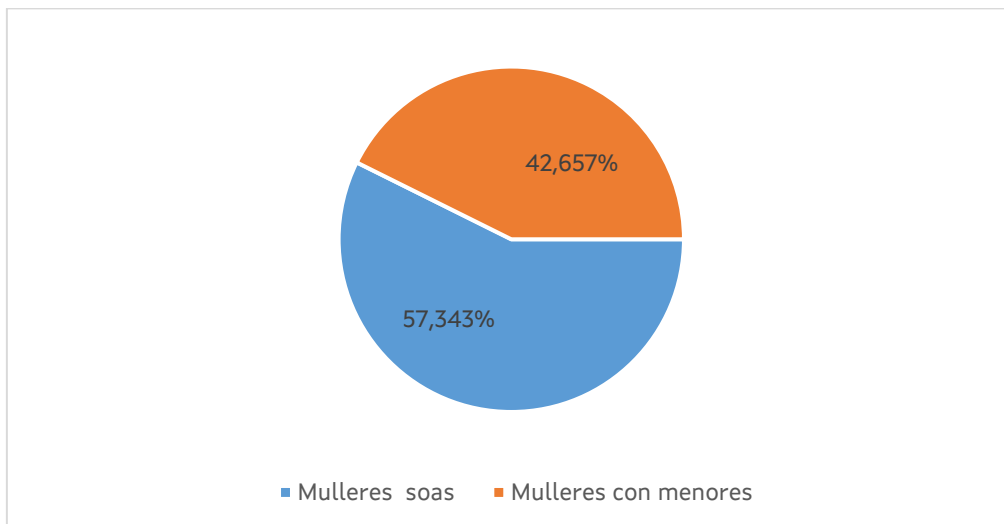

Os datos relativos á Rede Galega de Acollemento no ano 2022 son os seguintes:

Nº Total de persoas usuarias

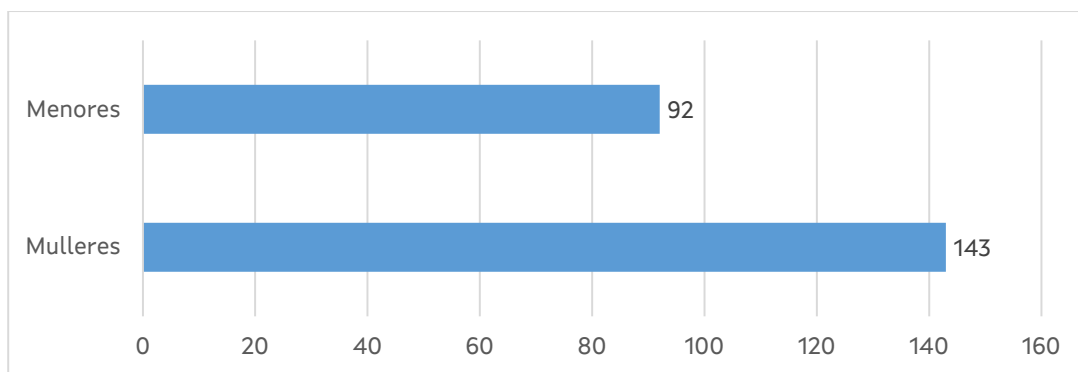
Nº Usuarios	Total
Mulleres soas	82
Mulleres con menores	61
Total	143

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de persoas usuarias	Total
Mulleres	143
Menores	92
Total	235

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de persoas usuarias por provincias

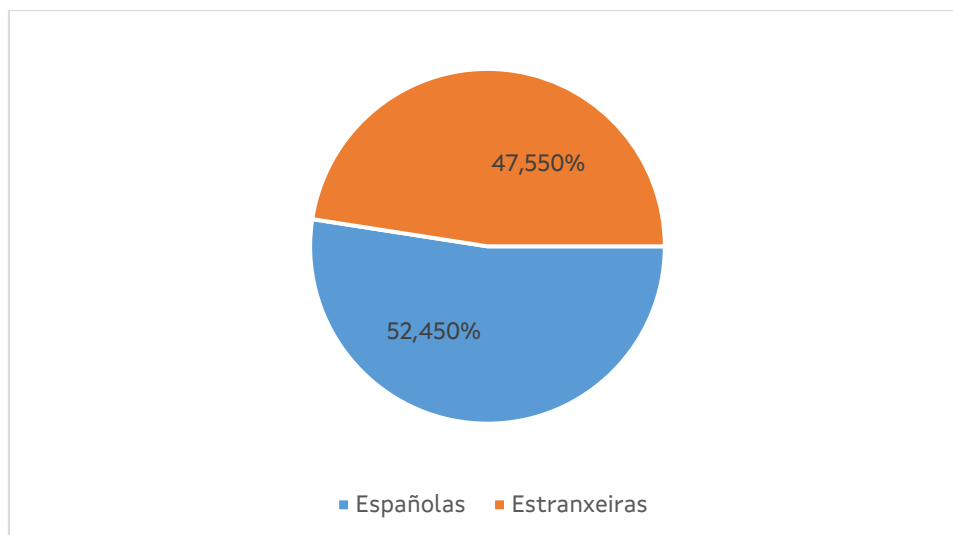
Nº persoas usuarias no ano 2022				
Provincia	Mulleres	Nenas Menores	Nenos Menores	% media ocupación da RGA
A Coruña	52	19	18	62,02 %
Lugo	24	7	6	46,90 %
Ourense	17	7	2	75,86 %
Pontevedra	50	17	16	73,04 %
Total	143	50	42	64,46 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de usuarias por nacionalidade

Nacionalidade	Nº	%
Españolas	75	52,45 %
Estranxeiras	68	47,55 %
Total mulleres	143	100,00 %

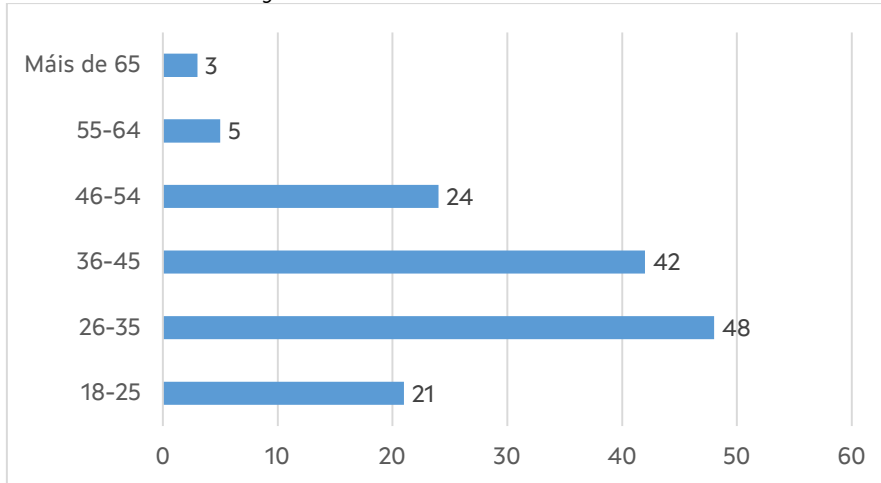
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de usuarias por idade

Idade das mulleres	Nº	%
18-25	21	14,69 %
26-35	48	33,57 %
36-45	42	29,37 %
46-54	24	16,78 %
55-64	5	3,50 %
Máis de 65	3	2,10 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

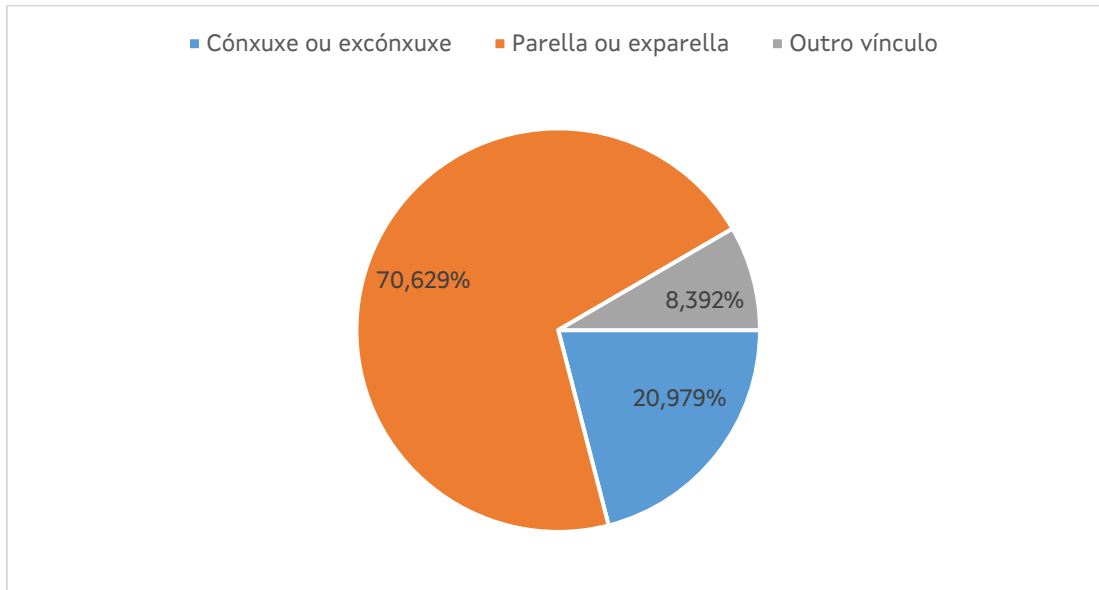

Nº de usuarias segundo vínculo co agresor:

Vínculo co agresor	Nº
Cónxuxe ou excónxuxe	30
Parella ou exparella	101
Outro vínculo	12
Total mulleres usuarias	143

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Tempo medio de estancia na Rede Galega de Acollemento

Estancia no centro	Nº
Ingresos provisorios	18
11-30 días	12
31-45 días	12
46-60 días	12
61-75 días	6
76-90 días	9
91-180 días	31
Máis de 180 días	7

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Rede galega de acollemento: Centro de Emerxencia para mulleres vítimas da violencia de xénero (CEMVI)**

O **Centro de Emerxencia de Vigo** para mulleres vítimas da violencia de xénero é xestionado de maneira integral polo **Consortio Galego Servizos de Igualdade e Benestar** (adscrito á Consellería de Política Social), e coa colaboración da **Secretaría Xeral da Igualdade**. Ten como finalidade proporcionar aloxamento inmediato e de curta estancia ás

mulleres e ás persoas delas dependentes, que se atopen inmersas nunha situación de malos tratos e garantirlles un acollemento de emerxencia mentres se valora a súa situación e/ou se efectúa unha derivación a outro dispositivo máis axeitado.

- **Atención continuada e estancia máxima**

O Centro de Emerxencia garante unha atención continuada ás usuarias todos os días do ano, incluídos sábados, domingos e festivos.

A estancia no CEMVI divídese nun período de ingreso provisional, de ata 10 días, e o período definitivo que é dun mes prorrogable, en función do cumprimento de obxectivos. A estancia máxima é de tres meses, agás situacións especiais a valorar de maneira individualizada.

Outra prestación que o centro continua ofrecendo para mellorar a atención ás mulleres e vítimas de violencia de xénero inmigrantes, é o servizo de teletradución, que ofrece sen custo a Secretaría Xeral da Igualdade, e facilita a comunicación en 51 idiomas.

Por outra banda desde o CEMVI séguese atendendo o teléfono 24 horas de atención á muller do Concello de Vigo. Durante o ano 2022 atendéronse un total de 350 chamadas.

- **Equipo do CEMVI**

Durante o ano 2022 o CEMVI tivo a seguinte composición: 3 persoas de servizos xerais, 3 educadoras sociais, 1 psicóloga, 1 avogada, 1 traballadora social e directora do CEMVI.

O Consorcio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar segue a establecer a posibilidade de dispor de xerocultoras e outro persoal especializado no caso de ingresos de persoas con discapacidade que precisen de axuda ou terceira persoa.

Tamén se mantivo o servizo de atención a menores para aquelas situacións nas que se valorase esta necesidade.

- **Ingreso**

Admítese no centro de emerxencia ás mulleres maiores de idade, vítimas de malos tratos físicos, psíquicos, económicos ou sexuais e ás persoas delas dependentes que requiran un aloxamento inmediato e urxente ou carezan de recursos propios para afrontar a situación.

Condicións especiais de acceso:

As mulleres con problemas de drogadicción e/ou alcoholismo só poden ingresar, logo da correspondente valoración, se están nun programa de deshabitación con seguimento terapéutico ou médico, debidamente acreditado por un informe do seu médico/a ou terapeuta. En ningún caso se permite a estancia no centro se existe un consumo activo de substancias e/ou alcohol.

- **Intervencións**

- Intervención social: inclúe o coñecemento da realidade familiar e o entorno social que influirá na intervención que se leve a cabo, asesoramento laboral para a procura de emprego ou mellora da súa formación, información sobre prestacións económicas, de vivenda, recursos da comunidade, asociacións de mulleres, coordinación con outros servizos e recursos para completar o diagnóstico e a intervención e realización de informes sociais.

Establécese un plan de intervención individualizado e coordinado coas distintas profesionais do centro, que resolva de forma áxil situacións de crise ou necesidades de atención especializada.

Os eidos de actuación non variaron con respecto ao ano pasado, polo que simplemente pasamos a enumerar ditos eitos: prestacións económicas, estranxeiría, escolarización dos/as nenos/as, prazas en escolas infantís, ámbito sanitario, ámbito formativo-laboral e vivenda.

- Intervención psicolóxica: dirixida a realizar a avaliación psicolóxica de cada usuaria, especificamente unha avaliación do risco (situación de maltrato e posible sintomatoloxía) para a valoración de ingreso de cada núcleo familiar.

Ademais da intervención individual desenvólvese un obradoiro grupal denominado “*Bolboreta*”, cuxos obxectivos xerais son: visibilizar a violencia sufrida por parte das mulleres, maltratadas e aliviar así, a súa culpa e confusión; e favorecer a toma de conciencia e o desenvolvemento persoal como muller. E tamén un proxecto psicoeducativo cos e coas menores adaptado ás idades dos/as menores.

- Intervención educativa: a finalidade é facilitar e apoiar ás mulleres e aos seus fillos e fillas no seu proceso de autonomía e independencia potenciando os seus recursos e

habilidades persoais.

Cada muller ten unha educadora de referencia que é a encargada de reforzar e apoiar as necesidades desa muller.

Existe igualmente unha educadora para as fillas e fillos das mulleres, que traballa todo aquilo que afecta á relación materno-filial, así como ao crecemento da/do menor.

- **Programas educativos con mulleres e menores**

- Escola de nais: co obxectivo de favorecer a reconstrución da relación nai e fillos/as, deteriorada pola situación de violencia e maltrato vivido na familia e pola falta de habilidades nalgúns casos.
- Programa emprego: para apoiar a procura de emprego e/ou formación para o acceso ao mesmo e facilitar habilidades para a mesma.
- Programa lúdico-cultural: para que as mulleres e os seus fillos e fillas aprendan a ter e desfrutar, as educadoras están a programar saídas lúdico-culturais, pola cidade.
- Programa Faladoiro, de resolución de conflitos.
- Programa Cativadas: programa psicoeducativo para menores.
- Intervención xurídica: A avogada do CEMVI asesora ás mulleres sobre a súa situación e dereitos. Serve de enlace cos e coas diferentes profesionais do ámbito xurídico que as atenden e leva a cabo diversas xestións de cara a normalizar a situación legal das mulleres do CEMVI.

- **Programas de voluntariado**

En determinados casos, ben por falta de coñecemento da cidade da propia muller, ou simple compañía, é necesario que nalgúnhas saídas das mulleres do CEMVI vaian acompañadas. A maior parte das ocasións chámanse ás voluntarias da Asociación Rede de mulleres veciñais contra os Malos Tratos. Tamén contamos con voluntariado a través doutras entidades como Diversidades e o Concello de Vigo para ofrecer ás mulleres e persoas dependentes delas, servizos como o de alfabetización e reforzo escolar.

- **Coordinación con outras entidades**

No CEMVI, durante o ano 2022, tiveron lugar reunións de coordinación con diferentes administracións e entidades de iniciativa social. O obxectivo é mellorar a atención e intervención que se leva a cabo coas mulleres vítimas de violencia de xénero.

A directora do CEMVI, segue acudindo ás Mesas de Violencia convocadas polos concellos da provincia para dar a coñecer o servizo e funcionamento do Centro de Emerxencia e coordinar a atención ás vítimas de violencia de xénero. Tamén segue a representar ao CEMVI, en tódolos actos de carácter institucional aos que se lle convocan.

- **Convenios asinados**

Grazas ao financiamento con Fondos do Pacto de Estado en materia de violencia de xénero durante o ano 2022, continuamos cos seguintes proxectos:

1) Asesoramento xurídico: As mulleres que acoden ao CEMVI, teñen múltiples conflitos derivados da propia situación de violencia que sofren e que non só se circunscriben ao ámbito penal, ou de dereito de familia, senón que moitas teñen problemas civís, por falta de pagamentos de débedas, desafiuzamentos, problemas no ámbito laboral, como despedimentos, ou situacións doutra índole que hai que tratar de forma áxil para darlle unha solución. Tamén se realizaron acompañamentos aos xulgados en casos concretos. O programa de asesoramento xurídico prestou a orientación, o apoio profesional e o asesoramento legal en todos os trámites para garantir unha protección integral dos dereitos das mulleres en situación de violencia de xénero, así como das persoas que as acompañan.

2) Acompañamentos: Cando as mulleres en situación de violencia de xénero ingresan no CEMVI, en ocasións, interpoñen denuncia, posteriormente, son citadas ao día seguinte nos xulgados para a celebración do xuízo e teñen que recoller os seus aveños no domicilio do que saíron, etc. Ademais, cando se van do CEMVI, tamén necesitan axuda para a mudanza, ás veces non coñecen a contorna para trámites, xestións e, en todos estes casos, é fundamental o acompañamento que se fixo a través da posta en

marcha do convenio de colaboración asinado coa asociación Rede de Mulleres Veciñais contra os malos tratos.

3) Atención a menores: A maioría das mulleres que ingresan no CEMVI acompañadas de menores, necesitan nalgún momento, atención para os seus fillos e fillas que lles permita levar a cabo os trámites necesarios para normalizar a súa situación (citas médicas, asistencia a xuízos, denuncias, acceso a formación, etc.) e/ou desempeñar o seu traballo. Grazas ao convenio de colaboración asinado coa asociación Mulleres Progresistas prestouse atención a menores para cubrir as necesidades das mulleres que ingresaron no CEMVI e que na maioría dos casos, non dispoñen de apoios que lles permitan conciliar a súa vida persoal e familiar. As necesidades de atención a menores derivadas das situacións que xurdiron ás mulleres, foron cubertas en función da demanda concreta por parte do persoal da asociación Mulleres Progresistas.

- **Sensibilización**

O día 25 de novembro, día internacional contra a violencia de xénero, realizamos coas mulleres que residían no CEMVI, unha actividade cun resultado moi satisfactorio tanto para as mulleres que se implicaron en visibilizar unha problemática que viven e que non deben agochar como para as profesionais que traballamos con elas que nos ensinan cada día a súa fortaleza para saír adiante.

- **Novos programas: Navegación terapéutica**

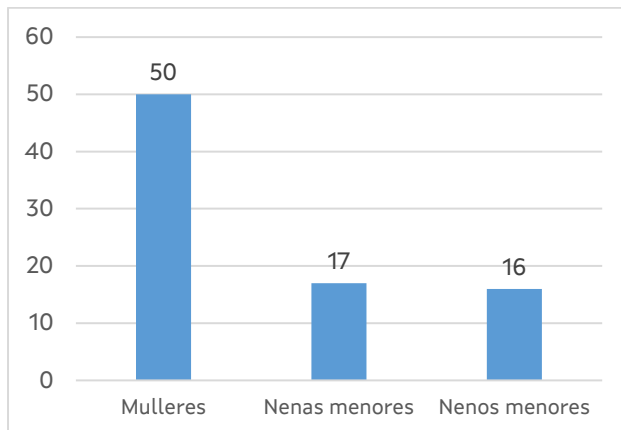
Durante os meses de abril, maio, xuño e setembro de 2022 as persoas usuarias do CEMVI puideron gozar grazas á colaboración da Secretaría Xeral da Igualdade e Monte Real Club de Yates Baiona de clases de vela cun dobre obxectivo, por unha banda dar a coñecer este deporte de navegación e por outra, contar cun espazo de ocio terapéutico e diversión fóra da súa rutina diaria. Esta actividade tivo unha gran acollida e seguimento por parte de mulleres e menores.

- **Datos de ocupación do CEMVI no 2022:**

Datos de Ocupación	
Mulleres	50
Nenas menores	17
Nenos menores	16
Total	83

Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

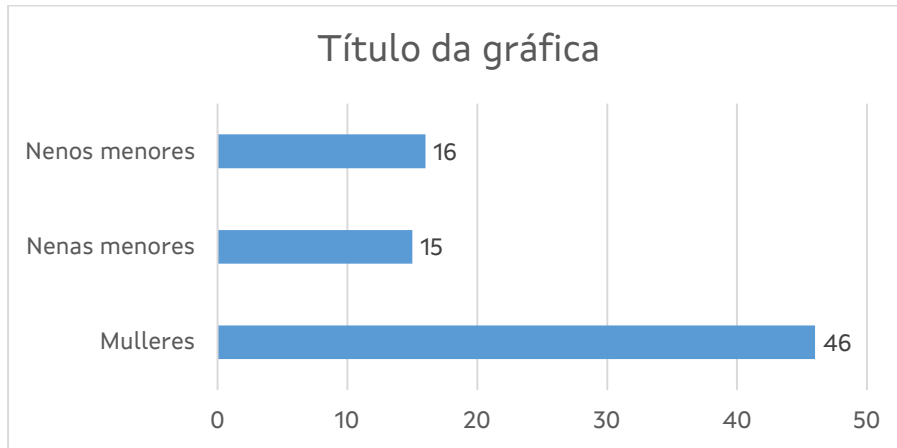
Porcentaxe media de ocupación do CEMVI no ano 2022	73,04%

Novos ingresos do CEMVI no 2022:

Datos de Ingresos	
Mulleres	46
Nenas menores	15
Nenos menores	16
Total	77

Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

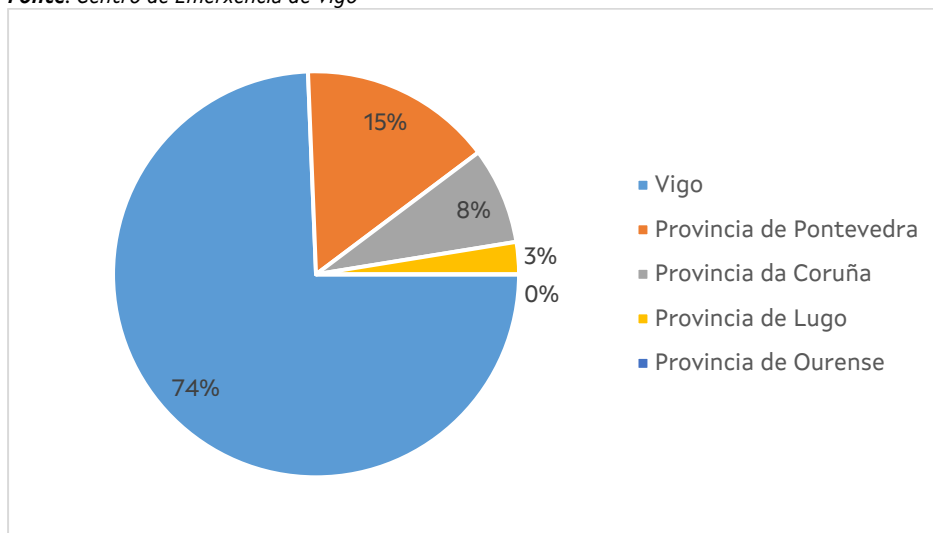

Datos das mulleres que ingresaron no CEMVI no ano 2022:

Procedencia das usuarias:

Procedencia das usuarias	%
Vigo	63,04%
Provincia de Pontevedra	13,04%
Provincia da Coruña	6,52%
Provincia de Lugo	2,17%
Provincia de Ourense	15,23 %
Resto de España	0 %
Outros países	0 %
Total	100,00 %

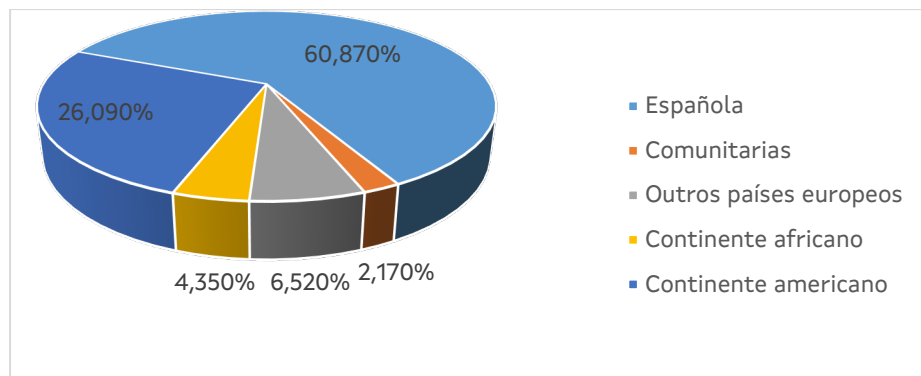
Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Usuarias segundo nacionalidade:

Nacionalidade	%
Española	60,87 %
Comunitarias	2,17%
Outros países europeos	6,52 %
Continente africano	4,35%
Continente americano	26,09%
Continente asiático	0%
Total	100 %

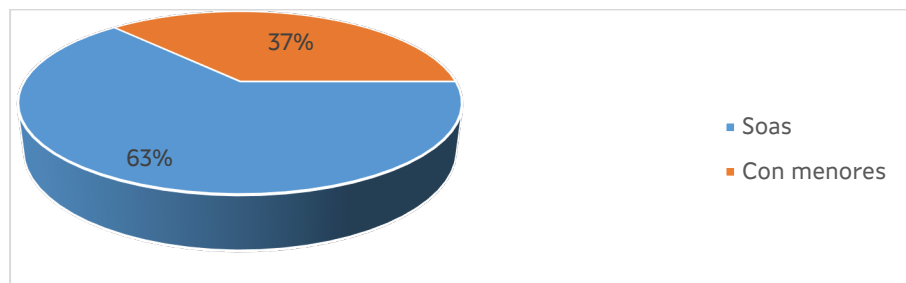
Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Mulleres e persoas dependentes

Situación	%
Soas	63,04 %
Con menores	36,96 %
Total	100,00 %

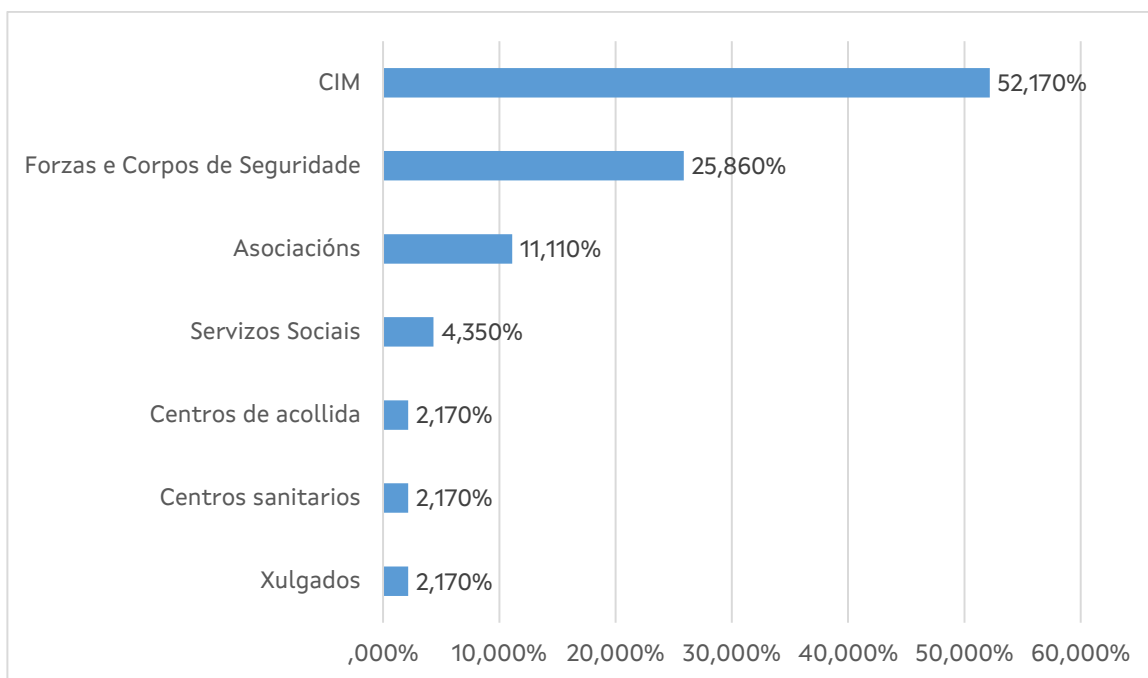
Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Derivacións de ingresos

Organismo derivante	% derivacións
CIM	52,17 %
Servizos Sociais	4,35%
Forzas e Corpos de Seguridade	25,86%
Xulgados	2,17%
Centros sanitarios	2,17 %
Asociacións	11,11 %
Centro recuperación integral	0 %
Centros de acollida	2,17 %
Total	100,00 %

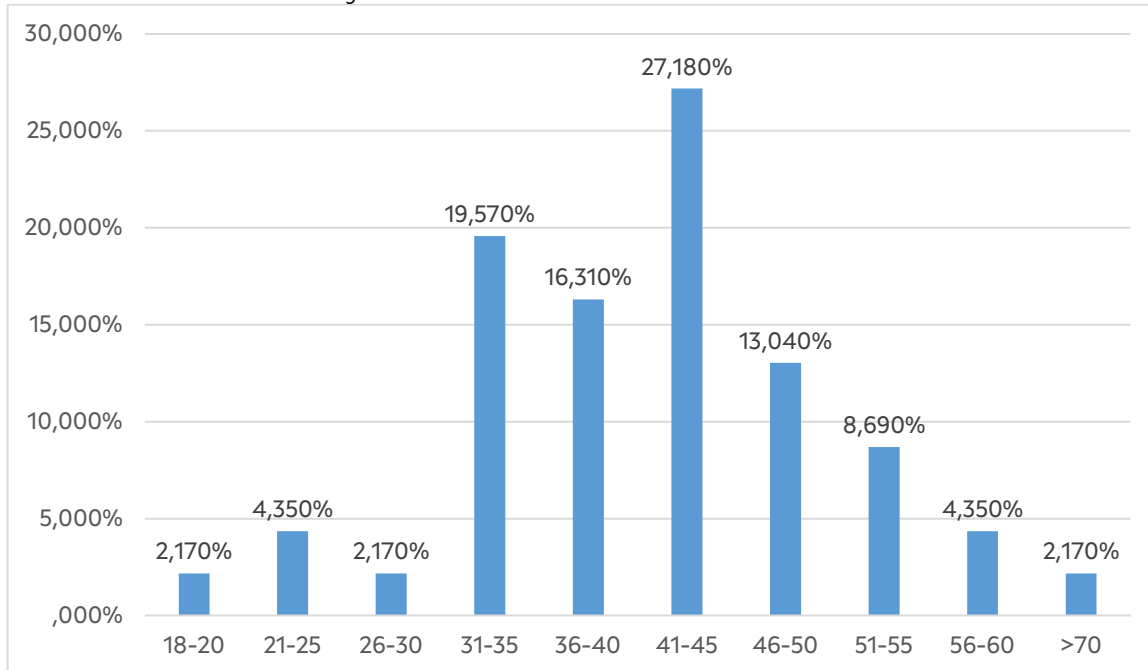
Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Idades das mulleres usuarias do CEMVI

Idade	%
18-20	2,17 %
21-25	4,35 %
26-30	2,17%
31-35	19,57 %
36-40	16,31 %
41-45	27,18 %
46-50	13,04 %
51-55	8,69 %
56-60	4,35 %
61-70	0 %
>70	2,17%
Total	100 %

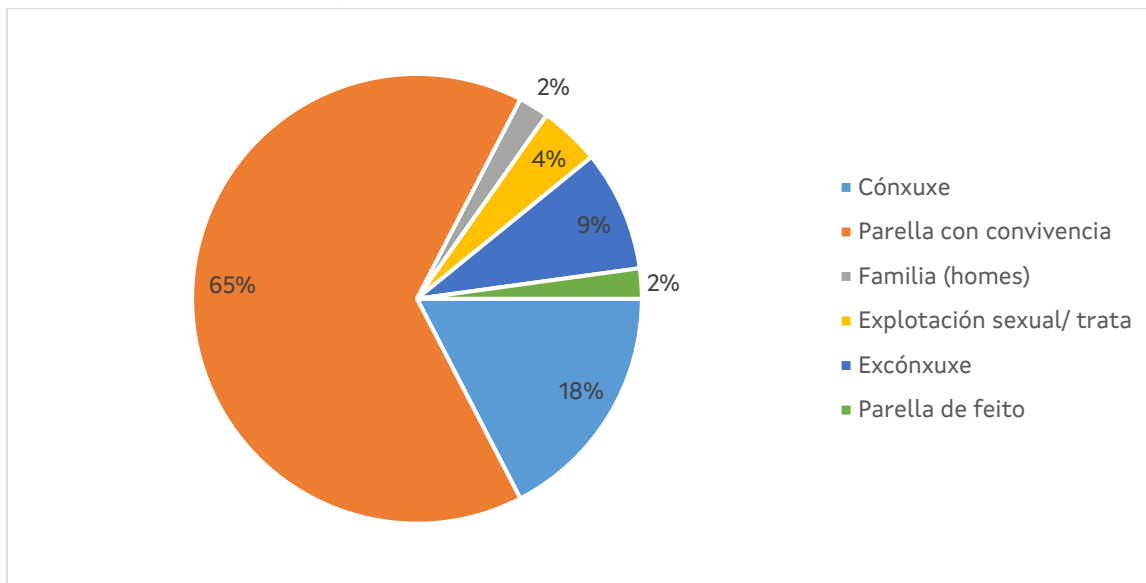
Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Relación cos agresores

Relación	%
Cónxuxe	17,40 %
Parella con convivencia	65,22 %
Mozo sen convivencia	0 %
Familia (homes)	2,17 %
Explotación sexual/ trata	4,35 %
Exparella	0 %
Excónxuxe	8,69 %
Outros agresores	0 %
Parella de feito	2,17%
Total	100 %

Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

Ordes de protección:

Orde de protección	Porcentaxe
Con orde de protección	52,17 %
O.P. Denegada	21,74 %
Sen denuncia ou non solicitada a O.P.	17,39 %
Sen resolución	8,70 %
TOTAL	100 %

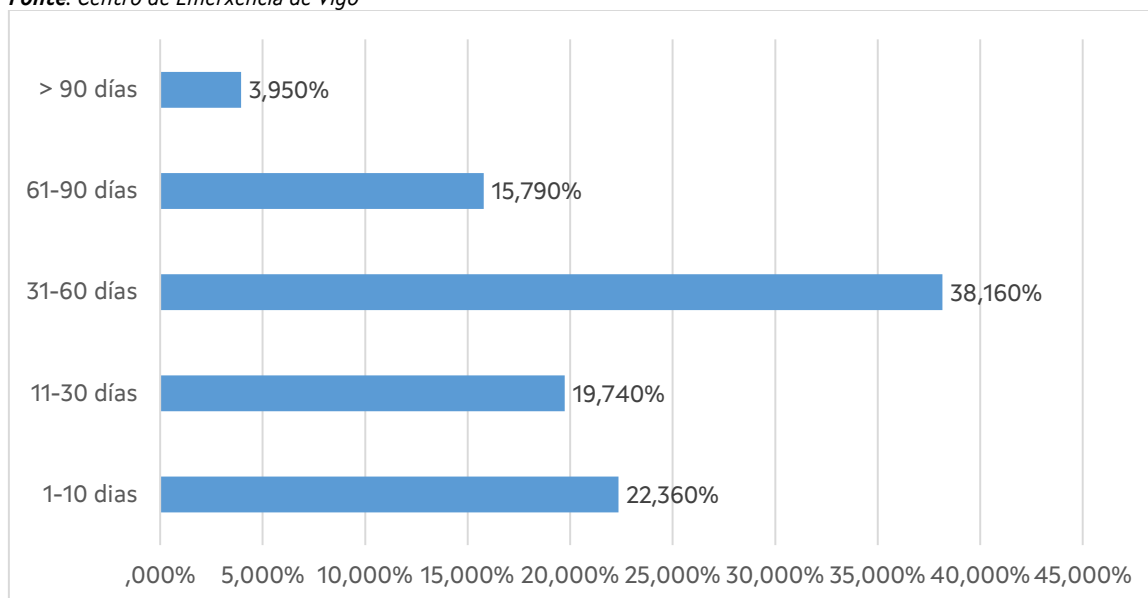
Durante o ano 2022, 8 mulleres conseguiron emprego durante a súa estancia no CEMVI.

Durante o ano 2022 ingresaron no CEMVI 7 mulleres con diversidade funcional.

Promedio de estancia no CEMVI

Días de estancia	Porcentaxe
1-10 días	22,36 %
11-30 días	19,74 %
31-60 días	38,16 %
61-90 días	15,79%
> 90 días	3,95 %
Total	100,00 %

Fonte: Centro de Emerxencia de Vigo

- **Rede galega de acollemento: Vivendas de seguridade para mulleres vítimas de explotación sexual e trata**

No ano 2022 a Secretaría Xeral da Igualdade asinou tres convenios de colaboración con entidades sen ánimo de lucro para o mantemento de dispositivos destinados á atención integral a mulleres vítimas de explotación sexual e trata no que se lles presta acollida, axuda e asistencia directa.

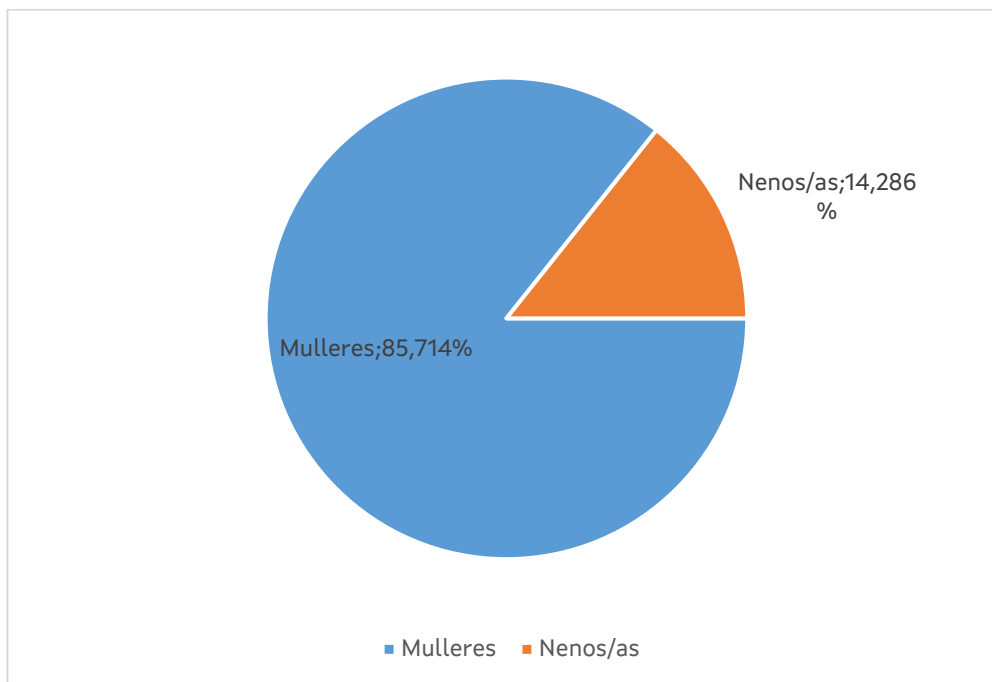

A vulnerabilidade das mulleres vítimas de explotación sexual (situación de persoas explotadas, estigmatización e rexeitamento social que soportan, dificultades do idioma, medo, situación de inmigración ilegal) ponse especialmente de manifesto cando as mulleres deciden rachar coa situación de explotación na que se atopan; por iso desde a Secretaría Xeral da Igualdade considérase prioritario fomentar toda actividade desenvolvida ao respecto e colaborar con aquelas entidades, como é o caso, que contan con centros e persoal propio para prestar un servizo integral, de atención, apoio, acollida e de recuperación.

Nº total de persoas usuarias

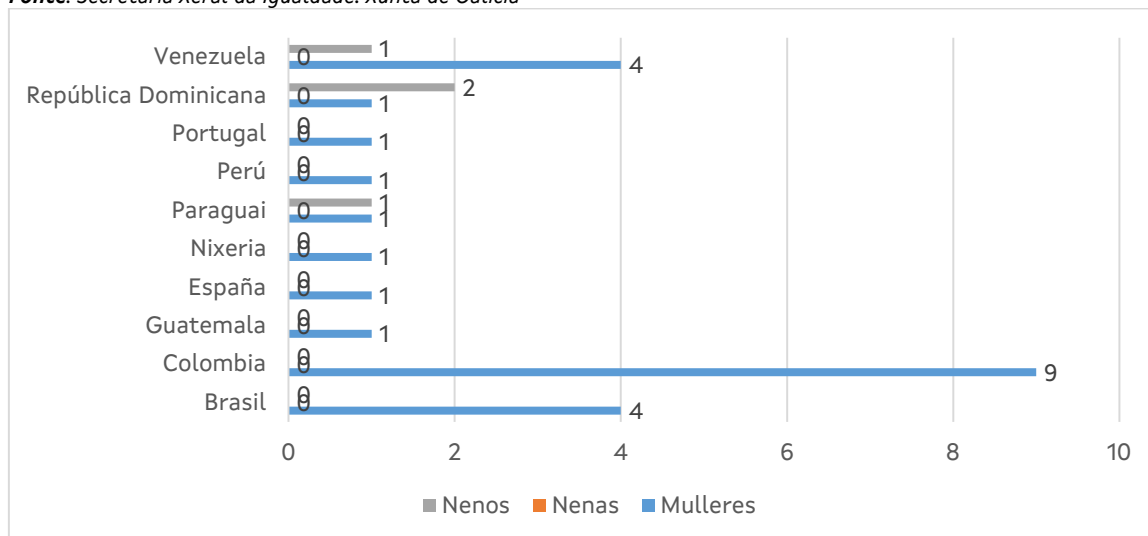
Persoas usuarias		
Mulleres	Menores	
	Nenas	Nenos
24	0	4

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nacionalidade	Nº de mulleres	Nº de menores		Total
		Nenas	Nenos	
Brasil	4			4
Colombia	9			9
Guatemala	1			1
España	1			1
Nixeria	1			1
Paraguay	1		1	2
Perú	1			1
Portugal	1			1
República Dominicana	1		2	3
Venezuela	4		1	5
Total	24	0	4	28

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

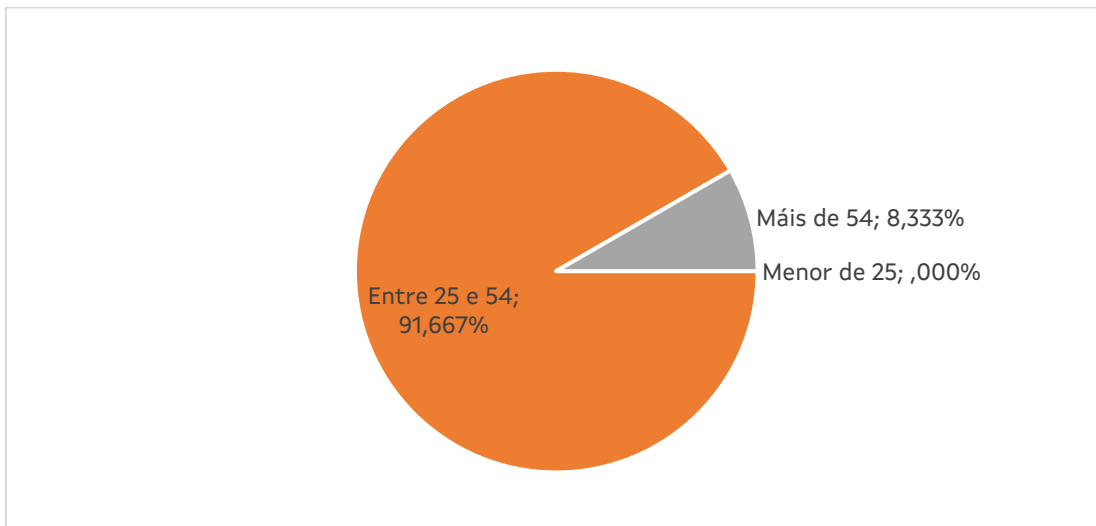

Nº de usuarias por intervalos de idade

Intervalos de idade	
Menor de 25	0
Entre 25 e 54	22
Máis de 54	2
Total	24

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Rede galega de acollemento: vivenda tutelada especializada para mulleres con enfermidade mental vítimas da violencia de xénero**

No ano 2022 a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade, a través da Secretaría Xeral da Igualdade mantivo a colaboración coa Asociación de axuda ao enfermo mental “A Mariña”, de Burela, para o mantemento dunha vivenda tutelada especializada para a acollida de mulleres con enfermidade mental vítimas de violencia de xénero.

A vivenda conta con 4 prazas e presta unha atención integral ás mulleres con enfermidade mental que padecen violencia de xénero, proporcionando apoio, aloxamento, manutención ás mulleres e aos seus fillos e fillas.

Algúns dos programas de intervención establecidos son:

- Programa benvida: contempla a acollida, valoración e instalación de cada usuaria na vivenda, así como as xestións que garantan a atención das súas necesidades inmediatas, así como das súas fillas e fillos, de ser o caso.
- Programa de atención integral: este programa ten en conta as circunstancias de partida de cada usuaria para adaptar a intervención ás súas necesidades, tendo en conta tres áreas fundamentais: área psicolóxica, área social e área laboral.

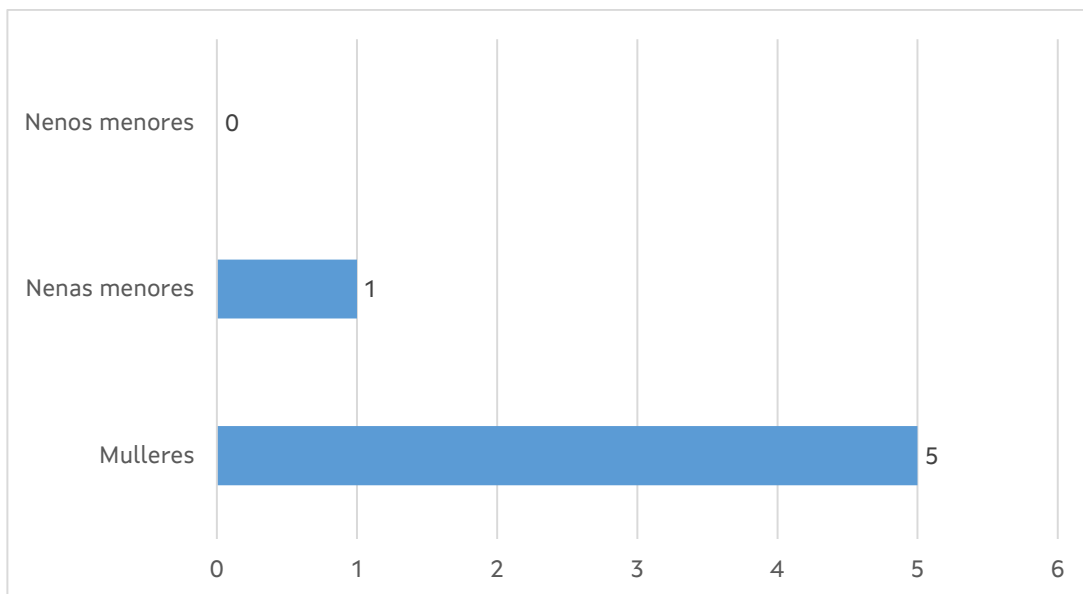
Datos das persoas usuarias desta vivenda en 2022:

N.º usuarias	Total
Mulleres soas	4
Mulleres con menores	1
Total mulleres	5

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

N.º de persoas usuarias no ano 2022		
Mulleres	Nenas menores	Nenos menores
5	1	0

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

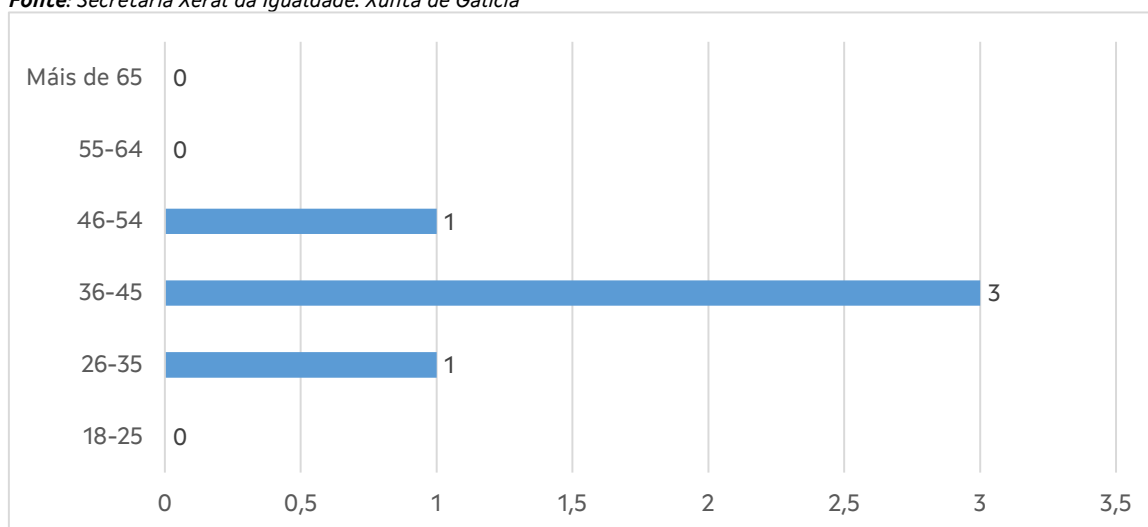
Nacionalidade	Nº	%
Españolas	3	60%
Estranxeiras	2	40%
Total mulleres	5	100,00 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Idade das mulleres	Nº	%
18-25	0	0,00%
26-35	1	20,00%
36-45	3	60,00%
46-54	1	20,00%
55-64	0	0,00%
Máis de 65	0	0,00%
Total mulleres usuarias	5	100,00 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Vínculo co agresor	Nº
Cónxuxe ou excónxuxe	0
Parella ou exparella	5
Outro vínculo	0
Total mulleres usuarias	5

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Outros recursos de acollemento para mulleres vítimas de violencia de xénero**

Ademais, **Galicia está adherida ao Protocolo Nacional de derivación** entre as Comunidades Autónomas para a coordinación das súas redes de centros de acollida para as mulleres vítimas da violencia de xénero e dos seus fillos e fillas (véxase páxina 333).

Tramitáronse 7 solicitudes de derivación entre Comunidades Autónomas.

CC.AA. DE ORIXE	MULLERES	MENORES	CC.AA. DESTINO	RESULTADO/ CENTRO DE ACOLLIDA
MADRID	1	2	GALICIA	ACEPTADA / OURENSE
ANDALUCÍA	1	0	GALICIA	ACEPTADA / CHANTADA
CANARIAS	1	0	GALICIA	ACEPTADA / OURENSE
LA RIOJA	1	0	GALICIA	ACEPTADA / A CORUÑA
GALICIA	1	0	PAIS VASCO	ACEPTADA / VICTORIA
FERROL	1	2	PAIS VASCO	DENEGADA
FERROL	1	2	CANTABRIA	ACEPTADA / SANTANDER

Artigo 49: Creación do Centro de Recuperación Integral para Mulleres que sofren Violencia de Xénero

O Decreto 1/2014, do 9 de xaneiro, polo que se regula a creación do Centro de Recuperación Integral para Mulleres que Sofren Violencia de Xénero (modificado polo Decreto 130/2016, do 15 de setembro e polo Decreto 82/2017, do 28 de xullo), configura o Centro coma unha unidade adscrita á Secretaría Xeral da Igualdade con competencias en materia de atención integral ás vítimas de violencia de xénero e ás persoas delas dependentes, especialmente as súas fillas e fillos menores. O mesmo decreto establece a súa sede en Santiago de Compostela.

O Decreto 130/2016, de 15 de setembro de Vicepresidencia e Consellería da Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, que establece os requisitos e o procedemento para o recoñecemento e acreditación dos centros de información á muller de titularidade das entidades locais de Galicia, así como para a modificación e extinción do seu recoñecemento, modificou a través da súa disposición final primeira o Decreto 1/2014, de 9 de xaneiro, no seu artigo 2, apartado 1 e 2, así como no seu artigo 8, apartado primeiro, no sentido de facer visible a atención que xa se estaba a prestar ás fillas e fillos menores, tamén considerados vítimas da violencia de xénero; e ao mesmo tempo permite que a derivación ao CRI poida realizarse por parte de entidades que acrediten colaboración estable coa Secretaría Xeral de Igualdade.

Finalidade do CRI

A finalidade do CRI é desenvolver un modelo de atención integral para as mulleres vítimas de violencia de xénero, baseado nun sistema coordinado de servizos, recursos e medidas de carácter social, laboral e económico, que permita evitar duplicidades e racionalizar a xestión.

Actuará ademais como centro de referencia e coordinador da Rede Galega de Acollemento (RGA); como centro colaborador nas derivacións de vítimas de violencia de xénero fóra de Galicia e receptor das que cheguen á nosa comunidade derivadas desde outras partes do Estado; como centro de formación na loita contra a violencia de xénero, tanto para profesionais, fundamentalmente dos centros de información á muller e dos servizos sociais, como para o voluntariado e cidadanía en xeral.

Persoal do CRI

O Centro está integrado por un equipo multidisciplinar e especializado que actuará baixo a dependencia da directora do Centro, que será persoal funcionario de carreira, encadrado no ámbito de aplicación do artigo 2.1 do Estatuto básico do empregado público e terá a consideración de xefatura de servizo con nivel 28A. O equipo do CRI estará composto por:

- Unha directora
- Unha psicóloga.
- Un posto base subgrupo A1
- Unha terapeuta ocupacional.
- Unha traballadora social.
- Unha titulada de grado medio.
- Unha subalterna

O Centro de Recuperación Integral está en funcionamento durante todo o tempo preciso para cubrir as necesidades da muller e das súas fillas e fillos; cunha flexibilidade máxima para atender á conciliación da vida laboral, persoal e familiar das persoas usuarias, en calquera día da semana, traballando tanto tardes como sábados ou domingos, se é necesario para as mulleres.

Persoas usuarias

Poden ser usuarias do Centro as mulleres vítimas de violencia de xénero que acrediten a

situación de violencia de xénero a través de:

- a) Certificación da orde de protección ou da medida cautelar, ou testemuña ou copia autenticada pola secretaria ou polo secretario xudicial da propia orde de protección ou da medida cautelar.
- b) Sentenza de calquera orde xurisdiccional que declare que a muller sufriu violencia en calquera das modalidades definidas na Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.
- c) Certificación e/ou informe de servizos sociais e/ou sanitario da Administración pública autonómica ou local.
- d) Certificación dos servizos de acollida da Administración pública, autonómica ou local.
- e) Informe do Ministerio Fiscal que indique a existencia de indicios de violencia.
- f) Informe da Inspección de Traballo e da Seguridade Social.
- g) Calquera outra que se estableza regulamentariamente.

Tamén poderán ser usuarias as persoas dependentes ou ao cargo destas mulleres, facendo unha especial mención as súas fillas e fillos.

O acceso ao Centro de Recuperación Integral realizarase mediante procedementos protocolizados de derivación a través de:

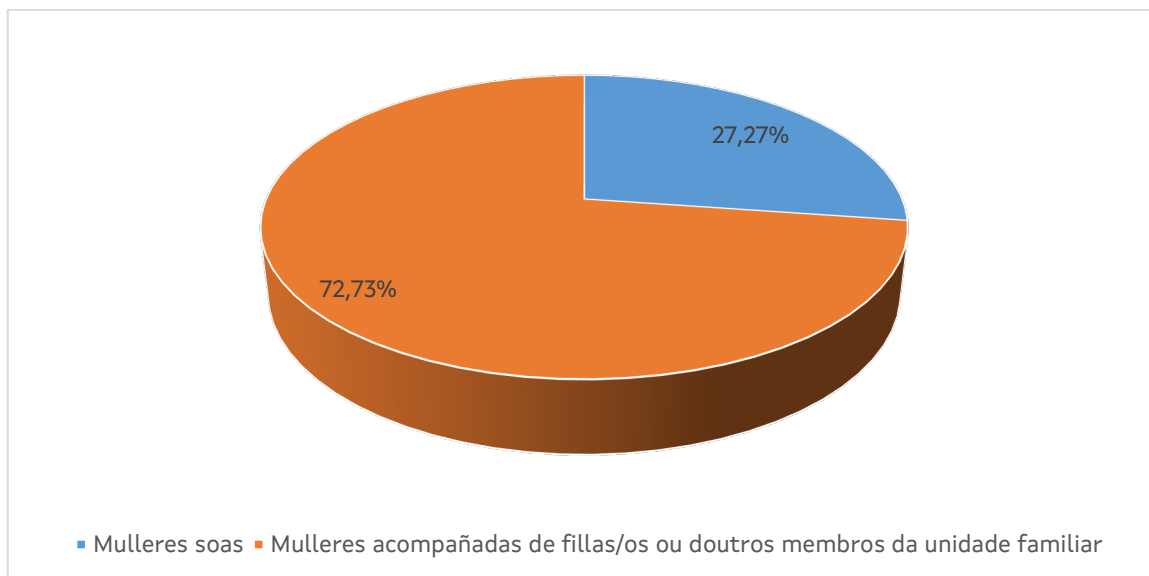
- a) Centros que compoñen a Rede galega de información ás mulleres.
- b) Centros da Rede galega de acollemento.
- c) Servizos sociais comunitarios e especializados da nosa comunidade autónoma.
- d) Centros de servizos sociais das diferentes comunidades autónomas.
- e) Outros centros ou entidades que acrediten colaboración estable no ámbito da igualdade e a erradicación da violencia de xénero co órgano competente en materia de igualdade da Administración xeral da Comunidade Autónoma de Galicia.
- f) O acceso poderá producirse, con carácter excepcional, por petición da muller vítima de violencia de xénero ou das súas fillas e fillos.

No ano 2022 tiveron lugar 11 derivacións de unidades familiares ao CRI:

Casos derivados	
Mulleres soas	3
Mulleres acompañadas de fillas/os ou doutros membros da unidade familiar	8
Total	11

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

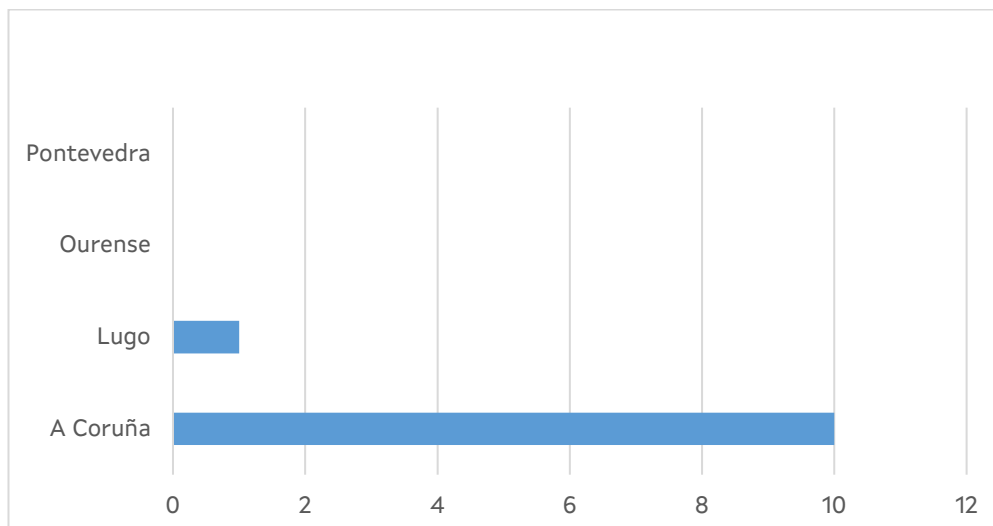

Derivacións por provincias:

Casos derivados por provincias	
A Coruña	10
Lugo	1
Ourense	0
Pontevedra	0
Total	11

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Derivacións por Entidades derivantes:

Entidades derivantes	
Rede galega de información ás mulleres	3
Servizos sociais comunitarios e especializados	0
Rede galega de acollemento	0
Servizos sociais de outras comunidades autónomas	0
Solicitud directa da persoa usuaria	5
Xulgado de Galicia	3
Total	11

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Derivacións segundo os membros da unidade familiar:

Derivacións con ou sen máis membros da unidade familiar	
Con máis membros	8
Só a muller	3
Total	11

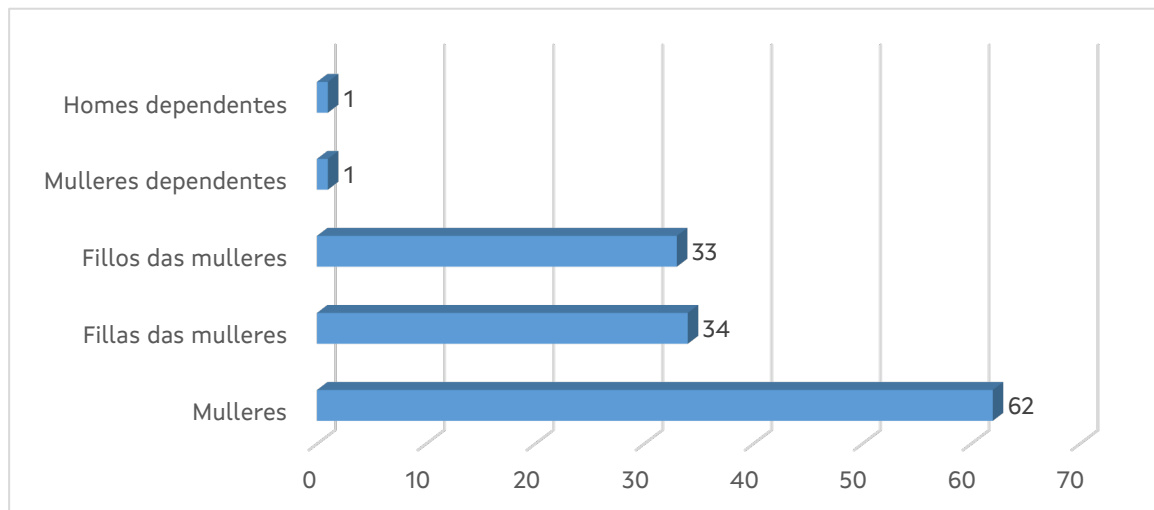
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

O nº de persoas usuarias do Centro de Recuperación Integral no ano 2022 foi de 131 persoas.

Persoas usuarias 2022	
Mulleres	62
Fillas das mulleres	34
Fillos das mulleres	33
Mulleres dependentes	1
Homes dependentes	1
Total	131

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

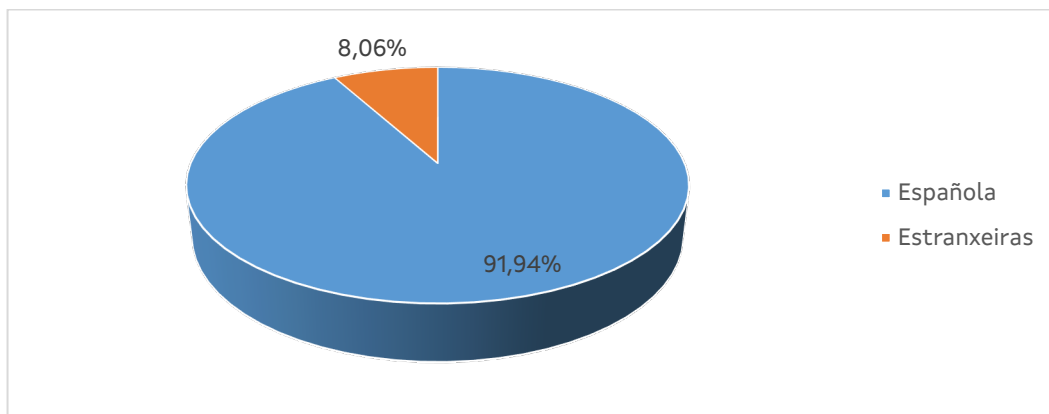

Nacionalidade das mulleres usuarias do Centro de Recuperación Integral

Nacionalidade das mulleres usuarias	
Española	57
Estranxeiras	5
Total	62

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

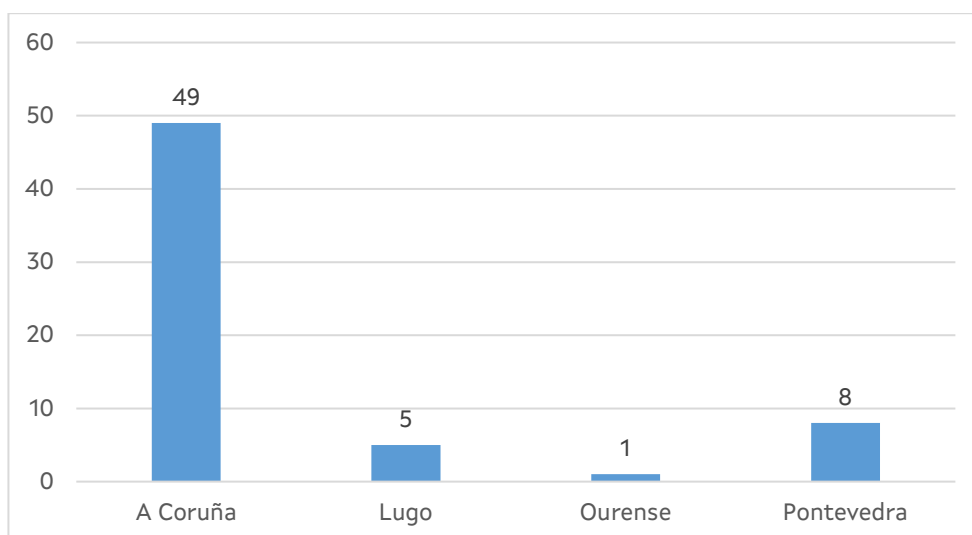

Desglose por provincias segundo unidades familiares atendidas no CRI:

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Unidades familiares	49	5	1	8

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Intervención: Área de traballo individualizado

O Centro de Recuperación Integral está en funcionamento durante todo o tempo preciso para cubrir as necesidades da muller e das súas fillas e fillos; cunha flexibilidade máxima para atender á conciliación da vida laboral, persoal e familiar das persoas usuarias, en calquera día da semana, traballando tanto tardes como sábados ou domingos, se é necesario para as mulleres.

Para levar a cabo o traballo con cada usuaria desde unha perspectiva dinámica, deséñase para cada unha delas o Plan de Atención Individualizada (PAI) que serve de guía durante toda a intervención, resitúa a muller e profesionais durante todo o proceso de intervención, permitindo non perder de vista os obxectivos consensuados coa muller e/ou co ou coa menor. Existe unha aplicación informática na que se recolle toda a información sobre a problemática concreta de violencia de xénero.

A continuación enuméranse distintas áreas que son abordadas desde o Centro de Recuperación integral no traballo coas mulleres usuarias do recurso:

ÁREA DE XÉNERO:

É fundamental coñecer o que é a desigualdade, para poder desculpabilizar ás persoas que a sofren; e identificar a violencia de xénero como o aspecto máis grave da desigualdade. Esta área trabállase de maneira transversal co afán de que a muller entenda que a desigualdade procede dun contexto sociocultural onde a preeminencia do home sobre a muller segue presente; entenda o que é a violencia de xénero, as características da mesma, as súas consecuencias e as reaccións normais fronte a esas situacións, para que poida entender o que viviu e como superalo e recoñeza os machismos e micromachismos presentes na sociedade.

ÁREA TERAPÉUTICA:

A liña terapéutica engloba dous aspectos determinantes, o emocional e o competencial, e así:

-Dentro do eido emocional trabállase, tanto de maneira individual como especialmente grupal, tódolos apartados que permitan que unha muller manexe as súas emocións, as recoñeza e poida traballar con elas, intentado acadar os obxectivos de facilitar a súa recuperación emocional, cunha mellora do seu autoconcepto e autoestima e fomentar a independencia emocional da muller, incidindo nas súas relacións de parella.

-Dentro do eido competencial, é de destacar a necesidade de desenvolver ou restaurar habilidades para participar nas ocupacións da vida diaria dunha maneira competente, saudable e satisfactoria, tanto na figura da muller (sobrevivente da violencia de xénero) como da súa familia, tomando como alicerce o empoderamento e a participación nunha

vida saudable, ata acadar unha verdadeira autonomía persoal, e unha real ocupación das actividades da vida diaria. Os obxectivos son identificar, traballar e potenciar aquelas habilidades físicas, cognitivas ou psicosociais necesarias para a realización das actividades básicas da vida diaria; adquirir hábitos e rutinas diarias e conseguir que o ocio e a participación social formen parte da vida da muller.

ÁREA PSICOEDUCATIVA:

Esta liña pretende que a muller cambie o seu papel de vítima a sobrevivente, pasando da pasividade á actividade, a ser axente de cambio de seu.

Para isto será necesario adquirir e adestrar as habilidades de relación interpersoal que faciliten unha relación adaptativa co entorno social e a mellora da calidade de vida; establecer e manter relacións interpersoais gratificantes e potenciar os recursos persoais facilitadores do cambio.

ÁREA LABORAL:

Nesta liña trabállase desde o comezo tendo en conta o punto de partida da muller, tanto no eido formativo laboral, apoiando o proceso de formación da muller, tanto regrada como ocupacional, incrementando coñecemento das TICs entre as mulleres reforzando as súas habilidades, coñecementos e acceso ás tecnoloxías da información e facilitar a elaboración de itinerarios de formación personalizados; como no eido socio laboral, analizando as posibilidades reais de traballo, fomentando a busca activa de emprego.

ÁREA DE SEGURIDADE:

Neste apartado traballarase a súa seguridade física, realizando coa muller, e en coordinación co profesional de referencia en seguridade (policía custodio), o plan de protección individualizado; e a súa seguridade virtual, co afán de que a muller coñeza os perigos do uso indiscriminado das redes sociais.

ÁREA DE REDES DE APOIO:

Para refacer a vida dunha persoa que sufriu violencia de xénero, é moi importante poder contar con redes de apoio. A propia violencia remata coas existentes, xa que o que pretende o agresor é illar á muller, e o primeiro é acabar cos lazos de unión ou pertenza a unha colectividade. Por iso trabállase coa familia e co voluntariado.

ÁREA XURÍDICO-SOCIAL:

Desde esta área analízase a situación xurídica da muller, levando a cabo unha coordinación co/a asesor/a xurídica do centro que deriva, así como co letrado ou letrada que exerce a súa representación.

ÁREA MATERNO-FILIAL:

Nesta área analízase a relación materno-filial, e as consecuencias da violencia de xénero que afectan a propia estabilidade da relación. Trabállase no sentido de dotar as mulleres sobreviventes dos coñecementos e as ferramentas necesarias para o fomento das súas capacidades como nais e para establecer formas de relación positiva coas súas fillas e cos seus fillos.

O traballo individualizado tamén se realiza con menores, con independencia da que se realice para mellorar relación materno filial. Así as áreas de actuación para cadanseu son:

ÁREA DE XÉNERO:

Nesta liña traballárase cos/as menores o fenómeno da desigualdade na sociedade, identificando situacións de desigualdade nas súas vidas, fomentando a aplicación de conceptos que insiran igualdade e identificando situacións de violencia de xénero, tanto propias como alleas, e as consecuencias que a dita violencia ten nas súas vidas.

ÁREA TERAPÉUTICA:

A liña terapéutica engloba dous aspectos determinantes, o emocional e o competencial e así trabállase a autoestima e a responsabilidade persoal, intentando dotar á menor ou menor de estratexias para responder axeitadamente a situacións emocionalmente intensas, e para recoñecer e expresar as emocións da maneira axeitada e eficaz. Igualmente, desde o eido competencial estímúlanse as súas competencias para ter unha vida independente, dentro de cada tramo de idade, potenciando o desenvolvemento das competencias sociais, para ampliar e adecuar o repertorio dos comportamentos da ou do menor nas situacións de relación entre iguais, así como para facilitar o mantemento das relación sociais satisfactorias.

ÁREA PSICOEDUCATIVA:

Nesta liña pretende que as e os menores aprendan ou retomen habilidades e coñecementos que lles axuden a construír un mundo de seu, mais igualitario e pacífico, intentando capacitar as e aos menores para o manexo das diferentes situacións sociais e as emocións que xeran. Igualmente, traballando o coñecemento das relacións afectivo-sexuais, a resolución de conflitos de xeito satisfactorio, o aumento de condutas asertivas.

ÁREA FORMATIVA-OCUPACIONAL:

En función das características de cada menor, afondase no apoio á educación regrada, ou establecece a necesidade dunha formación ocupacional.

ÁREA DE SEGURIDADE:

Trabállase fomentando o recoñecemento de situacións de perigo por parte da/o menor; e fomentando o uso seguro, responsable e saudable de internet e, especialmente, das redes sociais.

Centro de referencia e coordinador da Rede Galega de Acollemento

O CRI actúa como centro de referencia e coordinador das entidades derivantes á Rede Galega de Acollemento.

Son entidades derivantes á Rede Galega de Acollemento:

- Os Centros de Información á Muller acreditados pola Xunta de Galicia
- Os servizos sociais comunitarios e servizos sociais especializados de Galicia
- Os centros adscritos ao Servizo Galego de Saúde (hospitais, centros de saúde)
- Os Xulgados radicados en Galicia que acreditaron a situación de violencia de xénero
- As Forzas e Corps de Seguridade do Estado radicados en Galicia
- A Policía Autonómica e Policía Local de Galicia
- Entidades ou asociacións que teñan subscritos convenios de colaboración en materia de tratamento da violencia de xénero coa Xunta de Galicia ou que acrediten colaboración estable no ámbito da igualdade e a erradicación da violencia de xénero coa Secretaría Xeral da igualdade.

- Entidades ou asociacións que teñan subscritos convenios de colaboración en materia de tratamento da violencia de xénero coa entidade municipal titular do recurso de acollida ou que acrediten colaboración estable no ámbito da igualdade e a erradicación da violencia de xénero coa dita entidade.
- Organismos con competencia en atención e acollida a mulleres en situación de violencia de xénero doutras Comunidades Autónomas, Cidades Autónomas ou organismos con competencia en materia de igualdade doutros países.

No ano 2022 realizouse a derivación de 94 mulleres e 54 menores a centros de acollida da Rede Galega de Acollemento, 3 destas mulleres foi derivada entre os propios centros da RGA. Os centros da RGA atenderon as seguintes derivacións dos seguintes grupos familiares:

- 27 derivacións ao Centro de emerxencias de Vigo.
- 9 derivacións ó Centro de acollida de Ourense.
- 17 derivacións á Casa de acollida municipal da Coruña
- 18 derivacións á Casa de acollida municipal de Ferrol.
- 2 derivación ás vivendas tuteladas do Concello de Lugo
- 3 derivacións á vivenda tutelada de Burela.
- 18 derivacións ao centro de acollida de Chantada.

Actuacións fora do CRI

Ó longo do ano 2022 o persoal do CRI, realizou diversas actuacións de sensibilización fronte á violencia de xénero fora das instalacións do Centro de Recuperación Integral:

- Charlas informativas sobre as consecuencias da violencia de xénero nas mulleres, nos nenos e nas nenas e pauta para a súa abordaxe, ofertadas dentro do Programa *“Por 365 días de respecto e Igualdade: prevención da violencia de xénero no ámbito educativo”* que desenvolve a Secretaría Xeral da igualdade ao abeiro do Plan proxecta, co obxecto de proporcionar ao alumnado formación e ferramentas que lles permitan coñecer e recoñecer a violencia contra as mulleres e actuar na súa prevención e no coñecemento da construción social das súas identidades sexuais e asignación de roles, o que lles permitirá poder eliminar estereotipos sexistas. Estas charlas tamén foron ofertadas ás entidades locais galegas adheridas á Rede Galega de Entidades

Locais contra a Violencia de Xénero, pola Secretaría Xeral da Igualdade, ao abeiro do convenio de colaboración asinado coa FEGAMP, así como a outros concellos e centros educativos que solicitaron a colaboración da Secretaría Xeral da Igualdade para o desenvolvemento de actuacións de sensibilización e prevención da violencia de xénero. O persoal do CRI impartiu estas charlas baixo o título de **"A violencia machista nas relacións de parella na mocidade"** nun total de 32 concellos.

- O Clube Praia de Pantín organiza un evento internacional encadrado dentro da rede Mundial de eventos da World Surf League, que se celebra na Comunidade Autónoma Galega. Integradas neste evento o Clube, no marco do ABANCA PANTIN CLASSIC GALICIA PRO 2022 do que é organizador, desenvolve medidas contra a violencia de xénero, en concreto campañas de prevención e sensibilización fronte á violencia de xénero. O número de mulleres e menores que participaron na actividade foi de 75 persoas, sendo a provincia da Coruña a que tivo maior participación por proximidade ao lugar de celebración e por tanto con menos tempo de desprazamento, a distribución por provincias foi do seguinte xeito:

Provincia	Mulleres	Menores
A Coruña	23	21
Lugo	5	8
Ourense	5	2
Pontevedra	4	7
Total	37	38

- Durante o ano 2022 desenvolveuse unha actividade de navegación terapéutica no Real Club de Yates de Baiona baixo o título "Vela contra a Violencia de Xénero", a actividade ten como obxectivo diminuír o estado de ansiedade das participantes, desenvolver as súas capacidades persoais, sociais e emocionais, fortalecer a autoestima e mellorar a súa saúde física e emocional. Nesta actividade participaron 22 mulleres e 25 menores usuarias do CRI ou do Centro de Centro de Emerxencias de Vigo (CEMVI).

Artigo 50: Rede de información ás mulleres

A Xunta de Galicia a través da Secretaría Xeral da Igualdade e en colaboración coas entidades locais, dispón dunha rede de información ás mulleres distribuída polo territorio galego e a través da cal se desenvolven accións de carácter preventivo e de sensibilización; serven como recurso facilitador de información, orientación, derivación e seguimento as mulleres que sofren violencia de xénero.

En 2016 publicouse o Decreto 130/2016, do 15 de setembro, polo que se establecen os requisitos e o procedemento para o recoñecemento e acreditación dos centros de información á muller de titularidade das entidades locais de Galicia, así como para a modificación e extinción do seu recoñecemento (DOG nº 188, do 3 de outubro), coa finalidade de establecer unha nova regulación dos requisitos e o procedemento para o recoñecemento dos centros de información á muller, así como as condicións de funcionamento, e o procedemento da extinción do recoñecemento destes centros na nosa comunidade.

O principal obxectivo deste decreto dos Centros de Información á Muller é acadar unha mellora no servizo á cidadanía, tanto na promoción da igualdade de xénero mediante a información e o asesoramento, como na prevención e loita contra a violencia de xénero. Os CIM atenden a todas as mulleres que o demanden así como a calquera persoa, sexa home ou muller, en asuntos relacionados coa promoción social da igualdade de xénero.

Cabe destacar que se establecen como de carácter prioritario as actividades de prevención, información, asesoramento e loita en xeral contra a violencia de xénero, así como a atención ás mulleres vítimas de violencia de xénero. Ademais a atención poderase estender ás fillas e fillos e ás persoas menores ou maiores dependentes delas coa intención de reducir o impacto negativo que a situación de violencia produce nestas persoas. Tamén será prioritaria a atención a mulleres pertencentes a outros colectivos en situación de vulnerabilidade e/ou risco de exclusión social.

Entre as funcións que poderán desenvolver os CIMs, incluíranse tamén actividades de información e atención ao colectivo LGTBI, segundo a Lei 2/2014, do 14 de abril, pola igualdade de trato e a non discriminación de lesbianas, gays, transexuais, bisexuais e intersexuais en Galicia, que establece que se apoiará un servizo de información, atención e asesoramento a lesbianas, gays, transexuais, bisexuais e intersexuais e ás súas familias e

persoas achegadas, en colaboración cos gobernos locais.

A rede de información ás mulleres funciona en estrita colaboración cos servizos sociais, sanitarios e de orientación escolar, así como cos servizos de urxencia e seguridade cidadá.

- **Centros de Información ás Mulleres**

Mediante a Resolución do 7 de marzo de 2022, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se establecen as bases reguladoras das subvencións ás entidades locais da Comunidade Autónoma de Galicia para a promoción da igualdade, de forma individual e mediante o sistema de xestión compartida, e se procede á súa convocatoria para o ano 2022 (DOG nº52 do 16 de marzo de 2022).

A súa finalidade é colaborar economicamente coas entidades locais de Galicia para o desenvolvemento de programas, actividades, actuacións e medidas para facer efectivo o principio de igualdade de oportunidades entre homes e mulleres.

Con este fin, recóllese un marco de axudas públicas para o financiamento de medidas e actuacións desenvolvidas polas entidades locais, de forma individual ou mediante o sistema de xestión compartida, ao abeiro de catro programas (cos códigos de procedemento, respectivamente, SI435B, SI435A e SI427B:

a) Programa de fomento da conciliación da vida persoal, laboral e familiar;

b) Programa de prevención e tratamento da violencia de xénero;

c) Programa de apoio aos centros de información á muller (CIM).

Ao abeiro do Programa de apoio aos Centros de Información ás Mulleres, financiaranse as actuacións desenvolvidas nos CIM en relación coa atención a mulleres en situación de vulnerabilidade, entre as que se atopan as mulleres que sofren violencia de xénero.

Accións subvencionables:

1. A existencia no cadro de persoal ou na relación de postos de traballo da entidade, de prazas para persoal funcionario, laboral fixo ou indefinido para prestar servizos no CIM, en concreto para os postos de dirección, asesoramento xurídico, atención psicolóxica, axentes de igualdade ou de fomento do traballo en rede e de dinamización do territorio con enfoque de xénero.

Cando as prazas ou os postos antes referidos non estean ocupados con carácter definitivo por persoal funcionario, laboral fixo ou indefinido, a entidade deberá presentar xustificación razoada da motivación que lle impide tal cobertura. Con carácter xeral, só se admitirá como xustificación a cobertura por persoal funcionario interino, baixas por enfermidade ou similares, as que se deriven da aplicación da lexislación vixente, ou por estar en curso o proceso de oposición ou concurso correspondente.

2. A contratación laboral temporal ou mercantil de profesionais para a prestación dos servizos de asesoramento xurídico ou de atención psicolóxica, así como para levar a cabo as funcións de axentes de igualdade ou de fomento do traballo en rede e de dinamización do territorio con enfoque de xénero, sempre que a entidade local non conte con persoal que preste servizos no CIM para a realización das correspondentes funcións.

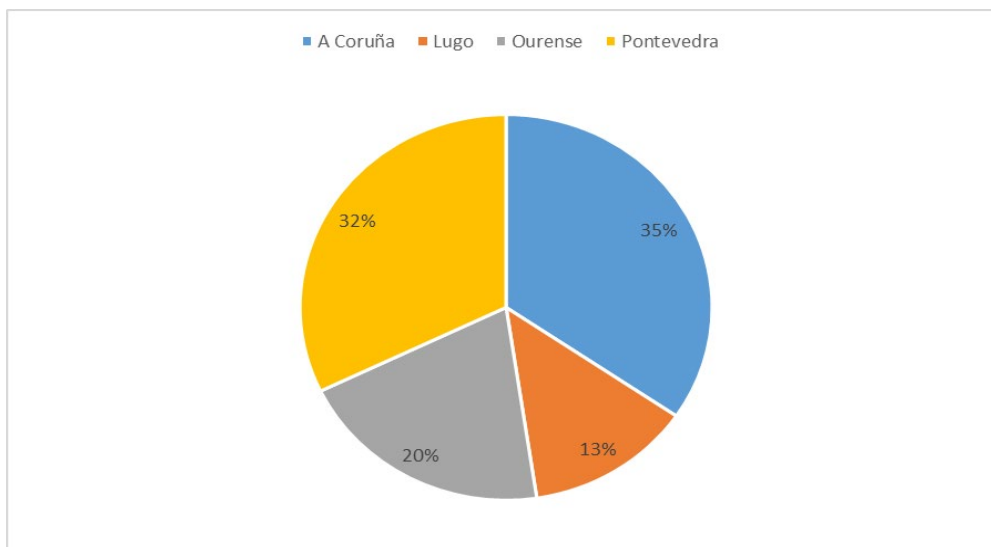
As entidades locais, pola súa proximidade á cidadanía e polo coñecemento da situación específica da súa poboación, son os axentes idóneos para o desenvolvemento de accións tendentes a garantir a igualdade entre mulleres e homes, para previr e erradicar a violencia de xénero, para o establecer as condicións que posibiliten a participación das mulleres en todas as esferas da vida, e para favorecer a conciliación da vida persoal, familiar e laboral de todas as persoas, mulleres e homes.

O crédito total destinado ás axudas para o desenvolvemento deste programa foi de 2.653.515€.

Nº CIMs Por Provincia	
Provincia	Nº CIMs
A Coruña	29
Lugo	11
Ourense	17
Pontevedra	27
Total	84

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

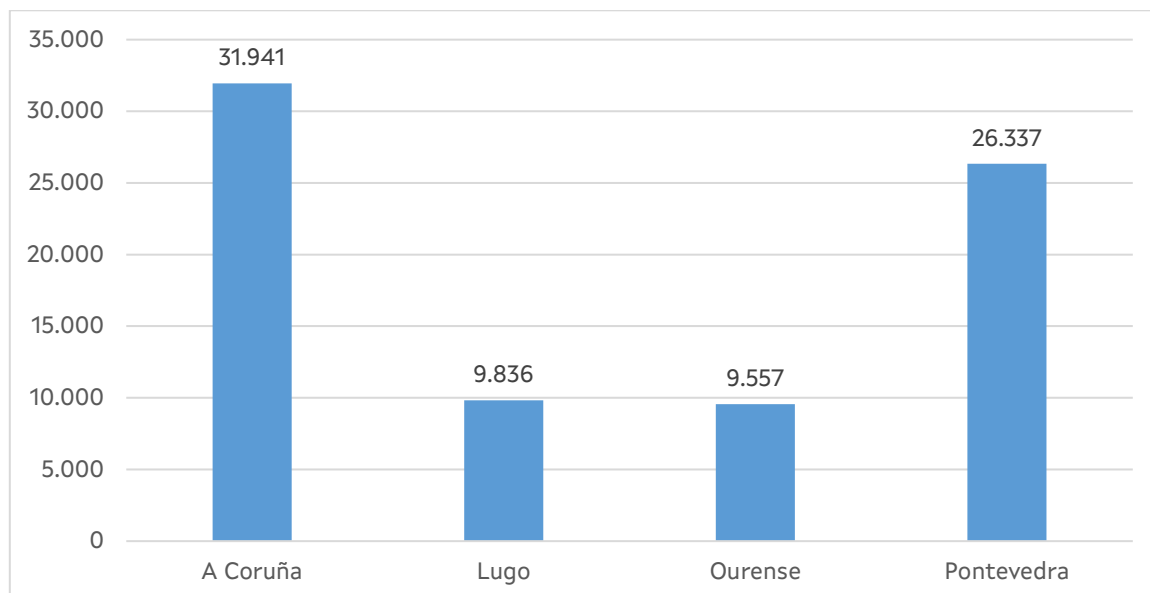

CONSULTAS CIM DO 01/01/2022 AO 31/12/2022

Nº de Consultas	
Provincia	Nº consultas
A Coruña	31.941
Lugo	9.836
Ourense	9.557
Pontevedra	26.337
Total	77.671

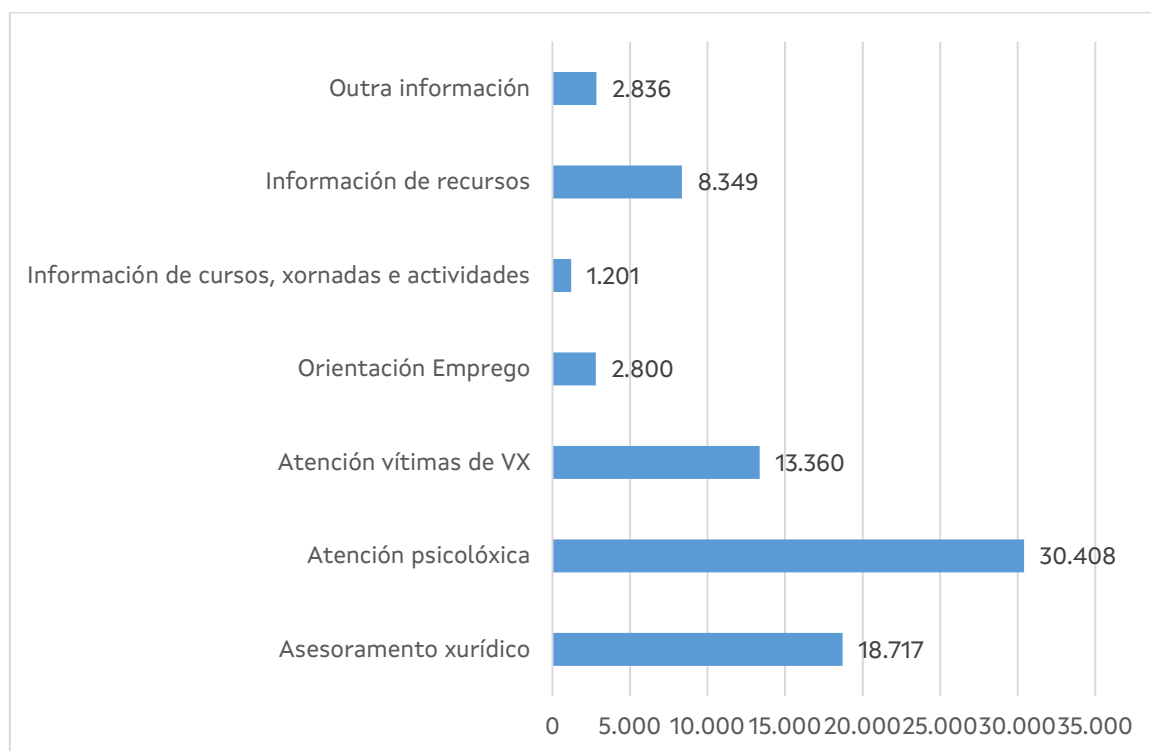
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de consultas por área

Área	Nº de consultas
Asesoramento xurídico	18.717
Atención psicolóxica	30.408
Atención vítimas de VX	13.360
Orientación Emprego	2.800
Información de cursos, xornadas e actividades	1.201
Información de recursos	8.349
Outra información	2.836
Total consultas	77.671

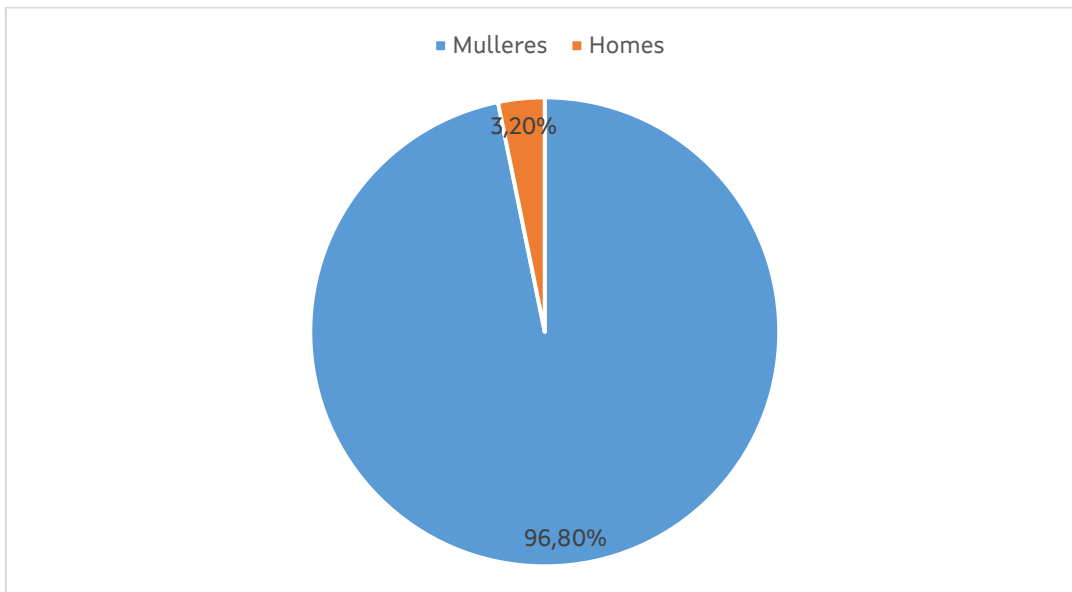
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Características das persoas consultantes en Galicia

Sexo das persoas consultantes	
Mulleres	67.919
Homes	2.247
Sen especificar	7.505
Total	77.671

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

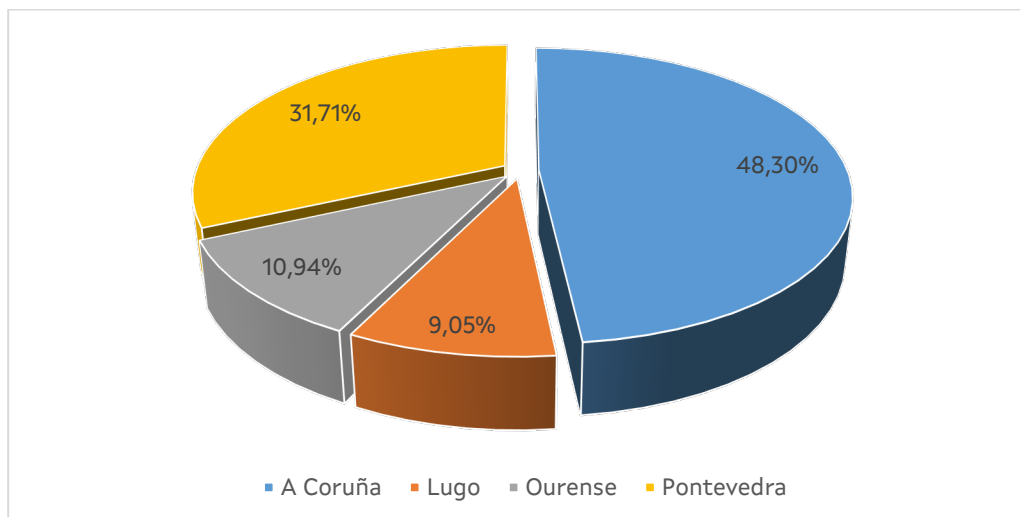

Consultas específicas por violencia de xénero

Consultas específicas por violencia de xénero	
Provincia	Nº consultas
A Coruña	6.453
Lugo	1.209
Ourense	1.462
Pontevedra	4.236
Total	13.360

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

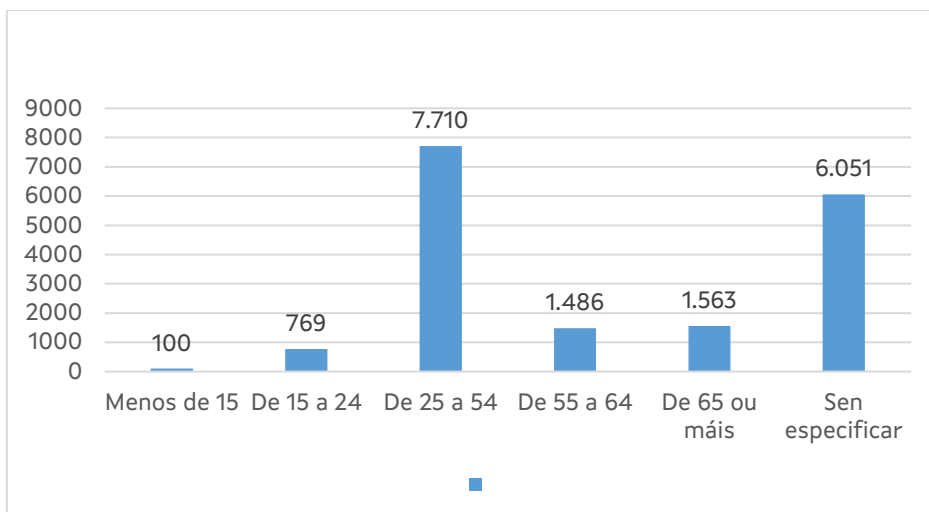

Consultantes por idade

Idade	
Menos de 15	100
De 15 a 24	769
De 25 a 54	7.710
De 55 a 64	1.486
De 65 ou máis	1.563
Sen especificar	6.051
Total	17.679

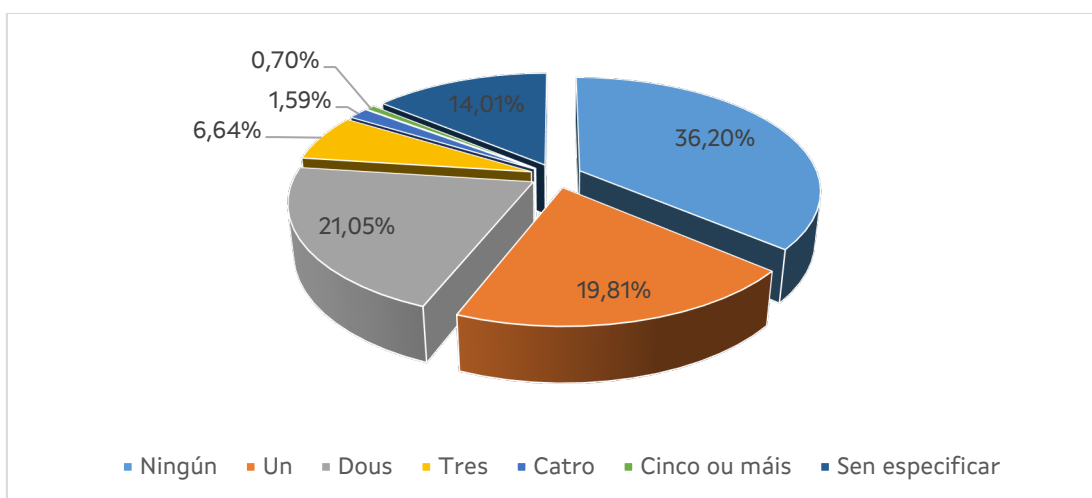
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Consultantes por nº de fillos e fillas

Nº de fillas / fillos	
Ningún	6.400
Un	3.503
Dous	3.722
Tres	1.174
Catro	281
Cinco ou máis	123
Sen especificar	2.476
Total	17.679

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

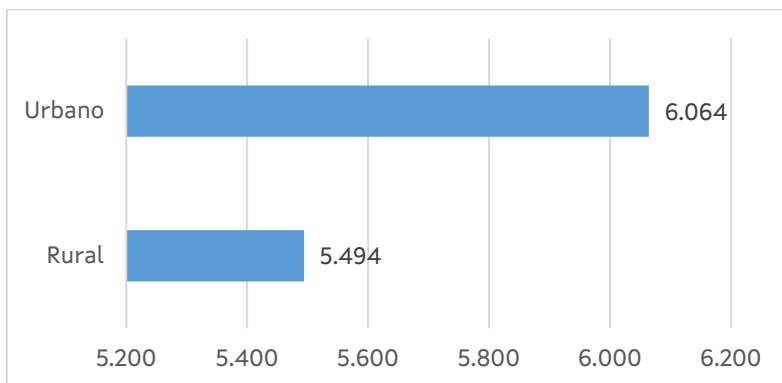

Consultantes por hábitat

HABITAT	
Rural	5.494
Urbano	6.064
Sen especificar	6.121
Total	17.679

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

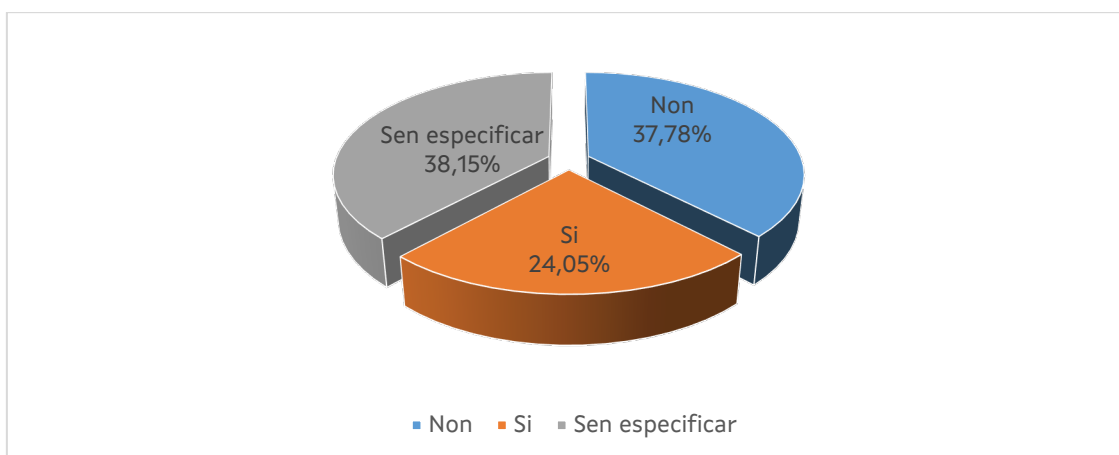

Consultantes por situación laboral

TRABALLA	
Non	6.680
Si	4.251
Sen especificar	6.744
Total	17.679

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Atención integral a persoas en situación de explotación sexual e/ou vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual e/ou laboral**

No Diario Oficial de Galicia do 14 de xaneiro de 2022 (DOG nº 9) publicouse a Resolución do 21 de decembro de 2021, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se establecen as bases que rexerán a concesión de subvencións a entidades de iniciativa social sen ánimo de lucro para o desenvolvemento de proxectos de atención social integral dirixidos a persoas en

situación de explotación sexual, preferentemente inmigrantes, e/ou vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual e/ou laboral, na Comunidade Autónoma de Galicia, financiada con fondos REACT-UE no marco do programa operativo FSE Galicia 2014-2020, no que se procede á súa convocatoria para o ano 2022.

A finalidade destas axudas é a de apoiar a recuperación e a integración social e laboral destas persoas.

Ás subvencións obxecto desta convocatoria destinouse un orzamento total de catrocentos cincuenta mil euros (450.000 €).

Os proxectos subvencionados debían incluír algunha das actuacións do seguinte tipo:

- a) Atención inicial nos chamamentos realizados polas autoridades competentes- xudiciais, fiscais e policiais-, para a atención inmediata ás vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual e/ou laboral en asistencia social, legal ou psicolóxica.
- b) Asesoramento social e actuacións de apoio directo nas relacións coas distintas entidades, organismos e servizos para a realización de trámites administrativos de diversa índole: sociais, sanitarios, policiais, xudiciais, laborais, de formación, etc., e que permitan ás persoas beneficiarias iniciar o seu proceso de normalización social, así como atención, información e asesoramento continuado sobre os recursos; e acompañamento, apoio e seguimento no proxecto persoal de cada persoa usuaria.
- c) Atención psicolóxica, para abordar posibles trastornos emocionais e/ou condutuais e na procura da súa recuperación persoal.
- d) Asesoramento xurídico sobre os seus dereitos e deberes, así como para a tramitación de procedementos administrativos de diversa índole: autorizacións de residencia e traballo, revogacións de ordes de expulsión, reagrupamento familiar, retorno ao país de orixe, cuestións laborais e civís, procesos de denuncia, xestións policiais, procesos penais, etc.
- e) Orientación e asesoramento laboral, incluídas as actividades formativas: como formación básica (habilidades sociais, alfabetización, economía doméstica, etc.) e formación prelaboral e laboral, coa finalidade de facilitar e mellorar a súa empregabilidade e a súa inserción laboral.
- f) Atención e asesoramento en traballo de rúa, co obxectivo de achegamento a aqueles

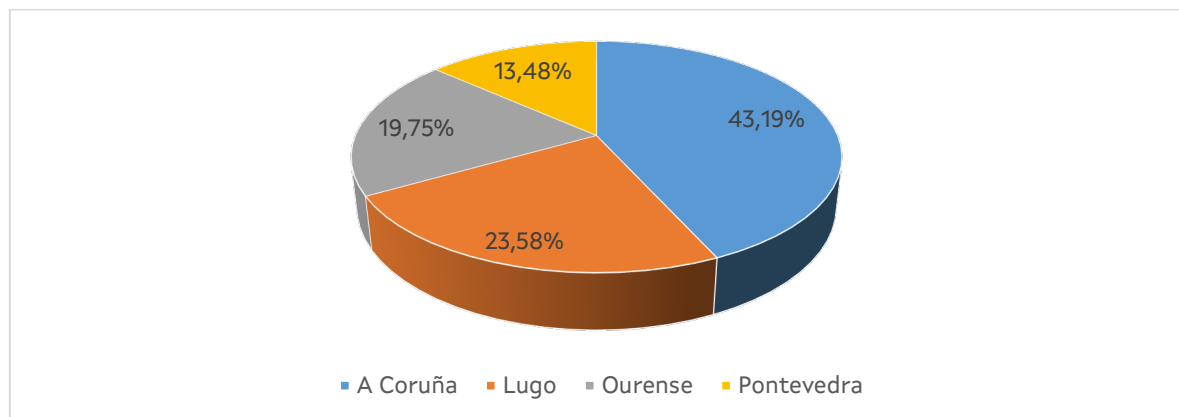
lugares onde se poden atopar persoas vítimas de trata de seres humanos, en situación de explotación, para establecer encontros iniciais, achegándolles información sobre os recursos existentes e/ou información hixiénico-sanitaria, xurídica, social etc., de xeito que se permitan o seu acceso as actuacións normalizadas previstas neste artigo.

A través da Resolución do 18 de abril de 2022, da Secretaría Xeral da Igualdade, déuselle publicidade ás axudas concedidas ao abeiro da antedita Resolución do 21 de decembro de 2022 (DOG nº 78, do 25 de abril).

Datos de persoas participantes nos programas desenvolvidos no ano 2022:

Persoas participantes por provincia	
Provincia	Nº persoas
A Coruña	282
Lugo	154
Ourense	129
Pontevedra	88
Total	653

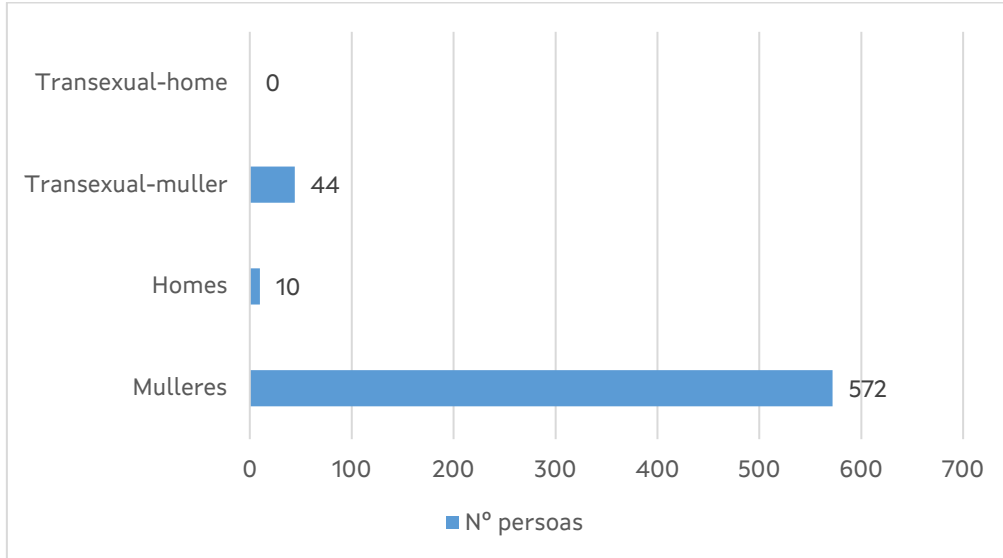
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Persoas participantes por sexo	
Sexo	Nº persoas
Mulleres	572
Homes	10
Transexual-muller	44
Transexual-home	0
Total	626

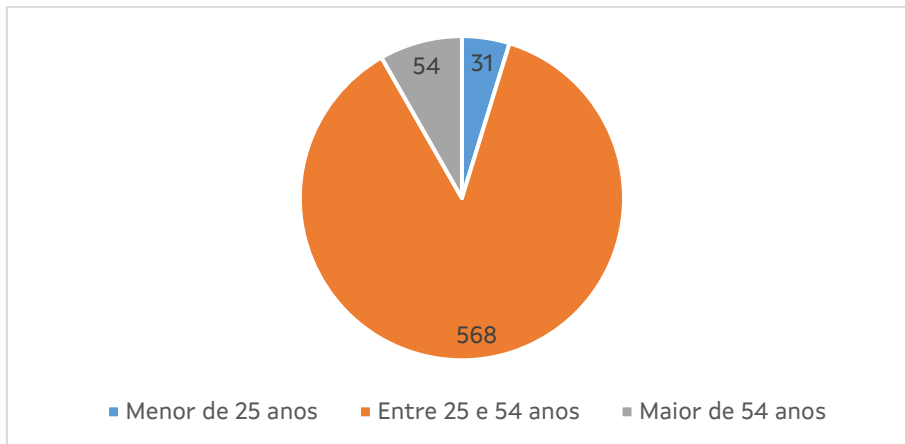
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Persoas participantes por idade	
Idade	Nº persoas
Menor de 25 anos	31
Entre 25 e 54 anos	568
Maior de 54 anos	54
Total	653

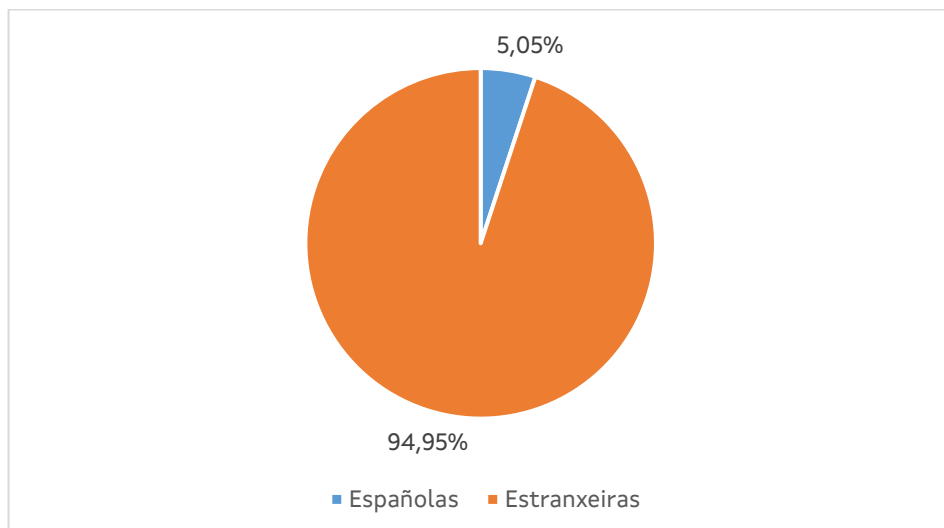
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Persoas participantes por nacionalidade	
Nacionalidade	Nº persoas
Españolas	33
Estranxeiras	620
Dobre nacionalidade	0
Total	653

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

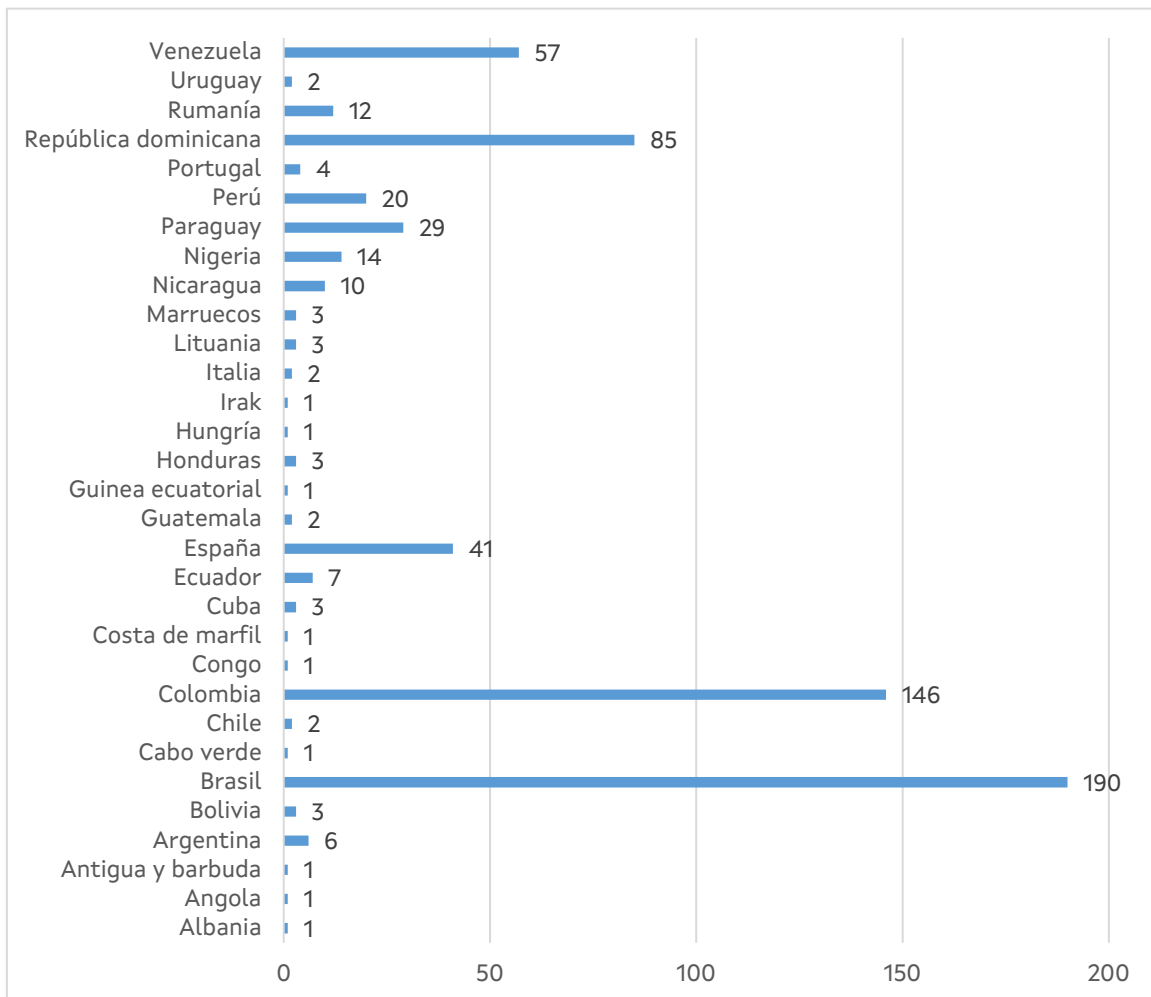

País	Nº
Albania	1
Angola	1
Antigua y barbuda	1
Argentina	6
Bolivia	3
Brasil	190
Cabo verde	1
Chile	2
Colombia	146
Congo	1
Costa de marfil	1
Cuba	3
Ecuador	7
España	41
Guatemala	2
Guinea ecuatorial	1
Honduras	3
Hungría	1
Irak	1
Italia	2
Lituania	3
Marruecos	3
Nicaragua	10
Nigeria	14

País	Nº
Paraguay	29
Perú	20
Portugal	4
República dominicana	85
Rumanía	12
Uruguay	2
Venezuela	57
Total	653

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Accións de información, prevención e sensibilización en materia de violencia sexual e trata con fins de explotación sexual, así como de apoio ás súas vítimas, preferentemente entre mulleres inmigrantes, residentes na Comunidade Autónoma de Galicia**

No ano 2022 a **Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade** asinou convenios de colaboración con entidades sen ánimo de lucro, pertencentes á Rede Galega contra a Trata, para o desenvolvemento de accións de información, sensibilización e prevención da violencia sexual e da trata, fundamentalmente entre as mulleres inmigrantes. A súa finalidade principal é contribuír á transmisión de valores igualitarios e á ruptura de estereotipos de xénero, fundamentalmente entre as mulleres inmigrantes, así como accións de información, a través de todas as vías que favorezan o coñecemento dos recursos e servizos existentes para a atención ás vítimas da violencia sexual e trata con fins de explotación sexual, realizando a máxima difusión dos mesmos entre a poboación inmigrante, así como prestar apoio directo ás vítimas, incluídas axudas económicas directas para cubrir as súas necesidades básicas e puntuais.

A Rede Galega contra a Trata, está formada por entidades con experiencia contrastada de moitos anos de traballo con mulleres inmigrantes vítimas de trata con fins de explotación sexual e/ ou laboral, e que desenvolven en Galicia accións que teñen como fin promover a participación e integración activa destas vítimas na vida social, laboral, económica a través de programas específicos de atención integral de acollida, axuda psicolóxica, xurídica e asistencia directa.

Nº. de accións de sensibilización e información fronte á prostitución e a trata con fins de explotación sexual como formas de violencia contra as mulleres desenvolvidas: 181

Nº de participantes nas accións de sensibilización e información fronte á prostitución e a trata con fins de explotación sexual como formas de violencia contra as mulleres: 3.249

Ademais realizáronse diferentes accións de sensibilización e prevención como foi a organización e desenvolvemento da XI Xornada da Rede galega contra a trata sexual, que tivo lugar o 20 de outubro de 2022 co título "Prostitución, Pornografía, Explotación Sexual,

Trata. A realidade da súa relación”.

- **Servizo de Teletradución a 51 idiomas**

A **Secretaría Xeral da Igualdade**, dun xeito gratuíto, ten desde o ano 2011, a disposición do Teléfono da Información ás Mulleres, dos centros de información ás mulleres que constitúen a rede de CIMs de Galicia, da Rede Galega de Acollemento, e ás ONGs que desenvolven a súa actividade solidaria neste eido, un servizo de teletradución a 51 idiomas.

Este servizo supón un avance cualitativo en resposta á diversidade poboacional motivada polo aumento da inmigración, o cal obriga á Administración autonómica a mellorar as técnicas para unha eficaz atención ás usuarias, con independencia da súa lingua. A teletradución está pensada para dar apoio a unha parte da poboación que ten dificultades engadidas para acceder aos recursos existentes, formada polas mulleres inmigrantes residentes en Galicia.

A través desta plataforma de teletradución, as mulleres estranxeiras residentes en Galicia terán a seguridade dun acceso axeitado á información e aos recursos dispoñibles, sobre atención psicolóxica, prestacións económicas, centros de acollida ou asesoramento xurídico.

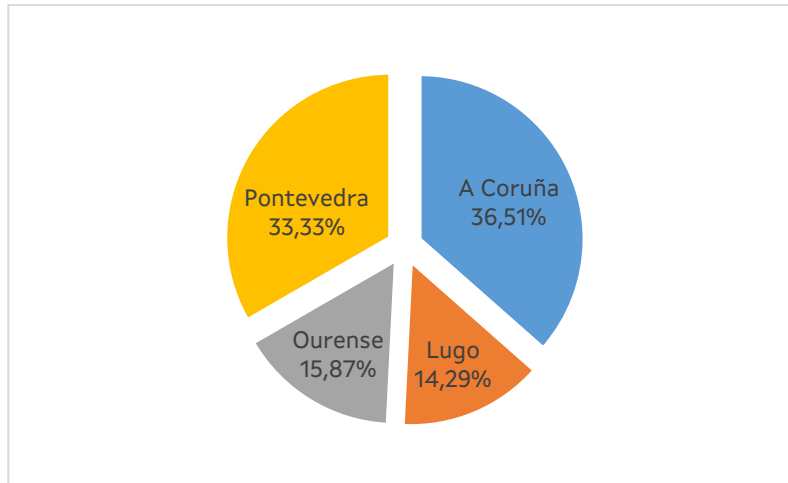
O sistema permite a atención tanto presencial, como telefónica, de xeito que as usuarias se comunican cunha intérprete mediante a nova tecnoloxía impementada, desde calquera centro no que se atopen, ben sexa un CIM, unha casa de acollida ou calquera entidade adherida. No caso de que a consulta sexa telefónica, o sistema permite o establecemento de chamada a tres, para que interactúen a usuaria, a persoa profesional da entidade e a intérprete.

Tamén fan uso do servizo entidades que desenvolven, en Galicia, programas de atención a mulleres vítimas de trata con fins de explotación sexual, o teléfono de información ás mulleres, o Centro de Recuperación Integral para Mulleres que sofren violencia de xénero e **63 entidades locais** con centros de información ás mulleres e casas de acollida para vítimas de violencia de xénero.

Nº de CIMs con Acceso ao Servizo de Teletradución	
Provincia	Nº
A Coruña	23
Lugo	9
Ourense	10
Pontevedra	21
Total	63

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Datos de uso do servizo no ano 2022:

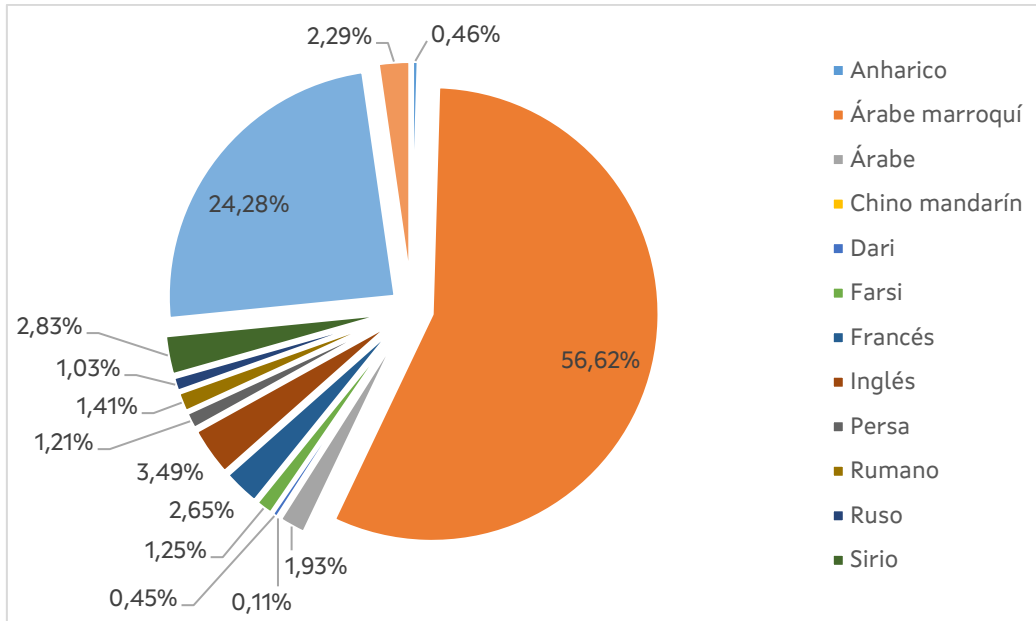
Idiomas utilizados:

Idiomas	Minutos
Anharico	55
Árabe marroquí	6785
Árabe	231
Chino mandarín	13
Dari	54
Farsi	150
Francés	317
Inglés	418
Persa	145
Rumano	169
Ruso	124
Sirio	339

Idiomas	Minutos
Ucraniano	2910
Wolof	274
TOTAL	11984

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

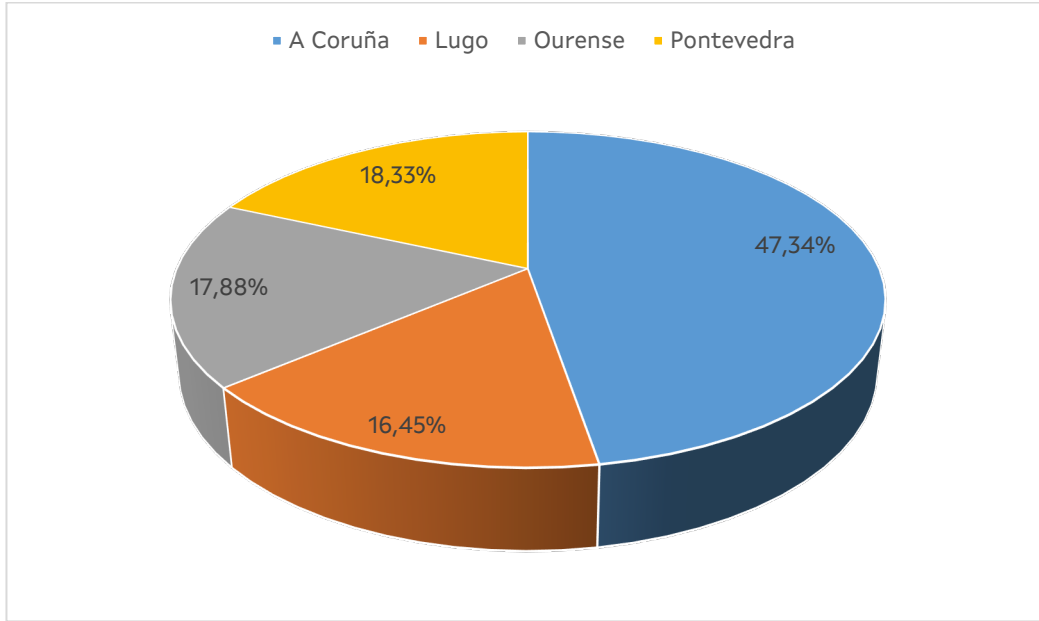

Uso do servizo por provincias:

Provincia	Total minutos
A Coruña	5673
Lugo	1971
Ourense	2143
Pontevedra	2197
Total	11984

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Idiomas utilizados por provincia:

A Coruña	
Idioma	Minutos
Anharico	55
Árabe marroquí	4795
Árabe	102
Chino mandarín	13
Farsi	10
Inglés	104
Rumano	30
Ucraniano	290
wolof	274
TOTAL	5673

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Lugo	
Idioma	Minutos
Árabe Marroquí	10
Árabe	129
Dari	54
Farsi	140

Lugo	
Idioma	Minutos
Inglés	280
Persa	145
Rumano	130
Ruso	70
Sirio	339
Ucraniano	674
TOTAL	1971

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Ourense	
Idioma	Minutos
Árabe Marroquí	1812
Francés	301
Inglés	20
Ucraniano	10
TOTAL	2143

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Pontevedra	
Idioma	Minutos
Árabe marroquí	168
Francés	16
Inglés	14
Rumano	9
Ruso	54
Ucraniano	1936
TOTAL	2197

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

• Asesoramento Xurídico online

A **Secretaría Xeral da Igualdade** ten en marcha desde o ano 2011 un servizo de asesoramento xurídico online, accesible a través da páxina web da Secretaría Xeral da Igualdade, onde se ofrece información personalizada e gratuíta ás persoas usuarias, considerando que o asesoramento axeitado constitúe o primeiro paso para saír da situación de violencia.

Con este servizo, a Secretaría Xeral da Igualdade ten o obxectivo de facilitar ás mulleres o coñecemento dos seus dereitos e axudarlles así a que adopten as decisións máis axeitadas en cada momento. Son numerosos os casos de mulleres inmersas en contornos de violencia de xénero que descoñecen os dereitos que as asisten, como abordar a interposición dunha denuncia ou que unha correcta exposición dos feitos e dos fundamentos de dereito ao longo de todo o proceso son determinantes para unha resposta xudicial máis efectiva.

O servizo xurídico online permite ofrecer resposta en tempo real a consultas sobre lexislación, violencia de xénero, conciliación, dereito de familia, agresións ou acoso sexual, entre outras, asegurando a confidencialidade. Tenta clarexarlle ás usuarias cuestións que con frecuencia suscitan dúbidas e polo tanto xeran temor, tales como qué actuacións xudiciais pode iniciar, se é necesario contar sempre coa asistencia de avogado/a e de procurador/a ou que medidas urxentes pode solicitar.

As consultas a través deste servizo poden ser complementarias ás que se prestan de xeito presencial nos 84 Centros de Información ás Mulleres, CIM, repartidos por toda Galicia, garantindo o anonimato e a confidencialidade cando así o desexe a muller.

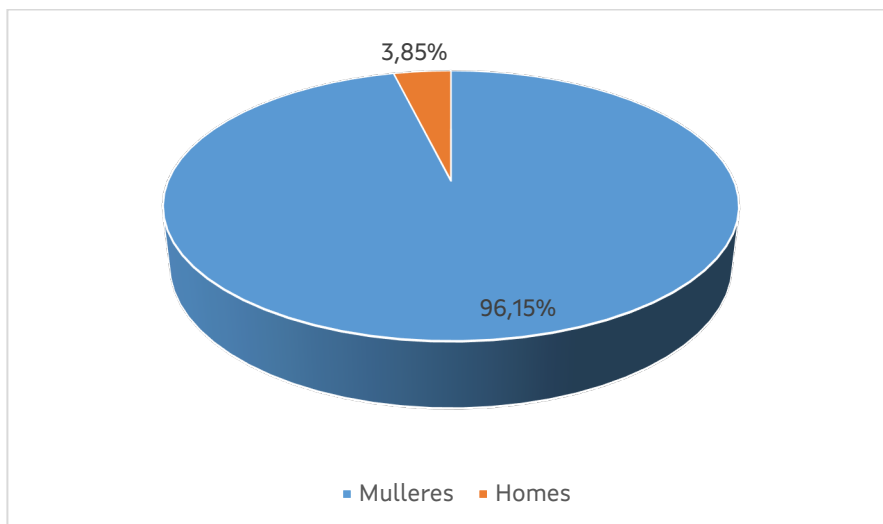
No ano 2022 recibíronse un total de 52 consultas a través deste servizo online.

Nº de consultas por sexo das persoas consultantes

Sexo	Nº Consultas	Porcentaxe
Mulleres	50	96,15 %
Homes	2	3,85 %
Total	52	100,00 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

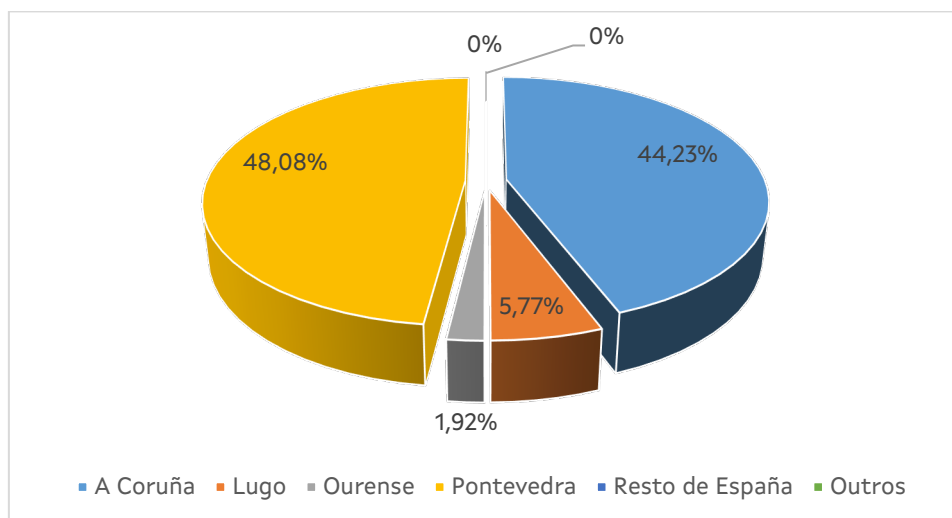

Nº de consultas por provincia das persoas consultantes

Provincia	Nº consultas	Porcentaxe
A Coruña	23	44,23 %
Lugo	3	5,77 %
Ourense	1	1,92 %
Pontevedra	25	48,08 %
Resto de España	0	0,00 %
Outros	0	0,00 %
Total	52	100,00 %

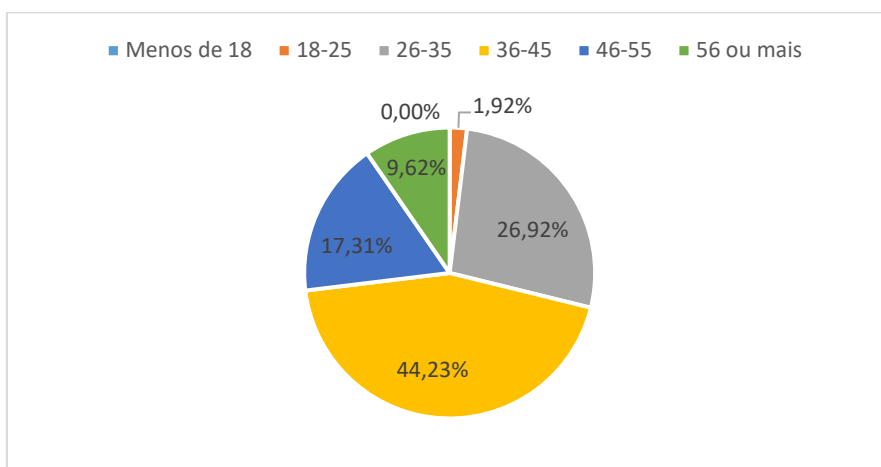
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Nº de consultas por idade das persoas consultantes

Idade	Nº consultas	Porcentaxe
Menos de 18	0	0,00 %
18-25	1	1,92 %
26-35	14	26,92 %
36-45	23	44,23 %
46-55	9	17,31 %
56 ou mais	5	9,62 %
Total	52	100,00 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

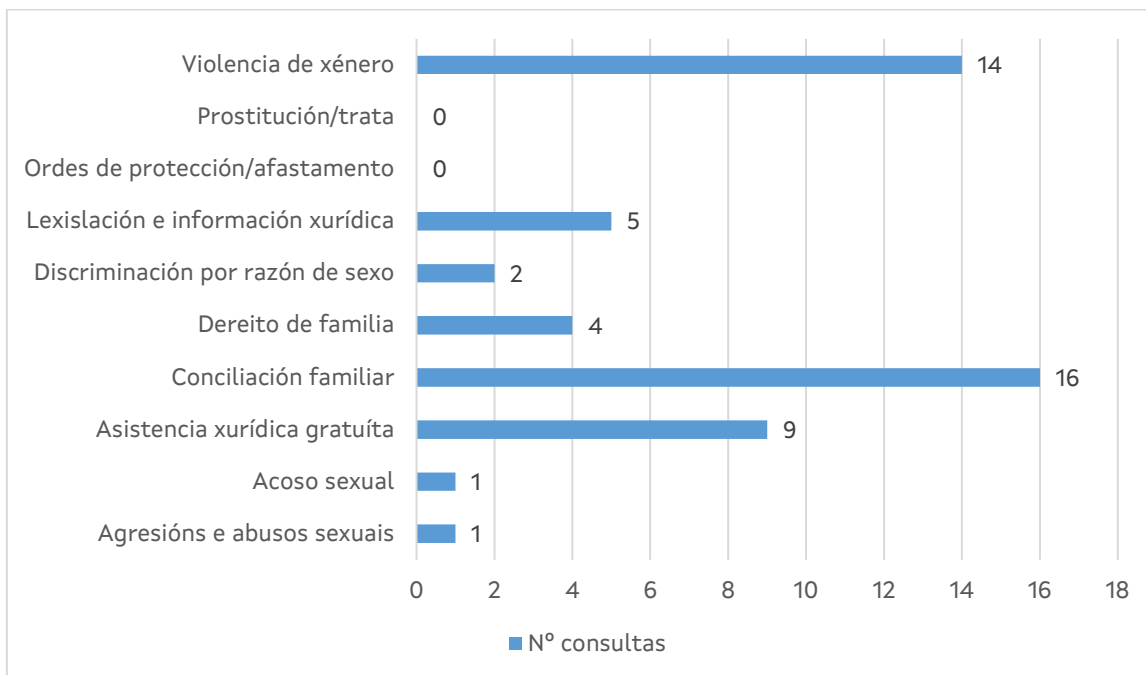

Nº de consultas segundo tipo de consulta realizada

Tema da consulta	Nº consultas	Porcentaxe
Agresións e abusos sexuais	1	1,92 %
Acoso sexual	1	1,92 %
Asistencia xurídica gratuíta	9	17,31 %
Conciliación familiar	16	30,77 %
Dereito de familia	4	7,69 %
Discriminación por razón de sexo	2	3,85 %
Lexislación e información xurídica	5	9,62 %
Ordes de protección/afastamento	0	0,00 %
Prostitución/trata	0	0,00 %
Violencia de xénero	14	26,92 %
Total	52	100,00 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Servizos no mapa: Mapa de recursos en liña na área de violencia de xénero**

A **Secretaría Xeral da Igualdade**, en colaboración coa **Axencia para a Modernización Tecnolóxica de Galicia-AMTEGA**, deseñou e puxo en marcha dentro de Servizos no mapa un apartado específico no que está dispoñible un mapa de recursos en liña na área da violencia de xénero, que contén os datos de localización e contacto de todos os recursos e programas que se desenvolven en Galicia en relación á atención das vítimas da violencia de xénero.

Servizos no mapa é unha aplicación que a Xunta pon a disposición da cidadanía e que ten por obxectivo a localización de servizos da Administración pública, tanto autonómica como estatal e local.

- **"Redes cubrindo Galicia": Guía de recursos fronte á violencia de xénero en Galicia**

Esta guía pretende achegar información dos recursos existentes en Galicia no eido da violencia de xénero a calquera persoa ou entidade interesada, así como facilitar e axilizar o traballo das persoas profesionais que na nosa Comunidade acompañan e apoian ás mulleres que sofren violencia de xénero, concentrando nunha única ferramenta a

descrición dos servizos e programas e os contactos das entidades que integran a rede galega de apoio a vítimas.

Trátase dun documento pioneiro no que se recollen os equipamentos e recursos destinados a mulleres vítimas de violencia de xénero. Nel pódense consultar todos os servizos dispoñibles organizados por áreas (psicolóxica, social, sanitaria, xurídica, económica, laboral ou protocolos de actuación) que están tamén xeoreferenciados na páxina web da Xunta de Galicia, cun mapa de localización dispoñible na opción "Eservizos: Servizos no mapa": <https://www.xunta.gal/servizos-no-mapa>

A información está organizada segundo as seguintes áreas temáticas:

1. Recursos de información e atención integral
2. Recursos de apoio e atención psicolóxica
3. Recursos de apoio social
4. Recursos de aloxamento
5. Axudas económicas xunta de Galicia
6. Outras axudas económicas
7. Recursos de apoio á inserción laboral
8. Recursos de protección e seguridade
9. Recursos no ámbito xudicial
10. Recursos para mulleres vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual
11. Protocolos de actuación

Artigo 51: Servizo de atención 24 horas

Servizo de información e atención á cidadanía: Teléfono 900 400 273 de información ás mulleres

O actual Servizo de Información e atención á cidadanía prestado a través do teléfono 012, facilita entre outros servizos, información e orientación sobre os recursos existentes para cubrir inicialmente as distintas necesidades das mulleres galegas no ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia, dirixindo as súas demandas, se procede, ao departamento e/ou administración correspondente.

Tamén informa as mulleres nas áreas xurídica, de emprego, de recursos sociais e de atención psicolóxica.

Pero ademais, o servizo está apoiando a derivación das mulleres vítimas de violencia de xénero aos centros de acollida existentes en Galicia, así como a outros centros do resto do territorio nacional, sempre a través das entidades derivantes sinaladas e dentro do horario de referencia establecido. Igualmente, o servizo colabora, a través do desenvolvemento das súas funcións na prevención, detección e intervención (traslado de vítimas) en situacións de posible risco, abuso e maltrato das mulleres

Incluído polo tanto no Servizo de información e atención á cidadanía, atópase o Teléfono da Muller, un servizo gratuíto, anónimo, que funciona as 24 horas do día e ten cobertura para toda a Comunidade Autónoma.

Desde este Teléfono infórmase e asesórase sobre cuestións relacionadas coas seguintes materias:

- Violencia de xénero: Malos tratos, vexacións, ameazas, agresións sexuais,
- Acoso sexual.
- Servizos sociais, casas de acollida, centros de información ás mulleres, programas para mulleres desfavorecidas, policía especializada, gabinetes de orientación, centros de planificación.

- Separacións, divorcios, abandonos do fogar, sentencias incumpridas.
- Cursos ocupacionais, oposicións, bolsas de emprego, creación de empresas.
- Educación pola igualdade, materiais non sexistas, publicidade discriminatoria.
- Apoio ó asociacionismo, xornadas, seminarios, subvencións a asociacións, publicacións.

O Teléfono 900 400 273 de información ás mulleres réxese polas seguintes pautas de actuación: Anonimato, confidencialidade e gratuidade do servizo.

Total chamadas ao teléfono da Muller 900 400 273

Relacionadas	3306
Non relacionadas	459
TOTAL	3765

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Total chamadas por mes

Chamadas por mes	Nº	%
Xaneiro	213	6 %
Febreiro	199	6 %
Marzo	226	7 %
Abril	250	8 %
Maio	287	9 %
Xuño	254	8 %
Xullo	325	10 %
Agosto	351	11 %
Setembro	325	10 %
Outubro	314	10 %
Novembro	269	8 %
Decembro	292	9 %
Total 2022	3306	100 %

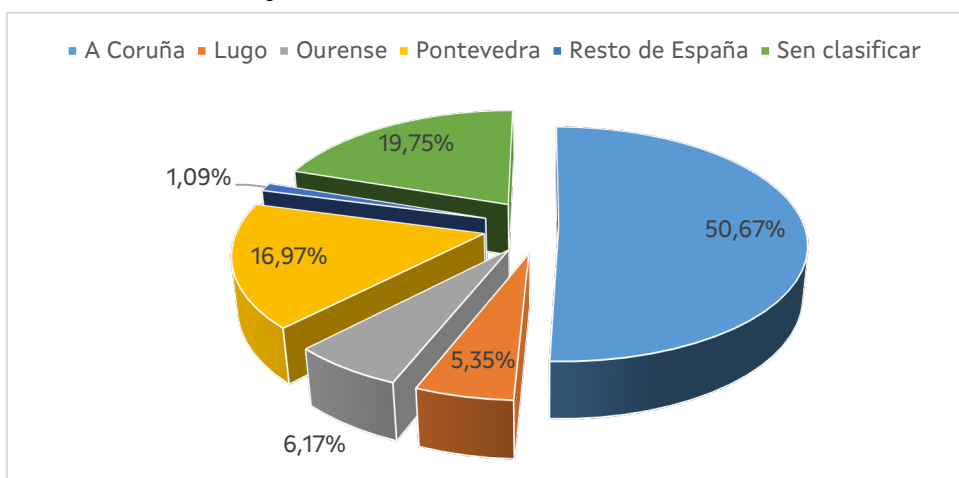
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Total chamadas por provincia

Provincia	Nº consultas	Porcentaxe
A Coruña	1675	50,67 %
Lugo	177	5,35 %
Ourense	204	6,17%
Pontevedra	561	16,97 %
Resto de España	36	1,09%
Sen clasificar	653	19,75 %
Total	3306	100 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Total chamadas por sexo da persoa usuaria

Sexo	Nº	%
Home	261	8%
Muller	2981	90%
NF/NP	64	2%
Total	3306	100%

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Total chamadas por nacionalidade da persoa usuaria

Nacionalidade	Nº	%
Españolas	2612	79 %
Estranxeiras	115	3 %
Sen clasificar	579	18 %
Total	3306	100 %

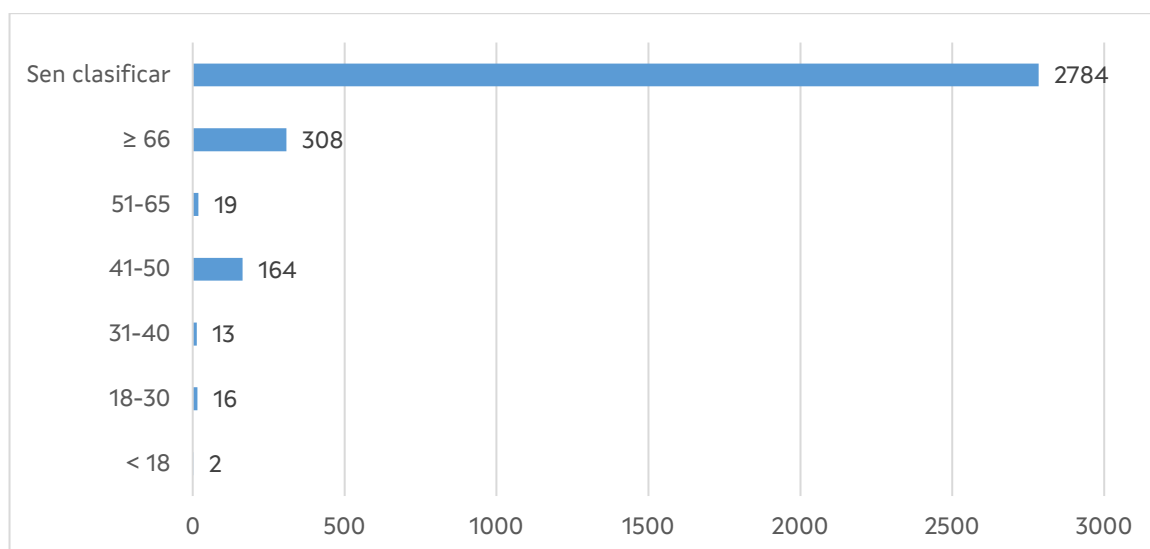
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Total chamadas por idade da persoa usuaria

Idade	Nº	%
< 18	2	0 %
18-30	16	0 %
31-40	13	0 %
41-50	164	5 %
51-65	19	1 %
≥ 66	308	9 %
Sen clasificar	2784	84 %
Total	3306	100 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

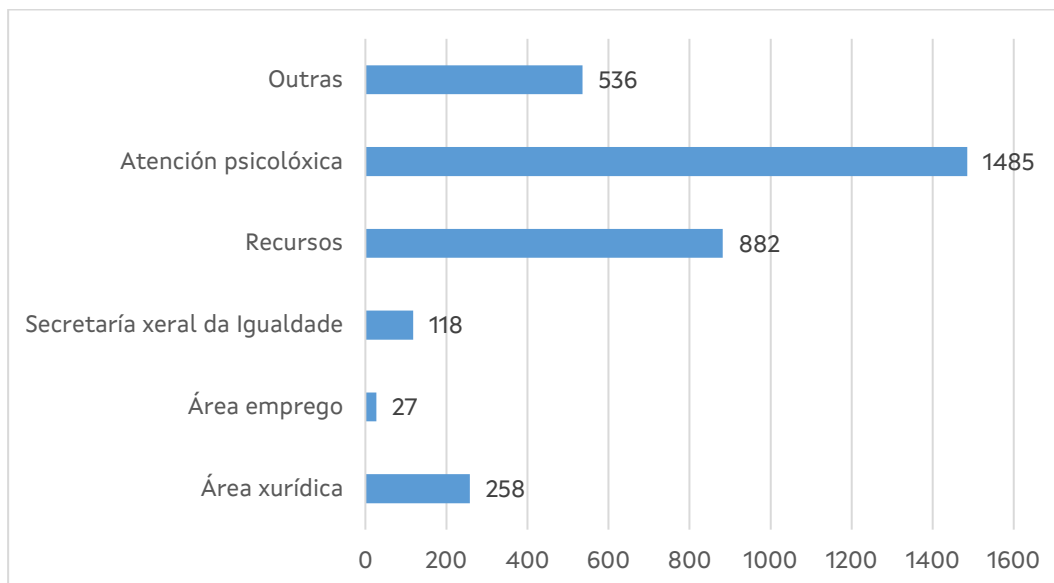

Total chamadas por tipo de información consultada

Tipo de información consultada	Nº	%
Área xurídica	258	7,80 %
Área emprego	27	0,82 %
Secretaría xeral da Igualdade	118	3,57 %
Recursos	882	26,68 %
Atención psicolóxica	1485	44,92 %
Outras	536	16,21 %
Total	3306	100,00 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Resolución da demanda

Resolución da demanda	Nº	%
Atención directa	3306	100 %
Derivación cara outro servizo	0	0,00%
Total	3306	100 %

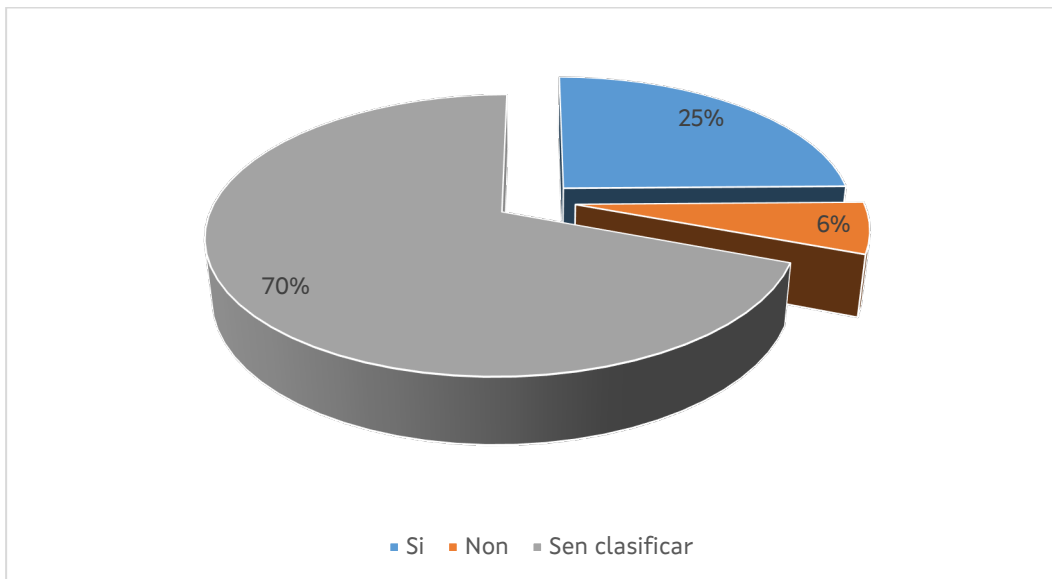
Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Reincidencia no uso do servizo (chamou en anteriores ocasións)

Reincidencia no uso do servizo	Nº	%
Si	826	25 %
Non	182	6 %
Sen clasificar	2298	70 %
Total	3306	100 %

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Artigo 52:Punto de Coordinación das Ordes de Protección de Galicia

En Galicia estableceuse no ano 2004 o Punto de Coordinación de Ordes de Protección (PCOP). Está adscrito á **Secretaría Xeral da Igualdade**, e leva a cabo o seguimento das ordes de protección das mulleres vítimas de violencia, realizando as xestións oportunas ante as diferentes administracións para facilitarlles o acceso aos recursos existentes e ofrecerlles un marco integral de protección.

Desde que o PCOP recibe desde os xulgados as copias das ordes de protección ou medidas cautelares ditadas, inicia un contacto coa beneficiaria a fin de informala do procedemento que se vai seguir, os recursos de que dispón e a comprobación de que a dita OP se cumpre correctamente. No suposto de que existan quebrantamentos, se informa á muller da canle a seguir para interpoñer a correspondente denuncia. A usuaria é informada tamén, se así o desexa, doutros trámites xudiciais como pode ser a separación ou o divorcio, custodia de fillos/fillas, etc. Polo tanto, unha vez recibida a orde de protección, iniciase o contacto coa vítima para, coñecendo a súa situación persoal e as súas propias necesidades, informala dos recursos asistenciais e de protección social existentes aos que ten dereito e pode solicitar.

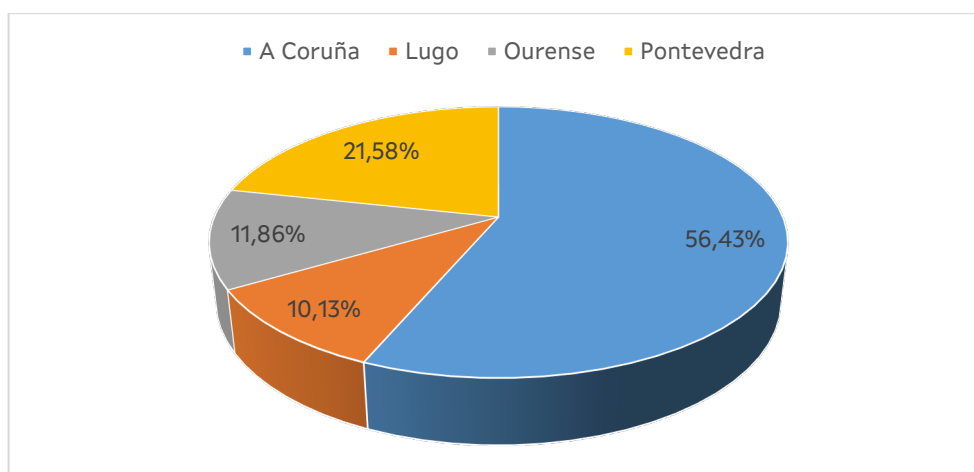

Nº Ordes de Protección recibidas no PCOP:

Nº de OP e outras medidas cautelares recibidas no PCOP								
Provincia	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A Coruña	307	488	698	668	706	530	483	685
Lugo	137	168	193	211	223	155	136	123
Ourense	68	104	218	171	170	107	124	144
Pontevedra	261	420	542	533	494	339	321	262
Total	773	1.180	1.651	1.583	1.593	1.131	1.064	1.214

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Ordes de protección e outras medidas cautelares recibidas no PCOP-2022

Artigo 53: Puntos de Encontro Familiar

Os puntos de encontro familiar son servizos especializados que interveñen profesionalmente desde o ámbito psicosocial naquelas situación de separación familiar nas que os contactos/relacións dos fillos e fillas co pai, nai ou algún outro membro da familia presenta dificultades. Constitúe un lugar neutral no que se leva a cabo a intervención profesional necesaria para que a relación se produza de xeito normalizado.

Os puntos de encontro familiar constitúen un equipamento social, de carácter neutral, especializado para o cumprimento do réxime de visitas establecido pola autoridade

competente, que teñen por obxecto favorecer as relación entre as e os menores e as súas familias cando, nunha situación de separación, divorcio, ou noutros supostos de interrupción da convivencia familiar, o exercicio do dereito de visitas se ve interrompido, ou o seu cumprimento resulta difícil ou conflitivo.

Na Comunidade Autónoma de Galicia existen actualmente sete puntos de encontro de titularidade pública situados nas cidades de Ferrol, A Coruña, Santiago de Compostela, Ribeira, Lugo, Ourense, Pontevedra e Vigo.

No desenvolvemento das súas funcións os puntos de encontro familiar teñen como obxectivos: favorecer o cumprimento do réxime de visitas como dereito fundamental das e dos menores e a manter a relación con ambos os proxenitores despois da separación; facilitar o encontro das fillas e fillos co proxenitor non custodio e, de ser o caso, coa súa familia extensa; e garantir a seguridade das e dos menores durante o cumprimento do réxime de visitas así como previr situacións de violencia.

Nas súas intervencións os puntos de encontro actúan sempre atendendo aos seguintes principios: interese das e dos menores; voluntariedade; imparcialidade; neutralidade; confidencialidade; non inxerencia; subsidiariedade e temporalidade.

A finais do ano 2022 permanecen abertos 625 casos (195 por motivo de violencia de xénero) segundo o seguinte detalle:

Expedientes	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Vigo	Ferrol	Santiago de Compostela	Ribeira	Total
Novos	56	34	29	22	36	22	43	7	249
Pechados	64	27	21	37	58	23	49	1	280
Permanecen abertos	77	106	84	57	112	64	119	6	625
Por violencia de xénero	31	29	46	8	27	18	34	2	195

Fonte: Dirección Xeral de Familia, Infancia e Dinamización Demográfica

Persoas usuarias		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Vigo	Ferrol	Santiago de Compostela	Ribeira	Total
Menores		111	193	106	71	155	89	163	7	895
Persoas adultas	Homes	83	183	108	67	130	67	150	7	795
	Mulleres	107	152	136	89	200	98	176	7	965

Fonte: Dirección Xeral de Familia, Infancia e Dinamización Demográfica

Tipos de intervención	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Vigo	Ferrol	Santiago de Compostela	Ribeira	Total
Entregas e recollidas	1.114	1.239	2.131	1.315	2.278	1.592	1.297	11	10.977
Visitas tuteladas	280	118	294	399	1.938	503	938	14	4.484
Visitas supervisadas	903	1.025	384	535	547	413	992	23	4.822
Total	2.297	2.382	2.809	2.249	4.763	2.508	3.227	48	20.283

Fonte: Dirección Xeral de Familia, Infancia e Dinamización Demográfica

Gabinetes de Orientación Familiar (GOF)

Os Gabinetes de Orientación Familiar (GOF) constitúense como un recurso público de carácter especializado no apoio e promoción da calidade de vida das familias, así como de atención á situacións problemáticas ou de risco que poidan estar asociadas a procesos de desintegración familiar. Son un instrumento eficaz na protección da familia de acordo coas competencias atribuídas á **Dirección Xeral de Familia, Infancia e Dinamización Demográfica**.

Como recurso encamiñado a facilitar unha dinámica familiar positiva, a solución de problemas e a toma de decisións, así como a potenciar e desenvolver os recursos familiares, os Gabinetes de orientación familiar abordaran os problemas que poidan xurdir na familia e por extensión nos membros que a compoñen, prestándolles especial atención ao interese superior e á vulnerabilidade das e dos menores, e atendendo nomeadamente:

- As crises do ciclo vital da familia.
- As situacións de conflito.
- A viabilidade adaptativa do grupo familiar: apoio, protección e desenvolvemento.

Por outra banda, os GOF constitúen un dispositivo en estreito contacto cos equipos de atención ao menor, colaborando con eles na atención ás familias de menores susceptibles de ser sometidos a medidas de protección.

Estes gabinetes, dependentes das xefaturas territoriais da **Consellería de Política Social e Xuventude**, están integrados por especialistas en traballo social, dereito e psicoloxía.

Os niveis de atención dos Gabinetes de Orientación Familiar, segundo a Lei 3/2011 do 30 de xuño de apoio á familia e a convivencia de Galicia, son os que a continuación se relacionan:

- a) Informativo, facilitándolles ás familias a información necesaria para favorecer unha mellor comprensión do medio e dos recursos dispoñibles.
- b) Educativo e formativo, proporcionándolles ás familias os medios necesarios para o desenvolvemento integral das súas funcións e das súas habilidades, fortalecendo os vínculos do sistema familiar e facilitando que a dinámica individual e familiar sexa creativa, eficaz e enriquecedora.
- c) Preventivo, de preparación perante as distintas etapas ou situacións polas que pasan as familias no seu ciclo vital.
- d) Axuda persoal e emocional, ofrecendo atención e acompañamento en calquera momento da vida e, en especial, nos momentos de crises provocadas por desgrazas inesperadas, tanto formal a través da terapia familiar coma informal a través das redes de axuda mutua ou grupos de apoio familiar.
- e) Orientación, acompañando as familias, ofrecendo asesoramento para a toma de decisións, a resolución de conflitos e a mobilización dos recursos propios e do contorno, así como no proceso de planificación de apoios.
- f) Terapia e tratamento co fin de superar os dinamismos disfuncionais das familias, facendo posible o seu progreso e a súa adaptación.

Os datos correspondentes ao ano 2022 son os seguintes:

Demandas	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Recibidas	97	70	98	115	383
Reorientadas	4	-	-	-	4

Demandas	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Atendidas	97	70	98	115	380

Da totalidade das demandas atendidas 9 o foron por problemática relativa á violencia de xénero.

Artigo 54: Creación de oficinas de atención ás vítimas dos delitos

En relación coa previsión do artigo 54, mediante a Resolución do 15 de setembro de 2008, da Dirección Xeral de Xustiza, constituíronse os servizos comúns de atención á cidadanía e asistencia á vítima (DOG nº 187 do 26 de setembro de 2008).

A Lei 4/2015, do 27 de abril, do Estatuto da vítima do delito, en liña coa normativa europea na materia e coas demandas que formula a nosa sociedade, pretende, partindo do recoñecemento da dignidade das vítimas, a defensa dos seus bens materiais e morais e, con iso, os do conxunto da sociedade.

As disposicións da devandita Lei aplícanse ás vítimas de delitos cometidos en España ou que poidan ser perseguidos en España, con independencia da súa nacionalidade, de se son maiores ou menores de idade ou de se gozan ou non de residencia legal.

Nela recóllense unha serie de disposicións relativas á organización e funcionamento das Oficinas de Asistencia ás Vítimas e introdúcense distintas previsións para reforzar a coordinación entre os distintos servizos que realizan funcións en materia de asistencia ás vítimas.

A ferramenta fundamental de apoio ás vítimas concéntrase nas Oficinas de Atención ás Vítimas (OAV), por ser as encargadas de prestar asistencia social e psicolóxica ás vítimas e, no seu caso, derivalas e acompañalas ós servizos correspondentes.

As OAV radican nos Servizos de Atención ó Cidadán e Asistencia á Vítima dependentes dos Decanatos das sete cidades (A Coruña, Santiago, Ferrol, Pontevedra, Vigo, Ourense e Lugo) e o seu obxectivo é facilitar a atención á vítima na sede xudicial e presentarlles unha asistencia especializada.

Dende o ano 2017 veuse avanzando na especialización dos e das profesionais que

desenvolven as súas funcións nas OAV e, ademais dos psicólogos que inicialmente se asignaron a cada oficina, dende finais do ano 2019 incorporáronse ás oficinas a traballadores sociais co obxectivo xeral de prestar unha asistencia integral, coordinada e especializada ás vítimas. Así, cada unha das sete oficinas está conformada por 2 persoas funcionarias da Administración de Xustiza encargadas de labores de carácter administrativo, un psicólogo e un traballador social.

O resultado desta actuación supón o impulso da actividade propia destas oficinas, que se centra en informar ás vítimas sobre os seus dereitos, os procedementos para a interposición de denuncias, o estado dos procedementos que lles afectan e as axudas que lles poidan corresponder como consecuencia do delito, así como o apoio na súa tramitación. De igual forma se acompañará ás vítimas nas dilixencias xudiciais, si así se solicita; prestarase asistencia psicolóxica e se lles orientará sobre os recursos sociais existentes e facilitarlles o seu acceso.

As Oficinas dispensan unha orientación xeral ás vítimas, facilitándolles información ao longo do proceso penal, apoiándoas e facendo un seguimento ao longo de todo ese proceso, complementando estas accións con programas de intervención psicolóxica e social especialmente para as vítimas de violencia de xénero por ser especialmente vulnerables.

En materia de formación, co fin de mellorar a asistencia ás vítimas, a dedicación e a sensibilización con este colectivo, fomentar a non discriminación por razón de orientación efectivo- sexual e identidade de xénero e contextualizar a igualdade na administración pública, os profesionais das OAV teñen á súa disposición:

1. Cursos formativos organizados pola Escola Galega da Administración Pública, cursos específicos ou transversais.
2. Protocolos, guías e materiais aplicables:
 - Protocolo de coordinación e cooperación institucional fronte á violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia.
 - Protocolo relativo ao procedemento de atención a mulleres vítimas de agresión sexual (última versión 27.09.2022).
 - Protocolo de actuación e coordinación das Forzas e Corpos de Seguridade do Estado

de avogados e avogadas ante a violencia de xénero regulada na LO 1/2004, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero.

- Protocolo relativo ao procedemento de actuación do servizo galego de saúde ante casos de sospeita de submisión química.
- Guía do Ministerio de Xustiza de recomendacións para as OAV no ámbito da atención ás vítimas dos delitos de odio, aprobada o 22.07.2022.
- O persoal das OAV ten en conta igualmente protocolos de asistencia ás vítimas doutras CCAA, en concreto de Valencia, Andalucía, Cataluña e País Vasco.

A asistencia ás vítimas por parte das OAV publicítase dende o portal <https://www.xustiza.gal/atencion-a-vitima-e-ao-cidadan/introduccion>. Nesta páxina concrétese a información relativa á atención á vítima, normativa aplicable, recursos asistenciais e económicos, cita previa, as características e as competencias das oficinas, contacto e preguntas frecuentes.

Dende a Dirección Xeral de Xustiza trabállase nunha campaña de publicidade dos servizos das Oficinas de Atención ás Vítimas na intranet de xustiza, para difundir o servizo no eido xudicial e na aprobación do "Protocolo de actuación na asistencia integral ás vítimas do delito, con especial consideración ás vítimas de violencia de xénero e a outras vítimas especialmente vulnerables". Na elaboración deste protocolo participou a Dirección Xeral de Xustiza e a Secretaría Xeral de Igualdade e foi revisado polos psicólogos/as profesionais das oficinas e remitido á Fiscalía.

Artigo 55: Titularidade e Xestión dos servizos

Os servizos de asistencia social integral que conforman na Comunidade Autónoma de Galicia o sistema de protección e asistencia integral para as mulleres en situación de violencia de xénero son na súa inmensa maioría de titularidade pública, ben municipal ben autonómica, sendo a Xunta de Galicia a que realiza as funcións de coordinación e supervisión de recursos e servizos, seguindo as directrices marcadas pola lexislación vixente, e garantindo así mesmo, a equidade territorial.

Ademais, e de acordo co disposto neste apartado da lei 11/2007, a Xunta de Galicia establece

fórmulas de colaboración con entidades sen fin de lucro, sempre coa finalidade de garantir unha protección e asistencia axeitada ás mulleres que sofren violencia de xénero. Ao longo deste informe detállanse en cada apartado, todas e cada unha das anteditas fórmulas de colaboración que se estableceron durante o exercicio 2022.

Artigo 56: Confidencialidade da información

A Xunta de Galicia, a través de todos os seus departamentos con competencias en accións de protección e asistencia integral ás mulleres que sofren violencia de xénero, ten adoptadas as medidas necesarias para garantir a confidencialidade da información relativa a estas situación, sempre segundo o establecido no Regulamento (UE) 2016/679 do Parlamento Europeo e do Consello do 27 de abril de 2016, relativo á protección das persoas físicas no que respecta ao tratamento de datos persoais (Regulamento Xeral de protección de datos), na Lei orgánica 3/2018, do 5 de decembro, de protección de datos persoais e garantía dos dereitos dixitais, e demais normativa concordante.

DISPOSICIÓNS ADICIONAIS

Primeira: Modificación da Lei 4/2001, do 31 de maio, reguladora da mediación familiar.

Segunda: Acordos interinstitucionais e instrumentos de colaboración.

Terceira: Competencias en materia de violencia de xénero da Policía de Galicia.

Cuarta: Información ao Parlamento de Galicia

Quinta: Creación do Consello Galego das Mulleres.

Sexta: Creación do Observatorio galego da violencia de xénero.

Sétima: Creación da Comisión Interdepartamental de igualdade.

Oitava: Informes sobre o grao de desenvolvemento e repercusión económica desta Lei.

Novena: Modificación da Lei 9/1991, do 2 de outubro, galega de medidas básicas para a inserción social

Décima: dotación orzamentaria.

Disposición Adicional Primeira: Modificación da Lei 4/2001, do 31 de maio, reguladora da mediación familiar

3. Modifícase o punto 1 do artigo 3, que queda redactado como segue:

"Artigo 3. Obxecto da mediación.

- 1. Os programas de mediación familiar terán por obxecto asesorar, orientar e procurar o mutuo acordo ou aproximación das posicións das partes en conflito a favor de regular, de común acordo, os efectos de separación, divorcio ou nulidade do matrimonio, ou a ruptura da unión, así como nos conflitos de convivencia, en beneficio de todos os membros da unidade familiar."*

4. Modifícase o punto 4 do artigo 6, que queda redactado como segue:

"4. A consellería da Xunta de Galicia competente en materia de igualdade, e en materia de familia, a través dos seus propios medios, ofrecerá programas de mediación e orientación familiar, de xeito individual ou dirixidos ao conxunto das familias cando se produza unha situación de deterioración da vida familiar. Estes programas priorizarán a prevención de situacións de violencia de xénero."

5. Engádese un novo punto 2 bis ao artigo 7, coa seguinte redacción:

"2 bis. O persoal especializado dos servizos de mediación elaborará, en cada caso, un informe onde se especifique a idoneidade do recurso de mediación."

6. Engádese un novo punto 4 ao artigo 8, coa seguinte redacción:

"4. Calquera proceso de mediación familiar interromperase, ou no seu caso non se iniciará, cando se vexa implicada unha muller que sufrixe ou padeza violencia de xénero."

Disposición Adicional Segunda: Acordos interinstitucionais e instrumentos de colaboración

No BOE do 10 de marzo de 2022 publicouse a Resolución do 1 de marzo de 2022, da Secretaría de Estado de Igualdade e contra a Violencia de Xénero, pola que se publica o Acordo da Conferencia Sectorial de Igualdade de 24 de febreiro de 2022, polo que se fixan os criterios de distribución e a distribución resultante para o exercicio 2022 do crédito de

100.000 euros para o desenvolvemento polas Comunidades Autónomas e Cidades de Ceuta e Melilla do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero (Total Galicia: 7.864.247,59 Euros) Galicia seguiu xestionando en 2022 o orzamento destinado a desenvolver o Pacto de Estado contra a violencia de xénero de xeito transversal, con actuacións en distintas áreas de goberno como Igualdade, Xuventude, Medio Rural, Vivenda, Deporte, Xustiza ou Cooperación Exterior.

1. *"O Goberno da Xunta de Galicia promoverá a formación e actualización de convenios de coordinación interinstitucional entre as distintas instancias e administracións públicas con competencias na materia obxecto desta lei, que sirvan de canle de actuación e colaboración para acadar, nos ámbitos policial, sanitario, social, xudicial, laboral, educativo e de investigación, atención e asistencia integral e coordinada ás mulleres que sofren violencia de xénero."*
 2. *"Sen prexuízo do establecido no apartado anterior, a Xunta de Galicia habilitará os instrumentos de colaboración necesarios para a prevención e o tratamento da violencia de xénero."*
 3. *"O goberno galego promoverá convenios de colaboración coas principais plataformas intermediarias de Internet co fin de establecer criterios e mecanismos áxiles e urxentes de denuncia e retirada de contidos relacionados coa violencia de xénero dixital."*
- **I plan galego contra a trata de seres humanos con fins de explotación sexual 2022-2024**

En agosto de 2022 a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade, a través da Secretaría Xeral de Igualdade, aprobou o primeiro Plan Galego contra a trata de seres humanos con fins de explotación sexual 2022-2024, co fin de articular políticas que dean unha resposta integral e coordinada ás situacións de trata con fins de explotación sexual e contribuír á súa erradicación.

O plan constitúe a folla de ruta da Administración autonómica galega para contribuír a un

cambio cultural na nosa sociedade enfocado á repulsa da trata sexual e a prostitución; a reforzar os mecanismos para a súa prevención, así como para articular unha mellor intervención coordinada dos distintos axentes. Pretende, ademais, asentar un sistema de atención integral, para garantir ás persoas superviventes unha vida digna e libre de violencia, cunha adecuada resposta ás súas necesidades individuais.

Os principios que orientarán o desenvolvemento do plan e que inspiraron a súa elaboración son os seguintes:

- As vítimas e sobreviventes como titulares de dereitos e protagonistas do plan.
- Perspectiva de xénero.
- Interseccionalidade.
- Intervención integral e coordinada.
- Primacía do interese superior da persoa menor de idade.
- Aliñamento cos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable da Axenda 2030.

O Plan foi concibido desde un enfoque abolicionista da prostitución e de recoñecemento da defensa e protección dos dereitos humanos das vítimas, ademais, dito informe foi elaborado mediante un proceso participativo no que tomaron parte unha ducia de entidades que traballan en Galicia coas vítimas.

As doce organizacións convocadas forman parte da Rede Galega contra a Trata que colaborou na confección do contido do plan que, a través de seis principios reitores e cinco áreas estratéxicas define preto de 60 medidas que conformarán a actuación integral. O 61% das actuacións baséanse nas propostas achegadas polas entidades.

- **Protocolo de coordinación e cooperación institucional fronte á violencia de xénero**

En xullo de 2017 foi aprobado inicialmente o Protocolo de Coordinación e Cooperación Institucional fronte á violencia de xénero na comunidade autónoma de Galicia.

Este protocolo é o resultado dun dos grupos de traballo creados no seo do Observatorio Galego da Violencia de Xénero.

O obxectivo que se persegue coa aplicación do Protocolo de coordinación e colaboración institucional fronte á violencia de xénero para a Comunidade Autónoma de Galicia, consiste en establecer os criterios de coordinación e colaboración institucional entre os distintos axentes implicados na prevención e protección dos actos de violencia de xénero, así como na asistencia ás persoas afectadas, garantindo unha actuación integral, áxil e coordinada.

Os principios de actuación que determinaron a definición deste protocolo e que rexerán a súa aplicación son:

- Actuación integral, personalizada, áxil e inmediata ás persoas que sofren violencia de xénero.
- Detección e prevención como prioridade.
- Atención especializada ás persoas afectadas pola violencia de xénero.
- Respetto á intimidade e dignidade das persoas que sofren violencia de xénero.
- Fomento da autoestima e da autonomía das persoas afectadas pola violencia de xénero.
- Coordinación das actuacións das distintas entidades, axentes e administracións que interveñen ante unha situación de violencia de xénero.
- Concienciación e sensibilización dos poderes públicos e da sociedade respecto á violencia machista.

O protocolo preséntase como un documento de referencia que facilita a configuración dun sistema articulado e homoxéneo. En ningún caso se trata dunha ferramenta estanca, máis ben todo o contrario, conta coa flexibilidade suficiente para permitir aos axentes chave - que interveñen no proceso de atención ás mulleres que se atopan en situación de violencia de xénero- adaptar os procedementos que aquí se describen, identificar melloras, concretar os procesos estandarizados, etc.

Como recurso complementario a este protocolo a Secretaría Xeral da Igualdade en colaboración con AMTEGA puxo en marcha o Mapa de recursos en liña na área da violencia de xénero (véxase páxina 302).

Na xuntanza do Pleno do Observatorio Galego da Violencia de Xénero, do 20 de marzo de 2018, incorporáronse ao texto do Protocolo as últimas achegas realizadas pola Fiscalía Xeral do Estado (entre as principais novidades, atópase a creación dunha Comisión para

seguimento para garantir o seu correcto funcionamento e para integrar todas as melloras que vaia precisando) e validouse definitivamente o dito Protocolo.

- **Activación e impulso das mesas locais de coordinación interinstitucional contra a violencia de xénero**

No ano 2015 a Secretaría Xeral da Igualdade, elaborou e difundiu unha *Guía Práctica para a constitución das Mesas Locais de Coordinación interinstitucional contra a Violencia de Xénero*, como ferramenta de apoio para contribuír á mellora da coordinación entre todas as institucións que traballan en contra da violencia machista.

En 2016 levouse a cabo unha análise e diagnose global sobre a situación das mesas e no ano 2017 entrouse nunha fase de contraste, definindo pautas e ferramentas para mellorar a coordinación das Mesas, e deseñando recomendacións para unha mellor optimización deste recurso nas entidades locais.

No ano 2018, a raíz do traballo dos anos anteriores, a Secretaría Xeral da Igualdade elaborou e difundiu un *Manual de dinamización das Mesas locais de coordinación interinstitucional contra a violencia de xénero*, como complemento á guía editada no 2015, coa finalidade de apoiar e dinamizar as mesas e facilitar a súa operatividade.

No ano 2021 procedeuse a un novo estudo diagnóstico co obxectivo de coñecer as principais características das Mesas e identificar as súas liñas de actuación e necesidades a través das entidades da Rede de Entidades Locais contra a Violencia de Xénero (Acordo de Colaboración asinado entre a Xunta de Galicia e a FEGAMP).

Neste ano 2022 desenvóléronse actividades dirixidas ao fortalecemento das Mesas Locais de Coordinación interinstitucional contra a Violencia de Xénero (MLC) que abarcou dous tipos de actuacións:

- **Xornadas de Divulgación da Diagnose e recollida de propostas de traballo.**

Dirixidas a coñecer os principais resultados da Diagnose a través de reunións territoriais, onde trasladar as boas prácticas desenvoltas desde diferentes experiencias de Mesas Locais.

- **Sesións de formación e dinamización das Mesas Locais de Coordinación Interinstitucional contra a Violencia de Xénero.**

Programa centrado na adquisición de competencias e habilidades dos axentes que forman parte das Mesas que melloren a capacidade de traballo destes espazos.

Co obxectivos de impulsar e dinamizar as Mesas Locais de Coordinación Interinstitucional contra a Violencia de Xénero, organizáronse catro xornadas de carácter presencial dirixidas ao persoal técnico e político das áreas de igualdade dos concellos galegos.

- **Convenio de colaboración entre o Ministerio de Igualdade, e a Comunidade Autónoma de Galicia, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, para a prestación do servizo telefónico 016 de información e asesoramento a mulleres vítimas de violencia de xénero**

Con data 9 de novembro de 2012 o **Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade** e a Comunidade Autónoma de Galicia, a través da **Secretaría Xeral da Igualdade**, asinaron un convenio de colaboración, para a prestación do servizo telefónico de información e de asesoramento xurídico ás mulleres vítimas de violencia de xénero.

En base a este convenio, que sigue en vigor, o Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade garante a derivación automática daquelas chamadas realizadas ao teléfono 016 desde o ámbito territorial da Comunidade Autónoma de Galicia ao teléfono 900 400 273, co fin de asegurar a prestación do servizo público de atención e asesoramento a mulleres vítimas de violencia de xénero, calquera que sexa a información requirida, poñendo en todo caso en coñecemento da persoa usuaria o número ao que se deriva a chamada. Se a chamada precisa atención de emerxencia a derivación automática realizarase ao teléfono 112 de emerxencia autonómico.

As chamadas recibidas polo servizo telefónico da Comunidade Autónoma de Galicia realizadas por persoas que soliciten asesoramento xurídico especializado, poderán ser derivadas ao servizo telefónico 016 para a súa atención polo Ministerio de Igualdade.

Así mesmo, a Comunidade Autónoma de Galicia poderá derivar calquera chamada relativa á violencia de xénero ao servizo telefónico 016, para garantir a correcta atención da chamada.

O Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade garantirá a difusión do servizo telefónico autonómico facendo constar, xunto ao servizo telefónico 016, o servizo

telefónico 900 400 273 da Comunidade Autónoma de Galicia nas campañas que se leven a cabo en medios publicitarios gráficos (prensa escrita, revistas, folletos...) e exteriores no territorio da Comunidade Autónoma de Galicia, sen prexuízo de que en cada unha das campañas publicitarias a realizar por parte do Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, se acorden coa Comunidade Autónoma de Galicia os termos da difusión.

O convenio ten vixencia desde a data da súa sinatura entendéndose tacitamente prorrogada a súa vixencia por anos naturais, salvo denuncia expresa dalgunha das partes.

No ano 2022 un 30.13% das chamadas recibidas no teléfono de información ás mulleres de Galicia (900 400 273) foron derivadas desde o teléfono 016, o que supón 996 chamadas das 3.306 recibidas.

- **Protocolo de colaboración entre a Secretaría Xeral da Igualdade e a Federación Galega de Municipios e Provincias (FEGAMP), para establecer unha Rede de entidades locais en contra da violencia de xénero e realizar outras accións de sensibilización social en contra da violencia de xénero**

Con data 12 de setembro de 2012 a **Secretaría Xeral da Igualdade** e a **Federación Galega de Municipios e Provincias (FEGAMP)** asinaron un protocolo de colaboración co obxecto de promover unha rede de entidades locais en contra da violencia de xénero, que se configurará como un instrumento que permita conseguir o rexeitamento social e institucional da violencia de xénero, sensibilizando á poboación e conseguindo a súa implicación e compromiso real contra esta lacra, fomentando ao mesmo tempo modelos alternativos de convivencia baseados no respecto e na igualdade. O 15 de novembro de 2017 ambas institucións asinaron un novo acordo de colaboración para o impulso da Rede de Entidades Locais contra a violencia de xénero.

A rede de entidades locais contra a violencia de xénero e a Secretaría Xeral da Igualdade colaborarán na consecución dos seguintes obxectivos:

- Promover e apoiar proxectos de prevención da violencia de xénero e detección precoz de situacións de risco.
- Mobilizar e implicar a toda a sociedade na loita contra a violencia de xénero, fomentando

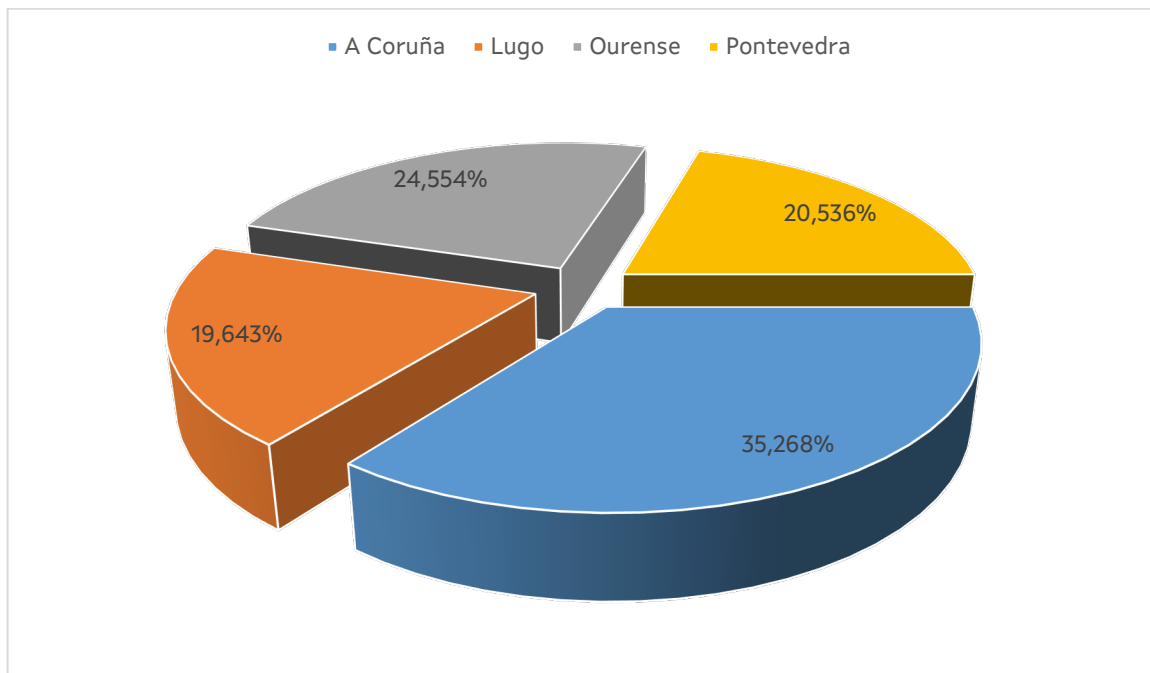
unha actitude crítica, solidaria e comprometida fronte a situacións de maltrato.

- Fomentar o trato igualitario entre mulleres e homes.
- Consegur a tolerancia cero coas persoas agresoras.

A finais de 2022 estaban adheridas a esta Rede 224 entidades locais, coa seguinte desagregación:

Provincia	Nº
A Coruña	79
Lugo	44
Ourense	55
Pontevedra	46
Total	224

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade

No marco deste protocolo no ano 2022 desde a Secretaría Xeral da Igualdade ofertáronse varias actividades ás entidades locais adheridas:

1. **Exposición "Chicas nuevas 24 horas"**, baseada no documental do mesmo nome da directora e documentalista Mabel Lozano, no que se denuncia o negocio que xera a

explotación sexual de mulleres e nenas. A exposición vai acompañada dun taller formativo dirixido preferentemente a xente moza, a partir de 14 anos.

2. **"Golpes"**. Espectáculo teatral pedagóxico, con Estíbaliz Veiga, que analiza o impacto da violencia de xénero e tenta concienciar á mocidade na súa prevención (Véxase páxina 62)
3. **Prevención de situacións de violencia de xénero: curso de defensa persoal e autocapacidades para mulleres e mozas**. Curso de adestramento físico e psíquico para crear protocolos de actuación cara diversas situacións. O curso impartirase por monitores e monitoras especialistas en defensa persoal integrantes da Federación Galega de Loita (Véxase páxina 52)
4. **"Á Violencia de Xénero... Dille NON!"**, exposición gráfica ilustrada, dirixida a axudar á mocidade a recoñecer, identificar e rexeitar condutas sexistas, nocivas nas súas relacións.
5. **"Cartas de Amor"**, exposición gráfica de ilustracións de diversos artistas sobre a violencia de xénero e a mocidade (Véxase páxina 62)
6. **Exposición fotográfica "Express-Arte"**, unha perspectiva de diferentes realidades desde a arte. Creada no marco do programa de inserción laboral para vítimas da violencia de xénero e impulsada pola Asociación de Xóvenes Emprendedores Lucenses (AXEL) (Véxase páxina 60)
7. **"Violencia de xénero e o novo contexto dixital"**, obradoiros educativos para nenos, nenas e adolescentes, preferentemente expostos a situacións de violencia de xénero, centradas no coñecemento e prevención das novas formas de violencia que xorden no contexto dixital: ciberviolencia de xénero, *grooming*, *sexting*... (Véxase páxina 51)
8. Programa de **Asesoramento e terapia familiar** de apoio con nenos e nenas que sufriran de maneira directa ou indirecta violencia de xénero (Véxase páxina 165)
9. **"Hai saída grazas a ti"**, encontro-debate sobre a abordaxe da violencia de xénero, con especial énfase na xente moza (Véxase páxina 51)
10. **Charlas informativas sobre agresións sexuais e violencia sexual**, a cargo de persoal especializado (Véxase páxina 52)

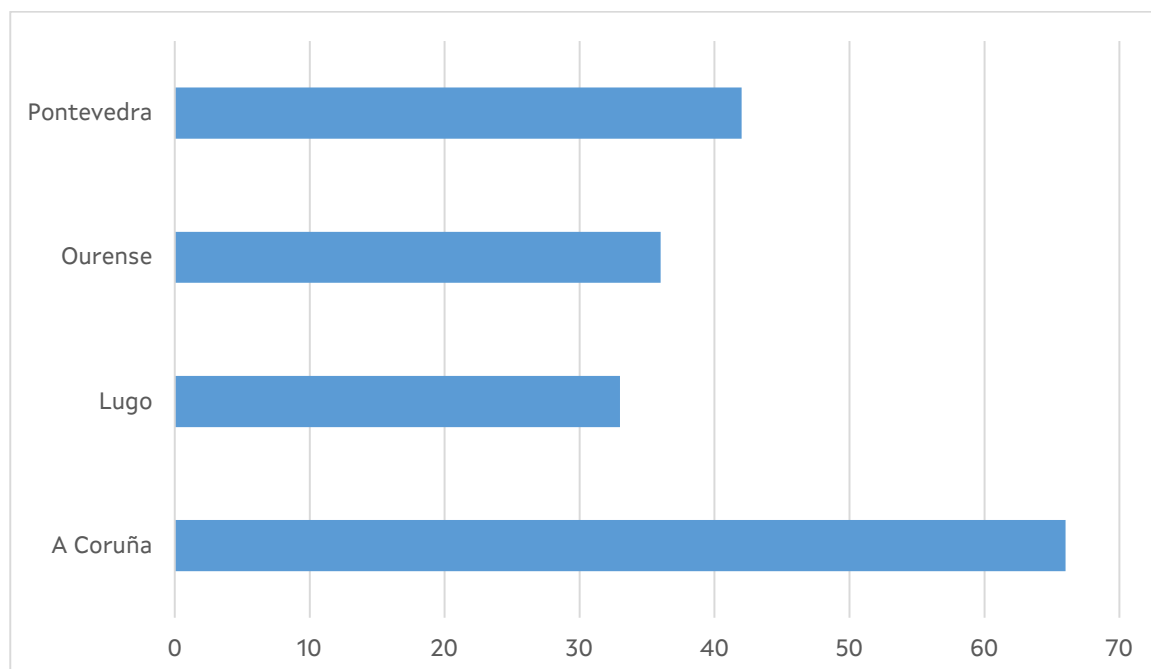

11. **Visita ás instalacións do Centro de Recuperación Integral para mulleres que sofren Violencia de Xénero** por parte do persoal do concello: CIM, servizos sociais, etc., e xuntanza técnica entre profesionais Charlas informativas sobre agresións sexuais e violencia sexual, a cargo de persoal especializado (Véxase páxina 52)
12. Programa de **impulso das Mesas de Coordinación interinstitucional fronte a violencia de xénero (MLC)** (Véxase páxina 322)

O cómputo total de solicitudes recibidas e das actuacións concedidas amósanse nas seguintes táboas:

Solicitudes recibidas	
Provincia	Nº solicitudes
A Coruña	66
Lugo	33
Ourense	36
Pontevedra	42
Total	177

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

CONCESIÓN POR PROVINCIA					
	A CORUÑA	LUGO	OURENSE	PONTEVEDRA	TOTAL
Exposición Chicas nuevas 24 H	5	3	3	3	14
Espectáculo teatral "Golpes"	7	1	6	3	17
Curso defensa persoal e autocapacidades	19	13	11	17	60
Exposición "Á violencia de xénero Dille Non!"	3	0	3	5	11
Exposición "Cartas de Amor"	3	0	2	1	6
Exposición "Express-Arte"	2	0	2	0	4
Violencia de xénero e novo contexto dixital	8	7	1	4	20
Programa Asesoramento e terapia familiar	2	1	0	1	4
Encontro-debate "Hai saída grazas a ti"	4	1	1	2	8
Charlas informativas sobre agresións sexuais e violencia sexual	7	3	2	3	15
Visita ás instalacións do CRI	0	1	0	0	1
Formación para Constitución da MLC	0	1	1	1	3
Formación para Impulso da MLC	4	0	0	0	4
TOTAL	64	31	32	40	167

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Acordo de colaboración coa Federación de autónomos do taxi de Galicia (FEGATAXI), para a colaboración no apoio ao traslado das mulleres vítimas da violencia de xénero. Centros de acollida das mulleres vítimas da violencia de xénero**

No ano 2022 a **Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade**, a través da **Secretaría Xeral da Igualdade** e a **Federación de autónomos do taxi de Galicia (FEGATAXI)** mantiveron a colaboración para o apoio no traslado das mulleres vítimas da violencia de

xénero e dos seus fillos e fillas a calquera dos centros que conforman a Rede Galega de Acollemento, cando as especiais circunstancias da vítima, valoradas convenientemente polos servizos sociais (municipais ou autonómicos), imposibiliten o seu traslado por outros medios.

Ademais a través deste acordo de colaboración a Secretaría Xeral da Igualdade, comprométese a facilitar o material informativo e de sensibilización a prol da eliminación da violencia de xénero que elabore á Federación de Autónomos do Taxi de Galicia (FEGATAXI), así como a poñer a disposición da Federación contidos formativos sobre violencia de xénero a incluír no seu programa de formación de xeito que permita ás e aos profesionais ampliar os seus coñecementos ao respecto e coñecer pautas de actuación.

Pola súa parte, a Federación de Autónomos do Taxi de Galicia (FEGATAXI), pon a disposición da Secretaría Xeral da Igualdade un teléfono de atención permanente ou calquera outro sistema de comunicación, que permita un contacto directo 24 horas para poder efectuar os traslados ao centro de acollida previamente determinado polo servizo da administración local ou autonómica correspondente, así como a difundir a iniciativa entre todas as asociacións.

O acordo está acompañado dun protocolo de actuación, publicado na web da Secretaría Xeral da Igualdade no que se detalla o procedemento coordinado que debe levarse a cabo ente os distintos recursos públicos de carácter social - CIMs, departamento de servizos sociais, etc.-, a Secretaría Xeral da Igualdade e os centros da Rede Galega de Acollemento.

Este documento especifica as distintas formas de comunicación -teléfonos, fax e enderezos electrónicos- para poder atender as incidencias as 24 horas dos 365 días do ano, a maneira de facer esta comunicación.

A colaboración establecida entre Igualdade e FEGATAXI non substitúe en ningún caso os traslados que se realizan desde outras administracións públicas con competencias na materia, nin os traslados que deban efectuarse con acompañamento de forzas e corpos de seguridade.

Durante o ano 2021 fíxose uso deste servizo para a realización de **102 traslados**.

- **Convocatoria de subvencións destinadas ás entidades locais de Galicia dirixidas á promoción da igualdade, sensibilización e prevención da violencia de xénero:**

A **Secretaría Xeral da Igualdade** convocou estas axudas a través da Resolución do 7 de marzo de 2022 (DOG nº 52, do 16 de marzo de 2022) sendo a súa finalidade colaborar economicamente coas entidades locais de Galicia para o desenvolvemento de programas, actividades, actuacións e medidas para facer efectivo o principio de igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, o tratamento integral da violencia de xénero, a conciliación da vida persoal, laboral e familiar, a participación das mulleres na vida política, económica, social e cultural; en particular, a aquelas que pertencen a colectivos en risco de exclusión ou estean nalgunha situación de vulnerabilidade.

Ao abeiro do **Programa de promoción da igualdade e prevención e tratamento da violencia de xénero** son subvencionables accións directas de promoción da igualdade e de prevención e tratamento da violencia de xénero, que poderán consistir nalgunha das seguintes medidas:

- a) Actuacións de promoción da igualdade, prevención da violencia de xénero e tratamento das vítimas, que incorporen na súa metodoloxía un enfoque de xénero, orientadas a previr a violencia de xénero e a mellorar a situación das mulleres vítimas de violencia de xénero, das súas fillas e fillos, así como das persoas delas dependentes, e dirixidas a impulsar unha atención profesional de maior calidade.
- b) Actuacións dirixidas á loita contra a explotación sexual, en xeral, e a prostitución, en particular, encamiñadas a mellorar a situación persoal, social e laboral das mulleres que se atopan nesa situación, a través de accións de información, atención, orientación e para a mellora da súa situación persoal, social e laboral, así como de asesoramento xurídico especializado. Así mesmo, serán subvencionables os gastos correspondentes ás actividades propias do programa que con motivo da crise do coronavirus se realicen en modalidades de carácter non presencial, así como os gastos de persoal necesarios para a adaptación das actividades a esta modalidade non presencial, sempre que en ambos os dous casos se garanta unha pista de auditoría suficiente mediante probas de que o gasto e a actividade se realizaron.

Nos programas de promoción da igualdade e prevención e tratamento da violencia de xénero resultaron beneficiarias un total de 51 entidades locais.

- **Convocatoria de subvencións destinadas á realización de programas de interese xeral para fins de carácter social dirixidos á promoción da igualdade entre mulleres e homes e de prevención e loita contra a violencia de xénero, con cargo á asignación tributaria do 0,7% do Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas**

No Diario Oficial de Galicia nº 179 do 20 de setembro de 2022 publicouse a Resolución do 6 de setembro de 2022, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se establecen as bases reguladoras e se convoca o procedemento para a concesión de subvencións destinadas á realización de programas de interese xeral para fins de carácter social dirixidos á promoción da igualdade entre mulleres e homes e de prevención e loita contra a violencia de xénero, con cargo á asignación tributaria do 0,7 % do imposto sobre a renda das persoas físicas, para o ano 2022.

Esta convocatoria, cun importe total de 755.617 euros, subvenciona programas que fomenten a igualdade real e efectiva entre homes e mulleres, para lograr a eliminación de estereotipos de xénero que conducen a que as mulleres padezan unha situación de desvantaxe no eido laboral, social, persoal, económico, político e cultural. Así mesmo, subvencionaranse determinados programas que teñan por obxecto a prevención de todas as formas de violencia contra as mulleres, segundo o recollido na Lei 11/2007, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.

- Acollida e aloxamento que coadxuven na protección e seguridade das vítimas da violencia de xénero e dos seus fillos e das súas fillas.
- Programas de apoio e tratamento integral dirixidos a grupos de mulleres vítimas da violencia de xénero especialmente vulnerables: mozas e adolescentes, mulleres con discapacidade, mulleres maiores, mulleres que residen no medio rural, mulleres inmigrantes, mulleres pertencentes a minorías étnicas, etc.
- Programas que coadxuven na protección e seguridade das vítimas da violencia de xénero e dos seus fillos e das súas fillas.

No Diario Oficial de Galicia do 18 de xaneiro de 2023 publicouse a Resolución do 2 de xaneiro do 2023, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se resolven as solicitudes destas subvencións.

Resultaron beneficiarias un total de 5 entidades mediante 3 programas. O primeiro, do que se beneficiou unha entidade, realizou a acollida e aloxamento para a protección e seguridade das vítimas de violencia de xénero e dos seus fillos e fillas. Tamén, a realización de programas de apoio e tratamento dirixidos a grupos de mulleres vítimas da violencia de xénero especialmente vulnerables, sendo dúas as entidades beneficiarias. Por último, desenvolveuse un programa adicional de axuda na protección e seguridade das vítimas de violencia de xénero e dos seus fillos e fillas, este sen incluír o aloxamento do primeiro programa mencionado, do que se beneficiaron dúas entidades.

- **Protocolo de actuación institucional sobre adopción de medidas de prevención, investigación e tratamento ás vítimas de trata con fins de explotación sexual**

O artigo 41.3 do Texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade, aprobado polo Decreto lexislativo 2/2015, do 12 de febreiro, recolle a obriga da Xunta de Galicia na loita contra o tráfico de mulleres, nenas e nenos que teña como finalidade fundamental a súa explotación sexual no territorio galego, establecendo que esa loita deberá realizarse a través dunha intervención integral que permita a prevención, detección, atención e, se é o caso, integración das mulleres vítimas do tráfico de explotación sexual.

A Xunta de Galicia é pioneira na elaboración e aplicación de Protocolos de actuación no ámbito da trata de seres humanos con fins de explotación sexual, asinando xa no ano 2010 un Protocolo de actuación institucional sobre adopción de medidas de prevención, investigación e tratamento ás mulleres vítimas de trata con fins de explotación sexual, asinado en xaneiro, coa Fiscalía Superior de Galicia.

Este Protocolo foi revalidado no ano 2012, dados os cambios lexislativos operados pola reforma da Lei Orgánica de Estranxeiría e polo Código Penal, que fixeron procedente unha revisión e adaptación do citado Protocolo.

O Protocolo tenta axilizar a aplicación dos beneficios de protección recollidos na lexislación vixente, entre os que destaca a posibilidade de conceder permiso de residencia a aquelas mulleres que denunciaren ás mafias que as explotan, para que manteñan o seu testemuño ata o fin do proceso penal, tentando facilitar a colaboración das vítimas de trata coa xustiza.

Por parte da Xunta de Galicia, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, ponse a disposición das vítimas, unha vez son identificadas, ben por vontade propia ou pola intervención policial nun local, como vítimas dun delito de trata de seres humanos, un aloxamento que garanta o exercicio do dereito ao período de reflexión, para elas e para as súas fillas e fillos menores de idade, así como asistencia psicolóxica, médica e xurídica gratuíta.

Na Secretaría Xeral da Igualdade, e no marco deste Protocolo, no ano 2022 continuouse coa colaboración con organizacións sen ánimo de lucro para o desenvolvemento das diversas actuacións de prevención e asistencia ás vítimas de trata, así como a tarefa de coordinación de todos os servizos e programas dispoñibles para a atención das vítimas.

- **Protocolo de derivación entre as Comunidades Autónomas para a Coordinación das súas Redes de Centros de Acollida para as Mulleres vítimas da violencia de xénero e dos seus fillos e fillas**

Na Xunta de Galicia, xa desde a apertura do primeiro centro de acollida na Comunidade, véñense asinando cada ano convenios de colaboración con diversos concellos titulares dun recurso de acollida para a atención a mulleres vítimas de violencia de xénero, para o mantemento dos mesmos, en concreto cos concellos da Coruña, Ferrol e Lugo. Todos os centros atópanse incluídos na rede autonómica de centros de atención a mulleres, e cumpren cos requisitos establecidos na Orde do 1 de abril de 1997, pola que se regulan os requisitos específicos dos centros de acollida para mulleres vítimas de malos tratos.

O obxecto deses convenios é a colaboración da Xunta de Galicia no financiamento dos gastos de persoal e gastos correntes de funcionamento dos centros de atención a mulleres vítimas de violencia de xénero, comprometéndose os concellos a manter os centros en funcionamento e a prestarlle ás mulleres vítimas un servizo integral de atención, emerxencia, apoio, acollida e recuperación.

Establécese ademais a cooperación e colaboración coa Secretaría Xeral da Igualdade nas derivacións das mulleres vítimas de violencia de xénero e das súas fillas e fillos, procedentes doutras comunidades autónomas, de acordo cos protocolos e procedementos establecidos para estes efectos

Dado o carácter de recurso de protección que seguen mantendo os centros de acollida, non son infrecuentes as ocasións en que, maiormente por motivos de seguridade, pero tamén de carácter persoal ou profesional, estes centros de acollida deben realizar traslados fóra da Comunidade galega, actuando tanto como receptores de vítimas ameazadas noutras partes do estado que son derivadas a Galicia como derivando a mulleres que residen nun centro en Galicia a outro centro fora da nosa comunidade autónoma. Neste sentido, a coordinación institucional amósase como unha ferramenta imprescindible para conseguir unha atención eficaz ás vítimas.

Neste sentido, a Secretaría Xeral da Igualdade da Xunta de Galicia, de cara a garantir os dereitos que a lexislación lles outorga ás vítimas da violencia de xénero, promove e impulsa a prestación dos servizos establecidos na Lei Orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero e na Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, e considera prioritaria a atención ao funcionamento dos centros de acollida para as vítimas, funcionamento no que se debe incluír a colaboración interinstitucional e a cooperación entre todos os servizos autonómicos das mesma natureza no Estado español.

Así, as Comunidades Autónomas e Cidades de Ceuta e Melilla e o Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, acordaron na Conferencia Sectorial de Igualdade iniciar os traballos que permitiran poñer en rede os centros de acollida de todas as Comunidades Autónomas e Cidades de Ceuta e Melilla, a través da coordinación destes recursos en beneficio das vítimas da violencia de xénero e os menores ao seu cargo, co fin de mellorar a súa protección e seguridade, a posta en común dos recursos e a mellora dos procedementos, en todo o territorio nacional.

Froito de dito traballo, e como mostra do compromiso das Comunidades Autónomas asinantes por asumir e desenvolver este marco de colaboración, estas, incluída Galicia, e o

Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, na xuntanza da Conferencia Sectorial de Igualdade do 21 de xuño de 2014, acordaron aprobar o **Protocolo de derivación entre as Comunidades Autónomas para a coordinación das súas redes de centros de acollida para as mulleres vítimas da violencia de xénero** y dos seus fillos e fillas, ao que se adheriu tamén a Xunta de Galicia.

No marco deste protocolo no ano 2022 a Comunidade Autónoma de Galicia realizou dúas derivacións a outras comunidades autónomas e recibiu catro traslados desde outras comunidades autónomas.

- **Protocolo de acceso á Rede galega de acollemento para mulleres que sofren violencia de xénero**

O 25 de maio de 2016 a Secretaría Xeral da Igualdade, o Consorcio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar e os concellos titulares dos centros da Rede Galega de Acollemento asinaron un protocolo co obxecto de establecer os procedementos de acceso das mulleres que sofren violencia de xénero e dos seus fillos e fillas, e outras persoas delas dependentes.

Os obxectivos que pretende acadar o Protocolo de acceso á Rede Galega de Acollemento para Mulleres que sofren Violencia de Xénero son:

- Mellorar a coordinación entre os centros que conforman a Rede Galega de Acollemento para as mulleres que sofren violencia de xénero, actuando principalmente, o Centro de Recuperación Integral para Mulleres que Sofren Violencia de Xénero (CRI), como centro coordinador dos mesmos.
- Establecer o procedemento para o primeiro acceso das mulleres que sofren violencia de xénero á Rede Galega de Acollemento.
- Establecer os mecanismos de derivación das persoas usuarias da Rede Galega de Acollemento entre os centros que compoñen a dita Rede.
- Homoxeneizar a documentación necesaria para o acceso á Rede Galega de Acollemento.
- Establecer as canles de comunicación e traballo directas entre os centros que

compoñen a Rede Galega de Acollemento e o Centro de Recuperación Integral (CRI).

Poden ser usuarias da Rede Galega de Acollemento, todas as mulleres que sofren violencia de xénero e as súas fillas e fillos menores que precisen dun aloxamento de seguridade en Galicia.

Entre outros aspectos, o protocolo establece dous tipos de acceso á Rede Galega de Acollemento, un ordinario e un acceso urxente:

O acceso ordinario terá lugar cando calquera das entidades derivantes, en exercicio da súas funcións, detecte a necesidade dunha muller en situación de violencia de xénero, e dos seus fillos e fillas, ou persoas dela dependentes, se é o caso, de ser aloxadas nun recurso destas características, e non se trate dunha situación de urxencia. O Centro Coordinador realizará cantas xestións sexan precisas para, nun prazo máximo de 48 horas, facilitar á entidade derivante os datos do recurso de acollida dispoñible para aloxar á muller e as súas fillas e fillos e/ou persoas que a acompañen.

O acceso urxente terá lugar cando a seguridade da muller se vexa gravemente ameazada e por razón da súa protección, a entidade derivante determine unha situación de urxencia/emergencia. Centro Coordinador tratará, nun prazo máximo de 8 horas, facilitar á entidade derivante os datos do recurso de acollida dispoñible para aloxar á muller e ás persoas que a acompañan.

- **Colaboración coa Universidade de Santiago de Compostela para a realización de prácticas externas curriculares ou extracurriculares**

No curso académico 2021-2022 a Secretaría Xeral da Igualdade mantivo a colaboración coa Universidade de Santiago de Compostela para a realización de prácticas académicas.

A finalidade é a de proporcionar, no ámbito das súas competencias, un maior acercamento entre o ámbito laboral e a universidade, para facilitar a futura inserción laboral das/os universitarias/os mediante a alternancia da súa formación teórica con prácticas externas, acadando a mellor cualificación para a inserción no ámbito laboral.

As prácticas desenvolvéronse no Centro de Recuperación Integral para Mulleres que sofren Violencia de Xénero dependente da Secretaría Xeral da Igualdade.

ALUMNAS E ALUMNOS EN PRÁCTICAS 2020-2021	Nº
Máster Universitario en Igualdade, Xénero e Educación	0
Practicum de Traballo Social	1
Máster Universitario en Psicoloxía do Traballo e as Organizacións	1
Total	2

- **Convenios de colaboración para o desenvolvemento de accións de prevención da violencia de xénero e atención ás súas vítimas**

No ano 2022 a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, asinou convenios de colaboración con diferentes entidades coa finalidade de apoiar o desenvolvemento de accións de sensibilización e prevención da violencia de xénero así como a atención das súas vítimas:

- **Federación AA.VV de Lugo Lucus Augusti**, para a posta en marcha dun programa de Igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero no medio rural da provincia de Lugo.

- **Federación pola Igualdade das Mulleres da Provincia de Pontevedra (FEMUPO)**, para o desenvolvemento do proxecto Mulleres en Construción que se centra en analizar e atopar solucións para rematar coa violencia de xénero en todos os ámbitos da provincia de Pontevedra a través de accións de visibilización, formación e sensibilización así como actividades de empoderamento feminino.

- **Asociación de diagnosticad@s de Cancro de Mama e Xinecolóxico (ADICAM)**, para o desenvolvemento de actuacións dirixidas a mulleres, preferentemente vítimas de violencia de xénero, nos seguintes campos: atención e asesoramento social, servizo de atención psicolóxica, servizo de asesoramento xurídico, prospección laboral e adaptación laboral, obradoiros de habilidades sociais, acompañamento hospitalario.

- **Rede de mulleres veciñais contra os malos tratos de Vigo**: para o desenvolvemento de accións enmarcadas no apoio social a través da cooperación e información e un acompañamento social integral, a reincorporación psico-social e laboral, a concienciación, prevención e denuncia social, e a formación.

- **Federación de mulleres rurais de Ourense (Femuro):** para o desenvolvemento de actividades de sensibilización fronte á violencia de xénero: actividades formativas, colaborativas, de apoio ás vítimas e de sensibilización.
- **Federación de Asociacións de mulleres rurais de Galicia (Fademur):** para o desenvolvemento por unha banda de accións formativas dirixidas a mulleres do rural, traballos con dinámica de grupo que contribúan a facer visibles as violencias contra as mulleres, obradoiros sobre estereotipos, autoestima, empoderamento, resolución de conflitos, charlas/ presentacións de relatorios feitos por mulleres vítimas de violencia que comunican sobre a súa propia vivencia, recompilación sobre os procesos de violencia (detención, prevención, apoio e acompañamento) de cara a ter un catálogo de espazos seguros e recursos accesibles.
- **Federación galega de redeiras artesás "O Peirao":** para desenvolver accións de sensibilización, prevención e detección da violencia de xénero, especialmente co colectivo de redeiras no territorio da comunidade autónoma.
- **Fundación Secretariado Xitano:** para contribuír a mellorar a atención ás mulleres xitanas que sofren violencia de xénero en Galicia e sensibilizar e promover relacións igualitarias entre homes e mulleres da comunidade xitana.
- **Monte Real club de lates de Baiona:** facilitar unha experiencia de navegación deportiva cunha finalidade terapéutica a mulleres soas, que teñan a condición de vítimas de violencia de xénero, e/ou que teñen ao seu cargo en exclusiva aos seus fillos e fillas e/ou a menores en acollida, para posibilitarlles o desfrute dun tempo desligado da súa situación habitual e no cal poidan intercambiar experiencias a través da práctica deportiva e terapéutica nun espazo de lecer.
- **Confederación galega de asociacións veciñas "Rosalía de Castro"- COGAVE-:** para a posta en marcha do programa de prevención e sensibilización contra a violencia de xénero, a través de medidas de sensibilización e concienciación, abordando os diferentes ámbitos de actuación no tratamento da violencia de xénero, a realización de actividades coas que se pretende previr e dar visibilidade a esta lacra social así como fomentar o apoio ás vítimas.
- **Federación Galega de Loita (Fegaloita):** desenvolver un proxecto de empoderamento e autcapacidades con mulleres, tamén con vítimas da violencia de xénero, a través de accións

de adestramento físico e psíquico así como da creación de protocolos de actuación ante diversas situacións, tanto para a prevención de situacións de violencia como de actuación ante situacións de conflito.

Disposición Adicional Terceira: Competencias en materia de violencia de xénero da Policía de Galicia

“De conformidade co disposto na disposición transitoria quinta da Lei 8/2007, do 13 de xuño, da Policía de Galicia, o Goberno galego realizará os trámites e actuacións necesarios para que se dea prioridade á transferencia ou delegación das competencias en materia de policía de Galicia das condición de protección e asistencia ás mulleres vítimas de violencia de xénero.”

O 26 de outubro de 2015, asinouse, entre o Ministro de Interior e o Vicepresidente Primeiro e Conselleiro de Presidencia, Xustiza e Turismo, o Protocolo en Materia de Violencia de Xénero para a coordinación de actuación e a cooperación entre a Xefatura Superior de Policía de Galicia e a Unidade da P.N. adscrita á Comunidade Autónoma.

Como continuación ao anterior o 27 de xuño de 2016, tivo lugar a rúbrica coa Xefatura Superior de Policía, da Acta resultante da primeira reunión da Comisión Delegada de Seguimento do Protocolo citado anteriormente, centrándose basicamente na colaboración e coordinación coas distintas Comisarías da P.N., tanto no ámbito da atención, coma no da protección das vítimas de violencia de xénero.

Conforme a este protocolo de colaboración entre a Xunta de Galicia e o Ministerio do Interior, a UPA faise cargo da seguinte porcentaxe de mulleres protexidas nas distintas cidades con presenza desta Unidade Adscrita:

- Santiago de Compostela: 20%-25%
- A Coruña: 18%-20%
- Lugo: 10%-15%
- Ourense, Pontevedra e Vigo: 15%-18%

Baixo a tutela do Centro de Actualización e Especialización da División de Formación da DGP, celebrouse o “XXXVII Curso de Unidades de Prevención, Asistencia y Protección a la Víctima de Violencia de Género” na localidade da Estrada. Unha vez superado o curso e as

correspondentes prácticas nas Comisarías de Policía respectivas, créanse dentro da Unidade Adscrita á policía autonómica de Galicia, **as Unidades de Prevención, Asistencia e Protección ás vítimas de violencia de xénero (UPAP'S)**, con funcións idénticas ás das "Unidades de Familia y Mujer" (UFAM-Protección) das Comisarías.

A partires do mes de setembro de 2016, estas unidades comezaron a facerse cargo das mulleres protexidas asignadas desde as Comisarías de Policía Nacional de Santiago, A Coruña, Lugo, Ourense, Pontevedra e Vigo.

En cada ocasión que se ten coñecemento dalgún suceso relacionado con violencia de xénero, ponse en marcha a maquinaria policial, mediante a:

- Colaboración co CNP nas chamadas de episodios de violencia de xénero mediante o desprazamento de coches radiopatrullas uniformados ou a presenza de policías de paisano no lugar dos feitos.
- Atención singularizada á vítima.
- Información detallada (sobre procedementos legais, institucións de apoio e asesoramento, trámites, denuncia, medidas legais, etcétera.).
- De resultar agredidas, traslado ao centro Asistencial (se fora preciso).
- Traslado á Comisaría para a formulación da correspondente denuncia e a conseguinte valoración de risco.
- Recollida dos datos sobre o agresor e posta en marcha das medidas de seguridade oportunas.
- Adopción das medidas de protección establecidas nos correspondentes Protocolos e axeitadas ao nivel de risco da vítima.

O inicio da actuación pódese producir de oficio, a instancias da vítima ou a requirimento de terceiros, en calquera das sedes da Unidade do CNP Adscrita á Comunidade Autónoma. Habitualmente actúase á instancias do servizo de Emerxencias do 112, onde se centralizan a maioría das alarmas relacionadas con esta materia. Acto seguido, desde a Sala operativa da Xefatura de Santiago difúndese inmediatamente esta información ás correspondentes Xefaturas Provinciais e á local de Vigo.

Por outra banda, no mes de xullo de 2016, nas distintas sedes da Unidade Adscrita, activáronse os soportes informáticos, creándose os Grupos de UPAP, que contan actualmente con 12 Policías dedicados en exclusiva ás vítimas. Ademais, en apoio a estes Grupos, a Unidade conta con 7 Policías dedicados a labores de coordinación e 72 axentes uniformados en vehículos rotulados, os cales prestan servizo a quendas, as 24 horas do día, durante os 365 días do ano.

Desta maneira o número de axentes e de medios dedicados á protección de mulleres, irase incrementando ao igual que aumenten as vítimas, para seguir proporcionándolles un nivel óptimo de atención e protección.

PERSONAL DEDICADO A VIOXÉN				
UPA	Equipos Vioxén	Persoal de apoio	Persoal de coordinación	Total
Santiago de Compostela	3	12	3	18
A Coruña	2	12	1	15
Lugo	2	12	1	15
Ourense	1	12	1	14
Pontevedra	2	12	1	15
Vigo	2	12	1	15
TOTAL	12	72	8	92*

Fonte: Unidade do CNP adscrita á Comunidade Autónoma de Galicia.

* O número de axentes dedicados a VIOXÉN irase incrementando a medida que se vaian asignando máis vítimas de violencia de xénero.

No que respecta aos datos estatísticos que se reflicten no cadro adxunto, durante o ano 2022 o número de vítimas que tiveron protección policial foron un total de 563, entre as que se manteñen activas no sistema de protección, as que se inactivaron por cese das circunstancias que motivaban o risco e as que foron trasladadas a outros corpos de seguridade por cambio de domicilio da vítima.

Durante o ano, o número de vítimas activas no sistema de protección variou desde as 274 cas que comezou xaneiro ata as 270 mulleres protexidas por esta unidade a 31 de decembro de 2022.

Faise necesario sinalar que pode darse o caso de que unha muller sexa vítima de varios agresores ou un só autor teña agredido a varias mulleres.

Mulleres protexidas ao longo de 2022				
Sedes UPA	Activas no sistema de protección (1)	Trasladadas a outros corpos de seguridade (2)	Inactivas no sistema de protección (3)	Total
Santiago de Compostela	36	10	25	71
A Coruña	97	18	32	147
Lugo	31	4	11	46
Ourense	22	8	21	51
Pontevedra	16	3	11	30
Vigo	68	10	140	218
Total	270	53	240	563

Fonte: Unidade do CNP adscrita á Comunidade Autónoma de Galicia

(1) A 31 de decembro de 2022

(2) Desde o 1 de xaneiro de 2022 ata o 31 de decembro de 2022

(3) Desde o 1 de xaneiro de 2022 ata o 31 de decembro de 2022

Actuacións policiais Vioxén 2022		
Unidade de Policía Adscrita		
Contactos coa vítima/agresor		6.783
Controis do entorno	Da vítima	21.621
	Do agresor	1.636
Informes de avaliación do risco da vítima		2.429
Notificacións xulgado/fiscalía		341
Acompañamentos á vítima (Xulgado, Comisaría, Recollida de enseres, Outros)		1.087
Detidos		4
Media diaria de vítimas protexidas pola UPA		273

Fonte: Unidade do CNP adscrita á Comunidade Autónoma de Galicia

Disposición Adicional Cuarta: Información ao Parlamento de Galicia

1. O presente informe da cumprido trámite á obriga legal establecida da Disposición Adicional Cuarta da Lei: "O Goberno da Xunta de Galicia remitiralle ao Parlamento de Galicia, con carácter anual, un informe sobre a situación da violencia de xénero en Galicia, que contará coas achegas de todos os departamentos implicados na prevención e no tratamento da violencia de xénero". O dito informe presentouse ante a Cámara galega nos anos 2008 a 2020, coa información correspondente ao desenvolvemento, por parte da Xunta de Galicia, das medidas contidas na Lei 11/2007, no ano inmediatamente anterior ao da súa presentación.

O presente informe da cumprimento a este mandato, como se ven facendo desde o ano 2008, logo da aprobación da Lei no exercicio 2007

2.- O punto segundo desta disposición, engadido na modificación operada pola Lei 12/2016, do 22 de xullo, pola que se modifica a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, prevé que o departamento competente en materia de igualdade da Xunta de Galicia remitirá ao Parlamento galego un informe anual sobre a prestación periódica para as mulleres que sofren violencia de xénero.

Disposición Adicional Quinta: Creación do Consello Galego das Mulleres

Creado a partir do Decreto 157/2012, do 5 de xullo de 2012, polo que se desenvolve a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero no relativo aos órganos consultivos e de participación, o Consello Galego das Mulleres quedou constituído o 7 de marzo de 2014.

Entre as finalidades do Consello Galego das Mulleres están a de ofrecer unha canle de participación efectiva ás mulleres, a través das asociacións e entidades representativas dos seus intereses no desenvolvemento e aplicación do dereito á igualdade entre mulleres e homes e a loita contra a discriminación, recollendo as súas reivindicacións e propostas, así como actuar como interlocutor ante a Administración autonómica.

Durante o ano 2022 o Consello Galego das Mulleres reuniuse o 11 de novembro de 2022 para dar conta dos plans e programas aprobados no ano 2022 pola Xunta de Galicia:

- **VIII Plan estratéxico de Igualdade de Oportunidades entre mulleres e homes 2022-2027**

Plan que articula un novo documento marco de planificación estratéxica en materia de Igualdade para os próximos anos. Trátase dun instrumento mixto, polo seu carácter continuísta, mediante o que se consolidan as políticas públicas de fomento da igualdade de xénero e de remoción de obstáculos que se veñen demostrando eficaces, pero tamén cunha faceta innovadora, con novas liñas de actuación para proporcionar unha resposta efectiva ás necesidades actuais e incardinar as accións nos recentes avances normativos para o avance da igualdade e a loita contra a discriminación de xénero.

Trátase, en definitiva, dun plan director das políticas de igualdade da Administración autonómica no horizonte 2027; a folla de ruta para a corrección dos desequilibrios aínda presentes nos distintos eidos e para a cal resulta esencial a implicación de todos os departamentos autonómicos, a colaboración con outras administracións e axentes sociais e, en definitiva, a de toda a sociedade galega.

Desde o presuposto de que o avance na igualdade é inherente ao cumprimento doutros retos para o progreso de Galicia, como o desafío demográfico, o desenvolvemento sustentable e a cohesión social e territorial, o VIII Plan responde a un modelo de estratexia marco con vocación inclusiva de todas as diversidades e das distintas realidades e situacións das mulleres que residen en Galicia.

Integran este VIII Plan un total de 128 liñas de acción, distribuídas en nove ámbitos de intervención, despois de configurar unha estrutura base con novos elementos que queren facer o plan máis operativo e flexible á realidade galega no curto e no medio prazo.

O deseño deste novo plan partiu dun enfoque que o dotase de maior flexibilidade, a través do sinalamento de prioridades de actuación nas que encaixar as liñas de acción que permitirán impulsar e encadrar o labor das distintas áreas da Administración autonómica, pero sen descender á concreción das actuacións que se desenvolverán no marco das ditas liñas de acción.

- **III Programa de Muller e Ciencia 2022-2025**

O III Programa de Muller e Ciencia 2022 – 2025 aspira a lograr un sistema galego da ciencia, tecnoloxía e innovación que incorpore de xeito efectivo o principio de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

Un dos obxectivos prioritarios desta iniciativa é avanzar no respecto á diversidade e reter o talento feminino como motor do desenvolvemento tecnolóxico, económico, social e sostible de Galicia.

A avaliación desta iniciativa, contou para o seu deseño coas aportacións chegadas dos diferentes departamentos do Goberno galego, de asociacións de mulleres científicas e de representación das empresas e centros de ámbito tecnolóxico. En concreto, o seguimento farase anualmente, a principios de ano co obxectivo de poder ir impulsando ao longo da vida do plan aquelas medidas que contén cunha execución menor.

O programa xira entorno a outros tres: a visibilidade das traballadoras nestes sectores, na idea de sensibilizar á sociedade, de impulsar o coñecemento de referentes femininas e de formar ao persoal docente para animar ás nenas na súa vocación; a promoción da igualdade no acceso das mulleres no ámbito da ciencia; e o impulso nas institucións públicas e privadas da aprobación de plans de igualdade, medidas antiacoso, a promoción de axudas específicas para o coidado de menores e dependentes ou mesmo o reforzo das iniciativas emprendedoras de mulleres en proxectos tecnolóxicos e científicos, en especial no medio rural.

Disposición Adicional Sexta: Creación do Observatorio Galego da Violencia de Xénero

A Lei 11/2007 para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, na súa disposición adicional sexta, prevé a creación do Observatorio Galego da Violencia de Xénero como órgano colexiado e institucional de Galicia encargado do estudo, da avaliación e do seguimento das políticas contra a violencia de xénero que se desenvolvan en Galicia.

No DOG núm. 142 do 26 de xullo de 2012 publicouse o Decreto 157/2012, do 5 de xullo de 2012, polo que se desenvolve a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero no relativo aos órganos consultivos e de participación.

A constitución do Observatorio Galego da Violencia de Xénero tivo lugar o 5 de maio de 2014, presidido polo Vicepresidente da Xunta de Galicia.

O Observatorio actúa en Pleno e nas comisións de traballo específicas que estime necesario crear.

1. O primeiro (GT1), encargado da Elaboración dun Protocolo de Coordinación e Cooperación Institucional fronte á violencia de xénero a nivel autonómico. O grupo rematou o seu traballo coa elaboración do citado Protocolo.
2. O segundo (GT2), "A voz das vítimas, encargouse de escoitar as experiencias directas destas para extraer conclusións e directrices de mellora nas actuacións. Os seus traballos remataron, e del extraeuse un documento de recomendacións que integra en parte o Protocolo autonómico.

3. O terceiro grupo (GT3), traballa a abordaxe da violencia de xénero coa mocidade desde o ámbito educativo, determinando estratexias e propostas de traballo preventivo coa xente nova. O grupo está aínda operativo. Este grupo de traballo foi o encargado de elaborar a "Guía de actuación ante casos de violencia de xénero no ámbito educativo"
4. GT4.- "Pautas para a prevención e o tratamento das distintas formas de violencia sexual." Foi creado na xuntanza anual do Pleno do Observatorio que tivo lugar en decembro de 2019.

Durante o ano 2022 o pleno do Observatorio Galego da Violencia de Xénero reuniuse en dúas ocasións. O 28 de xaneiro de 2022, para presentar a Guía de Trata elaborada no Grupo de Traballo do Observatorio (GT4), avanzar o contido do Plan Estratéxico contra a Trata de Seres Humanos con fins de explotación sexual, e informar sobre o Pacto de Estado e o Programa España Te Protege III. Así mesmo, o Observatorio tamén se reuniu de novo o 28 de setembro de 2022, pleno no que se aprobaron os procedementos elaborados pola Consellería de Sanidade ante os casos de submisión química e agresións sexuais. Igualmente, neste pleno tamén se deu conta do I Plan contra a Trata de persoas con fins de explotación sexual.

Disposición Adicional Sétima: Creación da Comisión Interdepartamental de Igualdade

Derogada polo Decreto legislativo 2/2015, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade e integrada no novo texto legislativo.

Na sesión celebrada o 24 de xaneiro de 2022 deuse conta do avance do Plan Estratéxico de Galicia en materia de Igualdade de Oportunidades de homes e mulleres 2022-2027, así como do inicio dos traballos de recompilación de datos para o Informe anual de seguimento da Lei Galega para a prevención e o Tratamento Integral da Violencia de Xénero e do inicio dos traballos de recompilación de datos para a xustificación do Pacto de Estado.

Disposición Adicional Oitava: Informes sobre o grao de desenvolvemento e repercusións económicas da Lei

Os informes sobre o grao de desenvolvemento e repercusións económicas da Lei que elaboran os diferentes departamentos da administración autonómica con competencias nalgún dos aspectos relacionados coa violencia de xénero atópanse integrados no presente informe.

Disposición Adicional Novena: Modificación da Lei 9/1991, do 2 de outubro, galega de medidas básicas para a inserción social

Modificación en vigor que da cumprimento ao disposto no artigo 41 da Lei 11/2007: Procedemento abreviado para a percepción da Renda de Integración Social de Galicia (véxase páxina 224).

Disposición Adicional Décima: Dotación orzamentaria

Nos orzamentos anuais da Xunta de Galicia, presentados cada ano no Parlamento, figuran todas e cada unha das partidas destinadas ao desenvolvemento das medidas recollidas na Lei.

Disposición Derrogatoria única

Quedan derogadas cantas disposicións de igual ou inferior rango se opoñan ao disposto nesta Lei.

Asinado dixitalmente por:

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 06/06/2023 09:52:54
Nº Rexistro: 54094
Data envío: 06/06/2023 09:52:54.831

DIRECCIÓN XERAL DE RELACIÓNS INSTITUCIONAIS E PARLAMENTARIAS na data 06/06/2023 7:52:42

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Coa finalidade de dar cumprimento ao preceptuado na Disposición adicional cuarta da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, trasládolle o **"Informe prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero exercicio 2022"**, para a súa remisión aos Grupos Parlamentarios.

Santiago de Compostela,

A directora xeral de Relacións Institucionais e Parlamentarias

(ASINADO DIXITALMENTE)

Sr. Presidente do Parlamento de Galicia

INFORME

PRESTACIÓN PERIÓDICA PARA MULLERES QUE SOFREN VIOLENCIA DE XÉNERO

EXERCICIO 2022

XUNTA
DE GALICIA

INFORME

PRESTACIÓN PERIÓDICA PARA

MULLERES QUE SOFREN VIOLENCIA

DE XÉNERO

Informe elaborado por:

Secretaría Xeral da Igualdade

Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade.

Xunta de Galicia

Abril de 2023

ÍNDICE

1.Introdución.....	2
2.Antecedentes lexislativos	5
3.Resumo do programa.....	9
4.Estudo de seguimento	14
4.1.Análise da prestación no período (2006-2022)	14
Orzamento do programa.....	15
Evolución do número de solicitudes.....	18
Evolución do número de concesións.....	20
4.2.Análise dos resultados da convocatoria do ano 2022	24
Prestacións aprobadas	26
Solicitudes denegadas.....	29
Acreditación da situación de violencia de xénero.....	32
Lugar de residencia das beneficiarias	34
Nacionalidade das beneficiarias	37
Idade das beneficiarias.....	39
Situación familiar das beneficiarias.....	40
Beneficiarias con discapacidade	43
Situación laboral e económica das beneficiarias.....	44
Tipoloxía das vítimas beneficiarias.....	47
4.3.Comparativa dos resultados da convocatoria do ano 2021 e 2022.....	50
5.Conclusións.....	59

INFORME 2022

PRESTACIÓN PERIÓDICA PARA MULLERES QUE SOFREN VIOLENCIA DE XÉNERO

1. INTRODUCCIÓN

A promoción da igualdade de xénero e o empoderamento das mulleres é unha responsabilidade de toda a sociedade. Son as administracións públicas as que teñen a obriga de promover as condicións necesarias para que os dereitos e liberdades das mulleres sexan iguais aos dos homes e se fagan efectivos.

A Xunta de Galicia, a través da Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade estableceu coma acción prioritaria o desenvolvemento de mecanismos legais, económicos e sociais que preveñan e loiten contra as situacións de violencia de xénero.

O Decreto Lexislativo 2/2015, de 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade, establece no artigo 1.1 o **compromiso da comunidade autónoma na eliminación da discriminación entre mulleres e homes e na promoción da igualdade**. No artigo 1.4 establécese que as medidas que se adopten para a erradicación dos prexuízos de xénero acompañaranse dos oportunos programas e consignacións orzamentarias para que todas as cargas doméstico-familiares sexan obxecto de corresponsabilidade familiar e reciban a protección económica e social correspondente.

PRESTACIÓN
PERIÓDICA PARA
MULLERES QUE
SOFREN VIOLENCIA DE
XÉNERO

CONSELLERÍA
DE PROMOCIÓN
DO EMPREGO E
IGUALDADE

Nesta regulamentación tamén se fai una referencia directa no artigo 14 aos programas e campañas contra a violencia de xénero e a súa comunicación.

O artigo 39, da Lei 11/2007, do 27 de xullo, establece que a Xunta de Galicia, a través do departamento competente en materia de igualdade, garantirá a existencia dunha **prestación económica de carácter periódico** dirixida ás mulleres vítimas de violencia de xénero. A devandita prestación terá en conta a situación socioeconómica das mulleres e irá **dirixida a posibilitar a súa autonomía e independencia económica** respecto do seu agresor ou da persoa que mantivera sobre ela unha relación de dominación e mais a intentar axudalas a romper coa situación de violencia.

A Xunta de Galicia, a través do departamento competente en materia de igualdade regulará a prestación, **garantirá un prazo de solicitude aberto durante todo o ano**, e terá como persoas beneficiarias ás mulleres que sufran violencia de xénero nalguna das seguintes formas: violencia física, violencia psicolóxica, trata con fins de explotación sexual e violencia vicaria.

Este informe dá cumprimento ao disposto na disposición adicional cuarta da Lei 11/2007 do 27 de xullo, que establece a obriga do departamento competente en materia de igualdade da Xunta de Galicia de **remitir ao Parlamento de Galicia, con carácter anual, un informe sobre a prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero.**

**PRESTACIÓN
PERIÓDICA PARA
MULLERES QUE
SOFREN VIOLENCIA DE
XÉNERO**

54.678.548,81€
ORZAMENTO
NO PERIODO
2006-2022

A VIOLENCIA DE XÉNERO EN GALICIA

A organización de Nacións Unidas define a violencia contra a muller como «*todo acto de violencia de xénero que resulte, ou poda ter como resultado un dano físico, sexual ou psicolóxico para a muller, incluídas as ameazas de tales actos, a coacción ou a privación arbitraria de liberdade, tanto se se producen na vida pública coma na privada*».

Na Axenda 2030 para o Desenvolvemento sostible a ONU establece 17 Obxectivos de desenvolvemento sostible. O obxectivo 5 é **acadar a igualdade de xénero, empoderando a todas as mulleres e nenas**.

A violencia de xénero segue a ser unha prioridade dos gobernos e institucións.

Segundo as estatísticas do Consello Xeral do Poder Xudicial, no ano 2022, en Galicia rexistráronse 7029 denuncias por violencia de xénero, incrementándose nun 10,95% con respecto aos datos do ano anterior. Os datos provinciais indican que na provincia da Coruña rexistráronse o 41,71% do total de denuncias (2.932 denuncias), o 10,39% en Lugo (730 denuncias), un 14,72% en Ourense (1.035 denuncias) e o 33,18% en Pontevedra (2.332 denuncias).

En relación ás ordes de protección e medidas cautelares (art.544 Ter e 544 Bis), no ano 2022 en Galicia, solicitáronse 1.882 das cales se adoptaron o 67%. En termos provinciais das 804 incoadas na provincia da Coruña, o 77,11% foron adoptadas (620) sendo esta provincia a que máis destaca. Na provincia de Lugo o 58,96% foron adoptadas (125 de 212). Ourense é a segunda provincia que destaca xa que nela o 76,81% das ordes de protección e medidas cautelares foron adoptadas (202 de 263) e pola contra, en Pontevedra so o 53,07% das 603 ordes e medidas incoadas foron adoptadas.

PRESTACIÓN
PERIÓDICA PARA
MULLERES QUE
SOFREN VIOLENCIA DE
XÉNERO

6.737
BENEFICIARIAS
NO PERÍODO
2006-2022

Neste informe recóllense os principais indicadores de evolución destas prestacións promovidas pola Secretaría Xeral da Igualdade desde o ano 2006, realizándose unha análise comparativa dos 17 anos de execución do programa.

Este informe céntrase na información relativa á convocatoria do ano 2022, a última da que se teñen datos definitivos de peche de exercicio económico.

Neste documento preséntase un resumo coas principais conclusións da análise realizada subliñando aqueles datos e información máis relevante para a comprensión da evolución das prestacións e o seu emprego como unha ferramenta máis para posibilitar a autonomía e a independencia económica das mulleres vítimas de violencia de xénero respecto do seu agresor, ou da persoa que mantiver sobre elas unha situación de denominación no caso das vítimas de trata con fins de explotación sexual.

2. ANTECEDENTES LEGISLATIVOS

A conciencia social sobre a lacra que representa a violencia de xénero para a sociedade vai en aumento no noso país. Isto é debido fundamentalmente ao traballo realizado polas administracións, as institucións e as persoas. Un proceso no que o Estado e as Comunidades Autónomas, no ámbito das súas competencias, desenvolveron lexislación específica ao respecto.

A **Organización de Nacións Unidas (ONU)** coa Declaración universal dos dereitos humanos no ano 1948, ou o Convenio sobre a eliminación de todas as formas de discriminación contra a muller do ano 1979 iniciou un camiño imparable a prol da igualdade de xénero. Posteriormente chegaría no ano 1993 a Declaración sobre a eliminación da violencia cara á muller ou a Declaración de Beijing no 1995.

A **Unión Europea** tamén establece lexislación aplicable na materia. Destaca:

- *Convenio do Consello de Europa sobre a prevención e a loita contra a violencia contra a muller e a violencia doméstica 2011 (Convenio de Estambul)*

- *Convenio do Consello de Europa ,do 3 de maio de 2005, para a acción contra a trata de seres humanos (Convenio de Varsovia)*
- *Directiva 2012/29/UE do Parlamento Europeo e do Consello, de 25 de outubro de 2012, pola que se establecen normas mínimas sobre os dereitos, o apoio e a protección das vítimas de delitos, e pola que se substitúen a Decisión marco 2001/220/JAI do Consello.*
- *Directiva 2011/99/UE, do 13 de decembro de 2011, reguladora da Orde de Protección Europea.*
- *Directiva 2011/36/UE do Parlamento Europeo e do Consello, de 5 de abril de 2011, relativa á prevención e loita contra a trata de seres humanos e a protección das vítimas e pola que se substitúe a Decisión marco 2002/629/JAI do Consello.*
- *Regulamento (UE) n ° 606/2013 do Parlamento Europeo e do Consello, de 12 de xuño de 2013, relativo ao recoñecemento mutuo de medidas de protección en materia civil.*
- *Resolución do Consello do 20 de outubro de 2003 sobre iniciativas para loitar contra a trata de seres humanos, en particular das mulleres.*
- *Recomendación do Comité de Ministros do Consello de Europa (2002) sobre a protección das mulleres contra a violencia (adoptada o 30 de abril de 2002).*
- *Directrices da UE sobre a violencia contra as mulleres e a loita contra toda forma de discriminación contra elas adoptadas polo Consello en decembro de 2008 (Doc. 16173/08 + COR 1)*
- *Ditame do Comité de Rexións, aprobado no 81 Pleno o 7 de outubro de 2009, sobre as actuacións prioritarias dos entes locais e rexionais para previr a violencia contra as mulleres e mellorar a atención ás vítimas.*

En **España**, no ano 2003, regulouse a orde de protección das vítimas da violencia doméstica. Foi a Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero, a que marcará un fito histórico, ao establecer medidas concretas de protección contra a muller. Destacan tamén:

- *Real decreto 1452/2005, do 2 de decembro, polo que se regula a axuda económica establecida no artigo 27 da Lei Orgánica.*
- *Real decreto 95/2009, do 6 de febreiro, polo que se regula o sistema de rexistros administrativos de apoio á Administración de Xustiza.*
- *Lei 4/2015, de 27 de abril, do Estatuto da vítima do delito.*
- *Real Decreto-lei 9/2018, do 3 de agosto, de medidas urxentes para o desenvolvemento do Pacto de Estado contra a violencia de xénero.*
- *Ley Orgánica 10/2022, do 6 de setembro, de garantía integral da liberdade sexual.*

Galicia conta desde o ano 2007 coa súa propia lexislación en materia de violencia de xénero, a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero. Son tamén de aplicación:

- *Decreto legislativo 2/2015, do 12 de febreiro, polo que se aproba o texto refundido das disposicións legais da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade.*
- *Orde do 2 de maio de 2006 pola que se regula o programa de fomento da inserción laboral das mulleres vítimas de violencia.*

En concreto, no referente á **prestación periódica** para mulleres que sofren violencia de xénero, as bases e a convocatoria para o ano 2022 atópanse reguladas en:

- *Resolución do 17 de decembro de 2018, da Secretaría Xeral da Igualdade , pola que se aproban as bases reguladoras para a concesión da prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero, prevista no artigo 39 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.*
- *Resolución do 12 de febreiro de 2019, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se modifica a Resolución de 17 de decembro de 2018 pola que se aproban as bases reguladoras para a concesión da prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero, prevista no artigo 39 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.*
- *Resolución do 17 de decembro de 2021, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se modifica a Resolución do 17 de decembro de 2018 pola que se aproban as bases reguladoras para a concesión da prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero, prevista no artigo 39 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.*
- *Resolución do 21 de decembro de 2021, da Secretaría Xeral da Igualdade, pola que se convoca para o ano 2022 a prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero prevista no artigo 39 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.*

3. RESUMO DO PROGRAMA

A Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero ten como obxecto a adopción en Galicia de medidas integrais para a sensibilización, a prevención e o tratamento da violencia de xénero, así coma a protección e o apoio ás mulleres que a sofren.

Considera a **violencia de xénero** como calquera acto violento ou agresión, baseados nunha situación de desigualdade no marco dun sistema de relacións de dominación dos homes sobre as mulleres que teña ou poida ter como consecuencia un dano físico, sexual ou psicológico, incluídas as ameazas de tales actos e a coacción ou privación arbitraria da liberdade, tanto se ocorren no ámbito público coma na vida familiar ou privada.

Segundo prevé o artigo 39, será a Xunta de Galicia, a través do departamento competente en materia de igualdade, a que establecerá unha **prestación económica periódica dirixida ás mulleres que sofren violencia de xénero**. A devandita prestación terá en conta a situación socioeconómica das mulleres e irá dirixida a posibilitar a súa **autonomía e independencia económica** respecto do seu agresor, ou da persoa que mantiver sobre ela unha relación de dominación para os casos das mulleres vítimas de trata con fin de explotación sexual.

Estas prestacións ademais intentan **contribuír a romper coa situación de violencia** e que lles posibilita dar o primeiro paso ou consolidar a ruptura dunha situación na que corren perigo.

Unha vez concedida a prestación, aboarase periodicamente, logo da acreditación da situación de violencia de xénero por calquera das formas previstas na lei, sendo o departamento competente en materia de igualdade o encargado de regular as bases da convocatoria e as contías das prestacións, dentro dos límites orzamentarios de cada anualidade.

Os **requisitos necesarios** para poder ser beneficiaria desta axuda son:

- ✧ Ser **muller, maior de idade ou emancipada**

✧ **Acreditar** unha situación de violencia de xénero nunha relación de convivencia e de dependencia económica do agresor, ou no caso de vítimas de trata con fins de explotación sexual, de **dependencia da persoa que mantiver sobre ela unha relación de dominación**, mediante algún dos seguintes documentos, emitidos no intervalo temporal que comprende os **doce meses inmediatamente anteriores** á data de presentación da solicitude. Este intervalo temporal non será de aplicación no caso da violencia vicaria ou violencia “por interpósita persoa”:

- Orde de protección ou medida cautelar vixentes.
- Sentenza de calquera orde xurisdiccional, que declare que a muller sufriu violencia de xénero ou documento xudicial que declare que a muller é vítima de trata de seres humanos con fins de explotación sexual.
- Informe do Ministerio Fiscal que indique a existencia de indicios de violencia e /ou de trata de seres humanos con fins de explotación sexual, auto de apertura de xuízo oral ou documento equivalente no que conste a existencia dos ditos indicios.
- Informe das Forzas e Corps de Seguridade que indique a existencia de indicios claros de trata de seres humanos con fins de explotación sexual.
- Informe dos servizos sociais e/ou sanitarios da Administración pública autonómica ou local no que se recolla a dita condición de vítima de violencia de xénero ou de vítima de trata de seres humanos con fins de explotación sexual, e a data na que se produciu o cesamento da convivencia ou da situación de dominación respectivamente.
- Informe dos servizos de acollida da Administración pública autonómica ou local no que recolla a dita condición de vítima de violencia de xénero ou de vítima de trata de seres humanos con fins de explotación sexual, e a data na que se produciu o cesamento da convivencia ou da situación de dominación respectivamente.

Para os efectos desta axuda tamén terán a consideración de vítimas de violencia de xénero as mulleres que padeceran violencia vicaria ou violencia “por interpósita persoa”, con resultado de morte.

- Ter cesado a convivencia co agresor, ou coa persoa que mantiver sobre ela unha relación de dominación, no intervalo temporal que comprende os doce meses inmediatamente anteriores á data de presentación da solicitude. Este intervalo temporal non será de aplicación no caso de violencia vicaria ou violencia "por interpósita persoa".
- Nos casos de falecemento do agresor, o intervalo temporal será igualmente de doce (12) meses, tanto para o feito en si do propio falecemento como da ruptura da convivencia.
- No caso de acreditar a situación de violencia de xénero cunha orde de protección ou medida cautelar, esta deberá estar vixente na data de presentación da solicitude e manterse na data da resolución desta axuda.
- Estar empadroada e ter residencia efectiva na Comunidade Autónoma de Galicia e, no caso das mulleres estranxeiras, cando así se esixa pola lexislación vixente, ter permiso de residencia.

No caso de vítimas de trata con fins de explotación sexual, é suficiente acreditar que posúen autorización de residencia por circunstancias excepcionais.

- Carecer de dispoñibilidade de recursos económicos ou que a súa contía sexa insuficiente para afrontar unha independencia inmediata do seu agresor ou da persoa que mantiver sobre ela unha relación de dominación, e/ou dispoñer dunhas rendas ou ingresos brutos mensuais iguais ou inferiores ao dobre do IPREM vixente, excluída a parte proporcional das pagas extraordinarias.
- Non ter percibido con anterioridade esta axuda ou a axuda establecida no artigo 27 da Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero.

A **contía económica** é destinada directamente á beneficiaria e terá carácter periódico, ata o **máximo de doce mensuralidades**, sempre que nese período subsistan as circunstancias polas que se concedeu.

A **contía** que pode acadar a axuda establécese en función das rendas e ingresos da solicitante da axuda en relación **co indicador público de renda de efectos múltiples (IPREM) vixente**, de acordo coas seguintes especificacións:

Ingresos	Contía mensual
<i>Ingresos $\leq$ IPREM vixente. Carácter xeral.</i>	600 €
<i>Ingresos $\leq$ IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo// ou discapacidade das vítimas $\geq 33\%$</i>	650 €
<i>Ingresos $\leq$ IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq 33\%$</i>	700 €
<i>Ingresos $\leq$ IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo.</i>	700 €
<i>Ingresos $\leq$ IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq 33\%$</i>	800 €
<i>Ingresos $\leq$ IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq 65\%$ ou teñan recoñecido grao de dependencia de acordo coa Lei 39/2006, do 14 de decembro.</i>	800 €
<i>Ingresos $>$ IPREM e $\leq 1,5$ veces IPREM. Carácter xeral.</i>	300 €
<i>Ingresos $>$ IPREM e $\leq 1,5$ veces IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo// ou discapacidade da vítimas $\geq 33\%$</i>	350 €
<i>Ingresos $>$ IPREM e $\leq 1,5$ veces IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq 33\%$</i>	400 €
<i>Ingresos $>$ IPREM e $\leq 1,5$ veces IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo.</i>	400 €

Ingresos	Contía mensual
<i>Ingresos > IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 33%</i>	500 €
<i>Ingresos > IPREM e $\leq$ 1,5 veces IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 65% ou teñan recoñecido grao de dependencia de acordo coa Lei 39/2006, do 14 de decembro.</i>	500 €
<i>Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM . Carácter xeral.</i>	200 €
<i>Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo// ou discapacidade da vítimas $\geq$ 33%</i>	250 €
<i>Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 33%</i>	300 €
<i>Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo.</i>	300 €
<i>Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM e dúas ou máis fillas/os menores ou menores en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 33%</i>	400 €
<i>Ingresos > 1,5 veces IPREM e $\leq$ dobre IPREM e unha filla/o menor ou menor en acollida a cargo e esta/e ou a solicitante teñan unha discapacidade $\geq$ 65% ou teñan recoñecido grao de dependencia de acordo coa Lei 39/2006, do 14 de decembro.</i>	400€

4. ESTUDO DE SEGUIMENTO

4.1. Análise da prestación no período (2006-2022)

Desde a primeira convocatoria destas prestacións, no ano 2006 ata o pasado ano 2022 o **apoio económico** ás mulleres que sofren violencia de xénero a través desta liña de **axudas superou os 54 millóns de €.**

54.678.548,81 €

ORZAMENTO TOTAL PERÍODO 2006-2022

17 ANUALIDADES CONTINUADAS

6.737

BENEFICIARIAS

Orzamento do programa

Desde os primeiros anos de execución, esta liña de axudas está reforzada con ampliacións orzamentarias nos diferentes exercicios económicos. A continuación detállanse as anualidades e as ampliacións orzamentarias desde o ano 2006:

Táboa 1. Orzamento desagregado por exercicio económico

Exercicio económico	Anualidades incluídas		Ampliacións orzamentarias		Importe total
Exercicio 2006	Anualidade 2006	Anualidade 2007	Ampliación 2006	Ampliación 2007	Importe total
Convocatoria plurianual 2006-2007	1.100.000 €	550.000 €	105.300 €	0 €	1.755.300,00 €
Exercicio 2007	Anualidade 2007	Anualidade 2008	Ampliacións 2007	Ampliación 2008	Importe total
Convocatoria plurianual 2007-2008	263.400 €	50.000 €	1.302.000 €	615.000 €	2.230.400,00 €
Exercicio 2008	Anualidade 2008	Anualidade 2009	Ampliacións 2008	Ampliación 2009	Importe total
Convocatoria plurianual 2008-2009	965.000 €	1.141.000 €	294.589 €	0 €	2.400.589,00 €
Exercicio 2009	Anualidade 2009	Anualidade 2010	Ampliacións 2009	Ampliación 2010	Importe total
Convocatoria plurianual 2009-2010	628.500 €	798.700 €	535.050 €	0 €	1.962.250,00 €
Exercicio 2010	Anualidade 2010	Anualidade 2011	Ampliacións 2010	Ampliación 2011	Importe total
Convocatoria plurianual 2010-2011	900.000 €	630.000 €	841.127 €	0 €	2.371.127,00 €
Exercicio 2011	Anualidade 2011	Anualidade 2012	Ampliacións 2011	Ampliación 2012	Importe total
Convocatoria plurianual 2011-2012	970.000 €	1.120.000 €	300.000 €	0 €	2.390.000,00 €
Exercicio 2012	Anualidade 2012	Anualidade 2013	Ampliacións 2012	Ampliación 2013	Importe total
Convocatoria plurianual 2012-2013	1.276.650 €	1.120.000 €	218.886,66 €	0 €	2.615.536,66 €
Exercicio 2013	Anualidade 2013	Anualidade 2014	Ampliacións 2013	Ampliación 2014	Importe total
Convocatoria plurianual 2013-2014	688.850 €	1.120.000 €	312.660,65 €	0 €	2.121.510,65 €
Exercicio 2014	Anualidade 2014	Anualidade 2015	Ampliacións 2014	Ampliación 2015	Importe total
Convocatoria plurianual 2014-2015	750.150 €	1.155.000 €	345.150 €	0 €	2.250.300,00 €
Exercicio 2015	Anualidade 2015	Anualidade 2016	Ampliacións 2015	Ampliación 2016	Importe total
Convocatoria plurianual 2015-2016	578.380,49 €	1.176.000 €	664.006,87 €	0 €	2.418.387,36 €
Exercicio 2016	Anualidade 2016	Anualidade 2017	Ampliacións 2016	Ampliación 2017	Importe total

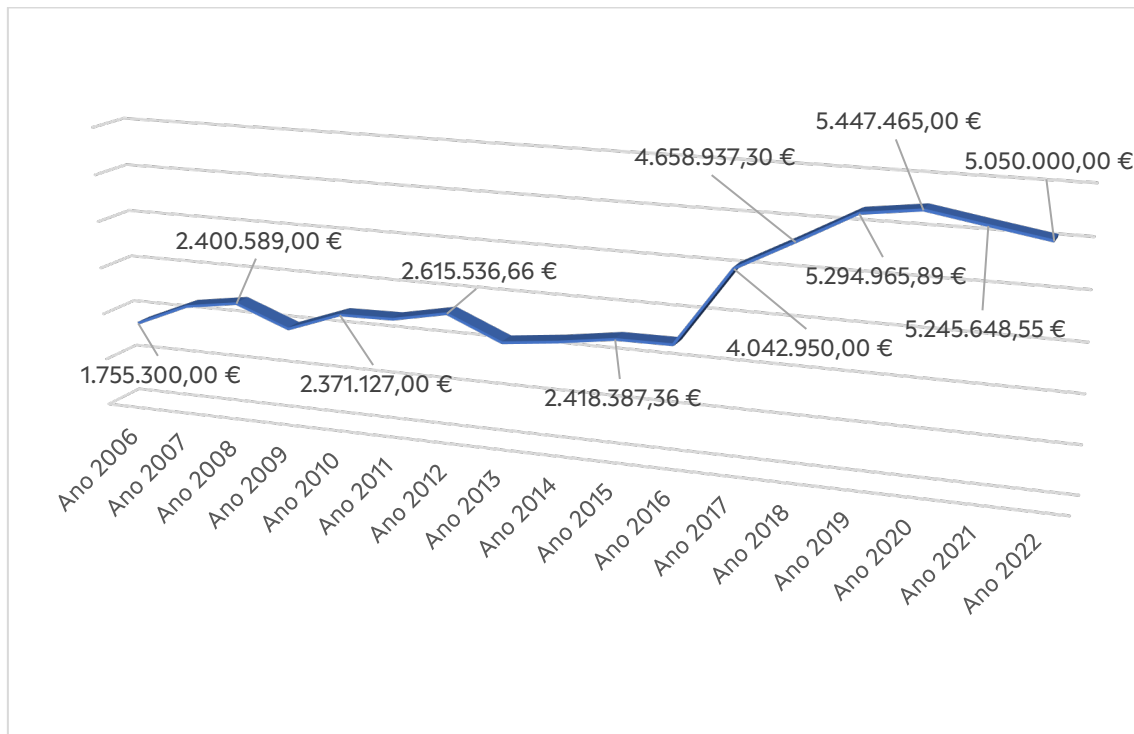

Exercicio económico	Anualidades incluídas		Ampliacións orzamentarias		Importe total
<i>Convocatoria plurianual 2016-2017</i>	728.382 €	1.303.562 €	391.237 €	0 €	2.423.181,40 €
Exercicio 2017	Anualidade 2017	Anualidade 2018	Ampliacións 2017	Ampliación 2018	Importe total
<i>Convocatoria plurianual 2017-2018</i>	1.942.950 €	2.100.000 €	0 €	0 €	4.042.950,00 €
Exercicio 2018	Anualidade 2018	Anualidade 2019	Ampliacións 2018	Ampliación 2019	Importe total
<i>Convocatoria plurianual 2018-2019</i>	1.600.000 €	2.100.000 €	958.927,30 €	0 €	4.658.937,30 €
Exercicio 2019	Anualidade 2019	Anualidade 2020	Ampliacións 2019	Ampliación 2020	Importe total
<i>Convocatoria plurianual 2019-2020</i>	2.350.000 €	2.800.000 €	144.965,89 €	0 €	5.294.965,89 €
Exercicio 2020	Anualidade 2020	Anualidade 2021	Ampliacións 2020	Ampliación 2021	Importe total
<i>Convocatoria plurianual 2020-2021</i>	2.521.000 €	2.800.000 €	126.465 €	0 €	5.447.465,00 €
Exercicio 2021	Anualidade 2021	Anualidade 2022	Ampliacións 2021	Ampliación 2022	Importe total
<i>Convocatoria plurianual 2021-2022</i>	2.250.000 €	2.800.000 €	195.648,55 €	0 €	5.245.648,55 €
Exercicio 2022	Anualidade 2022	Anualidade 2023	Ampliacións 2022	Ampliación 2023	Importe total
<i>Convocatoria plurianual 2022-2023</i>	2.250.000 €	2.800.000 €	0€	0€	5.050.000,00€

O orzamento destinado a estas prestacións segue unha liña ascendente a excepción dos anos 2009 e 2013, nos que se reduciu o orzamento total destinado a estas prestacións. É destacado o **incremento do 40% do orzamento no ano 2017** con respecto do ano 2016, situándose en **máis de 4 millóns de euros**.

Gráfico 1. Evolución do orzamento no período (2006-2022)

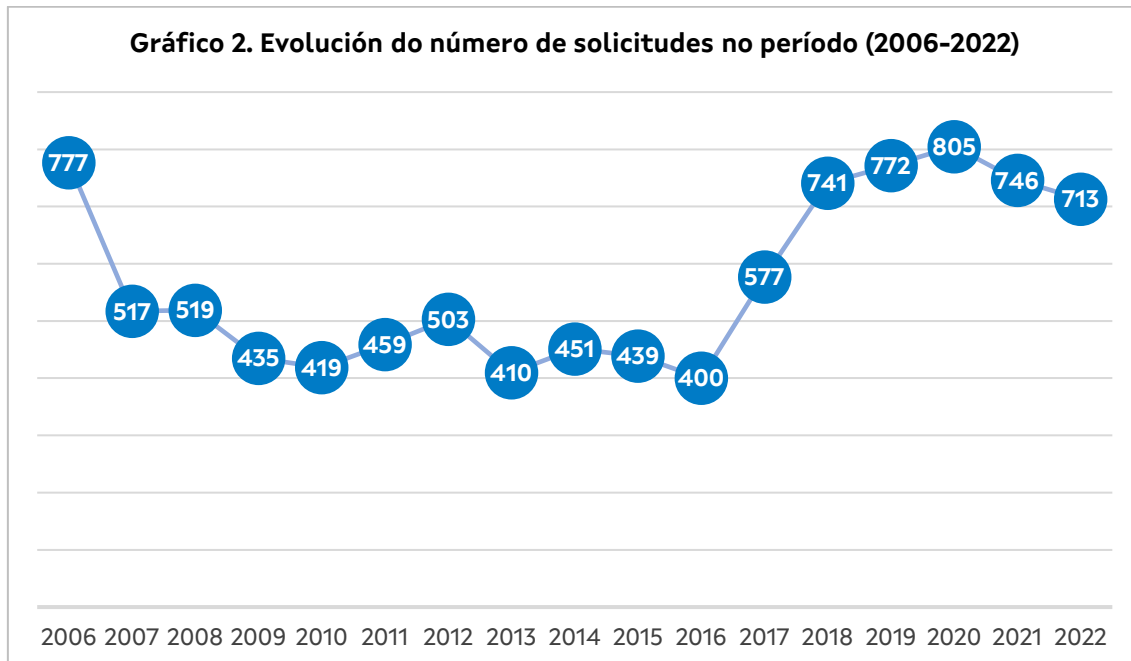

5.050.000,00 €
ORZAMENTO ANO 2022

**O ORZAMENTO DO ÚLTIMO ANO
AUMENTOU CASE 3,3 MILLÓNS DESDE
O DO PRIMEIRO ANO (2006)**

Evolución do número de solicitudes

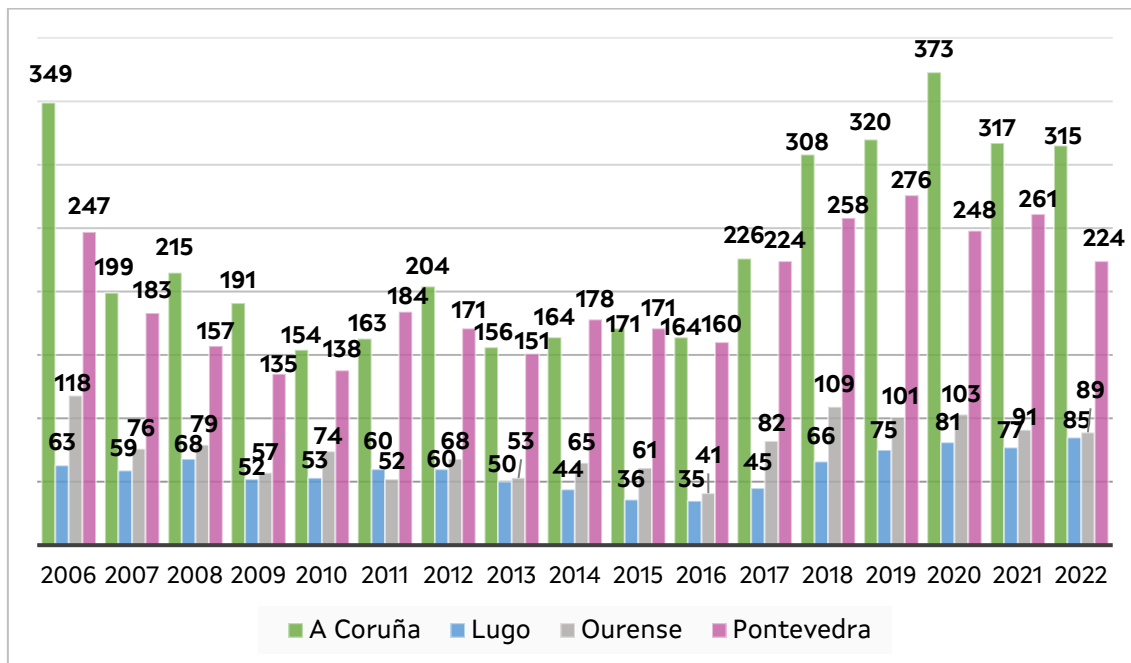

O **número de solicitudes** recibidas desde o 2006 ascende a 9.683. Nos últimos 2 anos as solicitudes destas prestacións diminúen de xeito moderado.

9.683 SOLICITUDES RECIBIDAS
DESDE O ANO 2006

Gráfico 3. Evolución do número de solicitudes por provincia no período (2006-2022)

3 de cada 4 solicitudes pertencen ás provincias da Coruña e Pontevedra. O número de solicitudes nas provincias da Coruña e Lugo sempre foi ascendente desde o ano 2016, ata o 2021, no que se observa un leve descenso ata o período 2022, salvo a provincia de Lugo, que incrementa levemente as súas solicitudes no último ano; pola contra, en Ourense descenderon o número de solicitudes nos últimos catro anos, e na provincia de Pontevedra descendeu o número de solicitudes nos últimos dous anos.

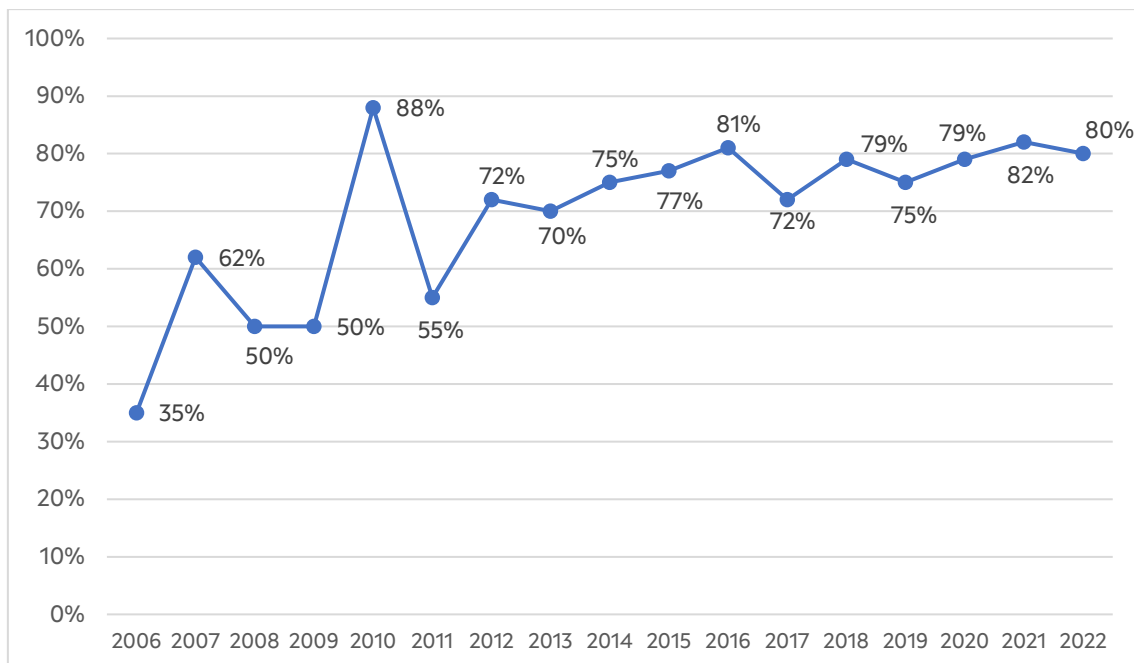
**MÁIS DO 44% DO TOTAL DE
SOLICITUDES PROCEDEN DA PROVINCIA DA
CORUÑA**

Evolución do número de concesións

En relación ao número de concesións, a súa evolución foi progresiva destacando o ano 2010 con máis do 88% das solicitudes concedidas, volvéndose a superar o 80% de concesións no ano 2016 e manténdose nesa porcentaxe no ano 2022. Desde o ano 2012 as concesións superan sempre o 70% das solicitudes presentadas.

Gráfico 4. Evolución da porcentaxe de concesións con respecto ás solicitudes período (2006-2022)

**NOS ÚLTIMOS 10 ANOS, SUPERÁRONSE O 70%
DAS CONCESIÓN S SOBRE O NÚMERO DE
SOLICITUDES RECIBIDAS**

**NOS ÚLTIMOS DOUS ANOS O NÚMERO DE
CONCESIÓN S É O DE MAIOR PORCENTAXE DOS
ÚLTIMOS 6 ANOS,**

**SUPERANDO O 80% DAS
SOLICITUDES PRESENTADAS**

Gráfico 5. Evolución do número de solicitudes e concesións no período (2006-2022)

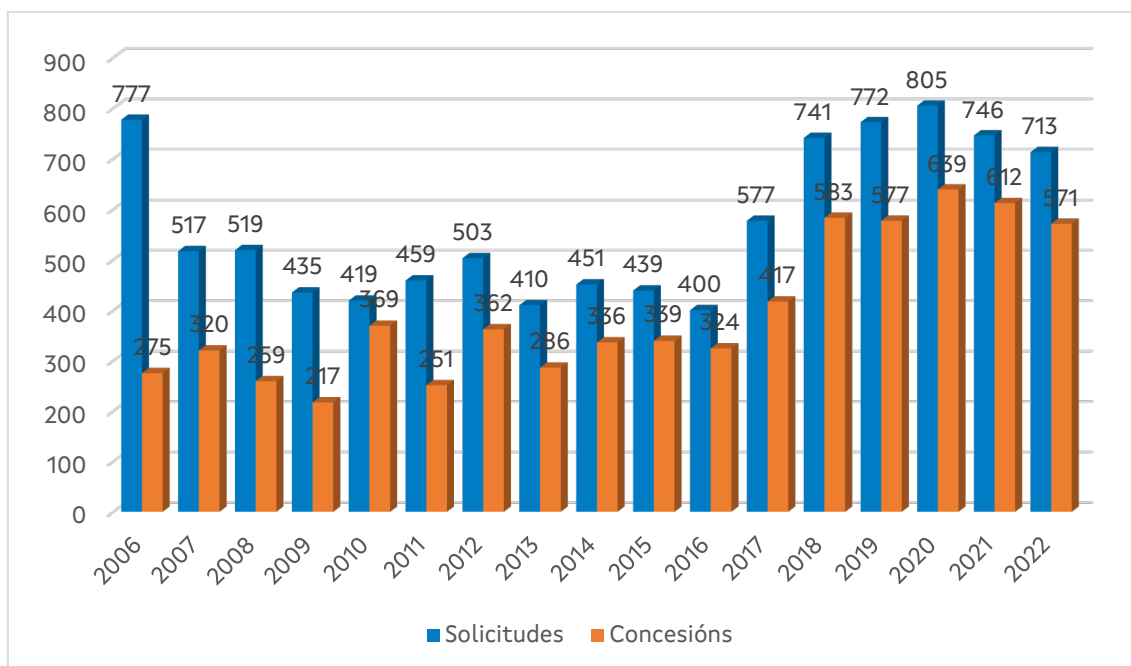
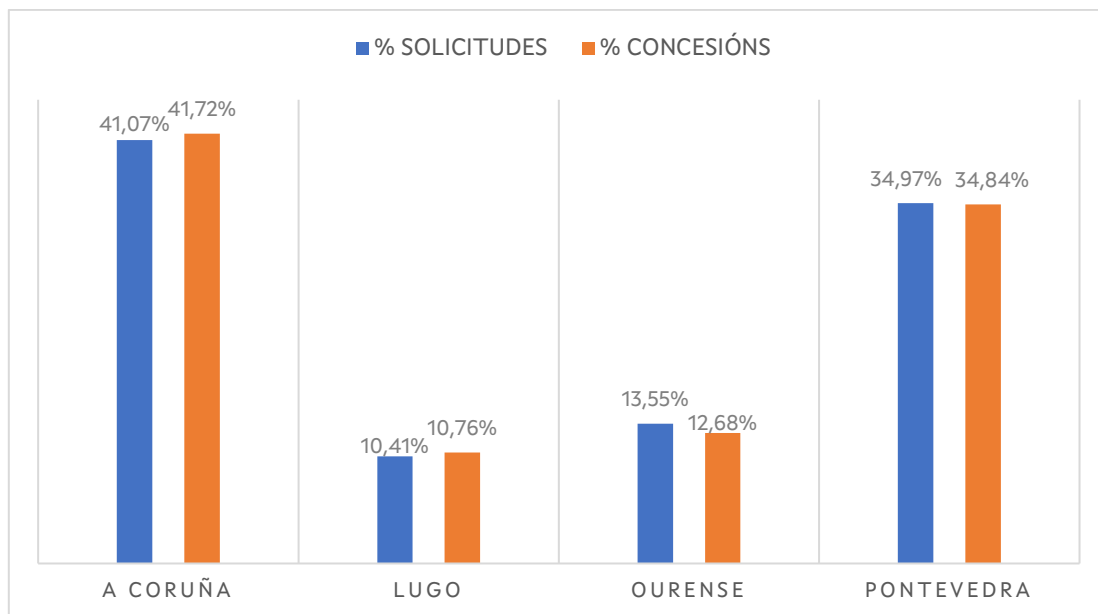

Gráfico 6. Porcentaxe de solicitudes e concesións por provincia no período (2006-2022) con respecto ao número total de prestacións

A provincia da **Coruña recolle o maior número de solicitudes e concesións**, seguida da provincia de Pontevedra. Pola contra, Lugo ten o menor ratio de **concesións e solicitudes de prestacións** con respecto ao resto de provincias.

**A CORUÑA E PONTEVEDRA SUMAN MÁIS DO
76% DAS PRESTACIÓNS CONCEDIDAS**

Táboa 2 . Evolución do número de concesións por provincia no período (2006-2022)

Provincia	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Ano					
2006	140	24	29	82	275
2007	127	36	37	120	320
2008	113	31	31	84	259
2009	77	42	31	67	217
2010	151	45	57	116	369
2011	80	30	34	107	251
2012	145	47	45	125	362
2013	105	43	34	104	286
2014	122	36	50	128	336
2015	133	24	48	134	339
2016	140	28	31	125	324
2017	169	35	52	161	417
2018	246	53	78	206	583
2019	244	56	70	207	577
2020	300	59	86	194	639
2021	256	68	70	218	612
2022	263	68	71	169	571
Total	2.811	725	854	2.347	6.737

A provincia da Coruña é a que presenta o maior número de solicitudes e de **concesións** con respecto á suma do total galego, a media de concesións con respecto á de solicitudes é de máis dun 70% desde que se iniciou no ano 2006 a convocatoria de prestacións.

A provincia de Lugo representa o 10,76 % do total de prestacións concedidas en Galicia desde o ano 2006. En relación ao número de concesións con respecto ao de solicitudes, **máis do 70% das solicitudes presentadas en Lugo foron concedidas, é a provincia cun maior ratio de concesións con respecto ás solicitudes presentadas.**

A provincia de Ourense representa de media ó 12.68% do total de concesións desde a primeira convocatoria das prestacións. En relación á porcentaxe de prestacións concedidas con respecto ás presentadas nesta provincia, **Ourense ten o menor ratio de concesión de prestacións, de cada 100 solicitudes presentadas 64,89% son concedidas.**

Na análise das concesións de prestacións da provincia de Pontevedra, o 34,84% do total concedido en Galicia preséntanse nesta provincia. **A porcentaxe de concesións con respecto ás solicitudes presentadas na provincia de Pontevedra é do 69,11%.**

**o 71,71% DAS SOLICITUDES
PRESENTADAS NA PROVINCIA DE LUGO
SON CONCEDIDAS, O MELLOR RATIO DE
TODAS AS PROVINCIAS**

4.2. Análise dos resultados da convocatoria do ano 2022

A través da Resolución do 21 de decembro de 2021, da Secretaría Xeral da Igualdade, convócase para o ano 2022 a prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero prevista no artigo 39 da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero.

A continuación preséntanse os datos relativos á concesión da presentación no **ano 2022**:

5.050.000,00 €

ORZAMENTO ANO 2022

MÁIS DE **3,3** MILLÓNS DE ORZAMENTO
RESPECTO AO ANO 2006

571

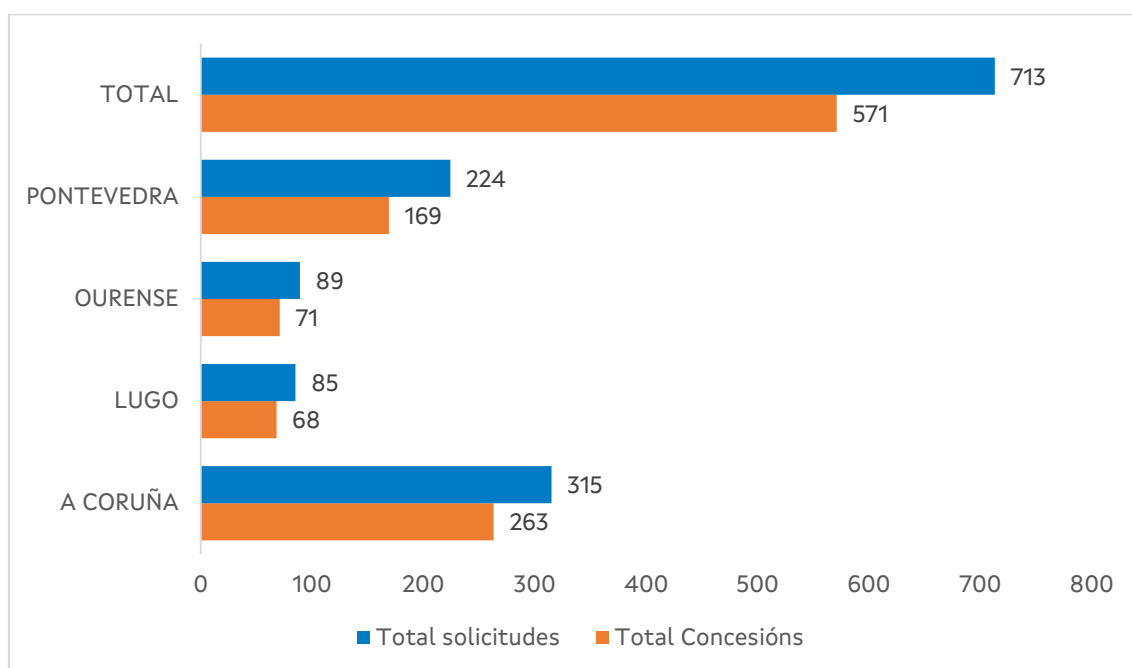
 BENEFICIARIAS

Prestacións aprobadas

No ano 2022 recibíronse **713 solicitudes** das que foron **concedidas o 80,08% (571 prestacións concedidas)**.

En relación á distribución xeográfica das prestacións, a provincia da **Coruña** é a que ten un maior número de solicitudes presentadas (315) seguida da provincia de **Pontevedra** (224). Do mesmo xeito, estas provincias son as que teñen o maior numero de concesións, **acadando a suma das dúas provincias máis do 76% das prestacións adxudicadas no ano 2022**.

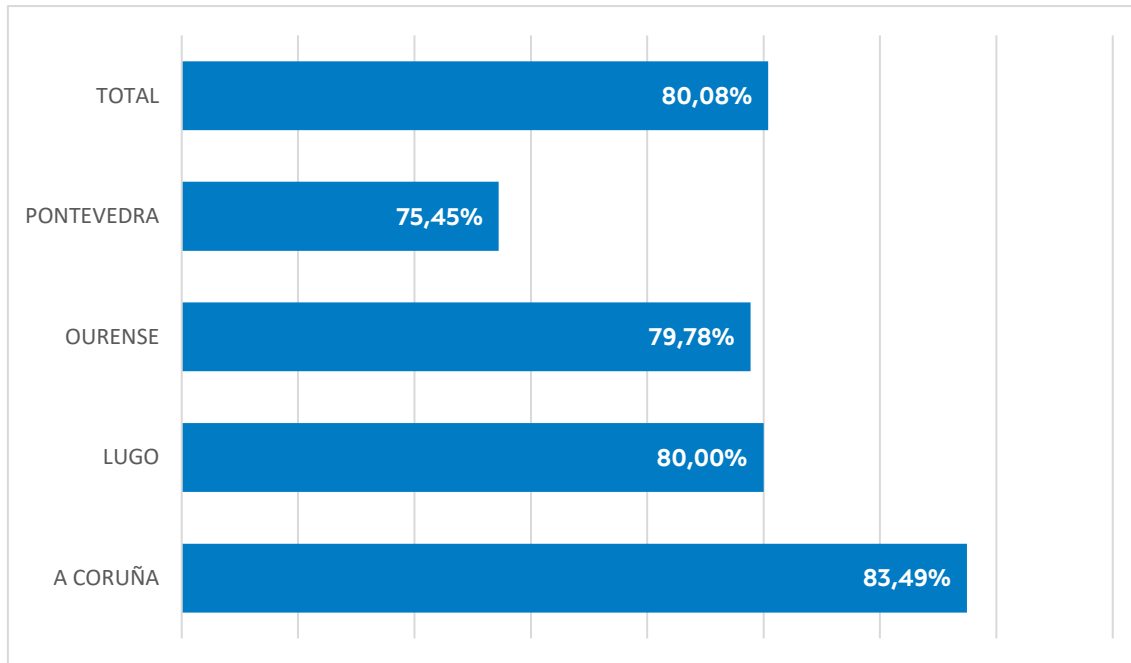
Gráfico 7. Número de solicitudes e concesións por provincia no ano 2022

No que se refire á porcentaxe de concesións con respecto ao número de solicitudes, a provincia de **Lugo** conta coa segunda porcentaxe de resolucións máis favorables, dun **80%** de prestacións concedidas con respecto ás presentadas na provincia, seguida da provincia da **Pontevedra**, cun **75,45%** de concesións respecto ás solicitudes.

Gráfico 8. Porcentaxe de concesións con respecto ás solicitudes de cada provincia. Ano 2022

MÁIS DO **80%** DAS SOLICITUDES PRESENTADAS EN 2022 FORON CONCEDIDAS

Das 571 concesións do ano 2022, as presentadas na provincia da Coruña representan o 46,06%, seguidas das da provincia de Pontevedra que son un 29,60% do total de prestacións concedidas, en Ourense acadáronse o 12,43 % das concesións totais e na provincia de Lugo un 11,91% do total.

Con respecto ao total galego, Lugo é a provincia na que a representatividade das concesións (11,91%), é algo superior o número de solicitudes totais (11,92%).

Pola contra, Ourense, é a provincia na que o número de solicitudes (12,48%) é maior que o número de concesións (12,43%).

Nas provincias da Coruña e Pontevedra a representatividade das concesións e das solicitudes é moi similar: na provincia da Coruña preséntanse o 44,18% solicitudes e concédense o 46,06% do total de Galicia, e na provincia de Pontevedra presentáronse o 31,42% das solicitudes e acadan o 29,60% de concesións con respecto ao total da Comunidade Autónoma.

Gráfico 9. Porcentaxe de concesións e solicitudes por provincia con respecto ao total de prestacións (ano 2022)

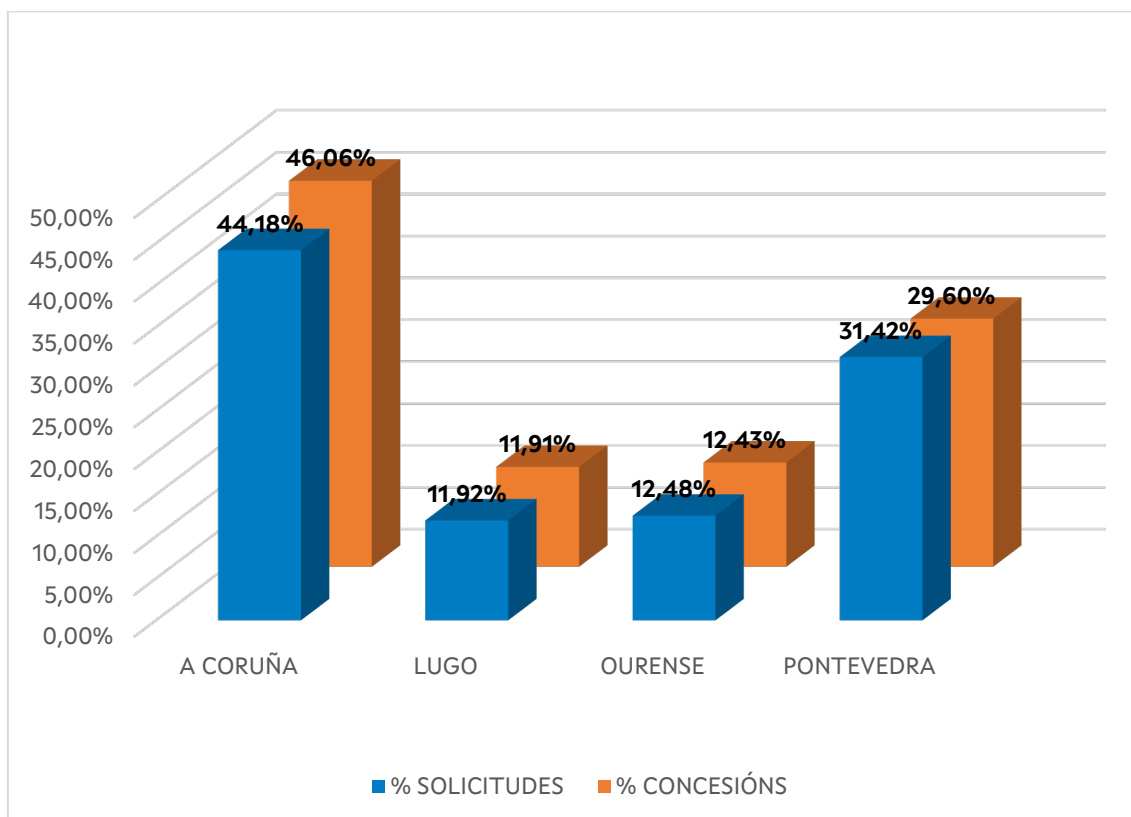
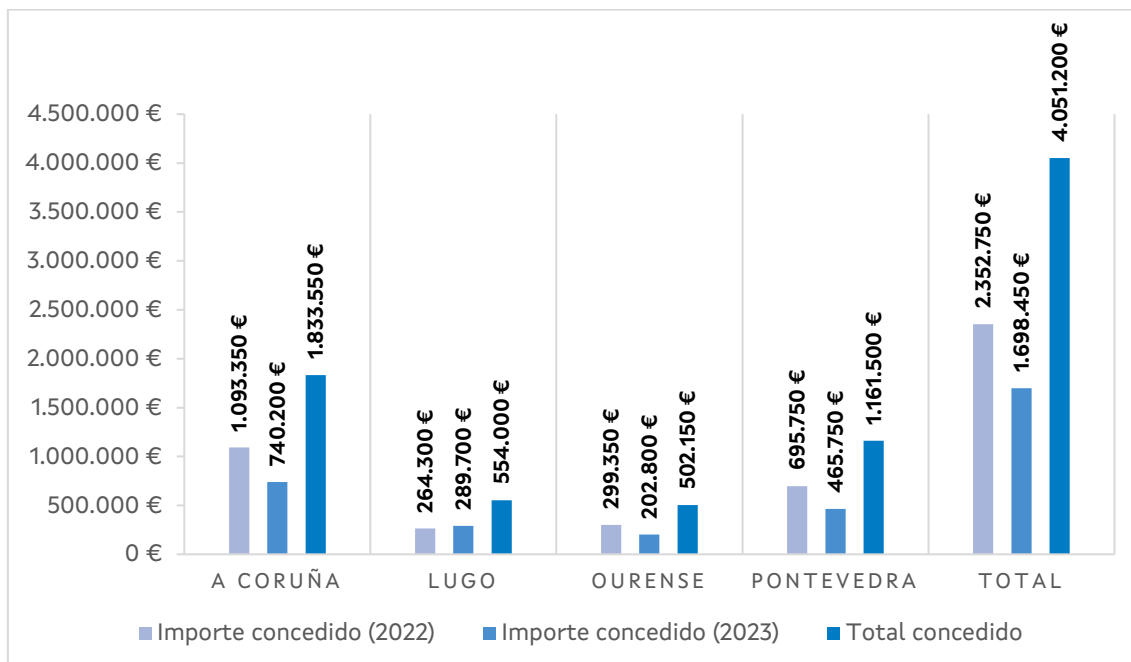

Gráfico 10 . Prestacións concedidas por provincia e exercicio económico ¹

Segundo se indicaba na Táboa 1, que fai referencia ao orzamento desagregado por exercicio económico, das prestacións económicas concedidas segundo a convocatoria do ano 2022, o 58,04% dos importes concedidos corresponden a partidas do exercicio económico 2022 e o 41,92% restante recóllese na partida económica do 2023.

Solicitudes denegadas

Das 713 solicitudes presentadas en 2022, 107 foron denegadas (15,01%). **O motivo principal da denegación foi o incumprimento dalgún dos requisitos das bases da convocatoria, fundamentalmente a superación dos ingresos previstos na norma.**

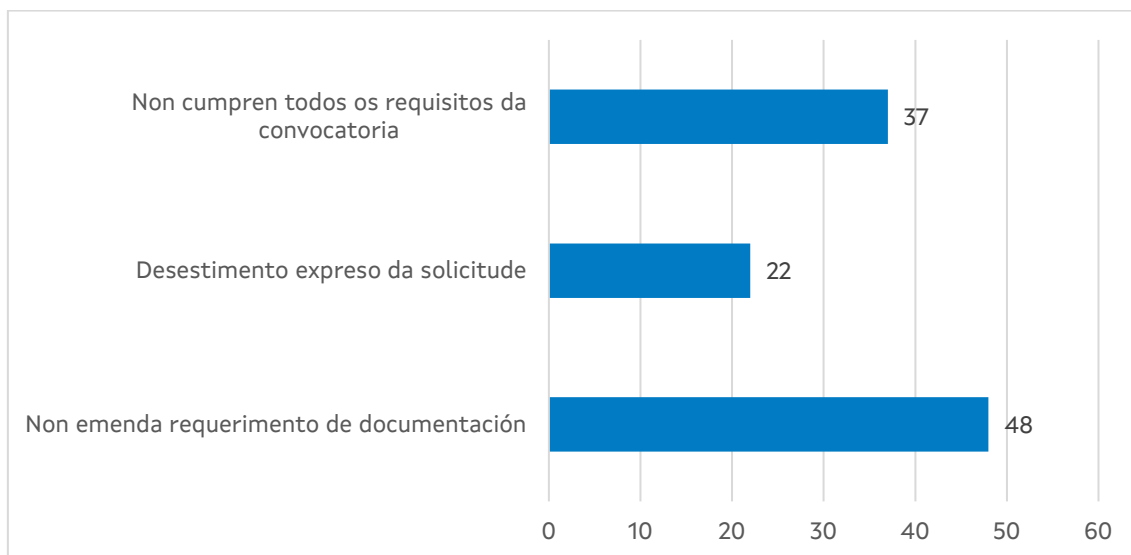
¹ Nestes importes inclúense os totais de cada proposta, non se teñen en conta as modificacións ou suspensións da axuda

No 44,86% das solicitudes, non se emendou o requirimento de documentación realizado pola administración.

Nun 20,56% dos casos as mulleres desistiron expresamente da solicitude presentada, principalmente por motivos de rendas.

Gráfico 11 . Solicitudes desfavorables por motivo de denegación (ano 2022)

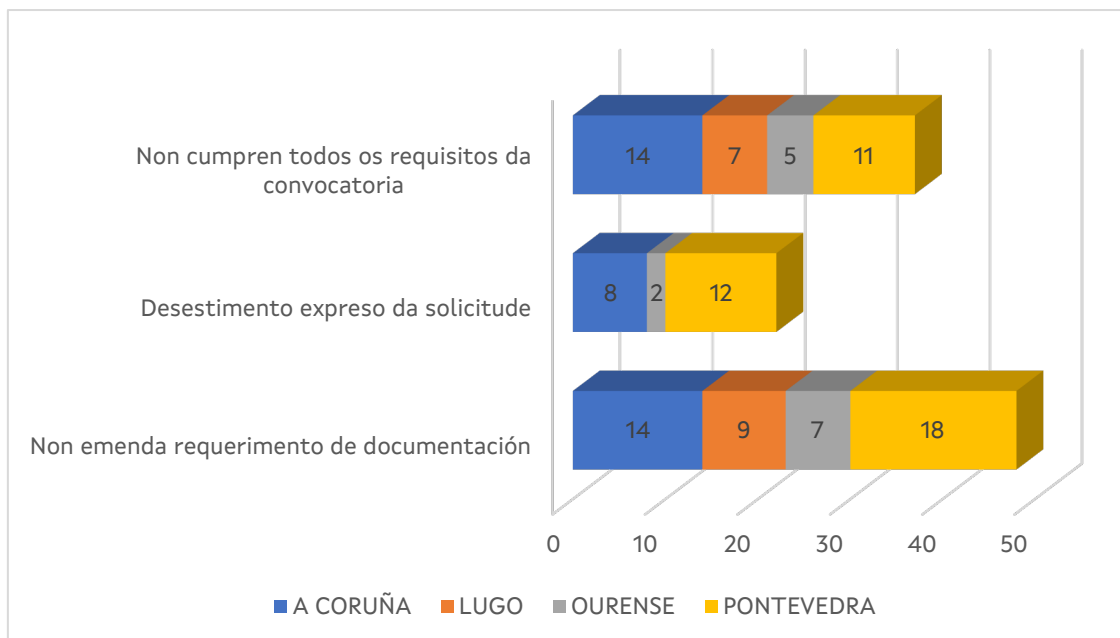

En termos provinciais, **na provincia de Pontevedra o 16,82% das solicitudes non aprobadas foi por non emendar a documentación solicitada**, sendo a provincia que ten un maior número de solicitudes non emendadas en comparación coas outras provincias.

A provincia da Pontevedra é a que ten o maior número de solicitudes desistidas expresamente polas solicitantes. En relación ao total de solicitudes non aprobadas na provincia, estas desestimacións representan o 11,21% das solicitudes presentadas en Pontevedra.

Gráfico 12 . Solicitudes desfavorables por motivo de denegación e provincia (ano 2022)

A provincia da **Coruña é a que ten un maior número de solicitudes denegadas, debido a que non cumpren todos os requisitos da convocatoria**, (o 34,58% das denegacións por esta causa en toda Galicia).

O 37,50% das solicitudes denegadas porque non emendan o requerimento de documentación pertencen á provincia de Pontevedra.

Dúas das solicitudes denegadas **por desestimiento expreso da solicitude**, presentáronse unha na provincia de Ourense e non se presentou ningunha na provincia de Lugo.

Acreditación da situación de violencia de xénero

Procedendo á **análise das axudas concedidas e á situación das persoas beneficiarias**, a determinación das mesmas establécese, segundo as bases da convocatoria, coa acreditación dunha situación de violencia de xénero nunha relación de convivencia e de dependencia económica do agresor, ou no caso de vítimas de trata con fins de explotación sexual, de dependencia da persoa que mantivera sobre ela unha relación de dominación.

Na convocatoria do ano 2022, **as acreditacións da situación de violencia de xénero das beneficiarias realizouse principalmente a través de medidas xudiciais.**

Táboa 3. Medios de acreditación da situación de violencia de xénero da beneficiaria por provincia (ano 2022)

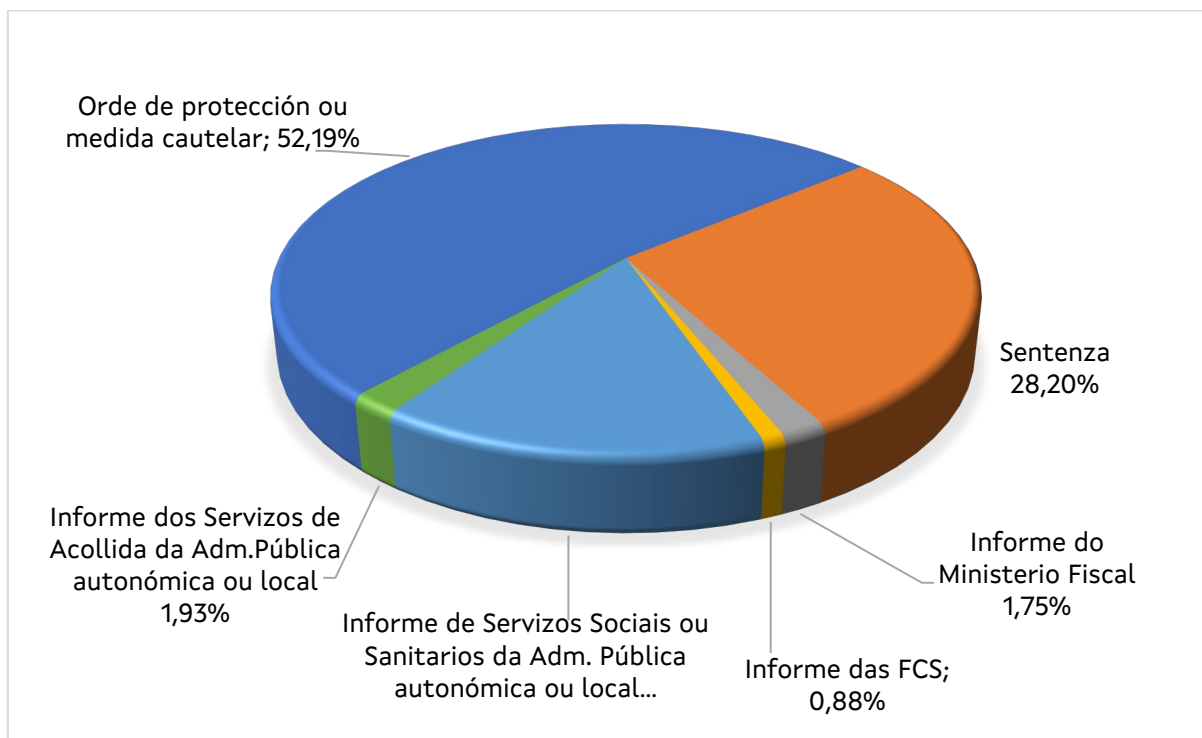
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total	%
<i>Orde de protección ou medida cautelar</i>	129	56	46	67	298	52,19%
<i>Sentenza</i>	92	1	9	59	161	28,20%
<i>Informe do Ministerio Fiscal</i>	1	0	9	0	10	1,75%
<i>Informe das FCS</i>	2	0	0	3	5	0,88%
<i>Informe de Servizos Sociais ou Sanitarios da Adm. Pública autonómica ou local</i>	32	11	7	36	86	15,06%
<i>Informe dos Servizos de Acolida da Adm. Pública autonómica ou local</i>	7	0	0	4	11	1,93%
Total	263	68	71	169	571	100,00 %

MÁIS DO 80%

DAS BENEFICIARIAS ACREDITA A SITUACIÓN DE VIOLENCIA DE XÉNERO CON MEDIDAS XUDICIAIS

**Gráfico 13. Tipo de acreditación da violencia de xénero presentada polas beneficiarias
(ano 2022)**

Lugar de residencia das beneficiarias

En termos territoriais, a maioría das beneficiarias residen en zonas non urbanas, sendo as mulleres residentes en zonas pouco poboadas ou intermedias o 57,16% das beneficiarias totais. Pola contra, destaca a provincia de Ourense, onde o 51,39% das beneficiarias residen na cidade de Ourense². **Máis do 42,83% das beneficiarias totais residen nas 7 cidades galegas con máis poboación**, consideradas como ZDP (Zonas Densamente Poboadas)³:

Táboa 4. Beneficiarias residentes nas principais cidades galegas máis poboadas (ano 2022)

<i>Cidade</i>	Nº de beneficiarias
<i>Coruña (A)</i>	65
<i>Ferrol</i>	34
<i>Santiago de Compostela</i>	16
<i>Lugo</i>	28
<i>Ourense</i>	37
<i>Pontevedra</i>	20
<i>Vigo</i>	45

Nas zonas menos poboadas, ZPP, residen entre el 10 e o 20% das beneficiarias a excepción da provincia de Lugo e Ourense onde máis do 30% residen en zonas rurais pouco poboadas.

² Poden existir variacións respecto aos totais semestrais por provincia dado que hai beneficiarias que cambian de concello durante a tramitación/percepción.

³ Nota explicativa: (Clasificación dos concellos segundo o novo grao de urbanización de Eurostat e do Nomenclátor do ano 2016).

ZDP: Zona Densamente Poboada: Conxunto contiguo de concellos de densidade superior a 500 hab./km² e unha poboación total para a zona de polo menos 50.000 habitantes.

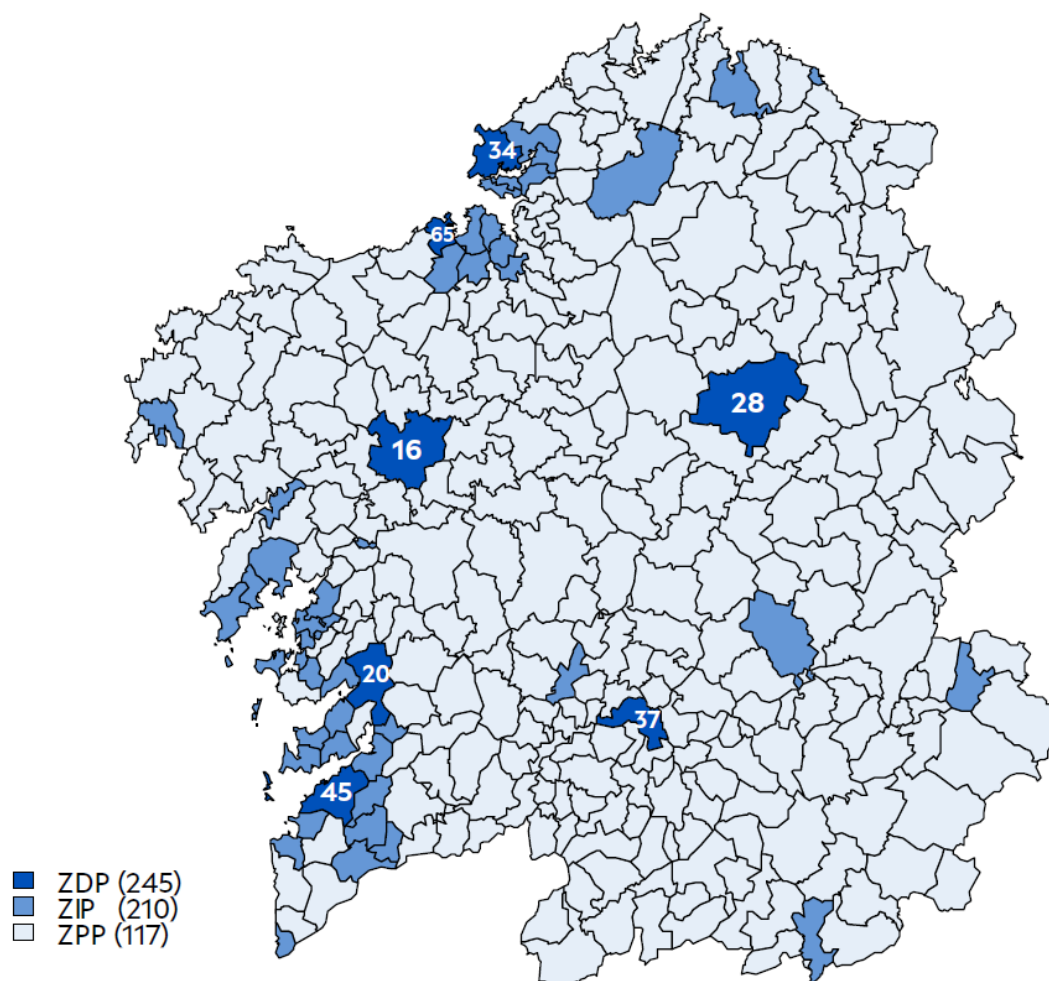
ZIP: Zona Intermedia de Poboación: Conxunto de concellos que non pertencen a unha zona densamente poboada onde cada unha delas conta cunha densidade superior a 100 hab./km² e, ou ben a poboación total da zona é superior a 50.000 habitantes, ou ben é adxacente a unha zona poboada densamente.

ZPP: Zona Pouco Poboada: Grupos de concellos que non pertencen a zonas densamente poboadas ou a zonas intermedias

Na provincias atlánticas, Coruña e Pontevedra, máis do 35% das beneficiarias residen en zonas intermedias de poboación (ZIP) mentres que nas provincias de Lugo e Ourense as beneficiarias en zonas intermedias de poboación representan máis do 25% e máis do 18% do total de beneficiarias de cada provincia.

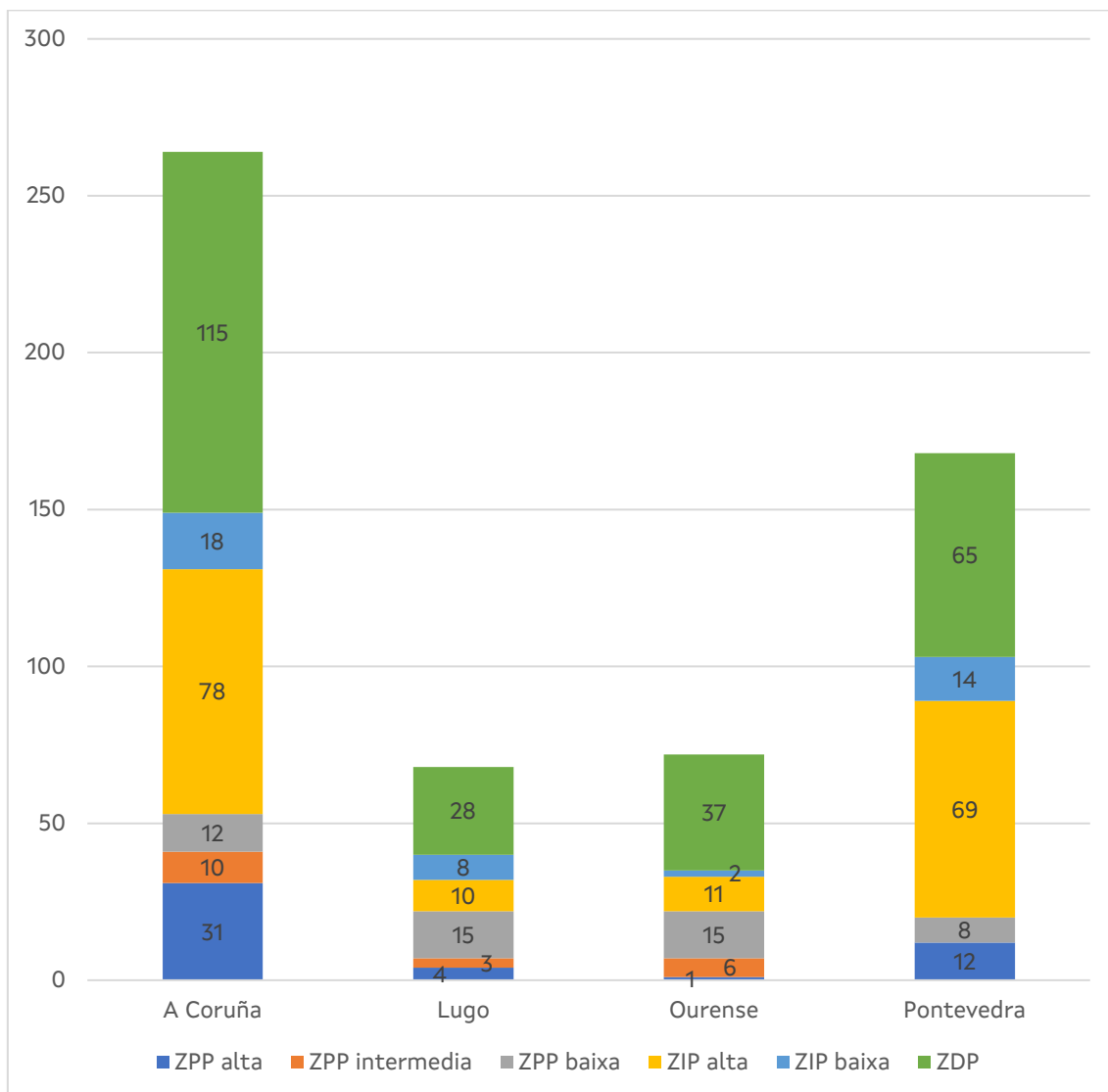
Gráfico 14. Beneficiarias da prestación por Grao de Urbanización e Concello (ano 2022)

Fonte: IGE. Clasificación do grao de urbanización dos concellos (GU 2016).

Gráfico 15. Beneficiarias da prestación por Grao de Urbanización e Concello (ano 2022)⁴

⁴ Nota explicativa: (Clasificación dos concellos segundo o subgrao de urbanización):

ZIP alta :aquelas áreas cunha densidade superior a 300 hab./Km² (e con polo menos unha AL de densidade superior a 500 hab./Km²) que formen un conxunto contiguo cunha poboación de 10.000 ou máis habitantes, o resto son ZIP baixa.

Dentro das áreas clasificadas como ZPP, aquelas áreas cunha densidade >80 hab./Km² (e con polo menos unha AL de densidade superior aos 100 hab./Km²) que formen un conxunto contiguo cunha poboación total para o conxunto de 2.000 habitantes ou máis clasificaranse como:

- ZPP alta se o conxunto ten 10.000 ou máis habitantes
- ZPP intermedia se o conxunto ten 5.000 habitantes ou máis e menos de 10.000 habitantes
- ZPP baixa se o conxunto ten 2.000 habitantes ou máis e menos de 5.000 habitantes

Máis do 20% das prestacións van destinadas a mulleres de zonas rurais pouco poboadas, a provincia da Coruña destaca nas 3 zonas ao ter o maior número de beneficiarias que residen en zonas moi pouco poboadas (ZPP), en zonas intermedias de poboación (ZIP) e en zonas densamente poboadas (ZDP) fronte as demais provincias. A provincia de Pontevedra ten o segundo maior número de beneficiarias nas zonas intermedias de poboación (ZIP) e as provincias de Ourense e Lugo forman o seu máximo de beneficiarias nas zonas densamente poboadas (ZDP).

Nacionalidade das beneficiarias

As beneficiarias representan 32 nacionalidades diferentes á española. Dos países latinoamericanos proceden o 17,51% do total das beneficiarias, un 66,67% do total de mulleres beneficiarias estranxeiras.

Táboa 5 . Nacionalidade das beneficiarias da prestación no ano 2022

<i>Nacionalidade</i>	<i>Nº beneficiarias</i>	<i>%</i>
<i>Española</i>	421	73,73 %
<i>Estranxeira</i>	150	26,27 %
<i>Total</i>	571	100,00 %

3 DE CADA 4 BENEFICIARIAS SON ESPAÑOLAS

Táboa 6 . Nacionalidade das beneficiarias da prestación no ano 2022

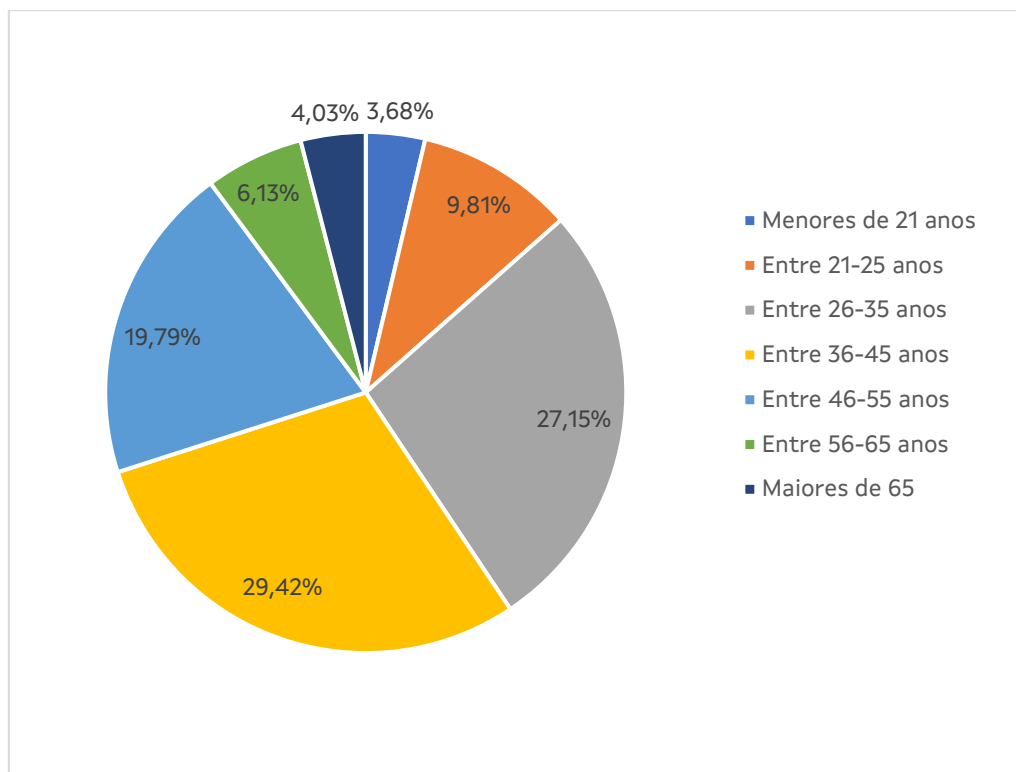
Nacionalidade	N.º beneficiarias	%
<i>España</i>	421	73,73%
<i>Alxeria</i>	1	0,18%
<i>Arxentina</i>	5	0,88%
<i>Bolivia</i>	1	0,18%
<i>Brasil</i>	29	5,08%
<i>Bulgaria</i>	1	0,18%
<i>Chile</i>	1	0,18%
<i>Colombia</i>	18	3,15%
<i>Cuba</i>	6	1,05%
<i>Eslovaquia</i>	1	0,18%
<i>Ecuador</i>	1	0,18%
<i>Etiopía</i>	1	0,18%
<i>Francia</i>	1	0,18%
<i>Guinea Ecuatorial</i>	2	0,35%
<i>Guatemala</i>	1	0,18%
<i>Haití</i>	1	0,18%
<i>Iraq</i>	1	0,18%
<i>Italia</i>	3	0,53%
<i>Madagascar</i>	1	0,18%
<i>Marrocos</i>	17	2,98%
<i>México</i>	1	0,18%
<i>Nicaragua</i>	1	0,18%
<i>Nixeria</i>	2	0,35%
<i>O Salvador</i>	2	0,35%
<i>Palestina</i>	1	0,18%
<i>Paraguay</i>	6	1,05%
<i>Perú</i>	8	1,40%
<i>Portugal</i>	7	1,23%
<i>República domini- cana</i>	7	1,23%
<i>Romanía</i>	8	1,40%
<i>Senegal</i>	2	0,35%
<i>Siria</i>	1	0,18%
<i>Uruguai</i>	2	0,35%
<i>Venezuela</i>	10	1,75%
TOTAL	571	100,00%

Idade das beneficiarias

O 70% das beneficiarias teñen menos de 46 anos, **3 de cada 10 mulleres beneficiarias teñen unha idade entre os 36-45 anos**. Máis do 29% das mulleres beneficiarias teñen máis de 45 anos:

Gráfico 16. Beneficiarias da prestación por tramo de idade (ano 2022)

70,05% DAS BENEFICIARIAS
TEÑEN MENOS DE 46 ANOS

Situación familiar das beneficiarias

Máis da metade das beneficiarias teñen fillos/as, é dicir, 293 beneficiarias teñen polo menos unha filla ou fillo menor ao seu cargo.

Táboa 7 . Beneficiarias segundo o número de fillas/os menores ao seu cargo (ano 2022)

<i>Nº fillas/os</i>	<i>N.º beneficiarias</i>	<i>Total fillas/os</i>
0 fillas/os	278	0
1 filla/o	163	163
2 fillas/os	97	194
3 fillas/os	28	84
4 fillas/os	3	12
5 fillas/os	2	10
TOTAL	571	463

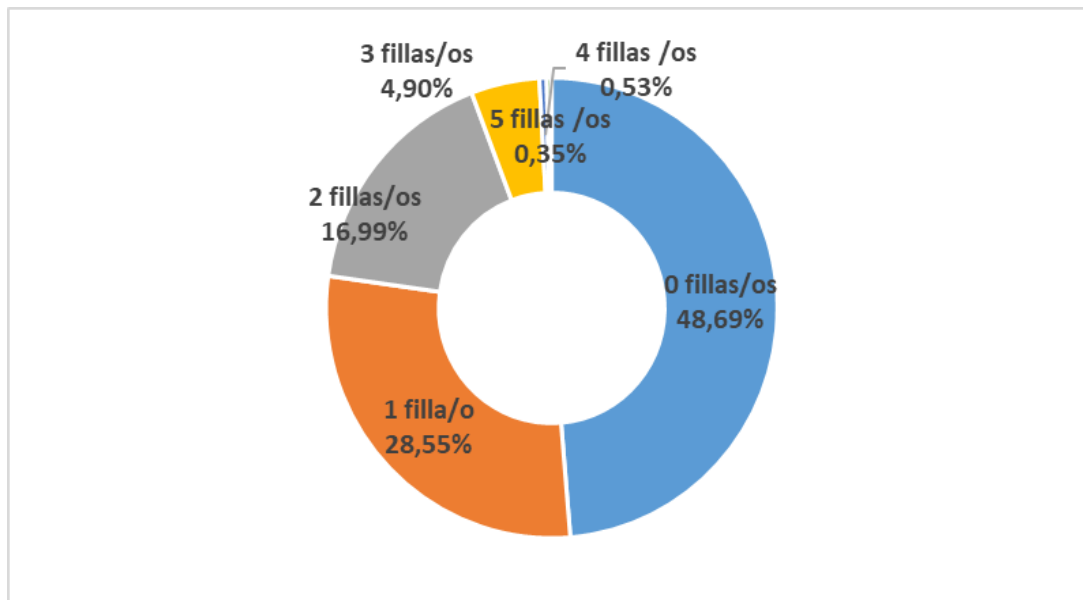
MÁIS DO **51%** DAS BENEFICIARIAS TEÑEN
FILLAS/OS MENORES AO SEU CARGO

Segundo o número de fillas/os das beneficiarias, **o 22,77% das beneficiarias teñen dous ou máis fillas/os menores ao seu cargo.**

Dos 463 menores ao cargo das beneficiarias, o 47,08% son nenas (218) e, polo tanto, o 52,9% son nenos (245).

**Gráfico 17. Porcentaxe de beneficiarias por número de fillas/os menores a seu cargo
(ano 2022)**

**52,9% DOS MENORES AO CARGO
DAS BENEFICIARIAS SON RAPACES**

En relación á distribución xeográfica, nas provincias da Coruña e Pontevedra residen un 43% e un 31% dos fillos/as, respectivamente. Na provincia de Ourense residen o 11% dos fillos/as mentres que na provincia de Lugo só residen o 15%.

Gráfico 18. Porcentaxe de fillas/os menores ao cargo das Beneficiarias por provincia (2022)

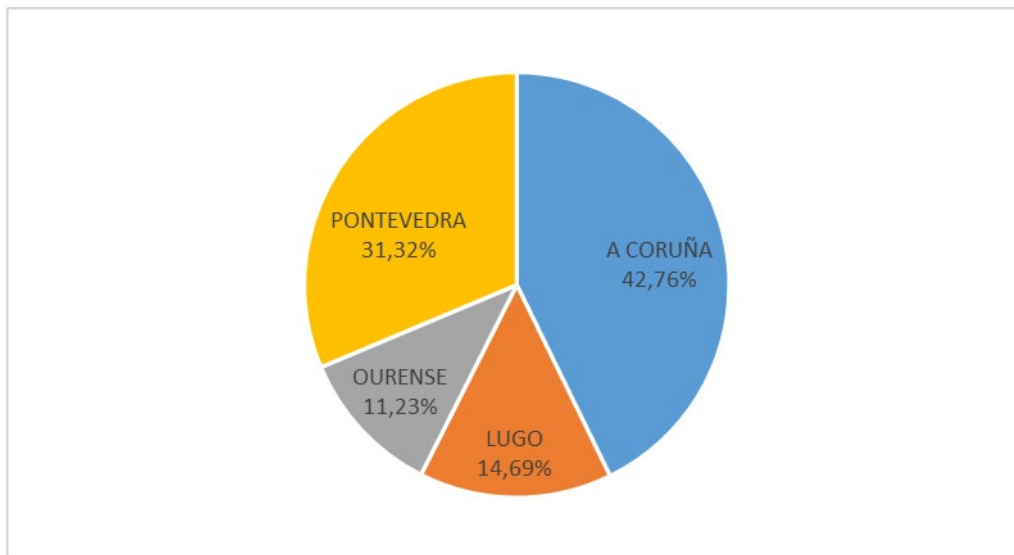
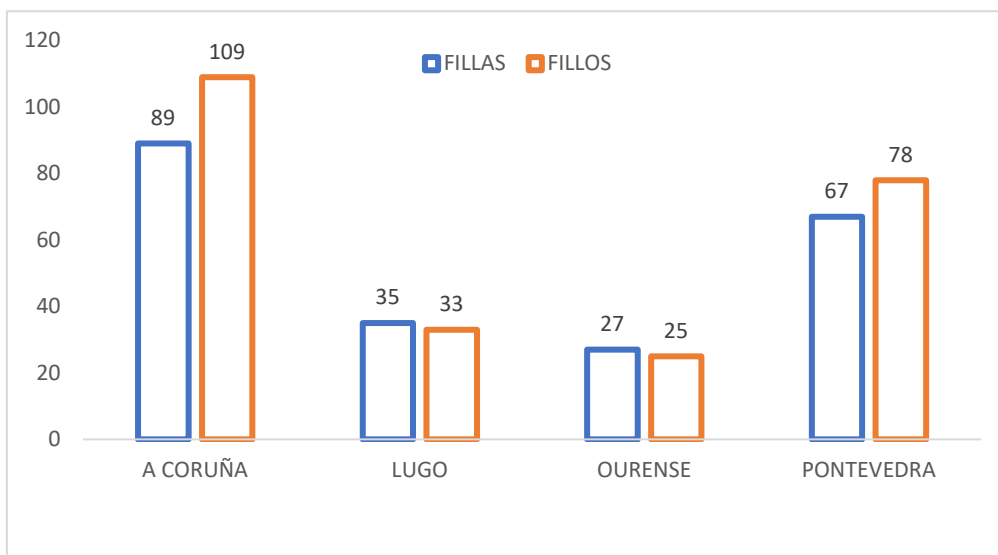

Gráfico 19. Número de fillas/os menores ao cargo das Beneficiarias por provincia (ano 2022)

Estas prestacións tamén recollen a **situación de especial vulnerabilidade** nos casos dunha discapacidade das beneficiarias ou dos fillos/as menores ao seu cargo.

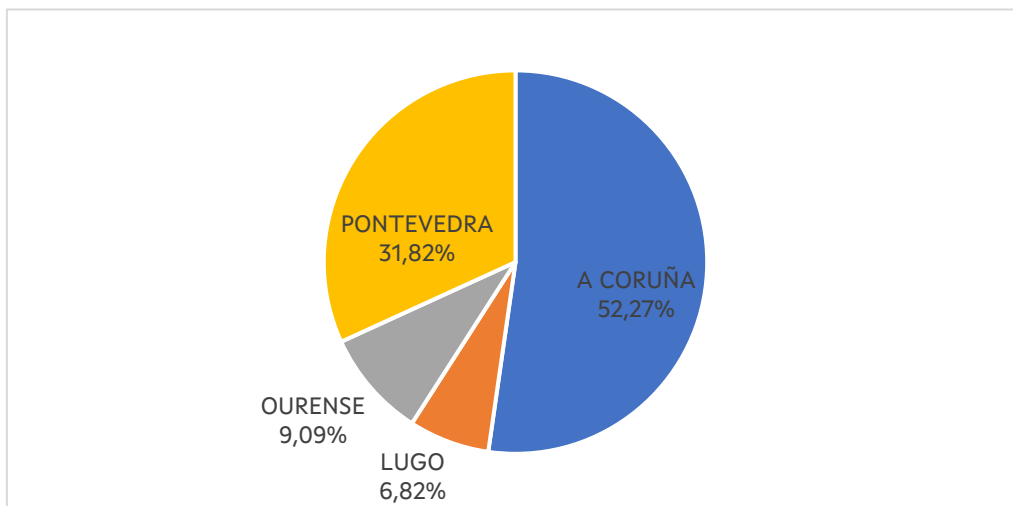

Beneficiarias con discapacidade

No ano 2022, do total de beneficiarias destas prestacións, **44 mulleres tiñan acreditada unha discapacidade**. En relación á provincia onde residen, máis dun 52% destas mulleres residen na provincia da Coruña, un 31,82% na provincia de Pontevedra, en Lugo residen o 6,82% das beneficiarias con discapacidade e un 9,09% na provincia de Ourense.

7,71% DO TOTAL DE
BENEFICIARIAS TEÑEN ACREDITADA UNHA
DISCAPACIDADE

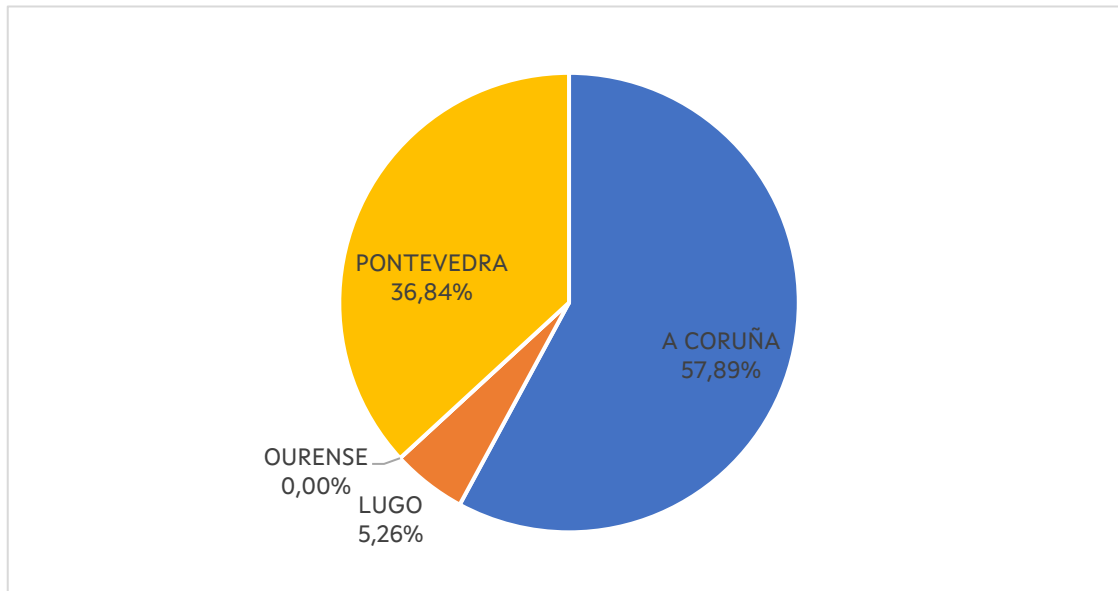
Gráfico 20. Porcentaxe de Beneficiarias cunha discapacidade acreditada por provincia (ano 2022)

19 das fillas/os menores a cargo das Beneficiarias teñen acreditada unha discapacidade ou dependencia, o que representa un 3,33% do total de fillos/as a cargo das beneficiarias.

Gráfico 21. Porcentaxe de fillas/os menores a cargo das Beneficiarias cunha discapacidade acreditada por provincia (ano 2022)

Situación laboral e económica das beneficiarias

A situación laboral das beneficiarias tamén está recollida nos criterios de adxudicación das prestacións.

**MÁIS DO 78% DAS BENEFICIARIAS
SON DESEMPREGADAS**

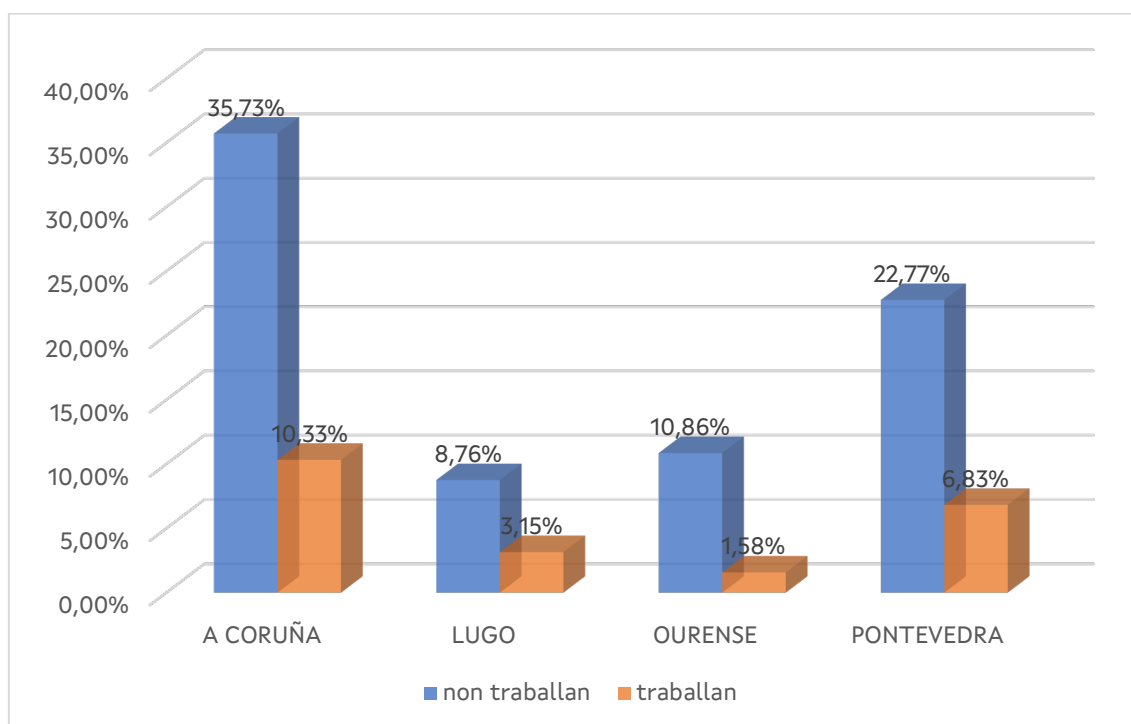
Atendendo á situación laboral das beneficiarias no ámbito xeográfico no que residen, **máis do 35,73% das mulleres beneficiarias sen emprego residen na provincia da Coruña** seguida de Pontevedra, onde residen un 22,77% das beneficiarias desempregadas. Nas provincias de Lugo e Ourense residen o 8,76% e o 10,86% de beneficiarias desempregadas, respectivamente.

Táboa 8 . Beneficiarias segundo a súa situación laboral e provincia na que residen
(ano 2022)

Provincia	Desempregadas	Empregadas	Total
A Coruña	204	59	263
Lugo	50	18	68
Ourense	62	9	71
Pontevedra	130	39	169
Total	446	125	571

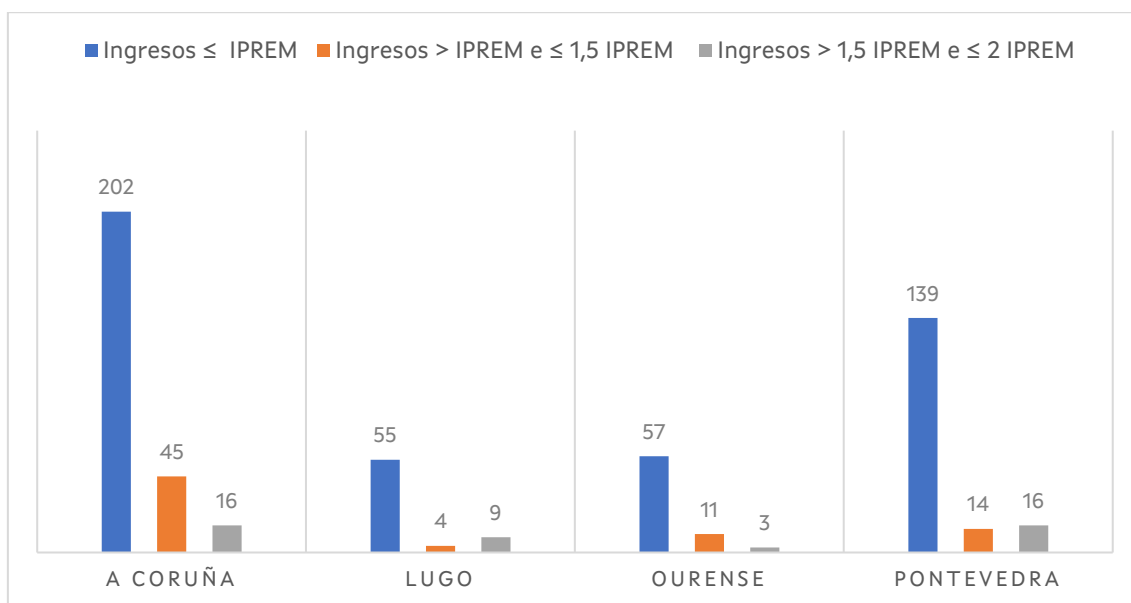
Das 125 mulleres beneficiarias das prestacións que están empregadas, o 58,49% residen nas provincias da Coruña e Pontevedra.

Gráfico 22. Porcentaxe mulleres empregadas e desempregadas por provincia
(ano 2022)

En relación ao **nivel de ingresos das mulleres beneficiarias**, este caracterízase por ser **inferior ao IPREM (Indicador Público de Renda de Efectos Múltiples) no 79,33% dos casos**. O valor do IPREM no ano 2022 foi de 579,02 €/mes e 8.106,28 €/ano en 14 pagas.

En termos provinciais **as beneficiarias de Pontevedra son as que teñen uns ingresos menores**, dado que o 82,25% das beneficiarias teñen ingresos inferiores ao IPREM. Na provincia de Ourense, só un 4% das beneficiarias teñen un ingreso superior en 1,5 veces ao IPREM e menor ou igual ao dobre do IPREM, mentres que nas outras provincias, entre un 6-13% das beneficiarias se atopan neste tramo de ingresos.

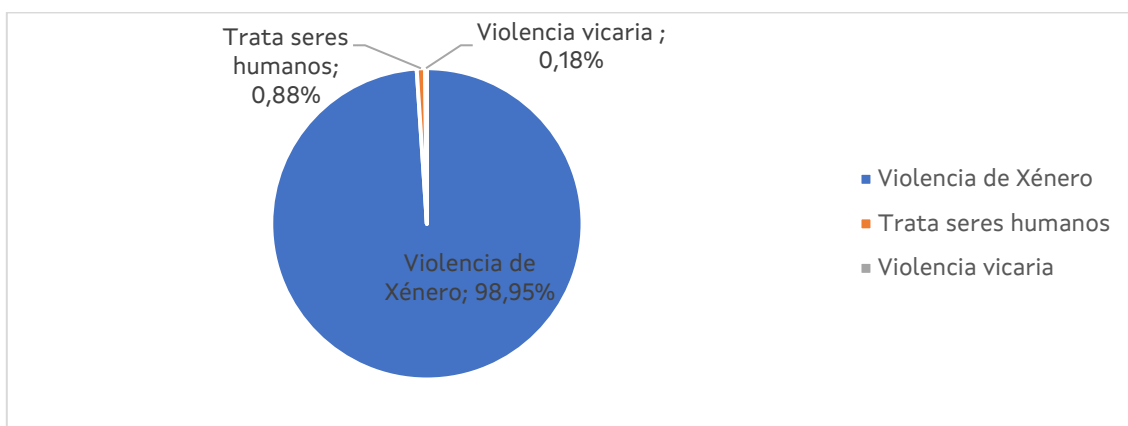
Gráfico 23. Número de beneficiarias segundo o nivel de Ingresos e provincia (ano 2022)

Tipoloxía das vítimas beneficiarias

Do total de beneficiarias **o 98,95 % son vítimas de violencia de xénero** (565 mulleres), un 0,88% son vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual (5 mulleres) e un 0,18% son vítimas de violencia vicaria (1 muller).

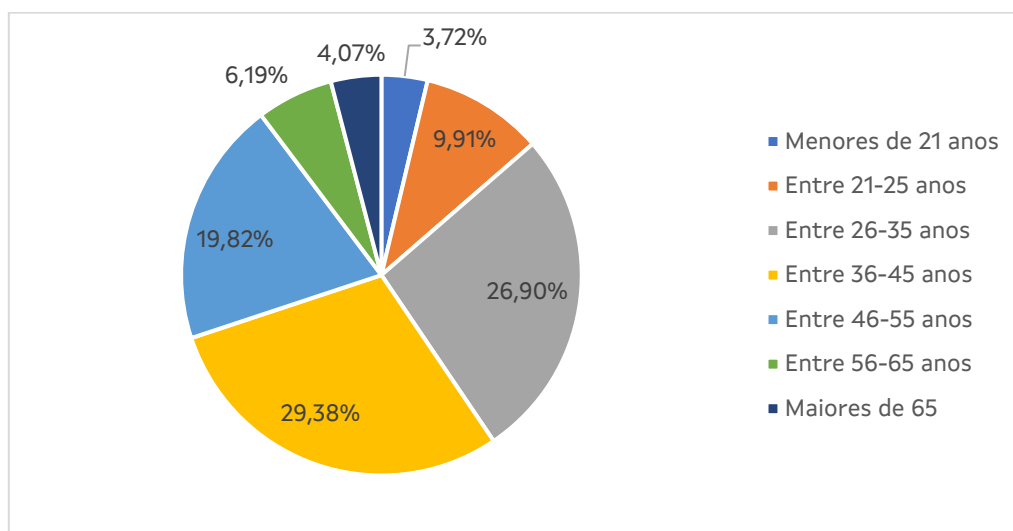
Gráfico 24. Tipoloxía das vítimas beneficiarias da prestación (ano 2022)

Tres de cada catro mulleres que acreditaron ser vítimas de violencia de xénero son españolas e unha de cada catro son estranxeiras.

Segundo a idade, máis do 69,91% das vítimas de violencia de xénero son menores de 46 anos.

Gráfico 25. Beneficiarias vítimas de violencia de xénero por tramo de idade (ano 2022)

As 5 mulleres vítimas de trata con fins de explotación sexual no ano 2022 beneficiarias destas prestacións **son estranxeiras**.

Táboa 9 . Beneficiarias vítimas de trata con fins de explotación sexual segundo a súa nacionalidade (ano 2022)

Nacionalidade	Nº beneficiaria
Brasil	1
Colombia	1
República Dominicana	1
Venezuela	2
Total	5

AS 5 BENEFICIARIAS VÍTIMAS DE TRATA CON FINS DE EXPLOTACIÓN SEXUAL SON ESTRANXEIRAS

En relación ao lugar de residencia, dúas residen na provincia da Coruña e tres residen na provincia de Pontevedra.

Todos as mulleres acreditaron a súa condición de vítimas de violencia de xénero mediante o informe dos Corpos e Forzas de Seguridade do Estado. A idade das vítimas de trata con fins de explotación sexual é menor de 45 anos, tres das vítimas tiñan entre 26 e 35 anos e dous entre 36 e 45 anos.

Todas as vítimas de trata con fins de explotación sexual atopábanse en situación de desemprego.

**100% DAS VÍTIMAS DE TRATA CON
FINS DE EXPLOTACIÓN SEXUAL TIÑAN MENOS
DE 45 ANOS**

A única muller vítima de violencia vicaria no ano 2022 beneficiaria destas prestacións é de nacionalidade española.

En relación ao lugar de residencia, acreditou residir na provincia da Coruña no momento da solicitude desta prestación.

A ÚNICA BENEFICIARIA VÍTIMAS DE VIOLENCIA VICARIA É DE NACIONALIDADE ESPAÑOLA

A idade da vítima de violencia vicaria tiña entre 46 e 45 anos, e acreditase a condición a través de sentenza xudicial.

A vítima atopábase en situación de desemprego e cuns ingresos inferiores o IPREM.

A ÚNICA BENEFICIARIA VÍTIMA DE VIOLENCIA VICARIA TIÑA INGRESOS INFERIORES O IPREM E ATOPÁBASE EN SITUACIÓN DE DESEMPREGO

4.3. Comparativa dos resultados da convocatoria do ano 2021 e 2022

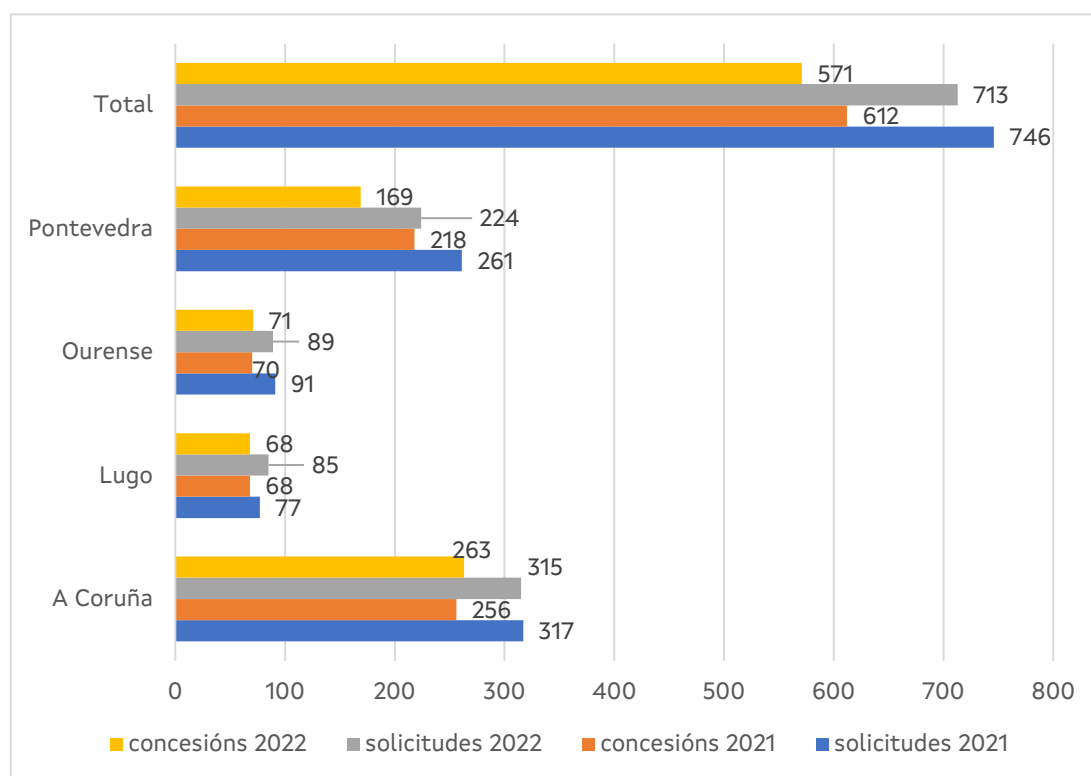
No ano 2022 recibíronse **un 4,42% menos de solicitudes**, pasando de 746 solicitudes en 2021 ás 713 solicitudes de 2022.

Distribución xeográfica por provincia

En relación á distribución xeográfica das prestacións, a provincia da **Coruña é a que rexistra un maior número de solicitudes** nos tres últimos anos, seguida de Pontevedra, Ourense e Lugo.

O incremento do número de concesións produciuse en dúas provincias **Ourense e da Coruña manténdose na provincia de Lugo, sendo esta a única provincia na que tamén aumentan o número de solicitudes**. En relación a esta, recibíronse 77 solicitudes no ano 2021 e 8 máis no ano 2022, 85 solicitudes, manténdose o total de 68 concesións para as dúas anualidades

Gráfico 26. Número de solicitudes e concesións por provincia comparativa ano 2021-2022

A provincia da **Pontevedra diminuíu o seu ratio de concesión de axudas con respecto ao total de concesións en Galicia**, pasando dun 41,83% das concesións totais en 2021 ao 29,60% no 2022. A provincia de **Ourense aumentou en 1 punto a súa representatividade no número de concesións totais** aumentando dun 11,43% no ano 2021 a un 12,43 no ano 2022. Tanto no caso da provincia da Coruña como Lugo aumentáronse ou mantivéronse o número de concesións con respecto ao total de Galicia, sendo unha subida de 4,23 puntos no caso da Coruña e no caso de Lugo manténdose con respecto ás cifras de 2021.

Acreditación da situación de violencia de xénero

En relación á acreditación da situación de violencia de xénero, tanto na convocatoria de 2020, 2021 como a de 2022, máis do 80% das acreditacións realizáronse a través de sentenzas xunto coas ordes de protección ou medidas cautelares, **incrementándose en 4,87 puntos a porcentaxe de sentenzas no ano 2022 con respecto ao 2021.**

Táboa 10. Medios de acreditación da situación de violencia de xénero da beneficiaria, comparativa ano 2021-2022

	Total 2022	Total 2021
<i>Orde de protección ou medida cautelar</i>	298	292
<i>Sentenza</i>	161	229
<i>Informe do Ministerio Fiscal</i>	10	2
<i>Informe das FCS</i>	5	2
<i>Informe de Servizos Sociais o Sanitarios da Adm. Pública autonómica ou local</i>	86	74
<i>Informe dos Servizos de Acollida da Adm. Pública autonómica ou local</i>	11	13
Total	571	612

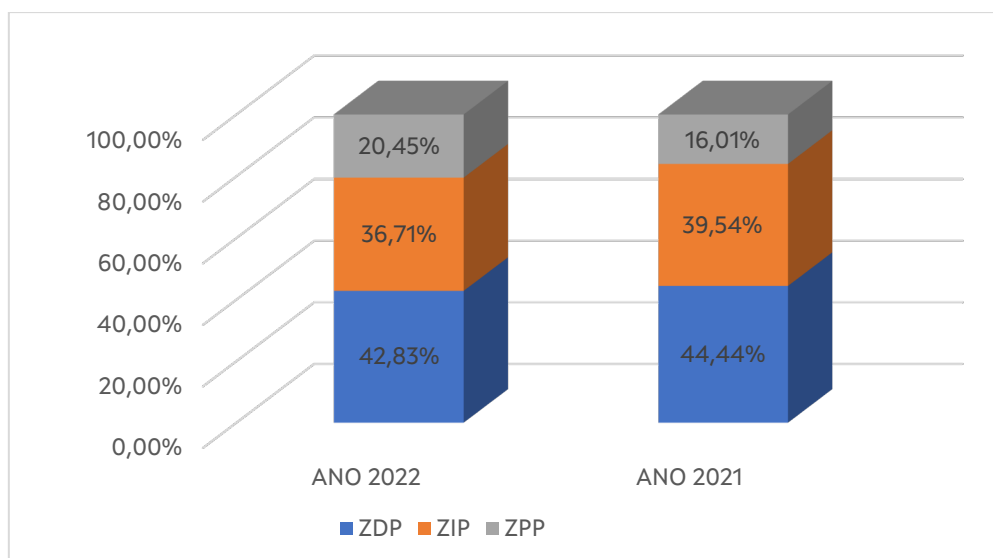
Distribución polo grado de densidade de poboación

En termos territoriais, **diminuíuse a porcentaxe de vítimas de violencia de xénero beneficiarias destas prestacións que residen en zonas rurais**, pasando do 55,55% no ano 2021 a un 57,17% no ano 2022.

En conxunto, as zonas menos poboadas clasificadas como zonas intermedias de poboación ou zonas pouco poboadas representan á maioría dos lugares de residencia das beneficiarias. **Este ano descendeu o número de beneficiarias en zonas intermedias de poboación (ZIP)**, pasando de 242 beneficiarias no ano 2021 en ZIP a 210 beneficiarias en ZIP no ano 2022.

Nas zonas densamente poboadas ZDP (as 7 principais cidades de Galicia), residen 27 beneficiarias menos no 2022 con respecto aos datos de ano anterior pasándose de 272 beneficiarias en ZDP en 2021 a 245 beneficiarias en ZDP en 2022.

Gráfico 27. Beneficiarias da prestación por Grao de Urbanización comparativa dos anos 2021- 2022

Nacionalidade

A información relativa á nacionalidade das beneficiarias confirma que se mantén desde o ano 2018 a mesma representatividade, **tres de cada catro beneficiarias teñen nacionalidade española. No último ano descendeu a porcentaxe de beneficiarias de países latinoamericanos nun 0,46 % con respecto ao ano 2021**, representando o 17,51% das beneficiarias no ano 2022.

Por nacionalidade, Arxentina case duplicou o número de beneficiarias, con 5 beneficiarias en 2022 e incrementaron a súa presenza as mulleres de Brasil, sendo 29 beneficiarias en 2022, 9 máis que no ano 2021 e 4 mulleres máis de nacionalidade cubana, con respecto ás cifras de 2021. Pola contra, as mulleres colombianas baixaron substancialmente a súa representatividade en 8 mulleres fronte aos datos do ano anterior, ao igual que Perú e Venezuela diminuíndo a súa representatividade en 5 e 4 mulleres respectivamente.

Idade

Facendo referencia á distribución por idade, **diminuíuse o número e a representatividade das mulleres menores de 46 anos, pasando dun 72,39% do total das beneficiarias no ano 2021 ao 70,05% no ano 2022**. O grupo de idade que era máis numeroso no ano 2021 eran as mulleres entre os 36 e os 45 anos, coincidente cos datos de 2022. Pola contra, as mulleres menores de 21 anos representaban o 5,07% das beneficiarias en 2021 e no 2022 diminúe a súa presenza ata o 3,68% do total de beneficiarias. Do mesmo xeito, as beneficiarias entre os 26 e os 35 anos máis numerosas no ano 2022 (27,15%) fronte ao 2021 (26,31%).

DO ANO 2021 AO 2022

DIMINUÍU UN **1,39%** A
PORCENTAXE DE BENEFICIARIAS MENORES
DE 21 ANOS

Fillos/as a cargo

En relación á súa situación familiar, no ano 2022 o 51% das beneficiarias (293 mulleres) tiñan polo menos unha filla ou fillo menor ao seu cargo mentres que no ano 2021 esa cifra representaba o 51% das beneficiarias en termos porcentuais (315 mulleres).

Táboa 11 . Beneficiarias segundo o número de fillas/os menores ao seu cargo, comparativa ano 2022-2021

	2022		2021	
	N.º beneficiarias	Total fillas/os	N.º beneficiarias	Total fillas/os
0 fillas/os	278	0	297	0
1 filla/o	163	163	182	182
2 fillas/os	97	194	98	196
3 fillas/os	28	84	31	93
4 fillas /os	3	12	4	16
5 fillas /os	2	10	0	0
TOTAL	571	463	612	487

Segundo o número de fillos das beneficiarias, considérase relevante que, no ano 2022 un 22,77% das beneficiarias teñen dous ou máis fillas/os menores ao seu cargo dato moi similar ao do ano anterior no que serían un 21,73% as beneficiarias que teñen dous ou máis fillas/os. Do total de menores a cargo das beneficiarias, no ano 2021 o 52,92% son nenos e o 47,08% son nenas, cifras similares ás presentadas en 2021 con 50,5 % de nenos e un 49,5% de nenas.

Tendo en conta a distribución xeográfica, **no ano 2021 máis do 37% das rapazas e rapaces menores residen na provincia da Coruña, no 2022 ese dato da provincia da Coruña superaba o 43% do total de nenos/nas**. Pola contra, o 36 % dos nenos/as residían na de provincia de Pontevedra no ano 2021 mentres que no ano 2022 ese dato era próximo ao 31% do total de menores.

Situación de discapacidade

Estas prestacións tamén recollen a situación de especial vulnerabilidade nos casos dunha discapacidade das beneficiarias ou dos fillos/as menores ao seu cargo.

No ano 2022, 44 mulleres tiñan acreditada unha discapacidade (o 7,71% do total das beneficiarias) **mentres que no ano anterior eran 51** as mulleres beneficiarias cunha discapacidade (o 8,33% do total das beneficiarias).

Por provincia de residencia, en Pontevedra 14 mulleres tiñan acreditada unha discapacidade no ano 2022 mentres que nos dous anos anteriores as cifras mantivéronse en 20 mulleres. Na provincia da Coruña onde se incrementou o número de beneficiarias cunha discapacidade, no ano 2022 aumentou en 4 mulleres sendo o total de 23 mulleres que tiñan acreditada unha discapacidade no ano 2022 mentres que no ano 2021 eran 19. Na provincia de Ourense descendeu a 4 mulleres no ano 2022 (o 0,70% do total de beneficiarias dese ano) e da mesma maneira, na provincia de Lugo a 3 mulleres no ano 2022 (un 0,53% do total de beneficiarias do 2022).

Retomando a análise das **fillas/os menores a cargo** das beneficiarias, **pasouse de 17 menores que teñen acreditada unha discapacidade no ano 2021 a 19 menores no ano 2022**. E mentres que no ano 2021 máis da metade dos fillos/as a cargo das beneficiarias que teñen acreditada unha discapacidade residían na provincia de Pontevedra, no ano 2022, o 43% dos fillos/as cunha discapacidade residen na provincia da Coruña seguida pola provincia de Pontevedra cun 31%.

Situación laboral

No que respecta á **situación laboral das beneficiarias**, recollida nos criterios de adxudicación das prestacións obxecto deste informe, caracterízase por unha elevada porcentaxe de beneficiarias desempregadas. **Do ano 2021 ao ano 2022 a situación é moi similar, representando o total de beneficiarias cun traballo o 21,4% do total no ano 2021 e un 21,89% do total no ano 2022.**

Táboa 12 . Beneficiarias segundo a súa situación laboral e provincia na que residen comparativa ano 2022-2021

Provincia	2022		2021	
	<i>Desempregadas</i>	<i>Empregadas</i>	<i>Desempregadas</i>	<i>Empregadas</i>
A Coruña	204	59	203	53
Lugo	50	18	49	19
Ourense	62	9	61	9
Pontevedra	130	39	168	50
Total	446	125	481	131

As beneficiarias cun posto de traballo residen principalmente na provincia da Coruña, manténdose unha representatividade de máis do 8% no ano 2021 e incrementándose a máis do 10% no ano 2022. Tanto na provincia de Lugo e Ourense incrementouse do ano 2021 ao 2022 o número de beneficiarias traballando, nun 0,05% e nun 0,10% respectivamente. Na provincia de Ourense reduciuse a porcentaxe de mulleres cun traballo dun 1,47% do total de beneficiarias no ano 2021 a un 1,58% no ano 2022.

Tipoloxía das beneficiarias:

Vítimas de trata con fins de explotación sexual

Respecto á tipoloxía de beneficiarias da convocatoria, **aumentaron os casos de vítimas de trata con fins de explotación sexual**, dos 2 casos en 2021 aos 5

acreditados no ano 2022. Do mesmo xeito, estas vítimas pasan de representar o 0,33% das beneficiarias das presentacións no 2021 ao 0,8% do total de beneficiarias no ano 2022.

Nas provincias da Coruña e Pontevedra as vítimas de trata con fins de explotación sexual no ano 2022 veuse incrementado a 2 e 3 respectivamente, fronte a ningunha no ano anterior. As outras provincias non teñen vítimas de trata con fins de explotación sexual no ano 2022.

Estas vítimas seguen sendo todas elas estranxeiras, no ano 2021 as vítimas eran de 2 países diferentes, todos os países latinoamericanos. No ano 2022 estas vítimas, son latinoamericanas procedentes de Colombia, Brasil, República Dominicana e Venezuela.

AUMENTARON NUN 60% OS CASOS DE VÍTIMAS DE TRATA CON FINS DE EXPLOTACIÓN SEXUAL, PASANDO DE 2 EN 2021 A 5 BENEFICIARIAS EN 2022

No ano 2022 non se rexistrou ningunha beneficiaria vítima de trata con fins de explotación sexual menor de 20 anos, sendo maioritariamente mulleres entre os 26 e os 45 anos. No ano anterior, rexistrárase unha beneficiaria vítima de trata con fins de explotación sexual menor de 20 anos, atopándose a outra vítima entre os 21 e os 25 anos.

No ano 2022 é maior a porcentaxe de beneficiarias vítimas de trata con fins de explotación sexual que teñen fillas/os, un 20% do total dese ano. No ano anterior ningunha das beneficiarias vítimas de trata con fins de explotación sexual tiñan fillas/os.

Todas as beneficiarias vítimas de trata con fins de explotación sexual no ano 2022 acreditan a súa condición de vítimas de violencia de xénero mediante o

informe dos Corpos e Forzas de Seguridade do Estado, ao igual cos datos rexistrados no ano anterior.

Nos dous anos obxecto de estudo as vítimas eran desempregadas.

Vítimas de violencia vicaria

Respecto á tipoloxía de beneficiarias da convocatoria, este é o primeiro ano onde se ven recollidos **os casos de vítimas de violencia vicaria**, vítimas que ate a modificación no ano 2021 da Lei 14/2021, do 20 de xullo, pola que se modifica a Lei 11/2007, do 27 de xullo non se recollían no presente informe.

No ano 2022, os casos de vítimas de violencia vicaria beneficiarias da convocatoria relacionouse nunha vítima, representando o 0,17% das beneficiarias das prestacións.

No ano 2022, a única vítima beneficiaria ten un fillo/a ao cargo, tendo a mesma unha idade, comprendida entre os 46 e 55 anos, e residindo na provincia da Coruña.

Todas as beneficiarias vítimas de violencia vicaria no ano 2022 acreditan a súa condición de vítima de violencia vicaria mediante sentenza.

A vítima atopábase en situación laboral de desemprego no ano 2022.

A ÚNICA BENEFICIARIA VÍTIMA DE VIOLENCIA VICARIA TEN NACIONALIDADE ESPAÑOLA

5. CONCLUSIÓNS

O programa de **prestación periódica para mulleres que sofren violencia de xénero** apoia e favorece desde o ano 2006 a independencia económica das vítimas e impulsa o seu empoderamento. A continuación recóllese os principais datos deste programa.

Datos Globais:

- **Financiamento:** nos 17 anos de execución concedéronse prestacións por unha suma total superior aos 54 millóns de euros.

54.678.548,81 €
ORZAMENTO NO PERÍODO 2006-2022

- **Incremento orzamentario:** desde o ano 2017 no que case se duplicou o orzamento, pasando de 2,4 millóns de euros no ano 2016 a 4 millóns de euros no 2017, todos os anos se superaron os 4 millóns de euros de orzamento, superándose nos últimos catro anos os 5 millóns de euros. En termos globais, desde o ano 2006 triplicouse o diñeiro destinado a este programa.
- **Concesións:** desde o ano 2012, a media de prestacións concedidas é superior ao 70% das solicitudes presentadas anualmente. No último ano 2022, o número de concesións supera o 80% das solicitudes recibidas.
- **Evolución do número de Beneficiarias:** as beneficiarias dos últimos 5 anos representan máis do 44% do total de mulleres apoiadas desde a creación das prestacións fai 17 anos.

6.737

 BENEFICIARIAS

DESDE O ANO 2006

- **Beneficiarias por provincia:** A Coruña é a provincia que suma un maior número de beneficiarias, máis do 46 % do total, seguida de Pontevedra cun 29,60%, Ourense cun 12,43% e, finalmente, Lugo co 11,91% das beneficiarias. A provincia da Coruña tamén ten o maior ratio de concesións por número de solicitudes de toda Galicia.

Prestación periódica para mulleres que sobren violencia de xénero no 2022

5.050.000,00 €

ORZAMENTO ANO 2022

571

 BENEFICIARIAS

ANO 2022

- **Orzamento:** o orzamento de 2022 supera en máis de 3.200.000 € o orzamento do ano 2006.
- **Beneficiarias:** a porcentaxe de prestacións totais que foron concedidas no ano 2022 foi dun 80%. Destas concesións, en termos xeográficos, a provincia da Coruña cun 83,49% ten o maior ratio de beneficiarias das concesións con respecto ás solicitudes presentadas nas demais provincias.

- **Acreditacións da situación de violencia de xénero:** na convocatoria do ano 2022, máis do 80% das beneficiarias acreditaron a situación de violencia de xénero con medidas xudiciais.
- **Beneficiarias en núcleos rurais:** o 57% das beneficiarias do ano 2022 residen en zonas intermedias ou pouco poboadas, vivindo nestas últimas (ZPP) máis do 20% do total de beneficiarias.
- **Beneficiarias por lugar de residencia:** O 42,83 % das beneficiarias residen en zonas densamente poboadas, das cales o 20,10% viven nas principais cidades da provincia da Coruña (A Coruña, Ferrol e Santiago de Compostela). O 11,36% das beneficiarias totais residen en Pontevedra capital e en Vigo. No concello de Lugo e no de Ourense residen o 4,90% e o 6,47% do total de beneficiarias, respectivamente.

42,83% DAS BENEFICIARIAS DO ANO 2022 RESIDEN EN ZONAS DENSAMENTE POBOADAS

- **Nacionalidade das beneficiarias:** no ano 2022 tres de cada catro beneficiarias tiñan nacionalidade española.
- **Idade das Beneficiarias:** o 70% das beneficiarias da convocatoria do ano 2022 tiñan menos de 46 anos.

40,63% DAS BENEFICIARIAS DO ANO 2022 SON MENORES DE 36 ANOS

- **Beneficiarias con fillas/os menores a cargo:** 293 mulleres, é dicir, o 51% das beneficiarias teñen fillas/os ao seu cargo no ano 2022.
- **Fillas/os menores a cargo das beneficiarias:** 218 rapazas e 245 rapaces son os menores a cargo das beneficiarias na última anualidade.
- **Beneficiarias e fillas/os menores ao seu cargo cunha discapacidade acreditada:** o 7,71% das beneficiarias acreditaron unha discapacidade (44 mulleres) e 19 menores, o 3,33% do total de rapaces/as a cargo das beneficiarias tamén acreditan esta situación.
- **Información laboral e económica das beneficiarias:** no ano 2022, o 78,11% das beneficiarias estaban desempregadas. En termos de renda, soamente un 20,67% das beneficiarias teñen un nivel de ingresos superior ao IPREM.
- **No ano 2022 acreditáronse 5 casos de vítimas de trata con fins de explotación sexual,** representando o 0,80% do total de beneficiarias un 60% máis que no ano 2021, no que se rexistraron 2 casos.
- **No ano 2022 concedeuse unha axuda a unha muller vítima de violencia vicaria.**

21,89% DAS BENEFICIARIAS TEÑEN UN EMPREGO E DESTAS O 78,40% RESIDEN NAS PROVINCIAS DA CORUÑA E PONTEVEDRA

Asinado dixitalmente por:

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 06/06/2023 09:53:08
Nº Rexistro: 54095
Data envío: 06/06/2023 09:53:08.566

DIRECCIÓN XERAL DE RELACIÓNS INSTITUCIONAIS E PARLAMENTARIAS na data 06/06/2023 7:53:00

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Coa finalidade de dar cumprimento ao preceptuado na Disposición adicional cuarta da Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, trasládolle o **"Informe sobre as violencias sexuais exercicio 2022"**, para a súa remisión aos Grupos Parlamentarios.

Santiago de Compostela,

A directora xeral de Relacións Institucionais e Parlamentarias

(ASINADO DIXITALMENTE)

Sr. Presidente do Parlamento de Galicia

INFORME

SOBRE AS VIOLENCIAS SEXUAIS

EXERCICIO 2022

XUNTA
DE GALICIA

Informe sobre as violencias sexuais 2022

Informe elaborado por:

Secretaría Xeral da Igualdade

Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade

Xunta de Galicia

Abril de 2023

ÍNDICE

1. CONCEPTO, CONTEXTO E MARCO LEGAL A 2022	3
1.1. Concepto: ¿Que é a violencia sexual?	3
1.2. Contexto global e europeo	3
1.3. Contexto: España	9
2. SITUACIÓN REAL E ACTUALIZADA A 2022	12
2.1. Cifras e evolución en España	12
2.1.1. Introducción	12
2.1.2. Representación territorial dos delitos contra a liberdade e a indemnidade sexual.....	16
2.1.2.1. Análise por comunidades autónomas	16
2.1.2.2. Análise por provincias	17
2.1.2.3. Análise desagregada das vitimizacións	17
2.1.2.4. Análise das vitimizacións segundo o perfil das vítimas: tipoloxía penal, sexo e idade	19
2.1.2.5. Análise das vitimizacións segundo a nacionalidade da víctima	20
2.1.2.6. Análise das vitimizacións segundo o perfil da vítima comparándoo cos grupos de idade	21
2.1.2.7. Análise das vitimizacións segundo o perfil da vítima: relación vítima/autor, sexo e idade	22
2.1.2.8. Análise das vitimizacións segundo o perfil do responsable: tipoloxía penal, sexo e idade	23
2.1.2.9. Análise das vitimizacións segundo o perfil do responsable: sexo e nacionalidade	25
2.2. Cifras e evolución en Galicia	26
2.2.1. Análise trimestral do conxunto de Galicia	26
2.2.2. Análise provincial.....	30
2.2.2.1. A Coruña	31
2.2.2.2. Lugo	35
2.2.2.3. Ourense	40
2.2.2.4. Pontevedra	44
2.2.2.5. Distribución provincial.....	48
2.2.3. Delitos por cada 10.000 habitantes.....	51

2.3. Análise local. Concellos máis representativos	52
2.3.1. Concello de Santiago de Compostela.....	52
2.3.2. Concello da Coruña	55
2.3.3. Concello de Vigo.....	58
3. A REALIDADE DETRÁS DOS NÚMEROS	61
3.1. Contexto Galicia: unha comunidade pioneira na prevención e tratamento da violencia de xénero.....	67
3.2. A ciberviolencia sexual	69
3.3. Programas desenvoltos en Galicia.....	72
4. BIBLIOGRAFÍA E FONTES DE ESTUDO.....	85

1. CONCEPTO, CONTEXTO E MARCO LEGAL A 2022

1.1. Concepto: ¿Que é a violencia sexual?

Enmarcada na área e conceptualización da violencia de xénero ou violencia contra as mulleres por razón de sexo, a definición máis global, máis estendida e referenciada, é a da Organización Mundial da Saúde (OMS):

“Todo acto sexual, a tentativa de consumir un acto sexual, os comentarios ou insinuacións sexuais non desexados, ou as accións para comercializar ou utilizar de calquera outro modo a sexualidade dunha persoa mediante coacción por outra persoa, independentemente da relación desta coa vítima, en calquera ámbito, incluídos o fogar e o lugar de traballo”.

1.2. Contexto global e europeo

A violencia sexual nas súas múltiples manifestacións constitúe unha forma de violencia por razón de xénero, unha forma de discriminación e unha vulneración dos dereitos humanos, cuxas secuelas físicas e psicolóxicas, nalgúns casos, poden persistir para sempre. As violencias sexuais, incluída a violación, afectan de maneira desproporcionada ás mulleres, representando formas de agresión e dominación por razón de xénero.

A Declaración sobre a Eliminación da Violencia contra a Muller (1993), ratificada na IV Conferencia Mundial sobre as Mulleres (Beijing, 1995), define a violencia contra a muller e sinala que esta violencia inclúe *“a violencia física, psicolóxica e sexual que se produce na familia incluídos os malos tratos, a violación polo marido, o abuso sexual das nenas no fogar, a mutilación xenital feminina e outras prácticas nocivas para a muller, os actos de violencia perpetrados por outros membros da familia e a violencia referida á explotación; a violencia física, psicolóxica e sexual perpetrada dentro da comunidade en xeral: a violación, o abuso sexual, o acoso e a intimidación sexuais no traballo ou en institucións educacionais, o tráfico de mulleres e a prostitución forzada; e a violencia física, psicolóxica ou sexual perpetrada ou tolerada polo Estado, onde queira que ocorra”.*

A definición de violencia sexual da OMS “por ser ademais a conceptualización de referencia, foi complementada nos últimos decenios por unha ampla xurisprudencia” a nivel rexional e internacional “que foi configurando un marco conceptual cada vez máis avanzado, e que permite analizar os elementos constitutivos da violencia sexual, os ámbitos nos que esta se produce, así como a responsabilidade dos Estados na súa obriga de respectar, protexer e facer cumprir os dereitos humanos”.

O Comité para a Eliminación da Discriminación contra a Muller que vixía o cumprimento da Convención sobre a Eliminación de Todas as Formas de Discriminación contra a Muller (Comité CEDAW, polas súas siglas en inglés), e outros organismos internacionais de dereitos humanos lembran que ao ser a violencia sexual unha manifestación da violencia por razón de xénero, as súas causas atópanse arraigadas nos desequilibrios estruturais de poder e na discriminación e a desigualdade estrutural entre homes e mulleres.

A violación, o acoso sexual, a trata e a mutilación xenital feminina son formas de violencia que representan unha agresión á sexualidade feminina. Finalmente, o Comité CEDAW recoñeceu que *“a opinio juris e a práctica dos Estados que dan a entender que a prohibición da violencia por razón de xénero contra a muller pasou a ser un principio do dereito internacional consuetudinario”*.

O [Convenio do Consello de Europa](#) sobre prevención e loita contra a violencia contra a muller e a violencia doméstica, máis coñecido como “Convenio de Istambul”, conmemorou no 2021 o décimo aniversario da súa creación (2011-2021).

O [Convenio de Istambul](#) recolle como principios fundamentais un enfoque baseado na igualdade e a non discriminación e na dilixencia debida dos Estados. Isto último refírese a que os Estados *“non só deben absterse de cometer calquera acto de violencia de xénero, senón que son responsables de garantir a protección das vítimas e a prevención e sanción daquelas ofensas perpetradas por actores privados”*. Para iso, o Convenio propón un enfoque multidisciplinar que se coñece como “as 4 Ps”:

- Prevención
- Protección
- Persecución
- Políticas integradas

Outro aspecto importante do Convenio de Istambul é que transcende o contido habitual dun tratado de dereitos humanos e busca a harmonización dos sistemas criminais dos estados membros para que estes inclúan as distintas formas de violencia contra a muller, incluíndo a violencia física, o acoso (*stalking*), a violencia psicolóxica, a violencia sexual, o matrimonio forzado, a mutilación xenital feminina, a esterilización forzada, o aborto forzado e o acoso sexual.

Estes instrumentos internacionais de dereitos humanos establecen que os Estados teñen a obriga de poñer todos os medios para combater todas as formas de violencia contra as mulleres e nenas por razón de xénero, incluída a sexual, actuando coa "diligencia debida" no marco da prevención e a investigación, a sanción aos responsables, a asistencia e a reparación integral ás vítimas.

No contexto europeo, débese destacar que en setembro de 2021 o Parlamento Europeo votou a favor da definición da violencia de xénero como eurodelito, é dicir, como un novo ámbito delituoso en virtude do Artigo 83 do Tratado da UE, xunto a outros delitos que hai que combater con criterios comúns, como o tráfico de persoas, drogas e armas, a ciberdelincuencia e o terrorismo.

En outubro de 2021, o Parlamento Europeo urxiu a tomar medidas para protexer ás vítimas nas disputas pola custodia dos fillos e fillas. Ademais, defendeu que ao avaliar solicitudes de custodia, nos casos en que se sospeite

de violencia de parella, as audiencias deben ter lugar nunha contorna adaptada aos nenos e por profesionais capacitados.

Estas modificacións e recoñecementos legais abordaron as seguintes cuestións:

- O acoso en liña.
- A violación da privacidade.
- A gravación e o intercambio de imaxes de agresións sexuais.
- O control ou a vixilancia a distancia (incluídas as aplicacións espía).
- As ameazas e as chamadas á violencia.
- A incitación ao odio sexista.
- A indución á autolesión.
- O acceso ilegal a mensaxes ou contas de redes sociais.
- O incumprimento das prohibicións de comunicación impostas polos tribunais.
- A trata de seres humanos.

Estas modificacións son as que impulsaron cambios normativos nos estados membros, nun primeiro lugar, e despois nas diferentes comunidades autónomas, como acontece no ámbito español.

Este ano a nivel europeo, como se recolle en publicacións procedentes da euro cámara de marzo de 2022, a Comisión Europea propuxo novas normas para loitar contra a violencia de xénero o 8 de marzo, Día Internacional da Muller.

Tal e como manifestou María Soletó na súa intervención ante o Parlamento Europeo con ocasión do encontro Renew Europe *“Unha de cada 3 mulleres foron vítimas de violencia de xénero na Unión Europea, 1 de cada 10 mulleres de violencia sexual e 1 de cada 20 foron violadas. Estes son algúns dos datos que mostran a dramática situación da violencia contra as mulleres en Europa”*.

O 8 de marzo de 2022, a Comisión Europea presentou unha proposta de directiva da UE sobre a loita contra a violencia exercida sobre as mulleres e a violencia doméstica.

Esta nova directiva quere ir un paso máis aló na loita contra a violencia, contemplando na tipificación de delitos de violencias prácticas como a

mutilación xenital feminina ou o ciberacoso. Ademais, aborda tamén temas como o respecto da privacidade e o apoio ás mulleres vítimas de abusos.

A nova directiva deberá establecer unhas normas mínimas para os tipos penais e as sancións, incluída a definición da prescrición destes delitos.

En definitiva, pódese concluír que a nova proposta de directiva inclúe medidas para previr, protexer e perseguir eficazmente os delitos, incluído o acoso por internet.

O 5 de maio aprobouse no Parlamento Europeo unha Resolución sobre o impacto da guerra contra Ucraína nas mulleres.

Este conflito está a afectar de maneira específica a mulleres e nenas, aumentando as desigualdades preexistentes.

Segundo o documento publicado e como se recolle en datos ofrecidos polo Observatorio de la Violencia de Género de la Fundación Mujeres, *mulleres e nenas corren un especial risco durante este tipo de crise en relación ás violencias que as afectan particularmente: violencia sexual e de xénero.*

Un artigo específico deste Observatorio sobre a resolución do Parlamento Europeo con referencia a situación da guerra de Ucraína destaca que *"Esta resolución condena, especialmente, o uso da violencia sexual e de xénero que están a sufrir as mulleres durante o conflito. Este tipo de violencia está a ser empregada polo exército ruso como arma de guerra, constituíndo un crime de guerra con arranxo ao dereito internacional"*. Por iso, no texto pídese á Unión Europea que *"adopte unha resposta con perspectiva de xénero "ante a crise" dando prioridade "á protección fronte á violencia sexual e de xénero"*.

Así, destaca a necesidade de que *"os países contén con programas de apoio especializado para as mulleres e nenas sobreviventes de violencia, abordando as súas necesidades específicas e garantindo que estes servizos estean accesibles en linguas e formatos accesibles a todas elas."*

O Observatorio nesta publicación tamén denuncia *a falta de acceso adecuado á saúde sexual e reprodutiva tanto para as mulleres que seguen no país como para as refuxiadas que chegan a terceiros países da Unión Europea, xa que se están atopando con certos obstáculos nalgúns destes países. Por exemplo, nalgúns deles estes servizos non están cubertos pola sanidade pública ou mesmo, en países como Polonia, onde o aborto non está permitido, as mulleres que así o desexan non poden poñer fin ao seu embarazo.*

Por iso, a resolución fai fincapé no deber de garantir ás mulleres e nenas o acceso continuado aos servizos de saúde sexual e reprodutiva e, en particular, a anticonceptivos de emerxencia e ao aborto, tamén para as sobreviventes de violencia sexual.

Segundo o Observatorio, *"A guerra en Ucraína está a crear as condicións necesarias para que se produza un auxe de trata de seres humanos, aumentando o número de denuncias e atopándose particularmente en risco mulleres, nenas e nenos, debido á situación de vulnerabilidade derivada do conflito"*.

En particular, a trata de seres humanos con fins de explotación sexual "por proxenetas, donos de prostíbulos e compradores de servizos sexuais" é a que representa un dos maiores riscos para as refuxiadas que foxen do conflito. Por iso, a resolución insta aos Estados membros a que garantan "a seguridade e a ausencia de explotación sexual das mulleres e nenas refuxiadas", detectando e perseguindo ás redes de trata mediante a vixilancia dos lugares utilizados por tratantes de seres humanos para a captación de vítimas (estacións, aeroportos, centros de acollida...) e reitera, ademais, que "a prostitución fomenta a trata de mulleres vulnerables".

En canto ás mulleres que seguen en Ucraína, segundo informa o propio Parlamento Europeo, este anima á UE para utilizar todas as medidas e fondos á súa disposición para garantir os seus dereitos á saúde sexual e reprodutiva. Os eurodeputados tamén piden enviar kits de hixiene e de saúde sexual e reprodutiva, incluídos anticonceptivos, en convois e paquetes humanitarios a Ucraína e aos países de tránsito ou de acollida de refuxiados. Para facilitar a integración das mulleres refuxiadas nos países de acollida, a resolución expón permitir o seu acceso ao mercado laboral tan pronto como sexa posible, así como facilitarlles cursos de idioma e servizos de coidado de nenos.

Por último destacar que, no mes de setembro de 2022, 38 Estados membros subscribiron a "Declaración de Dublín" na que se comprometen a adoptar unha serie de medidas para promover a igualdade de xénero co obxectivo de axudar a previr a violencia doméstica, sexual e de xénero.

A declaración inspírase integramente no Convenio de Istambul do Consello de Europa sobre a violencia contra as mulleres e nas conclusións das expertas e expertos sobre como se aplicou o convenio ata o de agora por parte dos países.

1.3. Contexto: España

"As violacións aumentaron un 38,2% nos primeiros nove meses de 2022 se se compara co mesmo período de 2019, ano previo á pandemia de Covid-19, segundo a estatística do Ministerio do Interior, que recoñece unha "tendencia de forte aumento" nos delitos sexuais". Así se recolle en numerosos titulares de prensa en referencia as violencias sexuais no ano 2022.

O número de delitos contra a liberdade e indemnidade sexual aumentou case un 90% en España entre 2012 e 2021.

Nun momento no que se entende consolidado o Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero, no mes de setembro publicouse a Lei Orgánica 10/2022, do 6 de setembro, de garantía integral da liberdade sexual, que no seu preámbulo recolle polo miúdo unha exposición de motivos onde se indica que, *as violencias sexuais non son unha cuestión individual, senón social; e non se trata dunha problemática conxuntural, senón estrutural, estreitamente relacionada cunha determinada cultura sexual arraigada en patróns discriminatorios que debe ser transformada.*

Ao mesmo tempo que se inflixe un dano individual a través da violencia sobre a persoa agredida, repercútese de forma colectiva sobre o conxunto das mulleres, nenas e nenos que reciben unha mensaxe de inseguridade e dominación radicado na discriminación, e sobre toda a sociedade, na reafirmación dunha orde patriarcal. Por iso, a resposta a estas violencias debe emerxer do ámbito privado e situarse indiscutiblemente na esfera do público, como unha cuestión de Estado.

Segundo se recolle no mesmo:

“Esta lei orgánica pretende dar cumprimento ás mencionadas obrigas globais en materia de protección dos dereitos humanos das mulleres, as nenas e os nenos fronte ás violencias sexuais, integrándose tamén na política exterior española; e, seguindo o mandato do artigo 9.2 da Constitución, remover os obstáculos para a prevención destas violencias, así como para garantir unha resposta adecuada, integral e coordinada que proporcione atención, protección, xustiza e reparación ás vítimas. Para iso, esta lei orgánica estende e desenvolve para as violencias sexuais todos aqueles aspectos preventivos, de atención, sanción, especialización ou asistencia integral que, estando vixentes para outras violencias, non contaban con medidas específicas para poder abordar de forma adecuada e transversal as violencias sexuais. Ademais, como novidade, desenvólvese o dereito á reparación, como un dos eixos centrais da responsabilidade institucional para lograr a completa recuperación das vítimas e as garantías de non repetición da violencia”.

A lei orgánica consta dun título preliminar, oito títulos, cinco disposicións adicionais, unha disposición transitoria, e vinte e cinco disposicións finais, adoptando unha perspectiva integral e nova no ámbito das violencias sexuais.

Neste sentido, a norma xustifícase no seu texto por unha razón de interese xeral, como é a necesidade de erradicar as violencias sexuais que sofren as mulleres de todas as idades e os nenos e nenas. Esta é unha realidade innegable no noso país, como ilustran, entre outros, os datos achegados fai anos e en continuo crecemento actualmente, pola “Macroencuesta sobre Violencia Contra la Mujer 2019”.

No propio preámbulo da mesma norma, na parte IV, o propio texto recolle que:

"A porcentaxe de mulleres de 16 ou máis anos residentes en España que sufriron violencia sexual fóra do ámbito da parella ao longo da vida é do 6,5%.

É dicir, 1.322.052 mulleres sufriron este tipo de violencia e o 0,5% (103.487) nos últimos 12 meses.

Un 2,2% (453.371 mulleres) do total de mulleres de 16 ou máis anos residentes en España foron violadas algunha vez na súa vida."

Estes datos son en realidade unha aproximación de mínimos, pois trátase da prevalencia revelada, pero debe terse en conta que é probable que as mulleres que sufriron os casos máis graves non sexan capaces de contalo nunha enquisa como esta debido ao trauma que supón.

"No caso das nenas menores de 16 anos, a porcentaxe é do 3,4%, o que se traduce nunhas 703.925 nenas vítimas de violencias sexuais.

Ademais, o 12,4% das mulleres que sufriron violencia sexual fóra da parella di que nalgunha das agresións sexuais participou máis dunha persoa. Finalmente, case no 50% (40,6%) dos casos, a violencia repetiuse máis dunha vez."

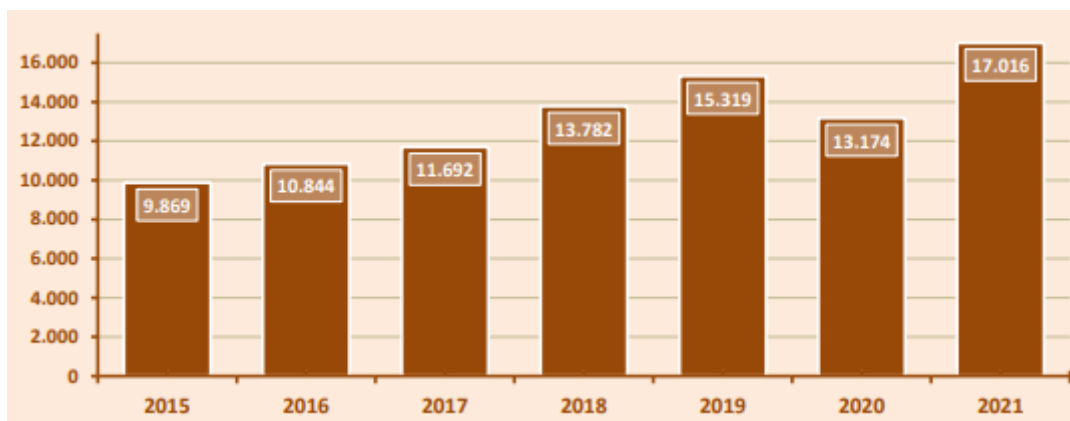
2. SITUACIÓN REAL E ACTUALIZADA A 2022

2.1. Cifras e evolución en España

2.1.1. Introducción

No mes de novembro de 2022 o Ministerio do Interior fixo públicos os datos do ano 2021 en materia de violencia sexual, recollidos no seu "Informe sobre delitos contra la libertad e indemnidad sexual". Preséntanse a continuación un extracto dos datos recollidos nese informe referidos ao conxunto de España, mencionando as características máis destacables de cada apartado.

- Feitos coñecidos rexistrados. Datos anuais.

Segundo os datos do Informe sobre delitos contra a liberdade e indemnidade sexual, nos feitos coñecidos rexistrados pódese observar un incremento nos últimos anos pese ao rexistro dun leve descenso reflectido no ano 2020:

- Ano 2015: 9.869
- Ano 2016: 10.844
- Ano 2017: 11.692
- Ano 2018: 13.782
- Ano 2019: 15.319
- Ano 2020: 13.174
- Ano 2021: 17.016

Dende o ano 2015 ata o ano 2021 incrementáronse os delitos sexuais en España un 72.41%, destacando unha forte subida de 3.842 casos no ano 2021.

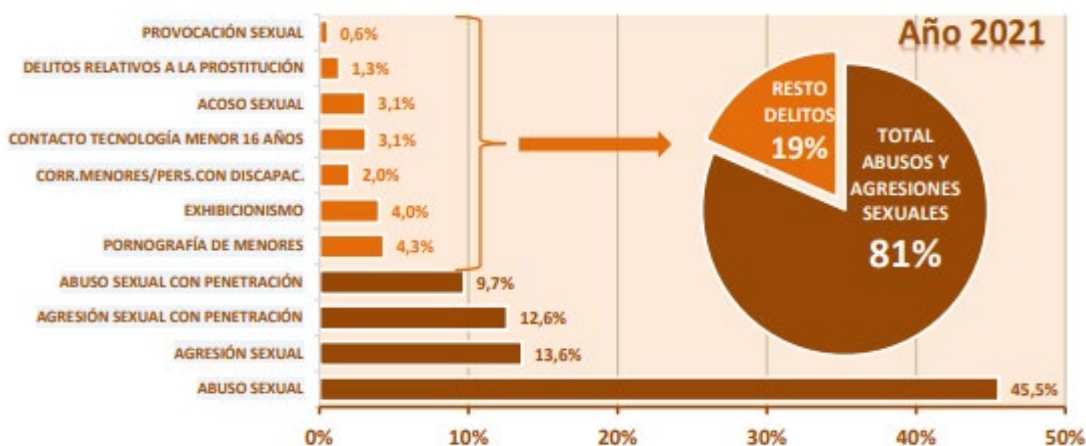

- Feitos coñecidos rexistrados. Tipoloxías penais

TIPOLOGÍA PENAL	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ABUSO SEXUAL	3.712	4.549	4.774	6.066	6.826	5.616	7.748
AGRESIÓN SEXUAL	1.626	1.684	1.806	1.917	2.059	1.660	2.313
AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	1.229	1.249	1.387	1.700	1.873	1.596	2.143
ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	439	544	749	1.044	1.206	1.189	1.652
PORNOGRAFÍA DE MENORES	748	621	767	892	866	762	739
EXHIBICIONISMO	716	701	657	664	690	612	683
CORR.MENORES/PERS.CON DISCAPAC.	432	368	400	268	369	350	347
CONTACTO TECNOLOGÍA MENOR 16 AÑOS	239	365	394	442	527	575	534
ACOSO SEXUAL	251	335	354	443	540	476	528
DELITOS RELATIVOS A LA PROSTITUCIÓN	376	304	266	247	248	216	229
PROVOCACIÓN SEXUAL	101	124	138	99	115	122	100
TOTAL	9.869	10.844	11.692	13.782	15.319	13.174	17.016

No ano 2021, dos 17.016 delitos sexuais rexistrados, a tipoloxía penal clasifícase da seguinte maneira:

- Abuso sexual: 7.748, o 45.53%
- Agresión sexual: 2.313, o 13.59%
- Agresión sexual con penetración: 2.143, o 12.59%
- Abuso sexual con penetración: 1.652, o 9.70%
- Pornografía de menores: 739, o 4.34%
- Exhibicionismo: 683, o 4.01%
- Corr. Menores / pers. Con discapac.: 347, o 2.03%
- Contacto tecnoloxía menor de 16 anos: 534, o 3.13%
- Acoso sexual: 528, o 3.10%
- Delitos relativos a prostitución: 229, o 1.34%
- Provocación sexual: 100, o 0.58%

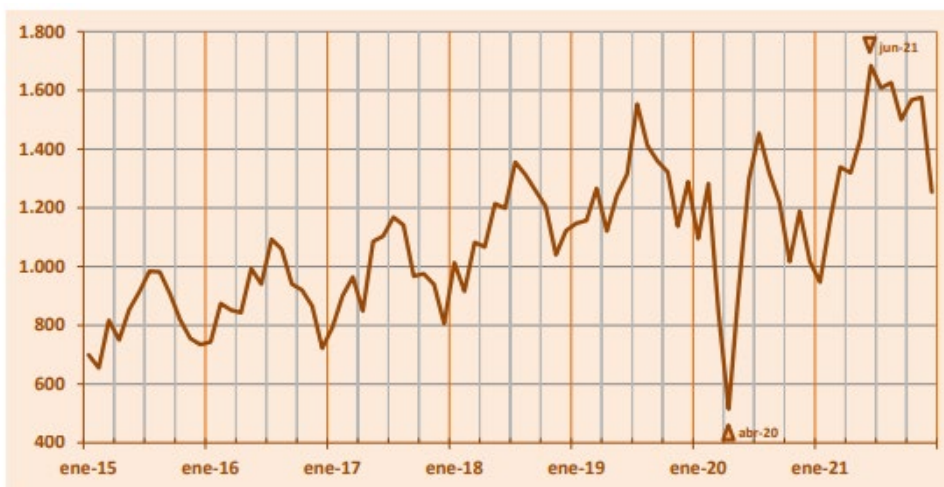
Durante o ano 2021 prodúcese un aumento significativo dos delitos contra a liberdade e indemnidade sexual.

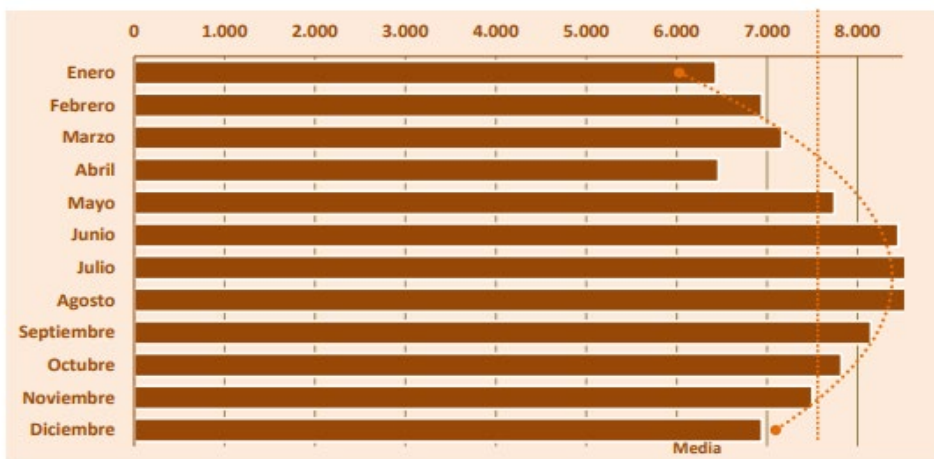
Con todo, hai unha serie de tipoloxías penais que presentan descenso con respecto a anos anteriores, tales como pornografía de menores, corrupción de menores e persoas con discapacidade, delitos de contacto mediante tecnoloxía con menor de 16 anos con fins sexuais (grooming) e os de provocación sexual.

Pola contra, hai outra serie de feitos con tendencia alcista como son os delitos de abuso (con e sen penetración), agresións sexuais (con e sen penetración), exhibicionismo, delitos relativos á prostitución e acoso sexual.

- Feitos coñecidos rexistrados 2014-2021. Datos mensuais.

- Distribución mensual 2015-2021

Obsérvase "estacionalidade" na serie de datos de feitos coñecidos, correspondendo o maior volume aos meses de maio a outubro.

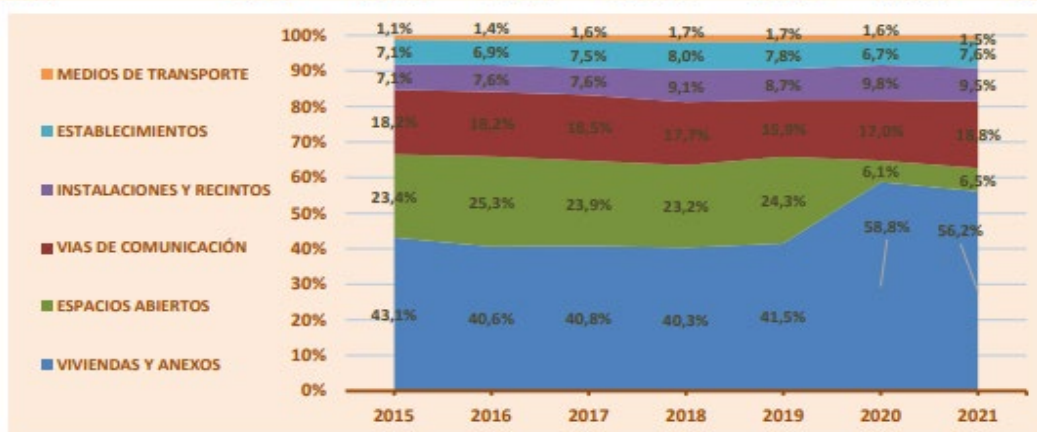
Durante os últimos anos a tendencia mostra un patrón consistente de crecemento, que se viu diminuído durante o ano 2020, como consecuencia da situación xerada pola pandemia da Covid-19, para continuar co patrón de

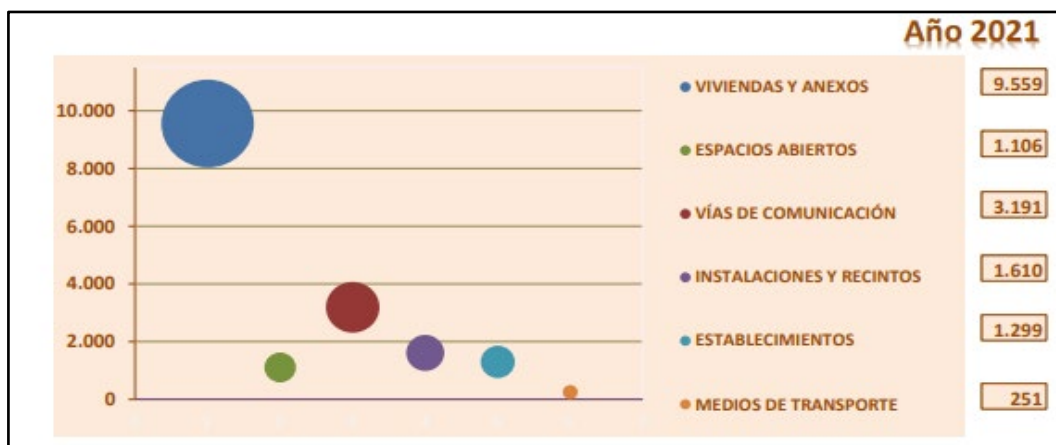
crecemento durante o 2021, que máis adiante observarase que se reitera no ano 2022.

- Distribución por lugar de comisión dos feitos coñecidos

LUGAR ESPECÍFICO	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
VIVIENDAS Y ANEXOS	4.255	4.405	4.773	5.552	6.362	7.742	9.559
ESPACIOS ABIERTOS	2.311	2.745	2.794	3.198	3.730	798	1.106
VÍAS COMUNICACIÓN	1.797	1.971	2.166	2.442	2.437	2.237	3.191
INSTALAC. Y RECINTOS	698	822	887	1.256	1.336	1.297	1.610
ESTABLECIMIENTOS	696	753	881	1.096	1.189	883	1.299
MEDIOS TRANSPORTE	112	148	191	238	265	217	251
TOTAL	9.869	10.844	11.692	13.782	15.319	13.174	17.016

(*) Los Mossos d'Esquadra no facilitan datos del lugar de ubicación del hecho, por lo que a efectos de cómputo han sido integrados los mismos en el grupo "Espacios abiertos".

No ano 2021, dos 17.016 delitos de carácter sexual, o lugar de comisión dos feitos foi:

- Vivendas e anexos: 9.559, o 52.6%
- Espazos abertos: 1.106, o 6.5%
- Vías de comunicación: 3.191, o 18.8%
- Instalacións e recintos: 1.610 9.5%
- Establecementos: 1.299, o 7.6%
- Medios de transporte: 251, o 1.5%

A análise por lugar de comisión expón como principal escenario “onde ocorre a maior proporción de feitos” as vivendas e os anexos, seguidas a distancia polas vías de comunicación.

É de destacar o carácter practicamente residual dos feitos ocorridos en medios de transporte.

2.1.2. Representación territorial dos delitos contra a liberdade e a indemnidade sexual

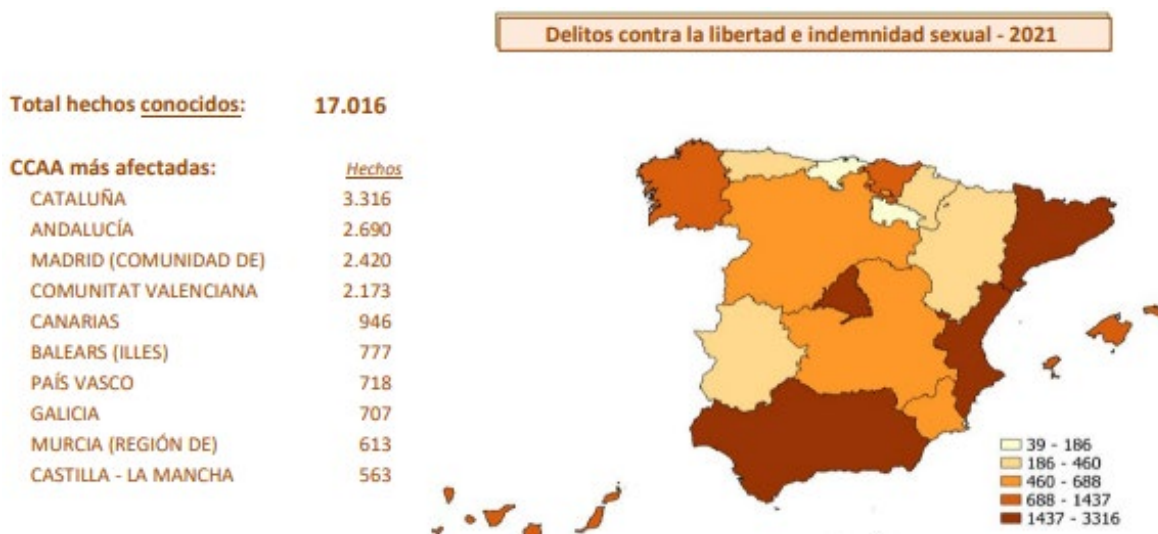
A continuación recóllense os principais datos desagregados a nivel territorial, presentados en mapas por comunidades e cidades autónomas seguido das provincias. Mencionarase con máis énfase aqueles territorios “que durante o ano 2021 víronse máis afectados por delitos contra a liberdade e indemnidade sexual”.

“Galicia, con 707 delitos de índole sexual, representa o 4.15% do total nacional” situándose na oitava comunidade autónoma con máis número de delitos contra a liberdade e indemnidade sexual.

Os datos correspondentes a Galicia analizaranse con máis detalle no apartado 2.2.

2.1.2.1. Análise por comunidades autónomas

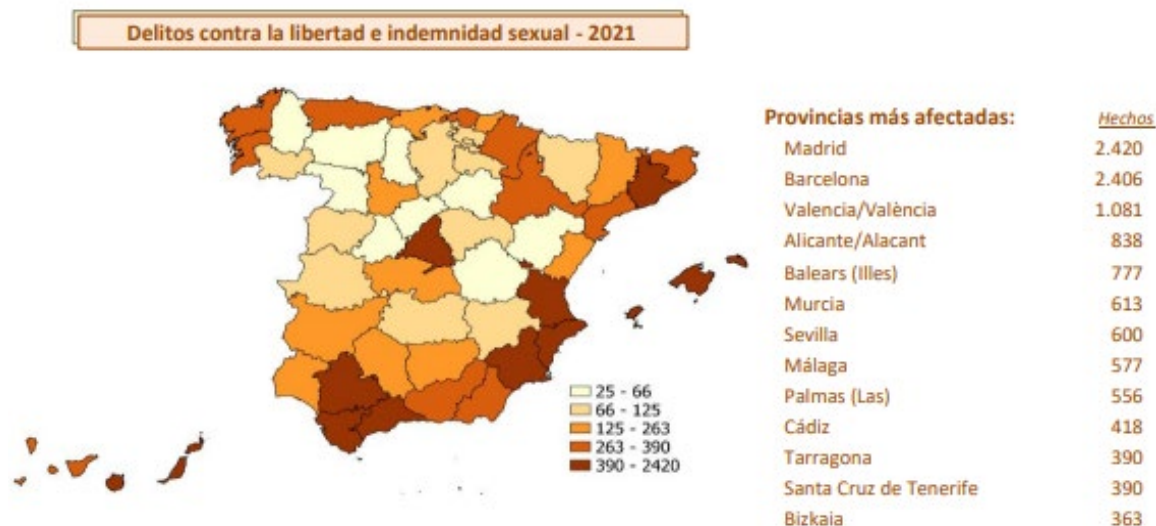
A representación territorial dos feitos coñecidos reflicte que as comunidades autónomas con maior número de feitos son: Cataluña, Andalucía, Madrid e Comunitat Valenciana.

Dos 17.016 feitos coñecidos o número e a porcentaxe por cada CCAA foi:

- Cataluña: 3.316, o 19.48%
- Andalucía: 2.690, o 15.80%
- Madrid (Comunidade de): 2420, o 14.22%
- Comunitat Valenciana: 2173, o 12.77%
- Canarias: 946, o 5.55%
- Balears (Illes): 777, o 4.55%
- País Vasco: 718, o 4.21%
- **Galicia, 707 o 4.15%**
- Murcia (Rexión de): 613, o 3.60%
- Castilla -la Mancha: 563, o 3.33%

2.1.2.2. Análise por provincias

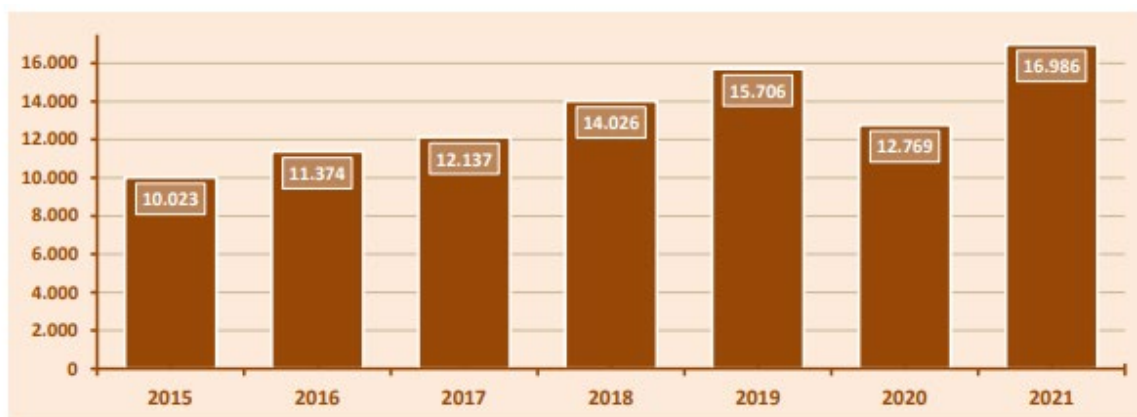
As provincias con maior número de feitos son: Madrid, Barcelona, Valencia, Alicante, Baleares, Murcia, Sevilla, Málaga, Las Palmas, Cádiz, Tarragona, Santa Cruz de Tenerife e Bizkaia.

2.1.2.3. Análise desagregada das vitimizacións.

Neste apartado preséntanse as vitimizacións desagregadas, atendendo aos datos totais anuais, ás tipoloxías penais, aos grupos de idade das vítimas. Así mesmo, tamén se analizan as vitimizacións segundo o perfil da vítima e segundo o perfil do autor.

- Vitimizacións. Datos anuais

- Vitimizacións. Tipoloxías penais

TIPOLOGÍA PENAL	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ABUSO SEXUAL	3.788	4.650	5.085	6.479	7.413	5.686	8.132
AGRESIÓN SEXUAL	1.717	1.808	1.801	1.983	2.099	1.604	2.309
AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	1.185	1.260	1.358	1.638	1.745	1.425	1.951
ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	450	689	825	1.116	1.278	1.132	1.676
EXHIBICIONISMO	878	887	859	762	847	710	752
CONTACTO TECNOLOGÍA MENOR 16 AÑOS	240	473	439	530	565	616	574
ACOSO SEXUAL	268	347	384	481	579	504	565
CORRUPCIÓN MENORES/INCAPACITADOS	574	560	614	341	477	378	423
DELITOS RELATIVOS A LA PROSTITUCIÓN	540	378	311	335	346	366	283
PORNOGRAFÍA DE MENORES	269	180	285	254	227	223	210
PROVOCACIÓN SEXUAL	114	142	176	107	130	125	111
TOTAL	10.023	11.374	12.137	14.026	15.706	12.769	16.986

- Vitimizacións. Grupos de idade

GRUPO DE EDAD	%	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021
EDAD DESCONOCIDA	0,9%	87	1,0%	111	0,7%	91	0,5%	72	0,6%	89	0,5%	59	0,4%	68
MENORES	48,4%	4.852	49,3%	5.607	47,0%	5.700	48,1%	6.747	46,2%	7.250	49,1%	6.274	49,0%	8.317
De 0 a 13 años	26,3%	2.638	25,3%	2.875	23,2%	2.816	23,4%	3.277	22,5%	3.527	23,6%	3.015	22,4%	3.805
De 14 a 17 años	22,1%	2.214	24,0%	2.732	23,8%	2.884	24,7%	3.470	23,7%	3.723	25,5%	3.259	26,6%	4.512
DE 18 A 30 AÑOS	25,1%	2.512	24,5%	2.787	27,6%	3.353	28,7%	4.031	28,5%	4.484	27,0%	3.448	28,3%	4.814
DE 31 A 40 AÑOS	12,8%	1.282	12,7%	1.443	11,7%	1.417	10,9%	1.527	11,5%	1.801	11,1%	1.417	10,2%	1.736
DE 41 A 64 AÑOS	11,8%	1.183	11,6%	1.320	11,9%	1.446	10,9%	1.530	12,3%	1.931	11,4%	1.462	11,2%	1.896
DE 65 AÑOS Y MÁS	1,0%	104	0,9%	105	1,1%	129	0,8%	119	1,0%	151	0,9%	109	0,9%	155
TOTAL	100%	10.020	100%	11.373	100%	12.136	100%	14.026	100%	15.706	100%	12.769	100%	16.986

Segundo se indica no informe do Ministerio do Interior, o desenvolvemento evolutivo histórico das vitimizacións ofrece varios aspectos para ter en conta:

- O primeiro deles é o relacionado co incremento experimentado nas vitimizacións por abusos sexuais.
- A segunda cuestión, ven configurada pola gran proporción de menores como vítimas de delitos sexuais, seguido do grupo de idade de 18 a 30 anos.

2.1.2.4. Análise das vitimizacións segundo o perfil das vítimas: tipoloxía penal, sexo e idade

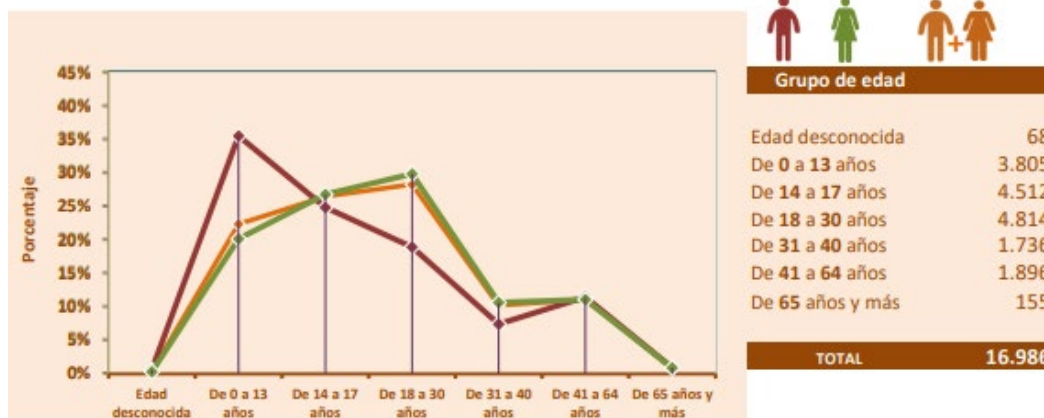
- Vitimizacións rexistradas segundo sexo

TIPOLOGÍA PENAL	Masculino	Femenino	Desconocido	Total
ABUSO SEXUAL	1.117	7.008	7	8.132
AGRESIÓN SEXUAL	228	2.079	2	2.309
AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	175	1.774	2	1.951
ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	188	1.487	1	1.676
EXHIBICIONISMO	160	592	0	752
CONTACTO TECNOLOGÍA MENOR 16 AÑOS	142	432	0	574
ACOSO SEXUAL	40	525	0	565
CORRUPCIÓN MENORES/INCAPACITADOS	128	287	8	423
DELITOS RELATIVOS A LA PROSTITUCIÓN	23	251	9	283
PORNOGRAFÍA DE MENORES	91	110	9	210
PROVOCACIÓN SEXUAL	48	63	0	111
TOTAL VICTIMIZACIONES	2.340	14.608	38	16.986

Respecto á distribución por sexo das vitimizacións, móstrase unha proporción onde case 9 de cada 10 son de mulleres. Con todo, tanto nos delitos de pornografía de menores, como os relacionados coa provocación sexual, as diferenzas entre sexos tenden a reducirse.

- Segundo a idade da vítima

Para ambos os sexos, na franxa de 0 a 13 anos destacan as vítimas menores de sexo masculino, onde se concentra o maior número de vitimizacións, seguido polas vítimas menores de 18 a 30 anos.

2.1.2.5. Análise das vitimizacións segundo a nacionalidade da vítima

Año 2021

	Masculino	Femenino	Desconocido	Total	% sobre total
1.- ESPAÑOLES	1.939	11.476	27	13.442	79,1%
2.- EXTRANJEROS	401	3.132	11	3.544	20,9%
2.1.- ÁFRICA	109	499	0	608	3,6%
MARRUECOS	80	380	0	460	2,7%
NIGERIA	5	24	0	29	0,2%
Resto	24	95	0	119	0,7%
2.2.-AMÉRICA	140	1.508	1	1.649	9,7%
COLOMBIA	27	347	1	375	2,2%
HONDURAS	12	153	0	165	1,0%
VENEZUELA	6	142	0	148	0,9%
ECUADOR	12	130	0	142	0,8%
BOLIVIA	13	107	0	120	0,7%
BRASIL	12	95	0	107	0,6%
Resto	58	534	0	592	3,5%
2.3.-UNIÓN EUROPEA	100	767	1	868	5,1%
RUMANÍA	30	269	1	300	1,8%
FRANCIA	10	85	0	95	0,6%
ITALIA	11	75	0	86	0,5%
BULGARIA	13	63	0	76	0,4%
ALEMANIA	6	65	0	71	0,4%
PORTUGAL	4	41	0	45	0,3%
HOLANDA	8	30	0	38	0,2%
Resto	18	139	0	157	0,9%
2.4.- ÁSIA	13	85	0	98	0,6%
CHINA POPL	3	35	0	38	0,2%
FILIPINAS	3	15	0	18	0,1%
Resto	7	35	0	42	0,2%
2.5.- RESTO PAÍSES	39	273	9	321	1,9%
TOTAL	2.340	14.608	38	16.986	100%

O 79,1% das vitimizacións son de persoas nacionais de España, representando un 20,9% as vitimizacións de persoas estranxeiras.

Respecto as vítimas de nacionalidade estranxeira, destacan as de Marrocos e Colombia, que presentan as cifras máis altas, seguida das vítimas nacionais de Romanía.

2.1.2.6. Análise das vitimizacións segundo o perfil da vítima comparándoo cos grupos de idade

- Vitimizacións rexistradas segundo grupo de idade

TIPOLOGÍA PENAL	Descon.	Menores	18-30 anos	31-40 anos	41-64 anos	=>65 anos	Total
ABUSO SEXUAL	27	4.053	2.408	745	814	85	8.132
AGRESIÓN SEXUAL	8	903	760	290	313	35	2.309
AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	2	618	716	288	315	12	1.951
ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	4	716	609	187	150	10	1.676
EXHIBICIONISMO	4	674	9	21	37	7	752
CONTACTO TECNOLOGÍA MENOR 16 AÑOS	3	498	3	20	50	0	574
ACOSO SEXUAL	1	131	190	110	129	4	565
CORRUPCIÓN MENORES/INCAPACITADOS	6	395	15	5	2	0	423
DELITOS RELATIVOS A LA PROSTITUCIÓN	13	64	83	64	57	2	283
PORNOGRAFÍA DE MENORES	0	163	14	5	28	0	210
PROVOCACIÓN SEXUAL	0	102	7	1	1	0	111
TOTAL VICTIMIZACIONES	68	8.317	4.814	1.736	1.896	155	16.986

- Distribución porcentual de vitimizacions por cada feito delitivo

TIPOLOGÍA PENAL	Descon.	Menores	18-30 anos	31-40 anos	41-64 anos	=>65 anos	Total
ABUSO SEXUAL	0,3%	49,8%	29,6%	9,2%	10,0%	1,0%	100%
AGRESIÓN SEXUAL	0,3%	39,1%	32,9%	12,6%	13,6%	1,5%	100%
AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	0,1%	31,7%	36,7%	14,8%	16,1%	0,6%	100%
ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	0,2%	42,7%	36,3%	11,2%	8,9%	0,6%	100%
EXHIBICIONISMO	0,5%	89,6%	1,2%	2,8%	4,9%	0,9%	100%
CONTACTO TECNOLOGÍA MENOR 16 AÑOS	0,5%	86,8%	0,5%	3,5%	8,7%	0,0%	100%
ACOSO SEXUAL	0,2%	23,2%	33,6%	19,5%	22,8%	0,7%	100%
CORRUPCIÓN MENORES/INCAPACITADOS	1,4%	93,4%	3,5%	1,2%	0,5%	0,0%	100%
DELITOS RELATIVOS A LA PROSTITUCIÓN	4,6%	22,6%	29,3%	22,6%	20,1%	0,7%	100%
PORNOGRAFÍA DE MENORES	0,0%	77,6%	6,7%	2,4%	13,3%	0,0%	100%
PROVOCACIÓN SEXUAL	0,0%	91,9%	6,3%	0,9%	0,9%	0,0%	100%
TOTAL VICTIMIZACIONES	0,4%	49,0%	28,3%	10,2%	11,2%	0,9%	100%

- Distribución porcentual de vitimizacions dentro do mesmo grupo de idade

TIPOLOGÍA PENAL	Descon.	Menores	18-30 anos	31-40 anos	41-64 anos	=>65 anos	Total
ABUSO SEXUAL	39,7%	48,7%	50,0%	42,9%	42,9%	54,8%	47,9%
AGRESIÓN SEXUAL	11,8%	10,9%	15,8%	16,7%	16,5%	22,6%	13,6%
AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	2,9%	7,4%	14,9%	16,6%	16,6%	7,7%	11,5%
ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	5,9%	8,6%	12,7%	10,8%	7,9%	6,5%	9,9%
EXHIBICIONISMO	5,9%	8,1%	0,2%	1,2%	2,0%	4,5%	4,4%
CONTACTO TECNOLOGÍA MENOR 16 AÑOS	4,4%	6,0%	0,1%	1,2%	2,6%	0,0%	3,4%
ACOSO SEXUAL	1,5%	1,6%	3,9%	6,3%	6,8%	2,6%	3,3%
CORRUPCIÓN MENORES/INCAPACITADOS	8,8%	4,7%	0,3%	0,3%	0,1%	0,0%	2,5%
DELITOS RELATIVOS A LA PROSTITUCIÓN	19,1%	0,8%	1,7%	3,7%	3,0%	1,3%	1,7%
PORNOGRAFÍA DE MENORES	0,0%	2,0%	0,3%	0,3%	1,5%	0,0%	1,2%
PROVOCACIÓN SEXUAL	0,0%	1,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,7%
TOTAL VITIMIZACIONES	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Como quedou exposto, as e aos menores de idade e o grupo de 18 a 30 anos representan as tres cuartas partes do total de vitimizacións.

Os abusos sexuais danse en maior proporción nos menores de idade, sendo as agresións sexuais con penetración as máis predominantes no grupo de 18 a 30 anos.

2.1.2.7. Análise das vitimizacións segundo o perfil da vítima: relación vítima/autor, sexo e idade.

- % Vitimizacións sobre el total rexistradas segundo sexo e relación co autor

RELACIÓN VITIMIZACIÓN / AUTOR (*)	MASCULINO	FEMENINO	DESCONOCIDO	TOTAL
Violencia género / pareja	0,1%	3,8%	0,0%	3,9%
Cónyuge	0,0%	0,3%	0,0%	0,3%
Pareja	0,0%	1,5%	0,0%	1,6%
Expareja	0,0%	1,9%	0,0%	1,9%
Separado/divorciado	0,0%	0,2%	0,0%	0,2%
Violencia familiar exc. VdG y pareja	1,2%	7,0%	0,0%	8,2%
Padre/Madre	0,2%	0,9%	0,0%	1,1%
Hijo/Hija	0,5%	1,9%	0,0%	2,4%
Resto violencia familiar	0,6%	4,2%	0,0%	4,7%
Otras relaciones	1,8%	13,6%	0,0%	15,4%
Conocido/vecindad	0,1%	0,8%	0,0%	0,9%
Amistad	0,5%	4,4%	0,0%	4,9%
Laboral/comercial	0,2%	1,6%	0,0%	1,8%
Escolar	0,1%	0,8%	0,0%	0,9%
Otra relación	0,9%	6,0%	0,0%	6,9%
Ninguna / Desconocida	10,7%	61,6%	0,2%	72,5%

% Victimizacións sobre cada sexo y relación con el autor

- % Vitimizacións rexistradas segundo relación co autor e grupo de idade

RELACIÓN VITIMIZACIÓN / AUTOR ('	Descon.	0 -13 anos	14 -17 anos	18-30 anos	31-40 anos	41-64 anos	=>65 anos	Total
Violencia género / pareja	0,0%	0,1%	0,7%	1,0%	0,8%	0,9%	0,0%	3,6%
Cónyuge	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,2%	0,0%	0,3%
Pareja	0,0%	0,1%	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%	0,0%	1,4%
Expareja	0,0%	0,1%	0,3%	0,6%	0,4%	0,4%	0,0%	1,8%
Separado/divorciado	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
Violencia familiar	0,0%	3,4%	1,8%	1,0%	0,2%	0,2%	0,0%	6,7%
Padre/Madre	0,0%	0,3%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,7%
Hijo/Hija	0,0%	1,5%	0,7%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	2,7%
Resto violencia familiar	0,0%	1,6%	0,9%	0,5%	0,2%	0,1%	0,0%	3,3%
Otras relaciones	0,1%	2,2%	2,9%	4,4%	1,7%	1,5%	0,1%	12,9%
Conocido/vecindad	0,0%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,2%	0,0%	0,9%
Amistad	0,0%	0,6%	1,2%	1,6%	0,5%	0,3%	0,0%	4,3%
Laboral/comercial	0,0%	0,0%	0,0%	0,9%	0,5%	0,3%	0,0%	1,8%
Escolar	0,0%	0,3%	0,3%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	0,9%
Otra relación	0,0%	1,1%	1,2%	1,5%	0,6%	0,7%	0,1%	5,1%
Ninguna / Desconocida	0,3%	10,1%	12,2%	11,6%	4,1%	4,0%	0,4%	42,7%

Dentro da relación vitimización/autor destacan as relacións descoñecidas sobre o resto.

No caso de vitimizacións de mulleres, as que posúen unha relación familiar, incluídas as de parella/exparella, chegan a representar o 12,5% dos casos coñecidos.

Por idades e tipo de relación obsérvanse situacións dispares, xa que na violencia familiar as e aos menores de idade son os máis preponderantes, mentres que nos casos doutras relacións predominan as vitimizacións de 18 a 30 anos.

2.1.2.8. Análise das vitimizacións segundo o perfil do responsable: tipoloxía penal, sexo e idade.

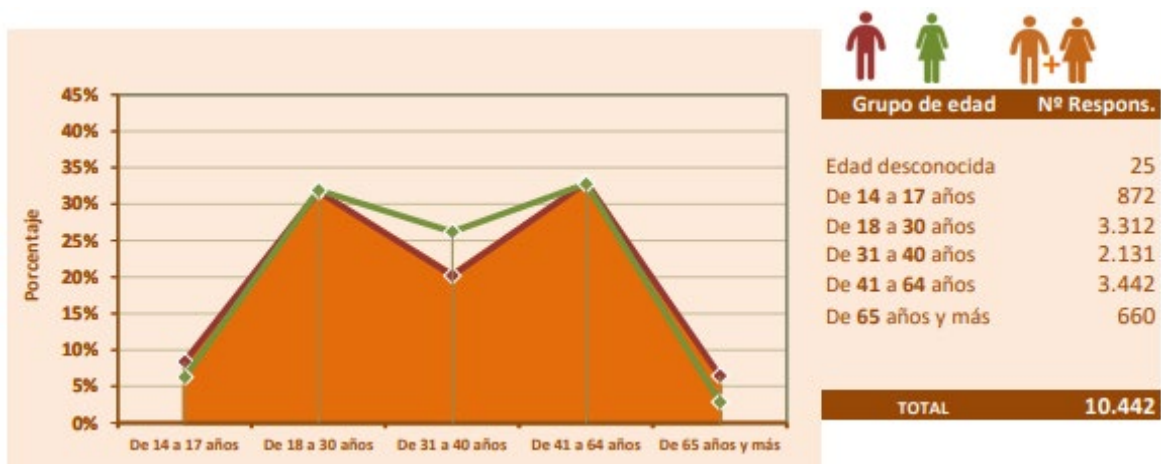
- Detencións / investigados segundo sexo

TIPOLOGÍA PENAL	Masculino	Femenino	Desconocido	Total
ABUSO SEXUAL	4.674	95	0	4.769
AGRESIÓN SEXUAL	1.439	14	0	1.453
AGRESIÓN SEXUAL CON PENETRACIÓN	1.274	24	0	1.298
ABUSO SEXUAL CON PENETRACIÓN	1.090	26	0	1.116
PORNOGRAFÍA DE MENORES	451	16	0	467
EXHIBICIONISMO	393	10	0	403
DELITOS RELATIVOS A LA PROSTITUCIÓN	204	139	0	343
ACOSO SEXUAL	225	1	0	226
CORRUPCIÓN MENORES/INCAPACITADOS	191	20	0	211
CONTACTO TECNOLOGÍA MENOR 16 AÑOS	109	3	0	112
PROVOCACIÓN SEXUAL	41	3	0	44
TOTAL DETENCIONES / INVESTIGADOS	10.091	351	0	10.442

- Idade dos responsables

Para ambos os sexos, na franxa de idade 41-64 anos, é onde se concentra o maior número de responsables, seguido con cifras moi próximas pola de 18 a 30 anos.

2.1.2.9. Análise das vitimizacións segundo o perfil do responsable: sexo e nacionalidade

Nacionalidade das detencións / persoas investigadas

	Masculino	Femenino	Desconocido	Total	% sobre total
1.- ESPAÑOLES	6.624	216	0	6.840	65,5%
2.- EXTRANJEROS	3.467	135	0	3.602	34,5%
2.1.- ÁFRICA	1.141	16	0	1.157	11,1%
Marruecos	787	14	0	801	7,7%
Argelia	100	0	0	100	1,0%
Resto	254	2	0	256	2,5%
2.2.-AMÉRICA	1.396	83	0	1.479	14,2%
Colombia	316	34	0	350	3,4%
Ecuador	230	3	0	233	2,2%
Perú	134	3	0	137	1,3%
Bolivia	116	5	0	121	1,2%
Venezuela	101	8	0	109	1,0%
Dominicana Rep.	94	3	0	97	0,9%
Resto	405	27	0	432	4,1%
2.3.-UNIÓN EUROPEA	585	24	0	609	5,8%
Rumanía	267	15	0	282	2,7%
Italia	49	0	0	49	0,5%
Francia	47	1	0	48	0,5%
Bulgaria	44	2	0	46	0,4%
Portugal	42	2	0	44	0,4%
Alemania	41	0	0	41	0,4%
Polonia	22	3	0	25	0,2%
Resto	73	1	0	74	0,7%
2.4.- ÁSIA	211	10	0	221	2,1%
Pakistán	100	0	0	100	1,0%
China	35	8	0	43	0,4%
Resto	76	2	0	78	0,7%
2.5.- RESTO PAÍSES	134	2	0	136	1,3%
TOTAL	10.091	351	0	10.442	100%

O 65,5% das persoas responsables son nacionais. Respecto as de nacionalidade estranxeira, que representan un 34,5%, destacan as de Marrocos, Colombia e Romanía que presentan as cifras máis altas, aínda que, por zona de procedencia as que presentan un maior volume entre os estranxeiros serían os do continente americano.

2.2. Cifras e evolución en Galicia

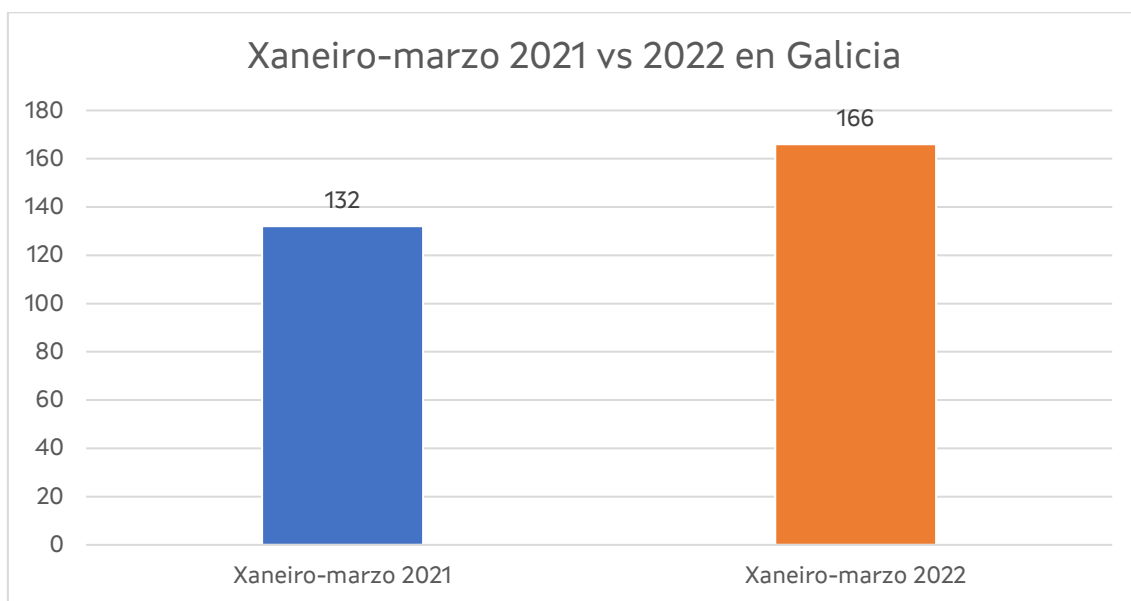
Neste apartado analizaranse o resumo de todos os datos territoriais existentes consolidados na comunidade autónoma de Galicia, utilizando os datos do Balance Trimestral de Criminalidade elaborado polo Ministerio do Interior.

Seguindo a mesma estrutura de todo o informe, neste punto analizaranse os datos trimestrais do período 2021 e 2022 así como os datos históricos desde o ano 2016.

2.2.1. Análise trimestral do conxunto de Galicia

As gráficas correspondentes aos catro trimestres do ano reflicten as infraccións penais rexistradas en cada un dos períodos, mencionando primeiramente os datos dos anos 2021 e 2022 e observando o histórico de datos de seguido:

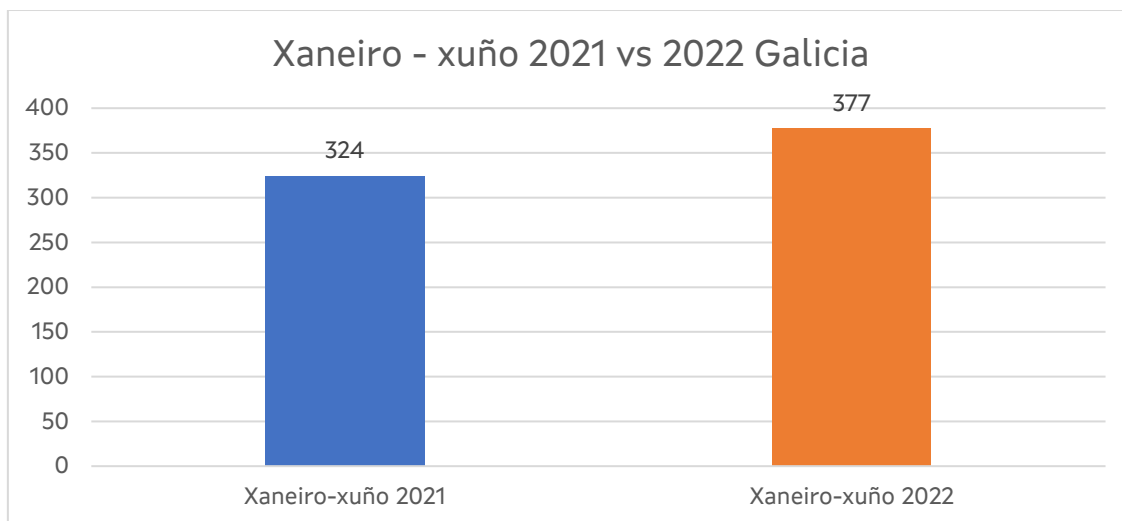
Xaneiro-marzo 2021 vs 2022 Galicia

Durante o período xaneiro-marzo do ano 2021 presentáronse 132 casos de delitos contra a liberdade e indemnidade sexual. No mesmo período do ano 2022 presentáronse 166 casos, xerando un aumento do 25.8% respecto ao mesmo período do ano 2021.

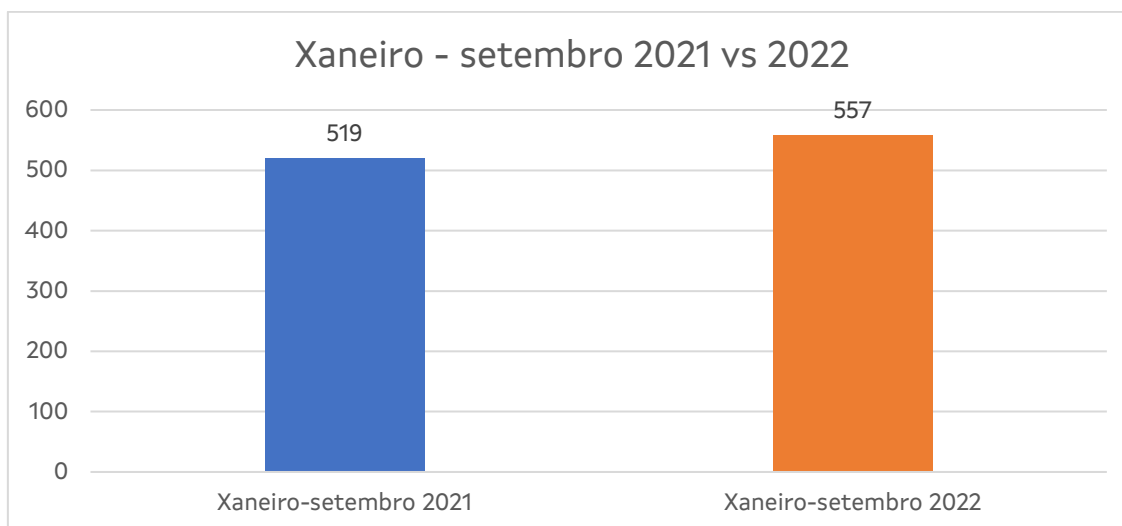

Xaneiro-xuño 2021 vs 2022 Galicia

Entre xaneiro e xuño do ano 2022 presentáronse na nosa comunidade un total de 377 casos de delitos de índole sexual, cunha variación do 16.4% respecto ao mesmo período do ano 2021, onde houbo 324. Durante este trimestre a taxa de crecemento desde tipo de delitos aumentou de forma menor que a do período anterior, que creceu nun 25.8%.

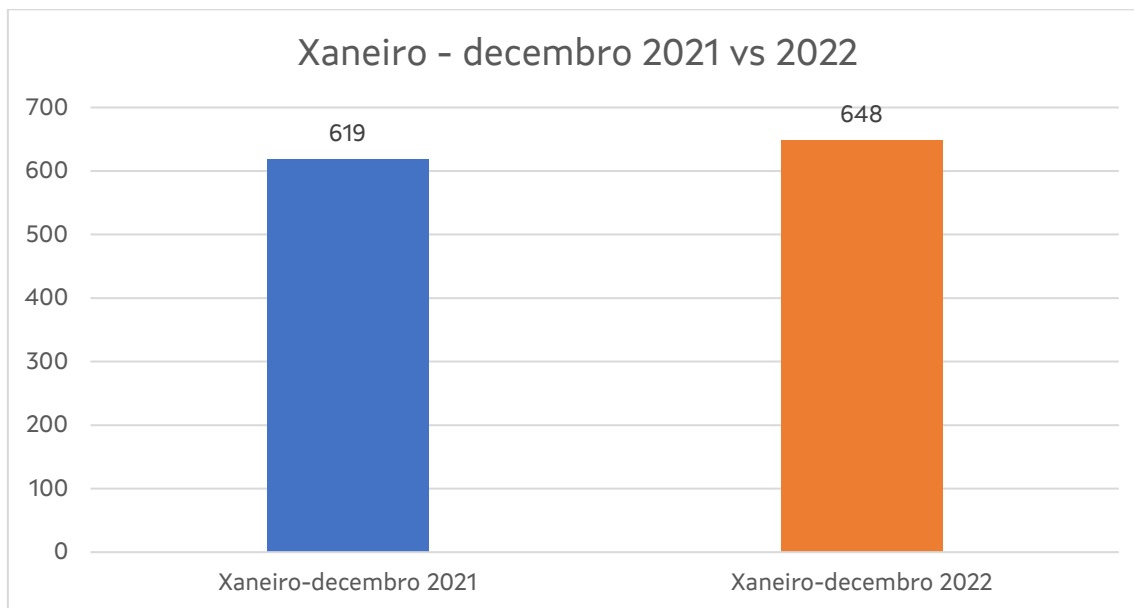
Xaneiro-setembro 2021 vs 2022 Galicia

No período que vai de xaneiro a setembro do 2022 acometéronse en Galicia un total de 557 delitos sexuais, mentres que no mesmo período do ano 2021 houbo 519. Isto representa un aumento do 7.3% respecto ao mesmo período do ano anterior. É o aumento máis baixo entre todos os datos deste período analizados entre o 2021 e o 2022.

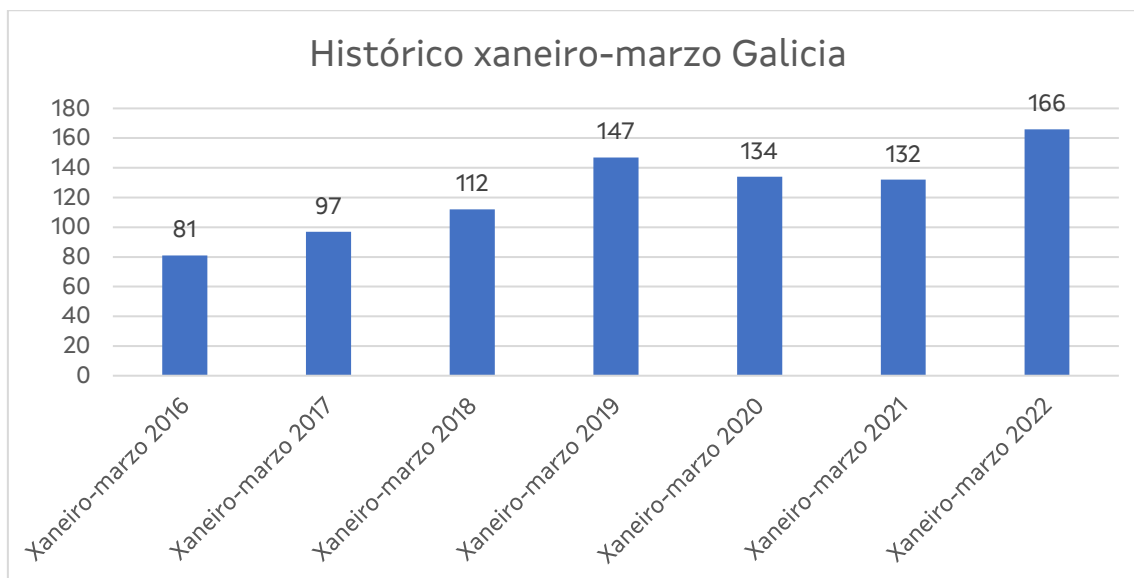

Xaneiro-decembro 2021 vs 2022 Galicia

No cómputo final do ano, pódese observar que en Galicia cometéronse 29 delitos de índole sexual máis que no ano anterior, producíndose un aumento do 4,68%.

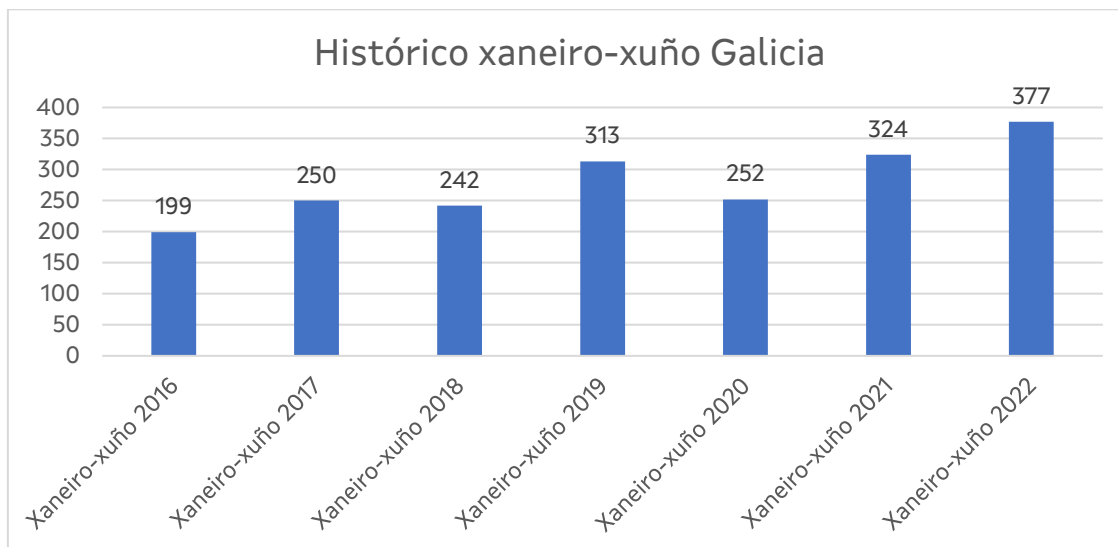
Histórico xaneiro-marzo Galicia

No histórico de datos do período xaneiro-marzo existe unha tendencia ascendente dende o 2016 ata o 2022, descendendo levemente o número de delitos sexuais cometidos nos anos 2020 e 2021. Para o mesmo período do 2022 e respecto ao primeiro dato do 2016 cométense 85 delitos sexuais máis, un aumento do 104% en 6 anos.

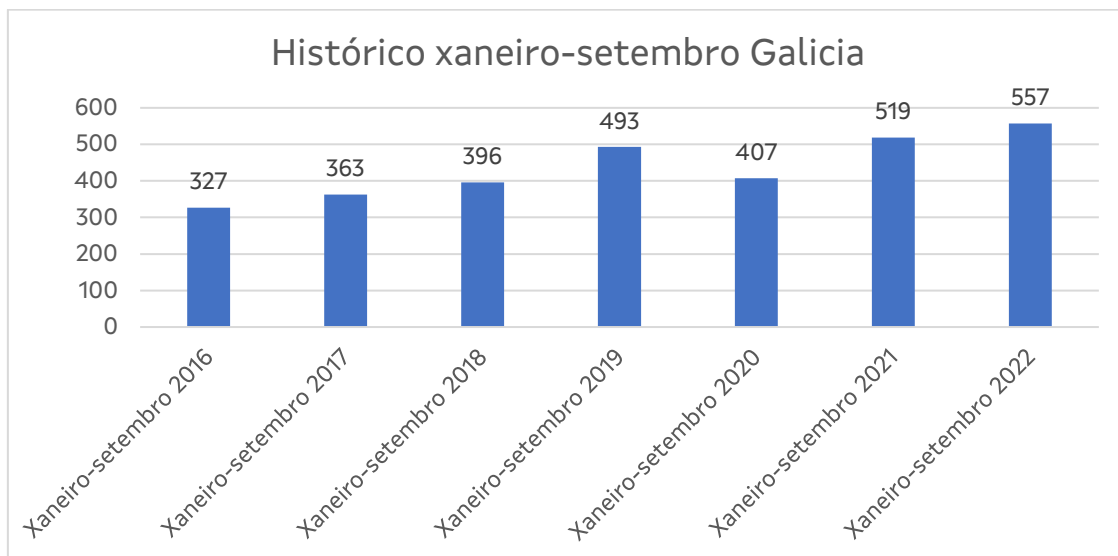
Histórico xaneiro-xuño Galicia

Os datos históricos de xaneiro a xuño en Galicia reflicten dúas alzas que serán recorrentes en varios territorios da nosa comunidade ao longo deste informe: os anos 2019 e 2022 representan dous picos de delitos sexuais cometidos.

Entre o 2016 e o 2022 aumentaron os delitos de índole sexual un 87.5%, crecendo a un gran ritmo nos anos 2021 e 2022.

Histórico xaneiro-setembro Galicia

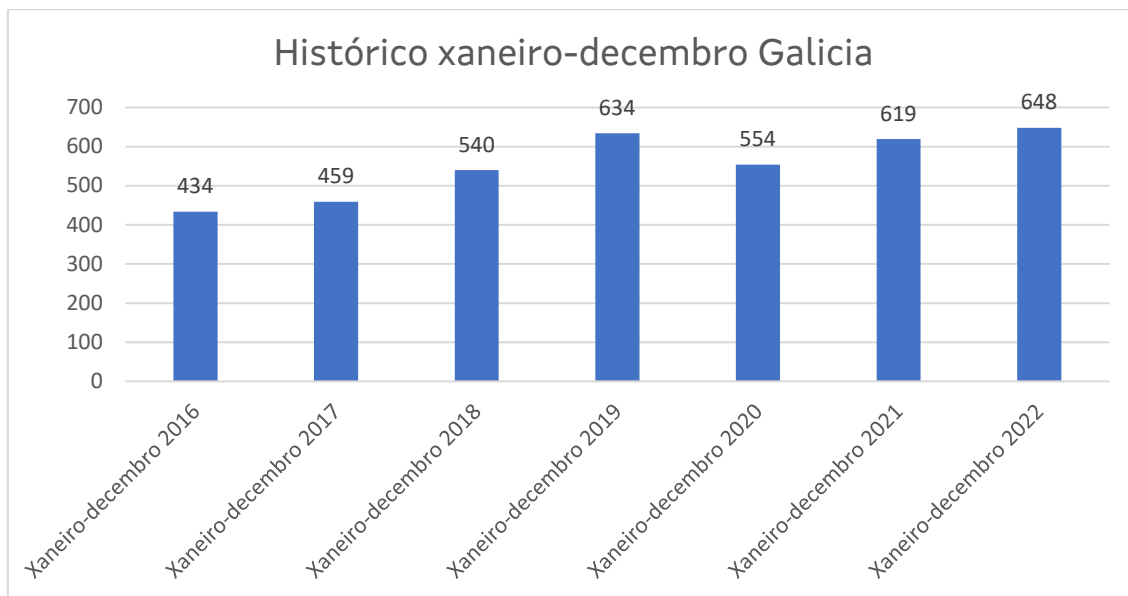

Os datos históricos do período xaneiro-setembro na nosa comunidade indícanos un 2019 na liña dos trimestres anteriores, cun aumento significativo. Neste período, pódese atopar un forte incremento no ano 2021, aumentando así un 27.5% respecto a 2020.

En 2022 tamén aumentou un 7.3% co respecto o ano anterior.

Histórico xaneiro-decembro Galicia

O histórico do período xaneiro – decembro, segue unha tendencia alcista desde o ano 2016, só descendendo levemente no ano 2020 para continuar o seu incremento ata o 2022.

Conclusións do impacto autonómico en cifras:

- No ano 2022 batéronse os máximos históricos en delitos de carácter sexual en todos os períodos analizados.
- O período xaneiro-setembro do ano 2022, especialmente no período de verán (xuño – setembro), achega a maior cantidade de delitos sexuais, presentando unha marcada estacionalidade.
- Existía unha tendencia á alza que se reverteu o ano da pandemia, para volver a presentarse dende o 2021 e seguir no 2022.

2.2.2. Análise provincial

A análise provincial desagrega os datos en catro apartados, un por cada provincia galega.

Esta análise provincial explica como se comportan os datos de delitos sexuais nas catro provincias e tamén reflicte como afectan ao total da comunidade autónoma.

Utilizaranse os datos do Balance Trimestral de Criminalidade do Ministerio do Interior para profundar no comportamento dos datos ao longo dos seis anos

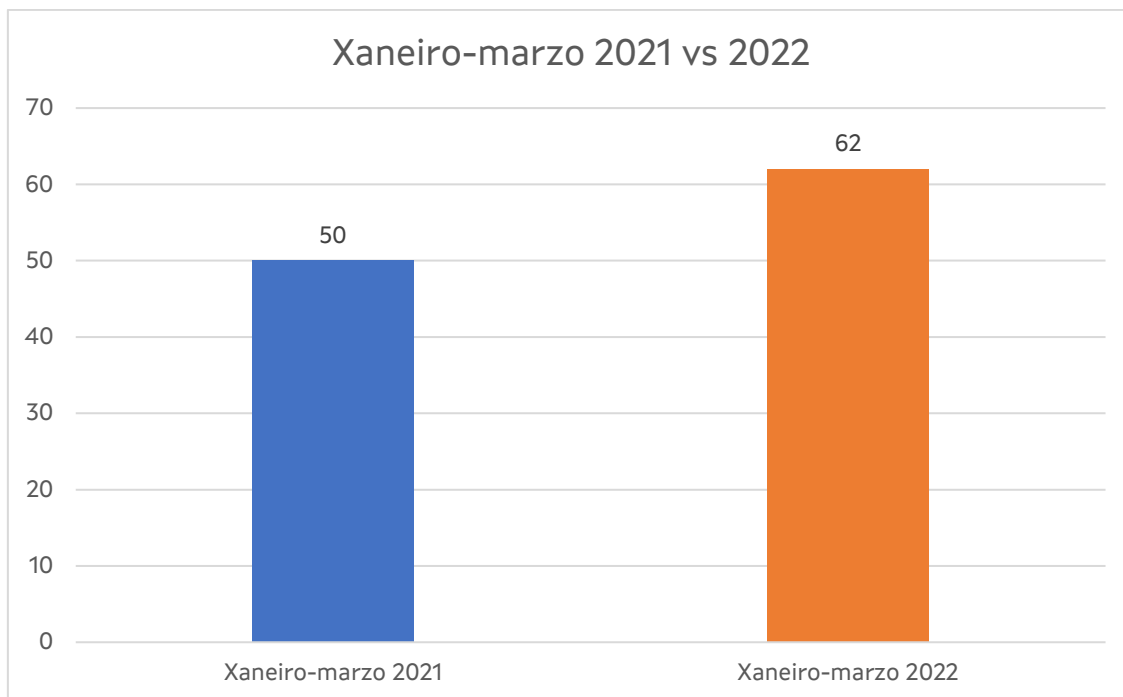

analizados, e poder concluír o desprazamento e a distribución dos delitos sexuais nas provincias galegas.

2.2.2.1. A Coruña

De cara a este ano 2022 a provincia da Coruña aumentou os seus delitos sexuais en todos os trimestres, diferindo en pouca cantidade do dato autonómico, polo tanto, manténdose na mesma liña que Galicia.

Xaneiro-marzo 2021 vs 2022 provincia da Coruña

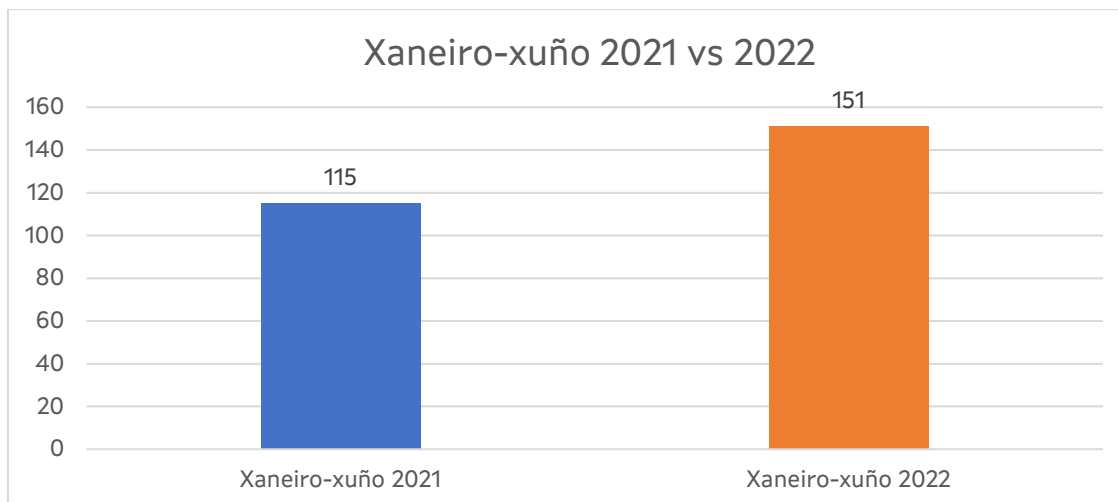

No período xaneiro-marzo do ano 2021 presentáronse 50 casos de delitos de índole sexual na provincia da Coruña. No ano 2022, a cifra ascendeu ata os 62. Este aumento representa un 24% máis respecto ao mesmo período do ano anterior.

O total de Galicia foi un aumento do 25.8% neste período, o que para a provincia da Coruña representa un crecemento do 1.8%, unha porcentaxe menor a media da comunidade autónoma.

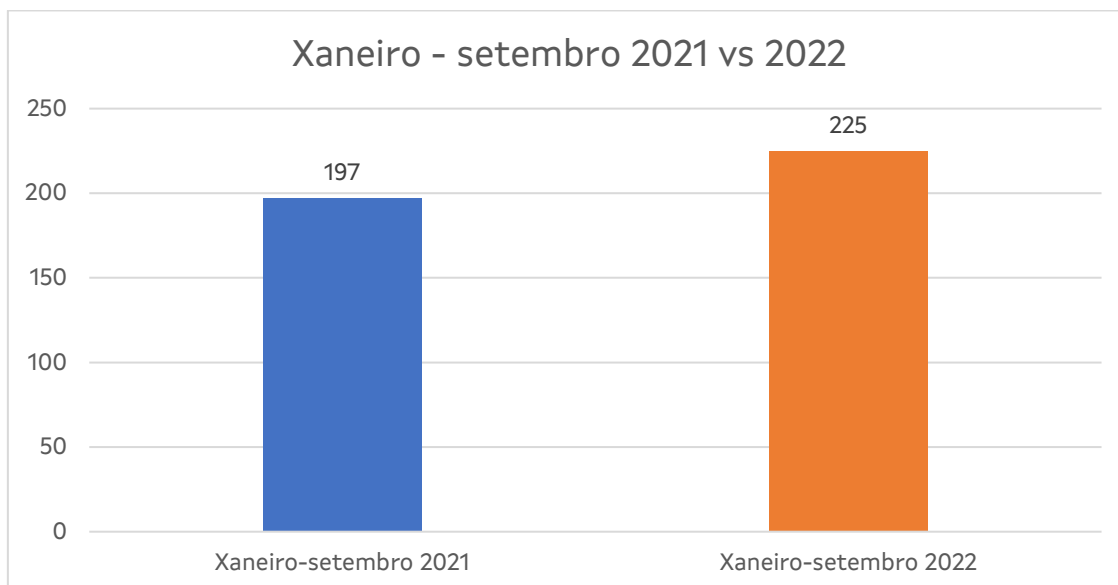

Xaneiro-xuño 2021 vs 2022 provincia da Coruña

Entre xaneiro e xuño do ano 2022 presentáronse un total de 151 casos de delitos de carácter sexual, 36 máis que no mesmo período do ano anterior. Isto representa un aumento do 31.3% respecto a 2021, un 5.5% máis que os datos referentes á comunidade de Galicia.

Xaneiro-setembro 2021 vs 2022 provincia da Coruña

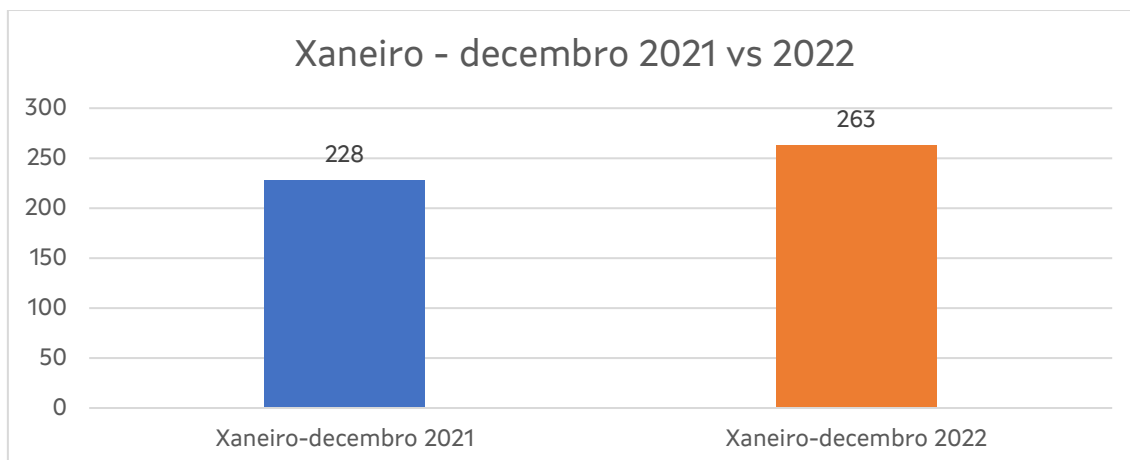

No período xaneiro a setembro do ano 2022 a provincia da Coruña presentou 225 casos de delitos sexuais, o que supón un aumento do 14.2% respecto ao ano 2021, no que se deron 197.

Aínda que é o trimestre con máis casos, este aumento representa un 11.6% menos que o aumento rexional de Galicia.

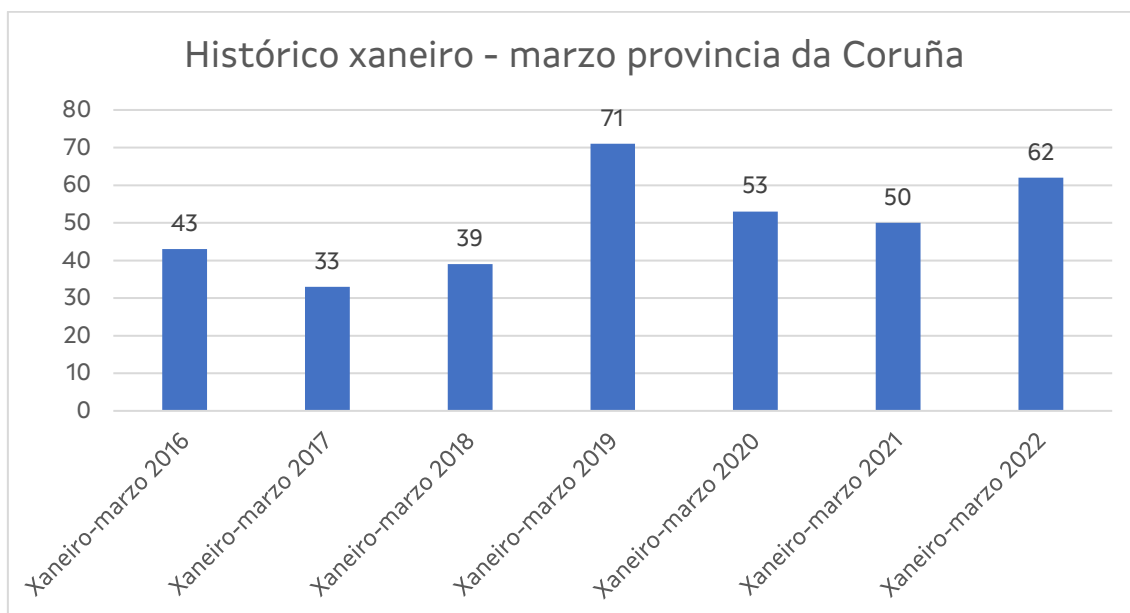

Xaneiro-decembro 2021 vs 2022 provincia da Coruña

No tocante ao período que vai de xaneiro a decembro, o aumento foi de 35 se se fai a comparación do ano 2022 co 2021. En total, aumentaron os casos de delitos de índole sexual un 15.3%

Histórico xaneiro-marzo provincia da Coruña

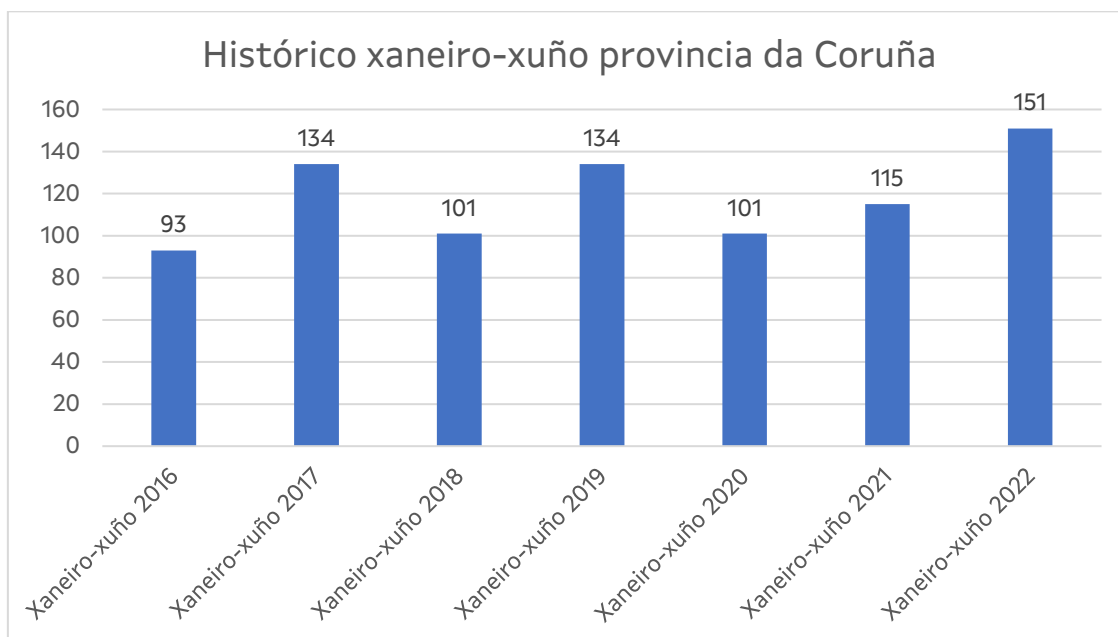

Nos datos históricos pódese ver unha tendencia diferente no comportamento dos delitos de índole sexual na provincia da Coruña, baixando no ano 2017 un 23.26% (mentres na comunidade ascendía un 18.51%), pero repuntando de forma considerable no período 2018-2019 no que aumenta.

No ano 2019 presentase a máxima do histórico dos delitos de índole sexual, observándose un descenso de delitos ata o ano 2021. No último ano 2022 aumentaron en 12 os actos cometidos respecto do ano anterior.

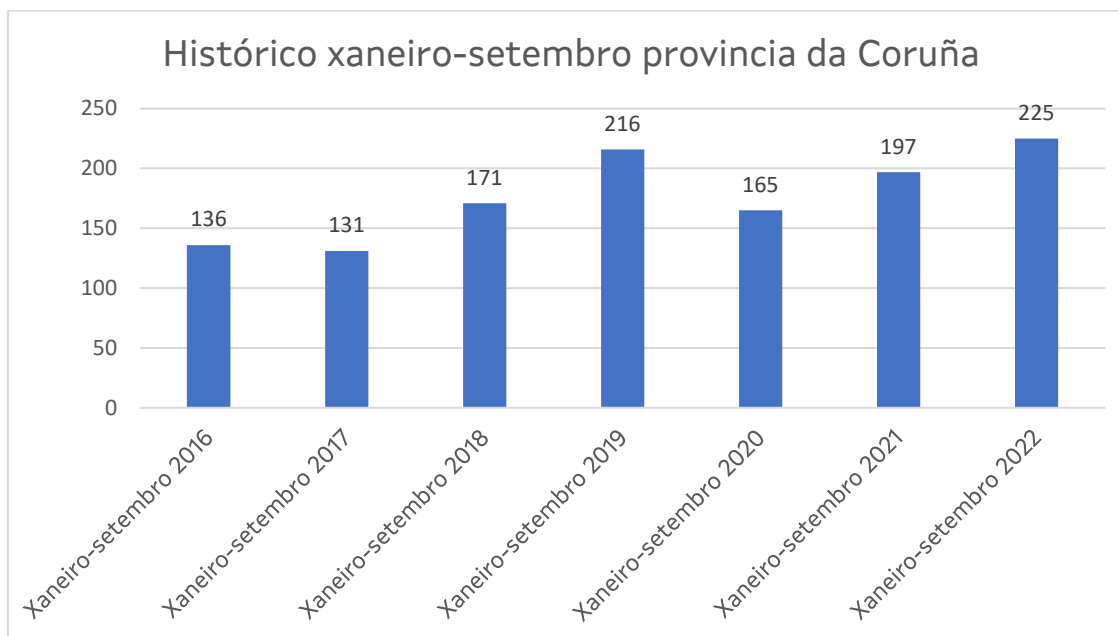
Histórico xaneiro-xuño provincia da Coruña

O período xaneiro-xuño no histórico da provincia da Coruña compórtase de forma lineal coa excepción dos anos 2019 e 2022 nos que creceu significativamente respecto ao mesmo período dos anos anteriores.

No ano 2022 obsérvase o máximo histórico do período xaneiro-xuño na provincia da Coruña.

Histórico xaneiro-setembro provincia da Coruña

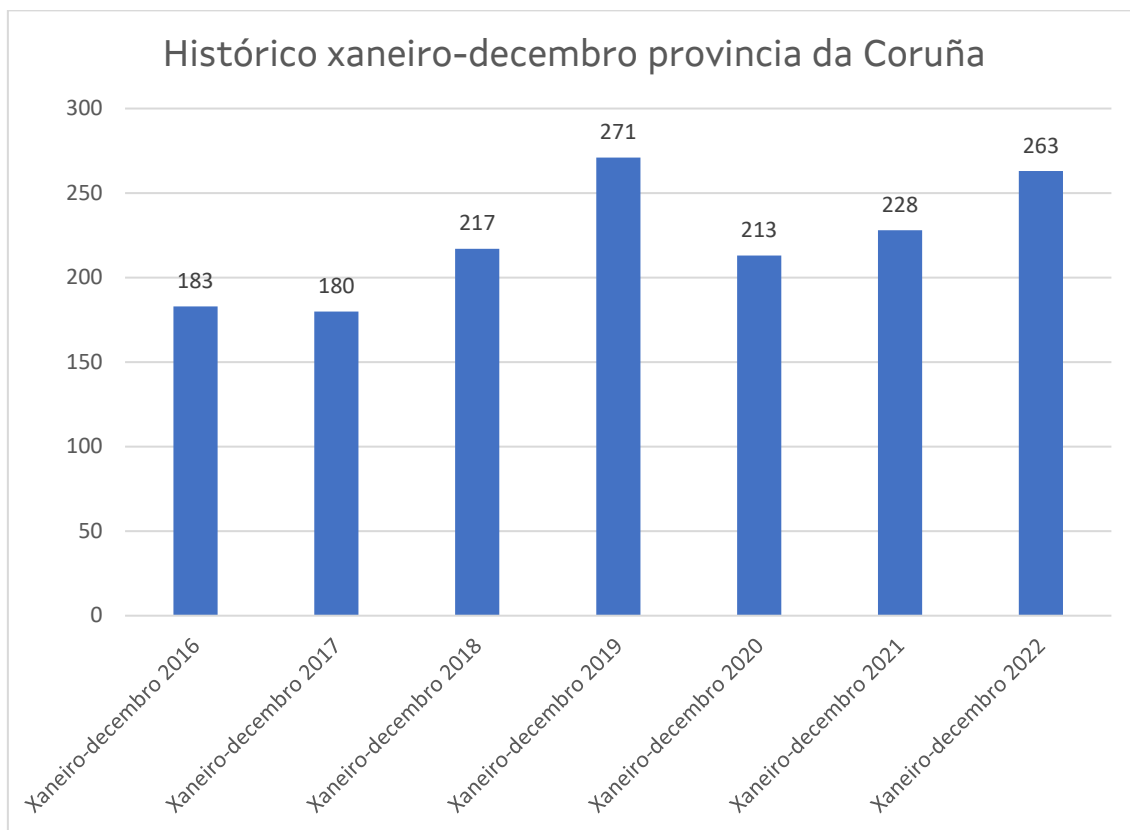

O histórico de delitos sexuais dos meses de xaneiro a setembro na provincia da Coruña presenta no ano 2019 o seu maior aumento. No ano 2022 continúa

a tendencia que xa marcaba antes da pandemia, tendo alzas no ano 2019 e 2022. Estes dous anos reflicten máximos no histórico deste período na provincia da Coruña.

Histórico xaneiro-decembro provincia da Coruña

No período de xaneiro a decembro a provincia da Coruña aumentou un 15.3% os casos de delitos sexuais no período 2021-2022. En comparativa ao primeiro dato, o do 2016, o aumento nestes seis anos foi do 43.71%.

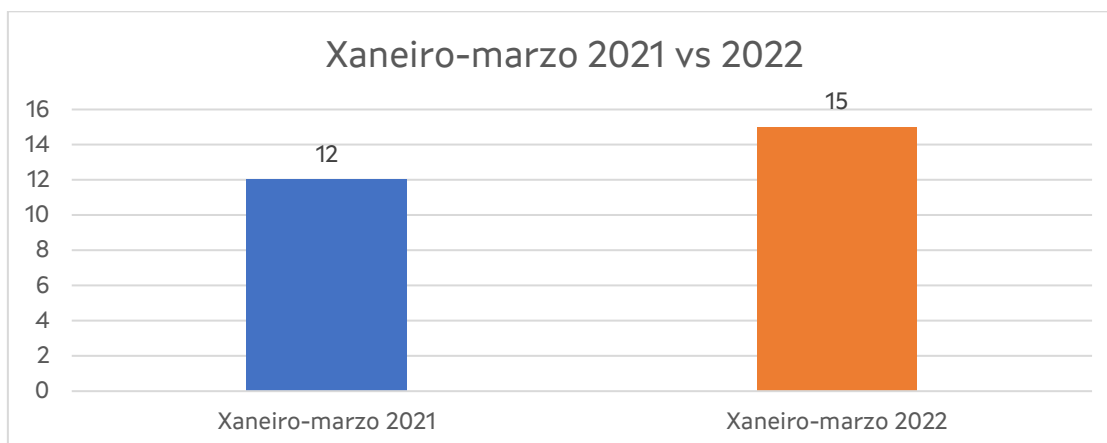
2.2.2.2. Lugo

A provincia de Lugo, ao igual que a da Coruña, non difire no seu comportamento dos datos autonómicos do período 2021-2022, aumentando en todos os trimestres a súa cantidade de delitos sexuais.

Esta provincia ten unha particularidade, e é que en todos os períodos analizados marcou máximos históricos no ano 2020, sendo a única da nosa comunidade que se comportou desta maneira.

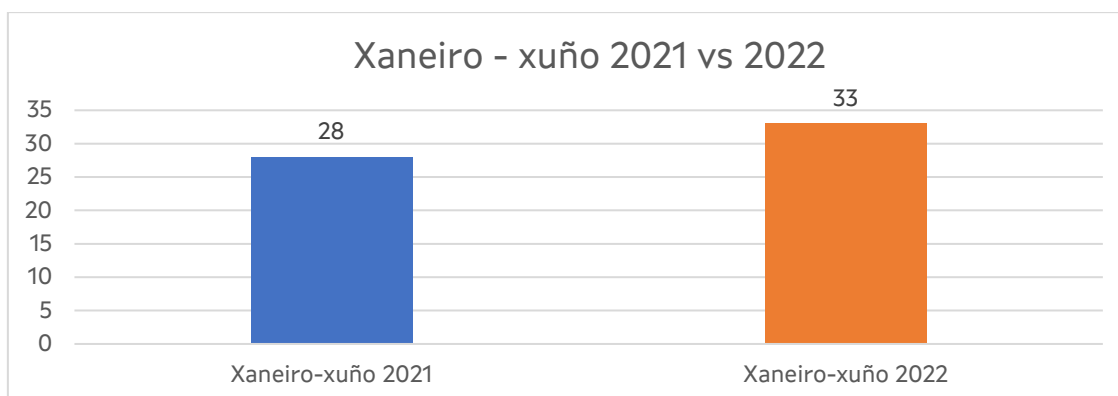
Xaneiro-marzo 2021 vs 2022 provincia de Lugo

Na provincia de Lugo entre o primeiro trimestre dos anos 2021 e 2022 aumentaron de 12 a 15 os casos de delitos sexuais, representando un aumento do 25% respecto ao ano anterior.

Aínda que sexa o período con menos cantidade de delitos sexuais na provincia de Lugo, é no que máis crece, elevando un 7% respecto aos outros trimestres.

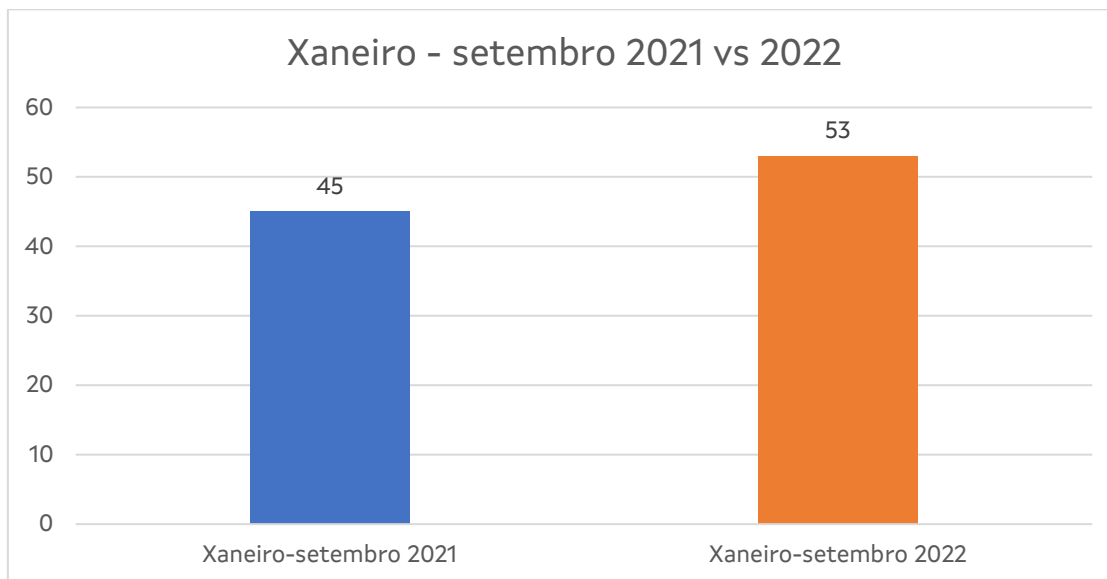
Xaneiro-xuño 2021 vs 2022 provincia de Lugo

No segundo período do ano, os casos de delitos sexuais pasaron de 28 no 2021 a 33 no 2022, presentando un aumento interanual do 17.9%, tendo só unha décima de diferenza no crecemento respecto ao trimestre seguinte.

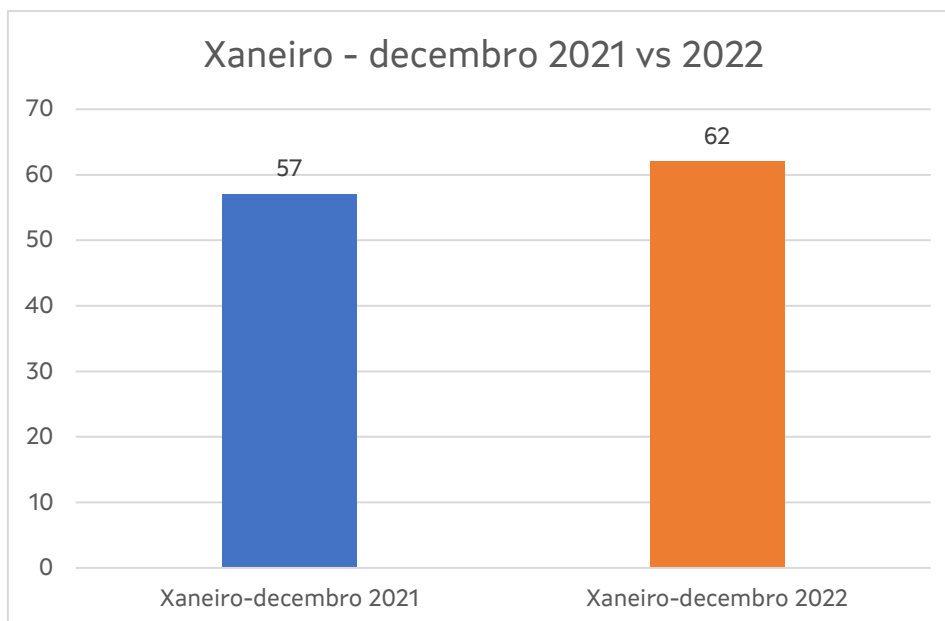

Xaneiro-setembro 2021 vs 2022 provincia de Lugo

No período entre xaneiro e setembro en Lugo, aumentaron os casos de delitos sexuais un 17.8%, pasando de 45 casos no 2021 a 53 no ano 2022, sendo 1 décima maior que o trimestre anterior pero 7 puntos menor que o primeiro.

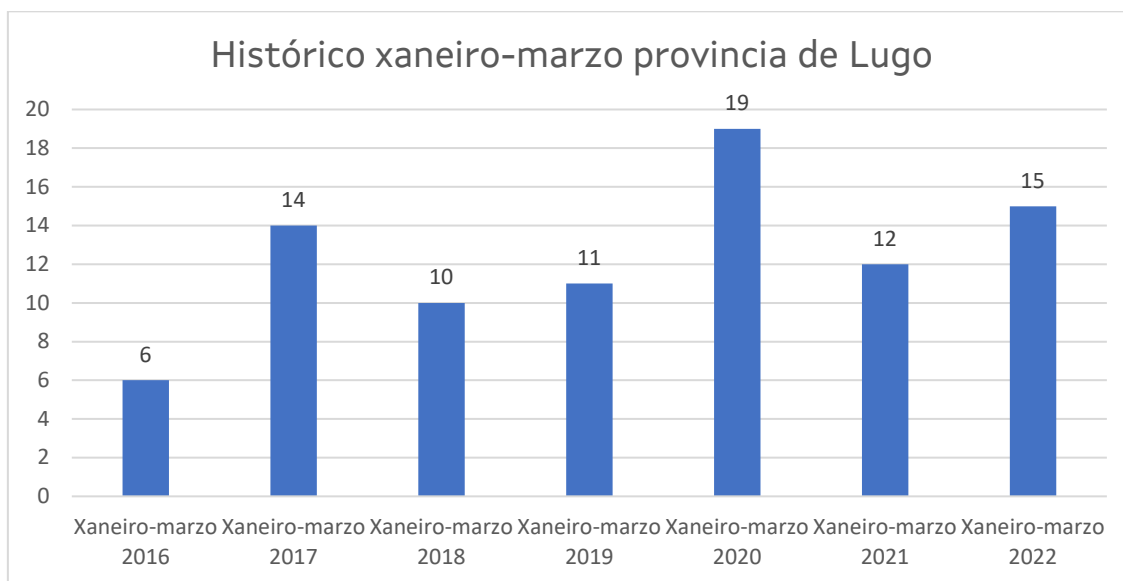
Xaneiro-decembro provincia de Lugo

No cómputo desde período, pódese observar unha subida de 5 casos que afectan á provincia de Lugo. Isto supón unha subida no cómputo interanual do 8.77%, inferior á do resto dos períodos analizados.

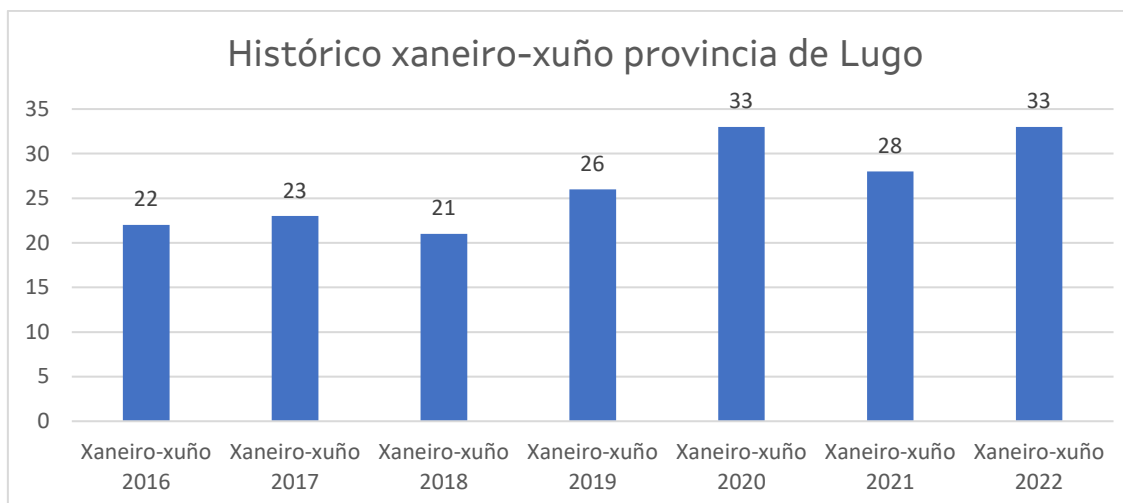
Histórico xaneiro-marzo provincia de Lugo

Nestes datos históricos do primeiro trimestre da provincia de Lugo pódense observar os picos de 2017 e 2020, pouco frecuentes nos demais datos deste informe.

No ano 2022 e respecto aos datos de anos anteriores, pódese observar unha diminución de 4 casos respecto ao máximo histórico de 19, pero tamén un aumento de 9 casos respecto a 2016.

Histórico xaneiro-xuño provincia de Lugo

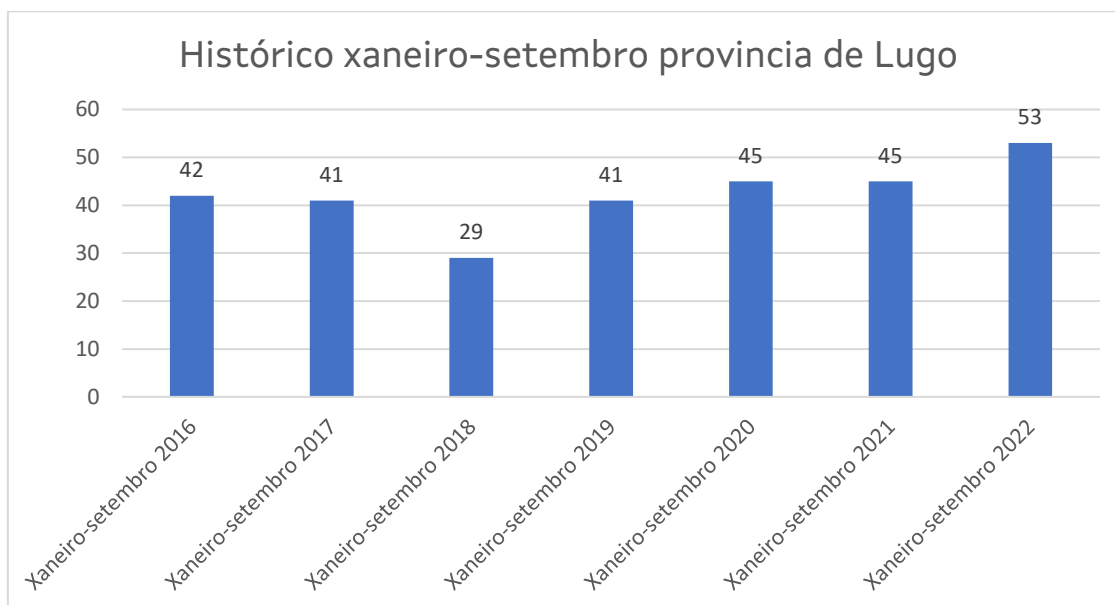

No ano 2022 equipárase o máximo histórico do período xaneiro-xuño na provincia de Lugo cun total de 33 delitos de carácter sexual.

Comparando con datos anteriores, este período do ano 2022 tivo 12 delitos máis que o mínimo histórico (2018) e 11 máis que o ano 2016, no que comezan os datos analizados.

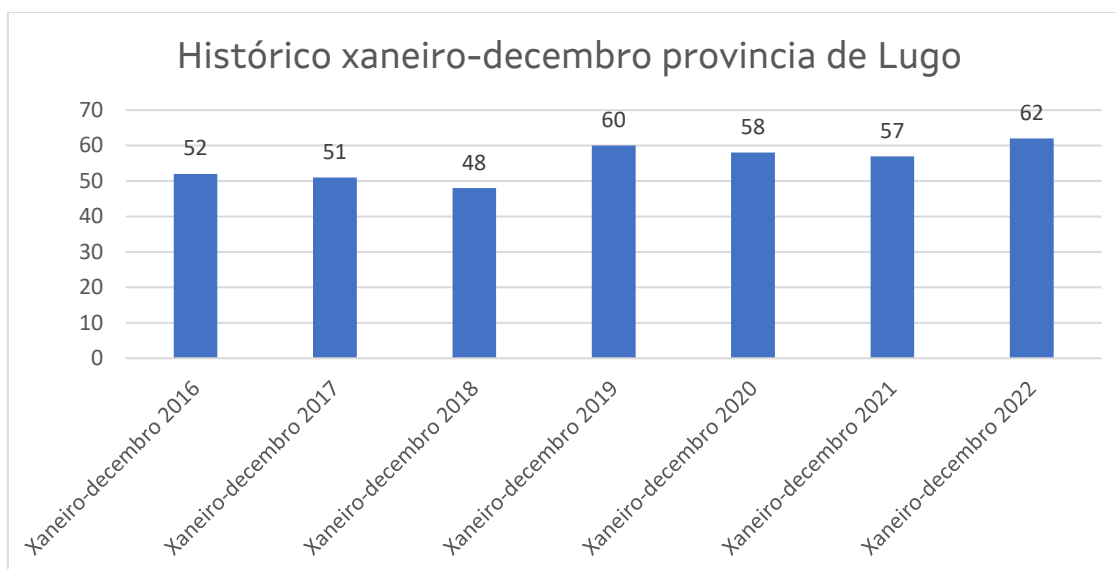
Histórico xaneiro-setembro provincia de Lugo

Entre xaneiro e setembro do ano 2018 presentouse un descenso significativo nos delitos de carácter sexual na provincia de Lugo, pero no 2019 recupérase a tendencia ascendente anterior de novo, volvendo a ter un aumento importante no ano 2022.

No ano 2022, os delitos de carácter sexual aumentaron en 24 dende o dato de menor valor ocorrido no ano 2018.

Histórico xaneiro-decembro provincia de Lugo

Neste histórico do acumulado do ano na provincia de Lugo pódese observar o máximo histórico no ano 2022, que superou por 2 casos o antigo máximo do 2019.

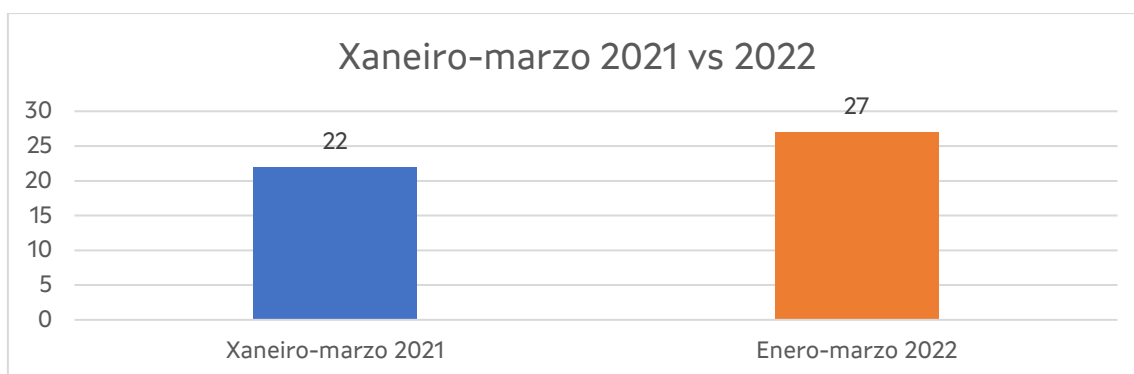
Este ano 2022 rompeu a tendencia á baixa que ocorría dende o ano 2019, aumentando en 5 os casos respecto ao ano 2021.

2.2.2.3. Ourense

A provincia de Ourense tamén sigue a liña marcada polas provincias da Coruña e Lugo, aumentando en todos os seus trimestres no período 2021-2022.

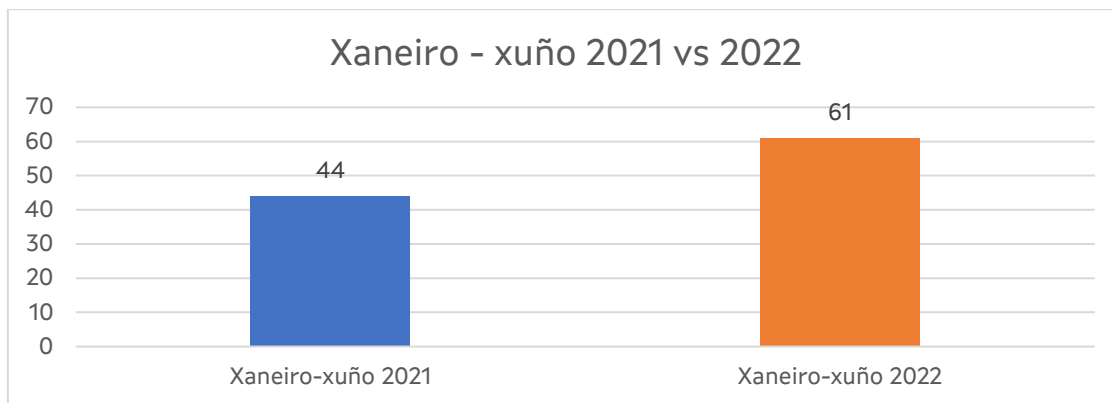
A particularidade da provincia de Ourense é o forte aumento dos delitos no período 2016-2022, cando os datos se multiplicaron por case 10 veces os valores iniciais.

Xaneiro-marzo 2021 vs 2022 provincia de Ourense

Neste primeiro trimestre do ano pódese observar na provincia de Ourense un aumento de 22 a 27 casos de delitos sexuais. Isto supón un aumento do 22.7% respecto ao mesmo período do ano anterior.

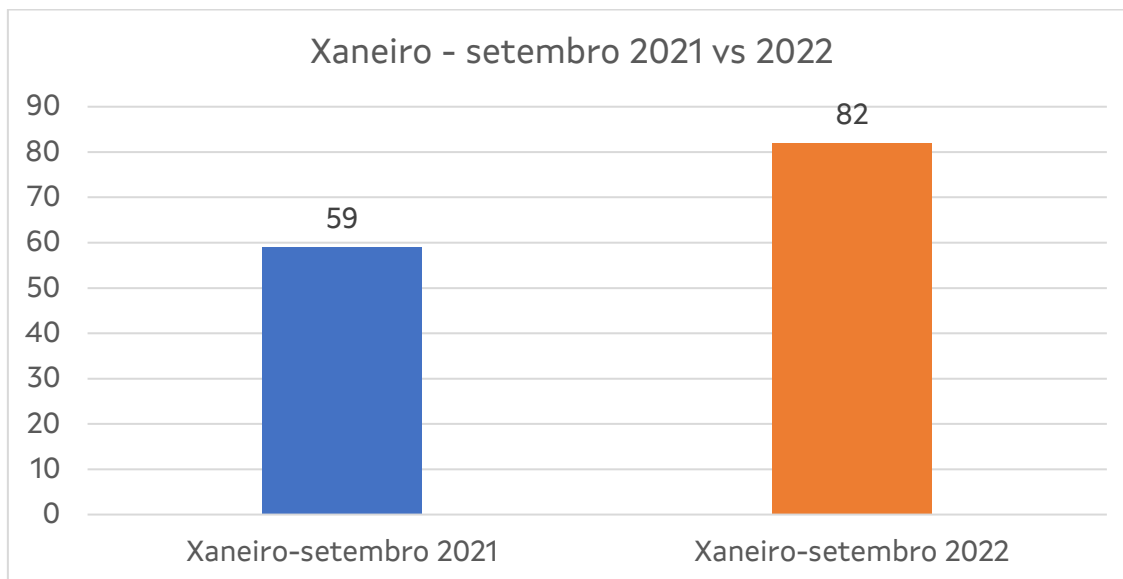
Xaneiro-xuño 2021 vs 2022 provincia de Ourense

No período xaneiro-xuño, a provincia de Ourense pasou de ter 44 delitos de carácter sexual no 2021 a ter 61 no ano 2022, representando un aumento significativo do 38.6%.

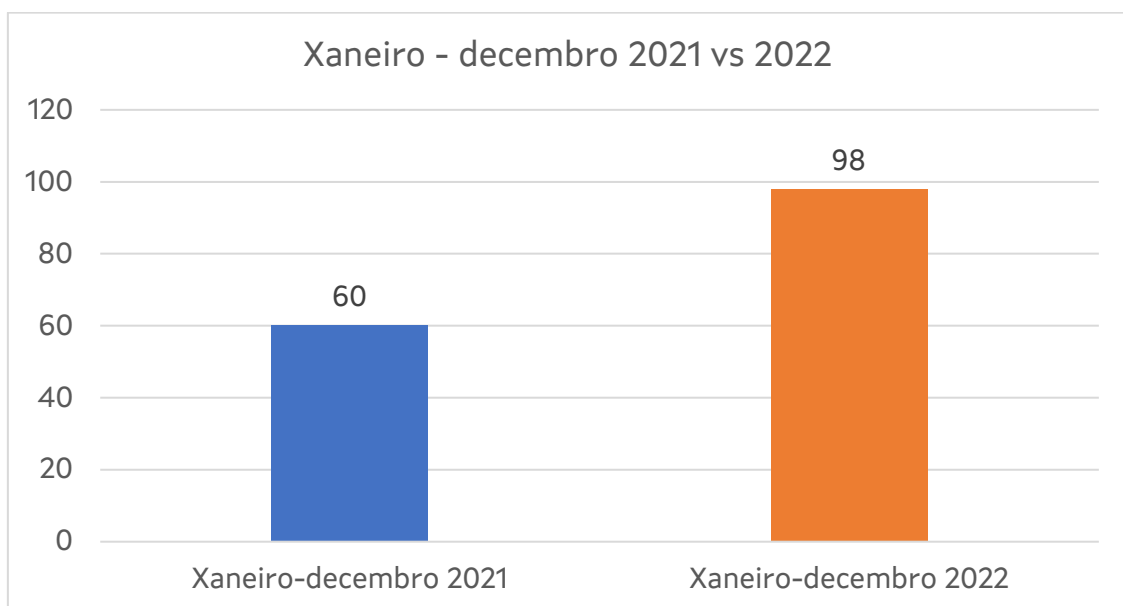
Xaneiro-setembro 2021 vs 2022 provincia de Ourense

Durante os meses que van de xaneiro a setembro do ano 2022 na provincia de Ourense houbo 82 delitos sexuais, 23 máis que no mesmo período do ano anterior, supoñendo un aumento do 39%.

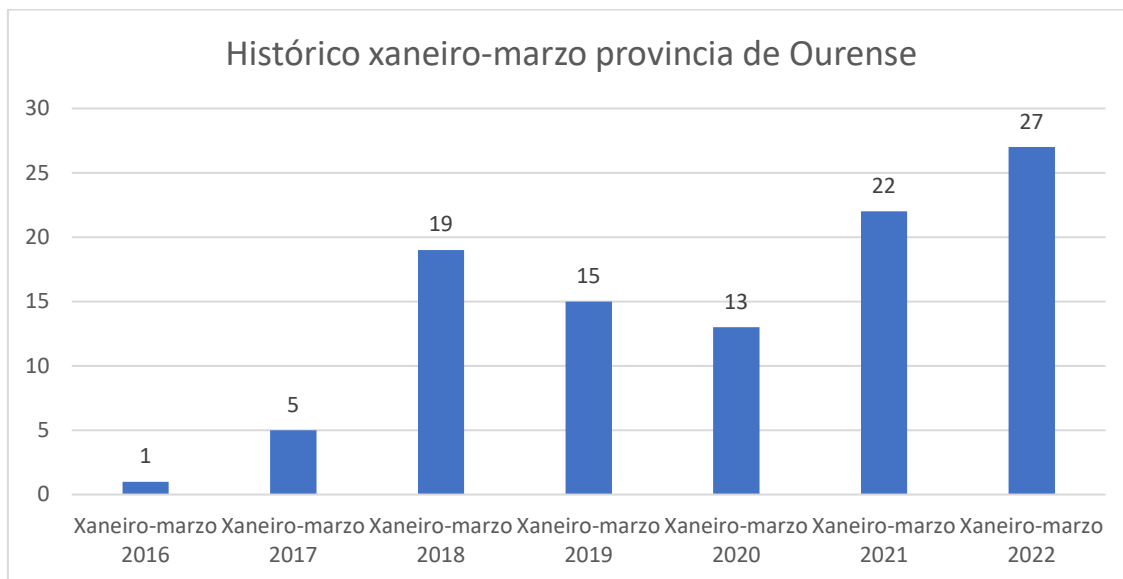
Xaneiro-decembro 2021 vs 2022 provincia de Ourense

No cómputo do ano na provincia de Ourense obsérvase un forte aumento dos delitos de índole sexual, pasando estes de 60 no ano 2021 a 98 no ano 2022. Isto supón un aumento do 63.33%.

Histórico xaneiro-marzo provincia de Ourense

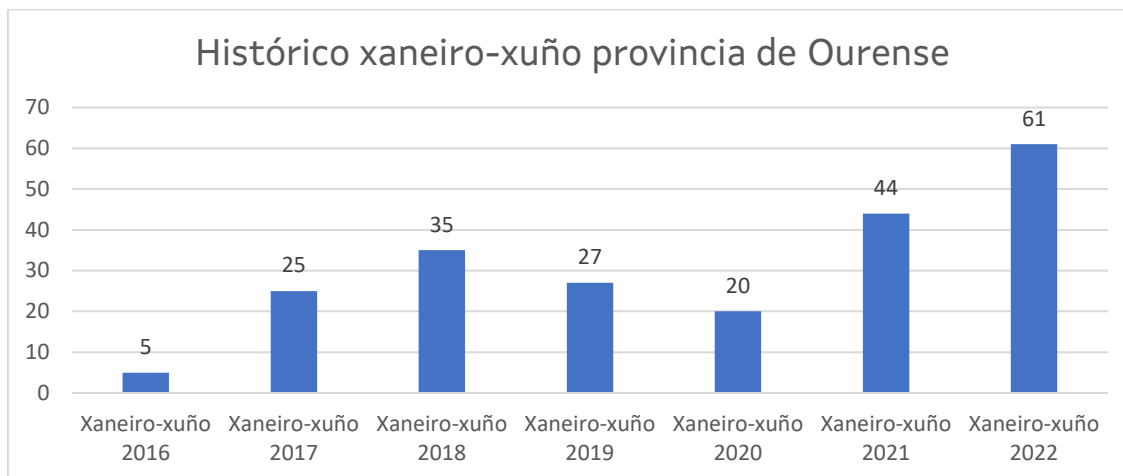

Durante o histórico do primeiro trimestre do ano na provincia de Ourense pódese observar que houbo un aumento exponencial dos delitos sexuais entre o ano 2016 e o 2018. Tamén aumentou, aínda que con menor forza, durante o período 2020-2022.

Se se comparan os datos do 2022, neste último ano aumentaron en 26 os delitos sexuais respecto ao 2016, un 2.700% e, respecto ao 2020, no ano 2022 duplicáronse os casos desta tipoloxía de delito.

Histórico xaneiro-xuño provincia de Ourense

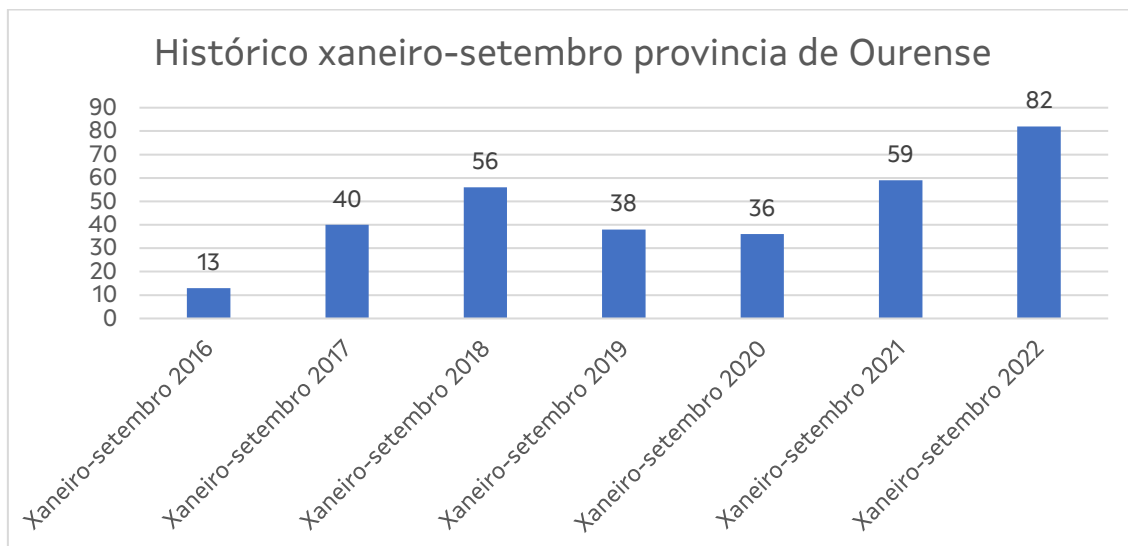

No ano 2022 bateuse tamén o récord do período entre xaneiro a xuño, chegando ata os 61 casos.

Respecto ao 2016 (inicio dos datos) aumentouse en 56, facendo un aumento total do 1.100% nos últimos 7 anos.

Histórico xaneiro-setembro provincia de Ourense

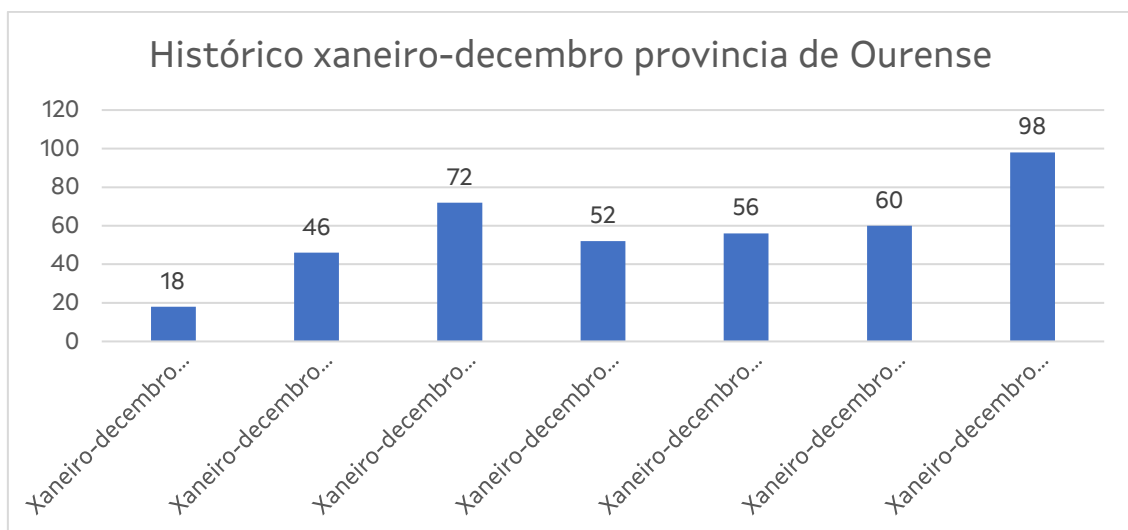

O histórico dos meses comprendidos entre xaneiro e setembro compórtase do mesmo modo que os períodos anteriores, seguindo unha tendencia similar e marcando as subidas nos anos 2021 e 2022, ao igual que no histórico do primeiro e segundo trimestres.

Porcentualmente, este foi o período que menos creceu, aínda que os datos comparados entre 2016 e 2022 mostran un aumento do 530%.

Histórico xaneiro-decembro provincia de Ourense

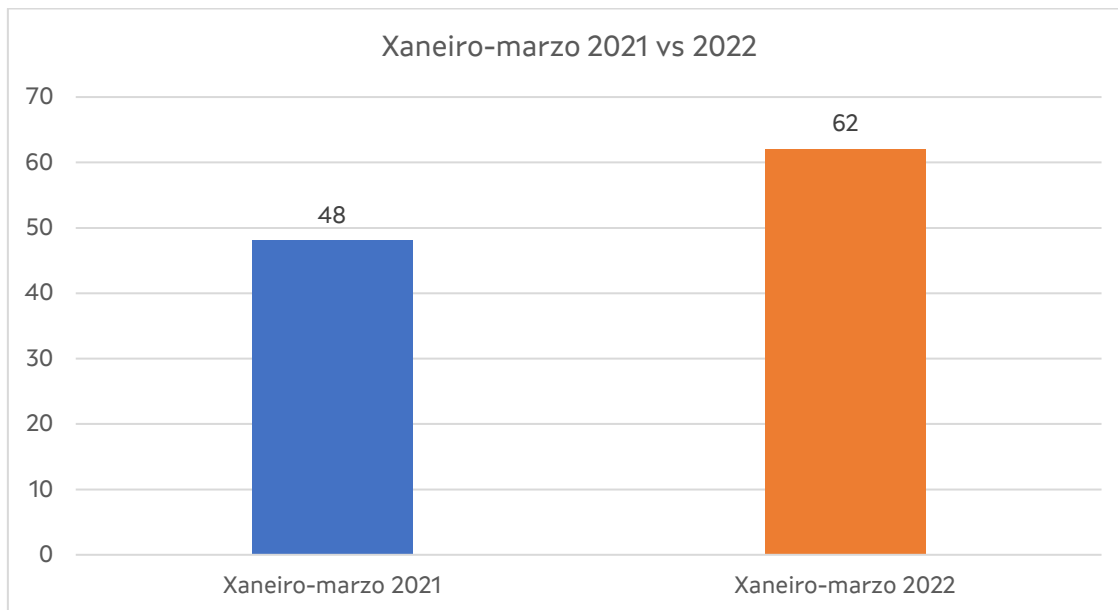
Neste cómputo do histórico dos datos da provincia de Ourense obsérvase o analizado nos históricos dos períodos anteriores: un aumento significativo dende o ano 2016 ata o 2022, pasando de 18 casos ata os 98, presentando un aumento do 444% en 6 anos.

2.2.2.4. Pontevedra

A nivel provincial e seguindo os datos estatísticos, Pontevedra é a provincia que presenta e ten os datos menos elevados dos que se analizan seguindo a balanza de criminalidade para este ano 2022, e como cidade, Vigo sería o municipio galego no que o aumento da criminalidade non é tan elevado coma no resto do territorio galego.

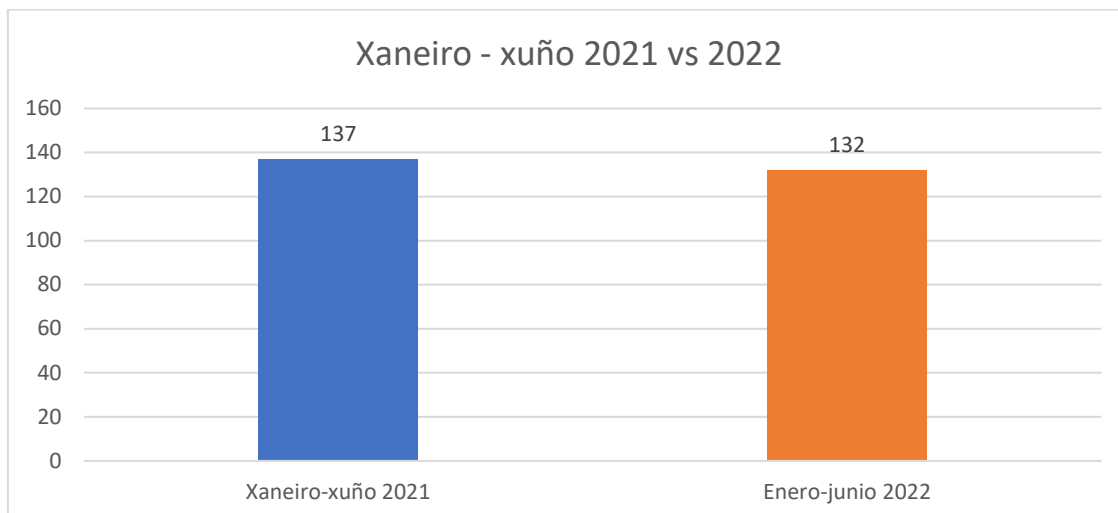
Xaneiro-marzo 2021 vs 2022 provincia de Pontevedra

A provincia de Pontevedra presenta no seu primeiro trimestre un aumento que vai de 48 ata o 62 delitos cometidos no período que vai do ano 2021 ata o 2022, representando un 29.2% de subida.

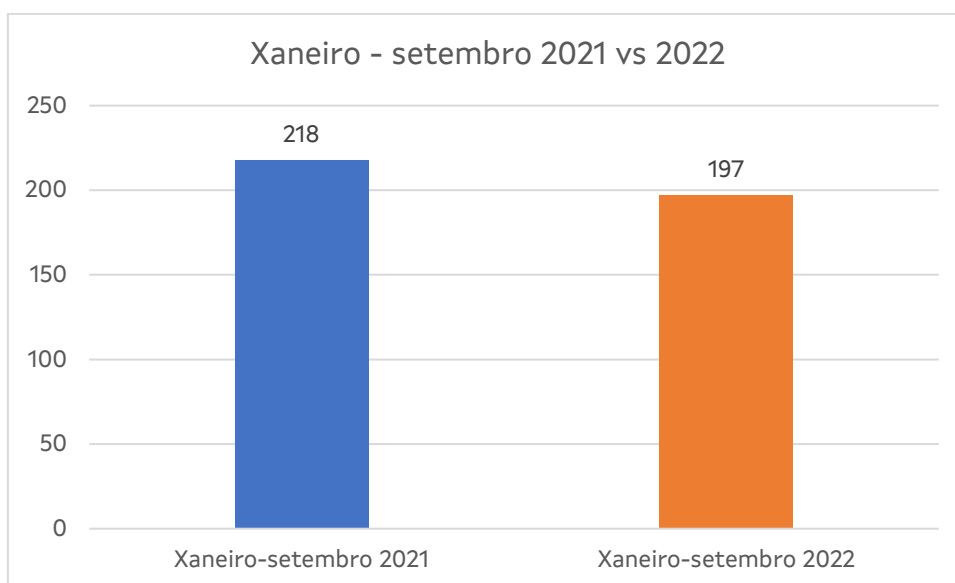
Xaneiro-xuño 2021 vs 2022 provincia de Pontevedra

A provincia de Pontevedra diminuíu o seu total de delitos sexuais no período xaneiro-xuño no ano 2022, pasando de 137 a 132, un descenso do 3.6%

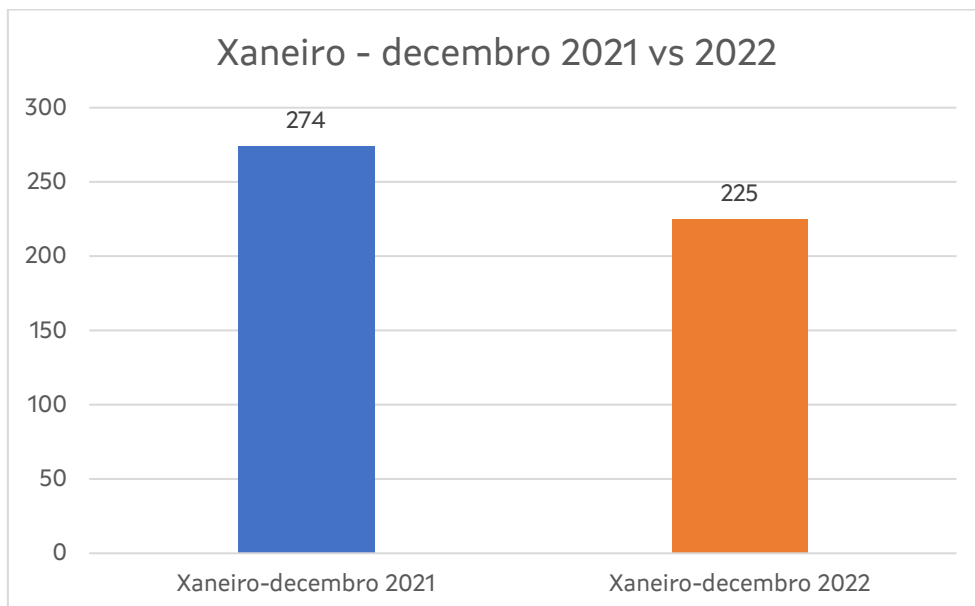
Xaneiro-setembro 2021 vs 2022 provincia de Pontevedra

Entre xaneiro e setembro vólvese a atopar unha baixada dos delitos de carácter sexual na provincia de Pontevedra. En 2021 houbo 218 delitos e en 2022 baixou ata os 197, chegando a ter un 9.6% menos que no mesmo período do ano anterior.

Xaneiro-decembro 2021 vs 2022 provincia de Pontevedra

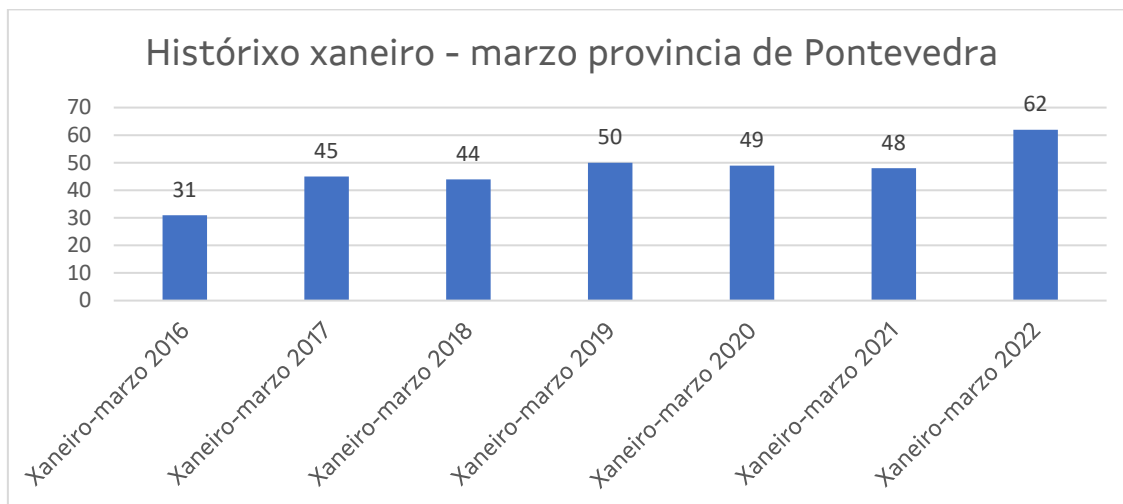

O cómputo xeral da provincia de Pontevedra entre os anos 2021 e 2022 reflicte un descenso de 49 casos de delitos sexuais. Isto supón unha diminución do 21.77% respecto ao 2021.

Pontevedra é a única provincia da comunidade autónoma que presenta un descenso dos casos de delitos sexuais no total do ano respecto ao 2021.

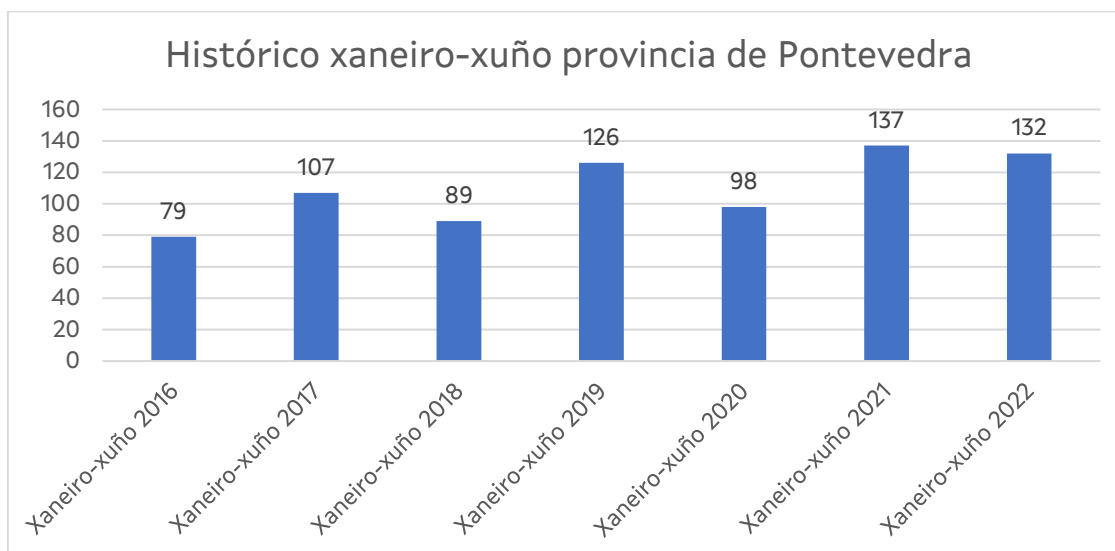
Histórico xaneiro-marzo provincia de Pontevedra

No histórico de delitos de índole sexual na provincia de Pontevedra pódese observar unha tendencia ascendente, aumentando un 200% esta tipoloxía analizada no período 2016-2022.

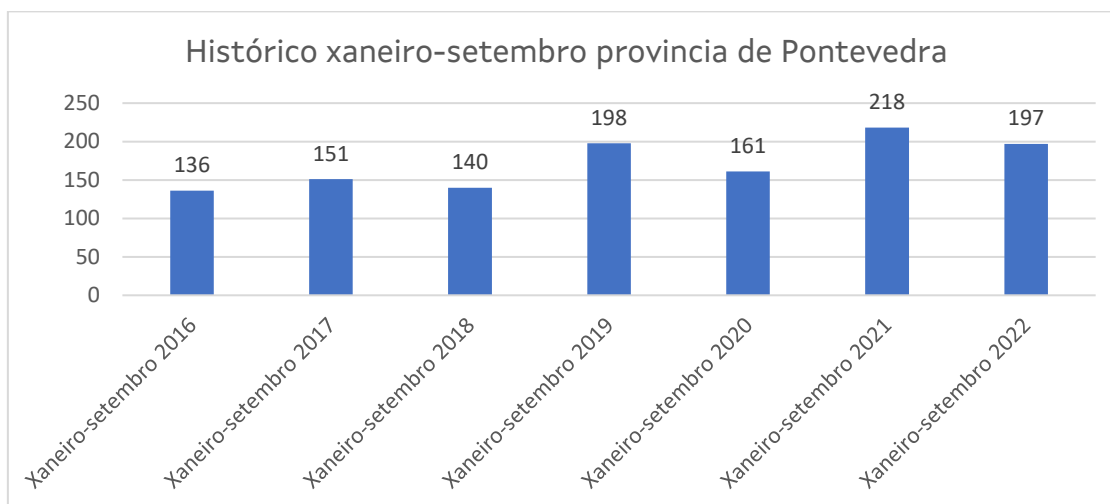
Histórico xaneiro-xuño provincia de Pontevedra

No histórico do período xaneiro-setembro da provincia de Pontevedra, pódese observar un aumento do 67.1% dos delitos de carácter sexual no período que vai do 2016 ata o 2022.

O máximo deste período preséntase durante o ano 2021, onde presentou 5 casos máis que o 2022.

Histórico xaneiro-setembro provincia de Pontevedra

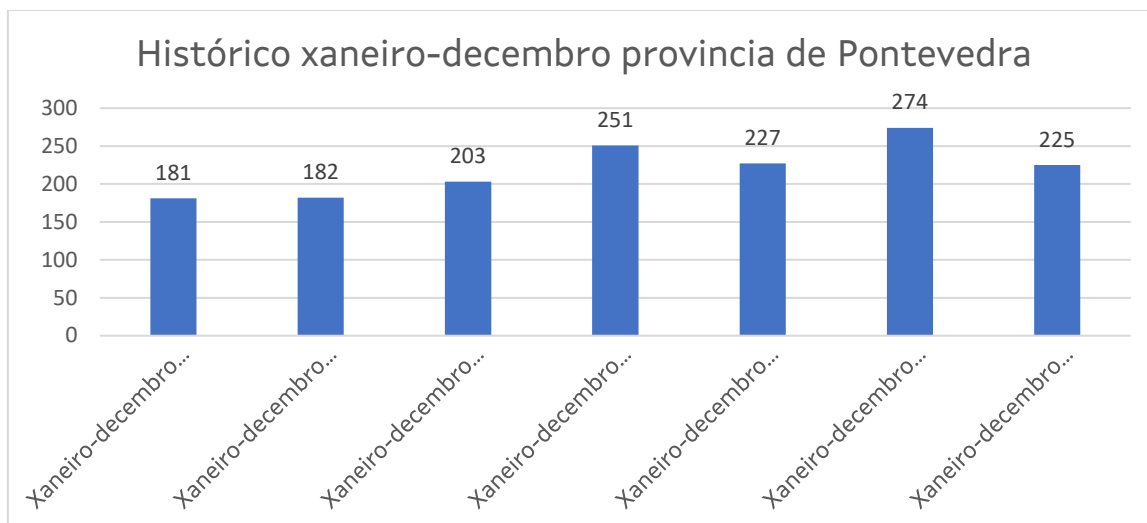

Os datos históricos do período xaneiro-setembro do 2022 da provincia de Pontevedra mostran o mesmo comportamento que os de xaneiro-xuño. O descenso que comezou no trimestre anterior segue presente neste período, facendo que os casos de delitos sexuais baixen respecto a 2021.

Só Pontevedra baixa os delitos de índole sexual no terceiro trimestre do ano 2022.

Histórico xaneiro-decembro provincia de Pontevedra

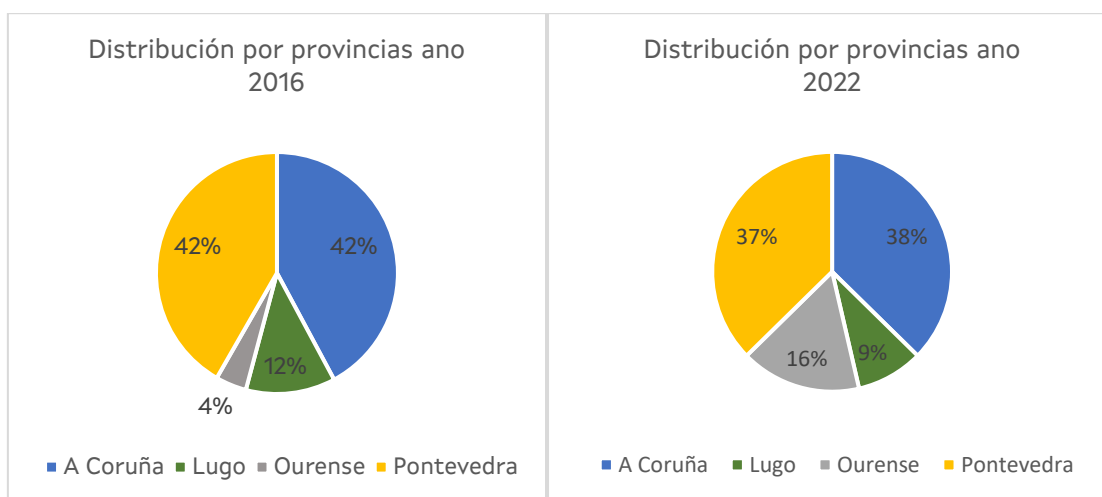
No cómputo final dos anos analizados, pódese resaltar que o ano 2022 presenta o menor dato de delitos sexuais dende o ano 2019, baixando en 26 casos respecto a este e en 49 respecto a 2021.

2.2.2.5. Distribución provincial

A distribución provincial do período 2016–2022 móstranos de forma visual a evolución dos delitos en cada unha das provincias galegas.

Segundo os datos do Balance Trimestral de Criminalidade dos anos 2016 e 2022, a distribución provincial é a seguinte:

Período xaneiro-marzo

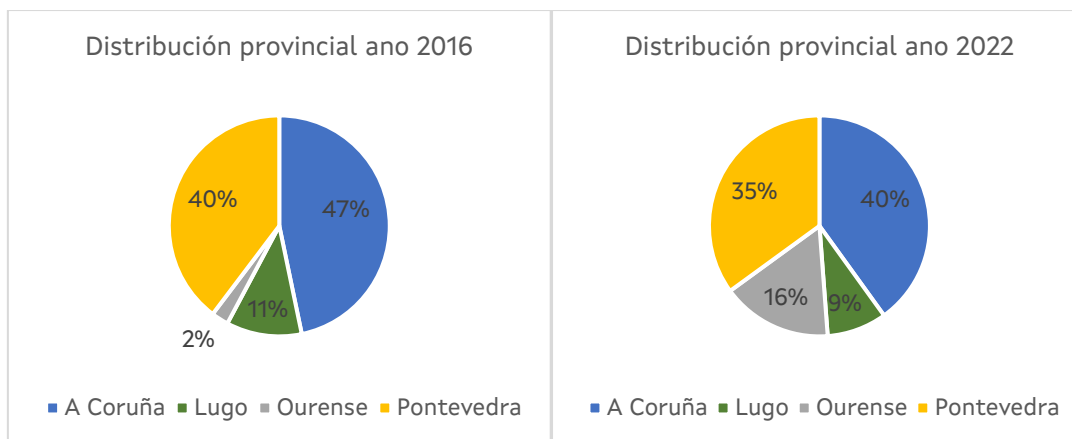
Na evolución entre o ano 2016 e o 2022 obsérvase que a provincia de Ourense aumentou significativamente a súa achega ao total de delitos de Galicia, aumentando un 2.700% neste período. As demais provincias tamén

aumentaron os seus datos de delitos sexuais, pero non de forma tan avultada como Ourense.

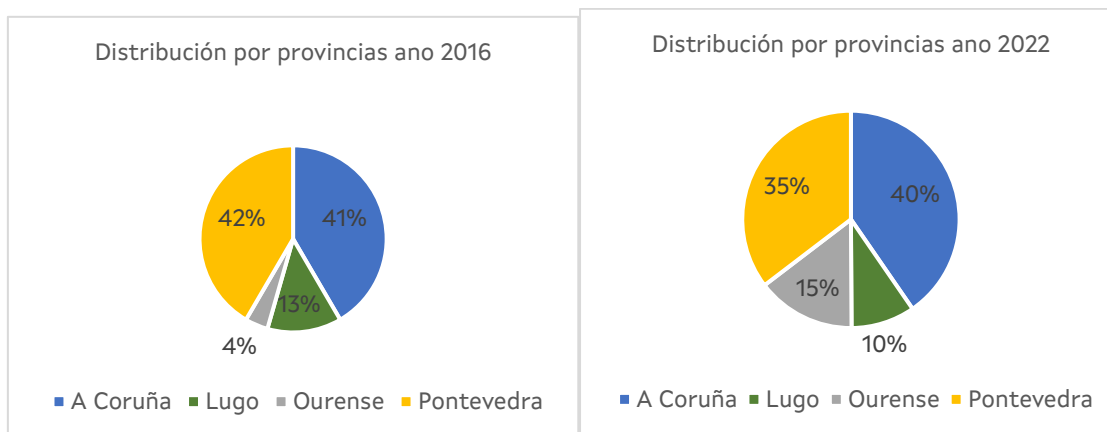
Porcentualmente, a provincia de Ourense pasa de ter o 4% ao 16% dos delitos sexuais da comunidade autónoma. Lugo aumenta un 3%, mentres que Pontevedra e A Coruña descendén lixeiramente.

Período xaneiro-xuño

No período xaneiro-xuño volve a resaltar Ourense polo seu significativo aumento, pasando de representar o 2% dos delitos de tipoloxía sexual ao 16% no total de Galicia. As demais provincias diminúen a súa aportación ao total galego.

Período xaneiro-setembro

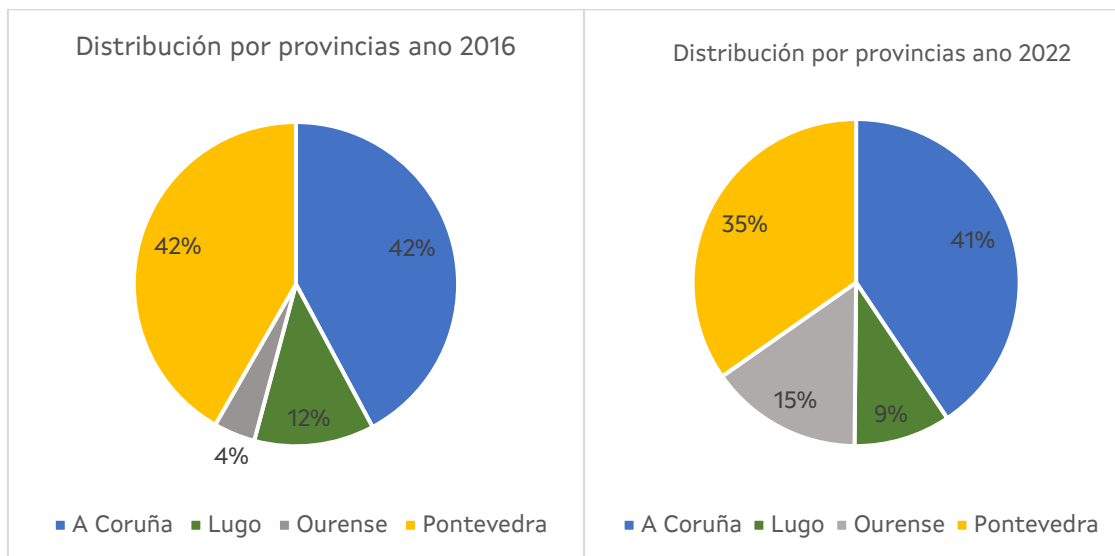

Entre os meses de xaneiro e setembro, provincia de Pontevedra reduce a súa achega ao total de Galicia do 42% ao 35%. A Coruña e Lugo tamén reducen a súa porcentaxe, aínda que en menor medida.

Ourense segue a aumentar a súa representación no total galego de delitos de carácter sexual, pasando do 4% ao 15% dende o ano 2016 ata o 2022.

Período xaneiro-decembro

A provincia de Ourense segue a súa tendencia e aumenta a súa achega de delitos sexuais ao total de Galicia, pasando do 4% ao 15% en 6 anos.

O resto de provincias (A Coruña, Pontevedra e Lugo) reducen a súa achega ao total galego. Observando pormenorizadamente os datos da distribución provincial, pódese ver que a provincia de Pontevedra ten unha tendencia á diminución da súa porcentaxe do total da comunidade autónoma. Tamén teñen esta tendencia as provincias da Coruña e Lugo, pero en menor medida.

A provincia de Ourense presenta en todos os períodos un aumento da súa porcentaxe do total de Galicia.

A decembro de 2022, esta é a comisión de delitos a nivel provincial e no conxunto de Galicia:

Territorio	Nº de delitos sexuais	Porcentaxe
Provincia da Coruña	263	41%
Provincia de Lugo	62	15%
Provincia de Ourense	98	9%
Provincia de Pontevedra	225	35%
Total Galicia	648	100%

Conclusións do impacto provincial:

- A provincia da Coruña presenta picos en case todos os seus períodos no 2019, que volven a repetirse no ano 2022, achegándose aos máximos históricos.

A Coruña é a provincia que máis casos de delitos sexuais achega ao total da comunidade de Galicia.

- No caso da provincia de Lugo, é a que menos delitos comete por habitante e na que menos delitos de carácter sexual se cometen de media. Lugo presenta máximos no 2020 e no 2022, sendo os datos anuais maiores neste último ano.
- No caso da provincia de Ourense, é a que máis crece en datos porcentuais de todas as provincias galegas, tanto en delitos cometidos, coma delitos por habitante e en delitos cometidos de media.
- A provincia de Pontevedra é na única na que todos os datos analizados baixan no ano 2022, incluíndo delitos cometidos, delitos por habitante e a media mensual de delitos.

Así, a provincia de Pontevedra está moi correlacionada cos datos da cidade de Vigo, que é a máis poboada do territorio tanto provincial coma rexional.

2.2.3. Delitos por cada 10.000 habitantes

Utilizando como fonte o Balance Trimestral de Criminalidade para os delitos sexuais e o Instituto Nacional de Estatística para os datos de poboación, o cálculo dos delitos de índole sexual por cada 10.000 habitantes é o seguinte:

Ano	Delitos sexuais por cada 10.000 habitantes						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Galicia	1,60	1,69	2,00	2,35	2,05	2,30	2,41
Provincia da Coruña	1,63	1,61	1,94	2,42	1,90	2,04	2,35
Provincia de Lugo	1,55	1,53	1,45	1,82	1,77	1,75	1,91
Provincia de Ourense	0,57	1,48	2,33	1,69	1,83	1,97	3,22
Provincia de Pontevedra	1,92	1,93	2,15	2,66	2,41	2,91	2,38

Segundo se recolle na táboa podemos concluír o seguinte respecto aos datos das catro provincias e do total de Galicia:

- Todas as provincias presentan aumentos na taxa de delitos por cada 10.000 habitantes.
- A provincia de Ourense é que maior aumento presenta, pasando de 0.57 a 3.22 delitos por cada 10.000 habitantes.

- A que menos crece é a provincia de Lugo, aumentando en 0.36 os seus delitos sexuais por cada 10.000 habitantes.
- A comunidade de Galicia pasa de 1.60 a 2.41 delitos de carácter sexual por cada 10.000 habitantes.

2.3. Análise local. Concellos máis representativos

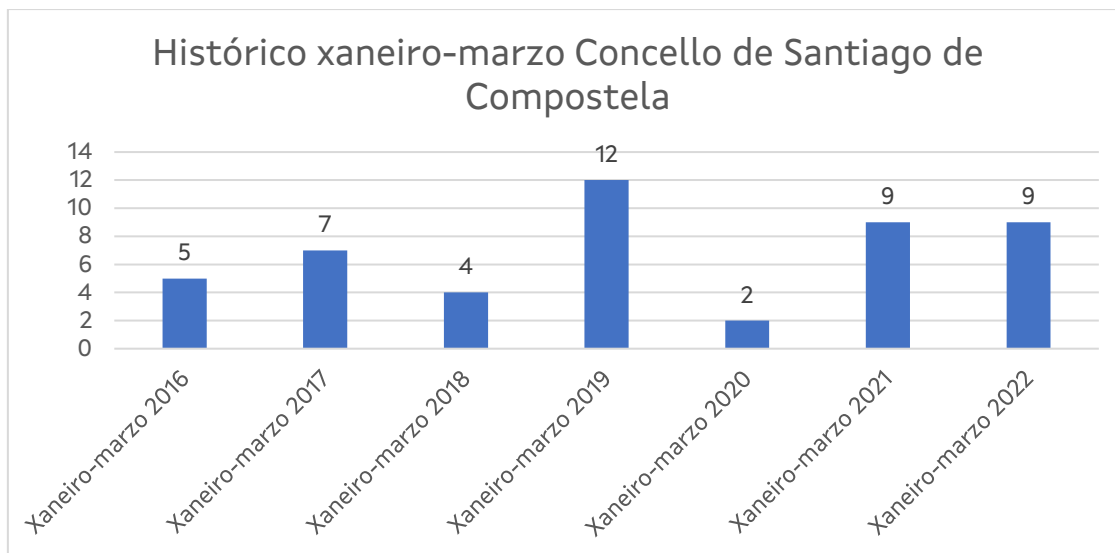
A continuación analízanse os datos dos tres concellos máis poboados e, polo tanto, tamén con maiores movementos de poboación estacional de Galicia, coa finalidade de poder extraer conclusións sobre o comportamento dos delitos a nivel provincial.

Da mesma forma que no resto do presente informe, a fonte dos datos analizados é o Balance Trimestral de Criminalidade elaborado polo Ministerio do Interior.

2.3.1. Concello de Santiago de Compostela

O Concello de Santiago de Compostela compórtase de forma particular e allea aos demais territorios, aínda que marca un mínimo durante o ano 2020.

Histórico xaneiro-marzo Concello de Santiago de Compostela

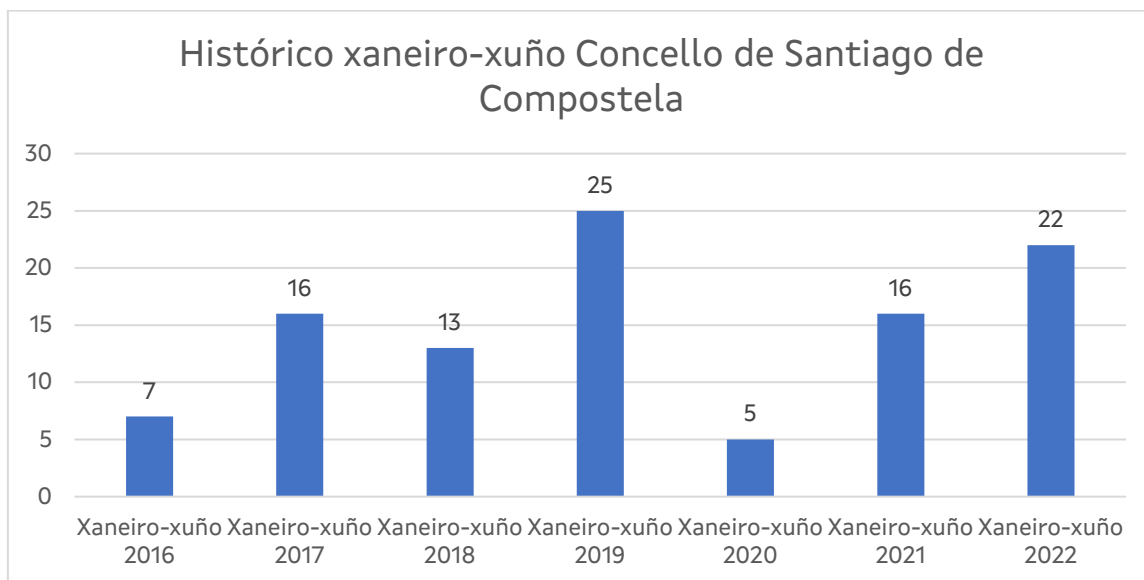
Entre xaneiro e marzo dos anos 2021 e 2022 non variou a cifra de delitos de índole sexual no Concello de Santiago de Compostela, converténdoo no único territorio analizado neste informe que non cambiou os seus valores respecto ao 2021.

No histórico, o ano 2019 é o que máis delitos ten, cun total de 12, 3 máis que o 2022.

A comparación do ano 2022 co ano 2020 (o dato mínimo histórico) revela que hai un aumento de máis do 400%, pasando de 2 delitos sexuais a 9.

Histórico xaneiro-xuño Concello de Santiago de Compostela

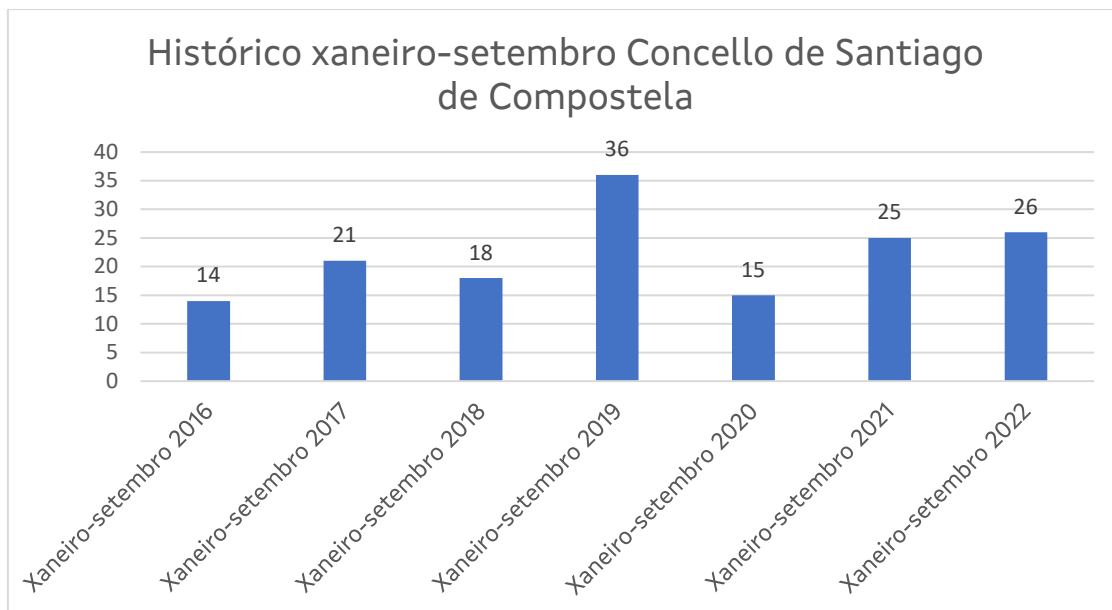

No período xaneiro-xuño, entre os anos 2021 e 2022, aumentaron de 16 a 22 os casos de delitos sexuais no Concello de Santiago de Compostela.

No histórico, segue o mesmo patrón que o período anterior, e obsérvase o mínimo histórico en 2020 con 5 delitos, que para o ano 2022 xa pasarían a ser 22, multiplicándose por máis de 4 a cifra neste período, e por 3 se se fai a comparación do ano 2022 co dato máis antigo, que é o do 2016.

Histórico xaneiro-setembro Concello de Santiago de Compostela

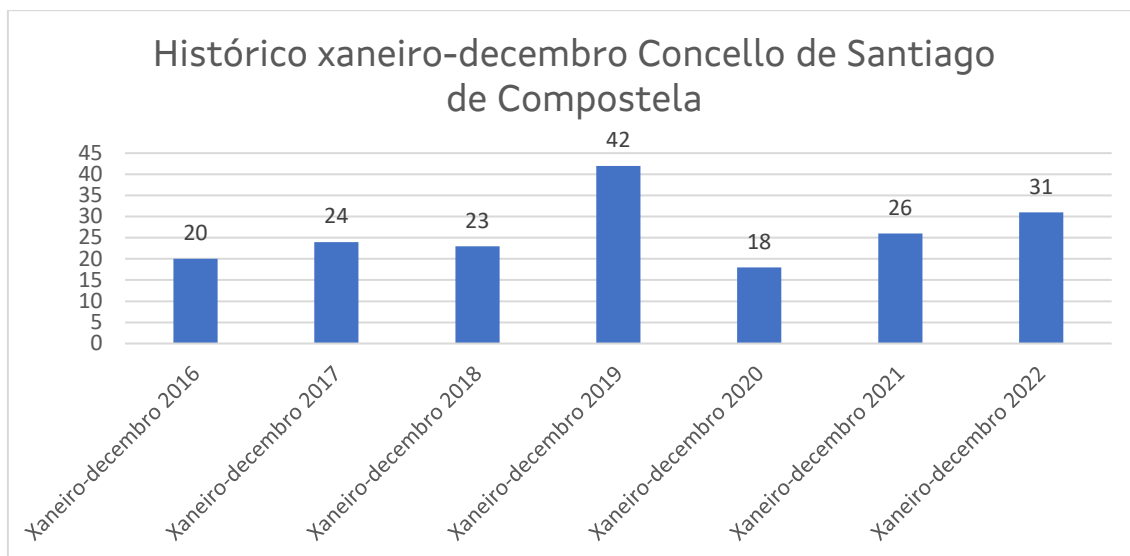

Dende xaneiro ata setembro, entre os anos 2021 e 2022, os casos de delitos sexuais pasaron de 25 a 26, co aumento dun caso.

O histórico segue a comportarse igual que os demais períodos do Concello de Santiago, tendo o mínimo no 2020 e o máximo no 2019.

Respecto a estes dous anos, o 2022 tivo 10 delitos sexuais menos que o máximo histórico deste período, e se se fai a comparación co mínimo (2020), a cifra aumenta de 15 a 26 delitos nos meses de xaneiro a setembro.

Histórico xaneiro-decembro Concello de Santiago de Compostela

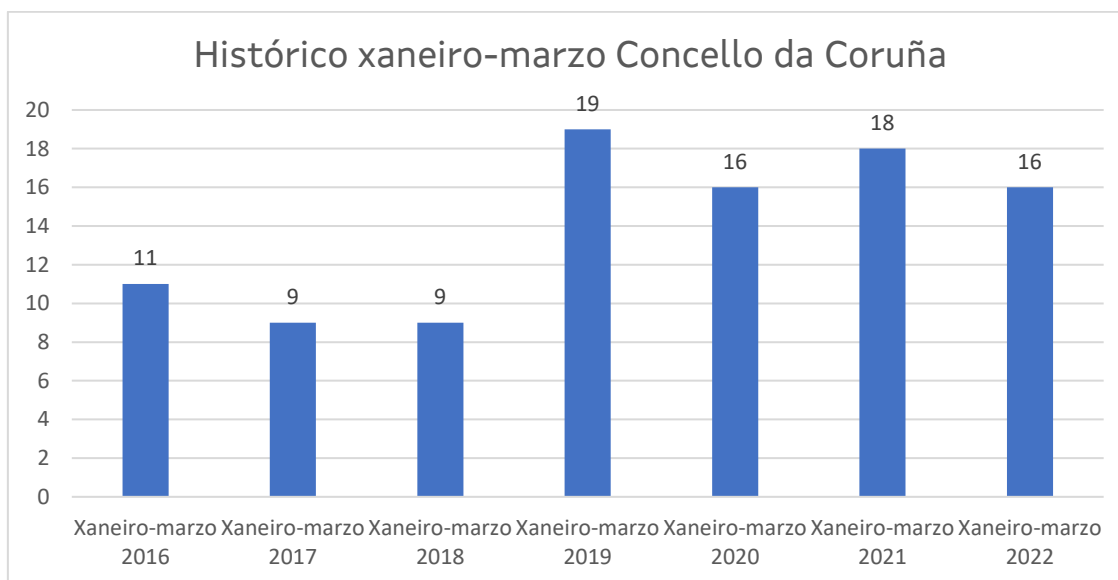
No cómputo final do ano do Concello de Santiago queda patente o aumento dos delitos de índole sexual que se observa nos períodos anteriores ao ano 2019.

A data de 2022, o total do ano foi de 31 delitos sexuais, presentando unha tendencia en aumento que parte no 2020 con 18 delitos cometidos.

2.3.2. Concello da Coruña

Os datos do Concello da Coruña son comparables á provincia de Pontevedra e ao Concello de Vigo, xa que tanto no primeiro coma no terceiro trimestre do ano 2022 diminuíron os datos de delitos de carácter sexual, mentres que no segundo trimestre mantivéronse os datos do 2021.

Histórico xaneiro-marzo Concello da Coruña

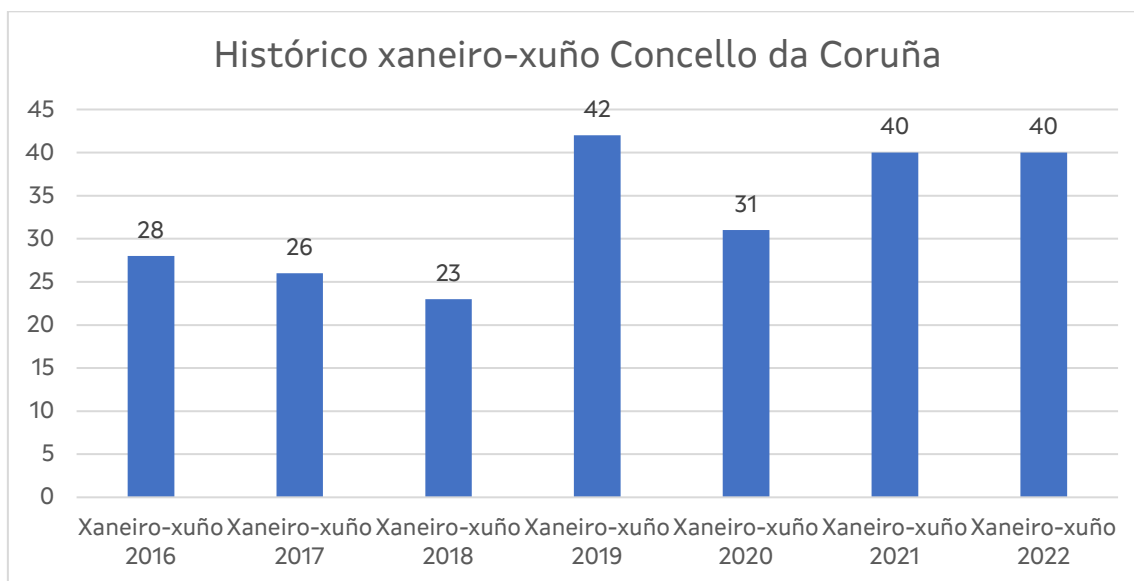
O Concello da Coruña mostra entre xaneiro e marzo un descenso de 18 a 16 casos de delitos sexuais no período 2021-2022.

O máximo histórico deste período no Concello da Coruña márcalo o ano 2019, cun total de 19 casos de delitos de índole sexual, diminuindo en ata 16 os casos no 2022.

No primeiro trimestre do ano 2022 aumentaron en 7 os casos de delitos sexuais respecto ao mínimo, que foi nos anos 2017 e 2018.

Histórico xaneiro-xuño Concello da Coruña

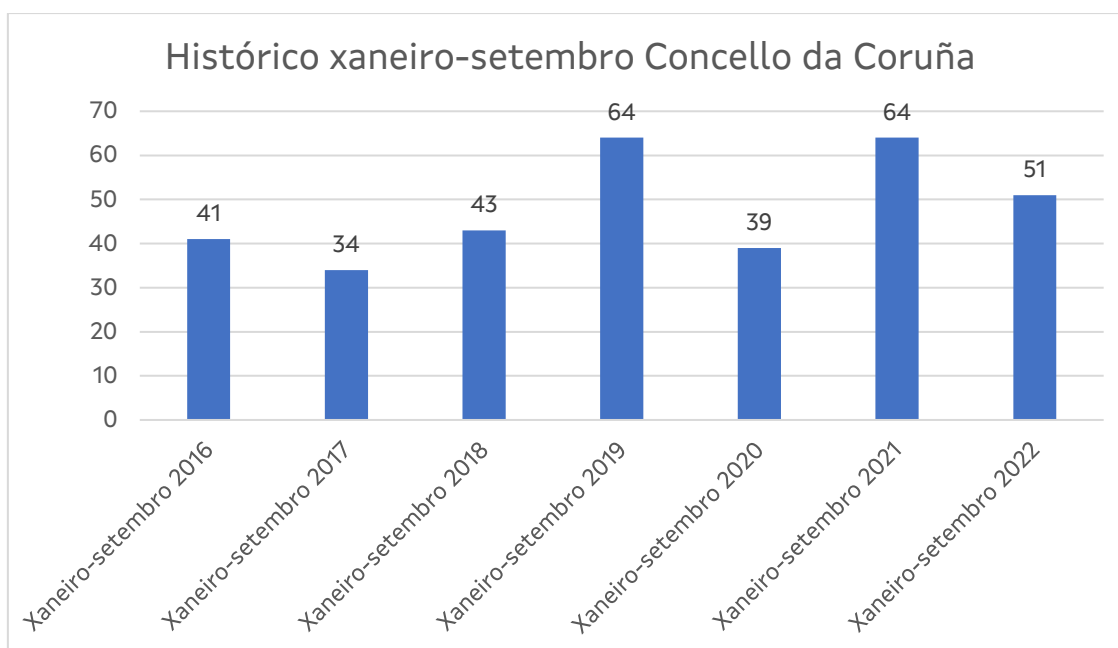

Durante o período que comprende os meses de xaneiro ata xuño dos anos 2021 e 2022 mantívose o número de delitos de índole sexual no Concello da Coruña, sendo este un total de 40.

Este período compórtase coa mesma tendencia que o resto do ano, excepto porque no ano 2022 mantívose a mesma cifra de delitos cometidos que no ano pasado.

Respecto ao mínimo de 2018, aumentaron en 17 os casos de delito sexual, e respecto ao máximo, só diminuíu en 2.

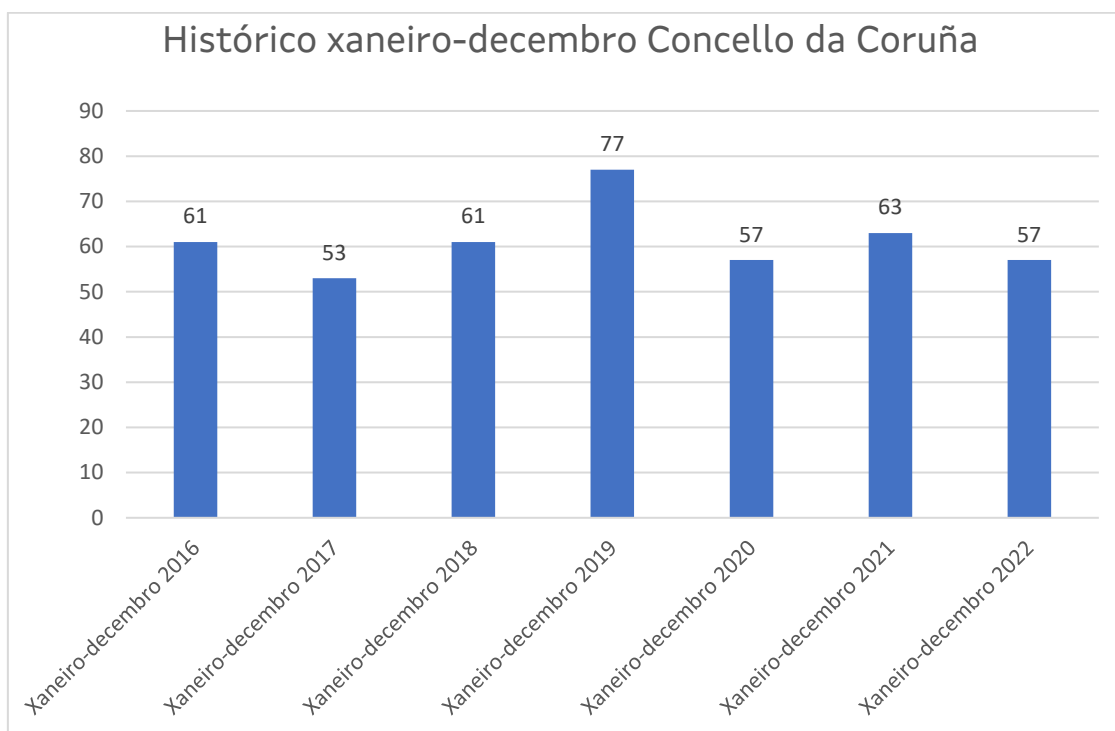
Histórico xaneiro-setembro Concello da Coruña

Nos datos do período xaneiro a setembro, pódese observar unha diminución de 13 delitos de carácter sexual, pasando de 64 a 51 dende o ano 2021 ata o 2022.

Neste período de 2022 aumentaron en 10 os casos dende o 2016 (comezo dos datos) e en 17 no mínimo histórico dos anos 2017 e 2019.

Histórico xaneiro-décembro Concello da Coruña

No cómputo anual do Concello da Coruña tamén se pode observar o pico do 2019, onde marcou un histórico de 77 casos de delitos sexuais.

En canto aos resultados do 2022, marcaron un resultado igual aos do ano 2020, ambos con 57 delitos de índole sexual.

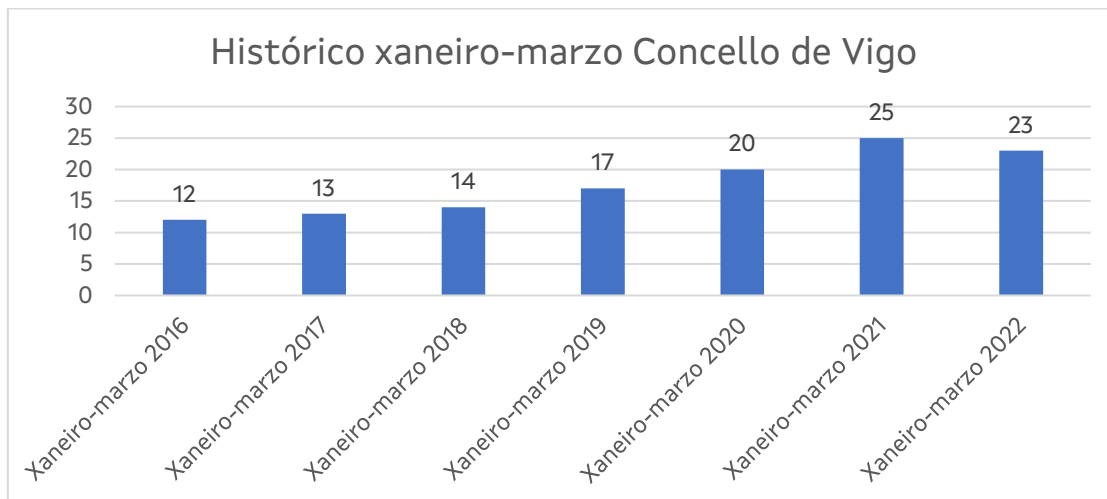
O mínimo no histórico de datos preséntase no ano 2017 con 53 casos, 4 menos que no 2022.

2.3.3. Concello de Vigo

Os datos do Concello de Vigo revelan que diminuíron os casos de delitos de índole sexual en todos os trimestres do período 2021-2022.

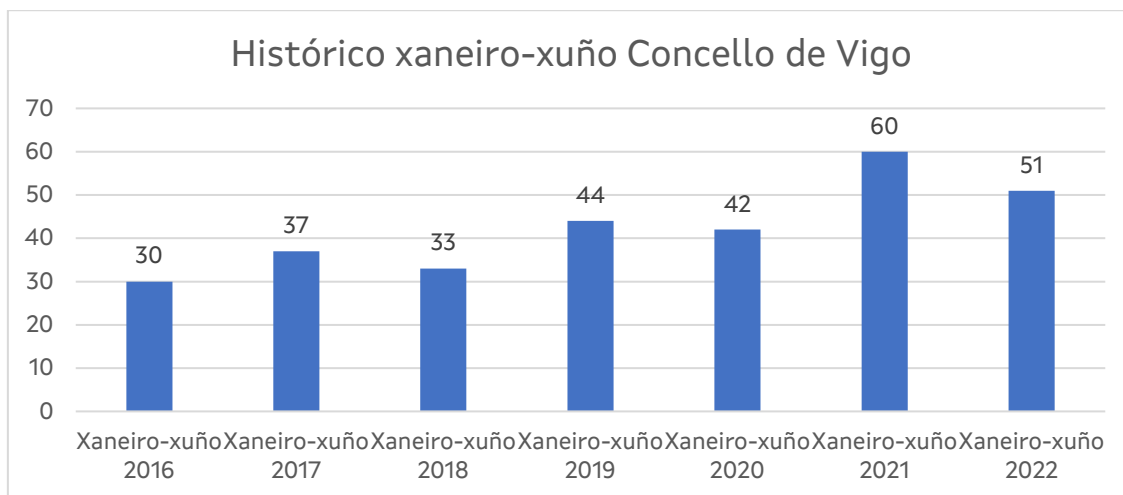
Histórico xaneiro-marzo Concello de Vigo

Os datos dos primeiros trimestres do Concello de Vigo seguen un patrón particular, que ten unha tendencia alcista ata o 2021, ano no que fai tope máximo en 25 delitos de carácter sexual e baixa ata os 23 no ano 2022.

Para o ano 2022, os delitos de índole sexual aumentaron un 91%, pasando de 12 a 23 se se fai a comparación co ano 2016, ano no que comezan os datos desta análise.

Histórico xaneiro-xuño Concello de Vigo

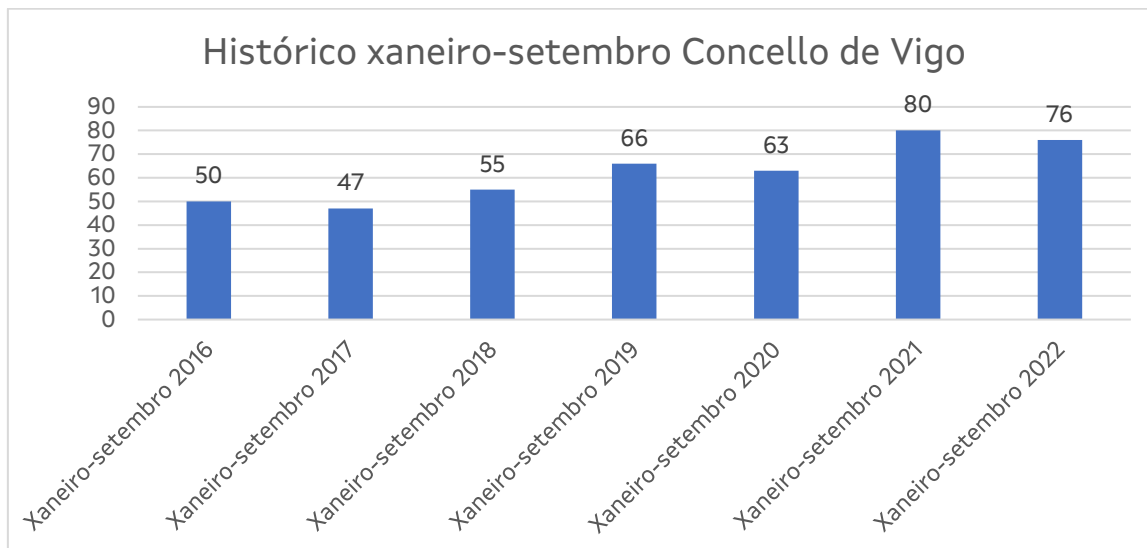

O período xaneiro-xuño en Vigo, aínda que xa non segue un patrón ascendente, tamén fai tope no ano 2021, chegando ata os 60 casos de delitos de índole sexual. Para o ano 2022, esta cifra baixa ata os 51 casos.

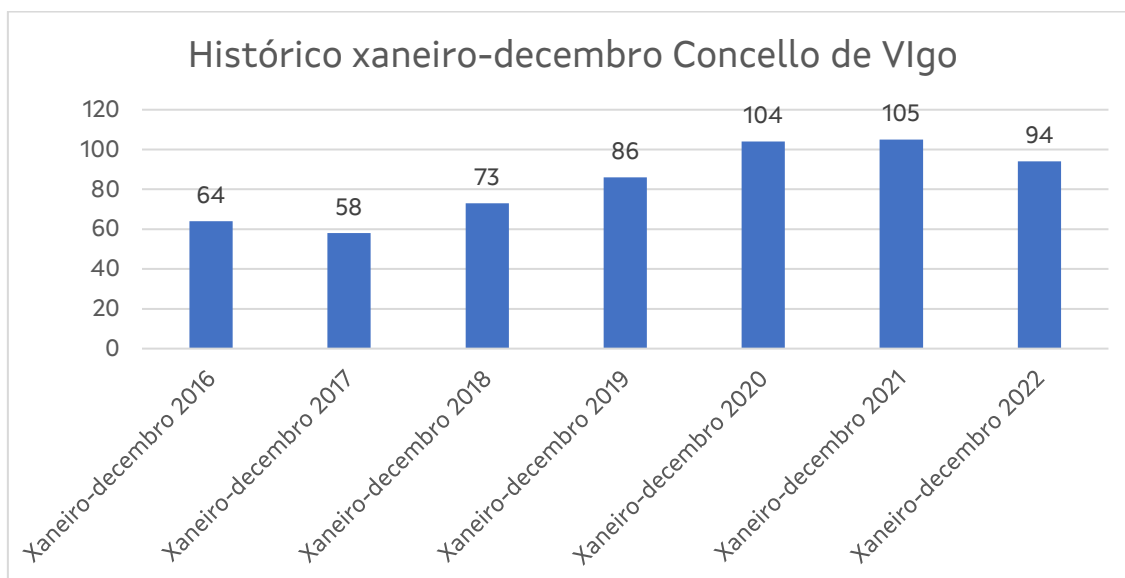
O aumento da cidade de Vigo respecto ao seu mínimo histórico do período xaneiro-xuño (ano 2016) foi do 70%, pasando de 30 a 51 casos de delito de carácter sexual.

Histórico xaneiro-setembro Concello de Vigo

Nos meses dende xaneiro ata setembro entre os anos 2021-2022 pódese observar un descenso dende os 80 ata os 76 casos de delitos de índole sexual no concello de Vigo.

Histórico xaneiro-decembro Concello de Vigo

No ano 2022 o Concello de Vigo diminuíu os delitos sexuais en 11 casos, sendo estes 105 no ano 2021 para pasar a ser 94 no 2022.

Os datos anuais históricos de Vigo van en liña cos da provincia de Pontevedra, e sendo a cidade máis poboada da provincia, un cambio nos datos desta cidade reflíctense con moita visibilidade no total da provincia.

A cidade de Vigo diminuíu en todos os períodos analizados os seus datos de delitos sexuais. Foi o único territorio, xunto coa provincia de Pontevedra, que acadou este logro.

2.3.4. Conclusións da análise local

- Santiago de Compostela presenta o seu máximo no ano 2019, moi por encima dos datos de anos máis recentes. O 2022 pecha cun lixeiro aumento respecto ao 2021.
- O Concello da Coruña presenta descensos xeneralizados, excepto no período xaneiro-xuño, no que repite a mesma cantidade de delitos sexuais do ano 2021.
- Vigo presenta unha baixada xeneralizada en todos os períodos analizados, acompañando así aos datos da provincia de Pontevedra.

2.4. Conclusións finais da análise da Comunidade Autónoma de Galicia

Durante o ano 2022 a gran maioría de territorios de Galicia aumentaron os seus datos de delitos sexuais respecto ao mesmo período do ano 2021.

- A provincia da Coruña aumenta en todos os períodos analizados.
- A cidade da Coruña aumenta os casos de delitos de índole sexual no primeiro trimestre, mantense no segundo e descende no terceiro.
- Santiago de Compostela mantense o primeiro trimestre, pero sobe o segundo e o terceiro.
- A provincia de Lugo aumenta os casos de delitos sexuais en todos os períodos analizados.
- A provincia de Ourense, aumenta os todos os trimestres analizados.
- Na provincia de Pontevedra só aumentan as violacións durante o primeiro trimestre do ano 2022 respecto a 2021.
- A cidade de Vigo reduciu o número de delitos de ámbito sexual en todos os períodos de 2022 respecto a os datos de 2021.

En resumo, no conxunto da Comunidade Autónoma de Galicia durante o ano 2022 aumentou o número de delitos sexuais respecto do ano 2021, especialmente nas provincias de Lugo, Ourense e A Coruña, pero destacando a diminución dos delitos na provincia de Pontevedra.

3. A REALIDADE DETRÁS DOS NÚMEROS

Segundo recolle a publicación "Radiografía da violencia sexual: as cifras" de "geoviolenciasexual.com", unha síntese estimativa, realizado polo Grupo de Estudos Avanzados en Violencia (GEAV) da Universidade de Barcelona para o Ministerio do Interior (2020), *observar a violencia sexual é difícil porque é máis frecuente que suceda en contextos privados e adoita esconderse tanto polo perpetrador como a miúdo pola vítima ou polas testemuñas, de habelos.*

Por iso, *a aproximación á cuantificación dos actos de violencia sexual debe ter en conta que se dividen en dous grupos: os que se coñecen e os que non se coñecen. A estes últimos chámaseles "datos ocultos" ou "cifra negra": a parte de feitos criminais que non son coñecidos pola policía e a xustiza, escondidos do escrutinio público.*

Para describir a realidade cuantitativa da violencia sexual propón utilizar a metáfora do iceberg, segundo se explica no citado informe e se recolle no seguinte gráfico.

Prevalencia e incidencia son dous conceptos epidemiolóxicos clave na investigación. A prevalencia describe unha imaxe de grupo, co número de persoas afectadas nunha poboación dada –cada 1.000, 10.000 habitantes, etc.-; xa sexa unha prevalencia puntual –número de casos nun momento concreto–, de período –por exemplo, no último ano–, ou ao longo da vida –por exemplo, se unha enquisa de vitimización pregunta se foi vítima de violencia sexual algunha vez na súa vida–.

A incidencia é un indicador de proporción de novos casos que pode proporcionar información sobre o que está a suceder. Segundo a súa orixe, os indicadores utilizables para a medición da violencia sexual poden ser: Datos oficiais, tales como denuncias ante a policía, dilixencias xudiciais, sentenzas, estatísticas de condenados. Datos non oficiais, obtidos en enquisas de vitimización ou outros estudos.

Con tales ferramentas, a estimación dos casos reais da violencia sexual aproxímase coa combinación de diferentes fontes de información; de feito, as persoas expertas da Organización Mundial da Saúde (OMS) sinalan a importancia de complementar os datos administrativos ou oficiais coas enquisas de vitimización.

O indicado Grupo de Estudos Avanzados en Violencia (GEAV) da Universidade de Barcelona estima que, atendendo ás cifras proporcionadas por Nacións Unidas, España sitúase *"nunha posición intermedia respecto á taxa de denuncias por delitos contra a liberdade e a indemnidade sexual, en comparación co resto dos países do mundo; aínda que en relación con Europa, atoparíase dentro da franxa intermedia superior"*.

En relación ao resto de delitos, aproximadamente os delitos sexuais no noso país supoñen o 1% do total de denuncias anuais. Así, para 2021, o Ministerio do Interior rexistrou un total de 1.957.719 infraccións penais, das cales 17.016 foron delitos sexuais, o que supón un 0,87% dos rexistros. Cunha subida próxima ao 90% nunha década (2012-2021), a forte tendencia á alza dos delitos sexuais rexistrados en España é moito maior que a da criminalidade xeral: Segundo o último Balance de Criminalidade do Ministerio do Interior (xaneiro-setembro 2022), a criminalidade total rexistrada en España en 2022 é un 5,5% maior que en 2019.

Entre os tipos penais en aumento, dispárase a cibercriminalidade (un 89% máis en 2022 que en 2019; esta cibercriminalidade representa un 12,5% do total).

A serie histórica da última década mostra a evolución crecente dos delitos sexuais, só alterada en 2020, ano marcado pola excepcionalidade das medidas contra a pandemia do Covid-19. Entre 2012 e 2021, o incremento dos delitos sexuais rexistrados en 10 anos é dun 88,9%.

Segundo se recolle na publicación Radiografía da Violencia Sexual o incremento dos delitos sexuais para os nove primeiros meses de 2022, é do 16,3% respecto ao mesmo período do ano anterior. Deles, as violacións rexistradas aumentaron un 21,5%. Entre xaneiro e setembro de 2022 rexistráronse 13.455 delitos contra a liberdade sexual, deles, 1.942 violacións, o que supón pasar dun cociente de 5 violacións ao día en 2019 a 7 ao día en 2022.

A publicación Radiografía da Violencia Sexual recolle tamén, ao igual que este informe, a relevancia de que o propio Ministerio do Interior nos seus últimos balances recoñeza este forte aumento, sobre todo a partir de 2014, á vez que fai este apuntamento:

"Devandito incremento debe poñerse, en parte, en relación coas activas políticas de concienciación e de redución da tolerancia social e persoal que se traducen nunha maior disposición das vítimas para denunciar estes delitos", reducindo os niveis de infradenuncia, aínda que non xustifica a base empírica desta afirmación.

No caso da cibercriminalidade sexual, o maior volume de denuncias nesta última década é correlativo á evolución do acceso a internet a idades cada vez máis temperás.

O 98% dos e dos menores españois de 10 a 15 anos utiliza internet de forma habitual desde a pandemia e 7 de cada 10 menores teñen teléfono móbil, segundo o Observatorio Nacional de Tecnoloxía e Sociedade (ONTSI, 2022).

Do último informe do Ministerio do Interior, Informe sobre delitos contra a liberdade e indemnidade sexual en España 2021, analizado anteriormente, extráese que: a subida dos delitos sexuais entre 2020 e 2021 é do 29,2%.

Os delitos sexuais con tendencia alcista en 2021 son abusos e agresións sexuais (con e sen penetración), exhibicionismo, os relativos á prostitución e o acoso sexual.

- En 2021, a suma de abusos e agresións sexuais (con e sen penetración) supón o 81% de todos estes delitos.
- Case 9 de cada 10 vitimizacións son sobre mulleres e nenas (o 86%).
- A metade da violencia sexual rexistrada ten vítimas menores.
- Do total de vitimizacións (16.986), 8.317 son sobre as e os menores. Iso supón un 49% de vitimizacións.
- As vitimizacións de nenas (0-17 anos) son o 83%, fronte ao 17% as de nenos. O 79% das vitimizacións son españolas, as 21% estranxeiras.

En canto ao perfil das persoas responsables, ao contrario que nas vitimizacións, a proporción de responsables homes dos delitos sexuais é extremadamente alta: son o 97%.

Deste dato, un 8,4% son menores de idade. Por nacionalidades, o 65,5% son españois e o 34,5% son persoas estranxeiras. En canto á cibercriminalidade sexual, 8 de cada 10 casos son contra menores de idade. O 72% das vitimizacións son de sexo feminino. Obsérvase "estacionalidade" na serie de

datos de feitos coñecidos, correspondendo o maior volume aos meses de maio a outubro.

Obsérvase unha elevada alza dos delitos sexuais cometidos en grupo, é dicir, por dous o máis responsables:

- Interior rexistra 573 delitos sexuais denunciados que foron cometidos por dous ou máis homes en 2021. A maior parte destes delitos correspóndense con agresións e abusos sexuais sen penetración (385 casos, o 67,2%), mentres que abusos e agresións sexuais con penetración son 188 casos, o 32,8%.
- Os casos con responsables múltiples representan un 4,3% do total das agresións e abusos sexuais rexistrados en 2021.
- Entre os 371 casos de 2016 e os 573 de 2021, o incremento do número de casos anuais foi do 54,4%.

No tocante á violencia sexual contra menores, o estudo de Save the Children, "Los abusos sexuales hacia la infancia en España", presentado en novembro de 2021, analiza 432 casos de abuso sexual infantil cometidos entre 2019 e 2020, e as súas respectivas sentenzas xudiciais.

As súas principais conclusións son as seguintes:

- *Sobre o perfil das vítimas, no 78,9 % dos casos analizados as vítimas son de sexo feminino.*
- *A idade media na que os nenos e as nenas comezan a sufrir abusos é aos 11 anos e medio.*
- *Segundo esta análise de sentenzas, un 44,7 % dos abusos prodúcense entre os 13 e os 16 anos (o propio informe matiza que o aumento da idade pode estar relacionado co incremento da idade do consentimento sexual dos 13 aos 16 anos, coa última reforma respecto diso do Código Penal en 2015).*
- *Sobre o perfil do agresor, unha altísima porcentaxe destes delitos (o 84%) cométenos homes coñecidos polas vítimas. Destaca a contorna familiar con case a metade (49,5 %) dos casos analizados.*
- *Algúns dos perfís do familiar maltratador máis frecuentes son: o pai (24,9 % do total da contorna familiar e 12,3 % do total), outro familiar non identificado (19,7 % da contorna familiar e 9,7 % do total), a parella masculina da nai (18,8 % da contorna familiar e 9,3 % do total), o avó (12,2 % da contorna familiar e 6 % do total) ou o tío (6,6 % dentro da*

contorna familiar e 3,2 % sobre o total). Só no 12,5 % dos casos o agresor ten antecedentes.

- *Respecto ao proceso xudicial, Save the Children cifra a duración media en 2 anos, e advirte sobre o risco de revitimización e de contradicións que leven ao sobresemento: de media, os menores teñen que declarar catro veces e no 77,3% dos casos non se practica a proba preconstituída.*

Polo que respecta á ciberviolencia contra a muller, é preciso ter en conta que é un acto perpetrado, directa ou indirectamente, a través das tecnoloxías da información e a comunicación.

A violencia machista ten un impacto drástico e duradeiro sobre as mulleres e as menores vítimas, e isto non é diferente respecto ao abuso ou acoso dixitais.

A extensión das Tecnoloxías para a Relación, a Información e a Comunicación (TRIC) propiciou o incremento de novas formas de violencia, con especial preocupación pola captación en liña de menores por parte de adultos.

Isto levou á realización de diferentes estudos para avaliar que está a ocorrer neste ámbito, nunha vertente múltiple:

O acoso ou o control sobre as vítimas mediante o uso destas tecnoloxías, a solicitation sexual para encontros en persoa, ou o intercambio de actividades e materiais sexuais online.

Algúns indicadores significativos son:

- Segundo a enquisa previa ao informe “Mundo virtual, medo real” de Women’s Aid, o 45% das vítimas de violencia de xénero na parella manifestaron sufrir abuso en liña durante a súa relación, e o 48% acoso ou abuso en liña pola súa exparella unha vez finalizada a relación.
- Respecto ás e aos menores, no ámbito global, unha síntese de estudos examinou a prevalencia da exposición e a solicitation sexual en liña de menores entre 12 e 16,5 anos. A taxa de prevalencia media da exposición sexual achada foi do 20,3%; e a solicitation sexual do 11,5%. En conclusión, unha de cada cinco persoas mozas experimenta exposición en liña non desexada a material sexualmente explícito e unha de cada nove experimenta solicitation sexual en liña.
- En España, segundo un estudo de UNICEF (2021) baseado en 41.509 entrevistas online a estudantes de secundaria (11 a 18 anos), o 13% das adolescentes e o 6,5% dos mozos son obxecto de proposicións sexuais

por parte de adultos. A idade media do primeiro móbil está en 10,96 anos, e o 98,5% de adolescentes rexistrouse nalguna rede social. O 42% afirma recibir mensaxes de carácter erótico/sexual, o 26,8% afirma que algún dos seus contactos envioulle fotos ou vídeos de contido sexual (sexting pasivo) e o 50,1% dos mozos e o 19,9% das mozas entrou en webs de contido erótico/pornográfico. En canto a presión ou chantaxe para enviar material sexual, é máis frecuente sobre as mozas (16%, fronte ao 6,8% para os mozos).

En conclusión, segundo esta enquisa de UNICEF, a tecnoloxía forma parte da vida dos e das adolescentes e implica riscos en materia de violencia sexual, con cifras preocupantes de sexting, casos de grooming así como acceso a pornografía.

O contacto con descoñecidos online é habitual. As mozas reciben proposicións sexuais por parte de adultos moito máis frecuentemente que os mozos, mentres que o consumo de pornografía é moi superior entre os adolescentes homes.

No seu último traballo, "Estudo de enquisa sobre o consumo de pornografía entre os mozos españois e o seu impacto nas relacións interpersoais", publicado no ano 2022 por Lluís Ballester, Carmen Orde, da Universidade das Illes Baleares (UIB) e Carlos Rosón, da Universidade de Santiago de Compostela (USC), sinálase que a nova pornografía é amplamente difundida na internet, en canles abertas ao público, ás que o anonimato facilita o acceso.

O estudo está baseado nunha enquisa, que se realizou con 2.457 mozos e mozas de entre 16 e 29 anos.

Os resultados revelan que: os primeiros accesos danse a idades temperás, 8 anos. O 86,7% dos mozos e o 54,8% das mozas afirma consumir pornografía nos últimos 5 anos.

Para o 75,8% dos mozos e o 35,5% das mozas, a idade de inicio foi antes dos 16 anos.

Neste traballo ponse de manifesto a relación da pornografía coa cultura patriarcal e o capitalismo, xa que detrás dela existen grandes corporacións no mercado.

"O consumo xeneralizouse entre mozos e adolescentes como nunca antes. Afirman que existen evidencias dos impactos negativos en adolescentes: actitudes sexistas, aumento de prácticas de risco e de prácticas violentas. "A nova pornografía converteuse na principal fonte de aprendizaxe sexual para

menores e nenas”, afirman, un feito que avalían como problemático por estes impactos negativos nas súas relacións, na súa autopercepción e por proporcionar un escenario para a escalada cara á prostitución como unha opción máis de consumo.

Cunha subida próxima ao 104% nun período de seis anos (2016-2021), a forte tendencia á alza dos delitos sexuais rexistrados en España é moito maior que a da criminalidade xeral, o que supón unha alerta cada vez máis evidente e unha chamada á acción dos poderes públicos e a sociedade en xeral en canto a esta problemática”.

3.1. Contexto Galicia: unha comunidade pioneira na prevención e tratamento da violencia de xénero

A **Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade**, a través da **Secretaría Xeral da Igualdade**, ten entre as súas funcións a de dotar a Galicia das diferentes medidas, proxectos e accións dirixidas á consecución da igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, ao mesmo tempo que encara novos desafíos e retos para a prevención, o tratamento e o recoñecemento da violencia de xénero.

A violencia de xénero presentase na actualidade como un dos maiores problemas da nosa realidade social e que afecta a vida cotiá das galegas e dos galegos.

Esta lacra, estatisticamente, representa unha das maiores preocupacións a nivel institucional pola defensa dos dereitos en igualdade entre homes e mulleres.

Avanzar na igualdade de oportunidades e na loita, tratamento e prevención da violencia de xénero é dende a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade, progresar na configuración dunha sociedade mais equilibrada e mais solidaria e, por iso, deberanse abordar novos retos e realidades para afondar nesa realidade.

Nos últimos tempos a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade ven traballando na prevención, sensibilización e formación sobre a violencia de xénero dixital, a través de diversos programas dirixidos a mocidade, a través das entidades locais, centros educativos, ou en distintos foros de educación en igualdade.

A través dos informes e estatísticas nas que se salientaba un vertixinoso incremento de violencia contra a muller exercida por medios dixitais,

emprendeuse un proceso de seguimento e estudo que culminou coa modificación da Lei autonómica 11/2007 no ano 2021.

No ano 2022 acométese de xeito directo outra modificación normativa, que novamente reflicte o estudo activo que dende a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade se tenta realizar de modo constante para conseguir que a nosa normativa sexa acorde a realidade e teña un efecto director protector e garante da sociedade galega, e neste caso, das mulleres galegas.

No ano 2022 reformouse a Lei 11/2007 galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero para incluír, como unha forma de violencia de xénero, a explotación sexual.

De acordo coa nova regulación, entenderase vítima de explotación sexual aquela que realice o exercicio da prostitución, incluídos os actos pornográficos ou a produción de material pornográfico con obtención de lucro por parte dunha terceira persoa, física ou xurídica, cando a vítima se atope nunha situación de vulnerabilidade persoal ou económica ou se lle impoñan condicións gravosas, desproporcionadas ou abusivas.

Esta modificación lexislativa ven precedida da aprobación polo Consello da Xunta de Galicia no mes de agosto de 2022 do I Plan galego contra a trata de seres humanos con fins de explotación sexual 2022-2024.

O I Plan Galego contra a Trata de Seres Humanos con fins de explotación sexual busca previr, sensibilizar e facer fronte a situacións que supoñen unha profunda violación dos dereitos humanos, da dignidade e da liberdade da persoa, garantindo a protección e atención ás vítimas e fomentando a cooperación e coordinación entre as diferentes institucións involucradas.

O plan enfócase en catro áreas principais: prevención, detección e identificación, atención e protección ás vítimas e cooperación e coordinación entre as institucións e recolle 39 recomendacións para abordar a trata con fins de explotación sexual desde o ámbito das Forzas de Seguridade, xurídico, sanitario, social, educativo e dos medios de comunicación.

Entre as medidas concretas do plan atópanse a creación dunha rede de atención integral ás vítimas, a formación dos profesionais dos servizos sociais e da saúde na detección da trata, a colaboración coas Forzas e Corpos de Seguridade para a investigación e o xuízo dos delitos de trata e a sensibilización e concienciación social sobre este problema.

O I Plan Galego da Xunta de Galicia contra a Trata de Seres Humanos con fins de explotación sexual busca abordar de maneira integral e coordinada o

problema da trata en Galicia, desde a prevención a protección e atención ás vítimas, pasando pola detección e identificación dos casos e a colaboración entre as institucións.

Ademais, abre paso a un traballo posterior de prevención, reparación as vítimas e de carácter e sentido educacional que debe encaixarse desde xa, no marco da presente normativa.

Este novo panorama reflectirá un concepto mais amplo, transversal e enmarcado nun panorama social global, permitindo unha acción unificada, implicada e mais comprometida para proseguir traballando dun modo decidido e común no tratamento e na prevención da violencia de xénero.

3.2. A ciberviolencia sexual

En novembro de 2022, un ano despois da modificación galega na propia normativa nese eido, un estudo da USC avalía as novas formas de ciberviolencia sexual derivadas das condutas sexuais online no ámbito universitario.

O 12 % dos e das 3.470 estudantes de primeiro e segundo de carreira da Universidade de Santiago de Compostela (USC) que participaron nunha investigación sobre ciberviolencia confesou sufrir acoso sexual a través de internet por parte dun adulto cando era menor de idade e o 88 % dos mozos e mozas recoñecen consumir na actualidade ou nalgún momento da súa vida pornografía.

O estudo, foi realizado polo Grupo de Investigación Esculca da Facultade de Ciencias da Educación da Universidade de Santiago de Compostela e ten como obxectivo «Avaliar as novas formas de ciberviolencia sexual derivadas das condutas sexuais online no ámbito universitario».

Este estudo é parte dunha convocatoria para proxectos de investigación financiada pola Secretaría Xeral da Igualdade a través dos fondos do Pacto de Estado contra a violencia de xénero.

Os principais resultados deste estudo son:

GROOMING

Os resultados preliminares indican que o 12 % dos estudantes foron vítimas de grooming, é dicir, a acción deliberada dun adulto de acosar sexualmente a un menor a través dun medio dixital. Ademais, puntualizaron que o 80 % das vítimas foron mulleres, fronte ao 18 % e o 2 % de non binarias.

CONSUMO DE PORNOGRAFÍA

Sobre o consumo de pornografía, os datos recompilados mostran que o 52,6 % dos estudantes de primeiro e segundo de carreira consome ou consumiu pornografía e empezou a unha idade media de 14 anos. De forma desagregada, o 37 % das mulleres recoñeceron na enquisa ver porno, fronte ao 88 % dos homes e o 64 % das persoas non binarias. Nesta liña, os resultados preliminares subliñan que o 60,3 % buscou material sexual na internet e o 4 % recoñece ter algunha páxina sexual gardada en favoritos. Ademais, o 50 % sinalou tocarse vendo pornografía.

SEXTING, SEXTORSIÓN E CIBERVIOLENCIA SEXUAL (REVENGE PORN)

O informe revela que o 45 % dos estudantes enviaron vídeos ou fotos de carácter sexual e o 61 % enviou textos eróticos. Así, o 7,35 % revela ser vítima de presión ou chantaxe antes ou despois de realizar sexting, sendo o 87 % mulleres. Estes datos tamén indican que o 3 % das persoas enquisadas foron presionadas ou obrigadas algunha vez pola súa parella afectivo sexual a sacar fotos ou vídeos durante unha relación sexual. Ademais, o 2,4 % sinala que unha exparella vingouse ensinando a terceiras persoas ou difundindo vídeos de carácter sexual.

Segundo o estudo da profesora Mercedes Durán da Universidade de Sevilla cando se fala de ciberviolencia sexual contra as mulleres facémolo para referirnos a un problema social que inclúe un amplo repertorio de accións que van desde presionar á vítima para que envíe fotos ou vídeos sexuais de si mesma, enviarlle contidos sexuais non desexados, acosala con mensaxes, correos ou chamadas telefónicas co obxectivo de solicitarlle relacións sexuais ou que participe en determinados actos sexuais a propósito de que non son desexados, etc., ata chantaxes á vítima con difundir imaxes sexuais súas na rede ou mesmo chegar a difundir esas imaxes sexuais da vítima por diversión ou vinganza, entre outras.

Unha práctica que constitúe un importante escenario de risco para o exercicio da ciberviolencia sexual e, máis concretamente, para a distribución non consentida de contidos sexuais, é o sexting.

Con este termo faise referencia ao intercambio consensuado de contidos erótico-sexuais a través de tecnoloxías e medios informáticos, principalmente teléfonos móbiles e internet. Inclúe o envío, recepción e reenvío de fotografías, vídeos ou mensaxes de texto sexualmente explícitos ou implícitos producidos polo propio protagonista.

Trátase dunha conduta amplamente estendida, sobre todo entre a poboación de adolescentes e novas, aínda que os datos poñen de manifesto unha maior prevalencia no envío destes contidos nos homes fronte ás mulleres. Unha vez enviados os contidos sexuais, a persoa perde o control sobre esas imaxes aparentemente «privadas» que pasan a estar potencialmente dispoñibles para que o mundo as vexa e comparta na Web.

Segundo esta autora na súa publicación, das distintas formas de ciberviolencia sexual dirixida contra as mulleres, a pornografía de vinganza ou revenge porn é quizá unha das máis denigrantes e daniñas para as vítimas que a sofren, sobre todo polas súas consecuencias na saúde mental.

Este termo utilízase para referirse á distribución de imaxes íntimas ou sexualmente explícitas dunha persoa, así como vídeos, sen o seu consentimento.

As vítimas maioritarias da pornografía de vinganza, do mesmo xeito que ocorre con outras modalidades de ciberviolencia sexual, son mulleres chegando a alcanzar cifras de prevalencia de ata o 90%.

Os estudos realizados ata o momento alertan sobre a crecente incidencia destes actos de ciberviolencia sexual contra as mulleres polo que a información, sensibilización e os programas educativos e preventivos sobre a ciberviolencia sexual son a clave para poñer freo e foco á expansión desta secuela dos novos tempos dixitais.

É precisamente por isto último, polo que se debe recalcar a importancia da educación, dos valores, da protección, da igualdade e da necesidade dos proxectos e programas que dende a Xunta de Galicia, tras a inclusión da ciberviolencia como forma de violencia de xénero, debe seguir realizando para garantir a prevención e a concienciación da perigosidade de ditos feitos, por sobre todo, entre a nosa poboación mais moza.

Por iso son constantes cada ano a presenza de campañas en medios, en centros escolares e universitarios que achegan a mocidade os perigos destas

condutas e os modos e maneiras, as ferramentas e as opcións que calquera vítima pode e debe ter ante unha situación deste tipo.

A prevención, a sensibilización e a concienciación sobre a perigosidade destas accións non deben quedar no mero recoñecemento, senón que os mecanismos de acción, prevención, sensibilización e coidado deben ser e son constantes, atendendo os danos que provocan estes feitos así como sobre todo a vulnerabilidade das vítimas, moitas delas segundo indican numerosos estudos, persoas mozas.

3.3. Programas desenvolto en Galicia

A Xunta de Galicia, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, ven desenvolvendo distintos programas e actuacións en materia de prevención, sensibilización e tratamento das violencias sexuais.

Durante o desenvolvemento deste tipo de accións, a **Xunta de Galicia** a través de persoal técnico especializado, desenvolve as seguintes actuacións directas:

- Actividades de información sobre a violencia sexual en particular, e sobre a violencia de xénero en xeral. Trátase de sensibilizar e concienciar ao público asistente aos eventos da importancia de romper coas condutas violentas e non igualitarias, tanto nas relacións sociais como de parella, principalmente entre a xente nova.
- Realización de actividades lúdico formativas diversas.
- Distribución de material de prevención e atención a vítimas da violencia sexual así como outro material que achegue información e que contribúa á sensibilización.

Inclúese a continuación un resumo das campañas e os programas realizados pola Secretaría Xeral da Igualdade ao longo do ano 2022 en relación á prevención, sensibilización e información sobre a violencia sexual.

- **Campaña “Non debería pasar, pero pasa”.**

O obxecto desta campaña é dar visibilidade e concienciar sobre aquelas condutas e accións que son consideradas violencia de xénero e que deben ser rexeitadas no día a día da sociedade en xeral, xa que certas accións, como o acoso na rúa, a violencia psicolóxica, emocional, física e sexual, tal e como indican os números, estanse a incrementar de xeito evidente. Así, trátase de dar visibilidade a situacións cotiás que as mulleres sofren de xeito constante e que son consideradas violencia machista, reforzando o seu rexeitamento a través de medios audiovisuais, como son anuncios de televisión, radio e publicidade exterior.

No marco desta campaña realizáronse 60 insercións en prensa, das cales 2 foron en prensa internacional; 10.681.666 impresións en medios dixitais; emitíronse 419 cuñas de radio e 29 emisións en televisión; tamén se colocaron 53 soportes exteriores; 50 insercións complementarias de cuñas en medios dixitais e 25 insercións complementarias de banners en medios dixitais, e estímase o seu alcance en 2,77 millóns de persoas potenciais receptoras da campaña, das cales 780.000 foron mulleres que viven no rural.

- **Programa de intervención con mulleres vítimas de abuso e violencia sexual**

Este programa é desenvolto pola Fundación Meniños en colaboración coa **Secretaría Xeral da Igualdade**.

Os obxectivos deste programa de intervención céntranse en medidas de desenvolvemento dun contexto de seguridade e prevención, así como de acompañamento a mulleres na adquisición de información e habilidades para afrontar as consecuencias do abuso. Así mesmo, búscase promover a súa integridade da identidade e benestar bio-psico-social, elaborando unha narrativa adecuada do trauma e a súa realidade, perseguindo en definitiva, a prevención de novas situacións de abuso e violencia sexual.

As persoas destinatarias deste programa son:

- Mulleres vítimas de abuso e violencia sexual, que mostran desaxustes físicos, emocionais, condutuais e relacionais como consecuencia do abuso.
- Familiares ou persoas, baixo o consentimento da vítima, que cumpran

un papel imprescindible na recuperación.

- Equipos profesionais da rede que traballan coa vítima (profesionais de centros de acollida cando houbo unha medida de protección, profesionais sanitarios, etc.)

O procedemento de intervención é unha axuda psicolóxica por parte de profesionais con formación específica na atención ás vítimas de abuso sexual e trauma relacional, no contexto dunha relación segura e voluntaria. As intervencións, tanto desde o modelo de traballo como no seu desenvolvemento técnico, están fundamentadas seguindo a evidencia científica dentro do campo da psicoloxía e a atención sociosanitaria.

As intervencións vinculadas ó programa lévanse a cabo nas cidades de Lugo, Coruña, Ourense e Vigo.

No ano 2022 atendéronse un total de 123 casos dos cales se realizaron un total de 1.057 sesións individuais.

- **Programa Recorpórate**

Como complemento a intervención terapéutica, no ano 2022 púxose en marcha o Proxecto Recorpórate, co obxectivo de impulsar a recuperación integral das mulleres vítimas de violencia sexual a través da intervención psicolóxica e ademais dun adestramento físico de forza nun contorno de seguridade que teña en conta as súas necesidades específicas tanto físicas como emocionais. Recorpórate persegue a través do seu desenvolvemento mellorar a autoestima das vítimas de violencia sexual, reducir a sintomatoloxía traumática e potenciar estratexias e ferramentas propias de activación e autocoidado.

Durante o ano 2022 participaron neste programa 15 mulleres.

- **Programa DEDALEIRA-Unidade QUERELAR: Detección e identificación de situacións contra a liberdade e indemnidade sexual en mulleres con discapacidade**

A [Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade](#), a través da [Secretaría xeral da Igualdade](#), no ano 2022 asinou un novo convenio de colaboración coa Asociación de Mulleres con Discapacidade de Galicia (ACADAR) para o mantemento do servizo Dedaleira, especializado en información e asesoramento afectivo-sexual para as mulleres con discapacidade e a súa contorna.

É un servizo especializado de información e asesoramento afectivo-sexual, destinado ás persoas con discapacidade, no que se inclúe asesoramento individualizado, accións de formación grupal, e o acompañamento e a atención a persoas que viviron ou están a vivir situacións de abusos.

Ademais, é un servizo de atención e promoción da autonomía afectivo-sexual para as persoas con discapacidade e a súa contorna (familiares, amizades, profesionais, institucións...), que inclúe unha unidade específica de detección e identificación de situacións contra a liberdade e a indemnidade sexual: QUERELAR.

Os datos de participación nas accións formativas son os seguintes:

	Formacións grupais a persoas usuarias	Formacións grupais a persoal profesional	Formación grupais a familias	Intervenci óns individuais	TOTAL
ACCIÓNS	60	5	1	62	128
MULLERES	58	16	21	7	102
HOMES	88	0	3	6	97
TOTAL PARTICIPANTES	146	16	24	13	199

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Proxecto: Guía para a prevención da violencia sexual dixital: Recurso para a sensibilización e prevención da violencia sexual dixital nas mulleres e nenas con discapacidade**

Este proxecto foi desenvolto pola **Secretaría Xeral da Igualdade, da Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade**, en colaboración coa entidade Asociación de mulleres con discapacidade de Galicia, que dirixe parte do seu labor para visibilizar, previr e erradicar os diferentes tipos de violencia contra as mulleres con discapacidade e promover os seus dereitos en todos os ámbitos da sociedade, entre os que é preciso destacar a sexualidade.

Nesta guía, ademais, búscase sensibilizar sobre as múltiples novas formas de manifestación da violencia sexual a través dos medios dixitais, que como se reflicte noutras partes deste informe é unha nova realidade a que lle facer fronte.

Polo tanto, a través deste proxecto priorizouse o traballo de sensibilización e prevención para mudar a situación de mulleres con discapacidade,

especialmente cando se trata de violencia.

Creouse un material específico que permita coñecer a violencia dixital en todas as súas vertentes, en especial a violencia sexual dixital. Este recurso/guía é de aplicación en diferentes etapas da vida, contribuíndo deste xeito a previr, identificar e erradicar este tipo de violencia.

Elaborouse unha guía de violencia dixital especialmente de violencia sexual dixital vivida por mulleres e nenas con discapacidade, en galego e en castelán.

Para isto, contouse con persoal experto da entidade, así como o asesoramento de persoal externo para os textos.

Nunha xornada de presentación en centros de persoas con discapacidade e centros educativos, difundíuse a guía caderno didáctico alcanzando as catro provincias galegas, coa finalidade de sensibilizar sobre a violencia sexual dixital tanto dentro do colectivo da discapacidade como dentro do conxunto da mocidade galega.

Levou a cabo unha campaña de difusión de medios para dar a coñecer e concienciar sobre a violencia sexual dixital, pero tamén para difundir e promocionar o uso e distribución dos materiais creados, ademais de publicitar a xornada levada a cabo en cada centro, destinada á maior cantidade de persoas no conxunto da sociedade galega.

Dentro deste proxecto elaborouse unha enquisa online, de carácter anónimo, na cal medíanse numerosos aspectos relacionados coas características socio demográficas, a discapacidade, as TIC, a propia violencia sexual dixital, o que permitiu coñecer a relación entre a idade e a experiencia coa violencia e a relación, ademais da idade coa experiencia da denuncia.

- **Programas de intervención con nenos, nenas e adolescentes vítimas de abuso sexual**

A **Consellería de Política Social** desenvolveu, en colaboración coa Fundación Meniños, este proxecto tendo como finalidade o tratamento terapéutico en persoas menores vítimas das diferentes formas de abuso sexual infantil e o asesoramento e acompañamento ás familias e equipos profesionais dos que depende o seu coidado.

Este programa dirixiuse a nenos, nenas e adolescentes vítimas de abuso sexual infantil que mostran desaxustes emocionais, cognitivos e/ou de conduta como consecuencia do abuso sexual infantil, a familiares non agresores e principais persoas responsables do coidado dos nenos e das nenas xa que cumpren un

papel imprescindible na recuperación, e tamén, a equipos profesionais que traballan na contorna de nenos e nenas abusadas.

O programa baséase na evidencia científica, empregando a terapia cognitiva-condutual focalizada no trauma (TF-CBT) e a Terapia Familiar Baseada no Apego (TFBA), e ten como obxectivos os seguintes:

- Desenvolvemento dun contexto de seguridade e de prevención de novas situacións traumatizantes.
- Acompañar ao neno e á nena e ás persoas adultas coidadoras na adquisición de estratexias e habilidades para afrontar as consecuencias do abuso.
- Elaboración dunha narrativa adecuada do trauma e promover a integridade da identidade e benestar bio-psicosocial do neno ou da nena.

Nº de participantes: **109** (91 mulleres e 18 homes).

- **Atención integral a persoas en situación de explotación sexual e/ou vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual e/ou laboral**

No Diario Oficial de Galicia do 14 de xaneiro de 2022 (DOG nº 9) publicouse a Resolución do 21 de decembro de 2021, da [Secretaría Xeral da Igualdade](#), pola que se establecen as bases que rexerán a concesión de subvencións a entidades de iniciativa social sen ánimo de lucro para o desenvolvemento de proxectos de atención social integral dirixidos a persoas en situación de explotación sexual, preferentemente inmigrantes, e/ou vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual e/ou laboral, na Comunidade Autónoma de Galicia, financiada con fondos REACT-UE no marco do programa operativo FSE Galicia 2014-2020, no que se procede á súa convocatoria para o ano 2022.

As subvencións obxecto desta convocatoria destinouse un orzamento total de catrocentos cincuenta mil euros (450.000 €).

Estas axudas destínanse ao apoio, a recuperación e a integración social e laboral das vítimas de trata de seres humanos con fins de explotación sexual e/ou laboral.

Na Resolución do 18 de abril de 2022, da [Secretaría Xeral da Igualdade](#), déuselle publicidade ás axudas concedidas ao abeiro da antedita resolución do 21 de decembro de 2022 (DOG nº 78, do 25 de abril).

Os datos de persoas participantes nos programas realizados no ano 2022 foron os seguintes:

Persoas participantes por provincia	
Provincia	Nº persoas
A Coruña	282
Lugo	154
Ourense	129
Pontevedra	88
Total	653

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Campaña Agresión OFF: Eu digo non á violencia sexual.**

No ano 2022 desenvolveuse unha nova edición da campaña Agresión Off, para sensibilizar á cidadanía contra das violencias sexuais e outorgarlle a información necesaria para facerlle fronte.

Desde o 26 de setembro ata o 23 de decembro instaláronse puntos de información pública en feiras, festivais, concertos e eventos que se celebraron por toda Galicia, co obxectivo de chegar ás mozas que se congregan nos mesmos.

A través desta campaña os expositores ofertaron actividades lúdico formativas, con dinámicas de participación activa a través do xogo con materiais pedagóxicos de igualdade e obradoiros, dirixidas tanto a persoas adultas como menores de idade.

“Agresión Off: Eu digo non a violencia sexual” desenvolveuse tamén nos centros educativos, e en 43 concellos galegos, todos eles incluídos na Rede de entidades locais contra a violencia de xénero constituída no ano 2012 a través dun convenio de colaboración asinado entre a Xunta e a Federación Galega de Municipios e Provincias (Fegamp).

Durante o desenvolvemento da campaña ademais distribuíuse material de prevención e atención a vítimas da violencia sexual.

Esta campaña desenvolveuse en 43 eventos, nos cales participaron nas accións de sensibilización un total de 6.726 persoas (4.036 mulleres e 2.690 homes) e repartíronse preto de 31.949 unidades de material promocional e de

sensibilización.

- **IV Xornada de sensibilización e prevención da violencia sexual na mocidade. Agresión off nas Universidades**

O 14 de novembro a Secretaría Xeral de Igualdade, en colaboración coas Oficinas para a Igualdade de Xénero das tres universidades galegas, organizaron a cuarta edición das Xornadas Agresión OFF, que se celebrou en Santiago de Compostela.

A xornada consistiu nun programa de relatorios arredor da violencia de xénero na contorna universitaria, as experiencias nos campus europeos e norteamericanos, o traballo en igualdade e a prevención da violencia contra as mulleres nas universidades españolas, as medidas para afrontala nos campus galegos e os retos e oportunidades fronte ás violencias machistas. As sesións de conferencias desenvóléronse no Salón de Actos da Facultade de Medicina e Odontoloxía da USC. Ademais, a xornada incluíu tamén unha sesión de tarde, destinada á exposición de traballos académicos elaborados polo alumnado en materia de violencia nos campus e á realización de obradoiros de autodefensa fronte as violencias dixitais, narrativas e visualidades das violencias de xénero e novas masculinidades, que tiveron lugar no Auditorio da Facultade de Ciencias da Comunicación da USC.

Participaron nesta xornada, tanto de xeito presencial como por conexión on line, máis de 200 persoas.

- **Vivendas de seguridade para mulleres vítimas de explotación sexual e trata**

A Secretaría Xeral da Igualdade no ano 2022 asinou tres convenios de colaboración con entidades sen ánimo de lucro para o mantemento de dispositivos destinados á atención integral a mulleres vítimas de explotación sexual e trata, no que se lles presta acollida, axuda e asistencia directa.

Estas entidades integran nos seus dispositivos unha vivenda de seguridade, destinada a facilitarlles ás mulleres que deciden abandonar a situación de explotación, un espazo de reflexión previo á denuncia que resulte suficiente para que a vítima poida restablecerse e escapar á influencia dos traficantes e/ou poida decidir, con coñecemento de causa, a súa cooperación coas autoridades competentes.

Neste senso, ponse de manifesto a vulnerabilidade das mulleres vítimas de explotación sexual cando deciden rachar coa situación de explotación na que se atopan, por iso desde a Secretaría Xeral da Igualdade considérase prioritario fomentar toda actividade desenvolvida ao respecto e colaborar con aquelas entidades, como é o caso, que contan con centros e persoal propio para prestar un servizo integral, de atención, apoio, acollida e de recuperación.

No ano 2022 beneficiáronse destes recursos un total de 24 mulleres e 4 nenos.

- **Accións de información, prevención e sensibilización sobre violencia sexual e trata, preferentemente entre mulleres inmigrantes, residentes na Comunidade Autónoma de Galicia**

No ano 2022 a **Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade** asinou convenios de colaboración con entidades sen ánimo de lucro, pertencentes á Rede Galega contra a Trata, para o desenvolvemento de accións de información, sensibilización e prevención da violencia sexual e da trata, fundamentalmente entre as mulleres inmigrantes.

A finalidade principal destas accións é contribuír á transmisión de valores igualitarios e á ruptura de estereotipos de xénero, fundamentalmente entre as mulleres inmigrantes, así como accións de información, a través de todas as vías que favorezan o coñecemento dos recursos e servizos existentes.

Por outra banda, permite a máxima difusión dos recursos e ferramentas entre a poboación inmigrante, para prestar apoio directo ás vítimas, incluíndo as axudas económicas directas para cubrir as súas necesidades básicas e puntuais.

A Rede Galega contra a Trata, está formada por entidades con experiencia contrastada de moitos anos de traballo con mulleres inmigrantes vítimas de trata con fins de explotación sexual e/ ou laboral, e que desenvolven en Galicia accións que teñen como fin promover a participación e integración activa destas vítimas na vida social, laboral, económica a través de programas específicos de atención integral de acollida, axuda psicolóxica, xurídica e asistencia directa.

Os resultados neste eido son os seguintes:

Nº. de accións de sensibilización e información fronte á prostitución e a trata con fins de explotación sexual como formas de violencia contra as mulleres desenvolvidas: 181

Nº de participantes nas accións de sensibilización e información fronte á prostitución e a trata con fins de explotación sexual como formas de violencia contra as mulleres: 3.249

Ademais realizáronse diferentes accións de sensibilización e prevención como foi a organización e desenvolvemento da XI Xornada da Rede galega contra a trata sexual, que tivo lugar o 20 de outubro de 2022 co título "Prostitución, Pornografía, Explotación Sexual, Trata. A realidade da súa relación".

- **Actuacións no marco do Protocolo de colaboración entre a Secretaría Xeral da Igualdade e a Federación Galega de Municipios e Provincias (FEGAMP), para establecer unha Rede de entidades locais en contra da violencia de xénero e realizar outras accións de sensibilización social en contra da violencia de xénero**

Con data 12 de setembro de 2012 a [Secretaría Xeral da Igualdade e a Federación Galega de Municipios e Provincias \(FEGAMP\)](#) asinaron un protocolo de colaboración co obxecto de promover unha rede de entidades locais en contra da violencia de xénero, que se configurará como un instrumento que permita conseguir o rexeitamento social e institucional da violencia de xénero, sensibilizando á poboación e conseguindo a súa implicación e compromiso real contra esta lacra, fomentando ao mesmo tempo, modelos alternativos de convivencia baseados no respecto e na igualdade.

O 15 de novembro de 2017, ambas institucións asinaron un novo acordo de colaboración para o impulso da Rede de Entidades Locais contra a violencia de xénero.

Os obxectivos que se perseguen na colaboración entre a rede de entidades locais contra a violencia de xénero e a [Secretaría Xeral da Igualdade](#) son:

- Promover e apoiar proxectos de prevención da violencia de xénero e detección precoz de situacións de risco.
- Mobilizar e implicar a toda a sociedade na loita contra a violencia de xénero, fomentando unha actitude crítica, solidaria e comprometida fronte a situacións de maltrato.
- Fomentar o trato igualitario entre mulleres e homes.

- Consegur a tolerancia cero coas persoas agresoras.

A finais de 2022 constan adheridas a esta Rede un total de 224 entidades locais, coa seguinte desagregación:

Provincia	Nº
A Coruña	79
Lugo	44
Ourense	55
Pontevedra	46
Total	224

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade

No marco deste protocolo no ano 2022 dende a Secretaría Xeral da Igualdade ofertáronse varias actividades ás entidades locais adheridas, entre elas Obradoiros sobre Violencia de xénero e o novo contexto dixital e Charlas informativas sobre agresións sexuais e violencia sexual.

CONCESIÓN POR PROVINCIA					
	A CORUÑA	LUGO	OURENSE	PONTEVEDRA	TOTAL
Violencia de xénero e novo contexto dixital	8	7	1	4	20
Charlas informativas sobre agresións sexuais e violencia sexual	7	3	2	3	15
TOTAL	15	10	3	7	35

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

- **Obradoiros sobre “Violencia de xénero e o novo contexto dixital”**, obradoiros educativos para nenos, nenas e adolescentes, preferentemente expostos a situacións de violencia de xénero, centradas no coñecemento e prevención das novas formas de violencia que xorden no contexto dixital: ciberviolencia de xénero, *grooming*, *sexting*...

O obxectivo xeral que se pretende abordar a través das sesións formativas deste obradoiro é, principalmente, sensibilizar sobre a violencia nas redes e a ciberviolencia de xénero no contexto da internet.

Para iso trabállase na transmisión de coñecementos e conceptos básicos relacionados co xénero, a igualdade, o respecto á intimidade, e unha boa convivencia na rede e bo uso das redes sociais.

Todo iso con enfoque de xénero, e tratando de eliminar estereotipos que perpetúan actitudes sexistas tamén no contexto dixital.

Posto que o programa ten unha perspectiva preventiva, trátase de dotar ao alumnado coas ferramentas necesarias para poder tomar consciencia do problema real, e que á súa vez desenvolvan o pensamento crítico e a autoavaliación e autoexploración das propias condutas e actitudes. Isto resulta vital para poder determinar o papel que xogan nas situacións referidas, así como as posibles consecuencias do uso que fan da internet e as novas tecnoloxías, para poder comezar a vivir un cambio real.

Dentro desta perspectiva preventiva abórdanse dun xeito directo os obxectivos específicos do programa, sendo en definitiva, os seguintes:

- Sensibilizar acerca de violencia de xénero e ciberviolencia de xénero entre os e as novas.
- Favorecer a reflexión persoal sobre o respecto, a intimididade e as boas prácticas nos contextos dixitais e as redes sociais.
- Informar sobre os riscos na rede: *sexting*, *grooming*, *ciberbullying* e ciberviolencia dos que poden formar parte os e as menores de idade.

No ano 2022 os Concellos nos que se desenvolveu este programa son os seguintes:

Na provincia da Coruña, este programa desenvolveuse en A Pobra do Caramiñal, Brión, Cabana de Bergantiños, Cambre, Carnota, Mazaricos, Monfero e Muros; Na provincia de Lugo, desenvolveuse en Láncara, Mondoñedo, Outeiro De Rei, Portomarin, Ribas De Sil, Samos e Viveiro; Na provincia de Ourense desenvolveuse en A Pobra de Trives; Na provincia de Pontevedra, desenvolveuse en Caldas de Reis, Cangas, Mos e Ponte Caldelas.

Dentro do programa incorpóranse **charlas informativas sobre agresións sexuais e violencia sexual**, que se levan a cargo por o persoal especializado e que se desenvolveron nos seguintes 15 concellos.

Na provincia de Coruña, este programa desenvolveuse en Ames, Carballo, Outes, Neda, Porto do Son, Rois e Sada; Na provincia de Lugo, desenvolveuse en Chantada, Pantón e Sober; Na provincia de Ourense, desenvolveuse en Castrelo de Miño e Xinzo de Limia; Na provincia de Pontevedra, desenvolveuse en Gondomar, Lalín e Tui.

- **Observatorio Galego da Violencia de Xénero**

A constitución do Observatorio Galego da Violencia de Xénero tivo lugar o 5 de maio de 2014, presidido polo Vicepresidente da Xunta de Galicia.

A Lei 11/2007 para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero, na súa disposición adicional sexta, prevé a creación do **Observatorio Galego da Violencia de Xénero** como órgano colexiado e institucional de Galicia encargado do estudo, da avaliación e do seguimento das políticas contra a violencia de xénero que se desenvolvan en Galicia.

No DOG núm. 142 do 26 de xullo de 2012 publicouse o Decreto 157/2012, do 5 de xullo de 2012, polo que se desenvolve a Lei 11/2007, do 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero no relativo aos órganos consultivos e de participación.

O Observatorio actúa en Pleno e nas comisións de traballo específicas que estime necesario crear.

O primeiro (GT1), encargado da Elaboración dun Protocolo de Coordinación e Cooperación Institucional fronte á violencia de xénero a nivel autonómico. O grupo rematou o seu traballo coa elaboración do citado Protocolo.

O segundo (GT2), "A voz das vítimas, encargouse de escoitar as experiencias directas destas para extraer conclusións e directrices de mellora nas actuacións. Os seus traballos remataron, e del extraeuse un documento de recomendacións que integra en parte o Protocolo autonómico.

O terceiro grupo (GT3), traballa a abordaxe da violencia de xénero coa mocidade desde o ámbito educativo, determinando estratexias e propostas de traballo preventivo coa xente nova. O grupo está aínda operativo. Este grupo de traballo foi o encargado de elaborar a "Guía de actuación ante casos de violencia de xénero no ámbito educativo"

O GT4.- "Pautas para a prevención e o tratamento das distintas formas de violencia sexual." Foi creado na xuntanza anual do Pleno do Observatorio que tivo lugar en decembro de 2019.

Durante o ano 2022, o pleno do Observatorio Galego da Violencia de Xénero reuniuse en dúas ocasión:

O 28 de xaneiro de 2022, para presentar a Guía de Trata elaborada no Grupo de Traballo do Observatorio (GT4), avanzar o contido do Plan Estratéxico contra a Trata de Seres Humanos con fins de explotación sexual, e informar sobre o Pacto de Estado e o Programa España Te Protexe III.

Así mesmo, o 28 de setembro de 2022, tivo lugar o Pleno no que se aprobaron os procedementos elaborados pola Consellería de Sanidade ante os casos de

submisión química e agresións sexuais. No mesmo tamén se deu conta do I Plan contra a Trata de persoas con fins de explotación sexual.

4. BIBLIOGRAFÍA E FONTES DE ESTUDO

- <https://fundacionmujeres.es/noticias/marisa-soleto-ponente-en-el-parlamento-europeo-en-el-encuentro-renew-europe/>
- https://spain.representation.ec.europa.eu/noticias-eventos/noticias-0/la-nueva-propuesta-de-la-comision-europea-para-combatir-la-violencia-de-genero-2022-03-22_es
- <https://observatorioviolencia.org/el-parlamento-europeo-condena-la-violencia-y-la-explotacion-sufrida-por-las-mujeres-en-la-guerra-en-ucrania/>
- https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0206_ES.pdf
- <https://www.europarl.europa.eu/news/es/press-room/20220429IPR28229/el-pe-pide-proteger-a-las-refugiadas-de-ucrania-de-la-violencia-y-la-explotacion>
- <https://www.coe.int/es/web/portal/-/european-justice-ministers-adopt-dublin-declaration-on-preventing-violence-through-equality>
- <https://www.es.amnesty.org/en-que-estamos/blog/historia/articulo/10-datos-sobre-violencia-sexual/>
- <https://www.legaltoday.com/practica-juridica/derecho-penal/penal/cuestiones-mas-significativas-de-la-ley-organica-10-2022-de-6-de-septiembre-de-garantia-integral-de-la-libertad-sexual-2022-10-31/>
- <https://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder-Judicial/Noticias-Judiciales/El-TSXG-reconoce-a-una-victima-de-trata-con-fines-de-explotacion-sexual-el-derecho-a-cobrar-la-renta-activa-de-insercion->
- [Neus Herrera y María Luisa Garces de los Fayos, Equipo de Mujeres de Amnistía Internacional, 13 de mayo de 2022.](#)
- https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0206_ES.pdf
- <https://www.europarl.europa.eu/news/es/press-room/20220429IPR28229/el-pe-pide-proteger-a-las-refugiadas-de-ucrania-de-la-violencia-y-la-explotacion>
- <https://www.legaltoday.com/practica-juridica/derecho-penal/penal/cuestiones-mas-significativas-de-la-ley-organica-10-2022-de-6-de-septiembre-de-garantia-integral-de-la-libertad-sexual-2022-10-31/>
- <https://observatorioviolencia.org/>
- <https://www.pantallasamigas.net/estudio-usc-nuevas-formas-ciberviolencia-sexual-conductas-sexuales-online-ambito-universitario/>
- [Estudio presentado por Save the Children, Los abusos sexuales hacia la infancia en España](#)
- <https://www.europarl.europa.eu/news/>

- OMS: <https://www.who.int/es>
- ¿Cómo aborda la UE la violencia de género? | Noticias | Parlamento Europeo (europa.eu)
- Memoria da Fiscalía Xeral do Estado: (MEMFIS 2022)
- "Lei 11/2007, de 27 de xullo, galega para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero"
- <https://noticias.juridicas.com/>
- Informe sobre delitos contra a liberdade e indemnidade sexual en España 2022.
- Título VIII de Libro II do Código penal (arts.178 ao 194)
- <https://estadisticasdecriminalidad.ses.mir.es/publico/portalestadistico/portal/balances.html>
- Balance Trimestral de Criminalidade
- geoviolenciasexual.com (2021). ¿Qué es la violencia sexual?
- <https://geoviolenciasexual.com/3-radiografia-de-la-violencia-sexual-las-cifras/>
- Ciberviolencia sexual de género
- El ejercicio de la violencia sexual contra las mujeres en contextos digitales, Mercedes Durán, Profesora en la Universidad de Sevilla. <https://trepanos.es/2022/01/14/ciberviolencia-sexual-de-genero/>

**XUNTA
DE GALICIA**

Asinado dixitalmente por:

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 06/06/2023 09:53:18
Nº Rexistro: 54097
Data envío: 06/06/2023 09:53:18.925

DIRECCIÓN XERAL DE RELACIÓNS INSTITUCIONAIS E PARLAMENTARIAS na data 06/06/2023 7:53:14

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63. Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Mercedes Queixas Zas, Daniel Castro García e Manuel Lourenzo Sobral, deputada e deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para resposta escrita**, sobre a necesidade de garantir a visibilidade do teatro en galego por parte do CDG na obra “Shakespeare en Roma” no festival de Mérida.

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

A Academia Galega de Teatro acaba de facer público un comunicado onde se denuncia a preparación “ad hoc” do espectáculo “Shakespeare en Roma” en castelán para o festival de Mérida, logo de ser estreada en galego en Compostela o pasado mes de febreiro.

No mes de marzo, o director da AGADIC anunciaba isto como parte do plan de internacionalización do noso teatro, unha materia pendente na política cultural do goberno da Partido Popular, longamente demandada desde o grupo parlamentario do BNG e a cuxa proposta sempre o PP votou en contra.

Resulta incomprensíbel que, o que era un ridículo plan, sexa un novo esforzo para investir diñeiro e recursos públicos en menosprezar a nosa lingua, isto é, un novo exemplo de renuncia a se comprometer o goberno coa normalización lingüística desde a Xunta e de negación dos principios fundacionais e funcións do CDG como axente de protección e fomento da lingua galega.

Tal e como denuncia a Academia Galega de Teatro, o festival de Mérida é “un escapate de primeira liña precisamente para actuar nun dos ámbitos onde a situación de exclusión da nosa lingua é máis evidente, pois o teatro galego conta con calidade

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

demonstrada e gran capacidade para proxectar a identidade galega máis alá das nosas fronteiras, así como para contribuír ao desenvolvemento cultural do noso país".

Asemade, resulta incomprensíbel que desde o propio goberno galego se estea a infrinxir o seu propio regulamento, xa que Lei de creación da Axencia Galega das Industrias Culturais sostense, entre outros nos seguintes fins: “garantir o progreso da cultura galega, e nomeadamente a normalización e o impulso do idioma galego como medio para protexer e fomentar a identidade cultural de Galicia, o desenvolvemento social, o crecemento económico e o diálogo intercultural”.

Por todo o exposto fórmulanse as seguintes preguntas para resposta escrita:

Existen outras prioridades para a AGADIC que non sexan as que marca a Lei de Normalización Lingüística?

Teñen pensado nalgún momento crear uns estatutos para o CDG?

Entende o goberno que a internacionalización do teatro galego pasa por abandonar o noso idioma propio?

Vai rectificar o goberno esta decisión e garantir a visibilidade da lingua galega na representación do espectáculo “Shakespeare en Roma” no festival de Mérida?

Santiago de Compostela, 26 de maio de 2023

Asdo.: **Mercedes Queixas Zas**

Daniel Castro García

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Manuel Lourenzo Sobral

Deputada e deputados do G.P. do BNG

Asinado dixitalmente por:

Manuel Antonio Lourenzo Sobral na data 26/05/2023 10:11:13

Daniel Castro García na data 26/05/2023 10:11:29

Mercedes Queixas Zas na data 26/05/2023 10:11:40

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Noa Presas Bergantiños, Olalla Rodil Fernández e Iago Tabarés Pérez-Piñeiro, deputadas e deputado do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para resposta escrita**, sobre as obras de mellora canto á accesibilidade, o illamento, climatización e eficiencia enerxética que debe impulsar o goberno galego no centro ASPANAS de Ourense.

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

Desde finais dos anos 60 existe en Ourense a asociación ASPANAS (Asociación de Pais a prol das Persoas con Discapacidade intelectual de Ourense) que ofrece servizos de atención a persoas adultas con discapacidade psíquica, centro ocupacional, centro residencial, pisos tutelados, centro especial de emprego, servizos de ocio e tempo libre, club deportivo e servizos de internado permanente. Esta asociación ocupa desde 1994 unhas instalacións da Xunta de Galiza, conxunto arquitectónico co Centro de Educación Especial de Velle (Miño).

A Xunta de Galiza mantén a titularidade do edificio no que a asociación desenvolve as súas actividades, mais non está a cumprir as súas responsabilidades co seu mantemento e renovación, toda vez que ademais é xa un edificio antigo e que inicialmente foi construído para dar servizo a menores mais que na actualidade presta servizos moi maioritariamente a usuarios e usuarias maiores de idade e cada vez máis avellentados, polo que se incrementan as necesidades de mobilidade.

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63. Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Nestes momentos hai 35 usuarios e usuarias que viven alí de forma permanente, de luns a venres están arredor de 25, a media pensión arredor de 26, cos servizos de centro de día 11 persoas. Estas cifras dan conta do gran servizo que presta a asociación, máis aínda se temos en conta que estamos a falar da cidade de Ourense e que nestes momentos aínda non existe un centro de diversidade funcional para maiores de 21 anos en toda a provincia por mor dos incumprimentos do goberno galego. Trátase, polo tanto, dun servizo esencial que garante dereitos a unha parte da cidadanía grazas ao servizo da sociedade civil organizada e do que coñecemos como terceiro sector.

As instalacións presentan importantes deficiencias, entre as que salienta o estado do tellado, que presenta filtracións en todo o edificio, provocando fortes goteiras cando chove, importantes humidades e unha enorme deficiencia no illamento e na xestión enerxética. Así mesmo, cabe salienta a necesidade de renovación de moitas das fiestras e portas por mor da falta de illamento. Unha falta de illamento e climatización, ademais, que é complicada na tempada do frío máis tamén na de calor, que no concello de Ourense é extensa e intensa e ante a que non teñen tampouco servizo de aire acondicionado.

A maiores, cabe sinalar o grave problema de mobilidade e accesibilidade por contaren cunha rampla que non permite a mobilidade adecuada en cadeira de rodas dunha planta á outra e un elevador moi reducido que non permitiría desprazar, por exemplo, unha padiola ante unha emerxencia. Por outra banda, na parte exterior, sería preciso impulsar algún tipo de alternativa para que as e os usuarios poidan facer exercicio físico durante todo o ano, algo imposible por non teren unha cancha nin ningunha zona cuberta para se protexeren da choiva ou da irradiación solar nos momentos de vagas de calor e altas temperaturas.

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63. Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Esta situación é froito dun abandono tan intolerable como prolongado. A Xunta de Galiza coñece todas estas circunstancias xa que, ademais de seren remitidas verbalmente e por escrito á Consellaría de Política Social, máis dun mes antes de presentarse esta iniciativa acudiu o delegado territorial en Ourense ao centro e foi adecuadamente informado. Porén, malia a insistencia da dirección e o anuncio da Consellaría de que un técnico visitaría as instalacións, no momento de asinar esta iniciativa esta visita nin sequera se tiña realizado. A situación de abandono e desatención por parte do goberno galego non pode consentirse por máis tempo.

Por todo isto formúlanse as seguintes preguntas para resposta escrita:

Que actuacións vai impulsar o goberno galego para corrixir as deficiencias materiais do edificio que alberga ASPANAS en Ourense?

Cantas veces acudiu persoal técnico da consellaría a este edificio nos últimos 14 anos para comprobar o seu estado? E desde 2020?

Ten informes destas visitas e/ou inspeccións? Cales son as súas conclusións?

Considera o goberno galego tolerable que un edificio da súa titularidade teña un tellado obsoleto e deteriorado que permite filtracións de auga e goteiras?

Considera o goberno galego tolerable que nunha cidade cun clima caracterizado por altas temperaturas da primavera ao inverno, un edificio da súa titularidade teña uns materiais que non garanten o illamento e que non exista unha alternativa para a climatización?

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Considera o goberno galego adecuado que un edificio da súa titularidade destinado a estes fins non teña unha climatización adecuada nin unha planificación para a eficiencia enerxética?

Que valoración fai o goberno galego de que un edificio da súa titularidade destinado á atención de persoas con potenciais dificultades de mobilidade non teña un servizo de elevación adecuado no que poida coller unha cama?

Que valoración fai o goberno galego de que un edificio da súa titularidade destinado á atención de persoas con potenciais dificultades de mobilidade conte cunha rampla que non garante a accesibilidade?

Vai o goberno galego consignar unha partida específica nos orzamentos da Xunta para garantir as melloras necesarias que demanda a dirección?

Santiago de Compostela, 26 de maio de 2023

Asdo.: Noa Presas Bergantiños

Iago Tabarés Pérez-Piñeiro

Olalla Rodil Fernández

Deputadas e deputado do G.P. do BNG

Asinado dixitalmente por:

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Olalla Rodil Fernández na data 26/05/2023 17:12:32

Iago Tabarés Pérez-Piñeiro na data 26/05/2023 17:12:38

Noa Presas Bergantiños na data 26/05/2023 17:12:48

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Mercedes Queixas Zas e Manuel Lourenzo Sobral, deputada e deputado do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para resposta escrita**, sobre a necesidade de levar a cabo as obras de mellora necesarias no CPI Castro Baxoi de Miño.

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

A oferta educativa pública no concello de Miño a respecto do ensino infantil, primario e secundario concéntrase no CPI Castro Baxoi, aínda que se mantén unha escola unitaria en Bemantes.

No CPI Castro Baxoi estudan máis de 500 alumnos e alumnas. O centro conta con problemas estruturais desde a súa construción, que foron aumentando ao longo dos anos. Requírese rematar o peche do perímetro do colexio, o amaño da rampa da parte traseira para reducir a pendente e da cuberta do patio ou a reforma dos aseos.

Aínda que se realizaron investimentos en melloras no comedor, o CPI Castro Baxoi segue tendo necesidades tanto estruturais como de persoal. Desde a Consellería de Educación anunciouse en 2021 a posta en marcha do Plan de Nova Arquitectura Pedagóxica dotado con 191 millóns de euros para desenvolver na presente lexislatura, cunha orientación estritamente educativa, con espazos máis amplos e polivalentes, máis saudábeis, ambientalmente sustentábeis e cun reforzo da dotación tecnolóxica para afrontar o futuro dixital.

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Segundo a Consellería, as actuacións contempladas inclúen tanto centros de nova construción como ampliacións, rehabilitacións integrais, obras en fachadas e cubertas e intervención varias.

No BNG entendemos que a situación que presenta o CPI Castro Baxoi de Miño debe revertirse, sendo un centro que podería ser incluído perfectamente nos obxectivos do Plan de Nova Arquitectura Pedagóxica anunciado polo goberno galego.

Por todo o exposto fórmulanse as seguintes preguntas para resposta escrita:

- Coñece o goberno a situación que presenta o CPI Castro Baxoi de Miño a nivel infraestrutural?
- Comprométese o goberno galego a levar a cabo as obras de mellora necesarias?
En que prazos?
- Comprométese o goberno a reforzar o profesorado necesario, atendendo ás necesidades do centro, para garantir un ensino de calidade para a totalidade do alumnado?

Santiago de Compostela, 29 de maio de 2023

Asdo.: **Mercedes Queixas Zas**

Manuel Lourenzo Sobral

Deputada e deputado do G.P. do BNG

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Asinado dixitalmente por:

Manuel Antonio Lourenzo Sobral na data 29/05/2023 18:17:53

Mercedes Queixas Zas na data 29/05/2023 18:17:58

Á MESA DO PARLAMENTO

María Leticia Gallego Sanromán e Martín Seco García, deputada e deputado pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte **pregunta** para a súa resposta **escrita**.

O venres 17 de febreiro o Goberno galego organizou un acto no que premiou a 22 entidades e persoas “pola súa contribución ao éxito” do Xacobeo 2021-22”. Entre as persoas galardoadas estaba a xornalista e empresaria Ana Rosa Quintana. Tamén se lle concedeu este premio ao Concello de Madrid.

Dende a Xunta de Galicia non se aclara o procedemento de elección dos galardoados nestes premios, pero si di que: “foron premios honoríficos que non tiveron contido económico e que se outorgaron coa función de incentivar a quen os recibiu a seguir condutas que se entenden exemplares desde o punto de vista dos intereses públicos”.

A transparencia debería ser o eixo principal de calquera goberno en todas as súas políticas. Dende o Grupo Parlamentario Socialista gustaríanos que houbera total transparencia e publicidade na información sobre o procedemento de elección dos galardoados nestes premios do Xacobeo 2021-22.

Por outra banda, na Comisión 6ª o un de marzo deste ano aprobouse por unanimidade unha proposición non de lei que recollía o seguinte «O Parlamento insta o Goberno galego a que, a prol de visibilizar a igualdade real entre homes e mulleres, os dous títulos de carácter persoal de embaixadora ou embaixador de honra do Camiño de Santiago se outorguen a dúas mulleres

que cumpran cos requisitos exixidos no artigo 2 do decreto que regula a concesión”.

Esperemos que co nomeamento desta xornalista non se queira dar por válido o votado no pasado mes de marzo de outorgar a dúas mulleres o título de embaixadora de honra do Camiño de Santiago.

Por iso, a deputada e o deputado que asinan, solicitan en resposta escrita contestación ás seguintes preguntas:

1. Cales son os méritos polos que se lle concede a Ana Rosa Quintana o premio pola súa contribución ao “éxito” do Xacobeo 2021-22?
2. Cales son as actuacións que realizou a xornalista Ana Rosa Quintana para a contribución ao éxito do Xacobeo 2021-2022?
3. Cales son as condutas exemplares que realizou a xornalista Ana Rosa Quintana para o éxito do Xacobeo 2021-2022 ?
4. Considera o Goberno galego que a elección das persoas galardoadas se fixo con criterios obxectivos? En caso afirmativo, cales?
5. Cal foi o procedemento de elección dos galardoados por parte da Xunta de Galicia nestes premios do Xacobeo 2021-2022?

Parlamento de Galicia, 30 de maio de 2023

**Grupo
Parlamentario
Socialista**

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 30/05/2023 17:48:16
Nº Rexistro: 53917
Data envío: 30/05/2023 17:48:16.660

Asinado dixitalmente por:

María Leticia Gallego Sanromán na data 30/05/2023 17:46:43

Martín Seco García na data 30/05/2023 17:46:51

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Grupo Parlamentario Socialista no Parlamento galego

 gp-socialista@parlamentodegalicia.gal / **981.55.15.30**

196431

@PSdeG

Á MESA DO PARLAMENTO

Carmen Rodríguez Dacosta e Martín Seco García, deputada e deputado pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa Mesa a seguinte **pregunta** para a súa resposta **por escrito**.

O 17 de maio do presente ano un xornal de ámbito estatal facíase eco dunha noticia a que daba por título “El proyecto castaña, el fiasco con fondos europeos de una de las zonas deprimidas de Ourense”.

Na mesma consta que a Deputación de Ourense plantou case 40.000 árbores para producir 1.500 toneladas de castaña o ano e o que queda é un rastro de exemplares mortos e museos e centros de investigación pechados ou a medio gas.

O citado proxecto iniciado no 2008 cunha financiación de 2,5 millóns de euros, aportados nun 75 % pola Unión Europea a través do programa Interreg, ía a supor a plantación de 38.000 castaños e 1.200 olivos e a apertura de tres centros de investigación e interpretación, en varios municipios da área Conso-Frieiras no sureste ourensá, sendo o municipio de A Gudiña onde supostamente se realizaron máis da metade das plantacións.

Quince anos despois o que se encontra é un rastro de parcelas invadidas de maleza , árbores mortos e infraestruturas clausuradas.

A institución pública aseguraba no seu día que gracias ao proxecto castaña se producirían 1.500 toneladas de castañas o ano e máis de 40.000 quilos de setas boletus, cunha previsión de facturación anual entre 3 e 3,5 millos de euros.

Por outra banda no Concello de Riós foron invertidos 238.000 euros na creación do Centro de Desenvolvemento Agroforestal para impulsar o produto estrela da zona, a castaña e xestionar as plantacións, encomenda que obviamente non se está a cumprir. Centro no que a Xunta de Galicia invertía 135.000 euros no ano 2020, asinando un convenio co Concello de Riós, para recuperar a riqueza forestal das provincias de Lugo e Ourense.

Incidía a Xunta de Galicia en que se levarían a cabo a vixilancia contra as pragas e enfermidades do castiñeiro, cursos de formación e demais. Así mesmo o Goberno galego encargou a Deputación de Ourense outra plantación pública na mesma zona, polo que a complicidade da Xunta de Galicia neste fraude é claro.

De feito en data 10 de maio de 2022 a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural iniciaba o procedemento para a aprobación para o desenvolvemento do polígono agroforestal de iniciativa pública en Riós baseándose no proxecto castaña executado polo Inorde, recoñecendo no mesmo o éxito do proxecto da castaña impulsado polo Inorde.

Figura no acordo os seguintes antecedentes reproducidos de forma literal:

“No ano 2007, o Instituto Ourensán de Desenvolvemento Económico (Inorde) executou o denominado Proxecto Castaña. Este defínese como aquel destinado a dar cabida a máis terreos destinados á produción de castaña e levar a cabo iniciativas experimentais para testar as variedades máis idóneas para as distintas zonas de produción da provincia de Ourense. Dentro deste proxecto levaron a cabo plantacións de castiñeiros en varios municipios ourensáns, entre eles Riós e obtívoase nestes resultados moi positivos.”

No concello de Riós atópase o Centro de Desenvolvemento Agroforestal especializado na conservación e mellora xenética da castaña e do castiñeiro. Este centro xestiona xa máis de dous centenares de hectáreas, pero precisa ampliar a súa superficie de modo que permita continuar os seus labores de ensino e investigación.”

Polo exposto, a deputada e o deputado que asinan formulan as seguintes preguntas para a súa resposta escrita:

1. Actuou a Xunta de Galicia en connivencia coa Deputación de Ourense en relación co Proxecto da Castaña?
2. Que orzamento dedicou o Goberno Galego ó Centro de Desenvolvemento Agroforestal de Riós dende a súa constitución ata a actualidade?
3. Para que finalidade?
4. Que seguimento realizou o Goberno galego das actividades desenvolvidas no centro?
5. Vai asumir este goberno responsabilidades políticas polo encubrimento e participación nesta nefasta xestión?
6. Que orzamento dedicou a Xunta de Galicia para a plantación de castiñeiro e da produción da castaña na nosa comunidade dende 2020 a actualidade e cronograma de actuación por concellos?
7. Cal é a planificación real de inversións por concellos para o fomento da plantación de castiñeiros e da produción de castaña en Lugo e Ourense dende agora ata 2024 segregado por municipios?

Pazo do Parlamento, 31 de maio do 2023

Asinado dixitalmente por:

Grupo Parlamentario Socialista no Parlamento galego

 gp-socialista@parlamentodegalicia.gal / 981.55.15.30

196434

@PSdeG

**Grupo
Parlamentario
Socialista**

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 31/05/2023 12:52:35
Nº Rexistro: 53928
Data envío: 31/05/2023 12:52:35.532

María del Carmen Rodríguez Dacosta na data 31/05/2023 12:44:21

Martín Seco García na data 31/05/2023 12:44:31

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Grupo Parlamentario Socialista no Parlamento galego

 gp-socialista@parlamentodegalicia.gal / **981.55.15.30**
196435

@PSdeG

Á MESA DO PARLAMENTO

Carmen Rodríguez Dacosta e Martín Seco García, deputada e deputado pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa Mesa a seguinte **pregunta** para a súa resposta **por escrito**.

En relación a modificación da Relación de Postos de Traballo da Consellería de Medio Rural para a creación de Brigadas Helitransportadas nas bases de O Barco, Xurés, Queimadelos e o reforzo de Marroxo e Vilamor sinalar que este grupo parlamentario está, ao igual que a organización sindical UGT, de acordo co fondo desta modificación, valorándoa de xeito positivo xa que aparte de supoñer unha creación de prazas, atende a unha antiga reivindicación realizada por este grupo parlamentario e polas organizacións sindicais, como é a recuperación dun servizo de incendios 100 % público para a Comunidade Autónoma de Galicia.

Sen embargo a organización sindical manifesta que non pode estar de acordo co contido da modificación proposta e realizan as seguintes alegacións para que se teñan en conta:

1. A conformación das brigadas helitransportadas non é a natural do SPIF, 2 BFXB, 2 BFC e 10 BF, substituíndoa por unha conformada por 2 BFXB e 12 BFC. Esta distribución afectaría ao persoal que pode acceder as prazas producindo un desequilibrio no mesmo.

Polo que a estrutura debería ser a que actualmente conforma as brigadas do SPIF.

2. Débese comprobar a situación actual evitando a amortización das prazas. As prazas de BF pertencentes a brigadas de extinción de incendios que no seu momento foron adxudicadas a oficiais de incendios e agora están sen

ocupación deben volver a brigada e ser ocupadas por BF, co cal pedimos que retiren esas prazas da amortización proposta.

3. As prazas deben ser creadas no código pertencente ao distrito de localización da base. Estas prazas deben cubrirse por adscrición e no caso de non ser cubertas, por chamamentos as listas correspondentes.

4. No caso do persoal emisorista, non podemos estar de acordo que se propoña que estes realicen as súas funcións en distintos centros de traballo sen a dotación económica correspondente, tal como recolle o VCCU.

5. É un erro que se incorporen as funcións descritas no PLADIGA en lugar das que realmente corresponden, que son as recollidas no VCCU polo que se solicita que sexan corrixidas.

6. Sobre a realización dunha proba física, partindo de que unha boa forma física e inherente a realización do traballo e básica para a protección da saúde dos bombeiros, non podemos compartir con que se impoña unha proba física distinta á pasada por outros integrantes das BHT desta administración, nin que se poña como requisito o paso da mesma anualmente só para estas prazas de nova creación.

7. A administración ten que abrir as listas de contratación para o persoal do SPIF e actualizalas para que, no caso de que se produzan chamamentos, estes se fagan sobre a posición real que ocupan os traballadores nelas.

Por todo ilo, a deputada e o deputado que asinan formulan as seguintes preguntas para a súa resposta escrita:

1. Valora o Goberno galego ter en conta as alegacións feitas polas organizacións sindicais a efectos de alcanzar unha RPT de consenso en relación a creación das brigadas helitransportadas?
2. Das alegacións presentadas polas organizacións sindicais, cales valoran aceptar?
3. Que cronograma manexa o Goberno para a aprobación destas modificacións?

Pazo do Parlamento, 31 de maio do 2023

Asinado dixitalmente por:

María del Carmen Rodríguez Dacosta na data 31/05/2023 12:50:04

Martín Seco García na data 31/05/2023 12:50:15

Á MESA DO PARLAMENTO

Leticia Gallego Sanromán, Paloma Castro Rey e Martín Seco García, deputadas e deputado pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa Mesa a seguinte **pregunta para a súa resposta por escrito**.

Existen diversas modalidades de ciberataques. Algúns buscan secuestrar datos, outros tratan de conseguir información económica, suplantar a unha administración ou estafar empresas. Os delitos asociados as novas tecnoloxías crece a un ritmo dez veces maior que outras delincuencias. O número de ciberdelitos aumenta cada ano. No primeiro semestre do ano pasado denunciáronse 12.000 casos en Galicia, 66 cada día, un 48 % máis dos que se rexistraron no 2021. O incremento no 2022 sobre o ano 2019 é case o dobre, un 99 % máis de denuncias. Ningún outro delito ten hoxe estas cifras.

E o peor está por chegar, os expertos están convencidos de que hai unha cifra oculta de ciberdelitos que non se denuncian por vergoña, no caso dos particulares, ou para non ofrecer imaxe de vulnerabilidade no caso das grandes empresas. Nesta mesma liña explica o Fiscal Superior de Galicia que; “o alarmante contraste de cifras entre a delincuencia real e a coñecida polos corpos policiais que se calcula que non chega ao 10 %. Iso supón que hai unha ciberdelincuencia oculta do 90 % que queda encuberta”

Segundo advirte un informe da Fiscalía galega:” a delincuencia informática asociada ás novas tecnoloxías é, nestes momentos, a ameaza máis grave ao dereito da intimidade das persoas”

Como podemos comprobar ante as cifras do aumento de ciberdelitos e as advertencias dos expertos e da Fiscalía de Galicia, o Goberno galego non está

implementando políticas axeitadas para evitar e previr os ciberataques. Por iso, o noso grupo volvemos a reclamar que se tomen medidas urxentes para atallar a ciberdelincuencia na nosa comunidade autónoma, tanto no eido, empresarial como de particulares ou de pequenos concellos, verdadeiras medidas para intentar frear ese incremento da ciberdelincuencia.

Por iso, o Grupo Parlamentario Socialista reclama que se cumpra a resolución sobre ciberdelincuencia que se aprobou por unanimidade en febreiro do ano pasado, e por todo o anteriormente exposto as deputadas e o deputado que asinan formulan as seguintes preguntas para a súa resposta escrita:

1. Ten pensado a Xunta de Galicia elaborar medidas en ciberseguridade para as pemes galegas ante a súa desprotección fronte a ciberdelincuencia? En caso afirmativo, cales?
2. Vai o Goberno galego a elaborar medidas en ciberseguridade para os pequenos concellos ante a súa desprotección fronte a ciberdelincuencia? En caso afirmativo, cales?
3. O Executivo autonómico vai a elaborar un plan de formación contando co tecido empresarial e coas universidades e sensibilizar en Secundaria sobre as saídas laborais en ciberseguridade?
4. Ten pensado a Administración autonómica realizar unha campaña dirixida a toda a sociedade galega para previr os ciberataques e atallar a ciberdelincuencia?

Pazo do Parlamento, 31 de maio do 2023

**Grupo
Parlamentario
Socialista**

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 31/05/2023 16:43:08
Nº Rexistro: 53943
Data envío: 31/05/2023 16:43:08.921

Asinado dixitalmente por:

María Leticia Gallego Sanromán na data 31/05/2023 16:40:56

Paloma Castro Rey na data 31/05/2023 16:41:06

Martín Seco García na data 31/05/2023 16:41:15

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Grupo Parlamentario Socialista no Parlamento galego

 gp-socialista@parlamentodegalicia.gal / **981.55.15.30**

196441

@PSdeG

Á MESA DO PARLAMENTO

Pablo Arangüena Fernández, Paloma Castro Rey, María del Carmen Rodríguez Dacosta e Martín Seco García, deputados e deputadas pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte **pregunta** para a súa resposta **escrita**.

Nun recente acto, o conselleiro do Medio Rural da Xunta de Galicia afirmou que *"Os requirimentos medioambientais están facendo que Europa se dispare un tiro ao pé, así de claro. Porque estamos poñendo unhas esixencias medioambientais, tantas trabas aos nosos agricultores e gandeiros, que vamos a acabar coa agricultura e a gandaría en Galicia, en España e en Europa"*. Dixo tamén que *"Cando empecei de conselleiro podía ser un pouco máis proclive ao tema medioambiental e agora digo que o peor que nos pode pasar é que se quede todo abandonado e cheo de xabarís, de corzos e de lobos"* e que *"O ano pasado que ardeu un golpe de hectáreas en Galicia, saben onde estaba o 70 % desas hectáreas? En Rede Natura"*.

Estas declaracións prodúcense estando Galicia gobernada por un partido que ten unha fundación ideolóxica como a FAES, presidida polo ex presidente do Goberno José María Aznar, que ten un longo historial de declaracións negacionistas da emerxencia climática, incluíndo afirmar que o cambio climático é un problema que "afectará ou non aos nosos tataranetos", que non se deben dedicar recursos a afrontalo e que é unha "nova relixión" (2014) ou que "non se pode estar ameazando co apocalipse todos os días a conta do cambio climático" (2019).

Por iso, os deputados e as deputadas que asinan, solicitan en resposta escrita contestación ás seguintes preguntas:

1.Considera o Goberno de Galicia que a normativa medioambiental europea é negativa para Galicia e para a propia Europa e que pode ter relación cos incendios forestais tal e como afirma o seu conselleiro do Medio Rural?

2.Considera o Goberno de Galicia que a Rede Natura galega, a pesar de ser a máis pequena do Estado (12 % do territorio fronte ó 27,5 % de media estatal) favorece os incendios forestais?

3. É consciente o Goberno de Galicia de que o principal problema que afronta a humanidade neste século, que é a sobrecarga dos sistemas biofísicos que serven de soporte á vida na Terra, non se pode arranxar sen “requirimentos medioambientais” e de que solucionar ese problema depende o futuro da propia especie humana?

4. É consciente o Goberno de Galicia de que a normativa medioambiental se incumpre impunemente de forma masiva cada día do ano en Galicia?

Parlamento de Galicia, 31 de maio de 2023

Asinado dixitalmente por:

Pablo Arangüena Fernández na data 31/05/2023 17:14:39

Paloma Castro Rey na data 31/05/2023 17:14:55

María del Carmen Rodríguez Dacosta na data 31/05/2023 17:15:09

Martín Seco García na data 31/05/2023 17:15:22

Á MESA DO PARLAMENTO

Pablo Arangüena Fernández e Paloma Castro Rey, deputado e deputada pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte **pregunta** para a súa resposta **escrita**.

O informe de fiscalización sobre as medidas adoptadas no ámbito autonómico para a implementación do Plan de recuperación, transformación e resiliencia, publicado polo Consello de Contas en abril de 2023, pon de manifesto unha importante e inxustificable falla de transparencia na planificación e control dos mecanismos de recuperación (asociados a fondos públicos multimillonarios) ata o punto de que o Consello de Contas afirma que non foi quen de establecer se esa planificación foi efectivamente executada, nin como.

Segundo o Consello de Contas, a comisión creada entre varias consellarías da Xunta para supervisar a aplicación en Galicia do Plan de recuperación non se reuniu cunha periodicidade clara nin levantou actas dos seus encontros (páxina 26 do informe). Ademais Contas tampouco foi quen de obter probas de que a Comisión realizase funcións que tiña encomendadas por lei “como analizar os diferentes proxectos susceptibles de ser financiados con cargo aos fondos” europeos ou “levar o seguimento da execución dos plans e proxectos aprobados no marco das competencias autonómicas”. Tamén di que non ten constancia da creación dun comité técnico igualmente previsto na planificación e na normativa aprobada pola Xunta.

Así, afirma o Consello de Contas que *“No ámbito da nosa Comunidade Autónoma non se aprobou unha norma específica para a implementación do PRTR. Porén, a Lei 9/2021, do 25 de febreiro, de simplificación administrativa e de apoio á reactivación económica de Galicia dedica o seu Título V a regular os instrumentos de gobernanza e as especialidades de xestión dos fondos de recuperación. A planificación, coordinación e seguimento do PRTR articulouse en torno á Comisión para a planificación e impulso de proxectos -en adiante CNGG- e ao Comité Técnico de Fondos de Recuperación. As funcións e responsabilidades destes órganos defínense, respectivamente, nos artigos 60 e 61. Dende a súa constitución, por acordo do Consello da Xunta do 8 de outubro*

de 2020, a CNGG aprobou documentos de harmonización en materia de contratos e subvencións e tamén unha guía para a xestión de expedientes con financiamento de fondos do MRR”.

Pero, segundo o Consello de Contas, “Durante a fiscalización non se obtivo evidencia da realización doutras funcións que lle encomenda a lei, como analizar os diferentes proxectos susceptibles de ser financiados con cargo aos fondos do instrumento NGEU ou levar o seguimento da execución dos plans e proxectos aprobados no marco das competencias autonómicas; tampouco consta a creación do Comité Técnico previsto polo artigo 61. En consecuencia, non foi posible verificar que a planificación, coordinación e seguimento das actuacións incluídas no PRTR acadase o grao de desenvolvemento esixible”. Igualmente afirma que “Durante o período fiscalizado, a Comunidade Autónoma non se dotara de pautas claras sobre a información a subministrar en relación coas actuacións incluídas no PRTR e, en consecuencia, non se publicaron datos relativos á xestión desenvolvida neste ámbito que permitan coñecer o grado de avance na súa execución. A través da páxina web Next Generation Galicia, dispoñible dende principios do ano 2021, publícase información sobre as convocatorias estatais e autonómicas vinculadas ao plan xunto con noticias relacionadas cos fondos e información sobre a súa normativa reguladora. O portal é susceptible de mellora, tanto polo que respecta á accesibilidade e á navegación dentro do seu entorno, como en relación co formato no que se presenta a información”.

Finalmente, segundo o Consello “De entre as funcións que lle atribúe o artigo 60.4 da Lei, unicamente foi posible constatar a realización da prevista no seu apartado f) Aprobar os documentos de harmonización en materia de bases de subvencións, pregos de cláusulas ou manuais tipo de procedementos de contratación, subvencións ou gasto público”.

Por iso, o deputado e a deputada que asinan, solicitan en resposta escrita contestación ás seguintes preguntas:

1.Como é posible que a Comisión para a Planificación e Impulso de Proxectos prevista na Lei de simplificación administrativa e apoio á reactivación económica de Galicia non levantase actas das súas reunións?

**Grupo
Parlamentario
Socialista**

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 31/05/2023 18:02:17
Nº Rexistro: 53952
Data envío: 31/05/2023 18:02:17.890

2. Cumpre esa comisión as funcións que lle atribúe o artigo 60.4 da Lei, ademais da de “aprobar os documentos de harmonización en materia de bases de subvencións, pregos de cláusulas ou manuais tipo de procedementos de contratación, subvencións ou gasto público”?

3. Por que non se creou o Comité Técnico de Fondos de Recuperación previsto na Lei de simplificación administrativa e apoio á reactivación económica de Galicia coa función de apoio técnico á comisión?

Parlamento de Galicia, 31 de maio de 2023

Asinado dixitalmente por:

Pablo Arangüena Fernández na data 31/05/2023 18:00:02

Paloma Castro Rey na data 31/05/2023 18:00:17

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Grupo Parlamentario Socialista no Parlamento galego

 gp-socialista@parlamentodegalicia.gal / **981.55.15.30**

196446

@PSdeG

Á MESA DO PARLAMENTO

Pablo Arangüena Fernández e Paloma Castro Rey, deputado e deputada pertencentes ao **Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia**, ao abeiro do disposto no artigo 152 do Regulamento da Cámara, presentan ante esa mesa a seguinte **pregunta** para a súa resposta **escrita**.

O acordo sobre biodiversidade de Kunming-Montreal (Marco Mundial Kunming-Montreal de la Diversidad Biológica) suscrito por 195 países, entre eles España, en decembro de 2022 na COP 15 sobre biodiversidade, ten por finalidade “Adoptar medidas urxentes para deter e investir a perda de diversidade biolóxica co fin de canalizar a natureza no camiño cara á recuperación en beneficio das persoas e do planeta” e especifica 23 metas orientadas á acción urxente ata 2030”, especificando que as medidas propostas en cada meta deben iniciarse inmediatamente e completarse para 2030”. Entre esas metas, que son tamén compromisos vinculantes para os signatarios, están as seguintes:

- Garantir que polo menos o 30 % dos ecosistemas degradados en todo o mundo (terrestres e marítimos) sexan obxecto de restauración efectiva para 2030, co fin de mellorar a biodiversidade, funcións e servizos dos ecosistemas e a integridade e conectividade ecolóxicas.
- Garantir que, para 2030, polo menos un 30 % das zonas terrestres e de augas continentais e das zonas marítimas e costeiras, especialmente as zonas de particular importancia para a biodiversidade e as funcións e servizos dos ecosistemas, sexan conservadas e xestionadas eficazmente mediante sistemas de áreas protexidas ecoloxicamente representativos, ben conectados e gobernados equitativamente.

- Deter urxentemente a extinción de especies coñecidas e adoptar medidas para a recuperación e conservación das especies, en particular as ameazadas, co fin de reducir significativamente o risco de extinción. Reducir a taxa de introdución de especies invasoras coñecidas ou potenciais polo menos un 50 % para 2030, erradicando ou controlando as especies exóticas invasoras.
- Reducir a perda de nutrientes no medio ambiente polo menos nun 50 % para 2030.
- Reducir os riscos de contaminación e os impactos negativos de todas as fontes de contaminación para 2030 a niveis que non sexan prexudiciais para a biodiversidade e as funcións dos ecosistemas.
- Reducir a pegada global do consumo para 2030, entre outras cousas reducindo significativamente o consumo excesivo e a xeración de residuos e reducindo á metade o desperdicio de alimentos.
- Xestionar de forma sostible as zonas dedicadas á agricultura, á acuicultura, á pesca e á silvicultura e aumentar substancialmente a agroecoloxía e outras prácticas respectuosas coa biodiversidade.
- Aumentar significativamente a superficie, calidade e conectividade dos espazos verdes e azuis nas zonas urbanas, e garantir unha planificación urbana que teña en conta a biodiversidade, mellorando a propia biodiversidade, a conectividade e integración ecolóxicas e mellorando a saúde e benestar dos seus habitantes e a súa conexión coa natureza.

Cun 12 % da súa superficie protexida pola Rede Natura 2000 máis pequena do Estado, a gran distancia do resto das CC.AA, cun plan director da Rede Natura 2000 que segundo a propia Comisión Europea non cumpre os requisitos da

Directiva Hábitats, sen plans de xestión para cada unha das zonas integrantes desa rede, con tan só 3 plans de recuperación para as 75 especies en perigo de extinción e ningún plan de conservación para as 126 especies vulnerables, cunha expansión masiva e descontrolada dunha especie forestal como o eucalipto que ten importantes efectos ambientais, con tan só 400 das 1.136 zonas húmidas catalogadas polo IBADER incluídas nun inventario oficial que debería ter sido elaborado hai máis dunha década e que non existiu ata marzo de 2023 e unha importante expansión eólica que non foi en ningún momento obxecto de avaliación ambiental estratéxica, Galicia está a anos luz da consecución deses obxectivos e, pola contra, os impactos que se producen sobre a súa biodiversidade son diarios, e a súa perda acelérase.

Por iso, o deputado e a deputada que asinan, solicitan en resposta escrita contestación ás seguintes preguntas:

1. É consciente o Goberno de Galicia da enorme distancia existente entre a realidade medioambiental galega e os compromisos derivados do Marco Mundial Kunming-Montreal da Diversidade Biolóxica subscrito por España?
2. Vai o Goberno de Galicia adoptar medidas inmediatas para acadar as metas e obxectivos dese acordo?
3. Como vai garantir o Goberno galego que o 30 % da superficie de Galicia sexa en 2030 obxecto de protección e restauración ambiental cando a Rede Natura 2000 galega protexe na teoría o 12 % da nosa superficie (menos da metade da media estatal) e o plan director desa rede non cumpre a normativa europea segundo as propias institucións europeas?
4. Considera o Goberno galego que os obxectivos de protección da biodiversidade do Marco Mundial Kunming-Montreal son compatibles coa expansión descontrolada do eucalipto en Galicia?

5. Considera o Goberno galego que a actual desprotección da maioría das zonas húmidas de Galicia é compatible cos obxectivos de protección da biodiversidade do Marco Mundial Kunming-Montreal?

Parlamento de Galicia, 31 de maio de 2023

Asinado dixitalmente por:

Pablo Arangüena Fernández na data 31/05/2023 18:24:10

Paloma Castro Rey na data 31/05/2023 18:24:25

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63. Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Luis Bará Torre e Manuel Lourenzo Sobral, deputados do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para resposta escrita**, sobre as obras de rehabilitación integral do IES Valle Inclán de Pontevedra.

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

A Xunta está a tramitar o proxecto das obras de rehabilitación integral do IES Valle Inclán de Pontevedra. Esta actuación foi incluída reiteradamente nos orzamentos da Xunta dos últimos anos e finalmente no mes de febreiro de 2023 adxudicouse por 4,63 millóns de euros á única empresa que se presentou á licitación.

O estado de deterioro do edificio histórico do instituto fixo que se fose ampliando progresivamente o alcance das obras, que finalmente inclúen a reforma e rehabilitación das cubertas, limpeza e illamento térmico de fachadas, carpintaría exterior, reforzo da estrutura horizontal, renovación de caldeiras, sistema de ventilación, abastecemento de auga, aseos, vestiarios...

O desenvolvemento e execución material das obras é motivo de preocupación para a comunidade escolar do centro, pola falta de información sobre o alcance das actuacións que se van realizar e sobre o calendario das mesmas. Os principais motivos de preocupación son os seguintes:

-Estado real do edificio e posibilidade de ter que facer modificacións e ampliacións do proxecto inicial.

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63. Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

-Dificultade para a execución material das obras e compatibilidade coa actividade escolar.

-Opcións que se manexan sobre a posibilidade de traslado total ou parcial das clases a outro emprazamento, horarios de desenvolvemento das clases e problemas de conciliación.

-Calendario de desenvolvemento das obras.

Non se pode entender que a estas alturas do ano, cando está a punto de rematar o curso escolar, non exista ningunha información oficial sobre todas estas cuestións.

Por todo o exposto fórmulanse as seguintes preguntas para resposta escrita:

Que calendario manexa a Xunta para o comezo e desenvolvemento das obras de rehabilitación integral do IES Valle Inclán?

Considera o goberno galego que unhas obras destas dimensións son compatíbeis coa actividade docente?

Ten previsto a Xunta a opción de traslado parcial ou total da actividade docente a outro edificio?

No caso de preverse o citado traslado, que alternativas manexa a Xunta en canto a novas instalacións, grupos afectados e horarios?

Ten previsto o goberno galego información á comunidade escolar sobre as previsións de desenvolvemento das obras de rehabilitación integral do IES Valle Inclán?

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Santiago de Compostela, 1 de xuño de 2023

Asdo.: **Luis Bará Torres**
Manuel Lourenzo Sobral
Deputados do G.P. do BNG

Asinado dixitalmente por:

Manuel Antonio Lourenzo Sobral na data 01/06/2023 11:54:02

Xosé Luis Bará Torres na data 01/06/2023 11:54:07

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Á Mesa do Parlamento

Iago Tabarés Pérez-Piñeiro, Olalla Rodil Fernández e Iria Carreira Pazos, deputado e deputadas do **Grupo Parlamentar do Bloque Nacionalista Galego (BNG)**, ao abeiro do disposto no Regulamento da Cámara, presentan a seguinte **Pregunta para resposta escrita**, sobre o incremento do cadro de persoal no Instituto de Medicina Legal de Galiza (IMELGA).

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

O Instituto de Medicina Legal de Galiza, creado polo Decreto de 119/2005, do 6 de maio, é un órgano técnico ao servizo da Administración de Xustiza que ten como función auxiliar aos órganos xurisdicionais, fiscalías e oficinas de Rexistro Civil en materia de medicina forense.

A creación deste órgano especializado dentro da estrutura da administración de xustiza responde ás necesidades de asesoramento, principalmente, en materias tan sensíbeis como son as relativas á capacidade das persoas, verosimilitude testemuños, ou sobre garda e custodias, en materia de familia.

A utilidade e eficacia desta nova estrutura auxiliar que viña a superar as “tradicionais” oficinas forenses fixo que dende o inicio se puxese de manifesto a escaseza de recursos no Imelga, en xeral, e na práctica totalidade das subdireccións territoriais en particular. Após diversos intentos de “parchear” a situación, no 2017 produciuse un incremento do cadro de persoal, poren sen estabilidade na cobertura das prazas creadas, recorréndose a diferentes sistema de contratación temporal (adscripcións temporais, comisións de servizos...). Precariedade que atinxe negativamente tanto aos

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

dereitos laborais das traballadoras, como ao funcionamento do propio servizo. Resulta incomprensible como existen numerosas prazas ocupadas por sistemas de contratación temporal cando a Xunta de Galiza leva máis dunha década sen convocar concursos para as traballadoras da escala social.

Diferentes modificacións normativas tanto de carácter civil como na orde procesual penal incrementaron exponencialmente a xa elevada carga de traballo do Imelga, provocando o colapso nalgúns subdireccións territoriais, nomeadamente nos equipos psicosociais.

O propio Presidente do Tribunal Superior de Xustiza de Galiza o día 16 de setembro na inauguración do ano xudicial manifestou que a falla de persoal no IMELGA “esta a levar nos últimos meses a unha situación límite aos xulgados e tribunais galegos, que dependen da emisión dos seus informes para avanzar na tramitación de asuntos”, considerando que “a saturación dos equipos psicosociais é un asunto de vital importancia”, considerando que existen necesidades estruturais que non se solucionan con interinidades, prolongacións de xornadas, autorreforzos ou a externalización de funcións mediante o recurso a convenios con colexios profesionais.

O funcionamento dun servizo tan importante para o acerto e axilidade na solución de conflitos, e atención a demandas que son estruturais e non meramente puntuais, precisa da creación de equipos estábeis e profesinais, especializados no ámbito xudicial, non sendo a solución a precarización ou a externalización que desnaturaría a esencia deste servizo auxiliar e básico para o bo funcionamento da Xustiza.

Por todo isto formúlanse as seguintes preguntas para resposta escrita:

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63. Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Considera a Xunta de Galiza que as reformas lexislativas aprobadas nos últimos anos, tanto ás relativas á capacidade das persoas, como á preconstitución da proba contribúen a incrementar a carga de traballo estrutural do Imelga?

Ten previsto a Xunta de Galiza incrementar o número de postos de traballo no Imelga?

Cal foi o incremento nos últimos 5 anos da relación de postos de traballo do Imelga?

Cantos procedementos selectivos ou de provisión de postos realizáronse nos últimos 5 anos no Imelga para a estabilización ou cobertura definitiva de prazas?

Ten prevista a Xunta de Galiza a convocatoria de procesos de provisión que atinxan a postos de traballo no Imelga?

Entende a Xunta de Galiza que a externalización da emisión dos informes que corresponderían aos equipos psicosociais do Imelga é a resposta ás necesidades estruturais do Instituto?

Considera que o informe emitido por un profesional designado ao abeiro dos convenios asinados pola Vicepresidencia Segunda co Colexio de Psicoloxía de Gaiza e coa Asociación Nacional de Peritaxe Social suple totalmente ao informe emitido por un equipo psicosocial do Imelga, integrado por traballadoras públicas especializadas no ámbito xudicial?

Santiago de Compostela, 1 de xuño de 2023

OFICINA PARLAMENTAR
Parlamento de Galiza
Rúa do Hórreo, 63, Tel. 0034 981 551 545
gp-bng@parlamentodegalicia.gal
15702 Santiago de Compostela
Galiza

Asdo.: **Iago Tabarés Pérez-Piñeiro**

Iria Carreira Pazos

Olalla Rodil Fernández

Deputado e deputadas do G.P. do BNG

Asinado dixitalmente por:

Olalla Rodil Fernández na data 01/06/2023 12:34:14

Iria Carreira Pazos na data 01/06/2023 12:34:20

Iago Tabarés Pérez-Piñeiro na data 01/06/2023 12:34:36

Ref. ms

En relación coa pregunta con resposta escrita **número : 45221**, formulada polo Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego a iniciativa de dona Noa Presas Bergantiños, e outros/as deputados/as do mesmo grupo, sobre **“as medidas previstas polo Goberno galego para paliar as consecuencias da inflación nos sectores máis vulnerables”** (publicada no BOPG número 429 do 29 de decembro de 2022), teño a honra de enviarlle, para así dar cumprimento ao previsto no artigo 157 do Regulamento do Parlamento de Galicia, a contestación formulada pola **Consellería de Política Social e Xuventude**, que ten o seguinte contido:

“Dende a Xunta de Galicia estamos a dar respostas ás necesidades dos mais vulnerables. Deste xeito, nos últimos anos incrementamos progresivamente os recursos para combater a pobreza.

Así, no ano 2023 destinaremos máis fondos que nunca a axudar ás persoas que máis o necesitan:

- Os orzamentos da área de Inclusión Social aumentan un 25,1% con respecto a 2022, ata acadar os 148,5 millóns de euros.

Este aumento nos orzamentos permitirá reforzar as medidas de apoio ás familias máis vulnerables, axustando as contías ao contexto inflacionista do Estado:

- O Bono Social Térmico, que verá incrementada a axuda autonómica pasando de 100 a 150 euros por persoa.

- As Axudas de Emerxencia Social (AIS), que o pasado ano chegaron a 3.000 persoas, verán tamén incrementada a súa contía nun 8% para o vindeiro ano; e ademais contaremos cun 25% de orzamento mais para financialas, ata acadar os 5 millóns.

- O complemento que se paga ás persoas perceptoras de pensións non contributivas, para o que o Goberno galego destinará no 2023 unha partida de 8 millóns, o que suporá un incremento do 5,1% con respecto a 2022.

- E a Renda de inclusión de Galicia (Risga), que cobran cada mes máis de 6.000 persoas, incrementará ás contías do tramo persoal e familiar nun 8% en 2023.

Así mesmo, o Executivo autonómico traballa coas entidades sociais na posta en marcha dun proxecto piloto de loita contra a pobreza infantil, para axudar a aqueles fogares con menores que se encontran nunha situación de vulnerabilidade. Este programa conta cun orzamento de 10,6 M€ e beneficiará a máis de 1.700 familias.

Por outro lado, no contexto actual onde todo está a subir pola inflación, a Xunta demostra unha vez máis o seu firme compromiso coas familias galegas. Por iso, desde este curso Galicia volve a ser pioneira ao implantar a gratuidade en todas as escolas infantís para todos os fillos, tanto as da Xunta, como as que dependen dos Concellos, as de iniciativa social, as concertadas e as privadas.

Galicia é a primeira e única comunidade que financia a gratuidade das escolas infantís, cunha partida de máis de 50 millóns de euros este curso. Todo este esforzo estao a facer a Administración autonómica con fondos propios, sen ningunha achega do Goberno central”.

O que lle remito para o seu coñecemento e inserción no Boletín Oficial do Parlamento de Galicia, de acordo co previsto no artigo 65 e concordantes do Regulamento vixente.

Santiago de Compostela,

A directora xeral de Relacións Institucionais e Parlamentarias

(ASINADO DIXITALMENTE)

Sr. presidente do Parlamento de Galicia

Asinado dixitalmente por:

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 01/06/2023 13:32:11
Nº Rexistro: 53985
Data envío: 01/06/2023 13:32:11.247

DIRECCIÓN XERAL DE RELACIÓNS INSTITUCIONAIS E PARLAMENTARIAS na data 01/06/2023 11:32:08

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Ref. ms

En relación coa pregunta con resposta escrita **número : 45225**, formulada polo Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego a iniciativa de dona Noa Presas Bergantiños, e outros/as deputados/as do mesmo grupo, sobre **“as actuación que vai promover o Goberno galego para garantir o dereito do acceso á enerxía”** (publicada no BOPG número 429 do 29 de decembro de 2022), teño a honra de enviarlle, para así dar cumprimento ao previsto no artigo 157 do Regulamento do Parlamento de Galicia, a contestación formulada pola **Consellería de Política Social e Xuventude**, que ten o seguinte contido:

“Dende a Xunta de Galicia estamos a dar respostas ás necesidades dos mais vulnerables. Deste xeito, nos últimos anos incrementamos progresivamente os recursos para combater a pobreza.

Así, no ano 2023 destinaremos máis fondos que nunca a axudar ás persoas que máis o necesitan:

- Os orzamentos da área de Inclusión Social aumentan un 25,1% con respecto a 2022, ata acadar os 148,5 millóns de euros.

Este aumento nos orzamentos permitirá reforzar as medidas de apoio ás familias máis vulnerables, axustando as contías ao contexto inflacionista do Estado; por poñer algún exemplo:

- O complemento que se paga ás persoas perceptoras de pensións non contributivas, para o que o Goberno galego destinará no 2023 unha partida de 8 millóns, o que suporá un incremento do 5,1% con respecto a 2022.

E a Renda de inclusión de Galicia (Risga), que cobran cada mes máis de 6.000 persoas, incrementará ás contías do tramo persoal e familiar nun 8% en 2023.

De xeito mais concreto, pódese indicar que na Estratexia de Inclusión Social de Galicia e na Axenda Social Única de Galicia, instrumentos de planificación estratéxica das medidas de loita contra a pobreza e a exclusión social, existen medidas que pretenden paliar o problema da pobreza enerxética.

Estas medidas son desenvolvidas principalmente pola Consellería de Economía, Industria e Innovación.

Pola súa banda, a Consellería de Política Social e Xuventude xestiona o Bono Social Térmico, que chegou a 66.400 familias o ano pasado, e que no 2023 verá incrementada a axuda autonómica que o complementa nun 50%, pasando de 100 a 150 euros por persoa.

Así mesmo, as Axudas de Inclusión Social (AIS) teñen entre as súas tipoloxías as vinculadas ao uso da vivenda, que se conceden para o pagamento de débedas de alugamento e conceptos similares que impidan o desafiuzamento e a perda de subministracións básicas da vivenda, como son os gastos de auga, luz e outros necesarios para poder continuar habitando a vivenda.

Estas axudas, que o pasado ano chegaron a 3.000 persoas, incrementaron a súa contía nun 8% en 2023; e ademais contamos cun 25% de orzamento mais para financialas, ata acadar os 5 millóns”.

O que lle remito para o seu coñecemento e inserción no Boletín Oficial do Parlamento de Galicia, de acordo co previsto no artigo 65 e concordantes do Regulamento vixente.

Santiago de Compostela,

A directora xeral de Relacións Institucionais e Parlamentarias

(ASINADO DIXITALMENTE)

Sr. presidente do Parlamento de Galicia

Asinado dixitalmente por:

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 01/06/2023 13:32:02
Nº Rexistro: 53984
Data envío: 01/06/2023 13:32:02.809

DIRECCIÓN XERAL DE RELACIÓNS INSTITUCIONAIS E PARLAMENTARIAS na data 01/06/2023 11:31:59

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Ref. ms

En relación coa pregunta con resposta escrita **número : 46393**, formulada polo Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego a iniciativa de don Iago Tabarés Pérez-Piñeiro, e outros/as deputados/as do mesmo grupo, sobre **"as inspeccións realizadas á residencia Nuestra Señora de Fátima do Barco de Valdeorras"** (publicada no BOPG número 457 do 20 de febreiro de 2023), teño a honra de enviarlle, para así dar cumprimento ao previsto no artigo 157 do Regulamento do Parlamento de Galicia, a contestación formulada pola **Consellería de Política Social e Xuventude**, que ten o seguinte contido:

"En relación coas inspeccións realizadas na Residencia Nuestra Señora de Fátima de O Barco de Valdeorras na última década, cómpre informar que dita residencia conta con permiso de inicio de actividades de 2008 tivo visitas de inspección nas anualidades 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2016, 2019, 2020 e 2021.

Nas visitas realizadas, o persoal inspector dou conta de diversas irregularidades que foron emendadas pola entidade. Así mesmo, constatou deficiencias nas instalacións do centro, irregularidades no funcionamento e que este non contaba con persoal de enfermaría 24 horas. Por estes motivos nos anos 2020 e 2022 iniciáronse expedientes sancionadores que teñen unha resolución firme en vía administrativa.

O 21.4.2020 a Consellería de Política Social e Xuventude e a Consellería de Sanidade ditaron unha resolución conxunta pola que se acordou a intervención do centro Residencia Nuestra Señora de Fátima en execución do protocolo para o manexo da crise sanitaria provocada polo SARS-COVID19.

O 10.12.2020 ten entrada nesta consellería un oficio da Fiscalía Provincial de Ourense solicitando a resolución pola que se acordou a citada intervención da residencia. Dita resolución envíase o 14.12.2020 polo que non proceden mais accións neste sentido por parte da Administración da Xunta de Galicia”.

O que lle remito para o seu coñecemento e inserción no Boletín Oficial do Parlamento de Galicia, de acordo co previsto no artigo 65 e concordantes do Regulamento vixente.

Santiago de Compostela,

A directora xeral de Relacións Institucionais e Parlamentarias

(ASINADO DIXITALMENTE)

Sr. presidente do Parlamento de Galicia

Asinado dixitalmente por:

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 01/06/2023 13:31:52
Nº Rexistro: 53983
Data envío: 01/06/2023 13:31:52.653

DIRECCIÓN XERAL DE RELACIÓNS INSTITUCIONAIS E PARLAMENTARIAS na data 01/06/2023 11:31:48

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Ref. ms

En relación coa pregunta con resposta escrita **número : 50493**, formulada polo Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia a iniciativa de dona Noa Díaz Varela, e outros/as deputados/as do mesmo grupo, sobre **"as previsións da Xunta de Galicia de aceptar a cesión do Concello de Santiago de Compostela dunha parcela para a construción dun novo aparcadoiro para o Complexo Hospitalario Universitario de Santiago"** (publicada no BOPG número 462 do 2 de marzo de 2023), teño a honra de enviarlle, para así dar cumprimento ao previsto no artigo 157 do Regulamento do Parlamento de Galicia, a contestación formulada pola **Consellería de Infraestruturas e Mobilidade**, que ten o seguinte contido:

"A Xunta de Galicia está a elaborar un estudo de mobilidade en torno ao Complexo Hospitalario Universitario de Santiago para planificar solucións eficaces a curto, medio e longo prazo. Mentres tanto, a Xunta solicitou que o Concello de Santiago colabore na mellora da situación actual asumindo a ordenación do tráfico no recinto".

O que lle remito para o seu coñecemento e inserción no Boletín Oficial do Parlamento de Galicia, de acordo co previsto no artigo 65 e concordantes do Regulamento vixente.

Santiago de Compostela,

A directora xeral de Relacións Institucionais e Parlamentarias

(ASINADO DIXITALMENTE)

Sr. presidente do Parlamento de Galicia

Asinado dixitalmente por:

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 01/06/2023 13:31:43
Nº Rexistro: 53982
Data envío: 01/06/2023 13:31:43.059

DIRECCIÓN XERAL DE RELACIÓNS INSTITUCIONAIS E PARLAMENTARIAS na data 01/06/2023 11:31:40

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Ref. ms

En relación coa pregunta con resposta escrita **número : 52006**, formulada polo Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia a iniciativa de dona Paloma Castro Rey, e outros/as deputados/as do mesmo grupo, sobre **"o plan funcional do Hospital Gran Montecelo de Pontevedra en relación á forma e as prazas do aparcadoiro"** (publicada no BOPG número 478 do 5 de abril de 2023), teño a honra de enviarlle, para así dar cumprimento ao previsto no artigo 157 do Regulamento do Parlamento de Galicia, a contestación formulada pola **Consellería de Infraestruturas e Mobilidade**, que ten o seguinte contido:

"A obra do Gran Montecelo é unha actuación de enorme relevancia para a cidade de Pontevedra e toda a súa área sanitaria, e permitirá dar un salto cualitativo na atención hospitalaria. Trátase da obra pública máis importante da cidade nestes momentos, e a súa envergadura e grao de avance evidénciase.

O principal é a mellora asistencial, pero o Gran Montecelo tamén suporá unha importante mellora en canto á facilidade e accesibilidade do aparcamento. Este xa dende o principio non estaba previsto na primeira fase, senón nunha fase posterior, pero xa se está traballando nela. En canto á capacidade de aparcamento, a configuración respectará as previsión do Proxecto Sectorial de Incidencia Municipal aprobado".

O que lle remito para o seu coñecemento e inserción no Boletín Oficial do Parlamento de Galicia, de acordo co previsto no artigo 65 e concordantes do Regulamento vixente.

Santiago de Compostela,

A directora xeral de Relacións Institucionais e Parlamentarias

(ASINADO DIXITALMENTE)

Sr. presidente do Parlamento de Galicia

Asinado dixitalmente por:

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 01/06/2023 13:31:34
Nº Rexistro: 53981
Data envío: 01/06/2023 13:31:34.278

DIRECCIÓN XERAL DE RELACIÓNS INSTITUCIONAIS E PARLAMENTARIAS na data 01/06/2023 11:31:30

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Ref. ms

En relación coa pregunta con resposta escrita **número : 53142**, formulada polo Grupo Parlamentario do Bloque Nacionalista Galego a iniciativa de dona Noa Presas Bergantiños, e outros/as deputados/as do mesmo grupo, sobre **"as previsións do Goberno galego para loitar contra a pobreza das e dos pensionistas para as comarcas de Ourense"** (publicada no BOPG número 490 do 4 de maio de 2023), teño a honra de enviarlle, para así dar cumprimento ao previsto no artigo 157 do Regulamento do Parlamento de Galicia, a contestación formulada pola **Consellería de Política Social e Xuventude**, que ten o seguinte contido:

"Galicia é unha das poucas comunidades que concede, de xeito ininterrompido durante os últimos anos, o complemento autonómico das Pensións non Contributivas (PNC), unha axuda extraordinaria que non é obrigatoria, pois son os propios Executivos autonómicos as que deciden mantela.

A Xunta de Galicia destina máis de 8 millóns de euros neste complemento para aumentar a súa contía e adecuala ao custo da vida e á suba xeral dos prezos.

A Administración autonómica incrementou a contía desta prestación ata os 218 euros anuais e adiantou o seu pago nove meses para achegalo canto antes ás persoas beneficiarias.

Deste xeito, a Xunta xa ingresou o complemento autonómico das PNC para os 37.000 galegos beneficiarios desta prestación. Mediante esta axuda o Goberno galego reforza as pensións daquelas persoas maiores e enfermas con incapacidade ou con discapacidade que perciben o subsidio de garantía de ingresos mínimos.

O ingreso desta axuda realizarase de oficio a todos os beneficiarios que cumpran cos requisitos, sen necesidade de solicitala nin levar a cabo ningún trámite. Está dirixido a pensionistas de xubilación e invalidez nas súas modalidades non contributivas, persoas anciáns e enfermas con incapacidade para o traballo beneficiarias de axudas periódicas e persoas con discapacidade que reciben o subsidio de garantía de ingresos mínimos.

Por outro lado, a Xunta incrementou este ano o orzamento dirixido á inclusión social nun 25 %. Deste xeito, ademais de aumentar o complemento autonómico das PNC, tamén subiu as contías da RISGA, o das Axudas de Inclusión Social (AIS) e o do Bono Social Térmico”.

O que lle remito para o seu coñecemento e inserción no Boletín Oficial do Parlamento de Galicia, de acordo co previsto no artigo 65 e concordantes do Regulamento vixente.

Santiago de Compostela,

A directora xeral de Relacións Institucionais e Parlamentarias

(ASINADO DIXITALMENTE)

Sr. presidente do Parlamento de Galicia

Asinado dixitalmente por:

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 31/05/2023 11:04:33
Nº Rexistro: 53921
Data envío: 31/05/2023 11:04:33.017

DIRECCIÓN XERAL DE RELACIÓNS INSTITUCIONAIS E PARLAMENTARIAS na data 31/05/2023 9:04:14

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Ref. ms

En relación coa pregunta con resposta escrita **número : 53158**, formulada polo Grupo Parlamentario dos Socialistas de Galicia a iniciativa de dona Noa Díaz Varela, e outros/as deputados/as do mesmo grupo, sobre **"as incidencias do servizo de transporte do alumnado do Instituto de Educación Secundaria Félix Muriel, de Rianxo"** (publicada no BOPG número 490 do 4 de maio de 2023), teño a honra de enviarlle, para así dar cumprimento ao previsto no artigo 157 do Regulamento do Parlamento de Galicia, a contestación formulada pola **Consellería de Infraestruturas e Mobilidade**, que ten o seguinte contido:

"O transporte de escolares cumpre unha función social imprescindible, como é garantir o acceso á Educación en termos de Igualdade, para todos os nenos e nenas, sen barreiras socioeconómicas nin por lugar de residencia. Do mesmo xeito, este servizo público, xunto cos servizos complementarios do ámbito da educación, favorece a necesaria conciliación da vida laboral e familiar das familias con fillos en idade escolar.

Facer efectivo o dereito ao transporte escolar gratuíto na nosa comunidade esixe o mantemento dunha extensa rede de servizos de autobús, que chegue a todos os núcleos de poboación nos que haxa escolares e os conecte cos centros de ensino.

Na comarca do Barbanza, dan servizo aos escolares 35 liñas integradas. Dada a magnitude do transporte escolar e os axustes precisos nos inicios de cada curso, as incidencias rexistradas os primeiros días do ano académico, non impiden emprender unha valoración positiva.

En Rianxo operan 14 liñas integradas que dan servizo ao IES Félix Muriel e o CEP Xosé María Segade. A Consellería de Infraestruturas e Mobilidade non dispón de queixas ou suxestións vencelladas a estes dous centros educativos nos últimos meses, no que se refire a servizos da súa competencia. De ser así, tal e como adoita a proceder, iniciaría as accións oportunas para solucionar, coa maior rapidez, as incidencias identificadas”.

O que lle remito para o seu coñecemento e inserción no Boletín Oficial do Parlamento de Galicia, de acordo co previsto no artigo 65 e concordantes do Regulamento vixente.

Santiago de Compostela,

A directora xeral de Relacións Institucionais e Parlamentarias

(ASINADO DIXITALMENTE)

Sr. presidente do Parlamento de Galicia

Asinado dixitalmente por:

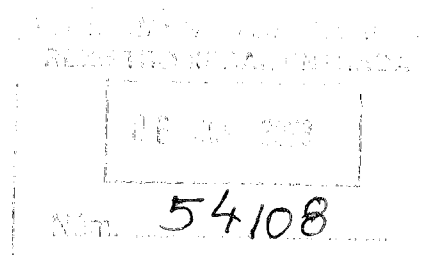

PARLAMENTO DE GALICIA
REXISTRO XERAL ENTRADA
Data asento: 01/06/2023 13:31:23
Nº Rexistro: 53980
Data envío: 01/06/2023 13:31:23.637

DIRECCIÓN XERAL DE RELACIÓNS INSTITUCIONAIS E PARLAMENTARIAS na data 01/06/2023 11:31:20

CSV: BOPGDSPG-dd7hf8w8q-6
Verificación:
<https://sede.parlamentodegalicia.gal/tramites/csv/>

Asunto: Propuesta de REGLAMENTO DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO sobre la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis y por el que se modifica el Reglamento (CE) n.º 816/2006 (Texto pertinente a efectos del EEE) [COM (2023) 224 final] [COM (2023) 224 final anexo] [2023/0129 (COD)] [SEC (2023) 173 final] [SWD (2023) 120 final] [SWD (2023) 121 final] [SWD (2023) 122 final]

En aplicación del artículo 6.1 de la Ley 8/1994, de 19 de mayo, la Comisión Mixta para la Unión Europea remite a su Parlamento, por medio del presente correo electrónico, la iniciativa legislativa de la Unión Europea que se acompaña, a efectos de su conocimiento y para que, en su caso, remita a las Cortes Generales un dictamen motivado que exponga las razones por las que considera que la referida iniciativa de la Unión Europea no se ajusta al principio de subsidiariedad.

Aprovecho la ocasión para recordarle que, de conformidad con el artículo 6.2 de la mencionada Ley 8/1994, el dictamen motivado que, en su caso, apruebe su Institución debería ser recibido por las Cortes Generales en el plazo de cuatro semanas a partir de la remisión de la iniciativa legislativa europea.

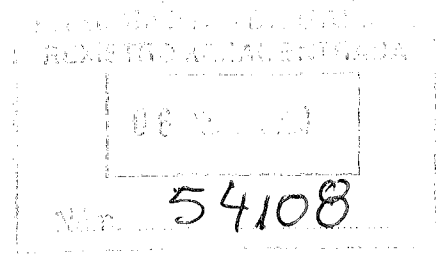
Con el fin de agilizar la transmisión de los documentos en relación con este procedimiento de control del principio de subsidiariedad, le informo de que se ha habilitado el siguiente correo electrónico de la Comisión Mixta para la Unión Europea: cmue@congreso.es

SECRETARÍA DE LA COMISIÓN MIXTA PARA LA UNIÓN EUROPEA

COMISIÓN
EUROPEA

Bruselas, 27.4.2023
COM(2023) 224 final

2023/0129 (COD)

Propuesta de

REGLAMENTO DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO

**sobre la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis y por el que se
modifica el Reglamento (CE) n.º 816/2006**

(Texto pertinente a efectos del EEE)

{SEC(2023) 173 final} - {SWD(2023) 120 final} - {SWD(2023) 121 final} -
{SWD(2023) 122 final}

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

1. CONTEXTO DE LA PROPUESTA

• Razones y objetivos de la propuesta

Los activos intangibles, como las invenciones, los secretos comerciales y los conocimientos técnicos, son la piedra angular de la economía y la competitividad de la UE. Los derechos de patente, en particular, desempeñan un papel fundamental a la hora de apoyar la innovación en la UE y de crear el entorno adecuado para la inversión. Para que la innovación europea prospere, es necesario crear un marco jurídico sólido, previsible y flexible para los derechos de propiedad intelectual e industrial, en particular las patentes. El sistema de patente unitaria contribuye a seguir mejorando y armonizando el marco jurídico de la UE en materia de patentes. Además, el plan de acción de la Comisión sobre los derechos de propiedad intelectual e industrial ha detectado varios ámbitos del Derecho de patentes que deben mejorarse y armonizarse. Uno de estos ámbitos es el de la concesión de licencias obligatorias. La crisis de la COVID-19 puso de manifiesto que encontrar un equilibrio adecuado entre los derechos de patente y otros derechos e intereses constituye un elemento esencial del sistema de patentes. Durante la crisis de la COVID-19, el conflicto de intereses radicó en el acceso a los productos sanitarios y la preservación de los incentivos a la innovación que son fundamentales para desarrollar nuevos productos sanitarios, como vacunas y opciones terapéuticas. La pandemia añadió otro elemento al debate: la función que podrían y deberían desempeñar los derechos de propiedad intelectual e industrial en una crisis. En otras palabras, la pregunta pasó a ser: ¿cómo podemos preservar el equilibrio y los incentivos para la innovación y garantizar al mismo tiempo un acceso rápido a productos y tecnologías esenciales en situaciones de crisis, incluso cuando no se hayan celebrado acuerdos voluntarios? El Derecho de patentes ya ofrece una solución: la concesión de licencias obligatorias.

Una licencia obligatoria consiste en la posibilidad de que un Gobierno permita a un tercero utilizar una patente sin la autorización del titular de los derechos, siempre que se cumplan determinadas condiciones. Por lo tanto, la concesión de licencias obligatorias puede completar los esfuerzos actuales de la UE para mejorar su resiliencia frente a las crisis. Tras la crisis de la COVID-19, la UE presentó varios instrumentos de crisis, como la propuesta de Reglamento por el que se establece el Instrumento de Emergencia del Mercado Único o el Reglamento (UE) 2022/2372 del Consejo, de 24 de octubre de 2022, relativo a un marco de medidas para garantizar el suministro de contramedidas médicas pertinentes para la crisis en caso de emergencia de salud pública a escala de la Unión. Estos instrumentos dotan a la UE de un medio para garantizar el acceso a los productos necesarios para afrontar una crisis en el mercado interior. Los instrumentos se centran en planteamientos voluntarios. Tal como puso de manifiesto la crisis de la COVID-19, los acuerdos voluntarios siguen siendo la herramienta más eficiente para permitir la fabricación rápida de productos protegidos mediante patentes, en particular en situaciones de crisis. No obstante, puede haber casos en los que tales acuerdos voluntarios no estén disponibles o no sean adecuados. En esas circunstancias, la concesión de licencias obligatorias puede ser una solución que permita la rápida fabricación de los productos necesarios para afrontar una crisis. Sin embargo, para garantizar que dichos productos puedan circular libremente en el mercado interior y llegar a todas las personas que los necesiten, la concesión de licencias obligatorias se realizará a nivel de la UE.

La concesión de licencias obligatorias tiene una doble función, ya que puede incentivar la celebración de acuerdos voluntarios y también permitir la fabricación de los productos necesarios para afrontar una crisis cuando no existan acuerdos voluntarios (adecuados). Sin

embargo, para que la concesión de licencias obligatorias cumpla esta función, es necesario crear en la UE un sistema de concesión de licencias obligatorias eficiente, que pueda apoyarse en el mercado único, que complete los instrumentos de crisis de la UE y se ajuste a las obligaciones internacionales de esta.

El Acuerdo sobre los Aspectos de los Derechos de Propiedad Intelectual relacionados con el Comercio («el Acuerdo sobre los ADPIC») establece el marco jurídico internacional en materia de concesión de licencias obligatorias. El artículo 31 del Acuerdo sobre los ADPIC establece el marco para la concesión de licencias obligatorias en relación con el mercado interno, mientras que el artículo 31 *bis* del Acuerdo sobre los ADPIC prevé las normas para la concesión de licencias obligatorias para la fabricación y exportación de productos farmacéuticos a países con problemas de salud pública.

Actualmente no existe una armonización a escala de la UE en materia de concesión de licencias obligatorias para el mercado interno, ni siquiera en lo que respecta a las patentes europeas con efecto unitario. En su lugar, existe un mosaico de normas y procedimientos nacionales diferentes en materia de concesión de licencias obligatorias. Las normas nacionales tienen un alcance territorial insuficiente, ya que los productos fabricados al amparo de una licencia obligatoria en un Estado miembro no pueden suministrarse a otro Estado miembro o solo pueden suministrarse en cantidades limitadas. Los procedimientos nacionales también son diferentes entre sí, y la toma de decisiones no está coordinada a nivel de la UE. Esto limita la capacidad de depender del mercado interior para garantizar el suministro en todo el territorio de la Unión.

En este contexto, la presente iniciativa tiene por objeto dotar al mercado interior de un sistema eficaz de concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis. Por tanto, la iniciativa tiene dos objetivos principales. En primer lugar, tiene por objeto permitir a la UE apoyarse en la concesión de licencias obligatorias en el contexto de los instrumentos de crisis de la UE. En segundo lugar, introduce un sistema de concesión de licencias obligatorias eficiente, con las características adecuadas, para permitir una respuesta rápida y apropiada a las crisis, con un mercado interior operativo, que garantice el suministro y la libre circulación de productos esenciales en situaciones de crisis sujetos a una licencia obligatoria en el mercado interior.

- **Coherencia con las disposiciones existentes en la misma política sectorial**

En su Plan de Acción en materia de Propiedad Intelectual e Industrial, la Comisión subrayó la necesidad de «garantizar la existencia de sistemas eficaces para expedir licencias obligatorias». El programa de trabajo de la Comisión para 2023 anunció el establecimiento de normas claras para la concesión de licencias obligatorias de patentes. En sus conclusiones de 18 de junio de 2021, el Consejo confirmó que la UE estaba dispuesta a debatir las flexibilidades de la concesión de licencias obligatorias para el mercado interno y la exportación a terceros países. También confirmó la necesidad de explorar posibles herramientas y opciones de propiedad intelectual e industrial para coordinar mejor la gestión de las crisis transfronterizas. En su Resolución de noviembre de 2021, el Parlamento Europeo pidió a la Comisión que analizara y estudiara «las opciones posibles para garantizar la eficacia y una mejor coordinación de la concesión obligatoria de licencias en la Unión».

El Acuerdo sobre los ADPIC establece el marco jurídico internacional para la concesión de licencias obligatorias. La presente iniciativa se ajusta estrictamente a los límites del Acuerdo sobre los ADPIC. Aunque el sistema de patente unitaria tiene por objeto una mayor armonización del Derecho de la Unión en materia de patentes, deja la cuestión de la concesión de licencias obligatorias a la legislación nacional. En la actualidad existen otros tres actos legislativos de la UE que contienen disposiciones sobre la concesión de licencias obligatorias:

- Reglamento (CE) n.º 2100/94 del Consejo, de 27 de julio de 1994, relativo a la protección comunitaria de las obtenciones vegetales: el artículo 29 de este Reglamento prevé la posibilidad de que la Oficina comunitaria de variedades vegetales conceda una licencia obligatoria de una protección comunitaria de obtenciones vegetales, a petición de un Estado miembro, de la Comisión o de una organización creada a nivel de la UE;
- Directiva 98/44/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 6 de julio de 1998, relativa a la protección jurídica de las invenciones biotecnológicas: el artículo 12 de esta Directiva prevé la posibilidad de solicitar una licencia obligatoria cuando un obtentor no pueda utilizar una variedad vegetal sin vulnerar una patente o cuando el titular de una patente relativa a una invención biotecnológica no pueda explotarla sin infringir un derecho de obtención vegetal anterior;
- Reglamento (CE) n.º 816/2006 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 17 de mayo de 2006, sobre la concesión de licencias obligatorias sobre patentes relativas a la fabricación de productos farmacéuticos destinados a la exportación a países con problemas de salud pública: este Reglamento establece un procedimiento de concesión de licencias obligatorias sobre patentes y certificados complementarios de protección relativas a la fabricación y venta de productos farmacéuticos, cuando estos productos están destinados a su exportación a países importadores habilitados que necesitan dichos productos para tratar problemas de salud pública.

Los dos primeros actos de la UE citados anteriormente no se ven afectados por la presente propuesta. La propuesta modificaría el Reglamento (CE) n.º 816/2006 con el fin de añadir la posibilidad, en el contexto de un proceso de fabricación transfronterizo, de apoyarse en una licencia obligatoria concedida por la Comisión y aplicable en el territorio de la Unión.

Los Estados miembros han introducido en su legislación nacional diferentes sistemas de concesión de licencias obligatorias, que solo son aplicables a su territorio nacional. La propuesta no modifica esos sistemas nacionales de concesión de licencias obligatorias. El sistema de concesión de licencias obligatorias de la Unión que introduce la presente propuesta no pretende hacer frente a crisis puramente nacionales. En su lugar, aspira a abordar las crisis que tienen una dimensión transfronteriza dentro de la UE, que no entran en el ámbito de aplicación de los sistemas nacionales de concesión de licencias obligatorias.

La presente propuesta forma parte del paquete de patentes de la UE, que también prevé la introducción de un sistema de certificados complementarios de protección unitarios y una iniciativa sobre patentes esenciales para normas. La propuesta completa el sistema de patente unitaria, que constituye un paso importante hacia la realización del mercado único de patentes. En este contexto de creciente realización del mercado único de patentes, la iniciativa relativa a la concesión de licencias obligatorias se encuentra, por tanto, en la encrucijada entre los distintos instrumentos de crisis de la UE y las obligaciones internacionales y los debates sobre los derechos de PII y la concesión de licencias obligatorias.

• **Coherencia con otras políticas de la Unión**

La Comisión ya ha presentado propuestas para mejorar la resiliencia de la UE ante las crisis y garantizar mejor el buen funcionamiento de las cadenas de suministro en el mercado único. A este respecto, cabe hacer referencia a los siguientes actos legislativos clave de la UE:

- Propuesta de Reglamento por el que se establece el Instrumento de Emergencia del Mercado Único;

- Reglamento (UE) 2022/2371 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 23 de noviembre de 2022, sobre las amenazas transfronterizas graves para la salud y por el que se deroga la Decisión n.º 1082/2013/UE;
- Reglamento (UE) 2022/2372 del Consejo, de 24 de octubre de 2022, relativo a un marco de medidas para garantizar el suministro de contramedidas médicas pertinentes para la crisis en caso de emergencia de salud pública a escala de la Unión («el Reglamento relativo al marco de emergencia»);
- Propuesta de Reglamento del Parlamento Europeo y del Consejo por el que se establece un marco de medidas para reforzar el ecosistema europeo de semiconductores («la Ley de Chips»).

Estos actos legislativos pueden considerarse instrumentos de crisis o actos que contienen un mecanismo de crisis, por los que se establecen mecanismos de emergencia para garantizar el suministro y el acceso a productos esenciales en el mercado único. Ninguno de estos instrumentos de crisis de la UE incluye explícitamente el recurso a la concesión de licencias obligatorias para hacer frente a una crisis. La presente propuesta convierte la concesión de licencias obligatorias en una de las herramientas disponibles para responder a una crisis dentro de los respectivos marcos de emergencia al vincular estrechamente la concesión de licencias obligatorias a los instrumentos de crisis de la UE.

La reforma de la legislación farmacéutica también prevé la suspensión de la protección reglamentaria de los datos y del mercado cuando se haya concedido una licencia obligatoria para una patente relativa a un medicamento con el fin de hacer frente a una emergencia de salud pública; véase el artículo 80, apartado 4, de la Directiva (UE) XXX/XX [COM(2023) 192]. Esta suspensión aumenta la eficacia de una licencia obligatoria, ya que las normas sobre la protección reglamentaria de los datos y del mercado pueden obstaculizar la autorización de medicamentos genéricos.

2. BASE JURÍDICA, SUBSIDIARIEDAD Y PROPORCIONALIDAD

• Base jurídica

La propuesta se basa en los artículos 114 y 207 del Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea («el TFUE»). El artículo 114 del TFUE faculta al Parlamento Europeo y al Consejo para adoptar medidas relativas a la aproximación de las disposiciones legales, reglamentarias y administrativas de los Estados miembros que tengan por objeto el establecimiento y el funcionamiento del mercado interior. El artículo 207 del TFUE confiere a la UE competencias en el ámbito de la política comercial común, también en lo que respecta a los derechos de PII, lo cual es pertinente, ya que la propuesta tiene repercusiones en el Reglamento (CE) n.º 816/2006, relativo a la concesión de licencias obligatorias de medicamentos destinados a la exportación a terceros países.

• Subsidiariedad (en el caso de competencia no exclusiva)

La actuación a nivel de la UE está justificada para garantizar el buen funcionamiento del mercado único en situaciones de crisis. En la actualidad, los Estados miembros solo pueden actuar a escala nacional, es decir, únicamente pueden conceder una licencia obligatoria para su propio territorio. Esto puede ser suficiente para crisis puramente nacionales, en las que tanto la crisis como las capacidades de fabricación se encuentran en el mismo Estado miembro, pero no será suficiente cuando una crisis tenga una dimensión transfronteriza, lo cual es muy probable dada la prevalencia de las cadenas de suministro transfronterizas. La incapacidad de los Estados miembros de abordar adecuadamente una crisis de dimensión

transfronteriza tiene su origen en el principio de territorialidad de los sistemas nacionales de concesión de licencias obligatorias y en el carácter divergente, y a veces deficiente, de dichos sistemas a la hora de hacer frente a una crisis. La actuación de la UE propuesta abordará estos puntos específicos mediante la creación de una licencia obligatoria de la Unión con un procedimiento simplificado. Sin una actuación a nivel de la UE, los Estados miembros seguirían siendo vulnerables a las crisis con dimensión transfronteriza. La introducción de un sistema de concesión de licencias obligatorias de la UE contribuirá a construir una UE más resiliente al proporcionar una herramienta colectiva adicional que apoye a otros instrumentos de crisis, como el Instrumento de Emergencia del Mercado Único o el Reglamento relativo al marco de emergencia.

- **Proporcionalidad**

La adopción de un Reglamento por el que se establece un sistema de concesión de licencias obligatorias de la Unión para la gestión de crisis no excede de lo necesario para alcanzar los objetivos señalados. Se limita a los aspectos que los Estados miembros no pueden lograr por sí solos de forma satisfactoria, respecto de los que la UE puede actuar con más eficiencia y eficacia y generar un mayor valor añadido. El objetivo de la iniciativa es crear un sistema de concesión de licencias obligatorias de la Unión capaz de hacer frente a crisis de dimensión transfronteriza, que se suma a los sistemas nacionales vigentes de concesión de licencias obligatorias por motivos distintos de las crisis. Por lo tanto, la propuesta se limita a lo necesario para hacer frente a crisis de dimensión transfronteriza, solo cuando dicha actuación no pueda llevarse a cabo a nivel nacional o cuando dicha ejecución sea ineficaz.

- **Elección del instrumento**

El instrumento elegido es un reglamento por el que se establece un sistema de concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis a nivel de la UE con sus propios elementos desencadenantes, procedimientos y condiciones. No afecta a los sistemas nacionales de concesión de licencias obligatorias de los Estados miembros, pero garantiza la coherencia con otros instrumentos de crisis y de emergencia a nivel de la UE y cumple plenamente los requisitos internacionales para la concesión de licencias obligatorias establecidos en el Acuerdo sobre los ADPIC.

No se consideran adecuados métodos de regulación alternativos, como una directiva que armonizaría los sistemas nacionales de concesión de licencias obligatorias de los Estados miembros.

En primer lugar, una directiva solo crearía un cierto grado de armonización. Si bien la armonización de aspectos clave de la concesión de licencias obligatorias podría ayudar a mejorar y aclarar las características de los sistemas nacionales, las autoridades competentes de los Estados miembros seguirían siendo responsables de determinar si existe una crisis y si debe concederse una licencia obligatoria. Por lo tanto, existiría el riesgo de que la directiva no se ejecutara ni se aplicara de manera uniforme debido a las diferencias existentes entre los procedimientos jurídicos y las tradiciones judiciales nacionales.

En segundo lugar, una directiva solo mejoraría de forma limitada la situación del suministro transfronterizo de productos, ya que tanto la licencia obligatoria concedida en el país de fabricación como la concedida en el país importador se basarían en normas armonizadas. Sin embargo, si el derecho de patente no está agotado, se requerirían varias licencias obligatorias en todos los Estados miembros de fabricación e importación.

Otras medidas, como la adopción de recomendaciones destinadas a lograr una mayor uniformidad de las legislaciones nacionales, no abordarían de manera satisfactoria la fragmentación de la concesión de licencias obligatorias en la UE, ni el insuficiente alcance

territorial de una licencia obligatoria nacional, ni la coherencia con los instrumentos europeos de crisis existentes y futuros a nivel de la UE.

3. RESULTADOS DE LAS EVALUACIONES EX POST, DE LAS CONSULTAS CON LAS PARTES INTERESADAS Y DE LAS EVALUACIONES DE IMPACTO

• Consultas con las partes interesadas

La Comisión llevó a cabo una convocatoria de datos entre el 1 de abril y el 29 de abril de 2022 para recabar puntos de vista, opiniones y pruebas de las partes interesadas de los sectores público y privado. Cincuenta y siete partes interesadas presentaron observaciones.

La Comisión Europea también celebró una consulta pública abierta entre el 7 de julio de 2022 y el 29 de septiembre de 2022. Esta consulta pública pretendía recoger las opiniones de todas las partes interesadas sobre cómo construir el sistema de concesión de licencias obligatorias más eficiente de la UE y garantizar que fuera adecuado para hacer frente a las crisis a escala de la UE y mundiales. Esta consulta estuvo disponible en el portal «Legislar mejor» de la Comisión y estuvo abierta a cualquier persona. La consulta pública recibió setenta y cuatro respuestas. Los resultados de la consulta pública muestran que una gran mayoría de los encuestados considera que las autoridades públicas deberían tener derecho a permitir la producción de bienes esenciales mediante una licencia obligatoria. Los encuestados suelen estar más a favor de que las instituciones europeas desempeñen un papel de coordinación en lugar de una función de toma de decisiones. Esto puede explicarse por el hecho de que las empresas y los representantes de la industria manifestaron un escaso apoyo a la función de toma de decisiones, aunque eran el grupo dominante de encuestados en la consulta. En general, en relación con la capacidad de la UE para afrontar crisis, las partes interesadas acogen más favorablemente la opción de conceder una licencia obligatoria a nivel de la UE, tal como propone la presente iniciativa, que la concesión de una licencia obligatoria a nivel nacional. Existe una clara diferencia entre las opiniones de las partes interesadas a este respecto, con un apoyo escaso por parte de los representantes de la industria: la mayoría de las empresas y asociaciones empresariales considera que el impacto sería negativo. En cambio, ningún encuestado de ninguna otra categoría opina que el impacto sería negativo, y una amplia mayoría lo considera positivo.

• Obtención y uso de asesoramiento especializado

En marzo de 2022, la Comisión publicó el estudio *Compulsory licensing of intellectual property rights* [«Concesión de licencias obligatorias de derechos de propiedad intelectual e industrial», documento en inglés] [CEIPI (2023)]. El objetivo del estudio era ayudar a la Comisión a identificar posibles problemas en relación con la concesión de licencias obligatorias en la UE y a determinar y evaluar las opciones de actuación para mejorar la coherencia y la eficacia en este ámbito. Con este fin, el estudio buscaba recopilar datos a través de investigaciones documentales, estudios de casos, entrevistas con las partes interesadas y mediante la organización de dos talleres. El estudio fue realizado por el Centro de Estudios Internacionales de la Propiedad Intelectual (CEIPI), la Universidad de Estrasburgo (UNISTRA), la Impact Licensing Initiative (ILI) y Ecorys Nederland BV (ECORYS).

Durante el estudio, se pidió a expertos de los Estados miembros que cumplimentaran un cuestionario. Las preguntas se centraron en las experiencias nacionales en materia de concesión de licencias obligatorias, el ámbito de aplicación de las licencias obligatorias y los aspectos de procedimiento. Además, se llevó a cabo una serie de veinticinco entrevistas semiestructuradas a expertos nacionales, académicos, representantes políticos y expertos de la

industria. Estas entrevistas se centraron en la recopilación de datos «no publicados» sobre los procedimientos y los requisitos legales nacionales en materia de concesión de licencias obligatorias.

Se celebraron dos talleres:

- Los días 28 y 29 de abril de 2022 se celebró en Bruselas un primer taller sobre «Recogida de información sobre casos específicos de licencias obligatorias e intercambio de puntos de vista y experiencias en el ámbito de los derechos de propiedad intelectual e industrial (DPII)».
- Los días 9 y 10 de junio de 2022 se celebró en Bruselas un segundo taller sobre «Opciones de actuación para la concesión de licencias obligatorias en Europa en caso de crisis».

Fueron veinticuatro los participantes que asistieron a ambos talleres, entre ellos agentes de patentes de varios Estados miembros, funcionarios responsables de políticas y representantes de diferentes industrias.

- **Evaluación de impacto**

Se llevó a cabo una evaluación de impacto para la presente iniciativa, que recibió un dictamen favorable con reservas del Comité de Control Reglamentario el 3 de febrero de 2023. La evaluación de impacto examinó cuatro opciones de actuación, además de la opción de mantener la situación actual:

- Opción 1: recomendación sobre la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis. En ella se determinarían buenas prácticas nacionales para la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis y buenas prácticas de coordinación, con vistas a aumentar su aplicación en los Estados miembros. Esta opción se consideró insuficiente, ya que no tendría un efecto armonizador suficiente ni un alcance territorial adecuado. Además, no incluiría plenamente la concesión de licencias obligatorias en los instrumentos de crisis de la UE.
- Opción 2: armonización de las leyes nacionales sobre la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis. La iniciativa legislativa armonizaría las leyes nacionales en lo que respecta a los motivos, el alcance, el procedimiento y las condiciones para la concesión de una licencia obligatoria para la gestión de crisis. La licencia obligatoria seguiría siendo competencia de los Estados miembros y tendría un efecto principalmente nacional. Aunque esta opción armonizaría aún más los sistemas nacionales de concesión de licencias obligatorias, se consideró que el alcance territorial y la coherencia con los instrumentos de crisis de la UE de esta opción eran insuficientes.
- Opción 3: armonización y medida vinculante a nivel de la UE para conceder una licencia obligatoria para la gestión de crisis. La concesión de una licencia obligatoria podría activarse mediante lo siguiente: i) una decisión a nivel de la UE por la que se active un modo de crisis o se declare una emergencia con arreglo a un instrumento de crisis de la UE existente (por ejemplo, activación del modo de emergencia en el marco del Instrumento de Emergencia del Mercado Único), o ii) una petición dirigida a la Comisión por parte de más de un Estado miembro en caso de crisis transfronteriza. La Comisión, con la ayuda del órgano consultivo pertinente, adoptaría una medida de activación que obligaría a uno o varios Estados miembros a expedir una licencia obligatoria. La opción 3 daría lugar a varias licencias obligatorias nacionales, y cada una sería aplicable al territorio de varios países de la

UE o al conjunto de la UE. Esta opción proporciona un alcance territorial adecuado y garantiza una buena coherencia con los instrumentos de crisis de la UE. Además, ofrecería una mayor armonización que la opción 2. Sin embargo, esta armonización, y la coherencia y la eficacia de la licencia obligatoria de la Unión derivadas de ella, eran limitadas en comparación con la solución óptima prevista en la opción 4.

- Opción 4: licencia obligatoria de la Unión para completar los instrumentos de crisis vigentes en la UE. Los elementos desencadenantes serían los mismos que en la opción 3. No obstante, la Comisión, con la ayuda del órgano consultivo pertinente, adoptaría una medida de activación por la que se concedería una licencia obligatoria. Esta opción daría lugar a la expedición, por parte de la Comisión, de una licencia obligatoria, que contaría con su propio procedimiento y sus condiciones y sería aplicable al territorio de varios países de la UE o a toda la UE.

Según la evaluación de impacto, la opción 4 sería la más eficaz y eficiente para alcanzar los objetivos de la iniciativa. Esta opción preferida crearía un procedimiento único para conceder una licencia obligatoria de la Unión con las características necesarias para hacer frente a una crisis. La medida de activación de la Comisión aseguraría que las condiciones fueran las mismas en toda la UE y evitaría discrepancias nacionales que podrían ralentizar o impedir que un sistema eficiente de concesión de licencias obligatorias aborde las crisis transfronterizas. Esta licencia obligatoria única sería aplicable en todos los territorios pertinentes, por lo que abarcaría las situaciones transfronterizas, como en el caso del mercado de la UE y de las exportaciones. La coherencia con los instrumentos de crisis de la UE quedaría garantizada por la posibilidad de utilizar sus elementos desencadenantes y por la consulta a los órganos (consultivos) creados por dichos instrumentos para debatir la concesión de una licencia obligatoria de la Unión. El procedimiento propuesto también abarcaría las crisis que tienen una dimensión transfronteriza en la UE pero que no alcanzan el umbral de activación de un instrumento de crisis de la UE (por ejemplo, una crisis que afecte a varios Estados miembros). En la opción descrita en la evaluación de impacto, el procedimiento también podría ser incoado por el Estado o los Estados miembros afectados. Sin embargo, tras los debates internos en el seno de la Comisión, el derecho del Estado miembro a incoar el procedimiento no se incluyó en la propuesta legislativa (como consecuencia de ello, la propuesta se aleja parcialmente de la opción 4 abordada en la evaluación de impacto). Mantener únicamente la vía del instrumento de crisis de la UE se consideró más coherente con los otros instrumentos de actuación de la UE en materia de preparación frente a las crisis y más adecuado en cuanto al carácter excepcional del instrumento propuesto. Los efectos probables de este cambio serían una mayor simplificación del procedimiento de incoación y el aumento de la confianza entre los titulares de patentes de que el instrumento solo se activaría en caso de crisis graves a escala de la UE. Esto último también limitaría los posibles efectos perjudiciales de la propuesta en la competitividad. El cambio no generaría costes adicionales.

Con la opción preferida, se reducirían los costes y la inseguridad jurídica para los titulares de patentes, ya que las negociaciones se limitarían a la participación en un procedimiento a nivel de la UE. Los posibles licenciarios se beneficiarían del procedimiento centralizado y del amplio alcance territorial de la licencia, que pueden dar lugar a economías de escala. Un mejor intercambio de información también permitiría reducir los costes para los Estados miembros, ya que podría ayudar a identificar mejores prácticas. En cuanto a los costes de ejecución, los Estados miembros se beneficiarían del procedimiento centralizado, ya que los costes relacionados con las negociaciones con los titulares de patentes y los fabricantes se sufragarían únicamente a nivel de la UE. Los residentes de la UE se beneficiarían en gran medida de esta opción, ya que mejoraría la capacidad de la UE de expedir una licencia obligatoria eficaz y eficiente para toda la UE, incluso en caso de perturbaciones de la cadena

de suministro transfronteriza. Esta opción también sería buena para los terceros países, ya que ofrecería la posibilidad de recurrir a una licencia obligatoria que cubriera una cadena de suministro transfronteriza.

La mejora de la preparación de la UE para hacer frente a una crisis importante tendría repercusiones sociales positivas, puesto que ayudaría a limitar diversas perturbaciones en los procesos sociales cotidianos al frenar la crisis o eliminarla por completo. Aunque las perturbaciones sociales pueden surgir por una crisis en cualquier ámbito (por ejemplo, amenazas para el medio ambiente, la seguridad nacional, etc.), la reciente pandemia de COVID-19 proporcionó múltiples ejemplos de perturbaciones que podrían haberse evitado con un instrumento de resiliencia más eficaz. Por lo que se refiere al impacto medioambiental, los efectos positivos de la iniciativa podrían ser decisivos para aumentar el acceso a productos y tecnologías que puedan afrontar crisis medioambientales. Dado que la presente propuesta no afecta a la legislación en materia de medio ambiente y que su principal objetivo es simplificar y armonizar los procedimientos de concesión de licencias obligatorias en las crisis transfronterizas, no se espera que ninguna de las opciones analizadas cause ningún perjuicio significativo al medio ambiente.

- **Adecuación regulatoria y simplificación**

La propuesta crea un sistema de concesión de licencias obligatorias centralizado a nivel de la UE. En situaciones de crisis, puede concederse una licencia obligatoria que abarque toda la UE presentando una única solicitud y utilizando un procedimiento único con arreglo a normas y condiciones procesales unitarias. Esto significa que un único procedimiento permite lograr lo que de otro modo solo sería posible con la ayuda de varios procedimientos nacionales de concesión de licencias obligatorias ante diferentes autoridades competentes de los Estados miembros. En caso de que se produzca una crisis futura imprevista, el sistema de concesión de licencias obligatorias establecido por la propuesta reduciría los costes de participación en las negociaciones relacionadas con dicha concesión de licencias obligatorias soportados por los titulares de patentes, los fabricantes y los Estados miembros.

- **Derechos fundamentales**

La iniciativa proporcionaría un instrumento adicional para afrontar las crisis. Gracias a la mejora de la oferta de productos y servicios esenciales, las necesidades y los derechos más fundamentales de los ciudadanos de la UE (como la seguridad y la salud) se atenderían con mayor rapidez y eficacia en un contexto de crisis.

Esta iniciativa afecta al derecho a la propiedad intelectual de los titulares de patentes y modelos de utilidad [artículo 17, apartado 2, de la Carta de los Derechos Fundamentales de la UE (la «Carta»)], ya que la concesión de licencias obligatorias priva parcialmente a los titulares de patentes del control de sus derechos. Los derechos de propiedad intelectual e industrial no son derechos absolutos, y la Carta permite limitaciones al ejercicio de estos derechos, siempre que se respete el principio de proporcionalidad. A este respecto, la propuesta establece que la concesión de licencias obligatorias seguiría siendo un mecanismo excepcional, con un alcance limitado a las crisis transfronterizas. Además, las licencias obligatorias se concederían siempre sobre una base no exclusiva y estarían sujetas a una duración determinada. Por último, los titulares de patentes podrían compartir sus opiniones sobre la concesión de una licencia obligatoria y las condiciones asociadas. Un aspecto importante de las condiciones es que los titulares de patentes pueden recibir una compensación justa por la limitación de sus derechos. La propuesta establece que los titulares de patentes siempre tendrían derecho a recibir una remuneración adecuada por cada licencia obligatoria concedida en virtud de la presente iniciativa. La presente iniciativa puede tener un efecto positivo en otros derechos fundamentales, ya que proporcionaría un instrumento

adicional para hacer frente a las crisis, en particular las relacionadas con la salud (derecho a la atención sanitaria, artículo 35 de la Carta) o el medio ambiente (derecho a la protección del medio ambiente, artículo 37 de la Carta).

4. REPERCUSIONES PRESUPUESTARIAS

Si se produjera una crisis futura imprevista, la iniciativa propuesta reduciría los costes que soportan los titulares de patentes, los fabricantes y los Estados miembros a la hora de participar en las negociaciones relacionadas con la concesión de licencias obligatorias. Estos costes podrían reducirse, aproximadamente, entre un 75 y un 80 % para las empresas, en comparación con la situación vigente (véase la evaluación de impacto). Para los Estados miembros, si las negociaciones nacionales relacionadas con la concesión de licencias obligatorias se sustituyeran por negociaciones a nivel de la UE, se espera que los costes administrativos se mantuvieran o disminuyeran, ya que el mismo esfuerzo se repartiría entre varios países. No se puede establecer el valor monetario exacto del ahorro de costes para las partes interesadas, debido a la singularidad de tales acontecimientos y a que se desconoce el tipo y la magnitud de cualquier crisis futura de esa índole. Dado que el nuevo instrumento solo se utilizaría en caso de crisis grave que afectara a la UE, como medida de último recurso, se prevé que este instrumento se utilice en muy pocas ocasiones.

5. OTROS ELEMENTOS

- **Planes de ejecución y modalidades de seguimiento, evaluación e información**

La legislación propuesta incluye una disposición que exige la presentación de un informe de evaluación a más tardar tres años después de la activación de un procedimiento de licencia obligatoria de la Unión. La opción preferida exige que los Estados miembros informen a la Comisión Europea cuando estén contemplando la concesión de una licencia obligatoria para la gestión de crisis y cuando la hayan concedido, así como que faciliten información sobre la licencia obligatoria (es decir, transparencia sobre el objeto de la licencia obligatoria, el fabricante, las condiciones, etc.). Dado que se espera que el recurso a la concesión de licencias obligatorias sea poco frecuente, se prevé que el número total de licencias obligatorias expedidas sobre la base del instrumento propuesto sea reducido. Así, no se prevé que el seguimiento de los indicadores descriptivos básicos requiera sistemas adicionales de recogida y seguimiento de datos (la recogida y el tratamiento de la información pueden realizarse manualmente).

- **Explicación detallada de las disposiciones específicas de la propuesta**

El artículo 1 especifica el objeto de la propuesta. Especifica que la propuesta establece el procedimiento y las condiciones para la concesión de una licencia obligatoria de la Unión para afrontar una crisis en la UE.

El artículo 2 estipula el alcance de la licencia obligatoria de la Unión. Para garantizar que la licencia obligatoria de la Unión funcione de manera eficaz durante las crisis, el alcance de la licencia obligatoria abarca las patentes, las solicitudes de patentes publicadas, los certificados complementarios de protección y los modelos de utilidad.

El artículo 3 define los elementos clave de la presente propuesta. Las definiciones se basan en otras ya existentes.

El artículo 4 dispone los fundamentos jurídicos para que la Comisión conceda una licencia obligatoria de la Unión para toda la UE. En virtud de esta disposición, la Comisión tiene

derecho a conceder una licencia obligatoria de la Unión cuando se active o declare un modo de crisis o de emergencia a nivel de la UE. Su objetivo es completar los mecanismos de crisis de la UE permitiendo la concesión de licencias obligatorias como parte de dichos mecanismos.

El artículo 5 formula las condiciones generales que debe tener en cuenta la Comisión al conceder una licencia obligatoria de la Unión.

El artículo 6 establece normas para la consulta de un órgano consultivo destinado a proporcionar a la Comisión un dictamen no vinculante cuando se esté contemplando la concesión de una licencia obligatoria de la Unión.

El artículo 7 dispone el procedimiento para la concesión de una licencia obligatoria de la Unión. Este artículo establece que la licencia obligatoria de la Unión se concede mediante un acto de ejecución. Asimismo, prevé una participación suficiente del titular de los derechos para garantizar su derecho a ser informado y a formular observaciones. Además, obliga a la Comisión a identificar a los titulares de derechos pertinentes en relación con la licencia obligatoria.

El artículo 8 establece normas sobre las especificaciones de la licencia obligatoria de la Unión. El artículo especifica, además, los aspectos que la Comisión debe tener en cuenta en su decisión y los detalles que deben concretarse.

El artículo 9 obliga al licenciatario a pagar una remuneración adecuada al titular de los derechos y establece los criterios que la Comisión debe tener en cuenta a la hora de determinar dicha remuneración.

El artículo 10 prevé las condiciones específicas de la licencia obligatoria de la Unión que debe cumplir el licenciatario. El artículo incluye condiciones que limitan el uso de la invención amparada por la licencia obligatoria de la Unión.

El artículo 11 prohíbe la exportación de productos fabricados al amparo de una licencia obligatoria de la Unión. Estos productos no pueden exportarse fuera de la Unión Europea.

El artículo 12 detalla las medidas de control que deben adoptar los servicios aduaneros, también por lo que se refiere a la prohibición de exportación.

El artículo 13 establece el principio de buena fe en las relaciones entre el titular de los derechos y el licenciatario.

El artículo 14 faculta a la Comisión para modificar, completar con medidas adicionales o rescindir la licencia obligatoria en determinadas condiciones.

El artículo 15 autoriza a la Comisión a imponer multas si alguna de las partes en la licencia obligatoria no cumple las obligaciones que les impone el presente Reglamento.

El artículo 16 faculta a la Comisión para imponer multas coercitivas periódicas si alguna de las partes en la licencia obligatoria no cumple las obligaciones que les impone el presente Reglamento.

El artículo 17 establece las normas relativas al plazo de prescripción para la imposición de multas sancionadoras y multas coercitivas periódicas.

El artículo 18 prevé las normas relativas al plazo de prescripción para la ejecución de las multas sancionadoras y multas coercitivas periódicas.

El artículo 19 estipula las normas relativas al derecho del titular de los derechos y del licenciatario a ser oídos y a acceder al expediente en relación con la imposición de multas sancionadoras y multas coercitivas periódicas.

El artículo 20 exige a la Comisión que publique las decisiones relativas a la imposición de multas sancionadoras y multas coercitivas periódicas.

El artículo 21 dispone que el Tribunal de Justicia de la Unión Europea tiene derecho a someter a control las decisiones por las que la Comisión haya impuesto multas sancionadoras o multas coercitivas periódicas.

El artículo 22 exige a los Estados miembros que notifiquen a la Comisión si se ha concedido una licencia obligatoria nacional para afrontar una situación de crisis.

El artículo 23 modifica el Reglamento (CE) n.º 816/2006 vigente mediante el artículo 18 *bis* y el artículo 18 *ter*. El artículo 18 *bis* establece normas sobre la concesión de una licencia obligatoria de la Unión para exportar productos médicos a terceros países con problemas de salud pública. Este artículo establece que la licencia obligatoria de la Unión se concede mediante un acto de ejecución. El artículo 18 *ter* incluye una referencia al comité de comitología y al Reglamento (UE) n.º 182/2011.

El artículo 24 establece un comité para el procedimiento de comitología e incluye una referencia a las disposiciones correspondientes del Reglamento (UE) n.º 182/2011.

El artículo 25 exige a la Comisión que lleve a cabo una revisión cuando se haya concedido una licencia obligatoria de la Unión debido a una crisis transfronteriza en la UE.

El artículo 26 fija la fecha de entrada en vigor del Reglamento.

Propuesta de

REGLAMENTO DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO

sobre la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis y por el que se modifica el Reglamento (CE) n.º 816/2006

(Texto pertinente a efectos del EEE)

EL PARLAMENTO EUROPEO Y EL CONSEJO DE LA UNIÓN EUROPEA,

Visto el Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea, y en particular sus artículos 114 y 207,

Vista la propuesta de la Comisión Europea,

Prevía transmisión del proyecto de acto legislativo a los Parlamentos nacionales,

Visto el dictamen del Comité Económico y Social Europeo¹,

Visto el dictamen del Comité de las Regiones²,

De conformidad con el procedimiento legislativo ordinario,

Considerando lo siguiente:

- (1) Las crisis requieren el establecimiento de medidas excepcionales, rápidas y adecuadas capaces de proporcionar medios para afrontar las consecuencias de las crisis. En este contexto, el uso de productos o procesos patentados podría resultar indispensable para afrontar las consecuencias de una crisis. Los acuerdos voluntarios de concesión de licencias suelen bastar para conceder licencias sobre los derechos de patente de esos productos y permitir su suministro en el territorio de la Unión. Los acuerdos voluntarios son la solución más adecuada, rápida y eficaz para permitir el uso de productos patentados, en particular en situaciones de crisis. No obstante, es posible que los acuerdos voluntarios no siempre estén disponibles o solo lo estén en condiciones inadecuadas, como tras unos períodos de entrega prolongados. En estos casos, la concesión de licencias obligatorias puede proporcionar una solución que permita acceder a productos patentados, en particular productos necesarios para afrontar las consecuencias de una crisis.
- (2) En el contexto de los mecanismos de crisis o de emergencia de la Unión, esta debe tener, por tanto, la posibilidad de recurrir a la concesión de licencias obligatorias. La activación de un modo de crisis o de emergencia o la declaración de una crisis o de un estado de emergencia abordan los obstáculos a la libre circulación de bienes, servicios y personas en situaciones de crisis y la escasez de bienes y servicios pertinentes para la crisis. En los casos en que el acceso a productos y procesos pertinentes para la crisis que estén protegidos por una patente no pueda lograrse mediante la cooperación voluntaria, la concesión de licencias obligatorias puede ayudar a eliminar cualquier obstáculo relacionado con las patentes y, de este modo, garantizar el suministro de los

¹ DO C de , p. .

² DO C de , p. .

productos o servicios necesarios para hacer frente a una crisis o emergencia en curso. Por lo tanto, es importante que, en el contexto de dichos mecanismos de crisis, la Unión pueda contar con un sistema de concesión de licencias obligatorias eficiente y eficaz a nivel de la Unión que sea aplicable de manera uniforme dentro de esta. Esto garantizaría el funcionamiento del mercado interior y aseguraría el suministro y la libre circulación de productos esenciales en situaciones de crisis sujetos a licencias obligatorias en el mercado interior.

- (3) La posibilidad de utilizar licencias obligatorias en situaciones de emergencia nacional o en otras circunstancias de extrema urgencia se contempla de manera explícita en el Acuerdo sobre los Aspectos de los Derechos de Propiedad Intelectual relacionados con el Comercio («el Acuerdo sobre los ADPIC»)³.
- (4) Todos los Estados miembros han introducido marcos de concesión de licencias obligatorias para patentes en su Derecho nacional. Las legislaciones nacionales suelen permitir la concesión de licencias obligatorias por motivos de interés público o en caso de emergencia. Sin embargo, existen divergencias entre los Estados miembros en lo que respecta a los motivos, las condiciones y los procedimientos en virtud de los cuales puede concederse una licencia obligatoria. Esto da lugar a un sistema fragmentado, deficiente y descoordinado que impide a la Unión ampararse de manera efectiva en la concesión de licencias obligatorias para hacer frente a una crisis transfronteriza.
- (5) Los sistemas nacionales de concesión de licencias obligatorias solo funcionan en el territorio nacional. Están diseñados para responder a las necesidades de la población del Estado miembro emisor y para satisfacer el interés público de dicho Estado miembro. El carácter limitado del alcance territorial de un sistema nacional de concesión de licencias obligatorias se agudiza por el hecho de que el derecho de patente relativo a productos fabricados al amparo de una licencia obligatoria no se agota. Por consiguiente, los sistemas de concesión de licencias obligatorias no ofrecen una solución adecuada para los procesos de fabricación transfronterizos, por lo que existe un mercado interior operativo para los productos fabricados en virtud de una licencia obligatoria. Aparte del hecho de que la expedición de múltiples licencias obligatorias nacionales constituye un gran obstáculo para el suministro transfronterizo dentro del mercado único, también conlleva el riesgo de que se tomen decisiones contradictorias e incoherentes entre los Estados miembros. En consecuencia, el actual marco de concesión de licencias obligatorias parece inadecuado para abordar las realidades del mercado interior y las cadenas de suministro transfronterizas inherentes. Este marco de concesión de licencias obligatorias es deficiente e impide que la Unión cuente con un instrumento adicional a la hora de afrontar crisis, en particular cuando los acuerdos voluntarios no están disponibles o son inadecuados. En un momento en que la Unión y sus Estados miembros están procurando mejorar su resiliencia frente a las crisis, es necesario establecer un sistema idóneo de concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis que aproveche plenamente el mercado interior y permita a los Estados miembros apoyarse mutuamente en situaciones de crisis.
- (6) Por lo tanto, es necesario crear una licencia obligatoria para la gestión de crisis o emergencias a nivel de la Unión. Con arreglo a este sistema, la Comisión debe estar facultada para conceder una licencia obligatoria que sea válida en toda la Unión y que permita la fabricación y distribución de los productos necesarios para afrontar una crisis o una emergencia en la Unión («la licencia obligatoria de la Unión»).

³ DO L 336 de 23.12.1994, p. 214.

- (7) En los últimos años, la Unión Europea ha adoptado varios mecanismos de crisis para mejorar su resiliencia frente a las crisis o emergencias que afectan a la Unión. Entre estos mecanismos recientes se incluyen el Instrumento de Emergencia del Mercado Único creado en virtud del Reglamento (UE) n.º XXX/XXX [COM(2022) 459] y el Reglamento (UE) 2022/2371, en virtud del cual la Comisión puede reconocer una emergencia de salud pública a nivel de la Unión. En caso de emergencia de salud pública a nivel de la Unión, podría activarse, de conformidad con el Reglamento (UE) 2022/2372, un marco de medidas para garantizar el suministro de contramedidas médicas pertinentes para la crisis. Además, en caso de escasez significativa de semiconductores debido a perturbaciones graves en su suministro, la Comisión puede activar una fase de crisis mediante actos de ejecución con arreglo al Reglamento (UE) n.º XXX/XX (Ley de Chips) [COM(2022) 46].
- (8) Estos mecanismos prevén la activación de un modo de emergencia o de crisis y tienen por objeto proporcionar los medios para hacer frente a las emergencias de la Unión. Al permitir a la Comisión conceder una licencia obligatoria cuando un acto jurídico de la Unión haya activado un modo de crisis o de emergencia, se logra la sinergia necesaria entre los mecanismos de crisis existentes y un sistema de concesión de licencias obligatorias a nivel de la Unión. En tal caso, la determinación de la existencia de una crisis o una emergencia depende únicamente del acto jurídico de la Unión en el que se basa el mecanismo de crisis y de la definición de crisis incluida en él. En aras de la seguridad jurídica, los mecanismos de crisis que se consideran medidas de emergencia o de extrema urgencia de la Unión y que pueden motivar la concesión de una licencia obligatoria de la Unión deben figurar en un anexo del presente Reglamento.
- (9) A fin de garantizar la eficacia idónea de la licencia obligatoria de la Unión como instrumento para afrontar crisis, esta debe facilitarse respecto de una patente o un modelo de utilidad concedidos, de una solicitud de patente publicada o de un certificado complementario de protección. La licencia obligatoria de la Unión debe aplicarse igualmente a las patentes nacionales, las patentes europeas y las patentes europeas con efecto unitario.
- (10) Los sistemas de modelos de utilidad protegen las nuevas invenciones técnicas que no cumplen los requisitos de patentabilidad mediante la concesión de un derecho exclusivo para impedir que otras personas, durante un período limitado de tiempo, exploten comercialmente las invenciones protegidas sin el consentimiento de los titulares de los derechos. La definición de modelos de utilidad varía de un país a otro, y no todos los Estados miembros disponen de sistemas de modelos de utilidad. En general, los modelos de utilidad son adecuados para proteger las invenciones que introducen pequeñas mejoras o adaptaciones de productos existentes o que tienen una vida comercial corta. Sin embargo, al igual que las patentes, los modelos de utilidad pueden proteger invenciones que podrían resultar necesarias para afrontar una crisis y, por tanto, deben incluirse en el ámbito de aplicación de la licencia obligatoria de la Unión.
- (11) Una licencia obligatoria de la Unión para una patente debe ampliarse al certificado complementario de protección cuando dicha protección se conceda y la patente expire durante el período de vigencia de dicha licencia obligatoria. Esto permitiría que una licencia obligatoria sobre una patente tenga efecto en caso de que los productos pertinentes para la crisis dejen de estar protegidos por una patente y pasen a estar protegidos por un certificado complementario de protección tras la expiración de la patente. También debe ser aplicable a un certificado complementario de protección de manera aislada cuando la licencia se conceda tras la expiración de la patente.

- (12) La licencia obligatoria de la Unión también debe ser aplicable a las solicitudes de patentes publicadas en relación con patentes nacionales y patentes europeas. Dado que la concesión de una patente después de la publicación de la solicitud de patente puede tardar años, el hecho de centrarse únicamente en las invenciones protegidas por una patente concedida podría obstaculizar una respuesta eficaz y oportuna a las crisis. En situaciones de crisis, las soluciones pueden derivarse de la tecnología más avanzada. Además, algunas legislaciones nacionales en materia de patentes, así como el Convenio sobre la Patente Europea, prevén la protección de los solicitantes de patentes en relación con el uso no autorizado de sus invenciones y la correspondiente posibilidad de que dichos solicitantes concedan licencias para el uso de los derechos derivados de la solicitud de patente. A fin de garantizar que una licencia obligatoria de la Unión sobre una solicitud de patente publicada siga manteniendo sus efectos una vez que se haya concedido la patente, la licencia obligatoria de la Unión para las solicitudes de patentes publicadas debe ampliarse a la patente, una vez concedida, en la medida en que el producto pertinente para la crisis se siga ajustando a las reivindicaciones de la patente.
- (13) Conviene aclarar que el presente Reglamento ha de entenderse sin perjuicio del Derecho de la Unión en materia de derechos de autor y derechos afines, incluidas las Directivas 96/9/CE⁴, 2009/24/CE⁵, 2001/29/CE⁶, 2004/48/CE⁷ y (UE) 2019/790⁸ del Parlamento Europeo y del Consejo, que establecen normas y procedimientos específicos que no deben verse afectados.
- (14) Cuando se haya concedido una licencia obligatoria, la protección reglamentaria de los datos, si sigue en vigor, puede entorpecer el uso efectivo de la licencia obligatoria, ya que impide la autorización de medicamentos genéricos. Esto tendría graves consecuencias negativas para las licencias obligatorias de la Unión concedidas para afrontar una crisis, pues podría obstaculizar el acceso a los medicamentos necesarios para hacer frente a ella. Por este motivo, la legislación farmacéutica de la Unión — véase el artículo 80, apartado 4, de la Directiva (UE) n.º XXX/XX [COM(2023) 192] — prevé la suspensión de la exclusividad de los datos y de la protección del mercado cuando se haya expedido una licencia obligatoria para hacer frente a una emergencia de salud pública. Esta suspensión solo se permite en relación con la licencia obligatoria concedida y su beneficiario y debe cumplir los objetivos, el alcance territorial, la duración y el objeto de la licencia obligatoria concedida. La suspensión implica que la exclusividad de los datos y la protección del mercado no surtan efecto en relación con el licenciatario de la licencia obligatoria mientras dicha licencia esté en vigor. Cuando finaliza la licencia obligatoria, la exclusividad de los datos y la protección del mercado vuelven a tener efecto. La suspensión no debe dar lugar a una ampliación de la duración original de la protección reglamentaria de los datos.

⁴ Directiva 96/9/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 11 de marzo de 1996, sobre la protección jurídica de las bases de datos (DO L 77 de 27.3.1996, p. 20).

⁵ Directiva 2009/24/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 23 de abril de 2009, sobre la protección jurídica de programas de ordenador (DO L 111 de 5.5.2009, p. 16).

⁶ Directiva 2001/29/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 22 de mayo de 2001, relativa a la armonización de determinados aspectos de los derechos de autor y derechos afines a los derechos de autor en la sociedad de la información (DO L 167 de 22.6.2001, p. 10).

⁷ Directiva 2004/48/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 29 de abril de 2004, relativa al respeto de los derechos de propiedad intelectual (DO L 157 de 30.4.2004, p. 45).

⁸ Directiva (UE) 2019/790 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 17 de abril de 2019, sobre los derechos de autor y derechos afines en el mercado único digital y por la que se modifican las Directivas 96/9/CE y 2001/29/CE (DO L 130 de 17.5.2019, p. 92).

- (15) Con el fin de garantizar la mayor coherencia posible con los mecanismos de crisis existentes y con otra legislación de la Unión, la definición de «producto pertinente para la crisis» debe basarse en la definición adoptada en el Instrumento de Emergencia del Mercado Único, pero debe ser más general para abarcar productos relacionados con diferentes tipos de crisis o de emergencias.
- (16) Una licencia obligatoria de la Unión autoriza el uso de una invención protegida sin el consentimiento del titular de los derechos. Por lo tanto, solo debe concederse con carácter excepcional y en condiciones que tengan en cuenta los intereses del titular de los derechos. Esto incluye una determinación clara del alcance, la duración y la cobertura territorial de la licencia. En el contexto de un mecanismo de crisis a nivel de la Unión, el modo de crisis o el modo de emergencia se activan o se declaran para un período de tiempo limitado. Cuando se conceda una licencia obligatoria de la Unión en dicho marco, la duración de la licencia no superará la duración del modo de crisis o de emergencia activado o declarado. A fin de garantizar que la licencia obligatoria cumpla su objetivo y sus condiciones, el uso de la invención solo debe autorizarse a una persona cualificada que pueda fabricar el producto pertinente para la crisis y pagar una remuneración razonable al titular de los derechos.
- (17) A la hora de analizar la concesión de una licencia obligatoria de la Unión, la Comisión, a fin de poder tomar una decisión con conocimiento de causa, debe contar con la colaboración de un órgano consultivo. La consulta al órgano consultivo debe realizarse en una fase temprana de los debates sobre la necesidad de expedir una licencia obligatoria con arreglo al instrumento pertinente. Los debates sobre la necesidad de conceder una licencia obligatoria de la Unión a menudo comenzarán ya en el contexto de la labor del órgano consultivo implicado en los mecanismos de crisis o de emergencia de la Unión pertinentes. En tal caso, no es necesario que la Comisión convoque al órgano consultivo, pero debe indicar de inmediato que dicho órgano también tiene competencias para evaluar la necesidad de conceder licencias obligatorias a nivel de la Unión y las condiciones para ello. Deben aclararse las competencias del órgano consultivo en una fase temprana del proceso, tan pronto como la Comisión considere específicamente recurrir a la concesión de licencias obligatorias a nivel de la Unión.
- (18) La participación de un órgano consultivo tiene por objeto garantizar una evaluación completa, exhaustiva y concreta de la situación, teniendo en cuenta las circunstancias propias de cada situación. Por lo tanto, es importante que el órgano consultivo tenga la composición, los conocimientos especializados y los procedimientos adecuados para apoyar a la Comisión a la hora de decidir si concede una licencia obligatoria de la Unión y en qué condiciones. Los mecanismos de crisis de la Unión suelen incluir la creación de un órgano consultivo que vele por la coordinación de la actuación de la Comisión y de los organismos y las agencias pertinentes, el Consejo y los Estados miembros. A este respecto, se crea un grupo consultivo con arreglo al Instrumento de Emergencia del Mercado Único. El Reglamento (UE) 2022/2371 establece un Consejo de Crisis Sanitarias y, en virtud del Reglamento (UE) n.º XXX/XX (Ley de Chips) [COM(2022) 46], la Comisión cuenta con el Consejo Europeo de Semiconductores. Esos órganos consultivos tienen la composición, los conocimientos especializados y los procedimientos adecuados para afrontar las crisis y las emergencias para las que se han creado. Cuando se examina la concesión de licencias obligatorias en el contexto de este instrumento de crisis, el recurso al órgano consultivo creado para el instrumento específico permite que la Comisión esté bien asesorada y evita la duplicación de órganos consultivos, que crea incoherencias entre los procesos. Los

órganos consultivos competentes deben figurar, junto con los mecanismos de crisis correspondientes, en un anexo del presente Reglamento. En caso de que el mecanismo de crisis de la Unión no prevea un órgano consultivo, la Comisión debe crear un órgano consultivo *ad hoc* para la concesión de la Unión («el órgano consultivo *ad hoc*»).

- (19) La función del órgano consultivo consiste en asesorar a la Comisión cuando surjan debates sobre la necesidad de recurrir a la concesión de licencias obligatorias a nivel de la Unión. Debe facilitar a la Comisión un dictamen no vinculante. Entre sus tareas principales figura la prestación de asistencia a la Comisión a la hora de determinar si es necesario recurrir a la concesión de licencias obligatorias a nivel de la Unión y la determinación de las condiciones para dicha concesión. Cuando el órgano consultivo ya está creado, debe aplicarse su reglamento interno. Por lo que se refiere a los órganos consultivos *ad hoc*, deben estar compuestos por un representante de cada Estado miembro con el fin de facilitar a la Comisión información y aportaciones sobre la situación a nivel nacional, en particular información sobre las capacidades de fabricación, los posibles licenciarios y, en su caso, propuestas de soluciones voluntarias. Además, el órgano consultivo debe encargarse de recopilar y analizar los datos pertinentes, así como de velar por la coherencia y la cooperación con otros organismos pertinentes para las crisis a nivel de la Unión y nacional, a fin de garantizar una respuesta adecuada, coordinada y coherente a las crisis a nivel de la Unión.
- (20) La Comisión debe conceder la licencia obligatoria de la Unión a la luz del dictamen no vinculante del órgano consultivo. Las personas, en particular el licenciario y el titular de los derechos, cuyos intereses puedan verse afectados por la licencia obligatoria de la Unión deben tener la oportunidad de presentar sus observaciones. Estos elementos deben permitir a la Comisión examinar las circunstancias propias de la situación y determinar, sobre esa base, las condiciones adecuadas de la licencia, incluida una remuneración apropiada que el licenciario deberá pagar al titular de los derechos. Para evitar la sobreproducción de productos fabricados al amparo de una licencia obligatoria de la Unión, la Comisión también debe tener en cuenta las licencias obligatorias que existan a nivel nacional.
- (21) La Comisión debe velar por que el titular de los derechos tenga derecho a ser oído antes de adoptar la licencia obligatoria de la Unión. Por consiguiente, la Comisión debe informar sin demora indebida al titular de los derechos de que se trate, a ser posible, de manera individual, de la posibilidad de que se conceda una licencia obligatoria de la Unión. El titular de los derechos debe poder participar cuando haya debates avanzados en curso en el órgano consultivo pertinente sobre la concesión de una licencia obligatoria de la Unión.
- (22) Cuando se le informe de los debates avanzados sobre la concesión de una licencia obligatoria de la Unión, el titular de los derechos debe tener la posibilidad de proponer un acuerdo voluntario, en caso de que la crisis o la emergencia de la Unión, en particular la urgencia de la situación, lo permitan. El titular de los derechos también debe tener la oportunidad de formular observaciones sobre la necesidad de una licencia obligatoria de la Unión y sobre las condiciones de dicha licencia, entre ellas la remuneración, en caso de que se conceda. A tal fin, el titular de los derechos debe poder facilitar a la Comisión observaciones escritas u orales y cualquier información que considere útil para que la Comisión pueda realizar una evaluación justa, completa y exhaustiva de la situación. La Comisión debe conceder al titular de los derechos un plazo razonable para presentar observaciones e información, teniendo en cuenta la

situación del titular de los derechos y la urgencia de la situación. La Comisión debe transmitir, cuando proceda, las observaciones del titular de los derechos al órgano consultivo competente. Para compartir información confidencial con la Comisión, esta debe garantizar un entorno seguro para la transmisión de dicha información y debe tomar medidas para preservar la confidencialidad de los documentos facilitados por el titular de los derechos en el contexto de ese procedimiento. Una vez concedida una licencia obligatoria de la Unión, la Comisión debe notificarlo al titular de los derechos lo antes posible.

- (23) La incoación del procedimiento de concesión de una licencia obligatoria debe divulgarse mediante un anuncio publicado en el *Diario Oficial de la Unión Europea*. Este anuncio debe incluir información acerca de los debates sobre la concesión de la licencia obligatoria de la Unión en el contexto de un mecanismo de crisis o de emergencia de la Unión. Dicho anuncio también debe ayudar a la Comisión a identificar los derechos de propiedad intelectual e industrial de que se trate, los titulares de los derechos afectados y los posibles licenciarios.
- (24) La Comisión, con la ayuda del órgano consultivo, debe hacer todo lo posible por identificar en su decisión la patente, la solicitud de patente, el certificado complementario de protección y el modelo de utilidad relacionados con los productos pertinentes para la crisis, así como los titulares de dichos derechos de propiedad intelectual e industrial. En determinadas circunstancias, identificar los derechos de propiedad intelectual e industrial y sus respectivos titulares puede requerir investigaciones largas y complejas. En tales casos, la identificación completa de todos los derechos de propiedad intelectual e industrial y de sus titulares puede socavar gravemente el uso eficiente de la licencia obligatoria de la Unión para hacer frente de manera rápida a la crisis o a la emergencia. Por lo tanto, cuando la labor de identificar todos esos derechos de propiedad intelectual e industrial o a todos los titulares de derechos retrase de manera significativa la concesión de la licencia obligatoria de la Unión, en un primer momento la Comisión debe poder indicar en la licencia únicamente la denominación común del producto objeto de esta. No obstante, la Comisión debe identificar lo antes posible todos los derechos de propiedad intelectual e industrial aplicables y pertinentes, así como a los titulares de tales derechos, y modificar el acto de ejecución en consecuencia. El acto de ejecución modificado también debe determinar las garantías y remuneraciones necesarias que deban pagarse a cada titular de derechos identificado.
- (25) Cuando no se pueda identificar a todos los titulares de los derechos en un período de tiempo razonable, la Comisión debe estar facultada de manera excepcional para conceder la licencia obligatoria de la Unión haciendo referencia únicamente a la denominación común del producto pertinente para la crisis si, habida cuenta de la urgencia de la situación, resulta absolutamente necesario. Sin embargo, tras la concesión de la licencia obligatoria de la Unión, la Comisión debe identificar y consultar lo antes posible a los titulares de derechos afectados, y notificarles tal concesión, en particular recurriendo a medidas de publicación y a las oficinas nacionales de propiedad intelectual e industrial.
- (26) La licencia obligatoria de la Unión también debe incluir información que permita identificar el producto pertinente para la crisis objeto de la licencia, así como información sobre el licenciario al que se concede la licencia obligatoria de la Unión, en particular información sobre la descripción, el nombre o la marca del producto; los códigos de mercancía con los que se clasifican los productos pertinentes para la crisis, tal como se definen en el Reglamento (CEE) n.º 2658/87 del Consejo; información

sobre los licenciarios (y, en su caso, los fabricantes) a los que se concede la licencia obligatoria, en particular su nombre, nombre comercial o marca registrada, sus datos de contacto, su número de identificación único en el país en el que estén establecidos y, en su caso, su número en el Registro e Identificación de Operadores Económicos (EORI, por sus siglas en inglés). Cuando así lo exija la legislación de la Unión, debe incluirse información complementaria, como el tipo, la referencia, el modelo, el número de lote o serie, o el identificador único del pasaporte del producto.

- (27) El licenciario debe pagar una remuneración adecuada al titular de los derechos, según determine la Comisión. El importe de la remuneración debe determinarse teniendo en cuenta el valor económico de la explotación autorizada con arreglo a la licencia concedida al licenciario y a los Estados miembros afectados por la crisis, cualquier ayuda pública que haya recibido el titular de los derechos para desarrollar la invención, el grado de amortización de los costes de desarrollo y las circunstancias humanitarias relacionadas con la concesión de la licencia obligatoria de la Unión. Además, la Comisión debe tener en cuenta las observaciones formuladas por el titular de los derechos y la evaluación del órgano consultivo en relación con el importe de la remuneración. En cualquier caso, la remuneración no debe superar el 4 % de los ingresos brutos totales generados por el licenciario a raíz de los actos realizados con arreglo a la licencia obligatoria de la Unión. Este porcentaje es el mismo que el previsto en el Reglamento (CE) n.º 816/2006. En el caso de que se conceda una licencia obligatoria sobre la base de una solicitud de patente publicada que finalmente no dé lugar a la concesión de una patente, no existiría ningún fundamento para que el titular de los derechos perciba una remuneración con motivo de la licencia obligatoria, ya que el objeto de la percepción de la remuneración no se habría materializado. En tales circunstancias, el titular de los derechos debe reembolsar la remuneración recibida con motivo de la licencia obligatoria.
- (28) Es imperativo que los productos fabricados al amparo de una licencia obligatoria de la Unión lleguen solamente al mercado interior. Por consiguiente, la licencia obligatoria de la Unión debe imponer condiciones claras al licenciario por lo que respecta a las actividades que autoriza la licencia, en particular el alcance territorial de dichas actividades. El titular de los derechos debe poder impugnar las acciones y los usos de los derechos afectados por la licencia obligatoria de la Unión que no cumplan las condiciones de la licencia en cuanto que infracción de sus derechos de propiedad intelectual de conformidad con la Directiva 2004/48/CE del Parlamento Europeo y del Consejo⁹. Con el fin de facilitar el seguimiento de la distribución de productos fabricados al amparo de una licencia obligatoria de la Unión, incluidos los controles por parte de las autoridades aduaneras, el licenciario debe asegurarse de que dichos productos tengan características especiales que permitan identificarlos y distinguirlos con facilidad de los productos comercializados por el titular de los derechos.
- (29) Una licencia obligatoria de la Unión en el contexto de un mecanismo de crisis o de emergencia de la Unión únicamente debe concederse para suministrar al mercado interior productos pertinentes para la crisis. Por consiguiente, debe prohibirse la exportación de productos fabricados al amparo de una licencia obligatoria de la Unión.
- (30) Las autoridades aduaneras deben asegurarse, mediante un enfoque de análisis de riesgos, de que los productos fabricados al amparo de una licencia obligatoria de la Unión no se exporten. Para detectar estos productos, la principal fuente de información

⁹ Directiva 2004/48/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 29 de abril de 2004, relativa al respeto de los derechos de propiedad intelectual (DO L 157 de 30.4.2004, p. 45).

para fundamentar este análisis de riesgos aduaneros debe ser la propia licencia obligatoria de la Unión. Por tanto, la información sobre cada acto de ejecución por el que se conceda o modifique una licencia obligatoria de la Unión debe introducirse en el sistema electrónico de gestión de riesgos aduaneros a que se refiere el artículo 36 del Reglamento de Ejecución (UE) 2015/2447 de la Comisión¹⁰. Cuando las autoridades aduaneras detecten un producto del que se sospeche que no cumple la prohibición de exportación, deben suspender su exportación y notificarlo de inmediato a la Comisión. La Comisión debe llegar a una conclusión sobre el cumplimiento de la prohibición de exportación en un plazo de diez días laborables, pero debe tener la posibilidad de exigir a las autoridades aduaneras que mantengan la suspensión en caso necesario. Para realizar su evaluación, la Comisión podrá consultar al titular de los derechos pertinente. Cuando la Comisión concluya que un producto no cumple la prohibición de exportación, las autoridades aduaneras deben denegar su exportación.

- (31) La validez jurídica del acto de ejecución por el que se concede la licencia obligatoria de la Unión, o de cualquier acto de ejecución posterior, debe estar sujeta a un control judicial.
- (32) La relación entre el titular de los derechos y el licenciatario debe regirse por el principio de buena fe. El titular de los derechos y el licenciatario deben trabajar en pro del éxito de la licencia obligatoria de la Unión y colaborar, cuando sea necesario, para garantizar que la licencia obligatoria de la Unión cumpla de manera efectiva y eficiente su objetivo. La Comisión puede desempeñar una función facilitadora para lograr la cooperación de buena fe entre el titular de los derechos y el licenciatario, teniendo en cuenta los intereses de todas las partes. A este respecto, la Comisión también debe estar facultada para adoptar medidas adicionales, en consonancia con el Derecho de la Unión, para velar por que la licencia obligatoria cumpla su objetivo y garantizar que los productos pertinentes para la crisis necesarios puedan introducirse en el mercado de la Unión. Estas medidas adicionales pueden incluir la solicitud de información adicional que se considere indispensable para alcanzar el objetivo de la licencia obligatoria; además, siempre deben incorporar salvaguardias adecuadas para asegurar la protección de los intereses legítimos de todas las partes.
- (33) A fin de responder de forma apropiada a las situaciones de crisis, la Comisión debe estar facultada para revisar las condiciones de la licencia obligatoria de la Unión y adaptarlas a las nuevas circunstancias. Esto debe incluir la modificación de la licencia obligatoria para indicar la lista completa de derechos y titulares de derechos amparados por la licencia obligatoria, en caso de que esa identificación completa no se hubiera realizado al principio. Asimismo, esta revisión se debe utilizar para rescindir la licencia si las circunstancias que la motivaron dejan de existir y es poco probable que se repitan. A la hora de decidir sobre la revisión de la licencia obligatoria de la Unión, la Comisión puede optar por consultar al órgano consultivo competente a tal efecto. Si la Comisión pretende modificar componentes esenciales de la licencia obligatoria de la Unión, como su duración o la remuneración, o si la propia modificación podría ser objeto de una licencia obligatoria independiente, la Comisión debe estar obligada a consultar al órgano consultivo.

¹⁰ Reglamento de Ejecución (UE) 2015/2447 de la Comisión, de 24 de noviembre de 2015, por el que se establecen normas de desarrollo de determinadas disposiciones del Reglamento (UE) n.º 952/2013 del Parlamento Europeo y del Consejo, por el que se establece el código aduanero de la Unión (DO L 343 de 29.12.2015, p. 558).

- (34) Para prevenir y detener cualquier uso indebido de la licencia obligatoria de la Unión, deben establecerse salvaguardias específicas para que la Comisión pueda tomar medidas. Además de la posibilidad de rescindir la licencia obligatoria de la Unión, debe autorizarse a la Comisión a imponer multas sancionadoras y multas coercitivas periódicas al titular de los derechos y al licenciatario con el fin de hacer cumplir las obligaciones derivadas del presente Reglamento. Las sanciones deben ser eficaces, proporcionadas y disuasorias.
- (35) El cumplimiento de las obligaciones pertinentes impuestas en virtud del presente Reglamento debe garantizarse mediante multas sancionadoras y multas coercitivas periódicas. A tal fin, deben establecerse niveles adecuados de multas sancionadoras y multas coercitivas periódicas, y la imposición de multas sancionadoras y multas coercitivas debe estar sujeta a unos plazos de prescripción apropiados de conformidad con los principios de proporcionalidad y *non bis in idem*. Todas las decisiones adoptadas por la Comisión con arreglo al presente Reglamento están sujetas al control del Tribunal de Justicia de la Unión Europea, de conformidad con el TFUE. El Tribunal de Justicia de la Unión Europea debe tener competencia jurisdiccional plena en materia de multas sancionadoras y multas coercitivas, de conformidad con el artículo 261 del TFUE.
- (36) Cuando se haya concedido una licencia obligatoria nacional con el fin de afrontar una crisis, debe exigirse al Estado miembro o a su autoridad competente que notifique a la Comisión dicha concesión y las condiciones específicas asociadas, a fin de que la Comisión pueda tener una visión general de las licencias obligatorias nacionales en los Estados miembros y tenerlas en cuenta a la hora de valorar la concesión de una licencia obligatoria de la Unión y, en particular, a la hora de establecer las condiciones de dicha licencia.
- (37) La posibilidad de conceder una licencia obligatoria a nivel de la Unión no solo debe estar disponible para el suministro al mercado de la Unión, sino también, en determinadas condiciones, para la exportación a países con problemas de salud pública, cuestión ya regulada por el Reglamento (CE) n.º 816/2006 del Parlamento Europeo y del Consejo¹¹. Con arreglo a dicho Reglamento, los responsables de la decisión y la ejecución a escala nacional de la concesión de tales licencias obligatorias son las autoridades competentes de los Estados miembros que hayan recibido la correspondiente solicitud de una persona que se propone fabricar y vender productos farmacéuticos amparados por una patente o una protección complementaria para su exportación a terceros países que cumplan los requisitos de que se trate. El Reglamento (CE) n.º 816/2006 solo permite la concesión de licencias obligatorias para la fabricación de productos en varios Estados miembros mediante procedimientos nacionales. En el contexto de un proceso de fabricación transfronterizo, serían necesarias distintas licencias obligatorias nacionales. Esto puede dar lugar a un proceso oneroso y largo, ya que requeriría la puesta en marcha de diversos procedimientos nacionales con un alcance y unas condiciones posiblemente diferentes. A fin de conseguir sinergias y un proceso eficiente, como en el caso de los mecanismos de crisis de la Unión, también debe estar disponible una licencia obligatoria de la Unión en el contexto del Reglamento (CE) n.º 816/2006. Esta licencia facilitará la fabricación de los productos pertinentes en varios Estados miembros y proporcionará una solución a nivel de la Unión para evitar que el mismo producto

¹¹ Reglamento (CE) n.º 816/2006 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 17 de mayo de 2006, sobre la concesión de licencias obligatorias sobre patentes relativas a la fabricación de productos farmacéuticos destinados a la exportación a países con problemas de salud pública (DO L 157 de 9.6.2006, p. 1).

requiera varias licencias obligatorias en más de un Estado miembro para que los licenciarios puedan fabricar y exportar los productos según lo previsto. Toda persona que contemple la opción de solicitar una licencia obligatoria con arreglo al Reglamento (CE) n.º 816/2006, a efectos de dicho Reglamento y dentro de su ámbito de aplicación, debe tener la posibilidad de solicitar, mediante una única solicitud, una licencia obligatoria con arreglo a dicho Reglamento que sea válida en toda la Unión en caso de que dicha persona, de utilizar los sistemas nacionales de concesión de licencias obligatorias de los Estados miembros, tuviera que solicitar varias licencias obligatorias para el mismo producto pertinente para la crisis en más de un Estado miembro para llevar a cabo sus actividades propuestas de fabricación y venta para la exportación con arreglo al Reglamento (CE) n.º 816/2006. Procede, por tanto, modificar el Reglamento (CE) n.º 816/2006 en consecuencia.

- (38) A fin de garantizar unas condiciones uniformes de ejecución del presente Reglamento, deben conferirse a la Comisión competencias de ejecución en lo que respecta a la concesión, la complementación, la modificación o la rescisión de una licencia obligatoria de la Unión, la determinación de la remuneración que debe pagarse al titular de los derechos, las normas de procedimiento para el órgano consultivo *ad hoc* y las características que permiten identificar los productos fabricados con arreglo a una licencia obligatoria de la Unión. Dichas competencias deben ejercerse de conformidad con el Reglamento (UE) n.º 182/2011 del Parlamento Europeo y del Consejo¹². Debe recurrirse al procedimiento consultivo a la hora de adoptar actos de ejecución que concedan, complementen, modifiquen o rescindan una licencia obligatoria de la Unión, y actos de ejecución que determinen la remuneración. El recurso al procedimiento consultivo está justificado por el hecho de que dichos actos de ejecución se adoptarían en el marco de un procedimiento con una participación considerable de los Estados miembros a través de la consulta al órgano consultivo. Debe utilizarse el procedimiento de examen a la hora de adoptar actos de ejecución que establezcan normas de procedimiento para el órgano consultivo *ad hoc* y actos de ejecución que definan las características que permitan identificar los productos fabricados al amparo de una licencia obligatoria de la Unión.
- (39) La Comisión debe adoptar actos de ejecución que puedan aplicarse de inmediato cuando, en casos debidamente justificados relativos a la concesión, la modificación o la rescisión de una licencia obligatoria de la Unión o a la determinación de la remuneración, así lo requieran razones imperiosas de urgencia.
- (40) La concesión de licencias obligatorias de la Unión para la gestión de crisis es un instrumento que solo se utiliza en circunstancias excepcionales. Por consiguiente, la evaluación únicamente debe llevarse a cabo cuando la Comisión haya concedido una licencia obligatoria de la Unión. El informe de evaluación debe presentarse a más tardar el último día del tercer año tras la concesión de la licencia obligatoria de la Unión, a fin de permitir la evaluación adecuada y fundamentada del presente Reglamento.
- (41) Dado que es necesario un margen de tiempo para garantizar el establecimiento del marco para el funcionamiento adecuado del sistema de concesión de licencias obligatorias de la Unión, debe aplazarse la aplicación del presente Reglamento.

¹² Reglamento (UE) n.º 182/2011 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 16 de febrero de 2011, por el que se establecen las normas y los principios generales relativos a las modalidades de control por parte de los Estados miembros del ejercicio de las competencias de ejecución por la Comisión (DO L 55 de 28.2.2011, p. 13).

HAN ADOPTADO EL PRESENTE REGLAMENTO:

Artículo 1

Objeto

El presente Reglamento tiene por objeto garantizar que, en situaciones de crisis, la Unión tenga acceso a productos pertinentes para la crisis. A tal fin, el presente Reglamento establece normas sobre el procedimiento y las condiciones para la concesión de licencias obligatorias de la Unión de derechos de propiedad intelectual e industrial que sean necesarios para el suministro de productos pertinentes para la crisis a los Estados miembros en el contexto de un mecanismo de crisis o de emergencia de la Unión.

Artículo 2

Ámbito de aplicación

1. El presente Reglamento determina la concesión de licencias obligatorias de la Unión de los siguientes derechos de propiedad intelectual e industrial en vigor en uno o varios Estados miembros:
 - a) patentes, incluidas solicitudes de patentes publicadas;
 - b) modelos de utilidad; o
 - c) certificados complementarios de protección.
2. El presente Reglamento se entiende sin perjuicio de las normas establecidas en otros actos jurídicos de la Unión que regulan los derechos de autor y derechos afines, en particular la Directiva 2001/29/CE, la Directiva 2009/24/CE y los derechos *sui generis* otorgados por la Directiva 96/9/CE, sobre la protección jurídica de las bases de datos.

Artículo 3

Definiciones

A efectos del presente Reglamento, se entenderá por:

- a) «productos pertinentes para la crisis»: productos o procesos que son indispensables para responder a una crisis o emergencia o para hacer frente a los efectos de una crisis o emergencia en la Unión;
- b) «actividades pertinentes»: los actos de fabricación, utilización, oferta de venta, venta o importación;
- c) «titular de los derechos»: el titular de cualquiera de los derechos de propiedad intelectual o industrial a que se refiere el artículo 2, apartado 1;
- d) «invención protegida»: toda invención protegida por cualquiera de los derechos de propiedad intelectual e industrial a que se refiere el artículo 2, apartado 1;
- e) «licencia obligatoria de la Unión»: una licencia obligatoria concedida por la Comisión para explotar una invención protegida de productos pertinentes para la crisis para cualquiera de las actividades pertinentes en la Unión;

- f) «autoridades aduaneras»: las administraciones de aduanas tal como se definen en el artículo 5, punto 1, del Reglamento (UE) n.º 952/2013 del Parlamento Europeo y del Consejo¹³.

Artículo 4

Licencia obligatoria de la Unión

La Comisión podrá conceder una licencia obligatoria de la Unión cuando se haya activado o declarado uno de los modos de crisis o de emergencia enumerados en el anexo del presente Reglamento de conformidad con uno de los actos de la Unión que figuran en dicho anexo.

Artículo 5

Condiciones generales de una licencia obligatoria de la Unión

1. La licencia obligatoria de la Unión:
 - a) no será exclusiva ni podrá cederse, salvo con la parte de la empresa o activo intangible que disfrute de dicha licencia obligatoria;
 - b) tendrá un alcance y una duración limitados al objetivo para el que se conceda la licencia obligatoria y limitados al alcance y la duración del modo de crisis o de emergencia en cuyo marco se conceda;
 - c) estará restringida de forma estricta a las actividades pertinentes relacionadas con los productos pertinentes para la crisis en la Unión;
 - d) solo se concederá a cambio del pago de una remuneración adecuada al titular de los derechos;
 - e) estará circunscrita al territorio de la Unión;
 - f) solo se concederá a una persona que se considere que está en condiciones de explotar la invención protegida de una manera que permita la correcta realización de las actividades pertinentes relacionadas con los productos pertinentes para la crisis y de conformidad con las obligaciones a que se refiere el artículo 10.
2. La licencia obligatoria de la Unión para una invención protegida por una solicitud de patente publicada abarcará una patente concedida sobre la base de dicha solicitud, siempre que la concesión de dicha patente se materialice mientras la licencia obligatoria de la Unión sea válida.
3. La licencia obligatoria de la Unión para una invención protegida por una patente abarcará un certificado complementario de protección expedido con referencia a dicha patente, siempre que la transición de la protección de la patente a la protección conferida por el certificado complementario de protección tenga lugar mientras la licencia obligatoria de la Unión sea válida.

¹³ Reglamento (UE) n.º 952/2013 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 9 de octubre de 2013, por el que se establece el código aduanero de la Unión (DO L 269 de 10.10.2013, p. 1).

Artículo 6

Órgano consultivo

1. Cuando la Comisión contemple la posibilidad de conceder una licencia obligatoria de la Unión, consultará sin demora indebida a un órgano consultivo.
2. El órgano consultivo a que se refiere el apartado 1 será el órgano consultivo competente para el mecanismo de crisis o de emergencia de la Unión que figura en el anexo I del presente Reglamento (en lo sucesivo, «órgano consultivo competente»). A efectos del presente Reglamento, el órgano consultivo competente asistirá y asesorará a la Comisión en las siguientes tareas:
 - a) la recopilación de información pertinente para la crisis, información sobre el mercado y el análisis de dichos datos;
 - b) el análisis de la información pertinente para la crisis recopilada por los Estados miembros o la Comisión y los datos agregados recibidos por otros organismos pertinentes para la crisis a escala de la Unión e internacional;
 - c) la facilitación del intercambio y la distribución de información a otras autoridades pertinentes y otros organismos pertinentes para la crisis a escala de la Unión y nacional, así como a escala internacional, cuando proceda;
 - d) la identificación de los derechos que protegen el producto pertinente para la crisis;
 - e) la determinación de si existe la necesidad de conceder una licencia obligatoria de la Unión;
 - f) la identificación y consulta de los titulares de los derechos o de sus representantes, así como de los posibles licenciarios, y la consulta a otros agentes económicos y a la industria;
 - g) la determinación, si procede, de si se cumplen los criterios para la rescisión o modificación de la licencia obligatoria de la Unión establecidos en el artículo 15.
3. El órgano consultivo cooperará y se coordinará estrechamente, cuando proceda, con otros organismos pertinentes para la crisis y con las oficinas de propiedad intelectual a escala de la Unión y nacional.
4. A efectos del presente Reglamento, la Comisión:
 - a) garantizará la participación e invitará a representantes de otros organismos pertinentes para la crisis a escala de la Unión en calidad de observadores a las reuniones pertinentes del órgano consultivo, a fin de velar por la coherencia con las medidas aplicadas a través de otros mecanismos de la Unión; y
 - b) podrá invitar a representantes del Parlamento Europeo, representantes de los agentes económicos, titulares de los derechos, posibles licenciarios, organizaciones de partes interesadas, interlocutores sociales y expertos a asistir a las reuniones del órgano consultivo en calidad de observadores.
5. A falta de un órgano consultivo competente, las tareas a que se refiere el apartado 2 las desempeñará un órgano consultivo *ad hoc* creado por la Comisión (en lo sucesivo, «órgano consultivo *ad hoc*»). La Comisión presidirá el órgano consultivo

ad hoc y se encargará de su secretaría. Cada Estado miembro tendrá derecho a estar representado en dicho órgano consultivo *ad hoc*.

6. La Comisión adoptará un acto de ejecución que establezca el reglamento interno del órgano consultivo *ad hoc* a que se refiere el apartado 5. El reglamento interno especificará que el órgano consultivo *ad hoc* no se constituirá por un período superior a la duración de la crisis o la emergencia. Dicho acto de ejecución se adoptará de conformidad con el procedimiento de examen a que se refiere el artículo 24, apartado 3.

Artículo 7

Procedimiento para la concesión de una licencia obligatoria de la Unión

1. El órgano consultivo competente o, en su caso, el órgano consultivo *ad hoc* mencionado en el artículo 6 remitirá a la Comisión un dictamen sin demora indebida. Dicho dictamen se emitirá de conformidad con el reglamento interno del órgano consultivo e incluirá una evaluación de la necesidad de una licencia obligatoria de la Unión y de sus condiciones. El dictamen tendrá en cuenta los siguientes elementos:
 - a) la naturaleza de la crisis o la emergencia;
 - b) el alcance de la crisis o la emergencia y cómo se prevé que evolucione;
 - c) la escasez de productos pertinentes para la crisis y la existencia de medios distintos a la licencia obligatoria de la Unión que podrían remediar de forma adecuada y rápida dicha escasez.
2. El dictamen del órgano consultivo no será vinculante para la Comisión, y esta podrá fijar un plazo para que el órgano consultivo presente su dictamen. El plazo será razonable y adecuado a las circunstancias de la situación, teniendo especialmente en cuenta la urgencia del asunto.
3. Antes de conceder una licencia obligatoria de la Unión, la Comisión dará al titular de los derechos y al licenciataria la oportunidad de formular observaciones sobre lo siguiente:
 - a) la posibilidad de llegar a un acuerdo voluntario de concesión de licencias con los fabricantes sobre los derechos de propiedad intelectual con el fin de fabricar, utilizar y distribuir los productos pertinentes para la crisis;
 - b) la necesidad de conceder la licencia obligatoria de la Unión;
 - c) las condiciones en las que la Comisión pretende conceder la licencia obligatoria de la Unión, incluido el importe de la remuneración.
4. La Comisión notificará lo antes posible al titular de los derechos y al licenciataria que existe la posibilidad de que se conceda una licencia obligatoria de la Unión. Siempre que sea posible identificar a los titulares de los derechos y que ello no cause retrasos significativos, la Comisión les notificará individualmente.
5. Cuando la Comisión contemple la concesión de una licencia obligatoria a escala de la Unión, publicará sin demora indebida un anuncio para informar al público de la incoación del procedimiento con arreglo al presente artículo. Este anuncio incluirá también, cuando ya esté disponible y sea pertinente, información sobre el objeto de la licencia obligatoria y una invitación a presentar observaciones de conformidad con el apartado 3. Dicho anuncio se publicará en el *Diario Oficial de la Unión Europea*.

6. Al evaluar si debe concederse una licencia obligatoria de la Unión, la Comisión tendrá en cuenta lo siguiente:
 - a) el dictamen a que se refiere el apartado 2;
 - b) los derechos e intereses del titular de los derechos y del licenciatario;
 - c) las licencias obligatorias nacionales existentes notificadas a la Comisión de conformidad con el artículo 22.
7. Cuando la Comisión constate que se cumplen los requisitos para una licencia obligatoria de la Unión, la concederá mediante un acto de ejecución. El acto de ejecución se adoptará de acuerdo con el procedimiento consultivo mencionado en el artículo 24, apartado 2. Por razones imperiosas de urgencia debidamente justificadas relacionadas con los efectos de la crisis, la Comisión adoptará actos de ejecución de aplicación inmediata con arreglo al procedimiento a que se refiere el artículo 24, apartado 4. En los casos en que se aplique el procedimiento previsto en el artículo 24, apartado 4, el acto de ejecución permanecerá en vigor durante un período máximo de doce meses.
8. Al adoptar el acto de ejecución, la Comisión garantizará la protección de la información confidencial. Sin dejar de respetar la confidencialidad de la información, la Comisión se asegurará de que cualquier información en la que se base para adoptar su decisión se divulgue en la medida suficiente para que se puedan entender los hechos y las consideraciones que han llevado a adoptar el acto de ejecución.

Artículo 8

Contenido de la licencia obligatoria de la Unión

1. La licencia obligatoria de la Unión especificará lo siguiente:
 - a) la patente, la solicitud de patente, el certificado complementario de protección o el modelo de utilidad que son objeto de la licencia o, cuando la identificación de dichos derechos implique un retraso considerable de la concesión de la licencia, la denominación común de los productos que vayan a fabricarse al amparo de la licencia;
 - b) el titular de los derechos, siempre que la labor de identificación sea razonable teniendo en cuenta las circunstancias, en particular la urgencia de la situación;
 - c) el licenciatario, en particular la siguiente información:
 - 1) el nombre y apellidos, el nombre comercial y la marca registrada;
 - 2) los datos de contacto;
 - 3) el número de identificación único en el país en el que el licenciatario esté constituido;
 - 4) cuando esté disponible, el número de Registro e Identificación de Operadores Económicos (EORI);
 - d) la duración por la que se concede la licencia obligatoria de la Unión;
 - e) la remuneración que debe pagarse al titular de los derechos determinada de conformidad con el artículo 9;

- f) la denominación común del producto pertinente para la crisis que se fabricará al amparo de la licencia obligatoria de la Unión y el código de mercancía (código NC) con el que se clasifica dicho producto, tal como se define en el Reglamento (CEE) n.º 2658/87 del Consejo;
 - g) los datos mencionados en el artículo 10, apartado 1, letras c), d) y e), que permiten la identificación del producto pertinente para la crisis fabricado al amparo de la licencia obligatoria de la Unión y, en su caso, cualquier otro requisito específico con arreglo a la legislación de la Unión aplicable a los productos pertinentes para la crisis y que permita su identificación;
 - h) las medidas que complementen la licencia obligatoria que sean necesarias para alcanzar el objetivo de la licencia obligatoria.
2. No obstante lo dispuesto en el apartado 1, letra e), la Comisión podrá determinar la remuneración tras la concesión de la licencia, mediante un acto de ejecución, cuando dicha determinación requiera investigaciones y consultas adicionales. Dicho acto de ejecución se adoptará de conformidad con las normas contempladas en el artículo 7, apartado 6, letras a) y b), y el artículo 7, apartados 7 y 8.

Artículo 9

Remuneración

1. El licenciatario pagará una remuneración adecuada al titular de los derechos. El importe de la remuneración lo determinará la Comisión y se especificará en la licencia obligatoria de la Unión.
2. La remuneración no superará el 4 % de los ingresos brutos totales generados por el licenciatario a través de las actividades pertinentes llevadas a cabo con arreglo a la licencia obligatoria de la Unión.
3. Al determinar la remuneración, la Comisión tendrá en cuenta lo siguiente:
 - a) el valor económico de las actividades pertinentes autorizadas con arreglo a la licencia obligatoria de la Unión;
 - b) si el titular de los derechos ha recibido apoyo público para desarrollar la invención;
 - c) el grado de amortización de los costes de desarrollo por parte del titular de los derechos;
 - d) cuando proceda, las circunstancias humanitarias relacionadas con la concesión de la licencia obligatoria de la Unión.
4. Si la solicitud de patente publicada para la que se ha concedido una licencia obligatoria no resulta finalmente en la concesión de una patente, el titular de los derechos reembolsará al licenciatario la remuneración abonada con arreglo al presente artículo.

Artículo 10

Obligaciones que debe cumplir el licenciatario

1. El licenciatario estará autorizado a explotar la invención protegida amparada por la licencia obligatoria de la Unión únicamente si cumple las siguientes obligaciones:
 - a) el número de productos pertinentes para la crisis fabricados al amparo de la licencia obligatoria de la Unión no excede de lo necesario para satisfacer las necesidades de la Unión;
 - b) las actividades pertinentes se llevan a cabo exclusivamente para suministrar los productos pertinentes para la crisis en el mercado de la Unión;
 - c) los productos fabricados al amparo de la licencia obligatoria de la Unión cuentan con una identificación clara, mediante un etiquetado o marcado específicos, que precisa que se fabrican y comercializan con arreglo al presente Reglamento;
 - d) los productos fabricados al amparo de la licencia obligatoria de la Unión pueden distinguirse de los productos fabricados y comercializados por el titular de los derechos o al amparo de una licencia voluntaria concedida por el titular de los derechos mediante un envase, un color o una forma particulares, siempre que dicha distinción sea factible y no tenga repercusiones significativas en el precio de los productos;
 - e) el envase de los productos fabricados al amparo de la licencia obligatoria de la Unión y cualquier marcado o folleto asociados llevan una indicación de que los productos están sujetos a una licencia obligatoria de la Unión con arreglo al presente Reglamento, así como una especificación clara de que los productos están destinados exclusivamente a su distribución en la Unión y no a su exportación;
 - f) antes de la comercialización de los productos fabricados al amparo de la licencia obligatoria de la Unión, el licenciatario expondrá en un sitio web la siguiente información:
 - 1) las cantidades de productos fabricados al amparo de la licencia obligatoria de la Unión por Estado miembro de fabricación;
 - 2) las cantidades de productos suministrados al amparo de la licencia obligatoria de la Unión por Estado miembro de suministro;
 - 3) las características distintivas de los productos amparados por la licencia obligatoria de la Unión.

Se comunicará la dirección del sitio web a la Comisión. La Comisión comunicará la dirección del sitio web a los Estados miembros.

2. En caso de incumplimiento por parte del licenciatario de las obligaciones establecidas en el apartado 1 del presente artículo, la Comisión podrá:
 - a) rescindir la licencia obligatoria de la Unión de conformidad con el artículo 14, apartado 3; o
 - b) imponer multas sancionadoras o multas coercitivas periódicas de conformidad con los artículos 15 y 16.

3. La Oficina Europea de Lucha contra el Fraude (OLAF, por sus siglas en inglés), en cooperación con las autoridades nacionales competentes de los Estados miembros, podrá, previa solicitud del titular de los derechos o por propia iniciativa, solicitar el acceso a la contabilidad y los registros que lleve el licenciatario al objeto de comprobar si se cumplen el contenido y las condiciones de la licencia obligatoria de la Unión y, en general, las disposiciones del presente Reglamento.
4. La Comisión está facultada para adoptar actos de ejecución que establezcan normas para el etiquetado o marcado específicos a que se refiere el apartado 1, letra c), y para el envase, el color y la forma a que se refiere la letra d), así como normas para su uso y, en su caso, su colocación en el producto. Dichos actos de ejecución se adoptarán de conformidad con el procedimiento de examen a que se refiere el artículo 24, apartado 2.

Artículo 11

Prohibición de exportación

Queda prohibida la exportación de productos fabricados al amparo de una licencia obligatoria de la Unión.

Artículo 12

Controles aduaneros

1. La aplicación del presente artículo se entiende sin perjuicio de otros actos jurídicos de la Unión que regulan la exportación de productos, en particular los artículos 46, 47 y 267 del Reglamento (UE) n.º 952/2013¹⁴.
2. Las autoridades aduaneras se basarán en la licencia obligatoria de la Unión y en sus modificaciones para identificar los productos que puedan estar sujetos a la prohibición establecida en el artículo 11. A tal fin, la información sobre riesgos en relación con cada licencia obligatoria de la Unión y cualquiera de sus modificaciones se introducirá en el sistema de gestión de riesgos aduaneros pertinente. Las autoridades aduaneras tendrán en cuenta dicha información sobre riesgos cuando efectúen controles de los productos incluidos en el régimen aduanero de «exportación» de conformidad con los artículos 46 y 47 del Reglamento (UE) n.º 952/2013.
3. Cuando las autoridades aduaneras identifiquen un producto que pueda estar sujeto a la prohibición mencionada en el artículo 11, suspenderán su exportación. Las autoridades aduaneras notificarán de inmediato la suspensión a la Comisión y le facilitarán toda la información pertinente para permitirle determinar si el producto ha sido fabricado al amparo de una licencia obligatoria de la Unión. Para evaluar si los productos suspendidos se corresponden con la licencia obligatoria de la Unión, la Comisión podrá consultar al titular de los derechos pertinente.
4. Si la exportación de un producto se ha suspendido con arreglo al apartado 3, se procederá a la exportación de dicho producto siempre y cuando se cumplan todos los

¹⁴ REGLAMENTO (UE) n.º 952/2013 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO, de 9 de octubre de 2013, por el que se establece el código aduanero de la Unión.

demás requisitos y formalidades relativos a dicha exportación en virtud del Derecho nacional o de la Unión y se cumpla cualquiera de las siguientes condiciones:

- a) la Comisión no ha solicitado a las autoridades aduaneras que mantengan la suspensión en los diez días hábiles que siguen a la notificación;
 - b) la Comisión ha informado a las autoridades aduaneras de que el producto no se fabrica al amparo de una licencia obligatoria de la Unión.
5. Cuando la Comisión concluya que un producto fabricado al amparo de una licencia obligatoria de la Unión no cumple la prohibición establecida en el artículo 11, las autoridades aduaneras no autorizarán el levante para la exportación. La Comisión informará de dicho incumplimiento al titular de los derechos de que se trate.
6. Cuando no se haya autorizado el levante para la exportación de un producto:
- a) cuando proceda, habida cuenta del contexto de crisis o de emergencia, la Comisión podrá exigir a las autoridades aduaneras que obliguen al exportador a adoptar y sufragar medidas específicas, entre otras la de suministrar el producto a los Estados miembros designados, en caso necesario tras haberlo adecuado al Derecho de la Unión;
 - b) en los demás casos, las autoridades aduaneras podrán adoptar todas las medidas necesarias para garantizar que el producto de que se trate se elimine de conformidad con el Derecho nacional acorde con el Derecho de la Unión. Los artículos 197 y 198 del Reglamento (UE) n.º 952/2013 se aplicarán en consecuencia.

Artículo 13

Relación entre el titular de los derechos y el licenciatario

1. En sus relaciones, el titular de los derechos y el licenciatario al que se haya concedido una licencia obligatoria de la Unión actuarán y cooperarán entre sí de buena fe en el ejercicio de los derechos y las obligaciones que les atribuye el presente Reglamento.
2. En cumplimiento de la obligación de actuar de buena fe, el titular de los derechos y el licenciatario harán todo lo posible por cumplir el objetivo de la licencia obligatoria de la Unión, teniendo en cuenta los intereses de cada uno de ellos.

Artículo 14

Examen y rescisión de la licencia obligatoria de la Unión

1. A petición motivada del titular de los derechos o del licenciatario o por propia iniciativa, la Comisión examinará la licencia obligatoria de la Unión y, en caso necesario, modificará las especificaciones a que se refiere el artículo 8 mediante un acto de ejecución. Cuando sea necesario, se modificará la licencia obligatoria de la Unión para indicar la lista completa de derechos y titulares de derechos amparados por la licencia obligatoria.
2. Si procede, y a petición motivada del titular de los derechos o del licenciatario o por propia iniciativa, la Comisión decidirá tomar medidas adicionales que complementen la licencia obligatoria de la Unión para garantizar que esta alcance su objetivo, así

como para facilitar y asegurar una buena colaboración entre el titular de los derechos y el licenciatario.

3. La Comisión podrá rescindir una licencia obligatoria de la Unión mediante un acto de ejecución cuando las circunstancias que la motivaron dejen de existir y sea improbable que se repitan, o cuando el licenciatario incumpla las obligaciones establecidas en el presente Reglamento.
4. Cuando la Comisión contemple realizar una modificación, adoptar las medidas adicionales a que se refiere el apartado 2 o rescindir la licencia obligatoria de la Unión, podrá consultar al órgano consultivo a que se refiere el artículo 6.
5. Al rescindir una licencia obligatoria de la Unión, la Comisión podrá exigir al licenciatario que, en un plazo razonable, vele por que cualquier producto en su posesión, custodia, poder o control sea reenviado o eliminado como lo disponga la Comisión en consulta con el titular de los derechos, y que esto corra a cargo del licenciatario.
6. Los actos de ejecución a que se refieren los apartados 1, 2 y 3 se adoptarán de conformidad con las normas contempladas en el artículo 7, apartado 6, letras a) y b), y el artículo 7, apartados 7 y 8.

Artículo 15

Multas sancionadoras

1. La Comisión podrá, mediante una decisión, imponer al licenciatario o al titular de los derechos multas sancionadoras de hasta el 6 % del correspondiente volumen de negocios total realizado durante el ejercicio económico precedente, cuando, de forma deliberada o por negligencia:
 - a) el licenciatario incumpla las obligaciones que le incumben en virtud del artículo 9, apartado 1, o el artículo 10, apartado 1;
 - b) el titular de los derechos o el licenciatario incumplan el principio de buena fe y cooperación a que se refiere el artículo 13; o
 - c) el titular de los derechos o el licenciatario incumplan cualquier obligación derivada de las medidas adicionales que complementan la licencia obligatoria de la Unión a que se refieren el artículo 8, apartado 1, letra h), y el artículo 14, apartado 2, tal como se especifique en el acto de ejecución pertinente.
2. Al fijar el importe de la multa sancionadora, se tendrá en cuenta la gravedad, la reincidencia en el incumplimiento y la duración del incumplimiento.

Artículo 16

Multas coercitivas periódicas

1. La Comisión podrá, mediante decisión, imponer al licenciatario o al titular de los derechos multas coercitivas periódicas de hasta un 5 % del correspondiente volumen de negocios medio diario realizado durante el ejercicio económico precedente por cada día de retraso contado a partir de la fecha que fije en su decisión, con el fin de obligar a lo siguiente:

- a) al licenciatario, a poner fin al incumplimiento de las obligaciones que le incumben en virtud del artículo 10, apartado 1;
 - b) al licenciatario y al titular de los derechos a poner fin al incumplimiento del artículo 13; o
 - c) al titular de los derechos o al licenciatario a cumplir cualquier obligación derivada de las medidas adicionales que complementan la licencia obligatoria de la Unión a que se refieren el artículo 8, apartado 1, letra h), y artículo 14, apartado 2, tal como se especifique en el acto de ejecución pertinente.
2. Cuando el licenciatario o el titular de los derechos hayan cumplido la obligación que la multa coercitiva periódica pretendía hacer cumplir, la Comisión podrá fijar el importe definitivo de dicha multa en una cifra inferior a la que hubiera resultado de la decisión inicial.

Artículo 17

Plazo de prescripción para la imposición de multas sancionadoras y multas coercitivas periódicas

1. Las competencias conferidas a la Comisión por los artículos 15 y 16 estarán sujetas a un plazo de prescripción de cinco años.
2. El plazo comenzará a contar a partir del día en que se cometa la infracción. No obstante, en el caso de infracciones continuadas o reiteradas, el plazo comenzará a contar el día en que cese la infracción.
3. La prescripción en materia de imposición de multas sancionadoras o multas coercitivas periódicas quedará interrumpida por cualquier acto de la Comisión o de una autoridad competente de un Estado miembro destinado a la instrucción o la investigación de la infracción.
4. Tras cada interrupción, el plazo comenzará a contarse desde el inicio. Sin embargo, el plazo de prescripción para la imposición de multas sancionadoras o multas coercitivas periódicas finalizará, a más tardar, el día en el que haya transcurrido un período equivalente al doble del plazo de prescripción sin que la Comisión haya impuesto una multa sancionadora o multa coercitiva. Dicho período se prorrogará por el tiempo durante el cual se haya suspendido el plazo de prescripción con arreglo al apartado 5.
5. El plazo de prescripción para la imposición de multas sancionadoras o multas coercitivas periódicas se suspenderá mientras la decisión de la Comisión sea objeto de un procedimiento pendiente ante el Tribunal de Justicia de la Unión Europea.

Artículo 18

Plazos de prescripción para la ejecución de multas sancionadoras y multas coercitivas periódicas

1. La competencia de la Comisión de ejecutar las decisiones adoptadas con arreglo a los artículos 15 y 16 estará sujeta a un plazo de prescripción de cinco años.
2. El plazo comenzará a contar a partir del día en que la decisión sea definitiva.
3. El plazo de prescripción para la ejecución de las sanciones se interrumpirá:

- a) por la notificación de una decisión que modifique el importe inicial de la multa sancionadora o de la multa coercitiva periódica o que desestime una solicitud de modificación;
 - b) por cualquier acción de la Comisión, o de un Estado miembro que actúe a petición de la Comisión, que esté destinada a la recaudación por vía ejecutiva de la multa sancionadora o de la multa coercitiva periódica.
4. Tras cada interrupción, el plazo comenzará a contarse desde el inicio.
5. El plazo de prescripción para la ejecución de sanciones quedará suspendido mientras:
- a) dure el plazo otorgado para el pago;
 - b) dure la suspensión del cobro por vía ejecutiva con arreglo a una decisión del Tribunal de Justicia de la Unión Europea o una decisión de un órgano jurisdiccional nacional.

Artículo 19

Derecho a ser oído y acceso al expediente

1. Antes de adoptar una decisión de conformidad con los artículos 15 o 16, la Comisión dará al licenciatario o al titular de los derechos la oportunidad de ser oído en relación con la presunta infracción que vaya a ser objeto de una multa sancionadora o una multa coercitiva periódica.
2. El licenciatario o el titular de los derechos podrá presentar sus observaciones sobre la presunta infracción en un plazo razonable fijado por la Comisión, que no podrá ser inferior a catorce días.
3. La Comisión basará sus decisiones únicamente en las objeciones sobre las que las partes afectadas hayan podido manifestarse.
4. Los derechos de defensa de las partes afectadas estarán plenamente garantizados durante el procedimiento. Tendrán derecho a acceder al expediente de la Comisión con arreglo a las condiciones de una divulgación negociada, a reserva del interés legítimo del licenciatario, del titular de los derechos o de cualquier otra persona interesada en la protección de su información delicada a efectos comerciales y de sus secretos comerciales. La Comisión estará facultada para adoptar decisiones en las que se establezcan dichas condiciones de divulgación en caso de desacuerdo entre las partes. El derecho de acceso al expediente de la Comisión no se hará extensivo a la información confidencial ni a los documentos internos de la Comisión, de otras autoridades competentes ni de otras autoridades públicas de los Estados miembros. En particular, el derecho de acceso no se extenderá a la correspondencia entre la Comisión y dichas autoridades. Lo dispuesto en el presente apartado no será óbice para que la Comisión divulgue y utilice la información necesaria para demostrar una infracción.
5. Siempre que la Comisión lo considere necesario, podrá también oír a otras personas físicas o jurídicas. Si personas físicas o jurídicas que justifiquen tener un interés suficiente pidieran ser oídas, se atenderá su solicitud.

Artículo 20

Publicación de las decisiones

1. La Comisión publicará las decisiones que adopte de conformidad con los artículos 15 y 16. Dicha publicación mencionará los nombres de las partes y el contenido principal de la decisión, incluidas las multas o sanciones impuestas.
2. La publicación tendrá en cuenta los derechos e intereses legítimos del licenciatario, el titular de los derechos o cualquier tercero a la hora de proteger la información confidencial de estos.

Artículo 21

Control por el Tribunal de Justicia de la Unión Europea

De conformidad con el artículo 261 del TFUE, el Tribunal de Justicia de la Unión Europea tiene competencia jurisdiccional plena para someter a control las decisiones por las que la Comisión haya impuesto multas sancionadoras o multas coercitivas periódicas. Podrá anular, reducir o incrementar la multa sancionadora o multa coercitiva periódica impuesta.

Artículo 22

Notificación de las licencias obligatorias nacionales

Cuando se conceda una licencia obligatoria nacional con el fin de abordar una crisis o emergencia nacional, el Estado miembro notificará a la Comisión tal concesión, así como las condiciones específicas que la rijan. La información que se facilite incluirá lo siguiente:

- a) la finalidad de la licencia obligatoria nacional y su base jurídica en el Derecho nacional;
- b) el nombre, los apellidos y la dirección del licenciatario;
- c) los productos de que se trate y, en la medida de lo posible, los derechos de propiedad intelectual e industrial y los titulares de los derechos afectados;
- d) la remuneración que deba pagarse al titular de los derechos;
- e) la cantidad de productos que deban suministrarse al amparo de la licencia;
- f) la duración de la licencia.

Artículo 23

Modificaciones del Reglamento (CE) n.º 816/2006

El Reglamento (CE) n.º 816/2006 se modifica como sigue:

- a) Se inserta el artículo 18 *bis* siguiente:

«Artículo 18 *bis*

Licencia obligatoria de la Unión

1. La Comisión podrá conceder una licencia obligatoria cuando las actividades de fabricación y venta para la exportación se realicen en distintos Estados miembros y, por lo tanto, se requieran licencias obligatorias para el mismo producto en más de un Estado miembro.

2. Cualquier persona podrá presentar una solicitud de licencia obligatoria con arreglo al apartado 1. La solicitud cumplirá los requisitos establecidos en el artículo 6, apartado 3, y especificará los Estados miembros amparados por la licencia obligatoria.

3. La licencia obligatoria concedida de conformidad con el apartado 1 estará sujeta a las condiciones que figuran en el artículo 10 y especificará que es aplicable a todo el territorio de la Unión.

4. En el caso de una solicitud de las previstas en el apartado 2 del presente artículo, la autoridad competente a que se refieren los artículos 1 a 11, 16 y 17 será la Comisión.

5. La Comisión estará facultada para adoptar actos de ejecución con el fin de:

- a) conceder una licencia obligatoria;
- b) desestimar una solicitud de licencia obligatoria;
- c) modificar o rescindir una licencia obligatoria.

Dichos actos de ejecución se adoptarán de conformidad con el procedimiento consultivo a que se refiere el artículo 18 *ter*, apartado 2. Por razones imperiosas de urgencia debidamente justificadas relacionadas con las consecuencias de los problemas de salud pública, la Comisión adoptará actos de ejecución inmediatamente aplicables con arreglo al procedimiento a que se refiere el artículo 18 *ter*, apartado 3.».

b) Se inserta el artículo 18 *ter* siguiente:

*«Artículo 18 *ter*
Procedimiento de comité*

1. La Comisión estará asistida por un comité («el Comité de Concesión de Licencias Obligatorias»). Dicho Comité será un comité a efectos del Reglamento (UE) n.º 182/2011.

2. En los casos en que se haga referencia al presente apartado, se aplicará el artículo 4 del Reglamento (UE) n.º 182/2011.

3. En los casos en que se haga referencia al presente apartado, se aplicará el artículo 8 del Reglamento (UE) n.º 182/2011, en relación con su artículo 4.».

Artículo 24

Procedimiento de comité

1. La Comisión estará asistida por un comité. Dicho comité será un comité a efectos del Reglamento (UE) n.º 182/2011.

2. En los casos en que se haga referencia al presente apartado, se aplicará el artículo 4 del Reglamento (UE) n.º 182/2011.

3. En los casos en que se haga referencia al presente apartado, se aplicará el artículo 5 del Reglamento (UE) n.º 182/2011.

4. En los casos en que se haga referencia al presente apartado, se aplicará el artículo 8 del Reglamento (UE) n.º 182/2011, en relación con su artículo 4.

Artículo 25

Evaluación

A más tardar el último día del tercer año tras la concesión de la licencia obligatoria de la Unión de conformidad con el artículo 7, la Comisión presentará un informe de evaluación al Consejo, al Parlamento Europeo y al Comité Económico y Social Europeo sobre la aplicación del presente Reglamento.

Artículo 26

Entrada en vigor

El presente Reglamento entrará en vigor el día siguiente al de su publicación en el *Diario Oficial de la Unión Europea*.

El presente Reglamento será obligatorio en todos sus elementos y directamente aplicable en cada Estado miembro.

Hecho en Bruselas, el

Por el Parlamento Europeo
La Presidenta

Por el Consejo
El Presidente / La Presidenta

COMISIÓN
EUROPEA

Bruselas, 27.4.2023
COM(2023) 224 final

ANNEX

ANEXO

de la

propuesta de Reglamento del Parlamento Europeo y del Consejo

**sobre la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis y por el que se
modifica el Reglamento (CE) n.º 816/2006**

{SEC(2023) 173 final} - {SWD(2023) 120 final} - {SWD(2023) 121 final} -
{SWD(2023) 122 final}

ANEXO. Se enumeran a continuación los modos de crisis o de emergencia a que se refiere el artículo 4 y los órganos consultivos competentes a que se refiere el artículo 6, apartado 2:

Mecanismo de crisis o de emergencia de la Unión	Modo de crisis o de emergencia	Órgano consultivo competente
1. Reglamento XXX/XX del Parlamento Europeo y del Consejo por el que se establece el Instrumento de Emergencia del Mercado Único y se deroga el Reglamento (CE) n.º 2679/98 del Consejo [COM(2022) 459]	Modo de emergencia del mercado único activado mediante un acto de ejecución del Consejo [artículo 14 del Reglamento XXX/XX] [COM(2022) 459]	Grupo consultivo [artículo 4 del Reglamento XXX/XX] [COM(2022) 459]
2. Reglamento (UE) 2022/2371 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 23 de noviembre de 2022, sobre las amenazas transfronterizas graves para la salud y por el que se deroga la Decisión n.º 1082/2013/UE	Emergencia de salud pública a escala de la Unión reconocida formalmente mediante un acto de ejecución de la Comisión [artículo 23 del Reglamento (UE) 2022/2371]	Comité de Seguridad Sanitaria [artículo 4 del Reglamento (UE) 2022/2371]
3. Reglamento (UE) 2022/2372 del Consejo, de 24 de octubre de 2022, relativo a un marco de medidas	Marco de emergencia activado por medio de la adopción de un Reglamento del Consejo [artículo 3 del Reglamento (UE) 2022/2372]	Consejo de Crisis Sanitarias [artículo 5 del Reglamento (UE) 2022/2372]

para garantizar el suministro de contramedidas médicas pertinentes para la crisis en caso de emergencia de salud pública a escala de la Unión		
4. Reglamento XXX/XX por el que se establece un marco de medidas para reforzar el ecosistema europeo de semiconductores [COM(2022) 46]	Fase de crisis activada mediante un acto de ejecución de la Comisión [artículo 18 del Reglamento XXX/XXX] [COM(2022) 46]	Consejo Europeo de Semiconductores [artículo 23 del Reglamento XXX/XXX] [COM(2022) 46]
5. Reglamento (UE) 2017/1938 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 25 de octubre de 2017, sobre medidas para garantizar la seguridad del suministro de gas y por el que se deroga el Reglamento (UE) n.º 994/2010	Emergencia de la Unión declarada por la Comisión [artículo 12 del Reglamento (UE) 2017/1938]	Grupo de Coordinación del Gas [artículo 4 del Reglamento (UE) 2017/1938]

Bruselas, 27.4.2023
SWD(2023) 122 final

DOCUMENTO DE TRABAJO DE LOS SERVICIOS DE LA COMISIÓN

RESUMEN DEL INFORME DE LA EVALUACIÓN DE IMPACTO

que acompaña al documento

Propuesta de Reglamento del Parlamento Europeo y del Consejo

**sobre la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis y por el que se
modifica el Reglamento (CE) n.º 816/2006**

{COM(2023) 224 final} - {SEC(2023) 173 final} - {SWD(2023) 120 final} -
{SWD(2023) 121 final}

Resumen
Evaluación de impacto de la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis.
A. Necesidad de actuar
¿Por qué? ¿Cuál es el problema que se afronta?
En el contexto de la crisis de la COVID-19, se debatió el papel de los derechos de propiedad intelectual e industrial (PII) a la hora de facilitar el acceso a productos esenciales. Aunque hubo quien se mostró a favor de renunciar a los derechos de PII, la UE consideró que ya se disponía de otra solución en caso de que fracasaran los acuerdos voluntarios. El Acuerdo sobre los ADPIC permite expedir, en determinadas circunstancias, licencias obligatorias. Una licencia obligatoria de patentes constituye una autorización concedida por un Gobierno a una parte distinta del titular de la patente para utilizar una invención patentada sin el consentimiento del titular. El Plan de Acción en materia de Propiedad Intelectual e Industrial de la Comisión¹, de 2020, subrayó la necesidad de «garantizar la existencia de sistemas eficaces para expedir licencias obligatorias». En su Resolución de noviembre de 2021², el Parlamento Europeo pidió a la Comisión que analizara y estudiara «las opciones posibles para garantizar la eficacia y una mejor coordinación de la concesión obligatoria de licencias en la Unión». Y el Consejo³ confirmó que la UE estaba dispuesta a debatir las flexibilidades de la concesión de licencias obligatorias para el mercado interno y la exportación. De forma paralela, la Comisión presentó propuestas para velar por la resiliencia de la UE y garantizar el buen funcionamiento de las cadenas de suministro en el mercado único y en el extranjero⁴. En el contexto de la creciente realización del mercado único de patentes mediante el inminente lanzamiento de la patente unitaria, la iniciativa descrita en el presente documento se encuentra en una encrucijada entre los distintos instrumentos de crisis de la UE y las obligaciones internacionales y los debates sobre los derechos de PI y las licencias obligatorias. Las actuales normas de concesión de licencias obligatorias de la UE se caracterizan por cubrir de forma inadecuada el territorio y por la falta de coordinación de los procedimientos y la toma de decisiones nacionales. Esto resulta especialmente problemático habida cuenta de que las cadenas de valor transfronterizas están cada vez más presentes en el mercado único de la UE. Esto se debe a lo siguiente: 1) Planes nacionales divergentes sobre la concesión de licencias obligatorias: la concesión de licencias obligatorias está permitida con arreglo a procedimientos y condiciones diferentes en los distintos países miembros de la UE.

¹ Plan de Acción en materia de Propiedad Intelectual e Industrial, [COM\(2020\) 760 final, de 25.11.2020](#).

² La Resolución sobre un plan de acción en favor de la propiedad intelectual para apoyar la recuperación y la resiliencia de la UE [2021/2007(INI)].

³ Conclusiones del Consejo de 18 de junio de 2021.

⁴ [Propuesta](#) de Reglamento del Parlamento Europeo y del Consejo por el que se establece el Instrumento de Emergencia del Mercado Único y se deroga el Reglamento (CE) n.º 2679/98 del Consejo, [Reglamento](#) (UE) 2022/2371, de 23 de noviembre de 2022, sobre las amenazas transfronterizas graves para la salud y por el que se deroga la Decisión n.º 1082/2013/UE, y [Reglamento](#) (UE) 2022/2372 del Consejo, de 24 de octubre de 2022, relativo a un marco de medidas para garantizar el suministro de contramedidas médicas pertinentes para la crisis en caso de emergencia de salud pública a escala de la Unión.

2) Una cobertura territorial inadecuada de la concesión de licencias obligatorias: a pesar de la flexibilidad que existe a escala internacional, la concesión de licencias obligatorias en la UE está concebida para proveer exclusivamente a los territorios nacionales; es decir, actualmente, no existe un mercado único ni la libre circulación de mercancías para los productos sujetos a licencias obligatorias.

3) No existen foros específicos para abordar la concesión de licencias obligatorias; estos foros podrían reforzar la resiliencia de la UE en tiempos de crisis: el actual sistema de concesión de licencias obligatorias que podría complementar y apoyar la capacidad de la UE para hacer frente a las crisis parece desvinculado de los instrumentos de crisis de la UE. Además, en caso de que varios países de la UE desearan coordinar sus medidas sobre concesión nacional de licencias obligatorias, no existe una coordinación a nivel de la UE. Por consiguiente, resultaría difícil para un país de la UE con capacidad de fabricación producir bienes para ayudar a otro país de la UE o expedir una licencia obligatoria que cubra un proceso de fabricación que abarque a varios países de la UE.

¿Cuál es el objetivo que se espera alcanzar con esta iniciativa?

El objetivo general es permitir que la UE responda a las situaciones de crisis de manera oportuna utilizando todo el potencial del mercado único y garantizar que, en caso de crisis, los productos y componentes esenciales puedan ponerse a disposición de todos los países de la UE y puedan suministrarse sin demora a los ciudadanos y las empresas de la UE, o incluso a países no pertenecientes a la UE.

En relación con los objetivos generales y con los problemas señalados anteriormente, se han definido tres objetivos específicos:

1) Mejorar las características clave de la concesión de licencias obligatorias, como el elemento desencadenante, el alcance y las condiciones para la concesión de licencias obligatorias, y hacer de la concesión de licencias obligatorias una herramienta más coherente para afrontar una crisis en la UE.

2) Garantizar que la cobertura territorial de una licencia obligatoria, también con fines de exportación, pueda adaptarse a la realidad de las cadenas de valor transfronterizas que operan en el mercado único.

3) Contribuir a la resiliencia de la UE mejorando la coordinación, racionalizando la toma de decisiones y ayudando a que las licencias obligatorias complementen mejor la actuación de la UE en situaciones de crisis, también con fines de exportación a países no pertenecientes a la UE. Este objetivo también tendría por objeto garantizar la coherencia adecuada entre los regímenes (nacionales) de concesión de licencias obligatorias y los instrumentos de crisis de la UE.

¿Cuál es el valor añadido de la actuación a nivel de la UE?

La actuación a nivel de la UE está justificada para garantizar el buen funcionamiento del mercado único en situaciones de crisis.

En la actualidad, los países de la UE solo pueden actuar a escala nacional (es decir, conceder licencias obligatorias para su propio territorio). Esto podría ser suficiente para las crisis nacionales. Sin embargo, no será lo ideal cuando se trate de una crisis de dimensión transfronteriza, lo que es muy probable debido a la prevalencia de cadenas de suministro que abarcan a varios países del mercado único.

B. Soluciones

¿Qué opciones legislativas y no legislativas se han estudiado? ¿Existe o no una opción preferida? ¿Por qué?

- Opción 0: **mantenimiento de la política actual.**
- Opción 1: **recomendación sobre la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis.** Aquí se determinarían i) buenas prácticas nacionales para la concesión de licencias obligatorias como parte de la gestión de crisis y ii) buenas prácticas de coordinación, con vistas a fomentar su uso en todos los países de la UE.
- Opción 2: **armonización de las leyes nacionales sobre la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis.** La iniciativa legislativa armonizaría las leyes nacionales en lo que respecta a los motivos, el alcance, el procedimiento y las condiciones para la concesión de una licencia obligatoria para la gestión de crisis. La concesión de licencias obligatorias seguiría siendo competencia del país de la UE y tendría un efecto principalmente nacional.
- Opción 3: **armonización y una medida vinculante a nivel de la UE sobre la concesión de licencias obligatorias para la gestión de crisis.** La concesión de licencias obligatorias podría activarse mediante lo siguiente:
 - i) una decisión a nivel de la UE por la que se active un modo de crisis o se declare una emergencia con arreglo a un instrumento de crisis de la UE existente (por ejemplo, activación del modo de emergencia en el marco del Instrumento de Emergencia del Mercado Único),
 - ii) una petición dirigida a la Comisión por parte de más de un país de la UE, en caso de que una crisis afecte a varios países. La Comisión, con la ayuda del órgano consultivo pertinente, adoptaría una medida de activación que obligaría a uno o varios países de la UE a expedir una licencia obligatoria. Esta opción daría lugar a varias licencias obligatorias nacionales, y cada una de ellas sería aplicable al territorio de varios países de la UE o al conjunto de la UE.
- Opción 4: **concesión de licencias obligatorias a nivel de la UE para completar los instrumentos de crisis de la UE existentes:** los desencadenantes serían los mismos que en la opción 3. No obstante, la Comisión, con la ayuda del órgano consultivo pertinente, adoptaría una medida de activación por la que se concedería una licencia obligatoria. Esta opción daría lugar a la expedición, por parte de la Comisión, de una única licencia obligatoria, que contaría con unas condiciones y un procedimiento propios y sería aplicable al territorio de varios países de la UE o a toda la UE.

Al parecer, la **opción 4** sería la manera más eficaz y eficiente de alcanzar los objetivos de la presente iniciativa.

Esta opción crearía un procedimiento único para conceder una licencia obligatoria a escala de la UE con las características necesarias para hacer frente a una crisis. La medida de activación de la Comisión garantizaría que las condiciones fueran las mismas en toda la UE y evitaría discrepancias nacionales que podrían ralentizar o impedir la intervención de un sistema eficiente de concesión de licencias obligatorias frente a crisis transfronterizas.

Esta licencia obligatoria única sería aplicable en todos los territorios pertinentes, por lo que abarcaría las situaciones transfronterizas, como en el caso del mercado de la UE y de las exportaciones. La coherencia con los instrumentos de crisis de la UE quedaría garantizada por la posibilidad de utilizarlos para activar el procedimiento de concesión de licencias y por

referencia a los órganos (consultivos) creados por dichos instrumentos para debatir una licencia obligatoria a nivel de la UE.

¿Quién apoya cada opción?

Los resultados de la consulta pública muestran que una gran mayoría (82 %, N = 61) de los encuestados considera que las autoridades públicas deberían tener derecho a permitir la producción de bienes esenciales mediante una licencia obligatoria.

Los encuestados suelen ser menos partidarios de que las instituciones europeas tengan una función decisoria (28 %, N = 21) en comparación con una función de coordinación (36 %, N = 27). Esto puede explicarse por el hecho de que las empresas y los representantes de la industria manifestaron un escaso apoyo a este respecto, a pesar de que eran el grupo dominante de encuestados en la consulta (el 54 % de todos los participantes).

Por otro lado, en lo que respecta a la capacidad de la UE para hacer frente a las crisis, las partes interesadas consideraron, en general, más positiva la opción de conceder una licencia obligatoria a nivel de la UE (35 %, N = 26) que la de conceder licencias obligatorias a nivel nacional (11 %, N = 8, respectivamente).

Existe un marcado contraste entre las partes interesadas, que, de nuevo, se muestran poco entusiasmadas con la opción preferida por los representantes de la industria: la mayoría (alrededor del 50 %) de las empresas y asociaciones empresariales considera que el impacto sería negativo. En cambio, ningún encuestado de otras categorías opina que el impacto sería negativo, y una gran mayoría (65 %, N = 22) considera que sería positivo (el 4 % cree que el impacto sería neutro, y el resto no respondió).

C. Repercusiones de la opción preferida

¿Cuáles son las ventajas de la opción preferida (o, en su defecto, de las opciones principales)?

La opción preferida abordaría plenamente los tres problemas y objetivos señalados, e implicaría lo siguiente:

- i) facultar a la Comisión para conceder directamente una licencia obligatoria y especificar las condiciones en las que se concede dicha licencia. Estas condiciones serían las mismas para todos los territorios en los que la licencia fuera aplicable, lo cual garantizaría una claridad y coherencia óptimas en lo que respecta a las condiciones para obtener la licencia;
- ii) ofrecer una solución ideal en lo que respecta al alcance territorial de la licencia. Una única licencia obligatoria abarcaría a todos los países de la UE afectados por la crisis y a todos los países de la UE con las capacidades de fabricación pertinentes;
- iii) completar otros instrumentos de crisis de la UE: la activación de un modo de crisis mediante un instrumento de crisis de la UE, como el Instrumento de Emergencia del Mercado Único, puede ser el elemento desencadenante de la concesión de una licencia obligatoria. Apoyarse en el órgano consultivo existente cuando el elemento desencadenante se derive de un instrumento de crisis de la UE también garantiza una coherencia óptima con dichos instrumentos.

Con la opción preferida, los titulares de patentes soportarían menos costes y se enfrentarían a una menor inseguridad jurídica, ya que las negociaciones se limitarían a la participación en un único procedimiento a nivel de la UE.

Los posibles licenciarios se beneficiarían del procedimiento centralizado y del amplio

alcance territorial de la licencia, que darían lugar a economías de escala.

Un mejor intercambio de información también permitiría reducir los costes para los países de la UE, ya que podría ayudar a identificar las mejores prácticas.

En cuanto a los costes de ejecución, los países de la UE se beneficiarían del procedimiento centralizado, ya que los costes relacionados con las negociaciones con los titulares de patentes y los fabricantes se soportarían únicamente a nivel de la UE.

Los ciudadanos de la UE se beneficiarían en gran medida de la opción preferida, ya que mejoraría la capacidad de la UE para expedir una licencia obligatoria eficaz y eficiente para todo su territorio, también en el caso de perturbaciones de la cadena de suministro transfronteriza.

Esta opción también sería buena para los países no pertenecientes a la UE, pues ofrecería la posibilidad de recurrir a una licencia obligatoria que cubra una cadena de suministro transfronteriza.

Cuadro 1: repercusiones positivas para las partes interesadas en caso de crisis transfronteriza — Opción 4 frente a la hipótesis de referencia

Titulares de patentes	(+ +) Menores costes de las negociaciones, debido a un procedimiento único a nivel de la UE en lugar de múltiples procedimientos en cada país de la UE afectado. (+ +) Mayor seguridad jurídica (por ejemplo, claridad sobre el nivel de remuneración que cabe esperar), debido al procedimiento único a nivel de la UE en lugar de múltiples procedimientos en cada país afectado.
Fabricantes: licenciarios potenciales	(+ +) Menores costes de las negociaciones, debido al procedimiento único a nivel de la UE. (+) Menores costes de adaptación de las instalaciones de fabricación a la producción de los artículos cubiertos por la licencia, debido a las economías de escala, si la concesión de licencias obligatorias a nivel de la UE da lugar a un alcance geográfico más amplio.
Países de la UE	(+ + +) Costes significativamente más bajos por el procedimiento de concesión de licencias obligatorias (sin negociaciones con los titulares de patentes o los fabricantes), ya que los países de la UE solo ejecutarán una decisión única adoptada a nivel de la UE. (+) Un mejor intercambio de información sobre la disponibilidad de productos, en caso de escasez local o de perturbaciones de la cadena de valor transfronteriza. (+) Mejora de la toma de decisiones y la cooperación en el contexto de la concesión de licencias obligatorias para la exportación a países no pertenecientes a la UE.
Público en general (ciudadanos de la UE)	(+ + +) Riesgo significativamente menor de retrasos o indisponibilidad de productos esenciales durante la crisis, ya que las normas son coherentes en todos los países de la UE.
Países no pertenecientes a la UE	(+ + +) Mayor seguridad jurídica y ahorro administrativo al acceder a bienes esenciales en el caso de las cadenas de suministro transfronterizas, debido a la coordinación directa a nivel de la UE.

Nota: (0) impacto neutro; (+) impacto positivo leve; (++) impacto positivo; (+++) impacto positivo significativo; (–) impacto negativo leve; (– –) impacto negativo; (– – –) impacto negativo significativo

¿Cuáles son los costes de la opción preferida (o, en su defecto, de las opciones principales)?

Los titulares de patentes podrían sufrir una pérdida progresiva del control de sus derechos de patente si el impacto de la opción preferida ampliara el alcance geográfico de la licencia obligatoria, en comparación con la situación actual, en la que existen múltiples licencias nacionales.

Este aumento del alcance territorial también podría lograrse ampliando la concesión de licencias obligatorias para la exportación a un país no perteneciente a la UE. Los países de la UE tendrían que soportar unos costes de ajuste limitados, puesto que la opción preferida proporcionaría una licencia obligatoria a nivel de la UE, a través de un reglamento, que se sumaría a la legislación nacional vigente.

Asimismo, se enfrentarían a algunos costes de ejecución en caso de crisis, vinculados a la obligación de transparencia.

Cuadro 2: repercusiones negativas para las partes interesadas en caso de crisis transfronteriza — Opción 4 frente a la hipótesis de referencia

Titulares de patentes	(-- --) En caso de que la licencia tenga un alcance geográfico más amplio (= mayor pérdida del control de los derechos de patente).
Países de la UE	(-) Costes de participación en el comité consultivo que presta apoyo al punto de contacto único. (-) Costes de informar a la Comisión Europea acerca de la licencia obligatoria aplicada.

Nota: (0) impacto neutro; (+) impacto positivo leve; (++) impacto positivo; (+++) impacto positivo significativo; (-) impacto negativo leve; (- -) impacto negativo; (- - -) impacto negativo significativo

¿Cómo se verán afectadas las empresas, las pymes y las microempresas?

Los efectos que pueden materializarse como resultado de la opción preferida afectarán principalmente a los titulares de patentes, pero el número de pequeñas y medianas empresas que son titulares de derechos de PII en la UE es relativamente reducido.

Además, aparte del hecho de que es muy poco probable que deba recurrirse a un procedimiento de concesión de licencias obligatorias, cabe suponer que las pequeñas empresas son más propensas a celebrar acuerdos voluntarios que las grandes empresas, por lo que podría no ser necesario recurrir a la concesión de licencias obligatorias.

Asimismo, las pequeñas y medianas empresas suelen ser licenciatarios, no licenciantes.

¿Habrá repercusiones significativas en los presupuestos y las administraciones nacionales?

Los países de la UE asumirían unos costes de ajuste limitados, puesto que la opción preferida proporcionaría una licencia obligatoria a nivel de la UE, a través de un reglamento, que se sumaría a la legislación nacional vigente.

Deberían asumir algunos costes de ejecución en caso de crisis, vinculados a la obligación de transparencia. Sin embargo, los beneficios de un procedimiento centralizado a nivel de la UE compensarían estos costes.

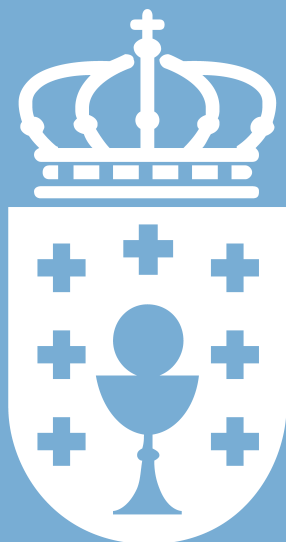
¿Habrá otras repercusiones significativas?

No se esperan otras repercusiones significativas.

D. Seguimiento

¿Cuándo se revisará la política?

El primer informe de evaluación debe elaborarse cinco años después de la concesión de la primera licencia obligatoria a nivel de la UE.

PARLAMENTO
DE GALICIA

BOLETÍN OFICIAL DO **PARLAMENTO DE GALICIA**

Edición e subscricións:

Servizo de Publicacións do Parlamento de Galicia. Hórreo, 63. 15702. Santiago de Compostela.

Telf. 981 55 13 00. Fax. 981 55 14 25

Dep. Leg. C-155-1982. ISSN 1133-2727

